



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

D 173.



6000496688

TAYLOR INSTITUTION.



BEQUEATHED

TO THE UNIVERSITY

BY

ROBERT FINCH, M. A.

OF BALLIOL COLLEGE.

2988 d.8

ALBII
TIBULLI

CARMINA QVAE EXSTANT OMNIA

EX RECENSIONE F. WUNDERLICHII

CVM NOTIS

G. HEYNE

TOMVS PRIMVS

AVGVSTAE TAVRINORVM
EX TYPIS VIDVAE POMRA ET FILIORVM

ANNO MDCCCXI



TYPOGRAPHVS TAVRINENSIS.

L. S.

Tertius vix annus est , ex quo
meam latinis scriptoribus operam
navare institui , et iam decimum
prodit volumen , quod , ne sua careat
commendatione , mollissimos tibi
versus exhibet poëtae elegiacorum

praestantissimi. Nimirum, quum post Catullum, aetate omnium principem, hoc poëseos genus ex romanis praesertim frequentaverint Cornelius ille Gallus a Virgilio laudatus, cuius nunc scripta desiderantur, eiusque aequales Ovidius et Propertius, sic inter doctos constare video, admirabilem in illo fuisse scribendi facultatem, scitam in hoc elegantiam, utrumque vero in amatoriiis argumentis nativo quodam carminis colore a Tibullo superari. Pulcherrimi enim huiusmodi elegi habentur, si in affectata stili simplicitate, et grata identidem negligentia, animum referant scriptoris, cui vel invito excidisse paene videantur. Est quippe suum amatoribus ingenium, qui nihil contente velint, nihil quaerant ambitiose, sed vagantium more huc

illuc incerta spe ferantur, idem
perro ament, oderint, spernant, ac
repudiatum iterum repetant. Inde
illi questus et lacrymae, et in bre-
vissimis gaudiis moerori saepe ad-
mixta voluptas, quod, quum aliquid
se putant tenere, nihil tamen te-
nent, et plus quam caeteri mortales
fugientis vitae cogitatione moventur.
Hoc videas in Orientalium libris,
quorum ex Perside et Arabibus
elegantissimum specimen in Anglia
edidit Guillelmus Iones; hoc in
Anacreonte, qui lasciviens et ludens
mortem plus semel commemorat;
hoc denique in Tibullo, cuius et
facilis sermo et numerus et animus
ad poëticam moestitiam omnino com-
paratus, perpetua illecebra lecto-
rem devinciunt. Sic ille amat, sic
moeret, sic irascitur, sic demum

fallente sententiarum transitu in diversa dilabitur, ut qui secum agat, non aliis scribat. Quod quidem summum est in arte; eam namque maxime probamus, quae nullum sui vestigium relinquit. Sic ridentes Charites aut Heben Canovae spectantes, mira formarum pulchritudine capti, in eaque defixi, marmoris et scalpri penitus obliviscimur.

Sed de Tibullo satis; de Heynio illud tantummodo adiungam, eundem apud Germanos multis praeivisse in eo interpretationis genere, quod in investigandis pulchri causis praecipue versatur. Id mirum, quam feliciter in Virgilio cesserit, omniumque studiis exceptus fuerit disertus enarrator, qui, uti in Phidiacis operibus eruditi artifices faciunt, subtiliorem divini poëmatís rationem

exponeret. Quod quis neget esse per-
utile, quum venustatis leges, unde
omnis elegantior disciplina ducitur,
doctorum oculos aliquando praete-
reant? Ad eundem plane modum
clarissimus vir Tibullum adornavit,
et provecta iam aetate iterum illu-
stravit, amicum senex cupide revi-
sens, quem iuvenis adamaverat.
Heynium Wunderlichius, hunc vero
morte praereptum Dissenius excepit,
cuius opera Tibullus Gottingae tan-
dem editus est, anno huius seculi
xvii. Hunc ego diligenter descripsi,
et cum integris trium interpretum
animadversionibus in lucem emit-
tendum curavi. His frui, candide
Lector, et vale.

Dabam Taurini nonis Decembr.
anno MDCCCXXI.

PRAEFATIO
LVDOLPHI DISSENII
PROFESSORIS GOTTINGENSIS.

Ern. Câr. Frid. Wunderlichius ut Virgiliî ita Tibulli denuo edendi curam susceperat ab Heynio, immortalî viro, ei delatam, neque profecto impar ad hoc negotium accesserat. Erat enim hic vir quum aliis rebus apprime doctus tum linguae latinae peritissimus, quod et ipse saepe admiratus sum quotidiano usu per plures annos cum eo coniunctus; et aliis, puto, probatum est Virgiliî parte prima nuper in lucem emissâ. Habebat ingenium acre et subtile, plane factum ad linguarum studium; erat scientia grammaticae accuratissima; ut etiam syntaxin linguae latinae componere meditaretur qualem dudum nostrum tempus desiderat; erat industria assidua et generosa gloriae cupiditas. Sed non fuit in fatis, ut

Wunderlichius ea omnia perficeret, quae sibi proposuerat; ante hunc ipsum annum mors iniqua eum abripuit. Quum igitur hoc tristi fortunae casu Tibullus editore suo esset orbatus, iamque requireretur qui editionem inchoatam ad finem perduceret, operis perficiendi negotium oblatum est Hushkio eo tempore Gottingae moranti; quo magis idoneus editor Tibulli inveniri non posse videretur. Hushkius, et ipse Wunderlichii dum vivebat amicus, rem suscepit: facta pactio, et tradita ei omnia, quae a Wunderlichio passim notata erant quaeque oblata ab aliis viris doctis. Tum vero Hushkius cunctari, non plane recusare, neque tamen opus aggredi; tandem re totam aestatem tracta, diserte negare et conditiones renuntiare. Quod quo iure fecerit, ipse videat; mihi, quod verum est, narrandum fuit. Igitur Tibulli editio quum iam diutius retardari non posset, ne maius etiam damnum pateretur librarius, vir honestissimus, tandem morae impatiens, ipse rem in me recepi, et feci id quod per breve temporis spatium mihi concessum fieri potuit. De quo nunc dicendum est. Librum primum cum notis et

observationibus ipse prelo tradidit Wunderlichius, ita in eo adornando versatus, ut et lectionem saepius mutaret et notas criticas uberiores adiceret, in caeteris eandem fere rationem teneret, de qua exposuit ad Virgilium. Denique omnia quae addidit, literis H.—W. a notis et observationibus Heynianis accurate discrevit. Reliquos tres libros ego imprimendos curavi, et pertexui opus hoc modo: Quum perlustrans quae a Wunderlichio relictæ erant, plura reperissem ultima manu correctæ, hæc omnia ipsis verbis servatis recepi; deinde quae alia passim ab eo notata noveram Tibullo usui futura, hæc quoque transtuli, omninoque eam mihi legem statui, ut quum omnibus notis et observationibus adiectis amici nomen subscribere visum esset, nihil adderem quod non ipse probaturus fuisse videretur. Lectionem mutavi caute, nec nisi in iis locis, ubi quid Wunderlichio placuisset, mihi constabat. Acceperat Wunderlichius collationem duorum codicum Zwicensium sæculo decimo quinto scriptorum, a celeberrimo Goerenzio benigne oblatam, et eiusdem viri collationem codicis Gothani per-

quam accuratam, passim discrepantem ab ea, qua Ioannes Henricus Vossius usus est. Miserat etiam Garlittus, vir doctissimus et liberalissimus, exemplar Tibulli, in quo manuscripti Hamburgensis lectiones diligentius notaverat quam alias factum. Horum codicum lectiones in Observationibus indicavi, ut fecerat Wunderlichius, adiecta etiam, praeunte Wunderlichio, varia lectione caeterorum codicum, quorum collationes publici iuris fecit Ioannes Henricus Vossius in notis ad suam Tibulli editionem. Denique dicendum est de re, quam tacere mallet. Vir doctissimus Bardili pro insigni sua liberalitate sponte obtulerat Wunderlichio collationem a se Parisiis factam, et in literis ad Wunderlichium datis nonnulla de editionibus Tibulli principibus monuerat egregie disputata. Wunderlichius acceperat hoc donum, quum iam primae paginae Tibulli impressae essent, postea tamen quam primum potuit, eo usus est, ut patet ex Observationibus ad librum primum. Haec praeplacuerunt Huschkio. Quid igitur ille? Scribit viro honestissimo, ut sibi concederet in suum usum, quae ita a

nobis acceperat, ut huic editioni insereret. Vir clarissimus Bardili concessit, credens Huschkii verbis, eorum in hac editione usum nullum esse posse. Mirabar sane, quid hoc rei esset, dicens Wunderlichium iis iam usum, neque tamen veram causam intellegebam; postea vero quum Huschkius reliqua omnia subito remitteret, haec retineret, intellexi sane, sed sero; operis statim aggrediendi necessitate imposita tempus non fuit amissa recuperandi. Ita vero factum est, ut his subsidiis uti non potuerim. Haec sunt quae dicenda habui, ut de huius editionis ratione constaret. Imagines, quibus haec editio ornata est, Heynius elegerat; ab eodem etiam explicatio earum profecta est.

Scrib. Gottingae mens. Mart.
ann. C1810CCCKVII.

CHAPTER IV

CHAPTER V

The first part of the book is devoted to a general survey of the history of the world, from the beginning of time to the present day. The author discusses the various stages of human civilization, from the primitive state to the modern era. He also touches upon the different religions and philosophies that have shaped human thought and action. The second part of the book is a detailed account of the life and times of the great men of the world, from the ancient Greeks and Romans to the modern statesmen and scientists. The author describes their achievements and the impact they have had on the world. The third part of the book is a collection of stories and legends from various cultures, which are intended to entertain and educate the reader. The author also includes a chapter on the future of the world, where he discusses the various theories and predictions about the end of the world and the fate of humanity.

The book is written in a simple and straightforward style, which is easy to understand and read. The author uses a lot of examples and illustrations to make his points clear. The book is a good source of information for anyone who is interested in the history of the world and the lives of the great men of the world. It is also a good book for children and young people, as it contains many interesting stories and legends. The book is available in many languages and is widely distributed throughout the world.

PRAEFATIONES

HEYNI.

Constantiam in me et fidem in amore semel suscepto nemo puto desiderabit, qui me viderit Tibullo, cui ante XL annos iuvenilem operam, ante XX hos annos curas secundas, addixeram, nunc senile quoque studium impertire. *Laus in amore mori!* Ne tamen ultimam manum ei admoveere recusarem, movit me multarum rerum, quas Tibullo debeo, grata recordatio. Nam primum eorum studiorum tirocinia in eo posueram, ad quae colenda ac docenda aliquando ut evocarer in fatis erat; cum enim aliis studiis addictus, et ad aliud vitae munerumque genus essem delatus: postea tamen ex ea opera, quam aliquando necessitatibus adactus in hoc poëta posueram, omnis vitae meae ratio ducta est; tum constituenda Tibulli lectione et interpretatione sensum et iudicium veri, boni et pulchri, de quo in hoc literarum genere isto tempore nondum magnopere laborabant homines,

acueram; quid in literis graecis et latinis ad formanda ingenia utilitatem veram ac vim haberet, animadverteram, et quo modo ad id consequendum interpretatio classicorum scriptorum instituenda, qua in re continenda esset, perspicere coeperam; tum vero multum illa opera in Tibullo posita mihi profuit ad molliorem aliquem animi sensum habitumque induendum, quo ad benevolentiam humanitatemque animo imbibendam proclivior essem, ita ut grata aliis facere, iniucunda aliis fugere adsuescerem. Nam, etsi multo potentiora et efficaciora esse possunt multarum virtutum praecepta, solet tamen ita evenire, ut, si non modo verba, sed sententias et res expendimus in scriptoribus legendis et interpretandis, per temporum ac rerum causas insideat interdum et haereat aliquid animo, aut contrahatur sentiendi habitus aliquis. Non itaque sive ab annis meis sive a studiis alienum esse visum est, Tibullum recognoscere, cum librarius nuntiasset, velle se ponere operam in recudendo libro; etsi non diffitear, factum id esse tempore meo valde alieno, cum occupationum mearum intervalla aliis

essent curis destinata. Quum tamen mature didicissem, non mihi res, sed me rebus submittere: accinxi me ad operam hanc, ita, ut, poëtae carminibus et notis observationibusque iterum perlectis, emendarem, delerem et adderem ea, quae aetas et usus docuerat. Quod enim in gravioribus disciplinis fieri et solet et debet, id nec minus locum habet in scriptorum veterum interpretatione et critica, ut si vices ad aliquem scriptorem diligentius recensendum accesseris, vices videas aliud melius posse constitui, aliud perperam esse tentatum; quae ipsa res homines doctos ad modestiam et verecundiam in his studiis adducere debet. Est autem inter officia viri boni et docti, ut, quae semel evulgavit, quamdiu vixerit, emendare et limare, nova autem lectione et animadversione locupletare haud desinat; etiamsi non licuerit, id quod paucis contigit, in eodem semper genere, multo minus in argumento eodem, omnem aetatem consumere, sed aliis studiis, aliis curis sit vacandum. Quae itaque inter legendum passim animadverteram, aliorum quoque seu observationes seu coniecturas in Ti-

bullum, locis suis adscripsi; excussi quoque tres codices Guelpherbytanos, de quibus in codicum recensu accuratius actum videbis.

Ceterum de ipso genere interpretandi et commentandi, quod in hoc poëta, postea in Virgilio, amplexus sum, multa hic addere necesse haud est, quandoquidem aliis iam locis eius consilium, fines, veros et pravos usus, declaravi. Quum superioribus aetatibus ad auctoritates fere et sectas revocata esset veterum scriptorum tractandorum ratio: ipse allaboravi magno cum studio, ut partim omnem hanc rationem ad certas causas et certa principia revocarem, partim, quid in ea consilio, temporibus, hominibus, quibus opera ea esset destinata,tribuendum sit, declararem; posse adeo diversa commentandi esse genera utilia et probanda; curandum modo esse, ut primo loco scriptoris verba, sententias et res recte intelligant ii, quibus scribimus; in iuvenili vero lectione, ut iudicium cum in sensu vero eruendo tum in sententiae veritate perspicienda acuatur, sensus boni pulchrique moveatur et excitetur. Habet ac servat laudem

suam bona critica; non vero continet ea aut efficit omnia quae quaerimus; uti nec sine lectionis veritate esse potest interpretatio bona; sunt editiones, quae una in critica occupatae sint, sunt aliae, quae in sola interpretatione; sunt quae utrumque amplectantur; ipsa interpretatio instituatur paucis, fiat pluribus, prouti lubeat aut consultum sit; occupati sint alii in convertendo scriptore in sermonem patrium, alii in interpretandi genere alio; nam versiones, quas vocamus, et ipsae sunt genus interpretationis perpetuae; constituatur modo unumquodque genus e natura sua et ex consilio et usu. Relinquatur tamen laus sua etiam huic interpretandi generi, quo non modo criticas subtilitates et argutias sequi propositum habetur, verum etiam sententia exquiritur; quam nisi plane teneas, ne de lectionis quidem veritate plane constare potest, multo minus de sententiarum veritate, de dictionis venustate et de ceteris. In poetarum autem lectione sensum verum, saepe non assequeris, elegantiam autem ac pulchritudinem carminis vix unquam tenebis, nisi in promptu tibi sit, ad vulgares enun-

tiationes poëtica revocare; ita demum claras notiones ac certum iudicium assequi licebit; saepe itaque facilius est criticam exercere quam bene interpretari, etiam ea, quae critico acumine excogitaveris. Laus porro sua esto etiam ei commentandi generi, in quo sententiarum causae ex ipsa sermonis, seu recte seu usu constituti, ratione (licet enim eorum, quae legas, sensum qualemcunque animo tenere, ut tamen nec verba singula nec verborum ac sententiarum vim assequaris), ex scriptorum usu, aetatum opinionibus ac iudiciis, ductae apponuntur; admonitiones quoque breves et utiles de ipsis sententiis ac rebus aut de vero pulchroque subiiciuntur. Nihil in hoc reprehendi posse video, nisi quod in aliis generibus pari iure reprehendas: si non certo cum iudicio, non cum dilectu ac consilio, non sermone et modo idoneo, non ingenue ac modeste, sed aut cum fastu ac supercilio, aut cum cavillatione et contumelia aliorum, id, quod professus sis, exsecutus fueris. Atqui haec non rerum, sed hominum vitia sunt, quae ab humanitatis studiis quam maxime aliena esse debebant. Con-

sulamus tamen bonis literis ac moribus sal-
tim in eo, ut istam hominum infirmitatem
aequo animo feramus, memores dicti Cice-
roniani: *Conveniet — esse aequum et faci-*
lem, multa multis de iure suo cedentem.
Scr. m. Maio C1818CCXCVII.

Prodiit ante hos viginti annos Tibullus
iuvenilibus meis curis expolitus; sed habitu
externo tam parum comto et concinno, vi-
tiis autem typographicis tam foede coinqui-
natus, ut eum inspicere pigeret puderet-
que; adeo sugillata et suffusa erant omnia
livoribus et ulceribus a typographo inflictis.
Hoc est iniquum illud Germanorum fatum
in his literis, ut, cum apud ceteras natio-
nes libri classici sub prelum revocati emi
a plerisque soleant propter nitorem et or-
natum typographicum, nostrorum contra vi-
rorum doctorum labores tam sordida et fae-
culenta charta, tam obtusis et exesis lite-
rarum formis, tam supine et vitiose plerum-
que excudantur, ut ipso adspectu exteris,
qui elegantiae commendationi forte plus,
quam debebant, tribuunt, fastidium mo-

veant; quo fit, ut raro classicorum scriptorum editiones a nostratibus adornatae extra Germaniae fines exportentur. Quum itaque redemptor libri, honestissimus vir, Iunius, iam dudum deficientibus exemplaribus, mecum egisset, ut recognoscerem librum, nuper autem denuntiasset, rationes suas ita ferre, ut Tibullum sub prelum quam primum revocaret: committere nolui, ut, quantum in me esset, tam parum honesto ore et habitu iterum prodiret splendidus Eques, Tibullus, quo primum in conspectum venerat. Profligato itaque Virgilio, partem aliquam otii Tibulli olim meis curis vulgati, me vero absente ab operis excusi, exemplari emendando impendere constitui. Sed, quod fieri solet, ut, ubi ad pristinos amores redieris, iis iterum incalescas, idem mihi accidit, ut Tibulli dulcedine adeo caperer, ut modo hunc modo illum locum accuratius excuterem, venustates earumque causas exponerem, hoc mutarem, illud polirem, alia melius constituerem; tandem etiam ad lectionem poëtae in multis locis emendandam progrederer.

Vt autem quae in nova hac editione prae-

ter correctionem eorum, quae in priore vitiose excusa fuerant, praestita sint, melius constet, paucis ea in fronte libri ipse commemorabo. Primum multa aut a consilio talis editionis aut ab officio boni interpretis aliena resecui, adieci alia, imprimis in interpretatione et illustratione poetæ, quibus elegantiae eius ac venustates earumque causae meliore luce illustrarentur; neque ideo refugi monere interdum ea, quae passim a viris doctis in aliis libris, et ad alios auctores copiose exposita sunt, sed quae, ut in memoriam revocaret, necesse videbam esse ei, qui tantam ex Tibulli lectione, quantam licet, voluptatem capere vellet. Quum itaque circumspicerem, quid lectorem aut tenere, aut, nisi animo id hoc ipso temporis momento, quo legeret, obversaretur, voluptatis fructum deminuere posset: incidi in loca nonnulla, quae et ipse olim expedita et intellectu facilia putaveram, in quibus tamen nunc me haerere sentiebam. Egi quoque hoc, ut ad ea, quae in Tibullo singularia sunt, aut raro obvia, legentis animum converterem. Carminum argumenta apposui ita concinnata,

ut elegiae cuiusque summam, consilium ac praestantiam cognoscere, qui vellet, posset.

Intactam ab initio reliqueram criticam libri partem; mox tamen inter legendum intelligebam, retractandam mihi esse et hanc, primum quod me Scaligeri et Broukhusii auctoritati, etsi ab ea iam ante in multis locis recesseram, nimium tamen in aliis etiamnum tribuisse videbam; tum quod in lectionis Tibullianae fontibus, et rivulis propagatis, superiores interpretes sequutus, prorsus caecutieram. Erant enim nunc ad manum editiones plures veteres, inque his Vicentina, imprimis autem Aldinarum, ut Gryphianas, Colinaeanas et Plantinianas taceam, apparatus, qui in priore recensione cum ceteris defuerat; aderat etiam maior rei criticae usus, ut lectionis Tibullianae et carminis per codices et editiones propagati vicissitudines et fortunas nunc sagacius indagare possem. Exposui rei summam in commentatione, huic praefamini subiecta, de Tibulli lectione seu contexto. De singulis autem lectionibus in singulis locis aut mutavi priores observationes, aut novas ex nova librorum comparatione subnatas sub-

texui. Corvinianum quoque nunc Tibullum adhibui cum varietate lectionis a docta manu veteri editioni Vicentinae adscripta, et cum alia a Iac. Tollii manu profecta, de qua in eadem commentatione monui diligentius: in qua omnino de toto hoc genere, deque editionibus inprimis Tibulli egimulto accuratius, quam olim a me fieri potuit. Nam, praeter eam, quam 1472 exaratam memorant, vix ulla est editio Tibulli, quam non aut olim aut nunc inspexerim, et lectio unde deducta sit, investigaverim. Nec, ut Vitam Tibulli retractarem et vanis ariolationibus resectis ea, quae cum fide aliqua dici possunt, relinquerem, ab officio boni interpretis alienum esse putavi: quo omnino ita me defunctum esse velim, ut adolescentes, qui in hoc genere virium suarum periculum facere volunt, habeant exemplum, quo ad alia eaque graviora tractanda uti possint.

Scr. in Georgia Augusta die vi
Maii MDCCCLXXV.

DE TIBVLLI LECTIONE

PER LIBROS SCRIPTOS ET PRELO EXCVSOS PROPAGATA,
ADEOQVE DE TIBVLLI CODICIBVS ET EDITIONIBVS.

Inter poëtas similis argumenti Tibullus puritate, facilitate et nativa aliqua elegantia praestare semper habitus est. Non affectat eruditionem intempestivam, quæ saepe in Propertio taedium facit, nec flagitiosam impuritatem Catulli. Hominem liberalis indolis et amoeni ingenii, mores urbanioris notae, et animum bonâ institutione informatum et praeceptis sapientiae imbutum, aequum, modestum, probum, facile agnoscas. Eundem videas esse mollitiae animi et facilitate mira, a rebus agendis alienum, in otio honesto. Musis et amoribus vacantem, nec minus proclivem ad affectus inoeroris tristitiaeque ac vitae taedia. Ab omni honorum fortunarumque cupiditate et ambitione alienus, servavit idem institutum ac propositum in suis elegis. Non, ut carmine inclaresceret et poëtae nomen consequeretur, sed sibi et amicae scripsit. Itaque simplicitatem illam orationis et sententiarum, veritate sua et nativa aliqua elegantia commendabilem, unus omnium maxime prae se fert. Idem sibi semper similis (*), eundem otii et ruris amorem, fortunarum contemptum, eandem morum orationisque formam retinet. Animi affectiones et curas, amoris aestum et tormenta, suspiciones, timores, gaudia,

(*) Scaliger Hypercrit. p. 795: *Vniformis ille pene totus est, vixque discedens a se ipso, eodem pene gyro includitur.* Nihil itaque mirum, si summis etiam viris in deliciis fuit. Ita Cardi-

nalis de la Vallette dictus eum plurimi faciebat. V. Balzac. in epistola inserta Hist. Acad. Francicae ab Oliveto scriptae p. 62, ed. Par. 1729, tom. II.

repentinas vices, prae ceteris poëtis ad naturae veritatem egregie expressit, quoniam ad eas deliniendas et sedandas ipso horum carminum solatio utebatur; multum in hoc praestantior Ovidio, qui ingenii potius lumen sectatus esse quam animi sensus reddidisse videri debet. Tibullus vero in ipso amoris aestu, quum vel maxime animus commotus esset, et amicae desiderio ureretur, elegias suas scripsisse videtur; tam vere, tam vivide singula exprimit (*): prorsus dissimilis poëtarum nostrorum, qui non tenent, sed fingunt puellam; quam tenere se decantent; amoris non sentiunt vim et affectum, sed ingeniosi sunt in eo imitando et probabiliter exprimendo.

Poëtae igitur huius in summa simplicitate tam venusti et tersi optandum erat plura haberemus carmina, aut saltem integra et incorrupta ad nos pervenissent ea quae supersunt. Enimvero multarum elegiarum fragmenta habemus tantum et membra. Servavit enim casus, cui maiorem veterum scriptorum partem debemus, veterem aliquem codicem, sed temporis iniuria male habitum et truncatum, e quo ii codices, quos habemus, fluxere. Sunt itaque omnes Tibulli codices saeculo XIV.

(*) Pins Annotat. postet. c. 115: *Princeps elegorum poëtarum — est dubio procul Albius Tibullus, quia vere, non dissimulante aut obnoxie intantem agit; et consequenter insanum, modo superbit, modo supplicat, annuit, renuit, minatur, intercedit, dedignatur, quod voluit, non vult, quod optavit, refugit, secum dissidens, ut in vera Cupidinis rota circumtagi credas. Inter recentiores poëtas nostri ingenium indnisse plane videri potest Herodes Strozza, cuius Amoribus nihil mollius, nihil ingeniosius vidi, in comparandis vero illis cum multis po-*

stri locis singularem voluptatem percepit. Sed et Sannazarius, ubi a Propertio suo discedit, non infeliciter nostrum exprimit. Addere posses Pontanum, nisi is nimis mollis et solutus diffueret. Inter Gallos dulcissimus poëta Lafare Tibulli elegantiam aequat, interdum vincit: sua vero interpretatione elegiae principis libri primi, quidquid romanae venustatis detraxit, gallico lepore compensavisse videri potest; ne enumerem eos, qui nostra aetate cum inter nos tum inter Britannos Tibulli ingenium induisse videri possunt.

et XV exarati (*); nec exstare videtur ullus antiquior, si forte Scaligeri excerpta cum fragmento Cuiaciano, nescio an unum quoque Heinsii Anglicanum, excipias. Argumento huic rei hoc ipsum est, quod in locis mutilis, etiam in manifeste corruptis, conspirant omnes libri in corruptelam; id quod fieri non posset, nisi ex uno omnes fonte fluxissent. Antiquiorem illum librum nunc perisse probabile fit; non enim cum Propertio illo, qui ex cella vinaria fuit protractus, Pontano adolescentulo (h. e. circa a. 1440), Tibullus videtur coniunctus fuisse; nec Cuiacianus liber, cuius fragmento usus est Scaliger, ceterorum fons esse potuit, quia lectiones habet a reliquorum omnium fide alienas ac diversas. Quid? quod neo illud satis exploratum est, codexne ille, cui lacunae Tibulli debentur, fuerit is ipse, e quo recentiores illi descripti sunt. Potuit iam is, et eius exemplar adeo, prodire ex antiquiore aliquo, qui vetustate ac situ aut casu vitiatus erat, isque hanc fortunam experiri potuit haud multo post Tibullum tempore. Nam Augustei aevi monumenta, ingeniorum quoque, maximam partem interisse videntur primis statim saeculis, incendiis maxime urbis, quae sub Nerone et per bellum civile, quod eius mortem insequentum est, facta sunt. Colligo hoc etiam ex eo, quod Domitiano laudi datum est, quod bibliothecas, incendio absumptas, impensissime reparare curavit, exemplaribus undique petitis. Sueton. Domit. 20.

Quum sub saeculi XV exitum sub prelo excudi libri veteres coepissent, traditi sunt operis *Tibulli codices*, qui ad manum erant, neque adeo emendatissimi, ut in aliis quoque scriptoribus antiquis factum. *Editionem*

(*) Scaliger in princ. Castigation. recentiora sunt, quam ut inter veteres in Tibull. Iliius poetae ea omnia, istos libros censeri debeant, quotquot in Italia exstant, exemplaria

principem 1472 nondum quisquam satis accurate excus-
 sit; fit tamen probabile, Venetam 1475. ex ea esse ex-
 pressam, quippe quae etiam Statii Silvas complectitur,
 quas prior illa continebat. Ex hac, diuturna compara-
 tione instituta, intellexi ductas esse editiones, Regiensem
 1481, Vicentinam 1481, Lipsiensem s. a. sed, aliam
 aliter, in nonnullis locis correctas. Praeferunt eae edi-
 tiones plerumque eas lectiones, quas e libris scriptis viri
 docti restituerunt. Neglecta tamen, nescio quo fato,
 a sequentibus editoribus est haec editionum antiquarum
 classis, nec inspecta, nisi forte Mureto, una et altera
 Dousae patri. Obtinuit enim principatum altera, etsi
 deterior, lectio, per Venetas et Aldinas propagata, quam
 tandem deprehendi ex *Romana* manasse. Haec igitur
Romana quasi pro *altera principe* habenda, ducta et ipsa
 haud dubie ex codice, sed minus emendato, diligenter
 olim a me excussa, prodit 1475, subiectis Cyllenii com-
 mentariis, quos ille ad codicem suum scriptum adorna-
 verat. Ex hac certatim expressae sunt Brixienses 1486,
 Venetae 1487, 1491, 1493, 1500, et 1520; sed passim
 ac variae ex Cyllenii commentariis, forte et aliis editio-
 nibus interpolatae, quibus alius, ut dixi, codex pro fun-
 do fuit. Successere his editiones Aldinae, quae olim,
 quum Dresdae viverem, ad manus non erant; nunc au-
 tem partim in bibliotheca Georgiae Augustae, partim
 virorum omni ingenii humanitatisque cultu expolitorum
 et amicissimorum, Duvii et Brandesii, tum Kulenkam-
 pi, Collegae coniunctissimi, benevolentia, mihi sunt ob-
 latae ac missae: atque horum demum exemplarium
 comparatione in tramitem eum deductus sum, quo le-
 ctionis Tibulli propagatae vestigia certa deprehenderem.
 Nam in superiore recensione intellexeram equidem, dif-
 ferre inter se plurimum editiones Colinaeanas, Gry-
 phianas, Basileenses, et reliquas, nec tamen certam

rationem, ad quam earum discrepantiarum referrem, reperire poteram. Broukhusius enim, qui magnam molem variae lectionis habuit, de editionibus et earum auctoritate parum laboraverat. Nunc igitur intellexi, *Aldinam primam* a. 1502, Venetas modo dictas expressisse, nec tamen unam, sed correcto hinc inde contextu, partim ex comparatis inter se pluribus huius generis editionibus, partim viri docti iudicio; nam codex scriptus adhibitus non esse videtur. Insequuta est a. 1515 *altera Aldina*, a doctissimo viro curata, et magno eruditionis apparatu correctata, si non libris scriptis comparatis, etsi et hoc esse factum probabile sit, crisi tamen subtili, et, si pauca excipias, felici. In hac editione sublatis sunt aut asteriscis notati plerique ex versibus supposititiis, et omnino iactum est emendationi Tibulli lectioni fundamentum praeclarum. Alterutram ex his Aldinis sequutae sunt editiones sequentes omnes, sed, quod mirum est, delectu non semper cum bono iudicio facto: nam priorem, altera haud dubie longe inferiorem, unice expressere Colinaeanae et Basileenses; alteram autem Veneta per Sootum 1549, et Gryphianae, numero plures. Nec quidquam innovatum vidi ante *Muretum*: cui doctissimo viro Tibullus non parum debet, plus etiam debere putaretur, nisi Scaliger eum debita laude fraudasset. Nam editus est a Paulo Manutio, aut verius ex ed. Aldina altera repetitus, a. 1558, Tibullus cum Catullo et Propertio a Mureto diligenter castigatus, libro utique uno et altero adhibito, uno saltem quem suum appellat; sed consulerat, quantum comparatione diligenter facta intellexi, hinc illinc editiones veteres ex Veneta prae ductas, quas tamen more istius saeculi et ipsas veterum codicum nomine declarat; saepe etiam, dum alios sic vel sic legere narrat,

non libros seu scriptos, seu prelo vulgatos, sed virorum doctorum emendationes protulisse putandus est. (*)

Achilles Statius, iam tum Catullo doctis commentariis instructo clarus, Venetiis 1567 Tibullum cum commentariis edidit. Sequutus ille est Aldinam secundam, Mureti, quod saepe miratus sum, vix verbo mentione facta: ut tamen nec eum convicio vel obtrectione vellicare videri possit. Fertur tamen, quum Italiam adisset, cum Mureto vixisse, neque adeo eius de Tibullo merita ignorare potuit. Is librorum bonam copiam habuit; non minus enim decem usus est; certe laudari videas duos Vaticanos, quorum alterum valde antiquum fuisse, ex nota ad I, 3, 34 colligas, veterem bonae notae librum Guidonis Ascanii Sfortiae Cardinalis, Angeli Colotii librum, e quo tamen, ut etiam ex Florentino bibliothecae S. Laurentii et alio vetere libro, cerpta tantum habuisse videtur; ait enim fere: *in libro Colotii, in Florentino, in veteri libro, sic fuisse affirmant, testantur*; et similem aliam collationem etiam Heinsio contigisse paullo post videbimus; porro librum Marcelli, Pontificis Maximi, Patavinum et duos veteres libros suos. Idem alios, qui codices contulerant, consuluerat. Non paucae eius lectiones, id quod per se intelligitur, cum Vaticanis Heinsii conveniunt.

Ianus Douxa pater a Lipsio lectionum in Tibullum varietates acceperat, quas ille; dum Romae esset, ex antiqua membrana eorum codicum fide excerpterat, e quibus insigniores memoravit in Praecedaneis in Tibullum c. 15, 16: Sunt inter eas nonnullae; quae in nullis aliis libris reperiuntur, ut facile possit suspicio nasci, libro nostris antiquiore Lipsium usum esse; verum sunt eae fere eiusmodi, ut e viri aliculus docti ingenio

(*) Ita v. c. factum in loco lib. I, El. 6, 3,

profectae esse videri possint. Nam quod hoc saltem loco a me monendum est, quum, literarum antiquarum studio reducto, ad poëticen romanam multorum ingenia saeculo XIV et XV se converterent, Tibullus in primis fuit is, quem exprimerent certatim Itali. Laudavi iam supra Herculem Strozzam, Sannazarium, Pontanum; videbit alios is qui Italorum poëtarum delicias adierit. Hoc ingeniosissimorum hominum studio factum est, ut Tibulli exemplaria circumferrentur passim a viris doctis emendata, lacunis etiam suppletis, adeoque eiusmodi exemplaria, quae, vero nomine, interpolata erant. Multa igitur eliminanda fuere in primis Mureti recensitionibus; de quibus singulis locis monuimus. Atque haec quum non fugissent *Ios. Scaligerum*, virum iudicii et ingenii vi praestantissimum, quum sibi videretur non pauca loca in Tibulli elegiis deprehendere, quae nullo sensus vinculo inter se comprehenderentur, quum in eo subsistere deberet, ut plurimum elegiarum excerptis primam et secundam libri primi constare diceret, eo devenit, ut versus nonnullos ex minus commodo in commodiorem, ut ei videbatur, locum transferret; quod institutum idem in Propertio, etiam in Manilio, et in Sulpiciae satira, Dousa quidem et Barthio probante, servavit. Et nostri quidem poëtae elegiam primam, ut plerasque libri prioris, plane discerpserit, et, tanquam Absyrti alicuius lacera membra, partes eius dispersit. Enimvero, ut concedam, aliquot paginas, aliquot versus, quod interdum, v. c. in Luciano, factum vidimus, transpositos esse (*), ta-

(*) Scaliger in comment. p. 216: *'Lege vitam huius poëtae apud L. Gyraldum; ibi videbis exemplar, ex quo omnia Tibulli, quae hodie exstant, propagata sunt, aliquot pagellis trans-*

positis turbatum fuisse. Vita ea legitur Dial. IV, p. 222, ed. Iens. Sed de eo, quod Scaliger inde memorat, ne vestigium quidem videre potui.

men illud incredibile est, in eodem carmine ita laxa esse versus, ut modo ex extremis in principia, ex his in medium, ex hoc in utrumque locum alii et alii disiecti sint, et quidem ita, ut, quod nisi data opera et magna cum arte fieri vix potuisset, sensum qualemcumque constituent. Hoc si credere debemus, non iam plura de atomorum fortuito concursu cum Epicuri discipulis disputare licet. Non vero tantum ratione destituitur id consilium, sed etiam periculosum est et aleae plenum. Nam primum, in tanta ingeniorum, sensuum ac iudiciorum diversitate, unusquisque alio alioque modo has transpositiones instituit, pari tamen iure, quum semel ex arbitrio agere coeptum sit (*): tum si semel illud sequi coeperis, intra quos fines consistendum sit, quousque progredi liceat, in aliis quoque scriptoribus, vix definiri potest; et nullum, inprimis elegiacum, quod singulis fere distichis sententiam claudit, carmen erit, in quo non, discerptis et ad certam rationem compositis versibus, sensum satis commodum efficere me velle ausim recipere. Hoc tamen institutum probavere Broukhusius et alii (**). Sed viri docti genium elegiae non

(*) Pro exemplo sit quod ante paucos annos factum vidimus a viro elegantis ingenii, *Sam. Henley*, qui novae editionis specimine proposito Scaligeranas transpositiones iterum alio modo disposuit, in nonnullis etiam satis probabiliter idem ulterius progressus, etiam ordinem elegiarum aliter se constituere professus est. *V. Gotting. Gel. Anz.* 1792, p. 163¹ seq. Ingenium et acumen viri docti facile probes, totum consilium vix admittas. Probabiliorum et tutiorum rationem misisse mihi videor in eo, quod nos in multis poetae partibus tantum lacunas et fragmenta habere censui: sed quia exemplum illud, unde codi-

ces nostri ducti sunt, lacerum erat et mutilum, seu quia illud exemplum tantum excerpta alicuius viri docti opera ex pleniori codice facta continebat. Hinc illae lacunae, hinc hiantes sententiae, distichis comprehensae. Simile eclogarium versaverat *Ioa. Scaliger*. Potuit etiam utrumque locum habere, ut et excerpta tantum comprehenderet, quod iste, et multis locis vitium contraxisset; quia tot pentametri exciderunt: quae lacunae serius, opportunitatem interpolandi lubricum fecerunt.

(**) Sed iam illud reprehendit praeter *Vulpium Ayrmanum* §. 69, §. 71.

satis perspectum habebant. Quid enim, quaeso, est, in quo maxime illa versatur? an in subtili aliqua et ad dialectices regulas exacta, severa et acerba rerum vel sententiarum positione et enarratione? an in eo, ut, quae diligenti consideratione et multo iudicio exegeris, diligenti et castigata oratione exponas? Immo vero in hoc eius ingenium et natura continetur, ut animi commoti ac perturbati sensus et affectiones seu molliores seu ex graviore impetu iam remissas et subsidentes exprimat (*). In hoc regnat; in hoc tota est; hoc praecipuum argumentum sibi tractandum sumit, neque temere ad alia advocari debet. Quare illud? quia, cum singulis distichis sententia finiatur, non nisi singulae et a se invicem seiunctae sententiae in ea poni possunt. Haec est, si eius indolem recte perspicio, vera causa, cur motibus animi exprimendis unice destinata est. Vt principio luctui et tristitiae inserviebat (**), ita successu

(*) Recte Boilavius in Arte sua:
*Il faut, que le coeur seul parle
dans l'Élégie.*

(**) Principio dixi, Horatium sequutus noto loco Art. 75 seq. non quasi elegi omnino a querimonia processerint. Antiquior eorum usus fuit in brevibus sententiis ethicis, gnomis et praeceptis vitae. Tales fuere elegi Theognidis, Solonis et aliorum. Translatus quoque ad sensus et affectus animi eorum usus multum a lamentiis abfuit, si Tyrtaeum memineris. Ad molliores sensus reddendos adhibuit elegos Simonides, nondum tamen genere aliquo carminum constituto satis ac definito. Itaque inter sequiorum etiam aetatum poetas videbis alios genere elegiaco usos esse, alios elegias scripsisse. Prioris generis poetae narrationes, hymnos, et alia argumenta hoc carmine incluserunt, quod se commendabat sensibus per breves

strophas facile expeditis; etsi nec de eo satis solliciti erant, ut sententiam strophæ, seu binis versibus finirent. Verum arte poetica magis expolita et carminis genere aliquo ex argumenti indole et tractationis natura accuratius constituto, intellectum est, animi affectus molliores tanquam materiem propriam subiectos elegiae esse, in qua illi versandum esset. Nec tamen intra eius fines omnino se continuerant principes carminis auctores, Callinus, Mimnermus, Philetas, Callimachus, quantum ex fragmentis et aemulantium eos poetarum romanorum studiis intelligitur; ita ut omnino duo inter se diversa carminum genera constituenda esse viderentur, aliud genus elegiacum, externò habitu et stropharum brevitate ad diversa argumenta adhibita notabile, alia elegia proprie dicta.

temporis in amore et eius curis praecipuus elegiae usus fuit, mansitque etiam apud eos, qui lusus tantum ingenii, non veros amores, carmine persequerentur: id quod iam ab Ovidio factum. In curis vero amoris exprimendis omniane aequaliter procedere possunt, ut alia aliam sententiam, veluti in sermone cum ratione et multa deliberatione composito et diligenter elaborato, excipiat? Non credo; sed ut in amante alius alium animi motum trudit, urget, ita sententias, non satis sibi respondentes, neque arctiori vinculo iunctas, subiici necesse est. Amatorem modo supplicem esse, modo superbire, nunc precari, obsecrare, modo iurare, minari, tonare, interdum laudare, obiurgare, dolere, gaudere, irasci videmus. Nonne cum ratione insaniret, qui, ut in sedato orationis genere, nulla nisi apta et connexa inter se proferre vellet? Itaque mirari non debemus, si in elegia dissidere interdum aliquid et hiare, eaque se excipere videmus, quorum nexus non a subtili iudicio, sed ab animi districti curis et in contraria rapti impetu proficisci potuit. Scilicet amantis tum sensum quasi induere, eius statum et conditionem subire, et te in eius locum in animo tuo surrogare debes. Quae quum ita se habere, non levi iudicio adductus, arbitrarer, alieno semper fui animo a Scaligeranis traiectionibus, quas Broukhusius tam cupide est amplexus. Sed videamus nunc de eius recensione accuratius.

Quam infesto vir summus fuerit animo in Muretum, satis constat. Ab iisdem odiis proficisci debuit hoc, quod, Mureto plane deserto, iterum ad Aldinam primam reversus est, eamque iterum a se emendatam operis excudendam tradidit. Nam ex Ald. pr. Scaligeranam ductam esse, liquido mihi nunc constat; quo ipso factum est, ut plurima, quae in Ald. sec. et mox a Mureto egregie erant emendata, nunc iterum antiquis

sordibus coinquinata proferuntur. Quumque Scaligero sensus Tibulliani candoris ac simplicitatis deesset, doctrinae contra exquisitae copiae maximae, multa ille mutavit aut refinxit docte quidem, quis neget? interdum etiam ingeniose, sed a Tibulli genio abhorrenti more modoque. Cum tamen Brouklusius eum religiose sequatur, Scaligerana recensio, quod nollem factum, pro praestantissima perperam haberi coepit.

Scaliger tres libros habuit: quorum unius copia ipsi facta erat a Iac. Cuiacio, Ictorum principe, recentis illius et paullo ante typographicam artem inventam scripti, quo tamen meliorem hodie exstare non putabat. Idem excerpta pervetusta, in Chrestomathiae Albianae speciem potissimos locos complexa, possedit, quibus plurimum se adiutum esse, testatur. De iis, quae monuerimus, vide ad II, 6, 19. Sed ei fragmentum quoque peroptimum et quam emendatissimum, a quarta libri tertii elegia ad finem usque libri quarti, commodatum erat ab eodem magno Cuiacio, quo emendatius ullum antiquum exemplar legere non meminerat. Liber is fere lectionem veram et genuinam exhibet; sed interdum plane a reliquorum omnium lectione discedit; ut tamen nec semper eorum fidem elevare videatur. Vide ad IV, 1, 175, 200; 5, 10; 6, 16.

Passeratius in pauculis, quas in Tibullum conscripsit, notis saepe e vetere libro lectiones memorat: quem peculiarem ipsius fuisse etiam Broukhusio persuasum fuit. Ego tamen nondum induci possum, ut eum libro usum esse credam: sed potius de variantibus Statii aut alterius superiorum interpretum intelligo, quando veterem librum laudat. Certe, quotquot harum variantum comparavi, cum uno alterove Statii libro convenire vidi: nisi quod I, 2, 79 ex libro affert:

Num Veneris magno violavi numina verbo,

quod a nullo alio memoratum vidi; ut et I, 3, 2, *tuque pro ipse*.

Etiam *Ianus Douša* filius libro vetere suo se uti proficitur in notis: sed nec inde nec omnino de suo multum ad Tibullum ornandum in medium attulit.

Ianus Gebhardus, quum animadversiones suas concinnaret, sex codices Palatinos, cum excerptis e membranis ab Hier. Commelino suppeditatis, usurpaverat: sed nec diligentia satis magna, nec sagacitate et ingenio ea in re versatum eum esse dicendum est.

Vir doctus, qui *Cantabrigiensem* editionem adornavit, uno Laudensi, e quo excerpta etiam habuit Broukhuisius, Bodleiano, variantibus ex Aldina et libro Ferrarii usus, nihil tamen memorabile ex iis attulit.

Ianus Broukhuisius, elegantis ingenii vir et multarum literarum, haud dubie is est, cui Tibullus plurimum debet: si non interpretatione, tamen subsidiorum criticorum apparatus. Nam quae boni interpretis munus postularet, parum exploratum habuisse videtur: pro more enim saeculi sui nihil videt, quod illustrandum sit, nisi ubi in exquisitiorem loquendi formam inciderit aut varietatem lectionis offenderit: tum vero exemplorum nube involvit et lectorem et poëtam; luce interdum, quam expectabat, subducta magis quam illata; sententias obscuras nec illustrat nec ipse perspicit. Intra singulorum vocabulorum aut enuntiationum cancellos ingenium et animum ille, ut solebant viri docti, continet. Scaligeri recensionem, studio et admiratione magni viri tanquam abreptus, religiose sequi, quam iudicio librorumque auctoritate uti maluit. Deseruit tamen vel sic Scaligerum in nonnullis locis. Nec vero quisquam alius maioribus librorum copiis fuit instructus. Nam et superiorum temporum editiones, et quae a doctis viris, imprimis Statio et Scaligero, e libris notata erant, diligen-

ter excussit, et ipse non contemnendas copias domo secum attulit; tres libros manu exaratos possidebat chartaceos et recentes; excerpta Lipsii e codicibus romanis a Dousa ad marginem editionis Plantinianae descripta; duo Wittianos membranaceos, quorum alterum *bonae notae librum* vocat; variantes lectiones ex Colbertino codice; alias variantes ex Codice MSto a docta manu in editionis Brixiensis marginem allitas; variantes lectiones e codice Guil. Laudi, Archiepiscopi Cantuariensis; variantes lectiones e libris scriptis excerptas a M. Ant. Poccho; Ant. Perreii Recognitiones adscriptas margini Ald. 1515. Idem ab Heinsio olim in Tibullum parata acceperat: librum chartaceum, variantes lectiones ad editionis Gryphianae, quae in Vaticana erat, marginem notatas, collationes Ang. Colotii Bassii (*), diligentiores illis, quae Statio contigerant; duo Vaticanos; unum Fulvii Vrsini etiam e bibliotheca Vaticana; librum recentem Scaligeri, cum eius excerptis et Cuiaciano; variantes lectiones ad marginem editionis Venetae 1475 scriptas; excerpta ex vetere libro Ge. Falcoburgii, e quibus tamen nihil allatum vidi (**). De toto hoc excerptarum variantium lectionum genere monendum, magna circumspeditione et cautione earum usum indigere. Nam primum ex uno exemplari descriptae et translatae fere sunt in plura alia, addita iis passim a viris doctis alia, quae ii, qui describerent, et ipsa inter varietatem lectionis referrent. Ita in Pocchi, Colotii et Perreii excerptis lectionibus multae sunt virorum doctorum correctiones vel suspensiones, multa alia ex veteribus editionibus, etiam Aldinis, adscripta, quae perperam pro nova co-

(*) De cuius opera in codicibus emendandis V. Mehus in Vita Ambrosii p. 290.

(**) Eodem fere apparatu instructus

fuit P. Burmann. in nova Propertii recensione. V. praef. Santenii, in qua cum de ceteris, tum praecipue de Perreii Excerptis accurate agitur.

dicum varietate habita sunt. Inspexerat etiam Heinsius duo codices bibliothecae Bodleianae ex dono Archiepiscopi Cantuariensis (quorum alter idem cum Laudensi esse debuit); tres codices Archiepiscopi Eboracensis, et inter hos unum, omnium, quos viderat, velustissimum. Ex eiusdem Adversariis, posthac a Burmanno Secundo in lucem datis, caput, in quo multa nostri illustrantur (libri quarti 1 et 2), adiecit editioni suae Broukhusius; item notas Heinsii, in quibus cum multae eius emendationes, fere tamen ingeniosae potius, quam verae, apponuntur, tum, praeter variantes Statii et Scaligeri, excerpta ex libro Schefferi laudantur. Inserta iis etiam ea, quae a Guyeto, sive ex ingenio, sive e libro Thuanii, ex excerptis, nescio quibus, rudi stilo conscriptis et e codice Regio, in nostrum notata fuerant.

I. A. Vulpus, Professor Gymnasii Patavini, vir doctissimus, Scaligerana luxatorum carminum transpositione iterum eiecta, etiam in lectione multis in locis a Scaligero ac Broukhusio recessit: ut eius adeo editionem fundum nostrae facere consultum videretur. Idem variantes lectiones ex Foroiuliensi MSto codice Guarneriano, bibliothecae S. Danielis, membranaceo saeculi XV elegantissime scripto, excerptas editionis suae primis paginis inseruit: quae tamen non sunt adeo magni momenti, sed ubique cum ceteris libris conveniunt.

Vulpus, ut modo dixi, vestigiis institeram in priore maxime recensione, nec ab ea recesseram nisi in locis in ipsa praefatione (p. 19) indicatis. Maiore nunc editorum librorum apparatu instructus, quum perspexissem, Scaligeri maxime in Muretum malevolentia factum esse, ut, emendatiore Aldinae secundae et Mureti lectione sprete, revocaretur minus emendata Aldinae prioris lectio, nolui in manifesta depravatione Scaligero et Broukhusio inhaerere; sed passim reduxi lectionem antio-

tem, imprimis veterum editionum classe altera ex Veneta principe ductarum, Regiensi et Vicentina maxime, eam firmante, aut codicibus adstipulantibus.

Versaveram olim, quum ad priorem recensionem accederem, et diligentius, quam opus forte erat, enotaveram librum scriptum in *bibliotheca* tum *Regia* (unde *lectiones* hae *Regii codicis* nomine designatae a me sunt), nunc Electorali Ducali, quae Dresdae est, servatum. Liber ille quaternionibus constat, nitide et non indiligenter saeculo XV exaratus: nam iam insitios Aurispae, qui circa eius saeculi initia vixit, versus exhibet. Catullum, Tibullum et Propertium continet, non raro, quod imprimis in novissimo poëta factum, docta manu emendatos. In calce haec leguntur: *Emtus per me Iasonem de Mayno año dōi septuagesimo nono super mil-lenum quatercentenum. Decimo septimo K̄las Octobres circiter decimam octavam horam.* Ab hoc de Mayno ad Fabricium Chemnitiensem, et cum huius supellectile libraria in bibliothecam Dresdensensem codex is pervenit. Non quidem multa notabilia in poëtae lectione, aut a vulgata diversa, offerebat; nonnullas tamen lectiones unius vel paucorum librorum auctoritate subnixas suo suffragio confirmabat. Illud vero in eo imprimis memorabile, quod versus insitios interpolatorum nomine notaverat. Libro I, eleg. 2, post v. 24, vulgo inseritur distichon, quod ille cum duplici pentametro exhibebat:

*En ego cum tenebris tota vagor anxius urbe,
Praesidio noctis sentio adesse deam.
Securum in tenebris me facit esse Venus.*

Ad priorem pentametrum adscriptum erat: *Seneca sic supplevit*; et ad alterum: *Aurispa vero sic.* Porro Lib. II, eleg. 3, post v. 17, inseritur:

*Ipse deus solitus stabulis expellere vaccas,
Creditor ad mulctram constituuisse prius;*

notatum ad huius oram: *Seneca*. Et eadem elegia post 74:

*Ah pereant artes et mollia iura colendi,
O utinam veteri peragrantes more puellae:*

priori versui appictum: *Seneca supplevit sic*; ad alterum: *Philelfus vero sic*. Iam de Philelpho et Aurispa omnia sunt satis nota (*): sed quis ille Seneca fuerit, nondum mihi liquido constat. Fuisse tamen aliquem veterum auctorum interpolatorem ex illo saeculo hoc nomine, ex Vossio ad Catull. p. 284 discere licet, qui librum msc. viderat Aeneidis, in quo Seneca priorum quatuor versuum, qui Aeneidi praemitti solent, auctor edebatur; et Lucani codices, in quibus septem primos versus addidisse dicebatur Seneca, sed cum his verbis: *ut quidam volunt, avunculus Lucani* (**). In Dresdensi porro libro prima omnium elegia reliquis quasi praefixa videbatur, cum hoc lemmate: *Albii Tibulli in libros elegiarum prooemium incipit: in quo despectis divitiis et militia Deliam amare et amari inserviendum dicit*; id quod et alii sibi persuaserunt, ut Tibullum tum, quum fasciculum elegiarum superiori tempore scriptarum

(*) De Aurispa egit diligenter Broukhns. ad lib. I, 2, 24; et Mazzuchellius (*Scrittori d' Italia* tom. I, h. v.) Confer quoque Kyriaci Anconitani Itinerar. p. 7, et 43; ubi in praef. p. 40, disticon quoque ab eo suppositum Tibullo recitatur. Versio Hieroclis ab Aurispa facta recensetur simul cum aliis a. Io. Bened. Mittarello in Biblioth. Codd. S. Michaelis ad Murianum p. 82. Est in eum epigramma Iani Pannonii tom. I, p. 508:

Tam doctus scribat omni nil Aurispa,

TIBULL.

requiris?

Creatur multo doctus ut esse magis.

(**) Fuit sane nomen Senecae apud seriorum aetatum homines frequentatum indoctissime ad plura supposititia ei assignanda; ut suspicari liceat, ipsas notas Tironis et Senecae tali commento nomen suum debere: in primis cum idem Seneca Magister appelletur in mss. de quo v. locum Io. Pistorii ap. Wernsdorf. P. L. M. tom. V, P. III, p. 1467.

emittere vellet, hanc elegiam praefixisse putarent, qua Messalae, quem in ea appellat, eum librum inscriberet. Fugerat me tum, quum priorem recensionem adornarem, Tibullus e Codice MSto Matthiae Corvini Regis Hungariae a Sam. Koeleserio a Keres-Eer Claudiopoli 1727, in octonis editus. Nactus sum eum paullo post, lectionemque in nova recensione comparavi. Pauca tamen in ea observare potui, quae non in ceteris quoque scriptis libris occurrerent; et omnino liber ille Corvinianus satis recens esse debuit, saeculo, puto, XV exaratus. Quantum ex praefatione intelligo, Propertium quoque et Catullum codex continet: promittit enim Koeleserius, se eos Tibullo comites daturum esse. Habe hoc singulare codex, quod Elegiarum numerus usque ad finem continuatur, desinitque in Elegia XXXVII, *Rumor ait crebro*; etsi sub libri cuiusque ex trinis initium adscriptum est, novum librum hic initium habere. Quarti libri notatio nulla est, sed praescriptum: *Laudes Corvini Messalae heroico carmine describit*.

Exposita est tanquam in stemmate *prosapia ac stirps lectionis Tibullianae* per tot editiones deducta; eadem opera simul enumerati sunt *libri*, quorum auctoritate nostri poëtae stat lectio; quibus addi possunt nonnulli, e quibus una vel altera lectio prolata est, qui tamen per totum librum cum vulgata comparati non sunt. Ita Fruetius in Verisimilibus I, 5; II, 1 et ult. passim MStum Danielis laudat. Corradus in Quaestura p. 325, edit. Lips. codicem memorat a Carolo, sacrato Equite Hierosolymano nobili, dono acceptum; lectiones, quas ex eo attulit, suis locis notavimus. Salmasius codices aliquot suos Tibulli memorat in Exercit. Plin. p. 492 B, ed. Trai. Doctus Batavus in Obs. Misc. Vol. II, p. 239 seqq. lectiones aliquot e codice suo profert, sed quae a vulgata nihil discedunt.

Verum praeter hos non pauci passim in *bibliothecis* extant *libri*, quos, quantum iudicari potest, magna saltem ex parte, eruditorum nemo adhuc excussit. Quos magno numero partim e bibliothecarum catalogis, partim aliunde notatos, quum in priore editione recensuissem, ut uno quasi conspectu intueri posset, qui vellet, quantum nobis in uno hoc tam exiguae molis neque adeo multorum hominum lectione frequentato poeta subsidiorum relictum sit, et quam exigua eorum pars nostris usibus inservierit; non prorsus alienum a re videbitur, si e priore praefatione illum locum huc transcripsero: additis nonnullis, quae se legenti sponte obtulerunt, etsi fatendum est, maximam horum librorum partem esse a manu tam recenti, et tam parum fructus et utilitatis ex comparatione instituenda promittere, ut nemini auctor sim otii in tali opera consumendi. Initium huius recensiois faciemus ab Italia, codicum quasi patria, unde in alias terras, tanquam e natali in peregrinum solum, abducti fuere. Et a Montefalconio quidem in bibliotheca MStorum tom. I, p. 4, inter bibliothecae Vaticanae codices memorantur:

n. 1609, *Tibulli codex antiquus in membrana.*

n. 1610, 1611, 2794, 3175, 3270, 3272, *omnes in membrana, sed recentes.* Ex his eos fuisse necesse est, quos Statius et Heinsius versarunt, et forte ille, qui primo loco memoratur, is ipse est, e quo Lipsii excerptae lectiones erant; eodem etiam Statius usus esse videtur.

In bibliotheca Cardinalis Ottoboni, ap. eund. tom. I, p. 188, A.

Tibullus, codex recens.

In bibliotheca Olivetanorum Neapoli apud eund. p. 230, C; et in Diar. Ital. c. 21, p. 305:

Propertius, Catullus, Tibullus, Statii sylvae; codex

ab Ant. Sinibaldo Florentiae descriptus anno 1484.

In bibliotheca Medicea Florentina, in pluteo xxxviii, idem Montefalconius l. l. p. 238, Tibulli quatuor codices memorat, qui disertius describuntur p. 317, nimirum:

n. 36. *membranaceus Albii Tibulli, poëtae clarissimi, elegiae.*

P. Ovidii Nasonis

Fabula versibus elegiacis.

Propertii Aurelii monobiblos

Ovidii de pulice.

n. 38. *Tibulli Equitis Romani, ac poëtae clarissimi Elegiarum libri tres. Sapphus epistola ad Phaonem, multa alia in papyro 1479.*

n. 39. *membranaceus Albii Tibulli, poëtae illustris, elegiae. Ovidius de Tristibus et de Ponto.*

In Pluteo xxxiii, ib. p. 309:

n. 25. *Mst. membr. Propertii, Tibulli, Catulli carmina.*

n. 26. *papyr. Propertii atque Tibulli carmina.*

n. 27. *membr. nitidissimus. Catulli et Tibulli carmina, cum epigrammate Guarini in principio. Gherardus Ioannis Delciriago, (f. del Cyriaco) civis Florentinus, scripsit pro Io. Cosmo de Medicis, optimo cive. Flor. anno 1457, mense Iulio.*

n. 29. *pap. Propertii et Tibulli carmina, cum eiusdem vita et epigrammate in fine.*

Iste liber Propertii et Tibulli est mei Ant. Iuliani manu propria scriptus ().*

In bibliothecis Patavinis, et quidem in Museo Nic. Trivisani, ib. p. 488 A.

Catullus et Tibullus.

(*) Ex uno Florentino excerpta habuerat iam Statius: ex iisdem excerpta Perreii Heinsius.

apud Hieronymum de S. Sophia, ib. p. 489 E.

Tibullus.

In bibliotheca Ambrosiana Mediolani, ib. p. 511 C.

*Catulli, Propertii, Tibulli, carmina, pergam.
ter, bomb. bis.*

et p. 524.

Tibullus pergam. quater, bomb. ter.

In bibliotheca Ducis Mutinensis, ib. p. 531 D, et in
Diar. Ital. c. 3, p. 33:

Tibullus Sec. XV.

Item *Propertius, Tibullus, Catullus, Maximianus*,
Codex membranaceus, fol. in bibliotheca Municipii S.
Danielis asservatur, teste Fontanino Hist. litt. Aquilei.
p. 48.

Iam apud Britannos sequentes codices recensentur in
Catalogo librorum MS. Angliae et Hiberniae (Oxonii
1697 fol.) tom. I, P. I, (ex quo repetiit Montefalco-
nius in Bibl. MSS. tom. I, p. 653).

In bibliotheca Bodleiana inter Laudenses n. 1190:

Tibulli opera, sed imperfecta.

Ovidii epistola Sapphus ad Phaonem.

1278. *Tibulli et Catulli opera.*

Videtur alter hic esse is, quo editor Cantabrigiensis
usus est; de quo ille: *Codex MS. anno 1440, continens
Catulli et Tibulli opera; quem bibliothecae Bodleianae
Oxon. dono dedit Archiepiscopus Laud. Huic deest una
vel altera pagina.*

In MSSis ecclesiae Westmonasteriensis Londini ib.
tom. II, p. 27, et ap. Montefalc. p. 674:

1146. *Tibullus.*

1147. *alius (*)*.

(*) Editor Cantabrig. in praef. *Quae bibliothecis tribuit, summo opere scruta-
mini nulla occurrerunt.*
*Catalogus MSSorum Oxonii editus
1697 Regiae et Westmonasteriensis*

In aedibus Iacobaeis Catal. MSS. Angliae tom. II, p. 247 :

8636. *Tibullus, Catullus MS.*

Apud Batavos et quidem in bibliotheca publica Leidensi inter MSS. bibliothecae quondam Vossianae asservantur, ut videre est in Catal. biblioth. publicae Universitatis Lugduno-Batavae, L. B. 1716, fol. p. 386.

n. 13. *Albii Tibulli, equitis regalis, Elegiae; item libri IV Propertii carminum, Bapt. Guarini carmina, item Ioviani Pontani; item Valerii Catulli in charta.*

n. 42, p. 387. *Tibulli elegiae, quae incipiunt ab tertia, scriptae anno 1473 in charta.*

n. 59, p. 388. *Tibullus sequuntur varia carmina. Catullus, scriptus liber 1453, a P. Antonide Presbytero, in membrana.*

n. 76, p. 389. *Valerii Catulli Veronensis poetae Lyrica — Albii Tibulli liber, qui scribi finivit VII Kal. Octobr. anno 1441 in membrana.*

n. 81, p. ead. *Carmen anonymi — Catullus. Albii Tibulli liber. Sulpiciae carmina. Propertius. In membr. recen.*

Iidem libri Vossiani, sed parum accurate, recensentur in Catalogo MSS. Angl. tom. II, p. 68, et ex eo a Montefalc. tom. I, p. 680.

Memoratur etiam *Tibullus, Catullus, Propertius, codex*, inter MSS. *Dionysii Villerii*, Canonici et Cancellarii Tornacensis, nunc Ecclesiae Cathedralis, in Elenco MSS. Codicum Belgii, auctore Ant. Sandero. Insulis 1641, 4to. p. 219.

In Galliis, et quidem in bibliotheca Regia Catalogus bibl. Regiae P. III, tom. I, p. 418 recenset sequentes, plenius ac Montefalconius bibl. MSS. tom. II :

n. 7989. *Codex chartaceus, quo continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV, Sext. Aurelii Proper-*

tū elegiarum libri IV, Valerū Catulli Veronensis liber epigrammatum variorumque poëmatum. Epistola Sapphus ad Phaonem. Petronii Arbitri fragmenta, quae edita sunt. Moretum. Claudiani carmen de phoenice. Is codex XV seculo videtur exaratus.

De hoc libro, qui notum illud Petronii Fragmentum Tragurianum continet, vide Montefalc. Bibl. MSS. tom. II, p. 758, et Burmanni Praef. in Petron., Spon. Voyage tom. I, p. 95.

n. 7990. *Codex membranaceus, quo continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV subiecta Ovidii de illius morte elegia. Valerū Catulli Veronensis epigrammatum variorumque poëmatum liber. Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Is codex XV seculo videtur exaratus.*

n. 8188. *Codex chart. olim Baluzianus. Ibi continentur: Byblidis fabula e libro IX metamorph. Ovidiū. Anonymi liber de arte amandi. Albii Tibulli elegiarum libri IV passim inter lineas glossue. Is codex anno 1464 exaratus est.*

n. 8233. *Codex membranaceus, olim Memmianus. Ibi continentur: Catulli, Tibulli et Propertii carmina. Is codex 1465 exaratus est.*

n. 8234. *Codex membr. olim Colbertinus. Ibi continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV. Val. Catulli Veronensis carmina. Is codex XV seculo videtur exaratus (*).*

n. 8236. *Cod. chart. olim Favrianus. Ibi continentur: Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Albii Tibulli elegiarum libri IV. Valerū Catulli Veronensis epigrammatum variorumque carminum liber. Priapeia,*

(*) Idem in bibliotheca Colbertina n. 4595, recensetur a Montefalc. p. 988, et videtur esse liber Colberti-

nus, ex quo variantes Broukhusio miserat Iac. Gallaeus.

quae Virgilio tribuuntur. Is codex XV seculo exaratus videtur.

n. 8458. *Codex membr. olim Baluzianus. Ibi continentur: Albii Tibulli, Equitis Romani, elegiarum libri IV, cum scholiis. Ad calcem subiiciuntur Tibulli vita, epitaphium, et nonnulla in eius laudem carmina. Sext. Propertii Aurelii elegiarum libri IV. Valerii Catulli Veronensis liber ad Cornelium Nepotem, sive poemata etc. Is codex XV seculo exaratus videtur.*

n. 8459. *Codex chart. olim Colbertinus. Ibi continentur: Albii Tibulli elegiae. P. Ovidii Nasonis Epistola in mortem Tibulli. Sext. Aurelii Propertii elegiae. Is codex XV seculo exaratus videtur. Eundem inter MSS. bibl. Colbertinae n. 6479 commemorat Montefalc. p. 1014.*

In bibliotheca Card. Radulphi, quae nunc in Regia est, laudat idem p. 780:

n. 43. *Tibulli, Catulli et Propertii opera; qui forte est in Regia n. 7990.*

In bibliotheca Thuanea, quae nunc maximam partem in Regiam translata, in Catal. bibl. Thuan. inter MSS. p. 464:

Tibullus, Propertius in 16, qui videtur esse is, quem Guyetus, ingeniosus Gallus, versavit ().*

An in Germaniae bibliothecis Tibulli cum ceteris elegiographis carmina laterent, non satis otii erat, ut inquirerem. Catullum cum Tibullo in membrana Gudius habuit, Guelpherbytum ille forte translatus.

Ex his codicibus novam aberrationum et variantiumlectionum farraginem congeri posse non dubito; vereor tamen, ut hoc magnum ad Tibulli lectionem fructum

(*) Est in bibliotheca Ducis de la Valliere Codex, de quo v. Catalogue tom. II, p. 73. Alius in supellectile

habiturum sit. Itaque non aegre, maxima certe eorum parte, carebimus, cum omnes fere recentiores sint, neque quidquam praeclari polliceantur.

* *

*

(Quum intelligerem, iure a me expectari posse, ut in hos codices diligentius inquirerem: vix compellatus a me doctissimus vir, Ernestus Theodorus Langer, bibliothecae Guelpherbytanae Ducalis praefectus, summa cum humanitate et facilitate codices Tibulli in ea servatos usibus meis concessit; cuius viri praestantissimi similes bibliothecis et archivis praefectos si superiores aetates habuissent multos, maiores haud dubie fructus literis ex copiis istis literariis accessuri fuissent. Quum semel eos codices in manibus haberem, quamvis expectare non liceret, ut lectiones multas novas reperirem, quum codices hi, ut fere omnes Tibulli, recentioris sint aetatis, non potui tamen acquiescere in una et altera elegia speciminis loco comparata, sed excussi tandem codices totos, nec sine fructu; reperi enim varietates nonnullas memorabiles, tum interpolationum partim vestigia nova, partim alia, quae suspiciones meas de interpolationibus et corruptelis certorum locorum aut lacunis et fragmentis susceptas firmarent; quod critices genus illa aetate, qua ad haec studia accedebam, tam parum adhuc erat frequentatum, ut, quum versus in Tibullo et Virgilio damnandos et eüciendos notarem, vix hominis temerarii notam effugerem. Nunc quidem, ut fieri solet, postquam similibus iudiciis adsueverunt homines, non multum offendit viros doctos, ne in sacris quidem literis, genus hoc *critices*. Verum a me

nunc quidem postulari potest, ut codicum istorum recensum faciam diligentiorē.

Codices *Guelphorbyani* sunt quatuor:

I. n. 63, 5, octonis oblongis, pergamenus, nitide et diligenter scriptus. Sunt in eo: *Tibullus*, literis initialibus Elegiarum pictis, nulla tamen cum inscriptione; subiectum est libro quarto carmen: *Donec erunt ignes*. Virgilii Eclogae, et Georgica, etiam sine inscriptione carminum. In fine versibus: *Haec super arborum* — subscriptum est; *Clemens Salernitanus feliciter scripsit*.

II. 82, 6, quaternis oblongis; pergamenus; nitide et a librario sedulo scriptus; inscriptos habet elegiarum numeros et breves titulos, etiam lemmata passim in margine, tum varias interdum lectiones, ab alia tamen manu, sed antiqua, viri quidem, ut apparet, Icti, Pontano, quem excitat aliquo loco, iunioris. Contringium aliquando hunc codicem manu versasse, ex nota sub finem libri tertii inserta intellexi. In fine una ex Heroidibus Ovidii sine inscriptione ac titulo est subiecta: Epistola Sapphus ad Phaonem: quae est XV. Sunt scilicet plures codices, qui hanc epistolam habent Tibullo subiectam, ut Bodleianus (sup. p. XLV) Parisinus (p. XLVI), quod casu suspicor factum, quum unus aliquis spatium codicis vacuum brevi hoc carmine explevisset.

III. 332. Gud. octonis; in charta pergamena tenuiore nitide exaratus; literis initialibus librorum et versuum colorum varietate ornatis; est tamen a recentissima, sed docta manu, literis cursivis, quas vocant, exaratus, cum lectionibus var. in margine, ab eadem, ut probabile fit, manu adiectis. Subiectus est Catullus; et in

extrema pagina carmen: « De ortu et obitu Hermaphroditi Pulex poeta » (carmen ineptum; quod in Catalectis, et ex iis in Anthologia Lat. Burmanni exstat tom. I, p. 620, lib. III, CLXXVII) tum, « Versus Augusti, ut aiunt: *Thrax puer* — ». (Est epigramma, quod alii Iulio Caesari, alij C. Caesari Germanico adscribunt; exstat cum in Catalectis tum in Anthol. Lat. tom. II, p. 62, Epigr. XCII).

IV. 65, 2, octonis oblongis; pergamenus tenuioribus paginis, pictis literis initialibus. Continentur Catullus (primo folio manum veterem aemulante suppletus), Tibullus; subiecta elegia Ovidii in Tibulli mortem, *Menippe si mater*; et altero carmine: *Iuvenis qui pauper erat*: omisso *Hic*. In fine subiecta est elegia viri docti, manu eiusdem fere aetatis et characteris perscripta, felicis illa venae, affectus magni, sensusque mollissimi, etsi in ipsis verbis sint quae non satis puri et romani sermonis sunt, quam si hoc loco adscriberem, haud ingratam me lectori rem facturum esse putabam (*).

(*) *De la femme et specimen venerabilis sexus.*

O desideris Delia prima meis,
Quid prius aggrediar te? quae exor-
tia sumam?

Singula ei referam: quae mihi fuisse
erit?

O superis dilecta deis! cui Gratia
aequitur.

Et Venus, et Veneris, iam superas-
tas, Amor!

O meritis coeleste genus; divina pro-
pago,

Tu licet humanis contempnere locis,
Ordine iuncta tribus quamvis postre-
ma ventres;

Præta-tation Phrygio indice dicta
foras.

Lumina sidera subter radiantia fronte

Qui videat, longas marmoreasque
manus,

Flaventisque comam, corpus, gres-
sumque severum,

Dixerit: o summo digna puella love!
Tunc humiles habitare potes, pul-
cerrima, terras,

Perpetuo aethereis conspicienda
choris?

Tunc potes cupidi contemnere farta
Tonantis?

Forma quidem mihi convenit ista
deici

Ecce tibi solucram timeo, necumque
iuvencum;

Ecce tibi aureolas in gremio pla-

na 7

Et quodcumque Iovem vertit; quod-
cumque refugit

Ex his codicibus primus et quartus in multis conveniunt, inprimis in priore libro et in aliis carminum partibus; possunt quoque in oertis partibus ad fontem communem referri secundus et tertius; nec tamen sic, ut ex eodem uterque exemplari descripti esse videri possint. Scilicet, quod in codicibus comparandis saepe miratus sum, quum convenient interdu in uno vel altero loco, vel libri parte, ut unius eiusdemque codicis apographa esse videantur, in aliis partibus adeo inter se discrepant; ut ad diversas stirpes eos revocare necesse sit. Quae res haud animadversa saepe iudicia prava de codicibus et lectionibus peperit; quod inprimis in Hornero factum esse vidi. Scilicet inter primum exemplar, e quo apographa facta sunt, et apographum illud, quod manu forte teneas, multa alia facta erant apographa cum alijs forte comparata aut ex iis reficta, in singulis tantum

Innumerisque modis ingeniosus
Amor.

Tu tamen immotum retinens fortissi-
ma pectus,

Praesidio sanctae tuta pudicitiae,
Divitias animi stabiles, mentisque
recessus

Excolis, et veri gaudia summa boni.
Te minor est, quae certa mori; quae,
fida marito,

Mors, ait, ipsa animi, mors, tibi
testis erit;

Inclata seque tibi submittat Porcia
Bruti;

Haec licet ardentes hauserit ore fa-
ces.

Hinc Minerva suas igitur tibi contulit
artes;

Iure suum tribuit Cypria victa de-
cus;

Cynthia propositum, claram Saturnia
sortem;

Pegasides linguae dulce dedere de-
cus.

Rara pudicitiae viget et concordia
formae:

Tu tamen amplexa es Delia ultimum
que decus.

In versa ab extremo quarto poeta protus
sui dissimilis est; quid enim hoc
esse dicas: *Cynthia propositum, claram Saturnia sortem* (scil. dedit). *propositum* forte voluit dicere *vita*, quod aeternam Diana virginitem servare voluit. At nec *sortem claram* Iunonis bene dixit. Voluit, ut debuit, laudare Dianae virginitem, pudorem, aut formae habitusque simplicitatem, Iunonis autem formam augustam orisque dignitatem, incensam et sic porro. Scribere saltem poterat:

Cynthia inermis, augustae Saturnia formae,

Pegasides linguae dulce dedere decus.

locis ac partibus; tunc, quod saepe factum deprehendi, descriptos habebant viri doctissimi manibus non totum carmen vel librum, sed particulas librorum unam vel plures; quarum particularum exemplaria recentiorum aetatum grammatici vel librarii illa descriperunt, ut codices totum carmen complexos inde exararent.)

Veniunt in codicum censum etiam *editiones*, *variarum editionibus e libris scriptis excerptis ad marginem notatae*, quibus tamen raro magna fides tribui potest, uti supra iam monitum est. Transcribi fere lectiones illae excerptae ex uno in alterum exemplar solent, non satis diligenter; admiscuntur alia, aut rescinduntur nonnulla; tum fides et pretium, quod iis statui debet, a doctrina, cura ac fide eius pendet, qui primus e codice aliquo eas notavit. At libros scriptos docte ac rite conferre, quod vulgo unusquisque in se recipit, res est magnae doctrinae et ingenii multis variisque literis versati, sagacitaeque non vulgaris; inprimis autem artis diplomaticae, criticae ac literariae notitia imbutum esse opus est eum, qui id, quod e codice enotandum sit, videre et animadvertere vult. Alias colligit ac tollit sordes, aurum relinquit. Reperiuntur autem

In bibliotheca Barberina Romae, (v. Catal. huius biblioth. Romae 1681, fol. tom. II, p. 464).

Aldina 1502, cum notis et variis lect. MSS. quae forte M. Ant. Poeschi sunt: transcriptae eae a multis in exemplaria alia.

In Catal. MSS. Angl. et Hib. tom. II, inter libros MSS. Eduardi Bernardi memorantur

n. 7502. *Catullus, Tibullus, Propert.* 3, 4, 5 *idem*, cum MSS. collati,

In bibliotheca Bodlejana, cuius Catalogus impressorum editus Oxoni 1738 Josephus antiquiori ab Th. Hyde concinnato Oxon. 1674, ibi tom. I, p. 206.

Catullus, Tibullus, Propertius, editionis 1502, 8 (*); 1515, 8; *Lugd.* 1542, 8; *Venetus* 1554, 8; *omnes hi libri cum MSS. collati. Lugdunensis* 1558 *cum MSS. collata*

In bibliotheca Lugd. Batava inter Vossianam supellectilem; vide eius Catal. p. 262, qui diligentius exponit, ac Catal. MSS. Angl. et Hibern. p. 71.

Catullus, Tibullus, Propertius. Ald. 1502, *collati cum MSS. ab Is. Vossio.*

Idem: multa hisce adscripta sunt.

Idem Antwerp. 1560, 12, *plurimum collati cum MSS. a Jano Grutero (**).*

Editio Paris. 1577, 8, *multa adscripta ab Is. Casaubono.*

Antwerp. 1582 *multa sunt adscripta*

Commelin. 1600 *passim collatus Propertius. Ceteri ab Is. Vossio conscripti.*

Eadem, plena annot. MSS. Is. Vossii.

(*) Ea usque editor Cantabrigiensis, qui eam ita describit: *Liber bibliothecae Bodlejanae Oxoniensis continens Opera Catulli, Tibulli et Propertii, ex aedibus Abli Ven. 1502, collatus cum MSS. In libri huius principio apparet manus Nic. Heinsii scriptum: donum clarissimi viri Lucae Holstenii; unde vero depromptae sint lectiones, non indicatur. In principio quidem Catulli scriptum est: M. Ant. Pochil. Paris Libri II Propertii et totius ceteris nullas habent collationes.* Videtur esse idem liber, qui in bibliotheca Barberina fuit; ab Holstenio vero ad Heinsium et hinc in Bodleia-

nam pervenisse. Variantes ex ea descriptas etiam Broukhusius habuit a Io. Vlrico Meurerio Oxonio missas. Idem editor Cantabr. librum alium eiusdem bibliothecae usurpavit cum MSS. collatum Octavii Ferrarii, ut videbatur, manu; eius enim nomen in principio et fine libri conspiciebatur.

(**) Fuere forte illi MSS. Palatini, e quorum duobus, altero membranaeo, papyraceo altero, variantes miserat Gesshardo, quos hanc per temporis angustias examinare non licuit.

Amst. 1619 aliqua cum MSS. contulit Is. Vossius.

Traiectina 1659 aliqua contulit Is. Vossius (*).

Accedant his editiones aliquot a viris doctis tum variantibus, tum emendationibus et observationibus conscriptae, nec dum ab Tibulli editoribus excussae.

In bibliotheca Regia Parisiis (v. Catalogue des Livres imprimés de la bibliothèque du Roi. Lettres. Par. 1750, tom. I, p. 287).

n. 779. *Catullus, Tibullus, Propertius, edit: Brissianae* 1486, *exemplar manu notatum*.

n. 788. *Mureti Veneta* 1558, *exemplar manu notatum*.

n. 789. *Mureti Veneta* 1562, *exemplar manu notatum*.

n. 793. *edit. Antwerp.* 1582, *exemplar manu Tan. Fabri notatum*.

In bibliotheca Laurentiana Florentiae, teste Montefalconio in biblioth. MSS. tom. I; p. 309.

n. 24. *impr. papyr.* conspicitur anni 1472; (quae est editio princeps) *cum emendationibus et glossis quibusdam, forte Politiani*.

In bibliotheca Lugdunensi apud Batavos, v. Catal. p. 333.

n. 200. *Catullus, Tibullus, Propertius, cum commentariis Ant. Mureti Venet.* 1558, *qui liber fuit Ger. Falcoburgii* 1564, *qui testatur, notas et coniecturas in margine adscriptas esse fere omnes Lucie Fruterii, quae quidem sunt multae*.

Has copias manu Iac. Tollii descriptas, oculis meis subiectas habui, dicamque de iis plura paullo post. Excussit iam ante nos easdem Nic. Heinsius; video enim

(*) In bibliotheca Duc. Vinariensi Buchneri et Casp. Barthii: apud Vil. louson Epistolae Vinariens. p. 108.

in apparatu Heinsiano apud Broukhusium p. 410, Excerpta e vetere codice Gerardi Falcoburgi memorata: quem hunc eundem esse arbitror.

Asservatur etiam editio *Parisina* 1577, cum coniecturis Cl. Salmasii ad oram scriptis inter alios libros manu huius viri notatos in bibliotheca Buhierii in suprema Burgundiae curia praesidis; V. Abb. Papillonius in Bibliotheca Auctorum Burgundiae, gallice scripta, Divione 1745, tom. II, p. 280.

In bibliotheca Card. Valletae Gryphianam editionem memorari vidi cum notis MSS. Scioppii (V. *Neue Bücher-Saal V Jahr.* p. 812).

In bibliotheca P. Francii fuit *Catullus, Tibullus, Passeratii*, edit. Paris. 1608, cum emendationibus mss. V. Catalogum selectiss. libr. P. Francii Amst. 1705, 8, p. 148; et edit. Scalig. 1582, 8, cum infinitis notis mss. P. F. (P. Francii).

Fuit etiam in Gudiana bibliotheca editio Catulli, Tib. Prop. manu viri docti emendat. (Catalog. p. 512, n. 51, 516, n. 101).

Laudat Barthius notas suas in Tibullum in Comment. ad Stat. III, Theb. 276. Crusius in epistola ad Gesnerum, inserta Probab. Crit. p. 74, prope iustos et perpetuos Tibulli commentarios spondere se posse profitebatur.

Communicaverat mecum Brandes, Ill. Vir, literarum elegantiarum praeclarus arbiter, et cum in omni scientiae genere tum in antiquitate romana mirifice versatus, editionem Mureti 1558, cum varia lectione in margine Iac. Tollii manu notata, a. 1674, m. Decembri, ut in fronte praescriptum erat. Triplicis ea erat generis. Primo loco e Gerardi Falcoburgi Noviomagi codice transcripserat notas et coniecturas Lucae Fruterii, quem Parisiis 23 Martii 1566 obuisse subnotatum erat.

Leves eas et iuveniles fere esse cognovi; nec maioris momenti alia nonnulla ex eodem codice, seu vetere editione, quam in biblioth. Lugd. Bat. servari supra vidi-
mus, translata, quae mera excerpta ex Statio, aut ex-
citata a Falcoburgo Turnebi aliorumve loca erant. Ad-
scriptae altero loco variae lectiones editionis Regiensis
1481, vulgatae iam sunt a Broukhusio. Tertio loco a
Tollio subtextam videbam variam lectionem, quam ex
editione vetustissima in 8, Biblioth. Lugd. se descripsis-
se ait, litera K signatam. Verum hanc nihil aliud con-
tinere vidi, quam ea, quae Broukhusius inter Heinsia-
num apparatus sub litera V ex exemplari scripto Sca-
ligeri, recenti codice, in lucem edidit.

Ad editiones Tibulli perventum est. His recensendis
operam forte nullam impenderem, nisi Fabricii aliorum-
que diligentia ea in re nimis angusta fuisset; quod de-
prehendet, qui cum eorum indicibus recensum sequen-
tem comparabit.

*Valerii Catulli Veronensis, poetae clarissimi, carmi-
na. Albii Tibulli Equitis Romani poetae elegiae. Au-
relii Propertii Vmbri. Mæviani carmina. P. Papinii Sta-
tii Surculi Sylvarum. liber ad Stellam. fol. min. 1472.*

Est haec editio princeps, Broukhusio nondum visa,
sed Vulpio primum cognita. Exstat ea in bibliotheca
Laurentiana Florentiae, v. Montefalc. Bibl. MSS. tom.
I, p. 309, et in Museo Britann. e biblioth. Askew. Me-
moratur a Maittair. tom. I, P. I, (sive tom. IV), p.
320 (*). In ea Propertius primum excusus est. Nondum

(*) Notitias alias v. inprimis Au-
dofredi de edd. Rom. p. 123. Eas
omnibus nunc colligit doctiss. Pan-
zer. Annal. typogr. tom. III, p. 87
inter libros Venetiis excusos, *Kinde-
lini Spirensis*, ut probabile sit, opera:
quibus adde Denis Supplem. Maitt.

tom. I, p. 17, cuius exemplum Pro-
pertium et Tibullum complectebatur;
Pinelli exemplar Catalog. tom. II, p.
367, 4920 solum Propertium, Audof-
fredi, Catullum, Tibullum, Proper-
tium. At Charles Notitia Litt. Rom.
p. 35 huius edit. exemplum se habere

editionem hanc critico acumine exploratam esse aegre fero. Ex iis tamen, quae Vulpus commemorat, tum aliis argumentis satis probabile fit, alteram, quam nunc subiiciam, ex ea esse descriptam, adeoque lectionem nos eius iam enotatam habere, dum huius varietatem Broukhusius dederit (*).

Catulli, Tibulli, Propertii Aurelii nautae poetae et Statii Papinii Sylvarum liber. Impressus opere et impensa Io. de Colonia et Io. Manthen de Gheretzen, qui una vivunt felioiter. Venetiis. fol. 1475.

Vid. Maittaire l. l. p. 350. Est haec editio, quam Broukhusius principem esse putabat, et ex qua, ut modo diximus, lectionem apposuit sub lit. D (**).

*Tibullus Romae 4, 1475, in cuius calce: Praesens opus Tibulli Albici inprimi fecit G. Tibullus (***) de Amidanis, de Cremona Romae anno Iubilei et a natiuitate Domini MCCCCLXXV, die mercurii XVIII mensis Iulii. Sedente clementissima Sixta Pupa Quarto, anno eius felici quarto,*

professus, Catallum, Tibullum, Propertium laudat; in fine tamen Propertii adscriptum memorat annum 1475.

(*) Innotuit nunc alia Editio princeps eiusdem anni;

Alb, Tibulli carmina, absq. ulla nota 4. de quo videndus est doct. vir Morellius Catalogo Biblioth. Pinellii Veneti tom. II, p. 383, n. 5051, et ex eo Denis Supplem. p. 680, et Panzer, Anal. tom. IV, p. 6, n. 22. Characterem Morellius ait esse romanum ac peregrinam, plausque etiam, quo Florentius de Argentina Orationem Iacobi Romani pro populo Brixiensi ad Nic. Tronum Ducem Venet. 1472 extendit; ut adeo ista Tibulli editio ad eundem ferè annum referenda esse

videatur. Mihi probabile fit, editionem Tibulli 1475 ex ea esse expressam; nisi est eius ipsius exemplum, aut inde expressum apographum.

Memoratur alia editio trinorum poetarum s. anno, loco et typographo

Catullus, Tibullus et Propertius fol. apud Maittaire, p. 752, ex quo et ex Rossi p. 64, iterum memoratur a Panzeri Annal. tom. IV, p. 107, n. 298. Huic tamen notitiarum generi sine curatiore inspectione parum tribuo; potest enim esse antiqua editio, cuius aliqua pagina interierat.

(**) V. Panzer. Annal. typogr. Vol. III, p. 108 n. 189.

(***) Erat id nomen illo tempore non infrequens. Apud Montefalc. Bi-

Tum subſcitur Bernardini Veronensis, vulgo Cyllenii, commentarius: in cuius calce eadem verba, quae ad Tibulli finem, repetuntur; nisi quod: *Sixto Papa Quarto, Anno eius fecti Quinto*, legitur; minus recte; nam Sixtus IV ad Pontificatum pervenit ix Augusti 1471.

Nulli adhuc superiorum editorum Tibulli, nec ipsi Maïtuario, haec editio innotuisse videtur. Nobis eam videre contigit in bibliotheca Dresdensi Electorali. Exstat etiam in bibliotheca Regia Parisina n. 976. Nota quoque fuit Barthio. V. eius verba mox laudanda. Nonnullae in ea a vulgata diversitates, imprimis in libro IV erant: vitia vero scripturae eadem, quae in scriptis occurrunt. Poterat tamen in plerisque cum Italicis Heinsii, imprimis Colotiano, convenire videri. Primum in hac editione Cyllenii commentarii vulgati fuere, non in Veneta 1493, ut olim Fabricius tradebat. Neque tamen is ipse editionem adornasse videtur, vel verba Tibulli castigasse: ipsius enim lectio perpetua ab ea abiit, quae in textu servatur. Doctrinam vero illius viri, et ingenium tum in interpretatione, tum in critica, si tempora, in quibus vixit, consideres, satis admirari non possis; unde Barthius ad Stat. Theb. IV, 445, de eo loquens: — *cuius sane labor multis locis illustrat clarius optimum poetam, quam ex eius aevo sperari poterat. Edidit enim sua commentaria Romae 1475; et ad Stat. Theb. XII, 418: Bernardinus Cyllenius, non contemnendus in multis Tibulli enarrator; sane talis, ut sublegisse sequentes ex eo non pauca notari possint. Iterum ad Achill. I, 221, loco ex Tibullo I, 2 laudato: — recte intellexit — vetas eius interpres non plane malus*

Walt. MSS. p. 166, inter Vaticanos
a. 1794, referantur epistolae tres Pi-

buli, I ad Io. Avenionensem, II ad
Ge. Trapezuntinum, III ad Porcellanum.

pro sua aetate *Bernardinus Cyllenius*. Laudat eum passim etiam *Broukhusius*. Cf. *Memorab. bibl. reg. Dresd.* tom. I, p. 421, ubi de Cyllenio nonnulla docte disputantur (*).

Tibulli, Catulli, Propertii, cum eorum vita opera, Regii lepidi accuratissime impressa auctoribus Prospero Odoardo et Alberto Mázali Regiensibus, anno salutis 1481, 19 Kal. Octobr. fol. 1481.

Paullo frequentior haec est editio, quam superiores. Asservabatur etiam in bibliotheca Brühliana. Varietatem ex ea descriptam Nic. Heinsius habuerat, et Broukh. quoque in Variantium apparatu apposuit. Esse eam ex Veneta pr. expressam iam supra monui (*Panzer. Vol. II, p. 392, n. 2*).

Catulli, Tibulli, Prop. et Statii Silvae, MCCCCLXXKXII. Actum Vincēntinae per magistrum Iohannem Renensem et Dionysium Berthochum. Tum in trinis foliis subicitur Carmen Io. Galphurnii, poëtae clarissimi, ad Iohannem Inderbachium Pontificem Tridentinum de laudibus eius, et de Interitu beati Simonis infantis a Iudaeis mactati. Vicentiae 1481.

Contigit nunc in nova hac recensione versare eam manibus, quum bibliothecae Georgiae Augustae ea nuper illata sit. Praefatur breviter Io. Galphurnius ad Hermolaum Ictum, et memorat se, ab adolescentibus studiosis rogatum, ut Propertium aut Statii Silvas illis interpretaretur, editionem Venetam percurrere coepisse, tot autem mendis refertam eam deprehendisse, ut longe plura essent vitiosa et depravata, quam quae

(*) De ead. edit. vide *Maître* tom. I, 348, et *Denis Sup. Maître* tom. I, p. 56; ubi alii sunt laudati; et post hunc *Panzer. Abnd. Typogr. Vol. II, p. 454, n. 184.*

De editione Mediolanensi 1480, quam iactant, nondum aliquid exploratum quod sit constat. Est quoque suspecta *Panzeri Vol. II, p. 40, n. 174.*

emendata; convenisse itaque se nonnullos impressores et tradidisse iis exemplar correctum; nec tamen eos partibus suis satis omnino fecisse conqueritur. Manifestum adeo cum ex his, tum ex ipsa exemplaris tractatione fit, esse illud ex Veneta prvdscriptum, sed paullo emendatius. Quam impressionis nota non sub extremam calcem, sed Statii Silvis subiecta sit, memorari aliquoties hanc editionem vidi sub titulo veteris editionis sine anno: v. c. in Catalogo Biblioth. Reg. Paris. n. 778 (add. Panzer. Vol. III, p. 515).

Catullus, Tibullus, Propertius, cum comment. ant. Venetiis, fol. 1485.

Memoratur a Maillartio tom. I, P. I, p. 469, sed perperam, ut suspicor, quum de editione 1475 excussa agere vellet (*).

Catullus cum commentariis Parthenii (XI. Kal. Maii), Tibullus cum commentariis (XVIII Febr.), Propertius cum brevibus elucidrationibus (XVII Kal. April.) Brixiae per Bonium de Boninis de Ragusia, fol. 1486.

Laudatur vulgo: *Cat. Tib. Prop. cum elucidrationibus Domitii et aliorum*; (v. Bibl. Reg. Paris. p. 287, p. 779. Meliora nunc v. in Panzer. Annal. tom. I, p. 248, n. 38). Sed Domitii Calderini tantum sunt in Propertium (**). Vidi exemplaria, in quibus diverso ordine ac exciperent particulae; in aliis, quod et in ceteris antiquis edd. saepe factum, Propertius deerat. In Tibullum est Commentarius Bernardini Veronensis. Haec

(*) Est haec proposita delenda et in eius locum subroganda: *Alba Tibulli Equitis Romani poetae clarissimi Elogiorum libri cum Comm. Bernardini (Cysleui) Veronensis* Venetiis Antonii Battabos Alexandrinus impressit anno salutis M. CCOC. LXXXV, quinto nonae martiae. Char. lat. del.

1485; v. Denis Supplem. Maillart. tom. I, p. 265; Panzer Vol. III, p. 224, n. 887. Expressa est, quantum videret, ex edit. Romana 1473. A. (**) Vulgatae illae erant iam antea libro singulari Romae 1475; v. Supplement. praef. ad Propert. p. 22.

editio iam excussa fuit à Broukhusio. Convenit eius lectio fere cum Romana, ut tantum non ex ea descripta videri possit:

Tibullus, Catullus, Propertius. Impressi Venetiis per Magistrum Andream de Paltaschichis Catarensem, fol. 1487.

De hac editione, quam ex superiore Brixiensi repetitam esse intellexi, repetitis quoque iisdem commentariis, Editor Cantabr. *Tibullus*, inquit, anno 1487, in quo autem anno *Catullus* sit impressus, nulla fit mentio. Sed Maittarius id definivit l. l. p. 484, et ipsa res docere poterat: *Ex signaturis (f. g.), quarum haec illam sequitur, constat, Catullum ab eodem typographo et anno eodem impressum fuisse; quamvis typographi et anni indicium ad Tibulli solius calcem apponatur*; quodque ipse nunc inspecto exemplari, quod in Guelpherb. Biblioth. Ducali servatur, didici. Andreas emiserat seorsum Tibullum adiuncto Catullo: etsi subscriptio Tibullo subiecta est: 1487. Tum aggressus Propertium edidit 1488. Ab operis tamen, qui volumen compegerunt, praemissus est Catullus etiam in isto exemplari, subiunctus Propertius, tum Tibullus. In aliis exemplaribus Propertium deesse, ex eodem Maittario patet, ubi, omissio Propertio, tantum Tibullum et Catullum memorat hunc in modum: *Tibullus cum commentariis per Andr. de Paraschiscis* (ita vitiose appellat, in indice vero de Paltaschiscis) *XVIII Kal. Iari. Et Catullus cum Commentariis Ant. Parthenii Iacisii Veronensis*. Sed Propertius cum Antonii Volsci interpretationibus ab eodem Andrea de Paltaschichis excusus et absolutus est anno sequente Kal. Februar. Erat etiam in bibliotheca Schwarziana, cuius Catalogus videri potest. Non mirum adeo, eum istis duobus plerumque comitem dari. Minus accurate in Append. Ca-

tal. Bibl. Lugd. p. 513: *Catullus, Tibullus, Propertius Beroaldi* huius anni memoratur; nam is ad an. 1491 spectat, ut statim videbimus. Andreae editio intelligenda est, quando Broukhusius *Cyllenianam* vel *Cyllenii commentarios in Tibullum Venet. 1487* laudat; quam minus accurate Cylleniana vocatur; non enim, quod vir doctissimus credidisse videtur, a Cyllenio adornata fuit, neque eius Commentarii tum primum excusi, sed e superioribus repetiti fuerunt. (Add. Panzer. Vol. III, p. 240, n. 987. De Propertio v. Santen. praef. ad Propert. p. XIII, qui sane non 1487, sed 1488 prodit, Tibullo tamen et Catullo comes. At Propertius cum commento Beroaldi primum prodit Bononiae 1486 et 7; v. Panzer. Vol. I, p. 218, n. 105).

Tibullus, Catullus, Propertius cum Commento, (Bernardini Veronensis in Tibullum, Antonij Parthenii in Catullum, et Phil. Beroaldi in Propertium), In fine; *Commentarii in Propertium a Phil. Beroaldo editi anno salutis 1487, impressi vero Venetiis a Boneto Locatello Bergomensis, cui necessaria exhibuit nobilis vir Octavianus Scotus Modoetensis: anno nonagesimo primo supra millesimum ac quadringentesimum, V Idus Decembris, Venetiis, fol. 1491.*

Mera est repetitio superioris editionis Venetae: repetita eadem a. 1497 (Panzer. Annal. tom. III, p. 207, n. 1368, et de repetita editione 1497, v. tom. III, p. 409, n. 2178).

Nova repetitio sequens est, nihil amplius: *Tibullus, Catullus, Propertius cum commentariis Bernardini Veronensis, Ant. Parthenii, Phil. Beroaldi. Impressum per Symonem Bevilacqua Papiniensem, Venetiis, fol. 1493.*

(Add. nunc Panzer, Annal. tom. III, p. 239, n. 1674). *Tibullus cum commentariis Cyllenii Veronensis. Ca-*

tullus cum commentariis Parthenii Veronensis, et Palladii Patavini. Emendationes Catullianae per Hieron. Avancium Veronensem, et eiusdem in Priapeias Castigationes. Propertius cum commentariis Philippi Beroaldi. Annotationes in Propertium tum per Domitium Calderinum, tum per Ioannem Cottam Veronensem. Haec omnia sunt ex exemplaribus emendatis Domini Hieronymi Avancii. (Haec in ipsa libri fronte praescripta sunt). Sub finem: Impressum Venetiis per Io. de Tridino de Cereto alias Tacuinum, MDL. die vero XIX Maii, Regnante inclito principe Augusto Barbadoico, fol. 1500.

Non infrequens est haec editio (cf. Panzer, Annal. tom. III, p. 473, n. 2621); sed plura etsi exemplaria inspexerim (habeo nunc aliud a Brandesio communicatum), tamen Domitii Calderini et Ioannis Cottae in Propertium annotationes, in titulo promissas, nusquam reperire potui, quanquam opus absolutum est. Etiam haec editio ex superioribus Venetis repetita est, exemplar tamen ab Avantio mendis typographicis purgatum esse debuit, antequam operis librariis excudendum traderetur. Conf. inf. a. 1520.

Albii Tibulli, Elegiographorum optimi, elegia de amore et laudibus Messalae per Iac. Thanner. Lipsiae 4, 1500.

Exstat in bibliotheca Electorali Dresdensi, sed sine anni et typographi ulla mentione, quam ex Maittario supplevi (Nunc Panzer quoque memorat tom. I, p. 497, n. 249). Literarum typi sunt neogothici. Curatam esse editionem a Gregorio Conicensi, ex Leichii Annal. Typogr. Lips. p. 76, didici. Referendam eam esse ad classem alteram ex Veneta 1475 deductam, iam supra significavi.

(Alia Tibulli editio Lipsiensis s. a. expressa per Con-

radum Kacheloven memoratur in Panzeri Annal. typograph. tom. I, p. 499; n. 274).

Catullus, Tibullus, Propertius, in aedibus Aldi. Venetiis 8, 1502.

Haec eadem editio, ut in aliis Aldinis factum, sine anni et loci nota prostat. Est autem haec inter classicas editiones habenda, quandoquidem multarum illa sequentium quasi parens, atque earum quoque, quae emendatiores prodire, fundus fuit. Expressam eam esse ex superiore Veneta 1500, liquido mihi constat, pluribus lectionibus comparatis, correctiones tamen viri docti seu Avantii seu Aldi experta est, in Catullo utique Avantii, id quod in praefatione ipse Aldus testatur. Idem ait nonnulla asterisco notata *in fine operis aliter atque aliter legi excudenda curasse*: quod tamen praestitum ab Aldo non vidi; etsi plura inspexerim exemplaria; habeo enim etiamnum in manibus exemplum Brandesii benevolentia communicatum, aliud a Collega coniunctissimo, Kulenkampio, commodatum. Nam quae sub Catulli calcem subiectae sunt Avantii emendationes, Lucretium respiciunt (*). Exierant prelo Aldi ad tria millia exemplarium huius libri, ut mirer, eum non frequentius reperiri.

Catullus, Tibullus, Propertius, impressi opera et impensa Philippi bibliopolae Giuntae T. Florentini anno MDIII, Nonis August. Petro Sotenno Vexillifero felicissimo, 8, 1503.

Etiam haec Aldinae repetitio est; ut tot alia exempla Aldina a Iunta repetita sunt. Sed Aldinae primae successit tredecim annos post altera:

Catullus, Tibullus, Propertius in aedibus Aldi et Andreae soceri, Venetiis 8, 1515.

(*) At exstant etiam aliae in Lucretium scriptae in Lucretium et Statii Silvae in ed. 1500, Lucretium scriptae.

Primo intuitu nihil habet haec editio, quo a priore magnopere discrepet. Quum tamen accuratius eam compararem, pro nova prorsus recensione habendam esse intellexi; adeo correctae et emendatae illa est, in Tibullo utique, a viro docto, etsi eius nomen proditum non est. Sequutus ille videtur imprimis rationem criticam, tum vero veteres editiones alterius sectae passim inspexisse, Italicos quoque codices aut excerpta ex iis ante oculos habuisse. Merito itaque illa facta est plerarumque, quae sequutae sunt, editionum fons et fundus, imprimis autem Muretinae 1558, quam vide.

Catullus, Tibullus, Propertius Lugduni sumptu Barthol. Trot. millesimo quinquagesimo XVIII, die XXII Sept. 8, 1518.

A Maittario in Ind. p. 242, ea memoratur.

Albii Tibulli elegiarum libri IV, una cum Val. Catulli epigrammatis, nec non Sext. Propertii libri IV elegiaci cum suis commentariis, videlicet Cyllaeii Veronensis in Tibullum, Parthenii et Palladii in Catullum, et Phil. Beroaldi in Propertium. Habes insuper emendationes in ipsum Catullum per Hier. Avancium Veronensem. Nec non et castigatissimam tabulam omnium rerum, quae in margine sunt positae, nuper additam et nunquam alias impressam. Venetiis in aedibus Guilielmi de Fontaneto Montisferrati anno Domini MDXX, die XII Iulii. Inclito Leonardo Lauretano Principe, fol. 1520.

In hac editione ultima vice Cyllenii commentarii, toties repetiti, excusi fuere; ex quibus, uti comparando editiones Venetas 1487, 91, 93, 97, 1500, 1520 comperi, plerasque lectiones, quas ille in suo habuerat, in ipsa Tibulli verba intulere editores, qui illas cum verbis poëtae recudi curarunt, et quidem sequiores semper maiori cum licentia, quam superiores, ita ut in no-

vissimis lectio contextus plane immutata sit. Sic I, eleg. 4, 34 in edit. Rom. legitur *tardos dies*, at Cyllenius in comment. interpretatur alteram lectionem *stultos dies*. In Veneta 1487 et sequentibus adhuc *tardos* erat, non quod Cyllenius ita ediderat, et aliud explicuerat, ut Broukh. ait, sed quia is in suo aliter legerat, quam vulgatae tum editiones. At in edit. 1500 et 1520 etiam in textu *stultos* legitur. Novissimae hae duae editiones parum a se invicem abeunt.

Catullus, Tibullus, Propertius apud Sim. Colinaeum Paris. 8, 1529.

Novo characteris literarum genere, quod ad calligraphiae elegantiam propius accedit, exarata est haec editio: ex prima Aldina expressa, ut ipsi comparatione facta cognovimus. Repetita eadem a Simone Colinaeo 1533, aut, quem annum aliae praeferunt, 1534, et minima forma 1543. Emendata in his sunt vitia nonnulla graviora, v. c. I, 9, 9: *per freta parentia*, hic est *parentia per freta*.

C. Val. Catulli Veronensis liber I; Alb. Tibulli Equitis Rom. Libri IV; Sex. Aurelii Propertii Vmbri Libri IV; Cn. Cornelii Galli fragmenta. Basileae excudebat Henricus Petrus mense Martio, 8, 1530.

Repetita est ex Aldina prima ad secundam passim correctata, sed parum diligenter; una cum altera 1539 repetita; multo autem indiligentius triginta annis post 1569 recusa, quae vitiosissima est, cum Horatius Tuscanello, qui eam curavit, ineptus homo, ad rhetorices praecepta poëtas hos exegit et indice singulorum verborum ad Erythraei exemplum in Virgilio stulte instruxit. Repetita etiam haec est 1592, etsi ex Scaligeranis hinc illinc correctata, tamen vel sic nullo loco habenda.

Catullus, Tibullus, Propertius, per Melch. Sessam MDXXXI, XX Sept. Venetiis, 8, 1531.

Sequitur nunc editionum genus non contemnendum, Gryphianum, quod tamen totum ex Aldina priore, seu ex Basileensi, quae inde descripta erat, ductum est, etsi passim ex secunda, in sequioribus etiam ex Muretina interpolatum.

Catullus, Tibullus, Propertius cum Gallo apud Sebast. Gryphum. Lugduni, 8, 1534.

Repetita ea est aliquoties simili forma 1537, 1542, 1544, 1546, 1548, 1551 (forte et 1555), 1561, 1571, et 1573.

Catullus, Tibullus, Propertius. His accesserunt Corn. Galli fragmenta. Post omnes omnium editiones summa denuo vigilantia recogniti. Venetiis, apud Hieronymum Scotum, 8, 1549.

Splendida sed vana professio. E Gryphiana repetita est ad Aldinam secundam correctam.

Excipit has Mureti recensio doctissime facta, sed Aldina secunda pro fundo substrata. Multa a viro hoc sagaciter partim e critica ratione, partim ex vesteribus scriptis et editis emendata, ut supra iam dictum est. Prodierat primum:

Catullus et in eum commentarius M. Ant. Mureti. Venetiis, Paullus Manutius Aldi fil. 8, 1554.

isque solus, sine ceteris, nam verum non est, iam tum duos reliquos poëtas coniunctos exiisse. Sed insequuta est quarto anno editio, in qua Tibullus et Propertius accessere:

Catullus et in eum Commentarius M. Ant. Mureti. Ab eodem correatus, et scholiis illustrati Tibullus et Propertius. Venetiis, apud Patulum Manutium, 8, 1558.

Recusa est eadem editio Venetiis cum signo Aldi 1562, et Lugduni apud Guliel. Rovillum, 8, 1559.

Multo plura in poëtae verbis mutavit Muretus, quam

in scholiis indicavit, quae interpretationi aliquot locorum destinata erant. Voluit ille iustos commentarios in hos poetas edere, ut in calce scholiorum Propertii pollicetur. In librum IV Tibulli nihil ab eo annotatum est.

Memorabilis sed valde infrequens est editio quae sequitur Statii, de qua supra accurate expositum est.

Catullus cum commentariis Achillis Statii. Venetiis, in aedibus Manutianis, 1566, 8. *Tibullus cum commentariis Achillis Statii.* Venetiis, in iisdem Manutianis aedibus, 8, 1567.

Aldinam secundam ille secutus est, Muretina correctione posthabita, scriptorum autem librorum varietate apposita et erudita annotatione magnam laudem meruit. Recusus est eius Commentarius in edit. Morell. 1604, et Traiecti 1680. Miror idem non saepius factum.

Catullus, Tibullus, Propertius; Antwerpiae, ex offic. Christoph. Plant. 12, 1569.

Non ex infimo censu haec est editio; immo vero inter praestantiores superiorum temporum referenda. E Canteri recensione eam esse profectam narrat Fabricius, quod verum non est; nam Propertius tantum Guil. Canteri scholiis est illustratus. At Catullus et Tibullus a Victore Gisselio et Theod. Pulmanno varia lectione instructi sunt, quae potissimum e Statio descripta est, ex quo etiam, adeoque ex Aldina secunda, quem Statio lectionis fundum esse ignorabant viri docti, saepe correxerunt, saltem mutarunt lectionem Mureti, quam in ceteris sequuntur. Subiecta Tibullo sunt Galli fragmenta cum praefatione Pulmanni. Quam ab aliis memoratam vidi, editionem Plantin. 1560, vitio numeri nata videtur. (Memoratur tamen etiam in Catalogo Crevennae).

Catulli, Tibulli, Propertii et Cornelii Galli opera cum indice Horatii Tuscanellae. Basileae ex offic. Hen-

ricopetrina anno Salutis MDLXIX, mense Martio; 8, 1569.

De hac v. sup. ad a. 1530.

Catullus, Tibullus, Propertius ex recensione Scaligeri. Accedit eiusdem castigationum liber. Lutetiae Paris. ap. Mam. Patisson. 8, 1577.

Nova sequitur lectionis Tibullianae concinnatio a Ios. Scaligero instituta; cuius classis prima haec est. Spreverat ille, Mureti obtrectatione adductus, lectionem ab hoc emendatam, et una cum illa Aldinam sec. rediitque ad Aldinam primam, ut supra monuimus, ex qua reduxit magnum numerum vitiosarum et importunarum lectionum, quas partim suo more correxit, partim in contextu reliquit, quum dudum sublatae essent in Ald. sec. et Muretina. Sequutus tamen eum est cum aliis Broukhusius. De codicibus, quos adhibuit Scaliger, supra dictum est. Habuit etiam praeter Aldinam primam, vel Gryphianam inde expressam, edd. Statii et Plantin. ut intelligas de hac v. c. III, 4, 28, ubi sola Plantin. *spirabat* exhibet. Quae sequitur

Catulli, Tibulli, Propertii, nova editio; Ios. Scaliger recensuit. Accedit eiusdem in eosdem castigationum liber. Antw. apud Aegidium Radaeum, 8, 1582 est repetitio, sed retractata a Scaligero (v. p. 66). Ad calcem adiectus est: Mureti Commentarius in Catullum, cum eiusdem scholiis in Tibullum et Propertium. At alia auctor editio a. 1600 prodiit, recusa 1607.

Eodem anno Antwerpiae excusa sunt Iani Dousae patris Praecidaneae pro Albio Tibullo, cum Praecidaneis pro Catullo; sequutum est paullo post Succidaneum nuperis ad Tibullum Praecidaneis addendum; in quibus vir doctissimus, sed difficilis ingenii et affectati studii antiquatae latinitatis, Scaligeri vestigiis insistens loca nonnulla retractavit. Prodiere libelli ex officina Chph.

Plantini: in qua eadem aliquot annis post excusi sunt poetæ ipsi ad Scaligeranam recensionem, quod expectari poterat, concinnati.

Cat. Tib. Prop. serio castigati. Antwerpiæ ex officina Chph. Plantini, min. form. 1587.

Nec alia esse videtur Lugdunensis in Batavis editio huius vel sequentis anni, quam memorant viri docti. Sed memoratu dignior est alia Plantiniana.

Catullus, Tibullus, Propertius, denuo recogniti ac variis lectionibus et notis illustrati a Iano Dousa filio. Accessere Pervigilium Veneris et carmina graeca, quae aut e latino Catulli expressa sunt, aut a Catullo ipso latine translata. Item Ios. Scaligeri et Henr. Stephani e Tibullo et Propertio versiones graecae. Iani Dousae filii in Cat. Tib. Propert. coniectanea et notae. Lugd. Bat. ex offic. Plant. Fr. Raphelengius. 12, 1592.

Hanc omnium emendatissimam editionem appellat Nic. Heinsius ad Virgil. Aen. VII, 110. Repetita est a. 1603, fundus autem editio superior 1569.

Catulli, Tibulli, Propertii et Cornelii Galli opera, Horatii Tuscanellae scholiis et indice illustrata per Seb. Henricopetrum. 8, 1592.

V. supra ad a. 1530.

Catullus, Tibullus, Propert. Lugduni, 12, 1594.

Fabricius l. l. Nec videtur esse aliud quam Gryphianarum repetitio.

Tibulli Elegia de bello et pace a Fed. Morello graeco carmine reddita et pucis commoda ex Eurpide et Philemone ab eodem Morello latinis versibus expressa, apud Morellum Lutetiae. 8, 1598.

Pauca sunt folia; graece est reddita lib. I El. 10.

Catulli, Tibulli, Propertii nova editio. Ios. Scaliger lul. Caes. fil. recensuit. Eiusd. in eosdem Castigatio-

num Liber auctus et recognitus ab ipso auctore. In bibliopolio Commeliniano, 8, 1600.

Multa in Commentariis mutata sunt; cf. sup. ad 1577.

Catullus, Tibullus, Propertius. Lugduni, 8, 1603.

Catal. bibl. Bodlei. p. 152. Conf. 1607.

Catullus, Tibullus, Propertius, serio castigati. Antwerp. Raphelengius, 24, 1603.

V. ad 1592.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum variorum doctorum commentariis, notis et observationibus in unum congestis: ex typogr. Marci Orry, Lutetiae, 3 Voll. fol. 1604.

Singulis elegiis praemisso contextu subiiciuntur notae Cyllenii, Achillis Statii, Mureti, Iani Dousae, Scaligeri: cuius recensio ad calcem repetita est, in nostro saltem exemplari.

Cat. Tib. Propert. nova editio. Ios. Scaliger recensuit. Eiusdem in eosdem Castigationum liber auctus et recognitus ab ipso auctore. Excudebat Iac. Stoer, 12, 1607.

Mera est repetitio editionis 1600, in sordida charta, qua Lugdunenses eo tempore utebantur.

Cat. Tib. Propertii opera—ad vetustiss. cod. bibliothecae Iac. Grasseri fideliter edita: quibus acc. Cornelii Galli fragmenta, Lugd. 1607, 12 ().*

Io. Passeratii Commentarii in Catullum, Tibullum et Propertium. Parisiis, ap. Cl. Morellum, fol. 1608.

Praemittuntur ipsa poetarum verba, ex Scaligerana recensione. Sequuntur Passeratii praelectiones seu notae. In Tibullum non nisi breves sunt, copiosiores tamen in librum quartum.

Opera Catulli, Tibulli, Propertii et Corn. Galli, sive

(*) Biblioth. crit. P. III, p. 58.

Maximiani potius. Cum indice Horatii Tuscanellae. Editio auctior insuper poematis aliquot, quae vere Corn. Galli. Hanoviae, typis Wechel. apud Cl. Marnium et her. Io. Aubrii, 8, 1608.

Est repetitio, quantum intelligo, pessimae Basileensis cum Tuscanellae indice, v. sup. ad 1530. (Hoc ita se non habere, affirmant alii. Videant quibus facultas inspiciendi et otium est). Ex ea repetita editio 1620.

Ex Tibullo et Propertio Elegiae, ex Catullo, Martiale, Ausonio aliisque scriptoribus tum antiquis tum recentibus Epigrammata selecta et commentario brevissime illustrata. Cadomi, 16, 1610.

Non magis in censum venit, quam quae sequitur, impressionis tantum loco notabilis:

Cat. Tib. Propertii nova editio ad Ios. Scaligeri emendationem accurate conformata—tituli suppleti—Add. Elegiarum libellus, qui Cornelio Gallo vulgo adscribitur. Brageraci, 8, 1611.

Mosella Ausonii cum selectissimis Tibulli; Propertii Elegiis, illustrata a Paulo Duizio. Mussiponti, 8, 1615.

Poëmata quaedam Catulli, Tibulli, Propertii selecta graece reddita per Ios. Scaligerum. 8, 1615.

Iani Gebhardi in Catullum, Tibullum et Propertium animadversiones cum I. Meleagri in Val. Catullum Spicilegio. Hanov. 8, 1618.

V. paullo post ad 1621.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum Galli fragmentis per Guil. Ianson. tum per Elzeyrios. Amstelodami, 24, 1619, 1630, 1651, 1664, 1670, 1686.

Quas in manibus habui, ad Scaligeranam recensio- nem expressae sunt.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum I. Livineii notis antehac ineditis, — nec non uberioribus Iani Gebhardi

animadverss. cum I. Meleagri Spicilegio. It. poemata Galli et index Horatii Tuscanellae. Frcf. ex offic. Wechel. 8, 1621.

Librarii industriae debetur haec editio, non viri docti curae, etsi Gebhardus praefatus est. Poëtarum verba ex pessima Basileensi (v. ad 1530), aut ex Wecheliana superiore 1608 expressa sunt. Io. Livineii notas eodem anno, et Iani Gebhardi animadverss. quarto ante anno seorsum editas nunc in unum volumen redegit librarius redemptor.

Catullus, Tibullus, Propertius. Aureliae Allobrogum, 4, 1640.

Catal. bibl. Bodlei. p. 260, nisi forte Catullus solus est.

Catullus, Tibullus et Propertius, et quae sub Galli nomine circumferuntur, cum selectis variorum Commentariis, accurante Simone Abbes Gabbema. Trai. ad Rh. 8, 1659.

Vitiis typographicis scatet et farraginem notarum apponit, quibus verba et phrases illustrantur, non sententiae.

Quae Parisiis 1662 et 1668 memorari solent editiones, numerorum vitio natas esse arbitror, nec vere exstare.

Poëmata selecta e Catullo, Tibullo et Propertio cum notis Vorstii. Lipsiae, 8, 1675.

Catullus, Tibullus, Propertius, e recensione I. G. Graevii, cum notis integris Ios. Scaligeri, M. Ant. Murreti, Ach. Statii, Rob. Titii, Hier. Avantii, Iani Doussae patris et filii, Theod. Marcilii, nec non selectis aliorum. Trai. ad Rhenum, 8, 1680.

Graevii nomen mutuasse tantum videtur astutus librarius ad fraudem faciendam, quanquam eius praefatio in capite legitur. Omnia indiligenter disposita et parum concinne; nec cum cura expressa.

Catulli, Tibulli, Propertii, opera, interpretatione et notis illustrata a Phil. Silvio in usum Delphini. Paris. 4, 1685.

Vide de ea iudicium Fabricii p. 56, (94 ed. nov.).

Catulli, Tibulli et Propertii opera ad optimorum exemplarium fidem recensita. Acc. variantes lectiones e MSS. Cantabrigiae, 4, 1702.

Splendida et inter ceteras conspicua editio ipsos poëtas emendatissimos exhibet. Editor var. Lect. adiecit cum ex aliorum annotationibus excerptas, tum ex Cod. Laudensi, Collationibus in margine Aldinae adscriptis, aliis collationibus Octav. Ferrarii, item ex antiquis edit. Reg. Lep. Brix. Ven. Ald. Colin. Conf. quae supra de ea dicta sunt.

Albii Tibulli, Equitis Romani, quae exstant, ad fidem veterum membranarum sedulo castigata. Accedunt notae cum var. lect. libello, (studio Iani Broukh.) Amst. 4, 1708.

Satis de ea supra dictum est.

C. Valer. Catullus, A. Tibullus, Sex. Aurel. Propertius ex recensione Io. Ant. Vulpii Bergomensis, cum eiusdem observationibus. Patavii, ap. Ios. Corona, 4, 1710.

Et adolescens, et nondum visa Broukhusiana, hanc emiserat vir doctissimus. Multa retractavit in editione posteriore.

In Edd. recentioribus quae sequuntur, obtinere hoc a me ipse non potui, ut eadem, quae superiores, maxime veteres, diligentia recensere aut iterum singulas excuterem. Nec id facere operae pretium erat.

Catulli, Tibulli, Propertii opera. Accedunt quaedam eorundem Poëtarum carmina graece versa, cum oda Sapphus a Catullo latine reddita, et cum indice copioso. Londini, Jac. Tonson. 12, 1715.

Michaelis Maittarii cura prodit, qui plures alios auctores hac forma excudendos curavit; Corpore quoque Poëtarum edito, quo, ut in ceteris Poëtarum Corporibus, Tibullum quoque comprehensum esse, monere opus non est. Ex Cantabrigiensi repetita est, una cum Var. Lect. Adiecta tabula, qua Scaligeranas transpositiones comparatae sunt, item graeca versio nonnullorum carminum a Scaligero et Florente Christiano facta.

Catullus, Tibullus, Propertius, ad fidem optimorum exemplarium recensiti, cum MSS. var. lect. margini appositis ad celsissimum Aurelianensium Ducem, (studio et opera Mich. Brochard) Paris. Coustelier, 4, 1723.

Multa praeclara minatur Editor; nil tamen aliud egit, quam ut Scaligeranam recudendam traderet. Tam levis horum hominum fides est, si verborum ostentationem ad rerum argumenta referas. Ad temporum rationes porro hic commemoranda est editio, de qua supra iam actum est:

Tibullus Corvinianus, seu Albii Tibulli, Triumviri Poëtices, quae supersunt. E codice MSS. to Matthiae Corvini Regis Hungariae recensuit Samuel Koleserius a Keres-Eer. Claudiopoli, 8, 1727.

Catullus, Tibullus, Propertius, ad fidem optimorum librorum accurate recensiti, quibus adiectum est Per-vigilium Veneris. Göttingae ex offic. Acad. A. van den Hoeck. 12, 1742 et 1762.

Catullus, Tibullus, Propertius, pristino nitore restituti et ad optima exemplaria emendati. Acc. fragmenta Corn. Gallo inscripta. Lugd. Batav. (Paris. Coustelier) 12, 1743.

Ad Scaligeranam recensitionem excusa est; etsi solenni iactantiae more ad optima exemplaria emendati poëtae in fronte praedicantur.

Albius Tibullus, Eques Romanus, et in eum Io. Ant. Vulpii, Philologi ac Rhetoris in Gymnasio Patavino, novus commentarius diligentissimus. Excudebat Ios. Cominus Patavii, 4^{to}. 1749.

Etiam de hac editione inter potiores merito habenda supra dictum est. Non commemorabo alias recentiores ex superioribus repetitas, etsi nitore forte et cura typographica notabiles, qualis Londinensis est 1749, apud Io. Brindley, Parisiensis 1754, apud Barbou, Glasguensis Tibulli et Propertii 1753, 8, ex Broukhusiana expressa, Birminghamiensis typis elegantissimis Io. Baskerville, 1772. Accessit iis nuper editio splendore, elegantia et diligentia atque arte omnes quas vidimus similes conatus superante, *Parmae* curata a Bodonio: *Catulli, Tibulli, Propertii Opera* 1794, fol. mai. Praefuit ei vir doctus, in Tibullo maxime nostram recensionem sequutus. (Cf. *Gott. Gel. Anz.* 1795, p. 1799). Inserta quoque passim est una et altera elegia Chrestomathiis; e quo genere paullo serius inspexi *Eclogas* vet. poetar. a doctissimo viro, Doëring, curatas et bonis notis instructas.

Multo minus ad consilium nostrum spectat, ut versiones annumerem, etsi superioribus annis nonnullae prodierint elegantes et Tibulli gustum aliquem iis propinantes forte, qui iis uti volent. Inspexi inter alias versionem anglice exaratam cum notis a Iac. Grainger M.D. Lond. 1758, ut alias taceam; de quibus nunc eo minus necesse est dicere, quod his diebus prodiit liber praeclarus *Lud. Guil. Brüggemanni* Stettini 1797. *A View of the English Editions, Translations and Illustrations of the ancient Greek and Latin Authors with Remarks*: ubi p. 575, seqq. diligentissime factum videbis conatum, in Tibullo recensum, De Sam. Henleii Viri doct. specimine iam ante dictum est: *Italicam se-*

lectarum elegiarum Io. Hieronymi Carli, Ven. 1756; Gallicam auctore de Pezay 1771, aliam Gallicam 1771, multo cum ornatu typographico vulgatam vidi; nolo tamen mihi sumere hoc, ut de iis arbitrium feram. (Multo minus de popularium meorum studiis et conatibus quidquam memorare ausim, quum praesens periculum sit ab iis, quos non a primo statim tentamine inter principes retuleris viros. Raro est qui meliora doceri se aut cupiat aut sustineat: quod tamen vidi factum a viro politi ingenii, qui Tibullum teutonice reditum Turici 1783 ediderat. *V. Gott. Gel. Anz.* 1783, p. 1951).

Tantum de Tibulli editionibus. Subiici his iussi vitam eiusdem, etsi non satis eleganter scriptam, ex editione Vulpïi, sed resectis nonnullis nimis otiose disputatis.

DE

VITA TIBULLI

A VVLPIO CONFECTA.

Quod ALBIO TIBULLO praenomen fuerit, minus comper-
tum habemus; sive id librariorum incuria seu casu ex-
ciderit (a). Honesto et equestri loco natus est (b), Ro-
mae an in municipio aliquo Italiae, non constat. Petrus
Crinitus et Lilius Gregorius Gyraldus, qui ante duo
saecula poëtarum historiam persecuti sunt, annum V.
C. DCCXI, quo A. Hirtius et C. Vibius Pansa Coss. proe-
lio Mutinensi adversus Antonium pro patria occubue-
runt, Tibullo simul atque Ovidio natalem fuisse, mo-
numentis literarum tradiderunt. Id illis persuasit ver-
sus quidam pentameter, quem utriusque poëtae codices
praeferunt, ubi ambo de sui ortus tempore verba fa-
ciunt:

Quum cecidit fato Consul uterque pari (c).

(a) Ingeniose Broukhusius p. 1: *Ami-
si autem hic noster eques suum sibi
praenomen, nulla, ut arbitror, per-
quisitione iterum reperiundum, Est
enim verosimile, in libro illo unico,
unde ceteri in Italia traduces prodie-
runt, literam singularem, quae prae-
nomen signaret, aut vetustate fuisse
italem, aut librariorum harum rerum
curiosos, tanquam minime necessa-
rium, neglexisse. Nisi quis coniciat,
A. hoc est Auli praenomen habuisse:
atque hoc elementum ab insequente
anaphoris naturae vel fuisse absorptum,*

vel potius e binis coaluisse in unum.

(b) Ortum ducit noster e gente Al-
bia equestri. Fuit alia consularis, e
qua, contra Broukhusii monitum, eius
genus ducunt Dacerius et Sanadonius
ad Horat. I, epist. 4. Ex eo, quod in
inscriptione libri, quae fere est: *Ti-
bulli Equitis Romani*, tum in vita in-
certi auctoris, infra exhibenda, Eques
Romanus appellatur, perperam con-
tenditur, eum Romae natum esse.

(c) Tibulli III, 5, 18, Ovid. IV.
Trist. 10, 6.

At Iosephus Scaliger, qua erat sagacitate, primum subodoratus est, hunc versiculum ex Tibulli carminibus, tanquam spurium, expungi oportere; quod ni fiat, magnam temporum confusionem oriri. Calculum adiecit Ianus Dousa, qui Schediasmate succidaneo ad Tibullum (*d*), manifesto admodum ostendit, de arca Sulmonensis Equitis a quodam in re aliena nimis officioso Tibulli supellectilem auctam. Quod utinam humaniore stilo et minus obsoleto praestitisset bonus ille Dousa, ut, quae scribebat, et legi libentius et intelligi facilius possent. Ego vero argumenta, quibus utitur, summatim proferre non gravabor. Primum igitur nullo modo Tibullus potuisset Messalam sequi ad bellum Aquitanicum, stipendia merere, gnavi denique militis vicem fungi, (quod ipse de se narrat) (*e*), quindecim annos natus, vel etiam aliquanto minor: tot enim fere intercedunt ab Hirtii et Pansae consulatu ad Messalae victoriam ac triumphum de Gallis, quem egit anno V. C. DCCXXVI, ut ex vetustissimo lapide satis constat (*f*). Deinde Ovidius (*g*) libro IV Tristium, Elegia X, ubi, aetatis ordine servato, Elegiae latinae scriptores enumerat, Gallo principem locum tribuit, alterum Tibullo, tertium Propertio, sibi ipse postremum: ex quo colligimus, Tibullum Propertio atque Ovidio natu maiorem fuisse. Nisi quis inepte cavilletur, Nasonem se-

(*d*) *Schediasmate succidaneo ad Tibullum*, quod Praecidaneis suis pro Tibullo adiecit, quodque post Morellum in edit. Paris. 1604, ad calcem editionis suae recudi curavit Broukhuisius, qui in Dousae sententiam pedibus transit. Eandem orate persecutus est Sanadonius ad Hor. I, epist. 4, cf. etiam Masson. vita Horatii ad a. 723.

(*e*) lib. I, eleg. 7, 9, seqq.

(*f*) M. VALERIUS M. F. M. N. MESSA-

LA. A. DCCXXVI. CORVINVS. PRO COS. EX. GALLIA. VII. K. OCT. Est is annus V. C. 727 Varronianus.

(*g*) IV Trist. 10, 51:

*Virgilium vidi tantum: nec amara
Tibullo*

*Tempus amicitiae fata dedere
meae.*

*Successor fuit hic tibi, Galle: Pro-
pertius illi:*

*Quartus ab his serie temporis ipse
fuit.*

rius ad scribendum appulisse animum; quod in poëtam ingeniosissimum, et versus plurimos nullo negotio fundere solitum minus convenit. Huc pertinet Ode Horatii ad Albium inscripta (*h*), in qua Venusinus poëta, sui exemplo proposito, Tibullum ob *Glyceræ* saevitiam *Ele-gos miserabiles decantantem* et *sibi iuniorum præferri dolentem* in amore, ab animi aegritudine revocat, et solatur. Quod poëma si, ut ordo carminum ostendit, compositum fuit ante aliud de Augusti Actiaca victoria adversus Antonium et Cleopatram (*i*), quam in annum V. C. DCCXXIII incidisse liquet, inveniemus, si communi opinioni assentire velimus, Tibullum annorum vix duodecim elegiacum poëtam, *Glyceræ* amatorem, et, quod magis mirabile, tanquam aetate proveciore, a puella domo exclusum (*k*). Omnibus igitur fucum fecit Ovidianus ille versiculus, Tibullo, ut ait memoratus Dousa, a mala manu adsutus. His docti viri gravibus argumentis liceat mihi levius quoddam, neque tamen omnino contemnendum, addere de mea penu; ne scilicet ad has epulas, quod aiunt, veniam asym-bolus. Vix est, ut credere possim, Ovidium Tibulli memoriae studiosissimum, quum animadvertisset, se natalem diem, vel saltem annum cum illo habere communem, qua erat præcipue diligentia in rebus vel minimis, eiusmodi eventum silentio prætermittendum fuisse (*l*). Verisimilius itaque est, aequalem Horatii Tibullum fuisse (*m*), id suadente ipsius Flacci testimonio,

(*h*) libri I, oda 33.

(*i*) libri I, oda 37.

(*k*) Virget haec etiam Broukhusius ad Tib. II, 4, 13. Esse tamen hoc argumentum adeo validum non videtur, quum odas Horatii non secundum tempus, quo quæque scripta est, collocare esse constet.

(*l*) Est utique argumentum hoc le-

vissimum, ut fere omnia eiusmodi argumenta a silentio desumpta, ubi memoracionis causa idonea nec necessaria erat.

(*m*) In annum itaque V. C. 690, vel proximos Tibulli natales ponit Dousa, quem sequuntur Broukhusius, Fabricius, Sanadonius, Vulpfus.

qui Epistola 4, Libri I, *candidum iudicem sermonum suorum* eum appellare non dedignatur. Emunctae vero naris hominem, qualis erat Horatius, iam octo lustris vivendo exactis, scripta sua accuratissime elucubrata, homini adolescenti, viginti duobus annis ipso iuniori, castiganda committere, iure ac merito pudeisset. Quibus iactis fundamentis, alius error convellitur, qui iam invaluit, Tibullum videlicet in ipso aetatis flore vita defunctum esse; idque propter auctoritatem Domitii Marsi, qui romanum hunc Equitem *iuvenem ad Elysios migravisse*, in Epitaphio testatur. Huius enim testimonii pondus elevari facile potest: quum sciamus, eos, qui XLVI aetatis annum praetergressi nondum forent, ex instituto Servii Tullii iuniores appellatos (n): qui vero excessissent, seniores. Quapropter Sallustius C. Caesarem triginta sex annos natum, quum summi pontificatus apicem peteret, *adolescentem* vocare non dubitavit (o). Quum igitur ex eodem Marsi Epigrammate intelligamus, paullo post Virgilii mortem Tibullum vivere desiisse (p), Donatus vero scripserit, Virgilium de natum C. Sentio Saturnino, Q. Lucretio Vespillone Coss. anno V. C. DCCXXXV: sequitur necessario, si Tibullum, ut ratio postulat, Horatio supparem facimus, cuius natalis contigit anno DCLXXXIX, L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato Coss., eum ultra quadraginta annos vitam produxisse (q). At de istis fortasse plus nimio: ad reliqua pergamus.

(n) Gellius N. A. X, 28. Sed an ex Servii instituto, quod dudum obsoleverat, usus iste vocabuli *iuvenis*, etiam de tricenario venerit, valde dubito; quanquam observatio ipsa vera est, et a multis viris doctis proposita.

(o) Ca il, c. 49.

(p) Conf. Masson. Vita Ovidii an. 235.

(q) Contra hanc Dousae sententiam Ayrman. §. 94 seqq. disputat, argumentis tamen, quibus non magis commovere, quam iis ipsis, quibus Dousae utitur ad suam opinionem confirmandam. Difficultas alicuius momenti profecti potuisset haec: quod ex Dousae rationibus anno demum trigesimo tertio prima stipendia fecisse in

Patrimonium, quod per amplum habuerat, repente imminutum deflevit (r): sive illud luxuria sua ipse prodegerit (s), sive militum Caesarianorum vi et latrocinio, quibus tum omnia vastabantur, pessumdatum fuerit (t). Hoc alterum verum existimo: Horatius enim, Epistola superius memorata, eum laudat a frugalitate,

Messalae contubernio videtur. Ipse Ayrmannus in laudata Tibulli vita, imprimis §. 90 seqq. annum 705 eius natalibus assignat; in quam sententiam propterea maxime concessisse videtur, quod in lib. III, eleg. 5, versum, quem supposititium interpretes delent, ipse, corruptum tantum esse arbitratus, commode emendasse sibi visus erat:

Cum cessit fato Consul uterque pari.
ut annus V. C. 705 significaretur, quo Claudius Marcellus et L. Cornelius Lentulus Coss. cum Pompeio Vrbe Italiaeque, Caesaris adventu, cedere coacti sunt. Ut de emendatione parum felici nihil dicam, possunt duo imprimis contra haec moveri: primum illud, constare ex Ovid. IV Trist. 10, Propertium fuisse natu minorem Tibullo: cum autem vulgo ferri natum anno 697, ut adeo Tibullus post hunc annum nasci non potuerit; quamquam responderi ad hanc dubitationem potest, Propertii natales non nisi a Dousae coniectura ex eius IV, eleg. 1, 127 seqq. ducta in illum annum coniectos, adeoque non omnino certos esse; deinde observari potest, ipsam Tibullum IV, 1, 183 significare, sibi tantam fortunam fuisse, nunc desiderium superesse, curamque novari; iam, quod desideramus, eius sensus nobis fuerit, necesse esse, quem vero fortunae sive melioris sive deterioris sensum habere potuisse sex atque porum puerum? tot enim annos, ex

illa quidem sententia, natus esse debuit Tibullus proscriptionis tempore. Nos, relictis quae parum verisimilia sunt, haec duo pro veris et certis ponemus; primum, versum illum III, eleg. 5, 18 adeoque annum natalem ab V. C. 711 videri esse supposititios; deinde, videri Tibullum aliquanto maiorem eo anno esse: sed de vero natali anno pronuntiari temere non posse.

(r) Vide I, 1, 19 seqq. IV, 1, 182 seqq.

(s) Contra hanc sententiam, quae fontem et originem habet veterem Commentatorem Horatii ad I, epist. 4, (nisi versum Tibulli II, 4, 53:

*Quin etiam sedes iubeat si vendere
villas,*

*Ita sub imperium, sub iugumque,
Lares.*

eo deflexere viri docti) quamquam post Scaligerum verbis exornavit Dacierus ad e. l. Horatii, Dousa primum Praecid. c. 20, et post hunc Broukhusius ad IV, 1, 182 declamavit; tanta quidem hic contentione, ut ipsius viri optimi famam et fortunas agi putares.

(t) Sive, quod probabile est, commanentium aliorum temporum calamitatem expertus, agros suos ab Triumviris assignari vidit militibus; v. Ayrmanni §. 7; Broukh. ad IV, 1, 182; Dousae Praecid. c. 20. Recte Cylleus in nostri poetae vita: *bellorum civilium perturbatione agens factus.*

quod opibus recte ac moderate frui sciret: *Non tu*, inquit, *corpus eras sine pectore. Dū tibi formam, Dū tibi divitias dederant, artemque fruendi.* Vnde etiam planum fit, Tibullum non esse decoctorem illum et gurgitem, de quo idem Flaccus Satyra 4, libri I: *Nonne vides, Albi ut male vitat filius?* — *magnum documentum, ne patriam rem Perdere quis velit.* Aliud quoque argumentum affertur verae causae paupertatis Tibulli; nempe Octavianum Caesarem, tanti nominis principem, et deliteratorum laboribus optime meritum, ad quem laudibus ornandum reliqui poëtae undique certatim accurrebant, a Tibullo, tanquam indignum, prorsus omissum, et, quantum in ipso erat, oblivioni traditum (v): ob odium, credo, Equitis nostri, et moerorem, quo, direptis bonis, conficiebatur. Non ideo tamen ad summam inopiam redactus est: sed illi benigno semper Copia cornu suppeditavit, unde *famem despiciere* posset (x).

(v) His argumentis a silentio et omissione petitis nunquam, ut magnam fidem tribuerem, induci potui. Quis enim definiat, quis status, quae conditio rerum Tibulli fuerit, ut nihil ipsi magnopere negotii cum Octaviano intercederet? Et, si intercessit, cur propterea carminibus statim eum celebrare debuit? Ita etiam mirabimur, cur Maecenatem non memoraverit? Otiosa et inanis quaestio! Et tamen in his sibi placent viri docti et nimium quantum argutantur. Sic, cur noster Horatium, a quo tamen et oden et epistolam ad ipsum missam legimus, nullo carmine ornaverit, curiose quaerunt, et tandem eo deveniant, ut multa haud dubie Tibulli periisse tragice declament. Idem in aliis fecerant alii. Virgillum de Horatio, a quo ipse aliquoties honorifice appellatur, plane nihil memorare, mirantur nonnulli et

fere indignantur: fieri omnino non posse, dicunt, ut amicum suum silentio praetermiserit. Quid multa? Invenit ecce tibi nuper ingeniosissimus Britannus, Orrerius, illustrissimus Comes, in epistolis ad filium suum et quidem earum XXIII, Horatium in Cretheo, Aen. IX, 774 seqq. de quo ea fere dici putabat, quae Horatii ingenium et indolem exprimerent.

(x) V. I, eleg. 1 extr. Notum *paupertatem*, quam noster I, 1, 5 non diffitetur, de fortuna, si non lauta, at nec tenui et despecta, dici solere; cf. Broukh. ad e. l. Et praedium sibi fuisse, noster ipse testatur eadem elegia, (erat vero illud in regione Pedana, hoc est, in eo loco situm, ubi olim Pedum, Latinorum oppidum, fuerat, medium inter Praeneste et Tibur; v. Horat. I, epist. 4, 2, cf. Ayrman. §. 9, 10) et quidem paternam,

Ruri certe vitam agere decrevit (*y*), ubi remotus a strepitu rerum urbanarum *salubres inter silvas* (*z*) *Epicuri reptaret, curaretque per otium quidquid sapiente bonoque maxime dignum foret*. M. Valerii Messalae Corvini summi viri, triumpho Aquitanico notissimi, cliens et comes perpetuus fuit (*a*); quem quum in Asiam (*b*) proficiscentem itinere maritimo secutus esset, Corcyrae gravi morbo correptus decubuit. Quum esset in amores paullo proclivior, quibus etiam colendis et agitandis propter oris elegantiam (*c*) factus videbatur, inprimis Deliam puellam (*d*), vero nomine Plautiam, uti Apuleius (*e*) testis est, dilexit. Nemesin dein-

sive avitum; nam I, 3, 4, *antiquum Larem*, et I, 10, 15, *patrios Lares* memorat. Ea res in novas difficultates inducbat Ayrmannum §. 18, qui omnia ipsi bona proscriptionis tempore crepta fuisse pronuntiaverat. Eae tamen nullae sunt, si illud cogites, partem ei tantum honorum fuisse ademtam, parte relictam; vid. I, eleg. 1, 19. Itaque etiam *occisos agros legere malim* IV, 1, 189.

(*y*) Amore vitae rusticae, tranquillae illius et securae, ab omni cupiditate et ambitione alienae, eum praecipue ductum fuisse, ex nullo non eius carmine apparet. Huic amori nos aequabilitatem illam et simplicitatem elegiarum harum debere puto.

(*z*) Habet hoc Vulpus ex interpretatione Broukhusii et aliorum versus Horatii I, epist. 4, 4:

An tacitum silvas inter reptare salubres,

Curantem, quidquid dignum sapiente bonoque est.

Sed has silvas cur Epicuri faciant viri docti, causam non video.

(*a*) In eius contubernio fuit noster, ut auctor vitae eius testatur, et ipse

Tibullus I, 3, 2, eumque in Gallias sequutus est, ut ex I, eleg. 7 constat. Si Messala ab Actio protinus in Aquitaniam missus est, ut ad I, eleg. 3 probabimus, et ipsum Tibullum in classe fuisse probabile est. Nisi Messalam, antequam in Aquitaniam pergeret, Romam adiisse dicas. Huic noster librum primum et alterum inscripsisse videtur; non vero totum opus, ut Cyllenius in eius vita: *Ad Messalam hoc opus misit in IV libros digestum*.

(*b*) Ex Galliis in Asiam contendisse Messalam, satque constat. Vide ad I, 3 pr.

(*c*) Hanc ipsi tribuit auctor vitae eius.

(*d*) Libertinam, vide I, 6, 67 temere contra id pugnante Ayrmanno §. 65. Hanc primum annuptam (I, 1; I, 3); mox alterius coniugem (I, 2; I, 5; I, 6) amasse videtur. Cf. eund. §. 66 seqq.

(*e*) Apolog. I, ubi alii Planciam, vel Planiam, vel Flaviam legunt. Planciam post alios defendit Broukhusius ad Tib. I, 1, 57. Planciam Ayrman. §. 73.

ceps (f) libertinae conditionis mulierem, ut videtur. Neaeram, puerumque Marathum, Sulpiciam quoque ac Cerinthum, amatorum par, carminibus celebravit (g). Miror autem, cur ab Ovidio duae tantum eius amicae nominentur, Delia et Nemesis; quarum alteram lecto morientis adstitisse, manuque illius deficiente pressam testetur. Fortasse (h) (nihil enim commodius in mentem venit) sub Lygdami et Neerae nominibus cuiusdam amicorum gratificatus; non suis, at alienis amoribus, castis tamen et conjugalibus, inserviens. Parum libenter se militasse ipse non semel significat: nam et Pacis cultorem se profitetur, diramque sitim humani sanguinis identidem abominatur. Macrum et Horatium (i) poëtas in familiaribus habuit: etiam T. Valgii, heroico versu excellentis, honorificam mentionem facit (k). Eius

(f) Nemesin esse eandem cum Horatii *Glycera* lib. I, od. 33, vulgo existimant. Potuit tamen etiam alia esse, quam post ceteras, adeoque tum antesse videtur, cum iuniorum amatores et praeferri mirum non esset. Pro eadem puella cum Nemesi *Glycera* vix haberi potest, nam de Nemesis avaritia, non fastidio, quod senem se sperneret, conqueritur. De Neera dictum est ad lib. III, 1 pr.

(g) Sunt ea in librum IV reiecta, quae viri doctissimi iudicio adeo ad Tibullum auctorem referenda. De qua re tamen tum alii dubitarunt, tum ipse Tibullum auctorem habere ea nego. Verum de hac controversia actum est diligentius ad lib. IV, 2, pr. De Maratho v. ad I, 4, 81 Obsq. et I, 8.

(h) Modestius quidem haec, nec minus tamen otiose, quam Ayrinatus §. 64, qui nullum dubium esse contendit, quin per Sulpiciam et Neeram aut eandem illuc (Delia et Nemesis) aut plane a nostri amore alio-

nae puellae intelligantur; quoniam, si diversae fuissent, eas una cum reliquis Ovidius commemoraturus fuisse videtur. At eodem argumento affirmabo, non modo Sulpiciam et Neeram, sed etiam Nemesin fuisse eandem cum Delia, quia hanc unam Apuleius loco laudato memorat, et Martialis ea, quae Tibullus de Delia pronuntiavit,

Et iuvet in tota me nihil esse domo,
ad Nemesin retulit. Quid, quaeso, ea definire refert, quae affirmare et defendere nec licet, nec quidquam interest? Potuit Ovidius e pluribus Tibulli amicis nominare duas, forte potiore loci habitas aut aliis de causis inter ceteras insignes.

(i) Quem ad nostrum oden 33 libri I, et epist. 4 libri I scripsisse doctissimi interpretes existimant: quam nondum ab omni dubitatione exempta illa opinio, mihi quidem, esse videtur. De Macro Tibull. II, 6, 1.

(k) IV, 1, 180. Si modo illud carmen Tibulli est. Etiam Catulli III, 6, 41.

autem immaturus obitus Nasonis illustri Epicedio defletus est (l), qui matrem et sororem suprema illi pietatis officia persolverisse scribit. Quanti autem Elegiae Tibulli aestimandae sint, vel ex uno Fabio Quintiliano (m) colligere possumus, qui quum tersum iudicet atque elegantem maxime, simul ei principatum in hoc genere carminis facile tribuit. Horatius Cassio Parmensi praeponit (n). Ovidius *cultum* (o) appellat, eiusque carmina nunquam intermoritura vaticinatur. Equidem Tibullo suaviorem poetam, planiorem, aut magis aptum ad motus animi pingendos non invenio (p). Sunt, quibus Panegyricus ad Messalam minus arrideat; nec iniuria: voluit enim Auctor in illo poemate egredi gyrum ingenii sui; adeoque nil mirum, si ei non successerit (q).

Ex vetustis codicibus et editionibus (r)

Albis Tibullus, eques romanus, insignis forma cultuque corporis observabilis, ante alios Corvinum Més-

(l) III Amor. eleg. 9, subiecta etiam hic inter testimonia.

(m) Lib. X Inst. c. 1: *Elegia Graecus quoque provocamus: cuius mihi tersus atque elegans maxime videtur auctor Tibullus*. Quintiliani hoc iudicium explicat ac defendit Ayrmann. §. 99, 100. Ingenium et characterem elegorum Tibulli nuper vir doctus bene exposuit in diss. de poetis Eleg. Rom. (in *Nachtragen zu Sulzer H. B. I. St.*)

(n) Composuerat Cassius ille tragoedias, elegias et epigrammata, quae non magni habebantur. Itaque, cum Horatius dixit, Tibullum

Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat

non tam eum laudare, quam hunc sagillare voluisse dicendus est.

(o) I Amor. 15, 28.

(p) Voluit, puto, Vulpus saevitatem et facilitatem cum sententiarum tum numerorum, cum felicitate mira in reddendis affectibus mollioribus animi praedicare.

(q) Vide, quae ad eum dicuntur infra. Verbo: Tibulli carmen illud vix esse videtur.

(r) Scaliger hanc vitam ex libris scriptis protulerat, sed iam in edit. Ven. 1475, et Reg. Lepid. excusam esse Broukhusius p. 2 monuit. Idem eam in quatuor libris invenerat, unde correctiorem, ita ut nunc est, exhibuit. Depravatior erat in Codice Ro-

salam oratorem dilexit: cuius et contubernalis fuit, et Aquitanico bello militaribus donis ornatus est (s). Hic multorum iudicio, et maxime Quintiliani, viri in studio literarum acerrimae licentiae (t), inter elegiographos principem obtinet locum. Epistolae quoque eius amatoriae (v), quanquam breves, omnino non inutiles sunt. Obiit adolescens, tempore Virgilii, ut indicat epigramma infra scriptum:

Te quoque Virgilio comitem etc.

gio: mendosam etiam ex editione principe 1472 Vulpus proposuit. Mendosa quoque est in ed. romana et aliis, etiam in Corvin. Subiecta fere esse solet Carmini XIV libri IV. In Corvin. *Eques Regalis* legitur, et *Corvinum Messalam origine dilexit*; utrumque compendiosae scripturae ignorantiae.

(s) Hoc ex Tibulli scriptis, vel aliunde, non constat. Elici tamen po-

test ex I, 7, 9: *Non sine me est tibi partus honos.*

(t) *Acerrimae licentiae.* Scil. in diiudicandis et reprehendendis veterum scriptis. Male Ayrmannus §. 98, emendabat *diligentiae*. Mox scr. *elegiographos*.

(v) Epistolas has amatorias nullas alias fuisse, quam carmina libri IV, vel a Sulpicia ad Cerinthum, vel ab hoc ad Sulpiciam missa putabat Ayrman. §. 105.

TIBULLI

SIMVLQVE

M. VALERII MESSALAE

VITAE

Synopsis chronologica, confecta primum a Chr. Fr. Ayrmanno, nunc recisis iis, quae vel levi vel nulla fide tradebantur, aliis, quae certiora erant, adiectis, recognita et emendata.

Anni V. C. V. C. 695	A. act. Albi- nac ineuntes.	H oc anno secundum Eusebium, aut saltem duobus vel tribus ante, natus est praecipuus Tibulli patronus, M. Valerius Messala Corvinus.
705	1	Natus est anno hoc exeunte, ut Ayrman- nus putabat, aut, quod contendebat, non ante annum V. C. 1000 Albius Tibullus. At vulgo viri docti natales Tibulli in annum V. C. 690 coniiciunt. Neutrum certa et ex- plorata fide.
711	7	Hirtius et Pansa Coss. in proelio ad Mu- tinam occiderunt. Sed anni exitum adversa- rum partium proscriptio Romae a Triumvi- ris facta, per quam Tibullus quoque maxima paternarum avitarumque possessionum par- te, praeter unam forte villam in agro Peda- no, exutus esse videtur, patre iam ante id tempus amisso.

Tunc proscriptus est Messala, ideoque ad Brutum et Cassium se recepit.

Eodem anno natus est Ovidius, neque multo ante Propertius. At Catullus post a. 705 obierat.

712 8 Devicto Bruto et Cassio, Messala ad Antonium, atque inde ad Caesarem transiit.

718 14 Messala in bello Siculo, a Caesare cum Sex. Pompeio gesto, Caesari affuit, et in mercedem fortitudinis ac fidei Augur extra ordinem creatus est.

719 15 Salassi, Taurisci, Iapydes, alique rebellantes populi, Pannonii item, a Caesare debellati sunt, cui militiae Messalam quoque interfuisse probabile est. V. Dio XLIX, 34-37.

720 16 Hoc aut sequente anno Messala, Legatus Caesaris missus, Salassos aliosque cum iis iterum rebellantes populos devicit. V. Dio XLIX, 38, inter quos Iapydas, Pannonios, et Arupinos fuisse e lib. IV, 1, 107 seqq. discimus. V. ibi not.

Ad hunc annum Sanadonius Horatii Epist. 4 lib. I, *Albi nostrorum* scil., refert.

723 19 Consul una cum Caesare factus est Messala, et eundem, quum adversus Antonium iret, sequutus, pugnae Actiacae interfuit; a qua nec Tibullum abfuisse contendeat Sanadonius, nulla cum fide.

Hoc anno aut proxime antecedentium aliquo in patrocinium Messalae receptus esse creditur Tibullus. Ei certe se commendare studuisse putatur primo libri IV carmine in

laudes Messalae per eius consulatum, et quidem ante aetatem, scripto; si quidem is a Tibullo scriptus videri potest. Verum etiamsi Scholastici alicuius fetus ille est, potuit tamen ille rerum gestarum fidem ad tempora sequi.

Amasse videtur Tibullus iam tum Deliam suam, nondum eo tempore viro nuptam.

724 20 Statim a pugna Actiaca Messala contra rebellantes Aquitanos missus, eos debellavit, et Aquitaniam in provinciae formam redegit. V. ad lib. I, El. 7.

Eum in Gallias sequutus noster Albius, ipsius contubernalis, bello Aquitanico interfuit. VI. ibid. Roma proficiscens scripsisse creditur libri I eleg. 10.

Per Tibulli absentiam Delia alteri nupsisse videtur.

725 21 Hoc anno ineunte Messala, cumque eo Tibullus, ex Gallia in Asiam navigasse videtur; sed hic, quum ad insulam Corcyram perventum esset, in gravem morbum incidit, ibique a Messala relictus est. Inde mox, valetudine pristina recuperata, Romam reversus esse videtur. Scripsit in Corcyra, libri I eleg. 3.

Eodem et proxime sequentibus annis Messala, Caesaris exercitus praefectus, ipso absente, res in Asia, Cilicia, Syria, Phoenicia et Aegypto constituit.

Interea Romam reversus Tibullus ad amorem Deliae, tunc coniugis et alii nuptae, re-

- diit, in eoque per hunc et sequentes annos perduravit. Quo temporis spatio scripsit libri I eleg. 1, 6 et 2.
- 727 23 A. d. vii Kal. Octobr. Messala, ex Asia Romam reversus, de Aquitanis triumphum egit, atque Augusti iussu, inter alios triumphales viros, partem viae Latinae muniendam suscepit. V. lib. I, eleg. 7.
- Brevi post triumphum Messalae scripta est in eius natalem libri I elegia 7, porro lib. II eleg. 1, ubi cf. v. 32, 33.
- Intra idem tempus, si elegiarum ordinem sequi licet, quod tamen admodum lubricum esse fatendum est, amavit noster puerum Marathum. Huc refer libri I eleg. 4. Is infelici in Pholoën amore urebatur, quam ei conciliare studet Tibullus libri I eleg. 8. Idem puer mox Tibullo relicto, alii se dedit; in quam perfidiam scripta libri I eleg. 9.
- Edidisse tum librum elegiarum primum, prima ei elegia praemissa, videtur, in qua Messalam alloquitur, exemplo aliorum ex illo tempore. V. Bentleyi praef. in Horat.
- 728 24 Messala primus urbis Praefectus creatus est; quo tamen magistratu se post paucos dies abdicavit.
- Eodem anno Cornelius Gallus, primus Aegypti praefectus Augustalis, in invidiam Augusti adductus, ad necem sibi inferendam compulsus est. Sueton. c. 66.
- 730 26 Hoc circiter anno, aut certe non longe post tempore, Messalinus, alter Messalae G-

horum, in Quindecimvirum collegium cooptatus est. In cuius Sacerdotii auspiciis scripsit Tibullus libri II eleg. 5.

Circa idem tempus Nemesin amavit, avaram puellam, de cuius moribus conqueritur libri II elegia 4. Ipsa, eo spreto, cum dilectiori amatore rus abierat. Tunc scripta libri II elegia 3 et 4, et Macro, militatum profecto, elegia 6. Parabatur tunc expeditio Aeli Galli in Arabiam, ex qua etiam Iccius apud Horatium ditescere volebat.

Per idem tempus in Cerinthis, cui puella, quam is amabat, pacta erat, natalem libri II eleg. 2 (*) scripta esse potest.

Praemissa elegia prima, qua Messalam honorifice appellat, vulgasse tum librum II videtur.

Neaeram post illam amavit, quam etiam in matrimonium ducere voluisse videtur. Vide III, 1 extr., 4 passim. At illa peregre profecta, summa aegritudine confectus amator scripsit libri III eleg. 2, 3. Quumque, eam alteri nupsisse, incerta fama perlatus fuisset, elegiam 4, re vero plane comperta, eleg. 6.

Intra hoc tempus gravi morbo laborans,

omnis arbor.

(*) Pothus autem per illam partem tempus carmina libri IV ad Cerinthum, scripta fuisse necesse est. Et ad Sulpiciam quidem, Kal. Martiis Carminibus, in ejus natali c. 4, at ipsa vero Sulpicia ad Cerinthum venatum profectum carmen 3, in pueri natalem 5, quum potita esset puero 7, quum timeret, ne a Messala rus abduceretur, 8; metu adempta. Conqueritur de tempore Cerinthi 10, aegrotans scripsit ad eum 11, et cum poeniteret pudoris sui, 12.

ad amicos, qui thermas Etruscas adierant, misit libri III eleg. 5.

Kalendis Martiis nescio cuius anni libellum III elegiarum conscriptum Neerae dono misit, elegia prima praemissa.

Inter hos Neerae amores, sive inter illos Nemesios, sive alterius alicuius, scripta est Horatii oda 33 libri I, qua Glycerae amore excruciatum Tibullum narrat.

Extremos vitae annos in suae villae secessu exegisse videtur Tibullus, gravioribus exinde studiis daturus operam. Quo tempore ad eum Horatius scripsit epist. libri I quartam. Cf. Masson. Vita Horat. p. 155.

735 31 A. d. x. Kal. Octobr. Virgilius obiit. Quem insequutus mox est Tibullus.

751 M. Valerius Messalinus, Messalae filius, Consul fuit.

760 Circa hunc annum idem Messalinus, Dalmatiae Pannoniaeque praefectus, parva manu magnum hostium fudit fugavitque numerum, et ornamentis propterea triumphalibus honoratus est.

764 M. Valerius Messala Corvinus obiit.

CLARORVM ALIQVOT VIRORVM

DE

ALBIO TIBULLO

*Testimonia et Iudicia, et ceteris, quae passim
vulgata sunt, selecta.*

Q. Horatius Flaccus Ode 33 Lib. I.

ALBI, ne doléas plus nimio, mémor
Immitis Glyceræ, nec miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Laesa præniteat fide.

Idem Epist. 4 Lib. I.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat? etc.

Paullo post:

Non tu corpus eras sine pectore. Dî tibi formam,
Dî tibi divitias dederant, artemque fruendi.

P. Ovidius Naso Lib. 3 Amorum Eleg. 9.

Memnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata deas;
Flebilis indignos, Elegeia, solve capillos.
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!

Ille tui vates operis, tua fama TIBVLLVS
 Ardet in exstrupto, corpus inane, rogo.
 Ecce, puer Veneris fert eversamque pharetram,
 Et fractos arcus, et sine luce facem.
 Aspice, demissis uti, et miserabilis alis;
 Pectoraque infesta lundat aperta manu.
 Excipiunt sparsi, lacrimas per colla capilli,
 Oraque singultu concutiente sonant.
 Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
 Egressum tectis, pulcer Iule, tuis.
 Nec minus est confusa Venus, moriente TIBVLLO,
 Quam iuveni rupit quum ferus inguen aper.
 At sacri vates, et Divum cura vocatur:
 Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
 Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
 Omnibus obscuras iniicit illa manus.
 Quid pater Ismario, quid mater profuit Orpheo?
 Carmine quid victas obstupuisse feras?
 Aelinon in silvis idem pater, Aelinon, altis
 Dicitur invita concinuisse lyra.
 Adlice Maconiden, a quo, ceu fonte perenni,
 Vatum Pieris ora rigantur aquis.
 Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno;
 Diffugiunt avidos carmina sola rogos.
 Durat opus vatum, Troiani fama laboris,
 Tardaue nocturno tela retexta dolo.
 Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebunt;
 Altera, cura recens; altera, primus amor.
 Quid vos sacra iuvant? quid nunc Aegyptia prosunt
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
 Quum rapiant, mala, fata, bonos (ignoscite fasso)
 Sollicitor nullos esse putare Deos.
 Vive pius; mori pius; cole sacra; colentem
 Mors tamen a templis in cava busta trahet.

Carminibus confide bonis: iacet ecce TIBULLVS.

Vix manet: e tanto parva quod urna capit.

Tene, sacen vates, flammæ rapuere rogales,

Pectoribus passi nec timuere tuis?

Aurea sanctorum potuissent templa Deorum

Vrere, quæ tantum substituere nefas.

Avertit, cultus, Erycis quæ possidet arces.

Sunt, quæque, qui lacrimas continuisse negent.

Sed tamen hoc melius, quam si Phæacida tellus

Ignota vili suppositusset humo.

Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos:

Mater, et in cineres ultima dona tulit.

Hinc soror in partem misera cum matre doloris

Venit, inornatas dilaniata comas.

Cumque tuis sua iunxerunt Nemesisque priusque

Oscula: nec solos destituere rogos.

Deiâ discedens: Felicius, inquit, amata

Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.

Cui Nemesis, quid ais? tibi sint mea damna dolori?

Me tenuit moriens deficiente manu.

Si tamen e nobis aliquid, nisi nomen et umbra,

Restat, in Elysia valle TIBULLVS erit.

Obvius huic venias, hedera iuvenilia cinctus.

Tempora, cum Calvo, doctæ Catulle, tuo.

Tu quoque (si falsum est temerati crimen amici)

Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ.

Hic comes umbra tua est; si quid modo corporis

Umbra est.

Auxisti numeros, culte TIBULLE, pios.

Ossa quæta, precor, cuncta requiescite in urna:

Et sit huius cinerum non onerosa tuo.

Idem Lib. I. Amor. Eleg. 15, 24.

Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,

Discentur numeri, culte TIBULLE, tui.

Idem Lib. III Artis v. 333.

Et teneri possis carmen legisse Properti;
Sive aliquid Galli, sive, TIBULLE, tuum.

Idem Remed. Amor. v. 763.

Carmina quis potuit tuto legisse TIBULLI,
Vel tua, cuius opus Cynthia sola fuit?

Idem Lib. II Trist. v. 447.

Credere iuranti durum putat esse TIBULLVS; (*)
Sic etiam de se quod neget illa viro.
Fallere custodem demum docuisse fatetur;
Seque sua miserum nunc, ait, arte premi.
Saepe, velut gemmam dominae signumve probaret,
Per caussam meminît se tetigisse manum.
Vtique refert, digitis saepe est nutuque locutus,
Et tacitam mensae duxit in orbe notam.
Et quibus e succis abeat de corpore livor,
Impresso fieri qui solet ore, docet.
Denique ab incauto nimium petit ille marito,
Se quoque uti servet; peccet ut illa minus.
Scit, cui latretur, quum solus obambulat ille:
Cur toties clausas exscreet ante fores.
Multaque dat talis furti praecepta: docetque,
Qua nuptae possint fallere ab arte viros.
Nec fuit hoc illi fraudi; legiturque TIBULLVS,
Et placet, etiam te Principe notus erat.

Idem Trist. IV, 10, 51.

Virgilium vidi tantum: nec avara TIBULLO

(*) Haec omnia paulo tantum inflexa, leguntur quae ipsam Tibullum
Eleg. 6 Lib. 4

Tempus amicitiae fata dedere meae.
 Successor fuit hic tibi, Gallè: Propertius illi;
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.

Ibid. Lib. V, v. 18.

Delicias si quis lascivaeque carmina quaerit:
 Praemondeo, nunquam scripta quod illa legat:
 Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
 Aptior, ingenium come, TIBVLLVS erit.

C. Velleius Paterculus Lib. II Hist. cap. 36.

Paene stulta est inhaerentium oculis ingeniorum enumeratione: inter quae maxime nostri aevi eminent, princeps carminum Virgilius, Rabiriusque, et consecutus Sallustium Livius, TIBVLLVSque et Naso; perfectissimi in forma operis sui.

M. Fabius Quintilianus Lib. X Institut. Orat. cap. 11.

Elegia Graecos quoque provocamus, cuius mihi tersus atque elegans maxime videtur auctor TIBVLLVS.

P. Papinius Statius Lib. I Silv. 2, v. 252.

— Hunc ipse choro plaudente Philetas,
 Callimachusque senex, Vmbroque Propertius antro,
 Ambissent laudare diem, nec tristic in ipsis
 Naso Tomis, divesque fides huc huc TIBVLLVS.

M. Valerius Martialis Lib. IV, Epigr. 6, 3, 4.

— Qui compositos metro TIBULLI

In Stellae recitat domo libellus.

Idem Lib. VIII, Epigr. 73, 7, 8.

Fama est argenti Nemesis formosa TIBULLI:

Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.

Idem Lib. XIV, Epigr. 193.

Vssit amatorem Nemesis lasciva TIBVLLVM,
In tota iuuit quem nihil esse domo (*).

Dr. Appuleius Apologia.

Accusent — et TIBVLLVM, quod ei sit Plautia in
animo, Delia in versu.

C. Sollius Sidonius Apollinaris Carm. 9.

Non Getulicus hic tibi legetur,
Non Marsus, Peto, Silius, TIBVLLVS.

Idem ad Hesperium.

Memineris, quod saepe versum complevit Delia cum
TIBULLO.

Diomedes Grammaticus Lib. III, cap. 6.

Quod genus carminis (Elegiam) praecipue scripse-
runt apud Romanos Propertius et TIBVLLVS, imitati
Graecis, Callimachum et Euphorionem.

Ioannes Baptista Pius Annot. poster. cap. 115.

Princeps Elegorum poetarum est dubio procul AL-
BIUS TIBVLLVS, quia vere, non dissimulanter aut
obnoxie, amantem agit; modo superbit, modo suppli-
cat, annuit, renuit, minatur, intercedit, dedignatur,
deprecat, orat, inconstans est, quod voluit, non vult,
quod optavit, refugit, secum dissidens, ut in vera ca-
pidinis rota illum circumagi credas. Non deest tamen
in tanto lepore verborum suus nitor et reconditarum
rerum cognitio.

(*) Vide Tibullum Eleg. 5, Lib. I, v. 30.

Angelus Politianus Nutric. v. 539.

— Vt tersi memorat pia Musa TIBULLI,
Musa sibi primos quae iure adsciscit honores
Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
Solvat, et ambiguum sciat certamine palmam.

Iulius Caesar Scaliger Lib. III Poëticae, cap. 7.

Facilius e TIBULLI locis expediemus censuram nostram. Vniformis ille paene totus est, vixque descendens ab se ipso eodem paene gyro concluditur. Audis enim casas, focos, rura, nemora, praela, spicas, sacra tum saepe, tum multum. Omnium vero cultissimus, nec redundans in Elegia.

Ioachimus Camerarius in Elementis Rhetoricae.

Ego vero quoties TIBULLI carmina lego, nihil amplius requiro neque venustatis, neque elegantiae: doctrinam autem et eruditionem admiror. Omnia arte studioque summo elimata mihi videntur: itaque in maxima facilitate illa tamen cura elaborationis conspicitur. Verba optima, sententiae exquisitae, compositio omnibus, ut aiunt, numeris perfecta. Ex quo necesse est hoc consequatur, carmina ut sint et canora et splendida et concinna.

Hadrianus Turnebus Lib. XVI Advers. cap. 16.

TIBULLVS, ille politus suavisque poeta, et quidam Phoebeus olor, in quo sincerus esse videtur et ingenuus latini sermonis sapor, nullo peregrino vitiatum succo.

Iacobus Sannazarus Eleg. Lib. II.

Battiaden docti sectatur Musa Propertius
Flaccus Pindaricos dividit aure modos.

Passeris exsequias fracto canit ore Catullus:
 Tu Nemesin laudas, culte TIBULLE, tuam.

Iustus Lipsius Lib. I Var. Lect. cap. 21.

TIBULLVS elegans, cumprimis poëta, et in cuius purissimis scriptis nativa quaedam et vernacula latinae linguae munditia refulget.

Isaacus Casaubonus Lection. Theocrit. cap. 17.

Conferant tamen studiosi poëticarum amoenitatum Idyllium hoc cum poëtae cultissimi TIBULLI Elegia quarta, libro primo. Nam illa videntur ad Theocriti imitationem dicta:

Carminē purpurea est Nisi coma: carmina ni sint,
 Ex humero Pelopis non nituisset ebur.

Franciscus Modius Silv. Carm. 15 ex persona Tibulli.

Vt Cidnus nullas sordes, nitidissimus amnis,
 Volvit, et a limo purus ubique fluit:
 Sic mea, Romanas inter castissima Musas,
 Undique nativo culta decore nitet.
 Ergo aliae placeant ornatu trans mare sumto:
 Nostra suo, et patrio si placet una, sat est.

Andreas Schottus Lib. I Nodor. Ciceron. c. 7.

TIBULLVS autem elegans latini sermonis poëta.

Idem ibidem cap. 8.

Est purus et elegans, bonusque latinitatis auctor TIBULLVS, Eques et ipse Romanus, qua tempestate, ut hodieque, nobilium quam plebeiorum cultior ac politior sermo fuit.

Idem Observat. Human. Lib. II cap. 13.

Scitus et elegans tum in verbis, tum in numeris
TIBULLVS: sed qui e graecis fontibus pleraque expresserit.

Casp. Barthius Lib. IV Advers. cap. 11.

Et quis melior TIBULLI expositor, quam TIBULLVS, qui tot saeculis parem non habuit, ac ne imitatore quidem, quem sane nostra saecula legant? Et saepissime miratus sum hoc fatum Romanae Ecclesiae; et floruisse, et defloruisse una aetate Amatoriam eius Venerem, quantum quidem ad nos pertinet: nam Martialis et Papinii aetate, quod ex ipsis et Plinio etiam Iuniori constat, talia non pauci scripserunt. Verum cum ipsis fere nominibus et hi et sequentis aevi intererunt.

Vincenzo Gravina nel Discorso delle Favole antiche.

TIBULLO è pieno di soavità, di grazia, di tenerezza, di passione, di purità, e d'eleganza, tanto nel numero quanto nelle parole, maravigliosa e perfetta.

Petrus Lotichius Secundus.

Talis in Aonidum patria, silvisque beatis
Perfluit aeternus sancta vireta liquor.
Illic largifluas vatum chorus omnis ad undas
Inter odoratum ludit amatque nemus.
At myrti vacua solus gemitibus in umbra,
Quem circum lacrimis omnia plena madent.
Hunc quondam faciem piaretrato semper Amori
Ipsa Venus campos duxit in Elysios.
Hoc duce carpe viam. Sed enim tu mente pudica,

Caste puer, castis carmina finge modis.
Ipse quidem, nec vera nego, Sulmonis aquosi
Ad Musas propius monstrat Alumnus iter:
Sed tantum superat facundi Musa TIBVLLI,
Quantum voce alias Daulias ales aves.

A. TIBULLI CARMINA

LIBER I

ELEGIA I

**Divitias alius fulvo sibi congerat auro,
Et teneat culti iugera multa soli,**

ELEGIA I.

A Messale anno 723 invitatus, et in cohorte eius ad bellum contra Antoninam proficisceretur, et studium otii vitaeque rusticae, quo animus pacis contentus teneretur, et amorem tædium, quo Deliam quandam, libertinam forma insigni, amplecteretur, patrono excusavit. Cf. Vitam Tibulli. A defensione inertiae suae postremo in affectum subtristem ac mollem desinit, immo cum sensus veritate et orationis elegantia expressum.

1. *Divitias — auro.* Ornate statim hoc. Simplex erat: alius sibi divitias parat. Addi poterat: auro congesta. Inde doctius dictum: congerere divitias auro. Similis fere locus inf. III, 3, 11, 12: *Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri, Arvaque si findant pingua mille boves?* Ponit autem, quod Salmasius de M. V. p. 89,

tum Heins. ac Vulpus notarunt, duo modos copiarum ac facultatum, quas quis aut in numis aut in fundis habet; respectu tamen, ut iam olim arbitrabar, ad duplex ex militia commodum, praedae et assignandorum agrorum. Etenim inter modos sollemnes, quibus opes et facultates sibi pararent homines, regularat hoc temporum calamitas bellorumque civilium furor, ut militiae nomen darent non modo stipendiis auctis, sed et certis post militiam praemiis constitutis, certoque agri modo praefinito, quem accepturi erant. Hinc natae illae inter bella civilia agrorum assignationes, utque eos nanciiscendi copia adesset Triumviris, proscribendi dominos mos immanissimus. Nec tamen aliter conscribi aut compleri et instrui legiones ad tantum numerum auctae poterant. Accedebat licentia praedandi,

TIBULLI Carm.

A

Quem labor assiduus vicino terreat hoste,
Marta cui somnos classica pulsa fugent:

inprimis in bellis cum barbaris gestis, ita ut inter artes se ditandi haberetur vulgo ea aetate praeda inter militiam facta. Hinc poëtae toties praedam et divitias iungunt; et Tibullus I, El. 2, 68: *praedas et arma sequi*; et lib. II, 3, 35 seqq. *Ferreus non Venerem, sed praedam saecula laudant* etc. Confer inprimis Propert. III, 4, 1 (III, 3, 1): *Arma deus Caesar dices meditatur ad Indos* etc. ibique v. 21 et III, 5, 3, 11 (III, 3, 25, 33) seq. ubi multa sunt, quae cum Tibullus possint comparari. Eodem spectant inf. v. 52 *viae*, ob quas puellam septem ferre nequit. HEYN. Cave ne verbo tenere, quod nonnulli in latinitate parum curiosi posuerunt, significationem verbi parare tribuas, quam priora postulare videntur. Variavit Tibullus, et quibus modo, ut quaerere bona, apprecatus est; eosdem hoc versu possidentes fecit; ut infra 49: *sit dives iure*, pro divitiis sibi paret. Itaque *teheat* est accepta possideat. WVND.

3. 4. Verba impedita et ne satis quidem propria. Sed de hoc v. Obs. Sensus omnino hic est: Paret alius sibi aurum et agros per militiae praemia et praedam; id quod fit, dum in molesta militia versatur, et modo, assidente castris hoste, perpetuo terrore agitur, modo, ubi tranquille obdormit, signis militaribus excitatur. Ergo *labor* h. l. pro periculo dictus accipiendus est. Exemplum tamen huius usus desidero; neque ea attulit vir doctus in Bibliotheca critica P. III, p. 66. HEYN. *labor assiduus* — *terreat* h. e. exercent, coniunctus cum terrore, hoste vicino. Si cogitabis milites frumentatum, aquatum, lignatum missos ab hostibus assidentibus plerum-

que vexari et turbari, quo modo *labor* terrere possit, non amplius quaeres. Similia Graeci dixerunt, velut Sophocles Philoct. 864: *κρυς ἰ μὴ γρηῖν χηάκτος*. Verba *quem* — *terreat* cum pars voti sint, atque a voto pendant hoc sensu: ea lege, ut eam terreat, conjunctivi rationem eandem atque optativi apud Homerum Od. 2, 47, 9, 239, esse perspicies. Adde inf. 15, 16. WVND.

4. *classica pulsa*. Proprium ac solemne est canere *classicum* aut *flare*, *inflare*, quandoquidem vel cornu vel tuba seu buccina illud canitur. Et sic Propert. III, 3, 41 (III, 2, 41): *Nil tibi sit rauco praetoria classica coram flare*; et Virgil. Ec. II, 585: *Accedum etiam, audierant inflari classica*. Facile tamen intelligas, *classica flata*, *canta*, dicere poëtam non potuisse; incidisse itaque in *pulsa*, tanquam *flata*, spiritus vi impulsus; ad sonos edendos concitata, ut *translatum sit* a pulsis tympanis, cymbalis, crotalis. Ita fere Graeci tubarum strigitarum per *κρυς* exprimere possunt, et exprimunt, v. c. Plutarch. in Numa p. 73 C. Sed v. Obs. Nec vero *classica* h. l. esse possunt alia, quam quae repente hostis incursu aut alio periculo ac casu milites ad arma vocant. Num, quod olim, Broekhusio obsequens, putabam, de cantu buccinae, ad quem singulae nocturnae vigiliae ordinabantur, vix bene haec accipiuntur, quum, quod apposuit poëta, *vicino hoste*, satis declaret, ad periculosa tempora et terrores repentinos ex hostium accessu haec spectare. Interpellatur his somnus aut nox insomnis, excitatur. Solent porro poëtae belli aut militiae aerumnas aut terrores per

Me mea paupertas vitae traducat inerti,

5

sonnos classico interruptos declarare; ut in noto illo Horatii V, Carm. 2, 5: *Neque excipitur classico miles truci.* Lucan. IV, 394: *Non praelia fessos Vlla vocant, certos non rumpunt classica sonnos.* Silius Ital. XV, 48: *Haud inquam trepidos abruptet buccina sonnos.* Quod adiectum hic *trepidos* vides, id ipsum eo ducit, ut ad terrores hostiles referendum censeas. Auctor *Astronomicorum* in *Catalect.* Scallig. p. 239 (Anthol. Lat. tom. II, p. 326) *classica turbant*; et apud Calpurn. IV, 131, sunt *classica turbida*. Eandem terrorem ex classico seu tuba repente audita intellige apud Auctorem *Paneg.* in *Pison.* v. 129:

— nec semper in armis

*Bellica turba manet, nec tota
classicus horror*

Nocte dieque gemit.

Dixit horrorem classicum pro sono classici, qui horrorem incutit. Ceterum, ut obiter moneam, apparet in voce *classicum* proprie intelligi signum. primitus, quod classibus populi datum esset.

Statius comparat illa fragmenti Bacchylidis, apud Stobaeum LIII, de Pace (unde Stephanus in *Fragm. Lyric.* p. 252; Vrsin. p. 200; Branck. *Catalect.* tom. I, p. 150 retulerunt):

Στάλιον δ' οὐκίτι ἐκπέφυγον
πύκας,

Ὀδὶ ἐλάται μάλιστα ὕπνος
ἀπὸ βλίστρας,

Ἄρδ' ὅς θ' ἀλκυ κίρα'

Ἐρπετοῖσιν δ' ἐρπετὸν ἀπιδρα-
γυμνῶ,

Ἡαῖος δ' ὕπνος φέρονται.

In enim isti versus videntur posse constitui.

5. *vitae traducat inerti.* H. e. ad vitam. *Traducere* h. l. aut dictum, ut *trudere, reidere, dare se, otio, literis*, uti etiam ἐκπαθεῖναι et διδύμει. Sic Homer. δούρει δδύμεν II. i, 397: γῆ-
ραι, ἐχέμεν Od. i, 167. s. 356. Hesiod. i. s. 703. ubi tamen variat lectio ἑκα pro δέμει. aut ad otium traducitur poeta, sc. a vita laboriosa; uti v. c. ab una vitae ratione ad alteram traducimur. Sensus: Ego pauper, contentis divitiis, vitam desidiosam, nullo labore et molestia vexatam, vitam, dammodo rebus ad vitam necessariis haud indigeam. Pro his posuit unum genus, "focum ardentem" HEYN. *Paupertas* est studium paupertatis, ut *gloria* pro studio gloriae apud Horat. Ep. I, 18, 22:

*Gloria quem supra vires et vestit
et unguet.*

Adde Tacit. Ann. I, 8: *Tertio gradu procures civilis scripserat, plerosque invisos sibi — iactantia gloriaque ad posteros, h. e. gloriae studio ad postereros. — Vitae inerti.* Vita iners est libera a belli laboribus, otiosa, qua significatione *otium* II, 6, 5, usurpatum legitur. Adde Germ. Tac. 14. Neque haec explicatio mira videbitur et contextum expendenti et Romanos ad rem publicam, in primis ad bellum omnia revocasse, quod vel significatione formulae loquendi res gerere, aliarumque comprobatur. — *Traducat* ad militiae labores iam toleratos 25, spectat. Ceterum ex variis generibus vitae otiosae rusticam vitam, quam toto Albium amplecti animo tot carminum eius loca, ut I, 2, 73 seqq. 5, 21 seqq. 10, 39 seqq. testantur, illi placere, versibus sequentibus declaratur. WYND.

Dum meus exiguo luceat igne focus.
 Ipse seram teneras maturo tempore vites
 Rusticus, et facili grandia poma manu.
 Nec Spes destituat, sed frugum semper acervos
 Praebeat, et pleno pinguis musta lacu.
 Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
 Seu vetus in trivio florea sarta lapis;
 Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
 Libatum agricolae ponitur ante deo.

10

8. *facili* — *manu*, h. e. habili, apta; v. Burm. ad Ovid. I, Art. 160. HEYN. sollerti industria, explicante Forellinio. *Ipse*, aliorum vel servorum opera non usurus. Vid. I, 2, 73; 3, 58; 5, 11; II, 6, 8. Res nota. WVXD.

9. *Spes*, h. l. Dea, v. Broukh. quam, ut poeta, pro ipsa aptae bonae messis et vindemiae, quae non fallat, ponit. Notandum vero illud, non tantum deam promittere vel spondere aliquid, v. II, 6, 27; sed esse eam hic inter deos *desertus locum*.

11. *Nam veneror*. Nisi fragmenta haec tantum sunt elegiae sive unius seu plurius, sententiarum iunctura fortasse haec est: felicem frugum ex agris et vineis proventum fore, sperare licet, cum pietas mea diis cordi non esse nequeat: nam veneror etc. Intelligendus autem Hermes, vel Hermus, quales Silvani, Panes, Bacchi, Priapi ex ligno vel lapide frequentes in viis agrisque reperiebantur. Ad idem genus spectant Termini. Ovid. II, Fast. 641: *Termino, sive lapis, sive es defossus in agris Stipes*. Hos Terminos seu rudes deorum agrestium signa ait poeta se venerari, debito honore efficere. Fiebat autem hoc, corollis signis imponendis, infulis iniiciendis, inprimisque ut unguento hermas delibuerant, qua de re v. Apu-

lei. Florid. I, pr. et ibi Colv. p. 164; Clement. Alex. Strom. VI, p. 843; Pott. et ibi Intpp. Add. Cic. Verr. IV, 35, s. 76 extr. Exstat etiam inter tabulas Herculaneenses depicta talis religio tom. IV, ubi v. p. 216, n. 12. — *Desertus*, h. e. defixus, defossus, uti *inserere* est *insigere*; v. Broukh. et Vulp. HEYN. Sed vide Obs. WVXD.

12. *lapis*. Signum dei agrestis e lapide, ut ante *stipes* signum e ligno. Interpretibus est lapis compitalis. Cf. ad Minuc. Fel. Octav. c. 3. Ad solum Terminum res revocari nequit.

13. *novus educat annus*, h. e. novum anni tempus, sc. sive auctumnale, sive aestivum, quod poma nascentia temperie sua fovet. Hoc enim est *educat*, vel simpliciter profert, gignit: ut in Lusibus 51:

Betasve, quantas hortus educat nullus.

Cf. Vulp. *Annum* vocabant quamlibet anni partem, ut notum; v. Broukh. Vulp. Declarat autem poeta se omnium fructuum *primitias* apponere. Hinc *libatum*, praecceptum, et ante. HEYN. De verbis *ponitur ante* vide Obs. WVXD.

14. *agricolae — deo*. Absolute ita dictum *deum agricolam* vix alium putari esse, quam Priapum. Sic et inf. El. 5, 27:

Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona

15

Spicea, quae templi pendeat ante fores;

Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,

Terreat ut saeva falce Priapus aves.

Vos quoque felicitis quondam, nunc pauperis agri

Custodes, fertis munera vestra; Lares.

20

*Illā deo sciet agricolae pro vitibus
uam,*

*Pro segete spicas, pro grege ferre
dapern.*

Videtur tamen h. l. ob stare, quod paullo post memoratur iterum Priapus. Broukh. et Heins. Adv. 1, 2, Ver-
tūmnum intelligunt; Vulpus deum
quemcunque agriculturae praesidem.
Nihil sane est, quod definiri posse pu-
tem. Nam et Silvanus et Pan esse po-
test *deus agricola*. Dicemus igitur esse
absolute positum pro vulgari: *agricol-
is diis ponitur*. HERN. Hoc quidem
cum Guyeto verum puto, et V, 27, v.
Obs. Ceterum pietate sua in deos agri-
colas memorata, qua mereretur, ut
uber agrorum et vinearum proventus
sibi daretur, ad vota 15 commodē
transiit, quae conditionaliter conce-
pta esse apparet: *Si Spes me non de-
stituat, tibi sit*. WVND.

16. *corona spicea, quae templi pen-
deat ante fores*, ex more. Prop. IV,
3, 17:

*Omnibus haec! portis pendent mea
noxia vota.*

quae de templorum, non urbium, por-
tis accipienda sunt; paullo infra v. 57:

Flore sacella tego.

Cf. Passerat. ad Prop. IV, 9, 29.
Templum autem intellige sacellum,
quale est, quod infr. memorat lib. I,
El. 10, 20. Vt, quantum lyrica oratio
ab elegis distet, intelligatur hoc exem-

plo, apponam, quomodo Horat. Carm.
Sec. 29, 30, hanc eandem senten-
tiam, quae in Tibullo est, efferat:

*Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donec Ceream corona.*

17. *ruber custos*, quia minio pi-
ctus. Notum ex *Lasiis*.

18. *saeva falce*, ut Virg. *saeva lar-
ma, saevus ensis* etc. quo quis saeva
facit. HERN. Forcellinus interpreta-
tur potens, terribilis, collato Virgi-
liano Aen. I, 138: *saevumque triden-
tem*. WVND.

19. *felicitis quondam, nunc pauperis
agri*. *Felix ager*, qui proprie ferax;
bonus est, ex oppositionis lege h. l.
est dives, copiosus, bene instructus,
villa opulenta. Compare vss. 21, 22.
Sic Virgil. VII Ecl. 34: *custos es pau-
peris horti*, eodem sensu, ut h. l. Re-
spicit autem belli civilis tempora,
quibus patrimonii partem per proscrip-
tiones amiserat. HERN. *Ager felicitis* est
is, qui largo proventu horreas distat,
ut in carmine ad Messalam dicitur,
ubi 183—9, illa egri damnatio de-
ploratur, de qua vide Vitam Tibullii.
De hostiis pro modo agelli caecis
cf. H. Vossium ad Ecl. Virgil. I, 3;
p. 18, 19. — Carmine I, 10, 26, La-
ribus viliores hostiam, porcam, pro
incolamitate sua vovet; quae et agro
lastrando satis convenire verbis ho-
stia magna non obscure declaratur.
WVND.

20. *Lares*. Vulpus, sequitur Sta-

Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuvencoos:

Nunc agna exigui est hostia magna soli.

Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes

Clamet: io menses et bona vina date,

Iam modo, iam possum contentus vivere parvo, 25

Nec semper longae deditus esse viae;

Sed Canis aestivos ortus vilare sub umbra

tium, compitales intelligit. Melius Broukh. agrestes sive rurales. Nempe Dii istius agri, sive villae, praesides; cf. Cato de R. R. 143. Suaviter aut. in agri fines lati vel angusti declarantur ex lustratione in ambarvalibus, aliove festo.

23. *Agna cadet vobis.* Ergo Laribus sacrum h. l. factum intelligend. m. Agit autem de sacro, quo lustrantur greges et agri. Tale ambarvale sacrum facit argumentum Eleg. I, lib. II. Ibi Bacchus et Ceres vocantur, et preces fiunt ad deos patrios v. 17, et sic etiam annuum sacrum Cereri et Baccho factum ad yegis lustrationem extrema hieme, ineunte iam vere, Virgil. memorat Georg. I, 338 seqq. ad 347. *Suovetaurilia* vero Cato de R. R. c. 141, in quibus Marti patri preces faciendas praescribit. *Ferias Semetivas* Ovid. Fast. I, 658 seqq. Haec et alia adducunt me, ut sacra eiusmodi lustralia plura inter rusticos vixisse existimem; alia fortasse magis, alia minus sollemnia. Ad haec minus sollemnia et privata cuiusque religione, concipi instituique solite refero sacrum lustrale, de quo h. l. agitur. Aliud est, quod paullo post v. 35 memoratur, quod ad lustrationem in Palilibus XI kal. Maii fieri solitam referendum est. Ab omnibus his diversa sunt Suovetaurilia, publicum festum in lustro condendo celebrari solitum. Vulgo a viris doctis omnia

uno eodemque loco et nomine habentur.

25. 26. Nunc tandem sibi contigisse ait, quod diu in votis habuerat, ut mediocri fortuna. quam paupertatem vocat, contentus in villa sua otietur. Sed de verss. his seu corruptis seu spuris v. Ohss. — *parvo vivere; parvum* de re modica, paupere, non lautissima, ut saepe alibi. Notum illud Horatii II, C. 16, 13 *vivitur parvo bene*; et Virgil. G. II, 472: *exiguo adsueta iuventus*; cf. h. l. Broukh. (Apud Iuv. Sat. IX, v. 9: *modico contentus agebas*. WVND.) Mox *Canis aestivos ortus* pro aestu sub ortum illum ingruente posuit, ex poetarum more. *Viam* autem de militia in longinquis terris accipe: cf. v. 52. HEYN. *Longae viae*, et terrestria et maritima itinera intelligenda sunt: hinc explica inf. 49;

sit dives iure, furorem

Qui maris et tristes ferre potest pluvias.

Eodem sensu *viae* accipiendae sunt I, 1, 52; 3, 14. De terrestri itinere solo cogitandum I, 4, 41; 9, 16, ubi *via longa* memoratur: de maritimo II, 5, 62. Vide etiam Mitsch. ad Hor. Od. II, 6, -. Ad verba *deditus viae* illustranda bene H. Vossius Ovid. Met. XIII, 921: *deditus aequoribus*; et Lucr. IV, 993: *fuga deditus comparavit*. Ad versum 30, cf. Stat. Theb. III, 431, *hasta increpare*. WVND.

Arboris, ad rivos praetereuntis aquae.
 Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
 Aut stimulo tardos increpuisse boves;
 Non agnave sinu pigeat fetumve capellae
 Desertum, oblita matre, referre domum.
 At vos exiguo pecori, furesque lupique,
 Parcite; de magno est praeda petenda grege.
 Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis
 Et placidam soleo spargere lacte Palen.
 Assitis, divi, ne vos de paupere mensa
 Dona, nec e puris spernite fictilibus.

31. 32. Ad sensum humanitatis hoc iacandum est; inde delectant versus. Calpurnii imitationem V, 39 seqq. iam alii notarunt. Nec abiecit Statii locus VII, Theb. 396, de pastore mane gregem e caula educente:

Ipsae levat gravidas, et humum ta-
mentum parvorum
Verba, succiduusque adportat ma-
tribus agnos.

33. *exiguo pecori.* H. l. ad numerum spectat vox *exiguo*; pro exiguo grege dixit. HEYN. pecus nimirum et numerum pecudum significat. Hinc Livius XXVII, 32: *Fuerunt — pecoris omnis generis ad millia viginti.* In verbis *de grege*, praepositione *de* partem totius sumi significatur. Liv. XXVII, 1: *Maroneam et Mōles de Samniti- bus vi cepit*; cf. I, 6, 80. Hinc apud Ciceronem *exicipere de*. Vide et infr. 40. WYND.

35. *pastoremque meum lustrare.* V. II, El. 5, 87; cf. Ovid. Fast. IV, 727 seqq. unde apparebit, ad Palilia haec esse referenda. Conf. modo dicta ad v. 23. Ad religionem poetae hoc quoque fragmentum spectat. HEYN. Non transiliendo solum ardentes stipulae acervos, Ovid. Fast. IV, 781,

sed sacris etiam sacris Palilibus (d. XXI Apr.) pastorem lustrari creditum esse, docet idem Fast. IV, 747. — Copulae *que* — *Et* duo ad unum rem describendam pertinentia iungunt, ut I, 3, 25; 5, 543. 9, 69. De copulae *que* — *quo* vid. Obs. ad I, 2, 399 WYND.

36. *spargere lacte.* Videntur adeo non modo vasa lacte plena apposita fuisse, sed et lacte adpersum deo signum. Nisi poeta libationem in ara factam declarat; quod verum arbitror.

38. *e puris — fictilibus.* Intelligit patellas, quibus impositae fruges offerebantur diis. Trahit autem ad simplicitatem vitae h. l. et paupertatem id, quod in sacris omnino mos reliquerat, etiam postquam luxus temp. perdidit. Qua de re passim viri docti egere; cf. ad h. l. Statius et Broukh. Locus classicus erat Plinii XXXV, s. 46, ubi inter alia: *In sacris quidem etiam inter haec opes hodie — fictilibus praetibatur simplicibus.* (Et Iuvenalia temporibus fictilia in sacris retenta esse, ostendit Sat. I, 342-5. WYND.) De simplicitatis vetusto ritu in sacris omnino servato v. Porphy. de Abstinent. lib. II, 17, 18. *Pura* ornaus est epitheton, tamen h. l. a religione

Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
 Pocula, de facili composuitque luto.
 Non ego divitias patrum fructusque requiro,
 Quos tulit antiquo condita messis avo:
 Parva seges satis est; satis est, requiescere lecto
 Si licet, et solito membra referre toro.
 Quam iuvat immites ventos audire cubantem,
 Et dominam tenero detinuisse sinu;
 Aut gelidas hibernus aquas quum fuderit Auster,
 Securum somnos, imbre iuvante, sequi!

40

45

ductum, quae pura et casta requirit.
 HEYN. Similem locum Tibulli, ubi
 Lares, ut se incolumem praestent, ob-
 testatur; vide I, 19, 17:

*Nos pudeat prius voc esse e stipite
 factas;*

Sic veteris sedes incoluistis avi.

De fictili eius suppellectili vide II, 3,
 47. WVND.

39. 40. Causam, cur fictilia dii res-
 pueri non debeant, addit: maiorum
 morem et usum. *De facili* — luto, est
 argilla, quae tractari et fingi potest,
 non quia vilis et parabilis est. Ovid.
 Met. XV, 169:

*Vique novis facilis signatur cera
 figuris.*

ita enim malim legi, quam *fragilis*,
 quod ab Heinsio repositum fuit (et
 invito Burmanno. WVND.) Hinc
 translatum est, ut *facilem* dicamus
 hominem commodum, non morosum
 aut pertinacem. HEYN. Ad construc-
 tionem compara Iuv. VI, 344:

*Et Vaticano fragiles de monte pa-
 tellas.*

et infr. II, 1, 59:

*Rure puer verno primum de flore
 coronam*

Fecit.

cf. Not. ad 33. WVND.

41. Locus dulcissimus propter ani-
 mi simplicitatem contenti modico,
 dummodo otium et amare liceat.

44. *Membra ref. toro*, h. e. in to-
 rum, qualem constructionem apud
 Propertium II, 33, 41 (24, 41):

*Nulla tamen lecto recipit se sola li-
 benter*

in verbis *se recipere lecto* animadver-
 tis. *Torum* ad lectum disambitotum,
 in quo epulis accumbent, *lectum* ad
 quietem fruendam (compara Propert.
 I, 8, 33, *requiescere lecto*) referunt
 Vulpius et H. Vossius. WVND.

45. *Quam iuvat*. Haec commemorat
 respectu itinerum militarium terra
 marique, quae paullo post v. 50, 52,
 comparaturus est cum hoc otio. HEYN.
Detinuisse pro detinere, de qua ratio-
 ne perfecti ad morem Graecorum vide
 Obs. ad I, 7, 40. — Ad verba *geli-
 das* — *Auster*, quorum sensus est:
 cum pluvia decidit, penitus intelli-
 genda imaginem Noti pluviam concit-
 antis apud Ovid. Met. I, 268, 269,
 compares. WVND.

48. *somnos, imbre iuvante, sequi*.
 H. e. somno indulgere; cf. Vulp. h. l.
 Laudant illa Sophoclis ex Cic. II, ad
 Att. 7.

— — — *non ind. 577*

Hoc mihi contingat; sit dives iure, furorem

Qui maris et tristes ferre potest pluvias.

50

O quantum est auri potius pereatque zmaragdi,

Quam fleat ob nostras ulla puella vias!

Te bellare decet terra, Messala, marique,

Vt domus hostiles praeferat exuvias:

Me retinent vinctum formosae vincula puellae,

55

Et sedeo duras ianitor ante fores.

Non ego laudari curo, mea Delia; tecum

παρατρεχόμενος ψαράδος ὑδάτων φέρει.

h. e. secunda mente, ut h. l. Appositum non minus dictum illud veteris Comici:

Ἐγὼν καὶ τούτων τῶν ἰσομήνην ἔχων,

quod laudat inter alios Schol. Eur. Phoen. 481, ubi v. Valk. p. 176.

49. De verbis *sit dives* v. Not. ad 2, de sequentibus ad 26. WVND.

52. *ob nostras — vias.* Itinera negotiationis, vel militiae lucrosae causa suscepta, ex more Equitum romanorum. Itaque dixerat: *sit dives iure*, f. v. 49, 50; cf. El. 2, 68; Propert. II, 9, 29, 30 (7, 67, 68). Ait autem, malle se omnibus divitiis carere, quam parare eas, dolente de discidio puella. HEYK. Compara Propertium III, 20, 4 (18, 4). Cynthiam in amorem, ea relicta in terras externas profectum, exacerbantem:

Tantine, ut lacrimae, Africa tota fuit?

Ceterum de itineribus militiae causa subeundis unice cogita. Vid. 26. *Zmaragdi.* Gemmas bello petiisse Romanos, docet Virg. Georg. II, 505:

Hic petit exadiis urbem miserosque Penates,

Vt gemma bibat.

WVND.

TIBULLI Carm.

54. *Vt domus hostiles.* Mos fuit isto Romanorum, ut foribus spolia hostium praefixa haberent. Propert. III, 9, 26 (III, 7, 26); Virgil. Aen. VII, 183 seqq. Liv. X, 7; cf. Broukh. et Vulp. ad h. l. et insurrexerunt Statius, item Casp. Sagittar. de Ianuis Veterum c. 29, in Thes. Graev. tom. VI, p. 509. Similiter in Culice 82:

Non, spoliis dum sancta desint fulgentibus ornet

Templa,

Adversum saevis ultro caput hostibus offert.

56. *Et sedeo.* Vt perspicias, quam commode hic versus subiiciatur, reminiscendum est, imitatores servos catenis fuisse foribus alligatos. Sic Ovidius Am. I, 6, 1:

Ianitor, indignum, dura religate catena.

Cum hoc igitur comparat se puellae servientem, /

57. *Non ego laudari curo.* Livineius et alii de laudatione mortuorum pro rostris, Broukh. de laudatione castrensi pro concione intelligit, cuius iudicium etiam Vulpus sequitur. Non video, cur tam arctis finibus huius vocis significatus circumscribendus sit. Cur non potius est, omnino laudem

B

Dummodo sim, quaeso, segnis inersque vocer.
 Te spectem, suprema mihi quum venerit hora,
 Te teneam moriens deficiente manu.
 Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
 Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis;
 Flebis; non tua sunt duro praecordia ferro

6d

et gloriam virtute in bello parare?
 Ita etiam *laus* pro virtute et certamine saepissime; cf. inf. IV, 1, 88. Vt ad suavitatem sequentium versuum, ad quos deducitur ea cogitatione, quod usque ad mortem cum ea vivere cupit, percipiendam animos iuvenum excitemus, necesse vix est. HEYN. *Laudari auro*, graece *αὐρὸς αἰνέσθαι* *αὐρὸς* apud Theocr. XVI, 15. WVND.

63. *Flebis*. Repetitionis figura usus est Tibullus non magis ad animum commovendum quam ad sententias eleganter inter se connectendas, ita ut particula *nam* evitaretur. Vide simillimum exemplum I, 3, 5: item de positura verborum *non tua* etc. Obs. ad I, 2, 30. WVND.

63 seq. *ferro vincla*. Ferrea praecordia designari, nemo dubitet. Notus is loquendi mos, illustratus quoque copiose, ut solet, a Broukhusio et aliis. Sed id quaeritur, quid sit *ferro vincla*, et quam commode id dicatur. Proprie sunt praecordia, quae ferrum ambit et includit, *σιδερόδαι*; ut est *ξίφος σιδερόδαιον* capulo ferreo iuncto. Hoc praeclare se habet, si de corde munito ac tuto agitur, ut apud Horat. illud Od. I, 3, 9: *aes triplex circa pectus et robur*, h. e. ilex, de homine audaci. Nunc tamen alio modo cor inclusum est ferro, scilicet ut nullum externarum rerum sensum habeat. Nam videtur subtilius factum, si dicere velis, notionem simplicem *ferrei pectoris* (τοῦ σιδερόπενου) ita ornari, ut

ferri natura solida et adstricta declaratur, quia omnino ea, quae ex partibus constant coniunctis et contextis, habent eas inter se vinctas, adeoque ipsa vincta sunt. *Praecordia ferrea* adeo necesse est esse ferro adstricta, *vincta*, quasi compacta, dura. Sic *ferro corda rigent* Claudian. de B. Get. 303. Nemesian. autem Ecl. IV, 56, *ferro praecordia duret*, h. e. induret. Ita et alterum ornavit vs. seq. pro vulgari: non habes cor saxeam: *nec in tenero stat tibi corde silex*, h. e. *inest*; ut Ovid. I, Am. 11, 9. (Immobilem esse silicem, verbo *stare* exprimi putat H. Vossius, collatis Virg. Ecl. II, 26; Senec. H. F. 861. Ex ipso Tibullo I, 4, 28; II, 4, 9 afferre poterat. WVND.) Ornatum adhibuere alii quoque poëtae; et convenientissimum quidem Apollon. II, 231:

Οὐδ' ἴ' οἱ ἀόζμαντος ἀγλαμίνον χίαρ ἔην.

Cor ex ferro ductum seu procusum proprie diceret. Alii extulere hoc: *habere vel gestare silices et scopulos et ferrum in pectore: pectus habet silices et ferrum*, ut Ovid. I, Trist. 8, 41, de homine duro proxime ad hunc nostri poëtae locum:

Et tua sunt silices circum praecordia venae,

Et rigidum ferri semina pectus habent.

Primitiva ratio apud Hesiodum extat de aerea aetate Epy. 147: ἀλλ' ἀόζμαντος ἔχον κρατερὰ πρὸς θυμὸν. Orna-

Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.
 Illo non iuvenis poterit de funere quisquam
 Lumina, non virgo, sicca referre domum.
 Tu Manes ne laede meos, sed parce solutis
 Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
 Interea, dum fata sinunt, iungamus amores;
 Iam veniet tenebris Mors adoperta caput;

65

70

te Pindarus in fragmento, quod Athenæus et Plutarchus servarunt: qui Theoxeni forma non percussus stupet,

Εξ ἀδάμαντος ἡ σιδῆρεν κυχλίουται
 μίλωναν

Καρδίας ψυχρῶν φλογί.

de quo cf. Wyttenbach. in praeclaro doctrinae specimine, Plutarch. de sera Num. Vind. p. 69; vide nunc Pindari fragm. p. 22. Tibulli locum ante oculos habuit et expressit Sannazar. I, El. 9, 7:

Non mihi circumstat solidum prae-
cordia ferrum,

Nec riget in nostro pectore dura
silex.

64. stat — silex, pro est, ut sollemnē poëtis. Quintil. Declam. VI, a Gebhardo laudatus: *Non erat illi ferreum pectus, nec cor silice concretum, ut haec pati posset aequo animo.* Adde Ovid. XIV, Met. 757:

. . paulatimque occupat artus,

Quod fuit in duro iam pridem pectore, saxum.

Ornate autem et hoc poëta dixit, ut modo monui: stat, vel est, tibi silex in corde, pro cor ex silice habes; ut Ovidius in loco modo laudato: *saxum in pectore fuisse.* Variavit hoc Statius Theb. III, 693: *Non si — Aequoreaeque super rigeant prae cordia cautes, Ferre queam;* nam si cor pro caute

est, infixa sane illa et imposita est prae cordiis, quae cor ambiunt.

67. *Tu Manes ne laede meos.* Immodico luctu carorum Manes offendi aut putabant aut poëtae saltem eleganter pronuntiant; v. Propert. IV, El. ult. 1; cf. Broukh. et Scal. ad h. l. Kirchmann. de Fun. Rom. IV, 10, adde Burmann. Sec. Anthol. tom. II, p. 9, 10.

69. *dum fata sinunt, iungamus amores.* Propert. II, 15 (12) 23:

Dum nos fata sinunt, oculos satio-
mus amore;

Nox tibi longa venit, nec reditura
dies.

coniungere amores etiam Catullus dixit Carm. 64, 373; infr. I, 9, 76, *iungere Venerem.* Adde IV, 13, 2. Ceterum compara cum his Sannazar. I, El. 3, 49 seqq.

70. *tenebris Mors adoperta caput.* Praeclarum phantasma. Mors incedit nube operta, uti alias dii incedunt caput nimbo vel aëre cincti; cf. ad Virgil. Aen. I, Exc. XIII. Convenit nota illa *Orci galea*, Αἰδὸς κυνῆ, qua qui indutus erat, spectantium oculis subducebatur, ut Perseus; cf. Hesiod. Scut. 227. Convenit hoc Morti, furtim subrepenti. Vide carmen, quod a Neoptolemo in Philippum Macedonem compositum apud Diod. XVI, 92, exstat, in Observationibus tractatum. Non male imminuentem ex

Iam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
 Dicere nec cano blanditias capite.
 Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
 Non pudet, et rixas inseruisse iuvat.
 Hic ego dux milesque bonus; vos, signa tubaeque, 75
 Ite procul, cupidis vulnera ferte viris;
 Ferte et opes: ego composito securus acervo
 Despiciam dites, despiciamque famem.

occulto Mortem per volatum tenebris
 tectum declararunt alii, ut Gratius
 Cyneg. 347:

*Stat Fatum supra; totumque avidis-
 simus Oros*

*Pascitur et nigris orbem circumso-
 nat alis.*

Lepide ad noctem transtulit Io. Iov.
 Pontanus Amor. II, 1:

*Tuque nigram tenebris Nox ado-
 perta comam.* HEYN.

Et mortis imagine, ut hortetur ad gau-
 dia vitae capienda, utilitur et senectutis;
 quod Anacreontem Horatiumque
 saepius facere vix opus est ut moneam.
 Causam huius rei pete sis ex Not. ad
 I, 4, 27. WVND.

73. *levis* — *Venus*. Quae levem de-
 cet aetatem, ut senectutem decent
 gravia; ita Horat. *iocosam Venerem*
 dixit, et infr. El. 7, 44, *levis amor*.

74. *et rixas inseruisse iuvat*, h. e.
 inferre, ingerere; dictum est pro sim-
 plici: *serere rixas*. Rixari cum puel-

la aut omino, aut, si cum antece-
 dente iunxeris, ante fores. Ovid. III,
 Art. 71:

*Nec tua nocturna frangetur ianua
 rixa.*

Et Propert. II, 19 (15) 5:

*Nulla neque ante tuas orietur rixa
 fenestras.* HEYN.

Inseruisse, inchoasse, fecisse. Simili-
 ter fere apud Tac. Hist. I, 23: *inse-
 rendo saepius querelas et ambiguos de
 Galba sermones* illud verbum usur-
 patum vides. WVND.

76. *cupidis* — *viris*, qui divitiis
 inhiant; v. Broukh. h. I. et Dousa pa-
 ter Praecidan. I. HEYN. *Ite* — *ferre*.
 Asyndeton amant Latini post *te*,
 III, 6, 6. Hor. Od. III, 14, 17, ut
 Graeci post ἔτι, Hom. Il. α, 32, β,
 163, et βίον' ἔτι, Hom. Il. ε, 399, λ,
 186. Sed et copula interponitur apud
 utrosque. Od. ε, 170: ἀλλ' ἔτι καὶ —
 γὰρ. Plaut. Capt. III, 4, 103: *I ac su-
 spende te*. WVND.

ELEGIA II

Adde merum, vinoque novos compesce dolores,
 Occupet ut fessi lumina victa sopor;
 Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
 Excitet, infelix dum requiescit amor.
 Nam posita est nostrae custodia saeva puellae,

ELEGIA II.

Exclusus a Deliae suae marito cum frustra amorem vino obruere voluisset, ianuae modo minas iacit, modo preces facit; Deliam autem hortatur, ut audacia animum muniat, seque clam in domum admittere ne dubitet. Etiam magae ministerio se providisse ut maritus ne adspiciens quidem furtum coram oculis suis credat. Hactenus a v. 1 — 66. HEYN. Inde constantiam suam in amore Deliae affirmat et dolores gravissimos, qui a deorum ultione haud scit an repetendi sint. De qua fortuna sua invenes risum teneant, monens, Venerem, ut propitia sibi succurrat, implorat, 67—100. WVND.

1. *Adde merum.* βάλ' σῖνον ait Anacr. XXXVI, 10, adfunde, ad puerum; infr. III, 6, 63:

Tu, puer, i, liquidum fortius adde merum.

Vulpius operose docet, esse pro simplici dare. HEYN. Quae observatio et falsa, et, si vera esset, ab hoc loco aliena. Quid verba *Adde merum* significant, satis docetur vel uno Ovidii loco Am. II, 4, 50:

Dumque bibit, furtim, si potes, adde merum.

Lumina victa, sc. vino, ut IV, 1, 57: *victa*—*lumina Baccho.* Non compara-

verim Senec. Herc. F. 1078: *Preme devictum torpore gravi.* — *fessi,* sc. doloribus; alio sensu Virg. Georg. IV, 190: *fessosque sopor sensu occupat artus.* WVND.

3. *Neu quisquam multo.* Seneca Herc. fur. 1051:

*Detur quieti tempus, ut somno gravi
 Vis victa morbi pectus oppressum
 level.*

Sed hoc in furore; propius ad nostrum illud est apud Theognid. 461:

Μήδ' αἰδόντ' ἐκίχηρι, Σιμωνίδῃ,
 ὄντιν' ἂν ἐμῶν
 Θωρηχθῇντ' εἶνεσσι μαλθακῶς ὕπνος
 ἴλη.

Mox multo perfusum tempora Baccho, βιβρημένον, h. e. ebrium. Nam didito per corpus ac venas subeunte vini calore, moxque altius se in caput insinuante, caput adeoque tempora perfundi vipo videri possunt; cf. Obs. HEYN. multo *Baccho.* Virg. Aen. IX, 336: *multoque iacebat Membra deo victus reg. am.*, h. e. curae et dolores amoris. Anacr. 25 f.

σύν τῷ δὲ πίνειν ἔμῃς
 εὐδύνειν αἰ μίριμναι.

Catull. II, 8: *gravis acquiescat ardor,* quem Statium iam comparasse video. WVND.

Clauditur et dura ianua fulta sera.
 Ianua difficilis dominae, te verberet imber,
 Te Iovis imperio fulmina missa petant.
 Ianua, iam pateas uni mihi, victa querelis,
 Neu furtim verso cardine aperta sonet;
 Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
 Ignoscas; capiti sint, precor, illa meo.
 Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
 Supplice, quum posti florea sarta darem.

10

6. *dura ianua fulta sera.* Obice seu vecte munita ianua, ne de nostro more cogites.

7. *te verberet imber.* Pulset. Virg. Aen. IX, 669:

Verberat imber humum.

Vid. Broukh. et Vulp. ad h. l. Ita percuti imbre. Vid. Burn. ad Valer. Flacc. IV, 48. Ceterum de his amantium ineptis querelis et conviciis, quae foribus exclusi faciunt, multa collecta attulerunt Broukh. ad Propert. I, 9, et Casp. Sagittar. de Ianuis veterum toto cap. 37; cf. Plaut. Curcul. I, Sc. 1, et Ovid. Met. XIV, 710. HEYN. Recordatio custodiae saevae et ianuae clausae animum ita accendit amantis, ut ianuam ipsam alloquatur, seque ante eam stare fingat. Moris absentes, ut praesentes, alloquendi plura apud Tibullum comparent exempla. Ceterum *ianua difficilis et ianua dominae*, h. e. amatae, iungenda esse in Obs. docui. WVND.

8. *Iovis imperio — missa.* Iovis imperium est coelum. De constructione coelo mitti, quae I, 3, 90, occurrit, vide Not. ad I, 6, 53. De H. Vossii interpretatione cf. Obs. WVND.

9. *Ianua, iam pateas.* Subitae mutationis mentis exemplum simillimum III, 6, 27; I, 5, 7, exstat. — *victa quer.* I, 5, 67; *verbis victa.* WVND.

11. *dementia nostra.* Ego demens, ut illa: *virtus Catonis, sapientia Laeli* etc. Mox: *capiti — meo* pro mihi, ex more. Vid. Heins. ad Ovid. Ep. XX, 127. HEYN. Vide et Statium atque Marretum h. l. et Var. Lect. XII, 4, p. 277, de consuetudine satisfaciendi iis, quibus male precati erant. Liv. XXVII, 23: *In capita consulum, re publica incolumi, exitiabilis prodigiorum eventus vertit.* WVND.

13. *voce peregi Supplice*, h. e. dixi, precatus sum. Proprie est *ausculta*. Liv. I, 28: *rex cetera, ut orsus erat, peragit*; c. 37: *peragit deinde postulata*. V. Ovid. Fast. V, 680. HEYN. *Quae plurima.* Apud Virg. Aen. IV, 333: *quae plurima fando Enumerare vales.* Adde eiusdem II, 277; XI, 352, et Thucyd. I, 40 f. ἡ οὐκ ἴλαστο. WVND.

14. *posti florea sarta darem.* Scilicet capiti detracta, cum commissahundus erraret; vid. Propert. I, 16, 7, et passim in Anthologia, ubi aliquo loco *στρίσαντες λείαν* eleganter vocantur, non aliter ac si de aedibus sacris ageretur. Facit inprimis ad h. l. Lucr. IV, 1170:

*At lacrimans exclusus amator
 limina saepe*

*Floribus et sertis operit, postesque
 superbos*

Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle: 15

Audendum est; fortes adiuvat ipsa Venus.

Illa favet, seu quis iuvenis nova limina tentat,

Seu reserat fixo dente puella fores.

Illa docet furtim molli descendere lecto,

Illa pedem nullo ponere posse sono, 20.

Illa viro coram nutus conferre loquaces,

Blandaue compositis abdere verba notis.

Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat,

Nec vetat obscura surgere nocte timor.

En ego quum tenebris tota vagor anxius urbe 25

* * * * *

Nec sinit, occurrat quisquam, qui corpora ferro

Vnguit amaracino, et foribus miser oscula figit.

15. *Tu quoque.* Neminem ad fallendum hortatus erat. Explica igitur haec verba: Te quoque obtestor, ut fortiter me adiuves, neu — fallas. Ita II, 1, 11: *Vos quoque*, et Tac. Ann. I, 43: *Vos quoque* accipies. WVND.

17. *nova limina* t. H. e. adit, notione adiecta periclitandi, quo pacto res procedat. Ita apud Virg. Eclog. IV, 32: *tentare Thetis ratibus*. Catull. XI, 13:

Omnia haec, quaecunque feret voluntas

Coelitum, tentare simul parati.

ubi omnia pro omnia loca. Liv. XXVI, 20: *Scipio, omnibus, quae adeunda agendaque erant, mature aditis peradisque Tarraconem concessit*. Sic nec quidquam de loco Liv. XXI, 7. — *Verbum tentat* cum adiecto *nova*, quod limina primum adiri significat (Virg. Aen. I, 306: *novos locos*), amice conspirat. WVND.

18. *fixo dente*. Clavi dentata serae (h. e. vecti ligneo) inserta. Salmas. Exerc. Plin. p. 928. ΒΑΟΥΚΗ.

19 — 22. Non temere, cum id agat, ut Deliae animus muniatur audacia, *feminam* a Venere iuvare, quatuor his versibus monet. Veneri (hoc loco et I, 8, 35) atque Amori (II, 1, 75; IV, 6, 11, 12) idem beneficium acceptum refertur. De *que in blandaue pro illa* vide Obs. ad 48. WVND.

22. *compositis — notis*. Signis, de quibus ante convenere inter se. Ovid. III, Am. II, 23, imitatus nostrum:

Quid iuvenum tacitos inter convivia nutus,

Verbaque compositis dissimulata notis?

26. Sensum deperditi pentametri hunc fuisse: *Venus tutum me praestat*, contextus docet. De ceteris vid. Obs. WVND.

27. *Nec sinit*. Eleg. in Maecenat. obitum, Albinovano vulgo tributa, hinc petiit illud v. 29, 30, de Maecenate praefecto urbis:

Nocte sub obscura quis te spoliavit amantem?

Quis tetigit ferro, durior ipse, latus?

Vulneret, aut rapta praemia veste petat.
 Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
 Qualibet; insidias non timuisse decet.
 Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis,
 Non mihi, quum multa decidit imber aqua.
 Non labor hic laedit, reseret modo Delia postes,
 Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
 Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias
 Obvia; celari vult sua furta Venus.
 Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
 Neu prope fulgenti lumina ferte face.

30

35

Epigramma a Reiskio olim editum in
 Miscell. Lips. Nov. Vol. 9, p. 472,
 n. 364:

— μιδύων ὅτι καὶ διὰ κλωπῶν

ἤλθον, Ερωτ. Ἐραστὶ χρωμένους ἄγμόνι.

quod nunc mutatum est a Brunckio
 Vol. II, Analect. p. 47, Posidippi V.
 διακλωπῶν, h. e. λαῖρα καὶ ἀψόφως κλω-
 πῶν. HEYN. occurrit sc. mihi. WVND.

28. praemia, h. e. praedam. Horat.
 Carm. V, 2, 36:

Iucunda captat praemia.

Res nota. Vid. Broukh. Loquitur vero
 de praedonibus nocturnis. Adde Ovid.
 Am. I, 6, 13, 14.

29. Cf. cum his Propert. III, 16,
 (14) 11 seqq. Mox *pigra frigora*
 proprio ac perpetuo epitheto ab esse-
 ctu, rigentibus gelu membris et aegre
 se moventibus. HEYN. Ita iam Statius:
deceat. Phil. Soph. III:

ὅταν τι θῶς ἐς κέρδε, οὐκ ὀκνῶ
 κρῖναι. WVND.

32. *Non mihi*, sc. nocet imber ma-
 gnus; qui sensus inest verbis *quum*
 — *aqua*, de quorum iunctura vide
 Obs. WVND.

33. *Non — postes.* Labor hic ad fri-

gora et imbrem refer: *postes* h. e. fores.
 Sen. Hippol. 863: *Reserale clusos re-
 gii postes Lares.* Verba res. m. D. p.
 fecerunt, ut sententiam versibus se-
 quentibus expressam annecteret, De-
 liaeque metum a marito levare tenta-
 ret. WVND.

35. *Parcite luminibus.* Avertite ocu-
 los, quasi metuenda foret eorum or-
 bitas, ut El. 6, 24. Propert. IV, 9, 53:

*Parce oculis, hospes, lucoque ab-
 scede reverendo.*

Ita Brouk. Recte quidem *parcere oculis*
 iubentur, quibus metuendum est, ne
 excaecentur; sic Ovid. Met. V, 248:

Parcite luminibus, Persaeus ait.

Accedit tamen is significatus ex ceteris
 adiunctis, quae hic nulla sunt. Sed
parcere oculis simpliciter est: oculis
 non uti, non adspicere. Ita parcimus
 verbis, dextrae, ferro. Virg. Georg. II,
 339: *hibernis parcebant flatibus Euri.*
 HEYN. Adde Ovid. Met. II, 127: *Par-
 ce, puer, stimulis.* Virg. Aen. I, 257:
Parce metu. WVND.

38. Nunc *lumina* alio modo dicta,
 ac paullo ante v. 33; hic erat: *nolite
 me propius adspicere; nunc, ne faciem
 propius admove.*

Si quis et imprudens aspexerit, occulat ille,
 Perque deos omnes se meminisse neget.
 Nam fuerit quicumque loquax, is sanguine natam,
 Is Venerem e rabido sentiet esse mari.
 Nec tamen huic credet coniux tuus, ut mihi verax
 Pollicita est magico saga ministerio.
 Hanc ego de coelo ducentem sidera vidi;

40

45

40. *Perque deos omnes. — neget.*
 H. l. iuret per deos omnes, se non meminisse.

41. *is sanguine natam.* Is Venerem iratam habebit. Ovid. Met. I, 162:

— scires e sanguine natos.

propter truculentiam et crudelitatem. Orta vero Venus ex abscissis Coeli genitalibus et in mare proiectis, ut notum. HEYNS. De positura verborum v. 42. Vid. Obs. ad I, 9, 29, 30. WYND:

42. *e rabido sentiet esse mari.* Ductum inde, quod ferocissimos olim, tanquam e mari genitos, Neptuni filios dixere, v. c. Cyclopas. Vid. Gell. XV, 21; cf. Stat. et Broukh. ad h. l. Wolfius ad Anyten, Epigr. 2.

43. Nec tamen, si vel maxime aliquis loquax fuerit, et marito furta nostra indicaverit, ei credit maritus; cum ait vim fore carminis magici, quod a maga valde docta acceperit; quod si Delia pronuntiaverit, simulque in sinum despuerit, quasi excaecatum iri maritum adeo, ut nihil videret. Carmen hoc interiisse, valde dolendum esse dixeris. Est autem Tibullus, ut ceteri huius saeculi poetae, adeo multus in hac superstitione, ut legentibus nobis medium faciat. Quod fortasse eo, quo vivebat, tempore aliter se habuit. Sunt quoque prodigiosa haec narrationes hactenus poeticae tractationi accommodatae, quod et imitatione portentorum animum tenent,

et poeticum ornatum admittunt. Unde etiam poetae argumentum hoc arripere cupide, et pro episodio fere tractavere. In re tamen amatoria, ut proclivis ad superstitionem est animus misere aut infeliciter amantis, probabile fit, a captis superstitione mentibus, quas aegritudo et imbecillitas fregerat, vere haec fuisse credita, quae de veneficarum harum artibus, ad veteris necyomantiae aemulationem (inde enim pleraque petita videntur) vulgo commemorabantur. Adeoque nec Tibullum ab huius stultitiae opprobrio liberari posse arbitror. Quod si ea quae hic intexuit, ex animi sensu et affectu apposuit, saltem ut poeta nihil peccavit, nec quicquam in eo est, quod in tali carmine, quod sensus animi exponit, non vero ingeniose imitatur, reprehendi possit.

44. *magico — ministerio.* Ritu, sacro, opera eius parato. HEYNS. Constructionis *pollicita est ministerio magico* simillimum exemplum exstat apud Tacit. Hist. I, 22: *urgentibus etiam mathematicis, dum novos motus et clarum Othoni annum observatione siderum affirmant. Polliceri autem et promittere* sunt verba legitima de vatibus, qui deorum voluntate arte sua explorata, aliquid futurum esse spondent. Ann. Tacit. II, 27; Iuv. III, 43. WYND.

45. *de coelo — sidera.* Ductum videtur a meteoro stellarum caducarum, quas dicant.

TIBULLI *Carm.*

C

Fulminis haec rapidi carmine sistit iter;
 Haec cantu finditque solum Manesque sepulcris
 Elicit, et tepido devocat ossa rogo.
 Iam tenet infernas magico stridore catervas,
 Iam iubet asspersas lacte referre pedem.
 Quum libet, haec tristi depellit nubila coelo:
 Quum libet, aestivo convocat orbe nives.
 Sola tenere malas Medeae dicitur herbas,
 Sola feros Hecates perdomuisse canes.

46. *Fulm. haec.* Non sine arte eiusmodi voculae vel in repetitione postponuntur, ut I, 4, 53; 3, 9; 7, 46. WYND.

47. 48. Evocare sagam animas sepulcrorum, et cadavera rogo imposita in vitam revocare ait. Cf. Obs.

49. *magico stridore.* Solenne vocabulum de murmure illo sagae magico. Vid. Broukh. ad h. l.

50. *asspersas lacte.* Sive is ritus fuit in sacris magicis, sive lacte effuso in aram. Vid. Obs.

51. *aestivo — orbe*, h. e. aestatis tempore. *Orbis* est annus, qui in orbem agitur. Tum et tempus anni, ut h. l. Aliter dixit infr. IV, 1, 159:

*Seu propior terris aestivum fertur
 in orbem;*

cf. Passerat. ad hunc locum. HEYN. Heynium H. Vossius secutus est, quibus usus vocis *annus* favet: cf. I, 1, 13. Sed huic interpretationi vel Ovidii locus obstat Am. I, 8, 9:

*Quum voluit, toto glomerantur
 nubila coelo;*

*Quum voluit, puro fulget in
 orbe dies.*

Orbis aestivus est coelum, quale aestate esse solet, serenum. *Orbis* pro coelo dict, quod Forcellinium fugit, praeter Ovidium ostendit Horat. Od.

III, 3, 7: *Si fractus illabatur orbis.* Non id tantum significare voluit poeta, coelum serenum nubibus a saga obduci, sed rem prodigii loco vulgo habitam, nivem aestate cadere, illius arti tribuit. Vid. Iacobs. ad Anthol. T. 1, P. 2, p. 168. — *Quum libet — Quum libet.* Horatius I, 6, 53; 54, variat *Cui libet — Cui volet.* WYND.

53. *Sola tenere malas Medeae dicitur herbas.* *Malas* h. e. noxias; *Medeae herbas*, ut Horat. Carm. V, 5, 62: *venena Medeae.* *Eas tenere dicitur* h. l. novisse. HEYN. De verbo dicitur vide Not. ad I, 5, 10. WYND.

54. *Hecates perdomuisse canes.* Canes, quae Hecatam ululantes committuntur. Notum Virgilii Aen. VI, 257:

— visaeque canes ululare per umbram,

Adventante dea.

Has perdomuit anus, quoniam eas excivit ex inferis, et, prodeunte dea, prodire cum ea in superas auras coegit; aut simpliciter, quatenus eorum rabiem placentis mellitis, *μελιττῶν*, et carminibus placavit. Solet autem dea exorata sacris his magicis in praesentiam sacrificantium prodire, eiusque incesum canum, qui eam comitantur, ululatus praenuntiat. Cf. Seneca Oedip.

Haec mihi composuit cantus, quis fallere posses; 55
 Ter cane, ter dictis despue carminibus;
 Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
 Non sibi, si in molli viderit ipse toro.
 Tu tamen abstineas aliis; nam cetera cernet
 Omnia, de me uno sentiet ille nihil. 60
 Quid credam! Nempe haec eadem se dixit amores
 Cantibus aut herbis solvere posse meos.
 Et me lustravit taedis, et nocte serena
 Concidit ad magicos hostia pulla deos.

55. *fallere*. Maritum int. Ait autem vs. seq. formulam magicam a puella ter esse recitandam, terque despuendum, hoc quidem ad mala averruncanda, quae mariti interventus afferre poterat. Disces v. c. ex Theocr. VII, 127. HERN. Verbum *fallere* absolute usurpatum est, ut I, 8, 56:

Ipsa dedit cupidus fallere posse deus.

IV, 6, 12; I, 9, 37. Adde Horat. Ep. I, 16, 54, 61. Nec pedestres scriptores hunc usum aspernati sunt. Liv. XXIV, 46: *quod impedimentum agentibus fore videbatur, id maxime ad fallendum adjuvit.* — *despue*. Morem in sinum exspuendi Plinius XXVIII, 4, bene illustrat; cf. infr. 98 et Theocr. VI, 39. WVND.

57. Suaviter! Etiam Ovid. II, Am. 2, 51, 57, 58, suaviter:

Crede mihi, nulli sunt crimina grata marito —

Fiderit ipse licet, credet tamen ipse neganti,

Damnabitque oculos, et sibi verba dabit.

Nec dissimilia sunt III, Am. 14, 43 sqq.

61 — 66. Ad amoris sui magnitudinem et firmitatem declarandam commode utitur sagae illius mentione,

quae ipsum doloribus amoris liberare frustra conata erat. Naturae conveniens est, poetam, qui ingentis, quo flagrat, ignis restrictioni ohnivus est, quique hac amoris testificatione Deliam capere studet, ad id commemorandum transitu uti, animum vehementer commotum ostendente: *Quid credam!* cuius exemplum vide in Obs. WVND.

63. *lustravit taedis*, h. e. circumferendo taedas circum me. Vid. Scalig. ad Sever. Actn. 350. Profecit autem ex Nostro Nemesian. Ecl. IV, 63 sqq. HERN. *Et lustravit*, h. c. et vere lustravit. Est ubi coniunctiones *et, que, rem, quam* quis effecturum se esse promittit vel efficere tentat, saltemve partem illius factam esse significant. Tacit. Hist. IV, 72: *Cerialis autem metu infamiae, si licentia saevitiaque imbuere militem crederetur, pressit iras; et parvum, posito civium bello, ad externa modestiores.* Adde Ann. Tac. II, 59: *levavitque.* WVND.

64. *ad magicos — deos*. Deos inferos, quos in sacris magicis invocant. Vid. Ovid. Met. VII, 192 — 198. (Et apud Virg. Aen. IV, 510, et apud Lucan. VI, 577, *magici dei* occurrunt. WVND.) Proprie dicendum erat *Concidit diis* (vid. Not. ad 85. WVND.)

Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset, 65

Orabam; nec te posse carere velim.

Ferreus ille fuit, qui, te quum posset habere,

Maluerit praedas stultus et arina sequi,

Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,

Ponat et in capto Martia castra solo; 70

Totus et argento contextus, totus et auro,

inde ad aras deorum. *Hostia pulla, nigra ovis, ex more sacri magici.*

65. *Non ego, t.* Placet haec amatoris Tibulli constantia. Cf. inf. IV, 5, 15, 16. Apud Ovid. Met. XIV, 23, 24, Glaucus ad Circe:

Nec medeare mihi, sanesque haec vulnera, mândo,

Fineque nil opus est; partem ferat illa caloris.

67 — 69. Non tam de certo aliquo, homine haec accipienda sunt, etsi cum respectu ad Messalae expeditionem in Cilicas dicta esse possunt, (vid. Obs. ad 65) nec de triumpho e Cilicia, uti accipi solet, et a rae ipso olim acceptum erat. Geritur enim res in ipsa expeditione in hostem; fugati hostes sunt et castra in solo hostili posita. Tum de milite, non de duce, agitur, et de praeda, quae pugna facta agitur. Cilicas autem vel sine respectu ad Messalae acta nominare poterat, quoniam is populus semper bellicosus et domitu difficilis (*δυσάλωτος*) habitus fuit. Igitur sensus poetae est: Nullum sensum habet, qui, te relicta, militiam sequi velit, ut inde rem auceat, licet illi fortuna quam maxime propitia favensque sit. HEYX. Versus inde a 67, quo modo cum superioribus cohaereant, demonstrant Observationes; quas item I, 1, 14, velim adeas de verbis *agit ante*. WVND.

71. *Totus et argento contextus, totus*

et auro. H. e. indutus veste contexta ex auro et argento, Bronkhusius palmamentum intelligit; sed hoc erat purpureum. Vid. Ferrar. de Re Vest. P. II, L. 3, c. 15; nec nisi demum sub Imp. aureum, ib. c. 13; neque eo triumphantes utebantur, sed toga picta et tunica palmata. Ovationem respici putat Vulpus. Ovantes sane illo tempore equo Romam intrabant, vid. Dio LIV, c. 33, neque praetexta, ut ante, rep. libera, sed veste triumphali utebantur. Vid. Dio XLVIII, 31. Aliena tamen omnia haec, et triumphum et ovationem, esse, docet ipse locus, qui *tempus victoriae et reditus ex acie* memorat. Itaque aut ad praemia et munera inter milites ex praeda dividenda haec spectant (cf. Henley p. 28), aut sunt ad eam pompam referenda, qua victor ex acie castra ingreditur, vid. Obs. ad v. 69. Omnino, ut dixi, totus locus non ad ducem exercitus, sed ad militem, puta equestris ordinis, cui Tibullus adscriptus erat, spectare dicendus: is trabea erat indutus: quam tamen auro textam fuisse non constat. Fortasse res ita constituenda est: Ex praeda ut ditaret se, militatum aliquis abierat. Succedit res ex voto; legiones victrices hostem persequuntur, fines hostiles ingressi sunt, et agros populantur. Praeda oneratus, equo veste aurea ex praeda instrato, aureis insignibus, armis, ornamentis, tectus eques in castra redit. Ceterum verba

Insideat celeri conspiciendus equo:

Ipse boves, mea, sim tecum modo, Delia, possim

Iungere, et in solo pascere monte pecus;

Et te dum liceat teneris retinere lacertis,

75

Mollis et inculta sit mihi somnus humo.

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo

Prodest, quum fletu nox vigilanda venit?

Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,

Nec sonitus placidae ducere posset aquae.

80

Nūm Veneris magnae violavi numina verbo;

et auro refero ad contextus, non ad conspiciendus; et ita distinxi. HEYN.

Ita Muretus et Stadius; et secutus est H. Vossius, qui versus 71, 72, ad triumphum retulit. Ad repetitionem et iuncturam verborum totus et comparo exemplum simillimum verborum *indus et I*, 4, 6; ad totus context. Aen. Virg. X, 539:

Totus conluceus veste atque insignibus armis. WVND.

72. conspiciendus. Eleganter, *espiciendus*. HEYN. Vide Not. ad II, 3, 52. WVND.

75. *ret. loc.* ABSCR. 39, 18, *ἀνδρῶν μίσην κατέχουσιν*.

77. Tyrio — toro. H. e. vestibis stragulis, Tyria purpura infectis, cooperto. Frequens loquendi mos: *sine amore secundo*; sine amata redamante, qua si potitur amans, Venerem habet propitiam, amorem faustum. HENL. ad nuptias cum puella divite refert, et de triclinio cogitabat.

78. nox vigilanda venit, pro vigilanda est. Propertius saepe ita, v. c. I, 5 ult.; ubi vid. Passerat. HEYN. Proprie dixit Tibullus. Liv. III, 2: *His vocibus irritatus miles in posterum diem in castra reducitur, longam venire noctem ratus, quae moram certamini fa-*

ceret. De nocte sine Venere transigenda accipe Propert. III, 20, 22 (19, 12):

Non habet ultores nox vigilanda deos,

h. e. perfidia in amore non punitur; ubi cave credas Kuinoelio, qui *vigilanda* per *vigilata* exponit. Quod Propertius per adiecta ultores deos significavit, noctem vigilandam esse noctem inter curas et dolores transigendam, id Tibullus per *fletu vigilanda* clarius expressit, de qua constructione compares Virg. Aen. I, 324: *aprum clamore premere*, et 539. WVND.

79. soporem — ducere. H. e. adducere somnum, conciliare. Horat. V. Carm. 14, 3:

Pocula Lethaeos ut si ducentia somnos

Arente fauce traxerim.

Vid. Ovid. II, Met. 735; cf. Gronov. Obs. II, 1. HEYN. sonitus aquae. Cf. Celsum III, 18: *Confert etiam aliquid ad somnum silanus iuxta cadens*, Vulpio laudatum, et H. Vossium. *Reducere somnum*, qui curis fugatus abiit, dixit Horatius Od. III, 1, 20. WVND.

81. In iis, quae interciderunt, ma-

Et mea nunc poenas impia lingua luit?
 Num feror incestus sedes adiisse deorum,
 Sertaque de sanctis deripuisse focis?
 Non ego, si merui, dubitem procumbere templis, 85
 Et dare sacratis oscula liminibus;
 Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
 Et miserum sancto tundere poste caput.
 At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto

gnum malum, quod in amore expertus esset, exposuerat. HEYN. Sed vid. Obs. WYND.

81. Cf. inf. III, 5, 13, et notam. H. Non tamen blasphemiae intelligendae sunt h. l., quales III, 5, 13, 14. Nam *verbo* est *verbo* aliquo temerario; hinc singularis, quod non temere ponitur. Et imagine sequenti 83, scelus parvum in deos repraesentatur, diversum a III, 5, 11, 12. — *incestus* tantum ad ea, quae sequuntur, *sertaque* — *focis* retulerim, pro improbus, scelestus. WYND.

83. *sedes* — *deorum*. Tempia; vid. Broukh. ἱερὰ θεῶν. *incestus*, οὐ καθαρός τὰς χεῖρας, sanguine ac caede contaminatus, adeoque execrabilis, κατὰ φύσιν.

84. *Sertaque de s.* Hoc ad violationem sacrorum et sacrilegorum pertinet: et de aris floreis sertis coronatis cogitandum est.

85. *procumbere templis*. Sulpic. Sat. v. 17:

.... *purae rursus proaumbere lymphae.*

pto ad lympham. Ovid. II, Met. 347:

Maxima quum vellet terrae proaumbere. HEYN.

Qui locus Ovidii ad illud genus dicendi pertinet, quod Burmannus ad Am. III, 2, 25, illustravit, *iacere*

terrae, deponere terrae, alia, quibus adde Lucan. IV, 647: *sternique veltare terrae*, et V, 360: *Proaumbile terrae*. Melius ad rem facit descriptio Iovem venerantis Aurorae apud Ovid. Met. XIII, 585: *Magni genibus non est Dedicata Iovis*. Adde Propert. III, 17 (15) 1: *advolvitur aris*. Ceterum verba *concidere, procidere, procumbere* proprie cum praepositione *ad*, apud poetas fere tantum cum dativo iunguntur. Excipias tamen verbum *advolvi*. Iam expende Notam ad 64. WYND.

Ib. *dubitem*, h. e. *cuncter*. Vid. Gronov. ad Senec. Thyest. 715. Broukhuisius in his vss. 85 — 88 certi alicuius sacri expiatorii caerimonias respici contendit. Tam longe haec petere opus non est. Respicit omnino ritus religiosos posillanimatorum hominum in placandis diis, aut in magna calamitate aut in reata atrocis flagitii. Et hactenus hic locus est in praecipuis.

87. *tellur. g. perr.* Hodieque apud Catholicos hic mos. Alexandre de la Borde voyag. pittor. et hist. en Espagne. exhibuit feminam, quae cum genibus tellurem usque ad monasterium Mont-Serrat perrepere ex voto inceperat, viribus deficiens a quatuor viris pertrahitur. Vide Iuv. VI, 524; quem cum aliis locis iam advocavit Scaliger. WYND.

Mox tibi; non uni saeviet usque deus. 90
 Vidi ego, qui iuvenum miseros lusisset amores,
 Post Veneris vinclis subdere colla senem,
 Et sibi blanditias tremula componere voce,
 Et manibus canas fingere velle comas.
 Stare nec ante fores puduit, caraeve puellae 95
 Ancillam medio detinuisse foro.
 Hunc puer, hunc iuvenis turba circumterit arta;
 Despuir in molles et sibi quisque sinus.
 At mihi parce, Venus; semper tibi dedita servit
 Mens mea; quid messes uris acerba tuas? 100

90. *non unus saeviet usque deus.* H. e. non idem, non eodem modo ac tenore iras exercebit Amor seu Fortuna in me. Conf. Obsa.

91. *Vidi ego.* Meleagri epigramma XXXVI, Anthol. Gr. T. I, p. 13, ed. Jacobs.

Ἐγρεῖδην, καὶ πρὸς δὲν ὅγ᾽ αὖτε τοῖς
 ἀνείρουσι

παῖσις ἡδῖον καλλώϊας ἔργου
 λίσσας,

καὶ μ' ἐπὶ τοῖς ὁ πτωχὸς ἔρως ἀπο-
 θύρουσι, Μυτιλή,

σπῆσιν ὑπερτάφας· Σπῆλ' ἀπὸ σπυ-
 ρρῶνός.

ob oculos habuisse Tibullus visus est Hirschio Ep. Crit. in Prop. p. 106. De *vinclis Ven.* vid. IV, 5, 14. WYND.

93. *sibi blanditias tremula componere voce.* Secum praemeditari sermones amatorios, quibus animum puellae aggredieretur. Ita quoque Vulp. Non bene Broukh. de elegis amatoris accipit.

94. *fingere velle.* Velle abundat, ut saepe, v. c. III, 4, 4. V. Broukh.

quamquam hic potest esse tentare, conari. HEYN. Recte hoc. Neque enim illud commode facere poterat. Maque velle non magis h. l. quam III, 4, 4; IV, 2, 11, ubi vide Obsa., et IV, 3, 8, abundare mihi videtur, quod sine causa censuit Broukh. Et suavis elegantia, viris doctis non percepta, inest huic verbo apud Catull. 64, 137:

Tibi nulla fuit clementia praesto,
 Immite ut nostri vellet mutescere
 pectus? WYND.

96. *Ancillam — detinuisse.* Detinere, ut exorata ea puellam sibi propitiam redderet et ad amorem adduceret.

98. *Despuir.* Ad avertendum portentum, senem ineptum. HEYN. Similia I, 6, 81. Particulam *et* in initium alterius partis pentametri similiter IV, 4, 26, et I, 3, 82, translata nota vit H. Vossius. Adde *dum* I, 3, 36. WYND.

100. *quid messes uris acerba tuas.* Aen. V, 671 *Kestras spes urtis.* O Venus, inquit, quid in tuum clientem saevis?

ELEGIA III

Ibitis Aegeas sine me, Messala, per undas;
 O utinam memores, ipse cohorsque, mei!
 Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris;
 Abstineas, avidas, Mors, precor, atra, manus,
 Abstineas, Mors atra, precor; non hic mihi mater,
 Quae legat in moestos ossa perusta sinus;
 Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,
 Et fleat effusis ante sepulcra comis;
 Delia non usquam est, quae me quam mitteret urbe,

ELEGIA III.

Tibullus, cum Messalam in Asiam sequeretur, Corcyrae, morbo implicitus, substiterat. Vid. Obs. Id nunc conqueritur elegia hac, et modo se suorum amplexibus privatum dolet, modo omnia sinistra in discessu ex urbe in memoriam revocat, modo Isidem invocat. Tum omnem peregrinandi morem detestatur, aureique saeculi vitam praedicat. Mox de morte et locis inferis cogitat, redit autem inde ad vota pro salute ac reditu in patriam. Carmen affectuum varietate et suavitate notabile.

1. 2. Erat Tibullus in Messalae cohorte seu comitatu, qui seu cum imperio extraordinario seu legatus Caesaris in Asiam profectus est anno fort. ineunte 725. Vid. Obs. HEYX. Brevitatem velim notes in verbis *O utinam memores mei*, cuius exemplum exstat apud Tac. Ann. I, 58: *Testis illi npx, mihi utinam potius novissima!* Supplendum aliquid esse, ut *eatis* vel *sitis*, apparet ex Tibullo III, 5, 31:

Vivite felices, memores et vivite nostri.

De voce *ipse* cf. Obs. Ceterum et hic 1 — 5, et infra III, 5, 1 — 5, eundem sententiarum connexum animadvertes. WVND.

3. *ignotis — terris*. Peregrinis, uti nota sedes pro sua, propria, in quibus noti et familiares absunt.

5. *Abst. — precor*. Vid. Not. ad I, 1, 63. Ad *moestum sinum* compara Virg. Aen. XI, 35: *moestum crinem*. WVND.

7. *Assyrios — odores*. Sunt liquores odorati et unguenta Syrorum vicinarumque gentium. ΒΑΟΥΚΗ. Res nota: conf. inf. III, 2, 9 seqq., qui classicus locus est, ibique v. 23, 24.

Dadat, h. e. det. Vid. Obs.

8. *ante sepulcra*. Ante rogam. Vid. I, 1, 61; II, 4, 46; III, 2, 12. Terent. noto loco (And. I, 1, 100):

..... *ad sepulcrum venimus:*

In ignem imposita est: fletur.

Alias de sarcophago accipi posset, in quo urna reponitur, quae ossa et cineres continet.

9. *quae me quam*. Deliae recordatio in mentem ei revocat, quantam anxie-

Dicitur ante omnes consuluisse deos.

Illā sacras pueri sortes ter sustulit, illi

10

Retulit e triviis omina certa puer.

Cuncta dabant reditus; tamen est deterrita nunquam,

tatem animi in discessu suo et amata (9 — 14) et ipse (14 — 20) prodiderit; ex qua tum, morbo gravi afflictus, Amorem iter illud improbasse, at colligit. Vsus verbi *mittere* illustratur Catull. 66, 29: *Sed tum moesta virum mittens* (Berenice) *quae verba locuta es?* Et loca et homines, a quibus discedimus, apud Latinos nos *mittere* dicuntur, apud Graecos *κίπτειν*. Soph. Antig. 1133. WVND.

11. 12. Vti in Circo ac foro, sic passim in viis sedisse vel adstitisse videntur pueri sortilegi, qui praetereuntes invitarent, ut sortes experirentur. Incredibile est, quam late huius superstitionis, qua futura comperiri credantur, genus illa aetate patuerit. Delia igitur, ut de exitu itineris Tibulli sui sciscitaretur, sortes eiusmodi pueri *sustulit*. Nam hoc voc. sollemne. Cic. de Div. II, 41: *eaque* (arca apud Praenestinos) *conditas sortes, quae hodie Fortunae monitu tolluntur*. Et Marmor Mediolanense apud Gruter. CXXXII, 6: *sacro suscepto, sortibus sublatis*. Pueri interpretationem sublatae e solo vel arca sortis accessisse, inde probabile fit, quod *retulisse Deliae omina certa* dicitur. HEYN. Sed vide Obs. WVND.

13. *cuncta dabant reditus*, h. e. spondebant. Saepe dare de praedictione futuri. Minus bene Vulpius concedere explicat. — *tamen est deterrita nunquam, Quin fletet*. H. e. non potuit se continere (nam hoc est h. l. *deterri*, retrahi, retineri), quin fletet, et saepe respiceret, licet utrumque mali ominis esse sciret, et sibi propterea im-

perare d-buisset; ita Gronov. Diatr. Stat. c. 26. Hinc explicandus Rutil. Itiner. I, 45, ubi de discessu suo e Roma:

Oramus veniam lacrimis, et laudatulus.

H. e. Oramus deam Romam veniam, quod in discessu lacrimas effundimus, ne ea res in omen vertat, et nos ad eius laudes convertimus; quas poeta mox subiicit.

Haec quidem olim. Nunc haec Rutilii interpretatio nimis arguta esse videtur. Quidni sit: Precamur deam, ut propitia nobis sit. Etiam Gronoviana Tibulli docta est explicatio, fateor, et Broukhusio admodum probata; contorta tamen et a loco aliena; etiam *tamen* eam excludit. Nam, etsi, inquit, omnia felicem reditum promittebant, tamen non potuit cohibere se Delia, quo minus in ipso discessu fletet, et iam dimissa me profectum iterum iterumque respiceret, prae facita sollicitudine animi et futuri praesensione. Trahit hoc nunc poeta ad malum omen; non autem Delia de omine, quod inesset, tum cogitabat, ut nec alii tot in locis, in quibus similis amicorum vel amantium discessus describitur; sic nec in illis Oenones verbis Epist. Ovid. V, 43, 45: *Flesti discedens — Et flesti et nostros vidisti flentis ocellos*. HEYN. *Deterri* nimirum significat dehortando avocare, ut apud Cic. Ep. ad Brut. 9: *Me quidem cum rationes, quas collegeras, tum auctoritas tua a nimio morore deterruit*; et Tacitum Hist. II, 89; ita ut terro-

TIBULLI Carm.

D

Quin fleret, nostras respiceretque vias.
 Ipse ego solator, quum iam mandata dedissem, 15
 Quaerebam tardas anxius usque moras.
 Aut ego sum causatus aves, aut omina dira,
 Saturni aut sacram me tenuisse diem.
 O quoties, ingressus iter, mihi tristitia dixi
 Offensum in porta signa dedisse pedem! 20
 Audeat invito ne quis discedere Amore,
 Aut sciat egressum se prohibente deo.

ris notio tum absit, quae et ab hoc loco aliena. Nam *deterrita est referas ad cuncta*, h. e. ad voluntatem deorum sortibus, ominibus, aliisque declarata. WVND.

15. *mandata dedissem*. Vide Obs. WVND.

16. Ovid. Rem. 215 : *Plēbis — Stabit et in media pes tibi saepe via*.

17. *ego sum causatus*. Praetextui causam, aut aves aut omina aut Sabbata me retinuisse. HEYN. Constructionis variatae, *causatus sum aves*, *causatus sum diem me tenuisse*, exemplum exstat apud Horat. Od. II, 9, 19 :

*Cantemus Augusti tropaea
 Caesaris et rigidum Niphaten,
 Medumque flumen, gentibus additum*

Victis, minores volvere vortices. De positura Saturni aut, pro aut Saturni, vide Obs. Similia de Paride in discessu ab Oenone finxit Ovidius Heroid. V, 49 sqq. WVND.

18. Ait se praetextuisse morae inter alia hoc, quod Saturni dies is esset, quo iter ingrediendum erat. Fuisse adeo iam tum inter plebem romanam nonnullos necesse est, qui eum diem mele auspiciatum haberent, et ominosum putarent eo die aliquid suscipere

agendum aut iter facere. Quod si de causa huius superstitionis quaeritur, viri docti eam inde ortam putant, quod Romani Iudaeos videbant religioni habere, eiusmodi aliquid facere die sabbati, qui in illum diem Saturni incidebat : vid. Dio XXXVII, 17; Tacit. Hist. V, 4. Est hoc adeo inter exempla adsciti satis matrare inter romanas religiones ritus iudaici. Ovid. I, Art. 415 :

Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis

Culta Palaestino septima sacra Syro.

Etsi, Iosepho in Apion. II, 39 monente, illa religio hebdomadis omnibus fere antiquis gentibus communis fuisse fertur.

22. *Aut sciat egressum se*, h. e. sciat, meo exemplo discat, se iter institere male auspiciato, Amore non propitio, et irato propter discessum, quo amica tristatur. — *prohibente deo est adeo adverso*, et profectioni malum eventum minante. Si ita explices, non plane lamguebit sententia. HEYN. — *sciat*, suo damno discet, se iter, invito Amore, esse ingressum. In verbis *Audeat invito* animadvertis praeceptum Veneris, qualia se ferre profitetur I, 4, 79, ubi v. Not. WVND.

Quid tua nunc Isis mihi, Delia, quid mihi prosunt
 Illa tua toties aera repulsa manu?
 Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
 Te, memini, et puro secubuisse toro?
 Nunc, dea, nunc succurre mihi — nam posse mederi
 Picta docet templis multa tabella tuis —
 Vt mea votivas persolvens Delia voces

23. Scaliger Deliam pro Tibulli morbo, Broukhusius pro eius navigatione in casto fuisse contendit. Neutrum verum. Cf. Obs. Sed omnino de puellae more ac ritu loquitur poeta. Admodum superstitiosam puellam fuisse Deliam necesse est; nec id genus animorum adeo alienum ab amore esse aiunt; quippe quae etiam peregrina sacra coluit, Isiaca, quae illo tempore Romae invaluerant, ut etiam Isidis templa intra urbem essent plura; etsi iam tum ea Senatus aliquoties everti iusserat. V. Dio XL, 47, et ibi not. Sacra haec aegyptio ritu celebrabantur; ex eo sequentes versus 24-32 illustrandi sunt, qui de caerimoniis Isiacis sunt inter luculentissimos. HEY. Queritur Tibullus aegrotans, quod Isis salutaris sibi pro pietate Deliae gratiam non retulerit, morbumque defenderit. Ita Cicero deos incusat Ep. ad div. XIV, 4. WYND.

24. aera, sistra. Nec ea modo, ut in Graecorum Romanorumque sacris tibiae, accinebant caerimoniis, verum, ut ex h. l. intelligitur, ii, qui sacris Isiacis intererant, ipsi sistra manibus quatiebant inter preces et hymnos faciendos ante aram accensam. Ritum hunc Isiacum egregie declarant tabb. LIX et LX Picturar. Herculanens. item Admir. R. n. 16. HEYN. Isidis cultores ibant aereis et argenteis, immo vero aereis etiam sistris argutum tinnitum

constrepentes, ut Appul. Metam. p. 773 ed. Oudend. dixit. Sistri descriptionem idem dedit p. 759. De repulsa vid. Not. ad I, 8, 22. WYND.

25. 26. Quidve sc. prodest, te etc. Nam in Isiacis sacris inprimis lavatio et secubitus ceteris religiosis ritibus antecedeat; idque erat in casto esse. Per novem dies noctesque eam caerimoniam durasse, ex Propertii noto loco constat: *Tristia iam redant etc.* lib. II, El. 33 (24) ab in.

28. Picta — templis multa tabella tuis. Expressam in iis tabulis eam corporis partem, quae affecta fuerit, existimat Broukh. Verum etiam deae effigies in iis reddi, aut titulus tantum et formula sollennis, v. c. ob servatum maritum, ex voto, inscribi solebat; cuius generis tot marmora supersunt. H. — templis — tuis pro in templis. Ita thalamo Hor. Od. I, 15, 16, et adytis I, 16, 5. Similiter Graeci non utuntur praepositione in. Soph. Ai. 192, ἐν αἰεὶς κλισίαις. Elect. 174, οὐρανῷ. — multa tabella, ut II, 5, 72, multus lapis; I, 4, 76, multa arte; 3, 50, multa via. Exemplum rarius apud Horat. Ep. II, 3, 203: *foramine pauco*. WYND.

29. votivas persolvens — voces, vota, h. e. ex voto sacrum faciat Isidi salutaris, quo nomine in similibus marmoribus occurrit, ob salutem Tibulli. HEYN. votivae voces sunt hymni ex voto. vid. Obs. WYND.

Ante sacras lino tecta fores sedeat,
 Bisque die resoluta comas, tibi dicere laudes
 Insignis turba debeat in Pharia.
 At mihi contingat patrios celebrare Penates,

30

30. *lino tecta* — *sedeat*. Lini usus in sacris Isidis notus. V. Bronkh. et Stat. *Sedebant* vota solventes Prop. II, El. 21 (28) 45:

*Ante tuosque pedes illa ipsa adopena
 sedebit.*

Et quidem in vestibulis templorum. Cf. Vulp. Hoc tamen loco *sedere* propius ad Isiacas religiones spectare videtur, cum subiiciatur *Bisque die*. Sedisse scilicet Delia videtur mane ante fores, ut templi matutinam apertionem opperiretur; quae sollemni ritu ubi facta esset, hymnus canebatur, qui laudes deae continebat. Haec est *matutina deae salutatio* aut *primae horae nuntiatio* deaeque *excitatio*, quam Isiacae religioni tribuere solent Arnobius et alii; quoniam in eo hymno salutabatur dea, et dies redux nuntiabatur. Conf. Appulei. XI, p. 207, 209, Colv. Ante fores templi autem turba Isiaca etiam cernitur in tabulis Herculanensibus supra laudatis, quae omnino sacrum hoc praeclare illustrant.

31. *Bisque die*. Bis die cauebant laudes Isidis; prima hora, cum sacerdotes templum aperuissent, salutabant deam (h. e. hymnum canebant in honorem deae. V. ad v. sup.) post totum diem stipem emendicabant, hinc ad octavam redibant, deam componebant, templumque claudebant; tum altera vice dea laudabatur. Hinc Martialis noto carmine X, 48:

*Nuntiat octavam Phariae sua
 turba iuvencae.*

Haec Scaliger docte ex Appuleii XI;

ubi tamen de sacris Isiacis, ad Cenchreas apud Corinthum celebratis, aq cogitandum est. Num stipis emendicatio in Isiacis sacris facta sit omnibus, dubito. Porro variare debuit religio Isiaca etiam in aliis. Ita quater die hymnos cantasse Chaeremon tradebat apud Porphyrr. de Abstin. IV, 8, ubi $\frac{1}{2}$ τρις hand dubie delendum.

32. *Insignis*. Omnino propter pulchritudinem. (Ita *insignis* Horat. Od. III, 20, 6:

Ibit insignem repetens Nearchum.

Forma insigni ceteros illam *superasse* cultores hand dubie significatur epitheto. VV.). Vulpinus putat, propterea insignem esse, quia comata inter calvos esset. Sed adorat et alia culorum turba, praeter Gallos, aequae comata ac Delia. Appuleius Metam. XI, p. 773: *Tunc influunt turbae sacris iniunctae, viri feminaeque — illae limpido tegmine crines madidos obvolutae, hi capillum derasi funditus, vertice praenitentes*. Ita etiam in tabula Herculanensi laudata LIX inter ceteros calvos, seu fascia crinem religatos, est femina egregie comata solutis capillis. *Turba Pharia* est Isiaca, ministrorum et cultorum Isidis, quia eius sacra ex Aegypto Romam apportata sunt, in qua Pharos, insula, prope Alexandriam, a qua poetae saepe epitheton petunt. HERN. Ita *sistra Phariaca* Appul. Metam. II, p. 161, per quae propheta Aegyptius, e cultoribus Isidis (*linteis amiculis intectus et adusque deraso capite* p. 159) oratur. VVND.

33. *patrios celebrare Penates*. h. e.

Reddereque antiquo menstrua tura Lari.
 Quam bene Saturno vivebant rege, prius quam 35
 Tellus in longas est patefacta vias!
 Nondum caeruleas pinus contemserat undas,
 Effusum ventis prae bueratque sinum;
 Nec vagus, ignotis repetens compendia terris,
 Presserat externa navita merce ratem. 40
 Illo non validus subiit iuga tempore laurus;
 Non domito frenos ore momordit equus;
 Non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,

domum redire; nam ex itinere reduces deos Penates salutatum ibant, ut vel ex Terent. Phorm. II, 1, 81, notum. V. Brouk. et Stat. - *celebrare*, seu sacro facto venerari, seu simpl. adire. HEYN. Haec animi religiosi et pii Tibulli in Penates Laresque memor leges. At nil nisi formulam aliquam video in Horatii verbis Sat. II, 5, 4:

*Ithacam revehi patrisque Penates
 adspicere.*

Celebrare deum proprie dicitur deum culta celebrari reddere, ut *deus celebrer* II, 1, 83; *Diana celebris* Hor. Od. II, 12, 20; deinde est colere. WYND.

35. *Quam bene Saturno.* Inter loca de aurea aetate a tot poetis tanta cum arte tractata, quorum magnam partem Broukh. ad h. l. commemoravit, hic, qui sequitur, Tibullianus inter principes est habendus. Nam breviter et eleganter recitat potiora corruptelarum genera ex illa aetate sublata cum potioribus eius vitae bonis.

36. *Tellus in longas est patefacta vias.* Ad longinqua itinera, h. e. viae in terris factae sunt. Nam quae pervia sunt, et frequentari incipiunt, *patefieri* dicuntur. Phaedrus IV, 6, de Argo:

*Inhospitalis prima quae Ponti sinus
 Patefecit.*

et Cic. in Maniliana c. 8: *patefactum* romanis legionibus esse Pontum dicit, qui ante populo romano ex omni aditu clausus esset: h. e. legiones romanas in Pontum penetrasse, quem antea nullus exercitus Rom. accesserat. Contra claudi dicuntur loca, quae adiri nequeunt: *Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis*. Iam conf. Brouk. h. l. HEYN. Constructionem illustrat Virg. Aen. VI, 42:

*Excisum Euboicae latus ingens
 rupis in antrum.*

et Ovid. Am. II, 16, 16:

In longas orbem qui secuere vias.

quem locum Statio debeo. Adde Am. III, 1, 18. WYND.

38. *sinum*, int. velorum.

39. *vagus* — *navita*. *Navita* h. l. mercator, ut saepe; v. c. Horat. I, Carm. 1, 14. *vagus* ille, propter continuos errores et itinera. Nam poetas *vaga* appellant, quaecumque motu feruntur perpetuo. Docet id exemplorum congeries apud Broukh. — *compendia* sunt lucra. V. iofr. IX, 9: et h. l. merces, unde lucra parantur; itaque subiicitur *merce externa*.

Qui regeret certis finibus arva, lapis;
 Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
 Obvia securis ubera lactis oves.
 Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
 Immiti saevus duxerat arte faber.
 Nunc Iove sub domino caedes, nunc vulnera semper,
 Nunc mare, nunc leti multa reperta via.

45

50

44. *Qui regeret*, qui definiret, partiretur certo limite. Notum inter ICtos *de finibus regundis*, h. e. constituendis. Inde ductum doctius: *regere arva finibus*. Cf. Ovid. I, Met. 135. HEYN. Vide et Forcellinium in v. *regere*. Ingenii saeculi sui magis rationem habuerunt Horatius Ep. II, 2, 170:

*populus qssila certis
 limiūbus vicina refigit iurgia.*

et Virgilius Aen. XII, 897, de saxo:

Limes agro positus, litem ut discernet arvis. W.

45. *Ipsae mella dabunt quercus*. Non quod succi loco erant, ut vulgo existimare videntur (v. Commentator. in Severi Aetnam ad v. 13); sed quod apes, sine hominum cura et opera, in earum truncis mel faciebant, idque tam copiosum, ut in terram deflueret. Ovid. III, Am. 8, 40:

— et in quercu mella reperta cava.

In hunc modum explicandi Virg. Ecl. IV, 30, Georg. I, 131, Ovid. Met. I, 212, Horat. V Carm. 16, 47; II Carm. 19, 11. Illustrat rem Schol. Nicandri ad Alexiph. 448, *ἰνθραδι καὶ καλοῖσι κατὰ δένδρεα*, etc. HEYN. De melle, de foliis et e rimis quercus manante, et haec et Virgilii loca accepit H. Vossius. Si quis Heynii sententiam amplectatur, ipsae explicabit: nullo labore impenso. WYND.

46. *securis*, h. e. *molliā securā viventibus otia mente istius aetatis homini-*

bus, et ne de victu quidem sollicitia. — *ubera lactis*, pro eo quod Virg. *ubera lactea*, lacte distenta, plena. HEYN. Ita *lactis rivos* Hor. Od. II, 19, 20; cf. supr. I, 1, 28. WYND.

47. *ensem — duxerat*. Ducere, *λαίνα*, tundendo ferrum in laminam producere. V. Virgil. Aen. VII, 634:

Aut levis ocreas lento ducunt argento.

Ibid. *nec ensem — faber*. Ornavit poeta vulgatum, *neq. ensis*. De interpretatione versus vide Ohss. WYND.

49. *Nunc Iove sub domino*. Vides ordinem aetatum a diversis metallis in Hesiodo aut Ovidio inductum non servari h. l., ut nec alibi. *Aurose acie* statim succedit haec ferrea, quam per tot saecula viximus. HEYN. Cum dum tantum memoratae sint aetates, ceteras non statuisset Tibullum, concludi nequit. WYND.

50. *Nunc mare*, pericula in mari, ex navigatione. HEYN. Ad *viam leti* compare Soph. Phil. 43, *ὁδὸς τοῦ θανάτου*, *viam ad victum*, ubi bene Schaefer. *reperta* per artes inventas et negotia vitae. Ad sensum confer Senec. Hipp. 475:

Quam varia leti genera mortalem trahunt

Carpuntque turbam: pontus et ferrum et doli!

Adde Stat. Silv. II, 1, 213, et Sen. Rhet. Controv. III, 16, H. Vossio laudatum. WYND.

Parce, pater; timidum non me periuria terrent,
 Non dicta in sanctos impia verba deos.
 Quod si fatales iam nunc explevimus annos,
 Fac lapis his scriptus stet super ossa notis:
 HIC IACET IMMITI CONSVMTVS MORTE TIBVLLVS,
 MESSALAM TERRA DVM SEQVITVRQVE MARI.
 Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,

55

51. 52. Haec ex vulgari veterum, iam inde ab heroica vita, opinione illustranda sunt, qua mortes praematuras aut celeres et ex morbis acutis pro magnorum scelerum poenis, ab ipsis diis praesentibus inflictis, habebant. Tibullus igitur se nullius sceleris conscium esse ait, quo in medio iuventutis cursu abripiatur. Tum pergit: Si tamen fato nunc moriendum est etc. Color orationis idem est inf. III, 5, 6 sqq. *Pater*, Iupiter. Santen. ad Propert. IV, 11, 18, *Plutonem* intelligit; nec intercedo. HERN. De Iove unice cogitandum esse, qui praecessit, vel ex I, 4, 23, 24, apparet. Et verba *Parce, pater*, significant: me serves. Num Plato hoc praestat? Sic *pater* vel *parens* de Iove dici Virg. Georg. I, 121, Hor. Od. I, 2, 2; 12, 12 adiectis satis declaratur. — Ad v. 52 *Non — deos* compara Soph. Ai. 128

Ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλος αὐτὸς ἐς θανάτου ἔκτος.

Vide Not. ad III, 5, 13, 14. W.

53. *fatales — annos*. A fatis definitos, quos vivere debemus.

54. *Fac lapis his scriptus stet super ossa notis*, h. e. marmor hoc titulo inscriptum. — *stet super ossa*: non de nostris cippis sepulcralibus cogitandum est, sed ant de sarcophago, quo urna conditur, aut de cinerario vel columbario, quo reponitur urna, apposito titulo in brevi marmore. HERN. *Fac lapis*

— *stet*. Quam a Iove, ut morbum depelleret, precatus esset, eundem his verbis alloqui Tibullum, patet; nec hae preces mirae. Nemo enim ei aderat suorum, cui mandata ultima relinqueret. Simili modo Ajax apud Sophoclem, caedem patraturus solus, 823 — 831, a Iove, ut Teucrum de morte, sua violenta certiore faciat, precibus expetit. Et rem ad illum Iovis opera perlatam v. 998 legis. W.

57 sqq. Locus sequitur suavissimus de amantium sedibus in campis Elysiis. Illud autem novum, quod Venus est pro *ψυχρομετώ*, tanquam alter Hermes, quae deducat animam ad loca infera; eximium inventum et dignum, quod pictum reddatur. Potuit autem in suave hoc phantasma tanto magis incidere, quoniam Romani Venerem Libitinam habuere. Etsi casu potius, quam ullo religioso more, hoc accidit, quum in Libitinae fano Servius Tullius pro singulis mortuis singulos numos reponi iussisset, mox vero funerum locatio ad id fanum fieri consuesset, ut Libitina pro dea haberetur, cui, tanquam Proserpinae, res inferae cordi curaeque essent. Nostrum poetam ante oculos habuit auctor elegantissimi epitaphii in Luceium, apud Gruterum, Bonadam et alios obvi; nuper quoque in Anthol. Lat. T. II, Lib. IV, ep. 13 repetiti, ubi v. 27:

*Nam me sancta Venus sedes non
 nosse silentium*

Ipsa Venus campos ducet ad Elysios.
 Hic choreae cantusque vigent, passimque vagantes
 Dulce sonant tenui gutture carmen aves;
 Fert casiam non culta seges, tolosque per agros
 Floret odoratis terra benigna rosis.
 Hic iuvenum series teneris immixta puellis
 Ludit, et assidue proelia miscet Amor.

60

*Iussit, et in caeli lucida templa
 tulit.*

Venerem Libitinam in vase sepulchrali
 edidit Bellorinus in Lucernis ant. sepulcr. P. II, tab. 41; sed sine idoneo argumento. Est enim Venus, qualis passim exhiberi illa solet, subducta ad inguina palla; nisi, quod multo magis statuendum, simpliciter puellae speciem eam esse dicas.

57. *facilis* — *Amori*, h. loco obsequiosus, obnoxius, deditus.

59. Primae lineae iucundissimorum phantasmatum sunt apud Pindar. in nobilissimo loco Olymp. II, 128 sqq. Alia dedimus ad Virgil. Aen. VI, 637. — *vigent*: ne tenue illud sunt poneret. H. Conferri potest locus Ciceronis pro Coelio c. 5, f. *Vigebant studia rei militaris*, et Graecorum *μῆτιν* apud Eurip. Herc. F. 759:

*χοροί, χοροὶ καὶ θαλάττι μῆλουσιν
 ὁρίζας ὑπὸν κατ' ἄστυ.* W.

61. *Fert casiam non culta seges*, h. e. terra nullo cultu profert herbas odoratas. Nove dixit *segetem*, primum de agro, in quo seges sementi facta subnascitur, tum de fruticibus, non de frumento. Nam *casia* est frutex ille seu virgultum cortice bene olenti probatum cinnamoque secundum veteres nobilitate proximum. V. Plin. XII, s. 43, et Bauhin. cum in Pinace p. 408, tum in Hist. Plantar. lib. IV, p. 446 sqq.

Esse tamen illam veterum casiam nullo aliam quam nostram canellam seu cinnamomum (canellam Malabaricam sc. Iavanensem, inter lauri genera referri solitam) nunc nemo dubitat. Dubitatum est, an cinnamomum veterum pro diverso genere habendum sit; fit tamen probabilius, eiusdem arboris corticem, sed tenuiorum fuisse ramorum, qui una cum cortice resecti exportabantur. *Praecipua*, inquit Plinius, *bonitas virgultorum tenuissimis partibus* etc. Alia est casia herba coronaria apud Virgilium Ecl. II, 49 et aliis locis, praeterquam G. II, 466, qui locus de casia, quae inter aromata est, accipiendus erat. *Hesperis* — *seges*, quod proprie terram vel frugibus accipiendis destinatam et aptam vel consitam significat, transfertur ad agros, in quibus frutices casiae sponte enascuntur. Secutus est Claud. de Nupt. Hon. et Mar. 94:

*Hic casiae matura seges, Panchaia
 turgens*

Cinnama.

Adde Tib. IV, 2, 18:

*Cultor odoratae dives Arabiae
 segetis.* W.

64. *proelia*, sunt dulces amantiorum rixae. Hor. I, Carm. 6, 17; 9, extr. Vulp. Porro *miscet proelia amor* alias *miscet proelia pugnantes*, .hi! exquisitius auctor pugnae.

Illic est, cuiusque rapax Mors venit amanti,

Et gerit insigni myrteaserta coma.

At scelerata iacet sedes in nocte profunda

Abdita, quam circum flumina nigra sonant;

Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues

Saevit, et huc illuc impia turba fugit.

65. 66. Aliter instruxit Elysium Virgilius l. c. heroibus, vatibus, et viris bonis sanctisque. Sed recte noster pro argumenti consiliiue diversa ratione. *insigni coma*, ornans epitheton; scilicet, myrtea corona imposita, ipsa coma fit insignis, insignitur, ornatur. Sic est accipiendum h. l. non de coma pulchra. HEYN. Causam Elysii sic representati ad I, 4, 27, cognoscere. W.

67. *scelerata iacet sedes*. Iacet ad designandum immensum illud Tartari profundum. BROUK. *Scelerata* h. e. abominabilis, infausta, *εργυρή*, ut *Porta scelerata*. Alias esse posset pro *sedes sceleratorum*. HEYN. Ovid. Metam. IV, 455: *Sedes scelerata vocatur*. — *quam circum* — *Tisiphoneque*. Tisiphone cum in Tartaro versetur, iuncturam per copulam *que* pro *ibique* *Tisiphone* notis, comparesque Ovid. Metam. I, 372:

flectunt vestigia sanctae

ad delubra deae, quorum fastigia turpi

spalebant musco, stabantque sine ignibus arae.

Verbera, quibus Tisiphone saevit, quod Mart. X, 5, 14, *Severi Acaei* lra appellantur. W.

68. *quam circum flumina nigra sonant*. Novavit hic aliquid, aut variat solum, nisi ex Platoniciis commentis illud repetitum malis, quod Tartarum hypeminibus ambiri narrat, quae alioqui regna Platonis, loca in-

fera, omnino intercludunt. Accedit ad ea flumina in ipso Orci aditu, quisquis ex locis superis descendit. Vide Exc. IX ad lib. VI Aeneidis. De Ixione, Tityo et ceteris in seqq. commemoratis multa congegit Broukh. Tu vide praeter Culicem inprimis Aen. VI, 570 sqq. 595 sqq.

69. *impexa feros pro crinibus angues*. Habens angues pro crinibus, et, ut foedior adspectus esset, horridos eos et impexos; ut dicimus *impexus comas*, et III, El. 2, 11: *longos in comla capillos*.

70. *Saevit*. Verberibus et taedis ardentibus miseros exagitat. V. Aen. VI, 570, et Broukh. ad h. l. Culic. 217:

Obvia Tisiphone —

Et flammis et saeva qualis mihi verbera poenae.

Saevis eodem modo apud Ovidium II, Met. 399:

.... Colligit —

Phoebus equos, stimuloque domans et verbere saevit.

Catal. Poët. vet. p. 204, Scal. (in Anthol. Lat. lib. III, ep. 227):

Quid saevis, Sybari? domiti modo terga iuveni

Quid prenis?

In iis, quae sequuntur: *et huc illuc impia turba fugit* inversionem orationis facile observes pro: *et huc illuc turbam fugat, circumagit*. HEYN. Nec haec

TIBULLI Carm.

E

Tum niger in porta serpentum Cerberus ore

Stridet, et aeratas excubat ante fores.

Illic Iunonem tentare Ixionis ausi

Versantur celeri noxia membra rota;

Porrectusque novem Tityos per iugera terrae

76

Assiduas atro viscere pascit aves,

Tantalus est illic, et circum stagna; sed acrem

Iam iam poturi deserit unda sitim;

Et Danaï proles, Veneris quae numina laesit,

80

In cava Lethaeas dolia portat aquas.

Illic sit, quicumque meos violavit amores,

ratio dicendi apud poëtas infrequens. Vide I, 8, 54; Virg. Aen. I, 30 — 32; Silium II, 543 — 45. W.

71. *serpentum* — ore. Quos nempe pro villis et iubis capitum gestat. V. Broukh. et infr. III, 4, 87. Strident igitur serpentes in eius capitibus, sed doctius ad ipsum canem transtulit poëta. De ceteris v. Obs. Novum autem hoc, quod hic Cerberus ad Tartari fores excubat. Nam communi poëtarum exemplo sedes eius est sub locorum inferorum ingressum. V. ad Virgil. VI, 417, Exc. VIII. *Portam Tartari* v. ibid. 552 sq. HEX. Tum in descriptionibus (Aen. Virg. I, 104) in primis locorum usurpatur poëtis, ut Virgilio Aen. IV, 250: *tum flumine*. WYND.

74. *noxia membra*, h. e. membra noxii, scelerati hominis. Mox *novem per iugera*; tanta enim corporis magnitudine erat Tityos. V. loca apud Broukh.

76. *atro viscere*. Int. jecur, quod et Graecis μέλαν ἱκέρ. Vulp., Virgil. Aen. VI, 597: *rostroque inhumanis vul-tur obunco Immortale icur tondens*. Cf. Ovid. in Ibiu 184. *Aves*, ut poëta, etiam de uno vulture dicere potuit.

Assiduas autem eleganter et proprie dixit.

78. *acrem Iam iam poturi deserit unda sitim*. Ornate pro destrit eam; hoc ornari poterat, eam sitientem et iam iam poturam.

79. *Veneris quae numina laesit*. Veneris coniugalis, caede sponсорum. V. Broukh. Nota res ex Epist. Hypermnestrae ap. Ovid. et ex Horat. III, Carm. 11.

80. *In cava* — *dolia*, h. e. perforata, pertusa, τειρημύνα. Sic Ovid. I, Art. 432, videtur cava aures dixisse:

Elapsusque cava fingitur aure lapis.

81. *quicumque meos violavit amores*. Corruptorem puellae intellige. Ita etiam laedere, violare amorem et ipsam puellam passim et noster et alii dicunt. Inf. I, 6, 51: *Parcite, quam custodit Amor, violare puellam*. (cf. Obs. ad I, 2, 89. W.) Dicit autem quicumque violavit eo sensu, quomulta efforimus quotidie: si quis fuerit, qui violat. HEX. Aptè hæc imprecatio exemplo impietatis Danaïdum, acriter in Tartaro punitae, subiungitur. Magna arte Danaïdum scelere usus est Horat.

Optavit lentas et mihi militias.
 At tu casta, precor, maneat, sanctique pudoris
 Assideat custos sedula semper anus.
 Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna
 Deducat plerumque stamina longa colo;
 Ac circa gravibus pensis affixa puella
 Paulatim somno fessa remittat opus.
 Tunc veniam subito, nec quisquam nuntiet ante,
 Sed videar coelo missus adesse tibi;
 Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,

ius Od. III, 11, 22 sqq. De ceteris
 vid. Obs. V.

82. *lentas* — *militias*, h. e. difficilem
 expeditionem, quae in multum tem-
 pus protrahitur. Videtur autem hacten-
 us superstitionis praescae aliquid in-
 esse, qua ut diras et imprecationes
 vim habere, ita etiam malignis votis
 ac precibus, multo magis carmine ac
 fascinatione, bona aliorum intercepti,
 mala autem inferri putabant homines
 stulti, qui pravum animorum habitum
 cum pravorum consiliorum effectibus
 permixcerant. Eum autem, qui insi-
 dabatur eius puellae, longam absen-
 tiam precatum esse Tibullo credere
 licet.

84. *anus*. Nutrix potest intelligi.
 V. Ovid. Epist. 19, 37; aut verius
 ipsa Deliae mater; cf. Eleg. 6, 57. Sunt
 autem, quae sequuntur, exquisitae
 curitatis propter dilectum rerum, ad-
 usum et recordationem iucundarum.

87. *Ac circa gravibus pensis affixa*
puella. lat. *servula*, quae circa tam
 est, h. e. cum sectabatur et eius curam
 praebebat. Nam *circa* pro *iuxta* vix di-
 citur esse potest. Nisi melius statuas,
 puella plurimum puellarum consensum
 singulari numero esse designatum;
 quod vix in traditionem Deliae

cadit. Speciem similem oculis subiecit
 Ovidius Fast. II, 742.

*Lucretia nebat;
 Ante torum calathi lanaque
 mollis erat.*

*Lumen ad exiguum famulae
 data pensa traherant.*

In G. IV, 334, Cyrene Aristaei ma-
 ter, sedebat thalamo:

*eam circum Milesia vellera Nymphas
 Carpebant.*

Scalig. *Circa* vult nomen puellae esse.
 HERN. *circa* et *circum* de loco usur-
 patum pluribus tantum accommodari
 posse, itaque *puella* plures significa-
 re, ut *puer* et *iuvenis* II, 97, vidit
 Vulpus. De *una puella* cogitandum,
 eamque Deliam ipsam esse censet no-
 vissimus editor, quasi huic gravia
pensa data sint, et quasi ad hanc,
 quam 83, 85, 90 alloquitur, verba:
Ac puella remittat referri possint. Nec
 possunt haec ex nostrarum linguarum
 vitiis idcirco. Non mirum, liberti-
 nae a multis amatoribus expetitae,
 qualis fuit Delia, vid. Heyn. Not. ad
 I, 6, 67, plures dono datas esse pue-
 las; mollo Thaidis exemplum in Te-
 rentii Eutuchae inspicias. W.

Obvia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor; hunc illum nobis Aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

ELEGIA IV

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles, ne noceantque nives,

92. nudato — pede. Ad soleas prae festinatione relictas hoc pertinet. Aesch. Prom. 135:

Ἰὼδ' ὅς περ ἔσθ' ἄλλος ὅς περ ἔστιν.

notante Hushkio. Ad festinationem pertinent et haec *qualis er. t. c.* quorum structura et usus illustratur verbi Ovid. Metam. IV, 473:

Tisiphone canos, ut erat, turbata capillos.

et Claud. Ephit. Pall. et Celer. 28 de Venere, somno excita:

Vique erat, indigesta comas, turbata capillos.

Notum est graecum ὡς ἵππος. W.

94. Aurora - Luciferum roseis candida portet equis. Luciferum pro die dixit. Candida Aurora a puro nitore, ut Luciferum album Ovidius III, Trist. 5, 56. Potest vero, etsi candida, tamen vehi Aurora roseis equis, quomodo Virgil. VII, Aen. 26, luteam roseis bigis vectam exhibuit:

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Uterque enim color ad lucem diei orientis spectat. Orationis color similis est in consol. in Liv. 281;

Hunc Aurora diem, spectaculum tanta ferentem,

Quam primum croceis roscida portet equis. HEYN.

Ovid. Amor. II, 11 extr., Pont. I, 4 extr. W.

ELEGIA IV.

Enarrat artes, quibus puerorum animus ad obsequium pellici possit. Primum omnino amatorem hortatur, ut ab hoc sibi amoris genere caveat; sin persistat aliquis in errore, tum suadet, ut officii assiduitate et obsequii omnis generis pertinacia pueri animum expugnet. Monet tamen, malum nunc invaluisse morem, ut pecunia potius quam versibus redimi et parari amor possit. Ut poeta, partes docentis tribuit deo, et quidem Priapo, qui consultus respondet, tanquam alter Apollo. Debuit autem eius esse auctoritas in rebus pudicis. Scriptum est carmen ad Titium aliquem, de quo v. Obs. ad v. 73. Est elegia ex elegantissimis, ut vehementer dolendum sit, tam infami argumento eam contaminari. HEYN. Priapum carmen dedit Lucian. Dial. Deor. XXIII. WYND.

1. umbrosa — tecta. Intellige nubes

Quae tua formosos cepit solertia? Certe

Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est;

Nudus et hibernae producis frigora brumae,

Nudus et aestivi tempora sicca Canis.

Sic ego; tum Bacchi respondet rustica proles,

Armatus curva sic mihi falce deus:

O fuge te tenerae puerorum credere turbae;

Nam causam iusti semper amoris habent.

bracula arborum, sub quibus poni ille debet. In Lusibus 82:

*Placet, Priape, qui sub arboris
coma*

*Soles, sacrum revinctus pampino
caput,*

Sedere?

Alias sub dio stabat iniuriæ aëris obnoxius, ut in Lus. Carm. 64, loco huic simillimo, et sæpe alibi. Sic tibi sint: formula obtestandi per res carissimas, ut inf. II, 5, 121; II, 6, 30. HEYN. Ante omnia comparandus erat locus Horatii Sat. II, 3, 300:

*Stoicos, post dampnum si vendas
omnia pluri,*

*Quam me stultitiam — quoniam
non est genus unum —*

Insanire putas?

Et convenit Mart. V, 6, 2 — 7. VV.

3. *Quae tua formosos cepit solertia.* Sensus: Dic mihi, quaeso, sic umbrosa etc. obtestor te per nubram, quam amas, arborum scilicet, sub quibus eius signum poni solebat, ut alias per templa, aras, qua arte et qua castiditate pueros ad amorem tuum pellicere (hoc enim est *capere*, cf. v. 13) potuisti, cum tuus cultus non tam elegans sit, ut eo nomine placere possis. Sic enim ipse de se statetur deus in Lusib. Ep. 40:

Me pulchra fateor sarere fontina

5. *hibernae producis frigora brumae.* Dictum, ut, *producere noctem.* Prop. I, 3, 39:

*O utinam tales producas, improbe,
noctes!*

ante v. 37: *consumere tempora noctis* dixerat. Proprie producantur convivia, lusus, ioci, per noctem; hinc et ipsa nox. Simplex *ducere* frequentius est in ea notione; sed etiam *trahere* dicimus *noctem*. V. Aen. I, 748. Item *extrahere, extendere, educere*. V. Burmann. ad Valer. Argon. I, 251, et ad Ovid. I, Met. 683; cf. ad Aen. VIII, 94. HEYN. *tempora sicca sunt fervida*; quae sitim efficiunt. Ita Horatius Od. III, 29, 20, *dies siccos* de aestate ferventissima posuit. Vid. inf. 42. De repetitione in verbis *Nudus* et cf. Not. ad I, 2, 71. VV.

7. *Bacchi — proles.* Bacchi et Veneris, quod plerique tradunt. Alii poetae aliter.

9. *O fuge te — credere turbae.* Cave omnino adeas ac frequentes coetus puerorum. Nihil lubricum est, eos adspicere.

10. *Nam causam iusti semper amoris habent*, h. e. dant, praebent. Simillimus Ovidii locus de puellis:

*Cantum sunt causae, cur ego
semper amem.*

Hic placet, angustis quod equum compescit habenis;
 Hic placidam niveo pectore pellit aquam;
 Huic quia fortis adest audacia, cepit; at illi
 Virgineus teneras stat pudor ante genas.
 Sed te ne capiant, primo si forte negarit,
 Taedia; paulatim sub iuga colla dabit.
 Longa dies homini docuit parere leones;
 Longa dies molli saxa peredit aqua;
 Annus in apricis maturat collibus uvas;
 Annus agit certa lucida signa vice.

20

Sive est, — sive est, II, Am. 4, 10
sq. HERN. Adde Ovid. Heroid. XV,
80:

Et semper causa est, cur ego
semper agens.

11. *angustis quod equum compescit*
habenis. Equitandi peritiam uno artis
 genere exprimit. Inf. IV, 1, 91, 92:

Aut quis equum celerem ariato
compescere freno

Possit, et effusas tardo permittere
habenas.

12. *Hic — pellit aquam.* H. e. hic
 placet, quia pellit. — Variat poeta ora-
 tionem. *pellere aquam* de natantibus,
 ut III, 5, 30:

Et facilis lenta ponitur nuda manu,

13. *adest audacia.* Pro est, inf. IV,
 5, 6:

Si tibi de nobis mutuis ignis adest.

Cf. Vulp. h. l. II. Adde Statium. W.

14. *at illi — stat pudor ante genas.*
 Quod alias: *genis* insidet, inest. Sic
 Horat. IV, Od. 13, 7, de Amore:

Chia.

Pudoris exultat in genis.

Cf. Vulp. Minus bene in hunc modum
 dixit Lotichius I, El. 5.

Dum roseas illi stat sopor ante genas.
 Et III, El. 7:

Gloria, quae cineres exultat ante tuos.

15. *Sed te ne c.* Ad vulgarem ora-
 tionem sic explendum: Si tamen in
 amorem, quod nolim, incideris, tum
 haec te monitum esse velim: *te ne*
capiant etc. HERN. Perstandum esse in
 puero expugnando, neque ipsis per-
 iuriis abstinendum, primo monetur.
Negare absolute positum significat
 difficilem esse precibus expotentia. II,
 6, 27. Et Ovidius Amor. II, 19, 203:
saepe rogata nega; et Metam. XIII,
 741. *Nolle*, amorem recusare, apud
 Catull. VIII, 9:

Nunc iam illa non vult; tu quo-
que, impotens, noli. W.

19. Virgil. Ecl. 9, 48:

Astrum, quo segetes gauderent
fructibus, et quo

Ducet apricis in collibus uva
colorem.

20. *Annus agit c.* H. e. movet, sive
 oriuntur et occidunt sidera non nisi
 intra tempus suum certam ac defini-
 tum. *Annus* hoc et superiori versu
 est pro tempore quocunque sua defi-
 nito sua terminata.

Nec iurare time: Veneris, periuria venti
 Irrita per terras et freta longa ferunt.
 Gratia magna Iovi, vetuit, pater ipse valere,
 Iurasset cupido, quidquid ineptus amor.
 Perque suas impune sinet Dictynna sagittas
 Affirmes, crines perque Minerva suos.

21. Locus de periuriis amantium impunitis passim a poetis tractatus. V. Stat. ad h. l. cum respectu vero ad h. l. ab Ovidio I. Art. 631: *Nec timide promitte — Iupiter ex alto perioria ridet amantum* etc. — *venti ferunt irrisi*: frequentatum poëtis inde ab Homericis Harpyiis. V. Exc. VII ad Virgil. Aen. III. HERN. Vide etiam Not. ad III, 6, 49. Ita Iuvenalis, *pauperibus deos periuria ignoscere, Romanos credidisse* tradit Sat. III, 145:

*contemnere fulmina pauper
 Creditur atque deos, dis igno-
 sentibus ipsis. W.*

24. *ineptus amor*. Suaviter de amantibus, qui male sedulo et ambitiose adstruit fidem iis, quae aliquando ipse elevabit et quorum per se pondus nullum est. Ex notione *inepti* apud Cic. de Or. II, 4, huc vocandum est illud: *aut plura loquitur, aut se ostentat*. Mox de *Dictynna*, h. l. Diana, cf. ad Cirin 305.

26. *crines perque Minerva suos*. Inter formosas deas Minerva etiam alias refertur: sed coma deae vix alibi in laude praecipua habetur, praeterquam in fabula de Medusa, cuius capillos in serpentes mutatos narrare nonnulli, quod deae illae se praetulisset formae et comae decore. Exstat parratio apud Servium ad Aen. VI, 289, et γὰρ Ἀθηνᾶς πρὸς ῥάλλος ἀντιφύειν est apud Tzetzen ad Lycophr.

838, unde colligi potest, olim de Minervae coma plura in poetis occurrisse. Fac tamen hoc ita se non habuisse, necessitas nulla fuit, quae postam egeret memorare in dea eandem formae partem, quae aliis a poetis celebrata esset. Apud Propert. II, 28, 12 (21, 14), puella iuraverat *per oculos Minervae*: quidni nunc *per eius crines*? Flavam enim comam fuisse, aliunde constat, epitheto adiecto, *flava Minerva*, ἑσθῆς, ἑλκυστος. Ita Statius quoque II, Theb. 238, ubi de Diana et Minerva:

*Vtraque torva genis flavoque in
 vertice nodo.*

quo habitu vix usquam in signis veterum occurrunt, sed coma fere promissa. Memoratur tamen apud Pollicem lib. II, 35: καὶ παρακλίειν τὰς τριχάς, τὸ ἀνελκίσκειν καὶ παρακλιγμὴν ἢ Ἀθηνᾶ, ἢ ἀνελκιστρίνην. Occurrebat hoc epitheto ornata Minerva alicubi in vetere poeta παρακλιγμὴν, haud dubie ea de causa, quod capillum religatum et collectum habebat: *flavum in vertice nodum*. Nam cincinnos e cervice dependentes vix illud nomen designare potuit, quod putabat Winkelmann. Morum. ined. p. 19, et in Annotat. ad Hist. Art. p. 48. HERN. V. Obs. — Ceterum causa, cur per Iunonem et Minervam h. l. iuretur, a castitate dearam eximia repetenda videtur. Certe IV, 13, 15, alienum ab hoc loco. WYK.

At si tardus eris, errabis; transiit aetas

Quam cito! non segnis stat remeantve dies.

Quam cito purpureos deperdit terra colores!

Quam cito formosas populus alba comas!

Quam iacet, infirmas venere ubi fata senectae,

Qui prior Eleo est carcere missus equus!

27. *At si tardus eris.* *Tardus* h. l. ignavus, somniculosus, cunctator, qui consilia exsequenda in diem differt. Ad constantiam et pertinaciam in instituto adhortatus erat; nunc illud subiicit, quod in quocunque incepto meminisse opus est, ut nec interea otietur ac ferietur, sed ut suo operi intentus quodvis tempus commodum, quamvis occasionem opportunam aucupetur, ne interea tempus e manibus elabatur. **HEYN.** 27 — 29 Tibullus praeceptum: in aetate florente amori esse indulgendum, fusc persecutus est, ex natura sua atque e more saeculi sui; quo cum vita immortalis negaretur, et gaudia vitae sola spectarent homines, quae senectute impediuntur, morte intercipiuntur, voluptatum fructus, ut summum bonum, praedicandus, ademptio honorum iuvenilis aetatis lugenda erat. En causam querelarum acerbarum 35 sqq.; hinc animus commotior solito et 28 sqq. (simile exemplum 57) et I, 8, 41—48; hinc mortis et senectutis imagine proposita, ad gaudia vitae capienda hortatur I, 1, 59 sqq. et arma, mortem festinantia, recusat I, 10, 33 sqq. Hinc denique adorationem Elysii I, 3, 59—64, explicat. — *Aetas* de aetate vegeta et florida. *Hor. Ep. I, 20, 10:*

Carus eris Romae, donec te deserat aetas.

et *San. Hipp. 446:*

Aetate frangere, mobili curam fugit.

Cum verbis *transiit* — *cito!* Mitschenlichius ad *Hor. tom. I, p. 398*, Theognidem 963, 4, comparavit. **WVMD.**

29. Sunt fere ipsa Theocriti verba *Idyll. XXIII, 28:*

Καὶ τὸ μέδον καλὸν ἔστι, καὶ ὁ χαρὸς αὐτὸ μαρτυρεῖ

Καὶ τὸ ἴον καλὸν ἔστιν ἐν ἀμαρ, καὶ ταχὺ γρηῃ

Διαικὸν τὸ κρίνον ἔστι, μαρτυρεῖται, ἀνίκυ αἰστή

Ἄ δὲ χεῖν λευκὰ, καὶ τάσσεται, αἰσῶν πεχῶν

Καὶ κάλλος καλὸν ἔστι τὸ παιδικόν, ἀλλ' ὀλίγον ἔσθ.

Ἐστὶ καὶ ῥόδος ἐκείνη, ὁπότε καὶ τὸ φιλέσθαι,

Ἀνίκυ τὰν κροθίων ὀπτεῖμνος ὀλμυρὰ κλαύσθαι.

Ultima prorsus ut max: *Vidi ego iam iuvenem, pr.*

31. *Quam iacet, languet, sine vigore et viribus est. Fata senectas sunt senectus, quam fato subire cogimur.* **HEYN.** *Fata senectas* de homine dixit *Prop. I, 19, 17; II, 13 (10), 47. Mart. X, 5, 10: Et quum supremas fila venerint horae.* **WVMD.**

32. *Qui prior. Prius, integra aetate. Sed v. Obs. Eleo — carcere.* *Olympiaco; v. Virg. Georg. III, 303. HEYN.* Virgilius quoque *Georg. III, 104, eff. fusi carcere curvis pro carceribus dicitur. anas est.* **WVMD.**

Vidi ego iam iuvenem, premeret quum senior aetas,

Moerentem stultos praeterisse dies.

Crudeles divi! serpens novus exuit annos:

35

Formae non ullam fata dedere moram.

Solis aeterna est Phoebæ Bacchoque iuventas;

Nam decet intonsus crinis utrumque deum.

Tu, puero quodcumque tuo tentare libebit,

Cedas; obsequio plurima vincit amor;

40

33. *Vidi ego iam iuvenem.* Hominem, qui paullo ante, modo, iuvenis erat. *Senior aetas*, pro senectute; v. Gronov. Obs. II, 19. HEN. Iunge: *Vidi ego iam*, — *iuvenem*, notum est, apud Romanos dictum esse, qui vel quadragesimum annum excederet. Iuventis hoc loco tempora extrema intelligenda esse, docent adiecta: *premeret quum senior aetas*, h. e. instaret. *Moeret, dies stultos praeter*, h. e. dies floridæ ætatis sinè Vetere absumptos. Talis iuvenis *tristem iuventam colere* dicitur Senecæ Hipp. 462, ubi idem argumentum a 442 tractatum est. WVND.

34. *stultos — dies.* Stulto sibi elapsos, circa quos ipse stultus fuit, quod non in amore eos collocavit. Multorum carminum argumentum hoc in Anthologia Græca; v. c. Automedontis in Analectis T. II, p. 207, a. II.

35. *serpens novus exuit annos.* Notam Virgilianum:

Quom positis novus exuviis nitidusque iuventa.

Georg. III, 437, coll. Aen. II, 473. Vere et autumnæ hoc fieri, ex Aristot. Hist. An. VIII, 17, docuerunt interpretes. Ovid. III, Art. 77, in simili querela:

Anguis exuitur tenui cum pelle vetustas.

TIBULLI Carm.

Colorem hinc duxit auctor Eleg. in Mæcenat. obit. II, 113 seqq.

Redditur arboribus florens revirentibus aetas etc.

Cur nos angusta condicione sumus?

novus vero, cui nova iuventus, posita pelle, reddit. Met. IX, 266:

Vique novus serpens, posita cum pelle senecta.

exuit annos, ingeniose, pro veteri pelle. Utuntur poëtae hoc exemplo a similitudine potius quam a rei veritate ducto. Exuviis positus, serpens non magis ad iuventam reddit, quam avis, pennis mutatis.

36. *Formae*, h. e. 33, flori ætatis iuvenilis. Ita saepe poëtae formam alteri notioni substituant.

37. Res ex fabulis et veterum signis nota. Multa loca congescit Broukh. Insignior ceteris est Ovid. Met. III, 421, ubi v. Interpretes.

38. *Nam decet i.* Nam hi soli dii comam promissam habent, iuventæ decus; cf. Obs.

39. De præcepto quarto sine copula aut formula transcendendi adiecto, itemque de 51, vid. Obs. ad I, 5, 25. WVND.

40. De hoc obsequio nemo doctius egit quam nequitiarum magister Art. II, 177 seqq.

F

Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
Et Canis arenti torreat arva siti;

Quamvis praetexens picea ferrugine coelum
Venturam admittat nimbifer arcus aquam.

Vel si caeruleas puppi volet ire per undas,
Ipse levem remo per freta pelle ratem;

Nec te poeniteat duros subiisse labores,
Aut opere insuetas atteruisse manus;

Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.

Si volet arma, levi tentabis ludere dextra;

45

50

42. *arenti — siti*; aestu, qui facit, ut arva areant. HEYN. Ab hominibus verba translata, qui *siti torrentur*, h. e. exuruntur, quorum *sitis arens* apud Ovid. Heroid. IV, 144, et *sicca* dicitur. WVND.

43. 44. *picea ferrugo*, sunt atrae istae nubes, quibus coelum obducitur. — *nimbifer arcus*, iris, *admittit aquam venturam*, pluviam imminentem concitare, accelerare videtur; cf. Obss.

45. *Vel si*. Oratio variata. Poterat per particulam *neu* singulas obsequii partes subiungere; cf. I, 10, 23. W.

47. *Nec te poeniteat*. Inf. III, 4, 65:

Saevus Amor docuit validos tentare labores;

Saevus Amor docuit verbera posse pati. WVND.

48. *opere*. Intellige rusticum opus. Inf. El. 9, 8:

Et durum terrae rusticus urget opus.

49. *insidius*, indagine, plagis; cf. Obss. Prorsus simile obsequium de se praedicat Oenone apud Ovid. Ep. V, 19, 20, ad Pandem:

Retia sacre comes maculis distincta tota mihi;

Saepe citos egi per iuga longa canes.

Sed omnino placet sibi Naso in hoc obsequii exemplo; Art. II, 189, Milaniou Atalantam adamans:

Saepe tulit iusso fallacia retia collo.
et Met. X, 171, Apollo Hyacinthi comes:

Immemor ipse sui non retia ferre recusat;

Non tenuisse canes.

Sed et inf. lib. IV, in Sulpiciae carmine, suavis est professio El. 3, 11, 12:

— *ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,*
Ipsa ego per montes retia torta feram.

51. De exercitatione in armis loquitur; notum est *ludere* esse exerceri in armis, id quod fit *rudi*: cf. Barth. ad Rutil. I, 257. — Ovid. IV, Trist. I, 72, similiter ut h. l.

Nec nisi lusura movimus arma manu.

Dare latus et nudum latus, quod patet ictui, notum, ex eadem campestri disciplina petiitum esse. V. Broukh.

Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
 Tunc tibi mitis erit; rapias tunc cara licebit
 Oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit;
 Rapta dabit primo, mox offeret ipse roganti; 55
 Post etiam collo se implicuisse volet.
 Heu! male nunc artes miseras haec saecula tractant;
 Iam tener assuevit munera velle puer.
 At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
 Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis. 60
 Pieridas, pueri, doctos et amate poëtas;

54. *Oscula* — *apta*, quae non nimium detrectanti, sed os praebenti, ore commode et apte applicato, dantur. V. Ovid. Ep. XV, 131, 132:

Oscula cognosco, quae tu committere linguae,

Aptaque consueras accipere, apta dare.

Monui, quod Vulpio non facile erat dicere. HEYN. Cum versibus 53 — 55 compares Horatium Od. II, 12 — 15 de Licymnia:

*Dum flagrantia detorquet ad oscula
 Cervicem, aut facili saevitia negat
 Quae poscente magis gaudeat eripi,
 Interdum rapere occupet.* WVND.

57. Etiam hic transitus ad aliam sententiam paullo abruptior est, ut mirer Scaligerum non et hic transpositionem pro ponte iniecisse. Sed volebat poëta monere, carminibus esse deliniendum amantis animum; dum in eo est, ut id agat, recordatur mores saeculi, quibus eo res rediit, ut munerum appetentiores sint homines quam versuum, quos sibi offerri videant. Itaque *artes miseras* intellige *versuarias*, poëticas. Versum 58 respicit mox v. 62. HEYN. *Artes miserae*, h. e. artes malae, ut *carmen*

miserum apud Virg. Ecl. III, 37, sunt avaritia, luxuria, lascivia, socordia, alia, quibus saeculum Tibulli contaminatum fuit, vitia. — *tractare* illas artes est illis deditum esse. — *male*, prave, κακῶς. — *haec saecula*, h. e. saecula corrupta, ut *his moribus, his temporibus* dicitur. Sensus vero totius: ita vigent malae artes, ut vel tener puer avaritia sit captus. Quantum praeceptum de carminibus amatoriis additurus, quum dona maioris haberi quam carmina videat, non mirum, animum Tibulli commotum, ut v. 27, in avaritiam acriter invehi, et carmina pluris aestimanda esse, docere. Sed hoc praeceptum vanum esse et adscribendum *vanis magisteriis* 84, expertus est ipse, I, 9, 47. WVND.

59. *Venerem* — *vendere*. Est locus hic de amore venali et corrupta pretio fide multis et antiquis et recentibus poëtis tractatus; a nullo disertius quam ab Ovidio I, Am. 10, ubi v. inprimis 31 seqq, ut taceam Stratonis Epigr. XV.

60. *infelix urgeat ossa lapis*; ut contra precabantur: *sit tibi terra levis*, II, 4, 50. — *infelix* simpliciter notionem abominandi habet, propter hoc ipsum, quod molliter ossa cubare statuat, ut *arbor infelix*.

Aurea nec superent munera Pieridas.
 Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
 Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
 Quem referent Musae, vivet, dum robora tellus, 65
 Dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas.
 At qui non audit Musas, qui vendit amorem,
 Idaeae currus ille sequatur Opis;
 Et tercentenas erroribus expleat urbes,

63. *Nisi coma.* Notum, hunc Megaris regem unum habuisse purpureum crinem, quo servabat regni sui fatum. V. Ovid. Met. VIII, 80 seqq. Ciris et quos Broukh. ad h. l. laudat. Fuit autem argumentum a multis olim poetis tractatum. Mox *ni sint* debebat esse *ni essent* ex accuratissimis Grammaticorum regulis, (Confusa sunt duo dicendi genera, alterum, *ni sint* — *non niteat*, alterum, *ni essent* — *non nituisset*; de qua re cf. Obs. ad I, 8, 22. WVND.) De *Pelopis* eburneo humero res notissima, vel ex prima Pindari Olymp. V. Ovid. Met. VI, 403.

63. 64. *Carmine p.* Etiam hic locus, carminibus seu immortalitatem seu celebritatem venire, saepe ac varie est tractatus a poetis. Praecipuos locos apud Theocrit. Idyll. XVI, et Horatium IV, Carm. 8 et 9, iam alii laudarunt, et recordabitur facile quisque pro se; addi possunt plura e Pindaro et ex Lyricorum fragmentis. Propior ad nostrum et ex eo tantum non transcriptus est Ovidii locus III, Am. 12, 21 seqq. Sententia autem non plene est pronuntiata. Purpureus, inquit, crinis Nisi non fuisset creditus purpureus, nec Pelopis humerus eburneus, nisi poetae ita tradidissent. Pergit: *Quem referent Musae, vivet* h. e. carmina immortalitatem dant. Ex quo sententiam poetae hanc esse

obvium est: De Niso et Pelope nihil sciremus; dudum eorum memoria ac nomen esset sepultum, nisi poetae illud servassent. Hoc ornate et suaviter extulit: fabulosas adeo res credi propter poetarum de iis narrationes.

66. Illud *vehet* h. l. nota figura, Zeugma eam appellant Grammatici, tribus verbis iunctum est, cum proprie ultimo tantum accommodatum esset, pro latiore voc. habebit, feret. *Referent* vero paullo ante, ut *dicere*, carmine memorabunt.

67. *non audit Musas.* *Audit* cum vi est dictum: non delectatur audiendo, non movetur carmine, spernit versus amatorios, et praefert aurum, quod alii fortasse offerunt. Apud Pindarum Pyth. I, 25, diis iratis nati ἀνύσονται βόαν Πυρίδων ἀλγυρα.

68 — 70. *Idaeae currus*, esto Gallus Matris Deum, exsecris virilibus. Graeve vero supplicium! etsi et ii, qui auro amores expugnant, ab exsecutorum natura plerumque parum absunt.

69. Hi Galli deam suam gestabant per urbes et stipem colligebant. *Explere errores per urbes trecentas* vulgare esset, hoc doctius extulit poeta: *explere urbes erroribus*; ut tot alia poetae, ut exquisitiora haberent, ratione hac immutarunt. HAYN. Quod Virgilius de tempore dixit Aen. I.

Et secet ad Phrygios vilia membra modos.
 Blanditiis vult esse locum Venus ipsa; querelis
 Supplicibus, miseris fletibus illa favet.
 Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore;
 Sed Titium coniux haec meminisse vetat.
 Pareat ille suae: vos me celebrate magistrum,

79

75

269, *Triginta magnos orbis* — *Imperio explebit*, ad locum transtulit Tibullus. Et Virgilius ipse Aen. XII, 763: *Quinque orbis expleat cursu*. Itaque expleat est percurrat. WVND.

70. *vilia membra*. Quae vilia sibi esse hoc ipso declarabant miseri, quod ea sibi abscindebant. Etiam Ovid. sic IV, Fast. 243: *molles ministri* — *Caedunt iactatis vilia membra comis*, h. e. virilia. Iuvenalis Sat. II, 115: *supervacuum carnem dixit*, alio tamen fortasse modo. Ceterum versum hunc simpliciter aliquis ad lacerationem corporum, quae flagellis fiebat, referre possit: cui similis est illa membrorum laniatio inf. El. 6, 45 seqq. in sacerdote Bellonae; et in Gallis: v. c. Apulei. VIII, p. 141, et al. Propert. II, 22, 15 (II, 18, 15):

Cur aliquis saceris laniat sua brachia cultris,

Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?

uti h. l. *secet ad Phrygios modos*. Et *secare* de verberibus saepe dictum: inf. El. 9, 22: *et intorto verberare terga seca*; et Horat. Epod. 4, 11: *Scolus flagellis hic triumphalibus Praeconis ad fastidium*. Martialis X, 5, 14: ... *severi sectus Acaci loris*. Verumtamen proprium in hoc Gallorum more virilia auferendi est *secare*. Ovid. Fast. IV, 221: *Vnde venit, dixi, sua membra secandi Impetus?* Atqui de Atti mox agitur evirato; et in Ibide 275:

Sic aliquis tua membra secet: Saturnus ut etc. et quam proxime ad h. l. v. 455:

Attonitusque seces, ut quos Cybeleia mater

Incitat, ad Phrygios vilia membra modos,

Deque viro fias nec femina nec vir, ut Attis.

73. Hactenus poeta, non tam tanquam Priapi propheta, seu sacerdos, qui sortem a deo acceptam redderet, quam potius tanquam responsum dei recitans, quem consuluerat sup. v. 7:

Sic ego; tum Bacchi respondet rustica proles.

Petierat autem sortem, tanquam *ἑρπύλλης* ad deum consulendum a Titio missus. Vnum is interea in puellae amorem inciderat, quae omnem alium amorem ex eius animo excusserat. HEYN. Coniux est amata; vid. III, 2, 4. WVND.

75. *vos me celebrate magistrum*, frequentes ad me convenite; v. Vulp HEYN. Nullum adhuc vidi exemplum, quod probaret, *celebrare hominem* esse adire eum; nec loca I, 6, 17; 3, 33, rem demonstrant. *Celebrate* vel est celebrem reddite adeundo, vel, quod malim, laudibus ornate, pro vulgari: praeceptis meis utimini. De quorum utilitate certus sententiam suam eodem prorsus expressit modo, quo

Quos male habet multa callidus arte puer.
 Gloria cuique sua est; me, qui spernentur, amantes
 Consultant; cunctis ianua nostra patet.
 Tempus erit, quum me Veneris praecepta ferentem
 Deducat iuvenum sedula turba senem. 80.
 Heu, heu, quam Marathus lento me torquet amore!
 Deficiunt artes, deficiuntque doli.
 Parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,
 Quum mea ridebunt vana magisteria.

Ovidius, praeceptis libri secundi *Artis A.* absolutis, 737:

Me vatem celebrate, viri, mihi dicite laudes —

Arma dedi vobis. WVND.

76. *male habet*, torquet, urit.

77. 78. 80. Haec iam omnia iuris verba sunt, de iis, qui de iure respondent, quibus se assimilant. *Spernere* notam fastidii habere, operose docet Broukh.

79. *praecepta ferentem*, dantem. Nec hoc alienum ab eius, qui de iure respondet, persona; nam *docet* ille, adeoque praecepit. Deducunt eum in forum et ex foro domum partim clientes, quibus respondit, partim iuvenes nobiles, qui ad eum deducti erant, ut leges ac iura discerent. HEYN. Veneris praecepta, v. 84 *magisteria* dicta, noli ea sola putare, cum iubet, qualia I, 3, 21; 2, 29, 30 habes, unde monere sibi arrogat I, 9, 69; III, 6, 43; sed in universum carmina elegiaca ad amorem instituunt. Hinc Propertius optat I, 7, 13:

Me legat assidue post haec neglectus amator,

Et prosint illi cognita nostra mala. WVND.

80. Ex fragm. Callimachi, ut notavit Statius, petatum est: (p. 420, inter fragm. Benti.):

Γράσσει δ' ὁ γέρον κλέεις ἐλαφρότερον,

Κούροι τὸν φιλοῦσιν, ἐν δὲ μὲν οἷα τοῦκα

Χιρὸς ἐκ' οἰκίην ἄχρης ἔγρουσι θύραν.

Sedula turba, est officiosa; nam *seduli* interdum sunt, qui alteri adsunt, apparent, officium praestant. V. Gronov. Obs. I, c. 23.

81. *Heu, heu, q.* Suave hoc, quod poeta, severo magisterio se iactans, paullo post ipse in eodem luto se haurere profitetur. Cui non in mentem veniat illud Horatii persimile IV, carm. 1, 33 seqq: *Sed cur, heu! Ligurine, cur Manat vara meas lacrima per genas?* De Marath v. Obs. et inf. Eleg. 8.

ELEGIA V

Asper eram, et bene discidium me ferre loquebar;
 At mihi nunc longe gloria fortis abest.
 Namque agor, ut per plana citus sola verberare turben,
 Quem celer assueta versat ab arte puer.
 Vre ferum et torque, libeat ne dicere quidquam

ELEGIA V.

Irae inter amantes Deliam et Tibullam intercesserant. Puella, ut eum graviter pungeret, alium amatorem admiserat: at Tibullus, puellae perfidiam multum incusans, ea se carere facile posse crediderat. Nunc, amore denovo exardescente, iniuriam puellae a se factam deprecatur; quam bene de ea, cum ex morbo aegrotaret, meritis sit, commemorat; spes de vita feliciter cum ea exigenda inaniter conceptas exponit; inde a v. 37, si modo eiusdem elegiae sunt, tentata frustra amoris leniendi remedia enarrat, imprecatu lenae, quae divitem amatorem ad Deliam adduxerat, et, quantum pauper amator diviti praestet, docet, seque eo ipso nomine puellae commendat.

1. *Asper eram*, eram ferox et protervas, et me non ita a Delia teneri, quo minus ea tantisper carere possem, iactabam.

2. *At mihi nunc longe — abest*, excidit animo. Dictum ut apud Ovid. IV, Met. 648:

— vade procul, ne longe gloria rerum,

Quas mentiris, ait, longe tibi Iupiter absit.

cf. Bronkh. (Sic *abire* cum dativo personae Hor. Ep. II, 3, 201:

Vt redeat miseris, abeat Fortuna superbis.

WVND.). *gloria fortis*, quod se fortem et duri animi esse gloriabatur. HEYN. *Gloria* pro gloriatione, notante Forcellinio. WVND.

3. *turben*, *σπρόμος, σπρόβιλος, βίμβιξ*, quo pueri ludunt, diversus a *trocho*, quem Gesnerus illustravit Relat. de libb. novis Fasc. VIII, p. 498. Multa promiscue dedit Loens. Epiph. VII, 23; cf. similem locum Virgilii Aen. VII, 378, et ibi not. Adde Callimachum Epigr. I. Praeclara autem est comparatio ad animi turbati agitationem exprimendam. *Mox versat*, *σπρίξει, δεινί*; apud Maronem *exercet*, et *δυν 7. 9αι*, v. c. Bion IV, 5. — *ab arte*, pro arte, ut alia similia apud poetas. HEYN. — *ab*, Graecis simillima constructio, apud quos etiam praepositione *ἀπό*, quo auxilio, qua ope aliquid fiat, indicatur; ut apud Soph. Ai. 471: *δελούν τι ἀπὸ κτήρας*, facinore aliquid ostendere; cf. inf. I, 9, 66. — *assueta arte*, h. e. peritia, ut apud Livium 27, 18: *assuetudo succedendi muro*. WVND.

5. *Vre ferum et torque*. Petium a servorum tormentis; cf. inf. El. 9, 21. Omnibus se puellae cruciatibus offert ad luendam poenam pro super-

Magnificum posthac; horrida verba doma.
 Parce tamen, per te furtivi foedera lecti,
 Per Venerem quaeso compositumque caput.
 Ille ego, quum tristi morbo defessa iaceres,
 Te dicor votis eripuisse meis:
 Ipseque ter circum lustravi sulfure puro,
 Carmine quum magico praecinisset anus;
 Ipse procuravi ne possent saeva nocere
 Somnia, ter sancta deveneranda mola;

bia. - *horrida verba* sunt aspera, ferocia; os protervum doma.

6. *horrida verba*. Tac. Hist. I, 82: (Praetorianos) *allocuti sunt* — *prae-
 secti, ex suo quisque ingenio, mitius
 aut horridius*, significationem confir-
 mat. WVND.

7. *furtivi foedera lecti*. Sic Ovid. II, Art. 462, *concubitus foedera* dixit, ut coniugii, tori, foedus, alia. Nam omne id, in quo aut per quod iunguntur duo vel plures, *foedus*, etiam sine pactione. HEYN. Vide et IV, 13, 2, et similem obtestationem Tecmesae apud Soph. Ai. 493:

ἀντιῶντος πρὸς
 ἑνὸς τε τῆς σῆς, ἣς ἐπυλλόχθης
 ἰπὸι.

De mutatione sententiae vid. Not. ad I, 2, 9. - *tamen pro sed tamen*. W.

8. *compositumque caput*, h. e. iunctum cum meo. Laudatur Ovid. Epist. III, 107:

*Perque tuum nostrumque caput,
 quae iunximus una.*

9. *morbo defessa*, aegra, exquisi-
 te; sic *fessus* inf. IV, 4, 10; 11, 2.
 Multis observata elegancia.

10. Similis locus est Propert. II, 9, 25 (7, 63):

*Haec mihi vota tuam propter susco-
 pta salutem seq.*

Nec vero languere putanda est oratio in: *dicor te eripuisse*; sed est: constat inter homines hoc. HEYN. Cf. I, 2, 51. WVND.

11. 12. Cantum morbis mederi creditum fuisse, nota res est. (Vid. Plin. Hist. Nat. 28, 2; Wieland. ad Hor. Ep. I, 1, 34, p. 51; et Wessel. ad Ai. Soph. 581. WVND.) Puellam aegrotantem poeta, adhibita maga, quae carmen decantaret, ipse lustravit solito ritu, quo mala ab ea depelleret, sulfure ter circumlato circa puellam decumbentem. HEYN. *Ipseque*. De copula *que* vide I, 9, 13, *pulvisque*. W.

13. 14. Iunge: *Ipse procuravi saeva somnia, ne possent nocere*. (Vid. Obs. de positura verborum. WVND.) *Procurare* esse expiare, omen avertere, notum vel ex Phaedro III, f. 3. - *somnia saeva*, infra *crudelia*; sunt, quae triste, et violentum atque funestum aliquid portendunt, tristia, ominosa. - *mola salsa*, h. l. dicitur *sancta*, alias *casta*, h. e. quae a castis et puris est foco imponenda. - *deveneranda*, h. e. deprecanda, precibus amolienda, averruncanda, ut Statius et Murelas docent. Sic *venerari* est precari. Virg. Aen. III, 34:

— — *Nymphas venerabar agrestes,
 Rite secundarent visus.*

Propert. II, 20, 33 (16, 33):

Ipse ego, velatus filo, tunicisque solutis, 15
 Vota novem Triviae nocte silente dedi.
 Omnia persolvi; fruitur nunc alter amore,
 Et precibus felix utitur ille meis.
 At mihi felicem vitam, si salva fuisses,
 Fingebam demens, sed renuente deo. 20
 Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
 Area dum messes sole calente taret;
 Et mihi servabit plenis in lintribus uvas,

*Nec tu supplicibus me sis venerata
 tabellis.*

Credendum autem, puellae aegrotanti incidisse terrores ex nocturnis somniis, quae mortem puellae portenderent; haec ut procuraret Tibullus, certum sacrum fecit, quo molam salis ter in ignem arae sparsit.

15. 16. *velatus filo*, h. e. vitta. Cf. Obs. - *tunicisque solutis*. Notum, nihil in sacris nexi vel vincti esse debuisse; fortasse tamen in sacris magicis aliqua peculiaris religio fuit circa hoc. - *Vota novem — dedi*, novem noctes deae operatus sum ex voto, quum Delia convaluisset. Est autem Hecate, cui vota fecerat, Delia aegrotante. *Vota dedi*, pro persolvi.

17. *fruitur nunc alter amore*. Amore mihi debito; seu puella mea, ut amor pro amante saepe ponitur. HERN. Prius unice verum. WVND.

18. *precibus — utitur ille meis*, h. e. valetudine tua, meis precibus a diis concessa. HERN. Oenone Paridi scribit Ovid. Heroid. V, 59:

Votis ergo meis alii redituere redisti.

alter — ille. Subiectum non inincun-
 de per pronomen *ille* repetitum, suaviterque in altera pentametri parte positum est, qualis positura apud Tibullum frequens I, 2, 12, 60; 4, 72;

TIBULLI Carm.

5, 16, 56, 66, 70; 8, 48; 9, 40, quae loca, quam accuratus sit Albius in subiectis per pronomen *ille* indicandis, satis declarant. WVND.

19. seqq. Suavissimus, qui sequitur locus, sententiarum simplicitate, affectus veritate, rerum in animum revocatarum iucunditate. HERN. Sensus: At spes meae deceptae iam et irritae sunt. - *felicem — fingebam*, h. e. imaginabar, quam felix vita mea tecum foret, si etc. Ita apud Tacit. Hist. IV, 18: *Sic in Gallias Germaniasque intentus, si destinata provenissent, validissimarum diuissimarumque nationum regno imminebat*, h. e. spem fore, ut regnum occuparet, conceperat, adiecta notione cupiditatis. Verba promittere et sperare, offerre, frequenter ita construuntur. Tacit. Hist. III, 63. WVND.

22. *Area dum messes — taret*. Vulgari loquendi forma messes, fruges, teruntur in area. Sed exquisitior est altera forma, adeoque poetis frequentata. Rationem ea habet ex hoc, quod solum induratum resistit ei, quod teritur, adeoque ad tritionem et ipsum facit; ut fundus mortarii non minus terit, quam pistillum. Cf. Obs.

23. *plenis in lintribus*. Lintres, sunt alvei, quibus uvae portabantur in vindemia. V. Serv. ad Geor. I, 262:

G

Pressaque veloci candida musta pede;
 Consuescet numerare pecus, consuescet amantis 29
 Garrulus in dominae ludere verna sinu;
 Illa deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
 Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
 Illa regat cunotos, illi sint omnia curae,
 Et iuvet in tota me nihil esse domo. 30
 Huc veniet Mëssala meus: cui dulcia poma
 Delia selectis detrahat arboribus,
 Et, tantum venerata virum, hunc sedula curet,

Iidem dicti *naviae*. Vide Statium ad h. l. Cf. Broukh.

25. *Consuescet numerare pecus*. « Haec de Delia: at reliqua de Tibullo intelligenda. » Ita olim perperam statuebam. Immo de Delia totus locus agit. Ea adeo rei rusticae adsuefaciet animum, ut puerulum ex verna natum gremio insidentem teneat, ex eiusque garrulitate voluptatem capiat. Inversa tantum a postea est oratio. Proprie ipsa consuescet ludere cum verna; nunc autem verna consuescet ludere in dominae, cum amantis, sinu. Tenendum autem est, inter rusticas opes habitum fuisse, si quis multos pueros haberet domi natos et nutritos; cf. inf. II, 1, 23; et hos vernas liberiorius habitos ceteris servis ac mancipiis. Hinc dicacitas illa vernarum, quae etiam vernilitas dicta. In seqq. 27, 28, iterum religiosam puellae mentem repraesentavit. HEYN. Haec et sequentia sine copula adiunxit Tibullus; de qua nectendi ratione in Obs. cgi. Ad rem facit Virg. Ecl. III, 34: *Bisque die numerant ambo pecus*. WYND.

27. 28. *deo — agricolae*. Priapo puto. V. Obs. cf. sup. El. 1, 14. Aut vero ei primitias apponit puella vinetinae, apocis et feturae, aut vota

pro iis ac preces facit. *Daps* autem proprie dicta in vetere agrestium religione, de sacro ante arationem et sationem facto. V. Cato RR. 131, 132; et Festus: *Daps apud antiquos dicebatur res divina, quae fiebat aut hiberna semente aut verna*. Potuit ergo eadem pro fetu gregis, h. e. ovium vel caprarum fieri, ut ex h. l. intelligi posse videtur. Ita etiam in Palilibus Ovid. Fast. IV, 745, post *liba: Adde dapes* etc. etsi locus paullo obscurior est. HEYN. Constructio eadem apud Virg. Ecl. III, 77:

Quum faciam vitula pro frugibus.
WYND.

30. *Et iuvet in tota*. Hinc Martialis illud XIV, 191:

Vssit amatorem Nemesius lasciva Tibullum,

In tota iuvit quem nihil esse domo.
HEYN.

Oratio propria et variata in verbis *cunotos — omnia placet*. Coniunctivorum *regat — sine*; quos futuris subiecit Tibullus; rationem expositam vide in Obs. WYND.

33. *venerata*, h. l. de officio, quo colimus hospitum et amicorum, cum significatione honoris. Sic apud Stilianum XIII, 704:

Huic paret atque epulas ipsa ministra gerat.
 Haec mihi fingebam, quae nunc Eurusque Notusque
 lactat odoratos vota per Armenios.
 Saepe ego tentavi curas depellere vino;
 At dolor in lacrimas verterationis merum.
 Saepe aliam tenui, sed iam quum gaudia adirem,
 Admonuit dominae deseruitque Verus.
 Tunc me devotum descendens femina dixit,

40

*Prosequiturque oculis puer adven-
 ratus euntes.* HEYN.

Venerata pro venerans, ut II, 4, 47. Ita et alia partic. perf. Deponentium et operatus apud Virg. Georg. I, 339; Tib. II, 5, 95. Vid. Gronov. ad Tacit. Ann. III, 43. De difficultatibus huius versus conf. Obs. In prioribus *Huc-detrahatur* poeticam constructionem agnoscas, pro vulgari: Et quum aliquando Messala meus huc venerit, ei-detrahatur. Suave vero illud, quod praeter delegatam domus et penatium et agrorum curam, et sedulam Messalae hospitam sibi fingit Deliam. WVND.

36. *lactat odoratos vota per Armenios.* Cum vota inania longe a ventis auferri dicere vellet, *Armenios* pro longinqua regione dixit. *Odoratos* vero, propter frutices bene olentes, qui apud eos nascuntur, imprimis amomum; v. Vulp. Certe Plin. XII, s. 28, de amomo: *Nascitur et in Armeniæ parte, quae vocatur Otene.* Dubitandum tamen est, an poeta hoc tam accurate tenuerit. Immo vero Armeniæ nominavit, quum simpliciter regionem Orientis declarare vellet, apposito epitheto a Syris et Arabibus petito, quod ad vicinos Armenios traduxit. HEYN. *Eurusque Notusque* pro ventis apudissimis, proverbialis locutio, de qua vide Obs., et deima-

gine his verbis expressa Not. ad III, 6, 27. — Versu seq. *curas* ad amantium *curas* refer, ut II, 6, 51; III, 6, 7; et Horat. Ep. II, 3, 85, *iuvenum curas.* WVND.

37. Sequitur diversi carminis fragmentum. Amatore divite a lena adducto, mens amicae alienata erat a Tibullo. Nullo aestuantis animi levamine reperto, diris ille animum devoret, seque pauperem praellae commendat; multis commodis enumeratis, quae a paupere amatore expectanda sint. HEYN. Quomodo haec cum superioribus conveniant, docent Obs. WVND.

38. *verterat.* Plusquamperfecti, ad sequentia *Saepe a. t.* referendi, usu, Tibullum vino prius curas abigere conatum esse, accurate monstratur. WVND.

39. *tenui*, in amplexibus habui. Notum dici de re venera; v. infr. II, 6, 52, uti mox gaudia.

40. *Admonuit dominae*, proprie ac significanter *admonuit* (scil. me) positum; sic enim dicitur, quidquid cum aliquo aculeo nobis in memoriam reddat. Ovid. Met. IX, 324:

*Dixit, et, admonitu veteris com-
 mota ministrae,*

Ingemuit

v. Boeckh, *devotum dixit. Devotum est*

Et, pudet heu! narrat scire nefanda mea.
 Non facit hoc verbis; facie tenerisque lacertis
 Devovet et flavis nostra puella comis.
 Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam
 Vecta est frenato caerulea pisce Thetis.
 Haec novuere mihi, quod adest huic dives amator,

45

veneficio contactus, cui alieno scelere (magicis artibus, vid. Ovid. Amor. III, 7, 27. WVND.) vis mascula deperit; idem *defixus* dicitur, quod eorum imagines cereas vel laneas acubus confodiebant. Ovid. Epist. VI, Hyps. v. 91; et Heins. ad III, Am. 7, 29. V. Stat. et Broukh. ad h. l. Nisi tamen *defigere* in his simpliciter est immobilem reddere, adeoque *defixus* iners, immotus: ut defigi metu, sic cantu. Convenit ex parte *στυγν*, debilitatis aut mentis aut corporis viribus. HEYN. Ceterum usus verbi *descendere* pro descendere lecto, quum huius mentio facta non esset, audacior simili tamen verbi *surgere* pro surgere e lecto Horat. Sat. II, 2, 81, confirmatur. Nec temere *cubare* I, 1, 45; I, 6, 11, 18, absolute positum, aut *descendere* apud Horatium Od. III, 21, 7, loco non notato, comparaveris. WVND.

42. *narrat scire nefanda mea*. Vulp. *narrat scire* accipit, dicit, profitetur, se scire torporem nervi mei. Alia est Broukhusii expositio, ut *scire nefanda* per graecismum sit, vulgat passim impotentiam meam, quam scire in vulgus nefas est. Fatendum tamen est, hanc versum non minus, quam ipsum Tibullum, languere. V. Obs.

43 — 47. *Non facit hoc*. Vt sic devotus sim, non devovet me puella, Delia, carmine, sed formae venustate, qua illa ipsa Thetide non inferior est. (de qua sententia conf. I, 8, 23 — 26,

ubi in verbis *novuisse* — *noet* similis huic: *devovere verbis* — *devovere facie* est lusus. Ceterum *facie* cum vi pro *sed facie*. Particulam *sed*, negatione praecedente, frequenter ita omitunt scriptores optimi: et Graeci vocem ἀλλ, ut Callim. in Dian. 160. WVND.) Difficile dictu est, unde potissimum in hanc poetæ mens inciderit. Debuit Thetidis pulchritudo celebrata esse priscae poetis, qui Achillis et Pelei fata exposuerant. V. vel Catull. in Epithalam. Ex iisdem petitu esse debet, quod Thetis ad Peleum delphine vecta venit, etsi omnino Nereides belluis marinis vehi solent. Varie autem fabula tractata a Graecis esse videtur, ut ex romanis poetis, quorum alius alium sequutus est, intelligitur. Apud Pindarum et alios, in his apud Ovid. Met. XI, 235 sqq. opprimitur illa inopinato a Peleo in specu Aemoniae seu Thessalici littoris. At apud Valer. Flacc. I, 130 sqq. ubi Thetidis nuptiae in Argo pictae sunt, lubens illa ad Peleum deducitur, delphino insidens; nec de vi facta quidquam apud Catullum. Sponte illa ad Peleum accedere etiam h. l. intelligenda est. Quod pulcherrima dea *caerulea* appellatur, ex more dearum marinarum, h. l. non ad corporis colorem referendum est; alias admodum absurdum esset. HEYN. Vbi rei descriptio comparatione aliquâ finitur et illustratur, transitus a particula *talis* exquisitus est et iucundus; quem vido

Venit in exitium calida lena meum.
 Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
 Tristia cum multo pocula felle bibat; 50
 Hanc volitent animae circum sua fata querentes
 Semper, et e tectis strix violenta canat;
 Ipsa, fame stimulante furens, herbasque sepulcris
 Quaerat et a saevis ossa relictæ lupis;
 Currat et inguinibus nudis, ululeque per urbes; 55
 Post agat e triviis aspera turba canum.

et apud Ovid Amor. I, 7, 13; Catull. 61, 91; et infr. IV, 2, 12. WVND.

47. Nocuit mihi porro et devotum me fecit illa recordatio, quod alium illa amatorem habet, et quod lena adest illi, quæ eam corrumpit. De iuncturæ vitio cf. V. L. HEYN. *Hæc noc. mihi, h. e. amatam mihi eripuerit dives amator et lena.* Ita II, 6, 44: *Lena nocet nobis.* Perfecto *nocuere* præsentis notio inest. WVND.

50. *Tristia* — *pocula*, h. e. amara. Notum illud: *Media fert tristes succos.* Mira vero imprecatio aniculæ, ut illa crudas carnes devoret et potum ex felle mixtum bibat. — *pocula cum felle* pro pocula fellea, potus ex felle. Similia alia passim a viris doctis observata sunt. Nostrum ante oculos habuit Ovid. I. Am. 8. Adde Propert. IV El. 5. Cogitandum autem de dirarum et imprecationum vi et exitu certissimo: *Diris agum vos; dira detestatio Nulla expiatur victima* ex Horat. Epod. 5, 89, notum est.

51. *Hanc volitent animæ circum.* Simulacra ex sanguine mortuorum amantium, quos illa læsit corruptis puellis. V. Horat. V, Carm. 5, 91. Cf. Broukh. h. l. HEYN. De positura verborum *Hanc* — *circum*. vide O'Isa. ad I, 3, 68. Suavis variatio in verbis illa —

Hanc — *ipsa* — *Currat et*; cui similem observa I, 7, 29 — 36. WVND.

52. *strix violenta.* Quæ funesta et tristia ominatur, ut v. 13, *somnia saeva.* Sic Seneca Thyest. 693:

. . . . *Ipsæ funestæ præca*

Letale carmen ore violento canit.

Cyllenius ab eo violentam dictam putabat, quod pueris nocet. Diserte de ea Ovid. Fast. VI, 131 sqq. De strige ex historia naturali ad h. l., disputare velle, ineptum esset. Fabulosam avem esse, jam Plinius censuit XI, s. 95. HEYN. Heynium Vossius secutus *strix violenta*, h. e. infesta, iunxit. Idque Virgilius Aen. XII, 864, de bubone: *canit importuna per umbras*, firmare videtur.

53. *fam. stim.* Ovid. Trist. I, 6, 9:

Vique rapax, stimulante fame, cupidusque cruoris

Incustoditum captat ovile lupus.

W.

55. *ululeque per urbes*, h. e. furore agatur. Vulpinus de eo furoris genere intelligit, cum se Inpos esse arbitrantur; adeoque ululantes discurrant, nimis argute. Nam exprimitur tantum anus præ fame furens. — *aspera* ad iracundiam refer.

56. *Post* — *canum.* Pro *vulgariæ Post* — (*eam*) *agente.* Membra simi-

Evenient; dat signa deus; sunt numina amanti,
Saevit et iniusta lege relictâ Venus.

At tu quam primum sagae praecepta rapacis

Desere; nam donis vincitur omnis amor:

60

Pauper erit praesto semper tibi pauper adibit

Primus, et in tenero fixus erit latere;

Pauper in angusto fidus comes agmine turbae

Subiicietque manus efficietque viam;

Pauper ad occultos furtim deducet amicos,

65

liter adiecta et exempla usus vocabuli
post pro post tergum vide in Obs.
WVND.

57. *sunt numina amanti*. Est deus, qui amantium curam habeat, iniuriam a perfidis puellis factam ulciscatur. HEYN. *Εστὶ μῦθος* Soph. Elect. 174. WVND.

58. *iniusta lege*. Simpliciter accipe, ratione, modo iniusto. Praeceptorum vero istorum, quae ab aniculis his impertiri ferebantur, formulam videre licet ap. Propert. IV, 5, 21 sqq. *Veneris* autem *relictâ* dicitur, quum puella perfida amantem deseruerit, qui sub deae fide et tutela est. HEYN. Ipsa *Veneris* relinquitur, si e duobus amantibus, qui ad mutuum amorem conspirarunt, atque ita *Veneri servire* (vid. IV, 5, 13) dicuntur, alter alterum perfide deserit. Eodem sensu *Amor desertus* apud Catallum legitur 61 128:

Neu nuces pueris neget

Desertum dñminum audiens

Concubinus Amorem

uti e codicibus recipiendum est. *Amor*, qui apud eundem 44, 14 *dominus* appellatur, *desertus* est a Manlio, qui antequam uxorem duceret, *patriam* in deliciis habuerat. WVND.

60. *nam donis vincitur omnis amor*.

H. e. quum primum dona admittes, sis licet castissima femina, tamen fides tua statim victa erit. Donis autem et muneribus a divite amatore missis aggredi puellam anus putanda est. *rapax* vero, h. e. avara anus, quatenus et ipsa mercedem ab amatore accipit. HEYN. Hunc sensum inesse video: nam dives, utpote qui divitiis suis omnes se puellas expugnare posse confisus est, nec fidus neque officiosus est. Vid. Obs. Transitus *At tu* exempla infra 69; I, 8, 47, exstant. Usus autem particulae *at* inter poetas Tibullo, inter historicos Tacito frequens est. WVND.

64. *Subiiciet manus*. Submittet et interponet inter puellae corpus et turbam, ut hanc amoveat. Sed cf. Obs.

65. *Pauper ad occultos furtim deducet amicos*. Hic fugit nos ratio vitae et consuetudinis illius aetatis. Amatores, ad quos perducatur Tibullus amicam, vix licet intelligere. An sunt amici communes, in quorum domo clam ex condito convenire volebant Tibullus et Delia? Sed laborare videtur ipsa lectio. Cf. Obs. HEYN. De iuvenum comotationibus versam interpretor. Nam talibus puellis, qualis Delia fuit, Romae et Athenis semper licuit amantium convivii interesse, ut Theocritus Id. XIV, et e Latinis

Vinclaque de niveo detrahet ipse pede.

Heu! canimus frustra, nec verbis victa fatiscit

Ianua, sed plena est percutienda manu.

At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto;

Versatur celeri Fors levis orbe rotae.

Non frustra quidam iam nunc in timine perstat

unus abunde probat Horatius. De ver-
sus integritate mihi atque interpreta-
tione assentiens Henschkius Demosthe-
nis benigne indicavit locum c. Neae-
ram T. III, p. 571, ed. Tayl. Καὶ
ἀνίσταται καὶ ἐνδιόχων ἐκείνην πόλιν
Ναῖσα αὐτῇ, ὡς ἐν ἱερῇ οὔσῃ. De ver-
bis occultis *furtim* vide Not. ad I,
10, 34. WVND.

66. *Vinclaque d. Officii puellis
punctiti genus.* Ovid. II, Art. 212:

Et tenerosoleam deme vel adde pedi.

De Diana III, Met. 168:

Vincta duas pedibus demunt. HERN.

Soleas in convivio pedibus demtas
fuisse docet Wielandius ad Horat.
Sat. II, 8, 78, p. 244. WVND.

67. *Heu! canimus.* Tibullus iam
intelligit, contra lucrum nil valere can-
didum pauperis ingenium, ut Horatius
Epod. XI, 11, loquitur. Similem sen-
tentiarum iuncturam vid. II, 3, 59.
WVND.

68. *plena est percutienda manu.*
Broukh. ad oppugnationes forium no-
cturnas refert, quae huius loci esse
non videntur. (Qui Forcellinus, ex-
plicans: validis ictibus, nollem as-
sensus esset. WVND.). Ego cum Vul-
pio Cyllenii antiquam interpretationem
probo, ut manus sit plena auri.
V. infr. EL. 9, 52:

Et pretium plena grande referre manu.
in Lusib. 15:

• • • • • panis

*Nausicaam pleno saepe tulisse
sinu.*

HERN. Scilicet ex sententiarum serie
eiusmodi epitheta certam accipiunt
significationem. Cf. Not. ad I, 7, 38.
Agitur autem in prioribus de divite
amatore, cuius dona ad Deliam reti-
nendam valebant. Ita apud Horat. Ep.
II, 2, 154: *pleniorum esse*, h. e. di-
tiores esse. Accedit forma dicendi
apud Iuv. VI, 546, *implere manum*.
De significatione verbi *vinci* conf.
Obs. atque de eius ad inanima trans-
lati usu locum simillimum I, 2, 9.
WVND.

69. De fragmento hoc deperditi
carminis v. Obs. Monet rivalem,
ut ne secundae aerae nimium credat.
Puellae, quam ille non sine fraude ad
malitia a Tibulli amore avotaverat,
iam nunc insidiari clam alium ama-
torem. Fatendum est, ferendum fuisse
damnum, si et hoc fragmentum inter-
cidisset; illiberalis amor ille est, et
invenisti hominis, qui in his versi-
bus regnat. — *qui potior nunc es.* Ele-
gans vocis usus de eo, qui praefertur
rivali. Horat. III, Od. 9:

Donec gratus eram tibi

*Nec quisquam potior brachia can-
didae*

Cervidi iuvenis dabat.

v. Broukh.

70. *Fors.* Fortuna, insistsens rotae,
vertit se facile. Cf. Obs.

Sedulûs, ac crebro prospicit, ac refugit,
 Et simulat transire domum, mox deinde recurrit
 Solus, et ante ipsas exscreat usque fores.
 Nescio quid furtivus amor parat; utere quaeso,
 Dum licet; in liquida nat tibi linter aqua.

75

73. *mox deinde, ut post deinde*
 apud Terent. Andr. III, 2, 3: ubi
 vide interpretes. WVND.

75. *Nescio quid furtivus amor pa-*
rat. Amor pro amatore, qui clande-

76. *in liquida nat tibi linter aqua.*
 Copia tibi puellae desideratae amore
 fruendi satis opportuna data est. Di-
 ctum proverbialiter, ut fere Propert
 II, 4, 19 (3, 11):

Tranquillo tuta descendis flumine
cymba.

et in praeclaro illo Cleopatrae epita-
 phio, quod ex Capaccii Hist. Neap.
 lib. I, c. 7, dedit Reinesius, hinc
 Gorius et Muratorius cum Bonada:

Ζῆσι, κάλων τίνας οὔσιον ἐντροσύνης.

Laborarunt nuper in eo epigrammate
 emendando Valcken. Diatr. p. 236;
 Brunck. Anal. T. III, p. 313, 743;
 Lect. p. 299. Versus, quem apposuimus,
 convenit cum Pindarico Pyth. IV,
 230. Iason convivio exceptis πᾶν
 ἐν ἐντροσύνην τέκνουν. HEYN. Prover-
 bialem locutionem probat de favore
 patroni retinendo praecipiens Hora-
 tius Ep. I, 18, 87:

Tu, dum tua navis in alto est,

Hoc age, ne mutata retrorsum te
ferat aura. WVND.

ELEGIA VI

Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus,
 Post tamen es misero tristis et asper, Amor.
 Quid tibi, saeve puer, mecum est? An gloria magna
 Insidias homini composuisse deum?

ELEGIA VI.

Adducta in suspicionem puellae fide, misere anxius amator multa perperam comminiscitur, quibus aut furta eius arguere vel intercipere, aut eam ad meliorem mentem revocare conatur. Tum matris puellae recordatur summo cum affectu, quum eam studiosam sui et amoribus propitiam expertus esset; utque filiam in fide retineat, cuius hortatur. Denique severis se legibus obstringens, quum, quae perfidas in senectute maneret, fortuna, ostendisset, in spem perpetui Deliae erga se amoris inducitur. Est praestantioribus Elegiis annumerandum hoc carmen, inprimis affectus veritate et varietate.

1. *ut inducar*. Inducere est fallacii quibusdam pellicere, ut decipias, ductum a feris, quae in casses pertrahuntur. v. Broukh. — *blandos offers mihi vultus*, h. e. fictos, falsos, ad decipiendum compositos. v. Broukh. Opponitur *tristis*, h. e. crudelis, saevus, et *asper*, durus, immitis. (*blandi vultus*, cum *blandis oculis* apud Plin. Hist. N. XI, c. 37, a. med. comparandi, sunt favoris et benevolentiae Amoris indicia, quibus confusus Tibullus in spem felicitis amoris inducitur; sed ubi prima prospere cessere, idem deus alienum et aversum animum ostendit, vel, ut imagine re-

tenta Albius loquitur, *tristis et asper* apparet, ut infr. II, 3, 33:

tristi fronte Cupido. WVND.)

Loquitur autem poeta aut de pluribus amoribus, in quibus semper primos aditus experiri solebat faciles et secundos, aut de solius Deliae amore, cui saepe post discidia reconciliatus, in servitium pristinum, meliore spe de eius fide suscepta, redierat. HEYN. Posterius verum, nec vocabulum *semper* urgendum in amatore anxio fortunamque suam querente, qui quod *bis* passus est, *semper* sibi passus esse videtur. WVND.

3. Conveniunt versus Alcaei Messenii Anthol. Steph. p. 481. Brunck. T. I, p. 486. Εχθαίρω τὸν Ερωτα — Τί πλέον, ἢ θιάς ἄνδρα καταλέγει; ἢ τί τὸ σικνὸν, Διώας, ἀπ' ἡμῆς ἄθλον ἔχει καλῆς; Et Virgiliana Aen. IV, 93 — 95:

*Egregiam vero laudem et spolia
 ampla refertis*

*Tuque puerque iuvs, magnum et
 memorabile numen,*

*Vna dolo divum si femina victa
 duorum est.*

4. *Insidias—composuisse*. Struxisse, molitum, machinatum esse. v. Broukh. HEYN. Accuratum notent tirones temporis usum, Taciti exemplo firmatum

TIBULLI Carm.

H

Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim 5
 Nescio quem tacita callida nocte fovet.
 Illa quidem tam multa negat, sed credere durum est;
 Sic etiam de me pernegat usque viro.
 Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
 Custodes; heu! heu! nunc premor arte mea. 10
 Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret,
 Cardine tunc tacito vertere posse fores;
 Tunc succos herbasque dedi, quis livor abiret,
 Quem facit impresso mutua dente Venus.
 At tu, fallacis coniux incaute puellae, 15
 Me quoque servato, peccet ut illa nihil.

Hist. I, 15: *Tibi insigne (erat), Sulpiciae ac Lulatae decora nobilitati tuae adiecisse.* Neque alienus est locus infr. I, 8, 49, ubi cf. Obs. WYND.

7. *tam multa.* Adeo multum negat, pernegat hoc; sed v. Obs. HEYN. - cred. dur. e. χαλκόν ἰστί κιστίνου WYND.

9. Cf. similem locum Ovid. III. Am. 1, 49 seq.

10. *nunc premor arte mea.* Sic Ovidius urgeri, torqueri dixit II. Am. 18, 20; 19, 34, de iis, quae molesta sunt, obsunt, nocent.

12. *Cardine tunc tacito vertere posse fores,* nempe suffusa aqua; saltem apud Plaut. Curcul. I, 3, 3, quamquam plures fraudes viguisse facile credas. - *tacere* de ostio ibid. I, 1, 20.

13. *succos herbasque dedi.* Earum aliquot genera recenset Broukh. ex Plin. XIII, 22, XXII, 4, 22, 25, et al. *Dare* Vulp. h. l. explicat monstrare, docere. Virg. Ecl. I, 19:

*Sed tamen iste deus qui sit, da,
 Titire, nobis.*

HEYN. memor scilicet ille Horatii Ep. II, 2, 149, *monstrata radice vel herba.*

At verbum *dedit* amatorem ipsum herbas prae buisse significat. De verbis *livor* — *quem* — *Venus* compara Ovidium Amor. I, 7, 41:

Aptius impressis erat os livere labellis,

Et oollo blandi dentis habere notam.

Adde Horat. Od. I, 13, 11. Proprie in rebus venereis *liver* dicitur; quo equidem Catulli verba 66, 13, *dulcia nocturnae* — *vestigia rixae* non retulerim. Quantum vero *mutua Venus* et *mutuus amor* infr. 76 differant, excusso et utroque hoc loco et Catull. 61, 44, 45, ubi Hymenaeus

Dux bonae Veneris, boni

Coniugator amoris

vocatur, facile disces. WYND.

16. *Me quoque servato.* Observato, custodito, ut *ἐυλαττειν*. Terent. Eun. V, 2, 63:

. . . quin, Pythias,

Tu me servato. P. Neque pot servandum tibi

Quicquam dare ausim, neque te servare.

Neu iuvenes celebret multo sermone, caveto,

Neve cubet laxo pectus aperta sinu;

Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem

Ne trahat, et mensae ducat in orbe notas:

20

Exhibit quam saepe, time, seu visere dicet

Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.

Vulp. Sensus vero, quidquid viri docti commententur, hic: malim, mihi quoque aditus ad coniugem tuam interclusus sit, ut ea carere oporteat, quam ut ille aliis, iuxta me, pateat.

17. *Neu iuvenes celebret multo sermone.* H. e. ne tam saepe cum adolescentibus versetur, sermones ferat, et confabuletur. *Celebrare* dicimur homines, quibuscum frequenter sumus aut aliquamdiu moramur. Cic. ad Att. IV, 1: *similis et frequentia et plausus me usque ad Capitolium celebravit.* Hoc unum ex omni exemplorum nube apud Broukhusium ad rem facit; quod vero ablativum illustret, nullum est. Nempe ut v. c. *convivium sermone laetitiaque celebratur* apud Cic. Verr. I, 26, sic *sermone celebramus* eos, quibuscum frequenter confabulamur: uti ap. Ovid. II, Met. 252, cygni dicuntur *celebrare Caystri ripas carmine*, h. e. frequentes cantus in illis exercere. Ita etiam inverse *celebramus sermones, seria ac iocos* Liv. I, 4. Vulp. interpretatio minus idonea: *ne nimis sit in laudanda iuvenum fornia*; imprudens vero femina, quae viro coram id faceret! HEYN. Verbo *celebrare* in hac constructione significatur honorare, insignem reddere. Liv. 27, 45: *Cernere ipsos, qua admiratione, quo favore hominum iter suum celebretur.* Tacit. Ann. III, 6: *neminem tam flagranti desiderio celebratum.* Et, quamquam ablativus abest, proxime ad

nostrum locum accedit Tacit. Ann. II, 40: *Iamque Ostiam invectum multitudo ingens, iam in urbe clandestini coetus celebrabant.* WVND.

19. *Neu te decipiat nutu.* Dictum graece: μή σε λάθῃ διανύσσει, ne, te non observante, innuat rivali. De nequitia autem his amantium nota loca sunt Ovidii Ep. XVII, 75, 92; Art. I, 569 — 579. HEYN. De ratione ultimum membrum per particulas *quae* — *ne* annectendi vid. Obs. WVND.

22. *Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.* Notum vel ex Cic. Harusp. Resp. c. 17, ad Bonae Deae sacra non nisi feminas fuisse admissas, et quicunque illa vir vel imprudens adspexisset, eum oculis orbari creditum fuisse, unde mox: *Tunc mihi* etc. Ceterum in istis: *seu visere dicet S.* sententia est ἀνεπαρόχτος, quod et Vulp. notavit; nam deest alterum *seu quacunque alia de causa prodire so dicet.* HEYN. Nihil deesse concedes, modo particulae *seu* semel positae usum pro *vel si* notes. Propert. II, 26 (20), 29:

*Seu mare per longum mea cogitet
ire puella,*

*Hanc sequar, et fidos una aget
aura duos.*

Inf. II, 4, 43: *Seu veniet tibi mors.* Verba *vel si* similiter cum coniunctivo apud Tacit. Hist. I, 33: *Vel si cadere necesse sit, occurrendum discrimini,* et cum futuro supra I, 4, 46, con-

At mihi si credas, illam sequar unus ad aras;

Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.

Saepe, velut gemmas eius signumve probarem, 29

Per causam memini me tetigisse manum;

Saepe mero somnum peperit tibi; at ipse bibebam

Sobria supposita pocula victor aqua.

Non ego te laesi prudens; ignosce fatenti;

Iussit Amor; contra quis ferat arma deos? 30

Ille ego sum, nec me iam dicere vera pudebit,

Instabat tota cui tua nocte canis.

iuncta vides. - *visere* — *sacra* vid. II, 2, 5. WVND.

24. *non oculis sit timuisse meis*. H. e. non timeam ego. Infr. IV, 3, 3: *Nec tibi sit duros acuisse in proelia dentes*. Graeceditum ἴσσι με. Pindar. P. I, 56, ἴη, Ζῆς, τὸν ἀνδάνειν. cf. Passerat. ad Prop. I, 20, 13. (Inspicias potius quae plurima ad Ovid. Art. A. II, 28, congressit Heinsii diligentia. Verba *non sit t.*, ut IV, 3, 3, cogitate posita, graece reddas οὐκ ἔν μοι ἴη φοβήσθην. WVND.) Cur oculis quis parcere nolit, dictum ad v. 22. Conf. Gronov. Obs. III, 3.

25 et 26. Etiam hoc inter amantium artes alibi occurrit. Broukh. laudavit Plaut. Asin. IV, 1, 33, *gemmas signumve*, docte pro signo in gemma annulari, exquisitae fortasse sculpturae. (Ita Heynius, hendiadynstatuens, cui particula *ve* satis obstat. Vtrumque mirationem fecit. *Signumve* sc. gemmarum pro *signave* g. in poeta ferendum est: Vossio *gemmas* sine imaginibus, aut imaginibus ad obsignandum non idoneis insignes, *signum* autem anulum signatorium esse opinanti haec significatio vocabuli *signum* exemplis probanda erat. WVND.) *Per causam*. Nos: sub praetextu. V. Broukh. HEYN. Ita *per spe-*

ciem apud Tac. Hist. I, 71, *per simulationem* I, 74. WVND.

28. *Sobria* — *pocula*. Eleganter ita vocat, quae ipse multa aqua affusa diluerat. Sic II, El. 1, 46, *sobria lymphæ*. Et Plato aquam τὸν θένον νεύρα vocat, de quo v. Plutarch. aud. Poët. c. 3. HEYN. Vide et Stat. h. l. Apud Ovidium Amor. I, 4, 51 — 54, ipsa uxor hac arte maritum aggredi iubetur; atque apud Iuven. I, 57, maritus venalis

Doctus et ad calicem vigilanti stertere naso,

ut alii uxoris copia fiat, somnum simulat. WVND.

30. *Iussit Amor; contra*. Trita et obvia amantium excusatio; similiter Eurip. Iphig. Aul. 1396; cf. Callim. in Apoll. v. 25 et Epigr. 44. HEYN. Paulo ante *te laesi* est tibi uxore corrumpebam iniuriam feci. - *non prudens* h. e. mente intelligentia et ratione praedita, sed turbata abreptaque vi Amoris (*Iussit Amor*). WVND.

32. *Instabat*. De cane allatrante, quam prope aedium fores custodiae causa alligatam habere et antiquitus mos erat. Conf. II, 4, 32. Placet verbum significanter ita usurpatum. Ceterum verba *Ille ego sum* — *cui sine*

Quid tenera tibi coniuge opus? Tua si bona nescis

Servare, ah! frustra clavis inest foribus.

Te tenet, absentes alios suspirat amores,

35

Et simulat subito condoluisse caput.

At mihi servandam credas; non saeva recuso

Verbera, detrecto non ego vincla pedum;

Tunc procul absitis, quisquis colis arte capillos,

Et fluit effuso cui toga laxa sinu.

40

Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,

Stet procul ante, alia stet procul ante via.

ulla praedicatione beneficii aut boni facinoris h. l. posita, digna sunt, quae notentur. Ita apud Virg. *Ille ego qui quondam*. Aliter I, 5, 9. WVND.

34. *clavis inest foribus*, h. e. vectis, pessulus. Cf. sup. 2, 18, et II, 4, 31.

36. *Et simulat subito*. En Gallorum nostrorum *vapeurs*. HEYN. Si Iuvenalis VI, 234 — 238 audiendus est, hoc fecit puella, ut secubans intro-misso amatore potiretur. Haec transitum ad sequentia, ubi se vel servi ministeria subituram promittit, aptum praebent. W.

* 37. *At mihi servandam credas*. Int. *si credas*; ut et infr. v. 53. Dicit vero se ianitoris loco futurum. HEYN. Vt II, 3, 79, 80:

Ducite, ad imperium dominae sul-
cabimus agros;

Non ego me vinclis verberibusque
nego.

dummodo cum Delia rusticante sit, servi conditionem non recusat; cf. III, 4, 66, ita hoc loco, modo Deliam inviolatam custodire sibi detur, servilem poenam et contumeliam non abnuat. *At — credas* sunt verba optantis. Sed de ratione membra connectendi vide Obs. WVND.

lib. non saeva recuso verbera. Int.

si me custodem Delia fefellerit. HEYN. *non — non ego*. Pronomina ita saepe in repetitione membro alteri a poetis illata videmus, ut apud Iuven. VI, 111:

Hoc pueris patriaeque, hoc prae-
tulit illa sorori.

cf. Horat. Ep. I, 2, 63. Ita vis aliqua dictis conciliatur. Supra I, 5, 11 — 15, *Ipse — Ipse — Ipse ego*. Pedester scriptor diceret: *nec detrecto*. WVND.

39. 40. Vides et hic puellas romanas nostris feminis similes, quandoquidem delicatuli illi, quorum omnis cura in comae culta et vestitus elegantia sita erat, puellis primo loco probabantur. Hos igitur Tibullus, custos puellae constitutus, omnium primos ab eius aditu prohibiturus est. HEYN. Delicatos illos alloquens (cf. I, 2, 7) gratam et vividam variationem intulit. Sed sonus verborum *absitis quisquis colis* non magis delectabit, quam apud Tacit. Ann. I, 24, *nul- lis satis certis mandatis*. WVND.

Et fluit effuso. H. e. molles homines; hos primo loco a puella remotos esse vult, tum omnino unumquemque, qui propius ad Deliae aedes accesserit: v. 41, 42.

42. *ante*. H. e. ante occursum, ita

Sic fieri iubet ipse deus; sic magna sacerdos

Est mihi divino vaticinata sono.

Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem

45

ut particula temporis ad verbum *occurret* referatur. Sup. I, 3, 89:

*Tunc veniam subito, nec quisquam
nuntiet ante.*

Similiter post v. 52 ad verbum quod praecessit, *violare*, refertur. HERN. Vossii explicationi: donec causam, cur per tenebras vagetur, mihi probaverit, verba Tibulli non suffragantur. WVND.

43. *ipse deus*, h. e. numen divinum in genere. Cum mox Bellona memoretur, uti solet graecum *θεός*, pro dea positum putat Vulpius. (H. Vossius *Amorem* ex versu 51 intelligendum esse, recte statuit. Sed vel sine versu 51, verba *ipse deus*, collato I, 8, 56, de *Amore* admonerent. WVND.) Mox *divinus* est *μυθικός*. (entheus. WVND.) Fuit autem Bellonae sacrum inter superstitiones peregrinas, quae Romam inter bella civilia invaserant. Etsi enim Bellonae aedes ad Circum Flaminium extra urbem iam dudum ab Appio Claudio ex voto erat exstructa, vix tamen fanaticos homines admittere potuit romanorum religio a maioribus accepta. Sed paullo ante haec tempora cum omni vaticinatorum genere plura sacra cum furore celebrari solita, Cybeles, Deae Syriae, Bellonae, hoc fortasse ex Cappadocia illatum, hominum animos tanquam beneficio defixos tenere. Est autem locus hic de Bellonae sacris classicus, unde discimus, fuisse eius sacerdotem feminam, quae deo plena furere videri et eadem futura praedicere volebat; eadem fanaticorum more adeo mente capta insaniebat, ut igni, flagris et valne-

ribus in corpus suum saeviret eodem modo, quo Galli et Isiaci; unde eos uno ore memorat Valer. VII, 635, 636; Invenal. Sat. VI, 511 seqq. (cf. eund. Sat. IV, 123 seqq.) et Lucan. I, 565 — 7. Praeter magnam autem Bellonae sacerdotem alios quoque sacerdotes virilis sexus fuisse necesse est; certe eos memorat Lactant. I, Inst. 21, 16, 17. Cistophorus aedis Bellonae Pulvinensis in Inscript. apud Murator. T. I. p. CLXXVIII occurrit. Bellonarii tamen, latioris significatus vox, gregem et turbam significare videntur hominum, qui sacris his ministerium suum addixerant, ut Isiacorum grex; cf. van Dale Dissert. ant. ill. p. 149 seq. Inter eosdem numerandi fanatici. *Fanaticus de aede Bellonae Pulvin.* occurrit apud Gruter. p. CCCXIII, 1. Vide aliud Marmor vitiose exscriptum p. antec. n. 7, et ap. Spon. Misc. erud. ant. p. 30. Eiusmodi Bellonarum exhibitum credunt viri docti in gemma Dactyliothe. Gorlaeanae To. II, n. 664. Est tamen is, non minus quam in Augustini tab. 171, P. I. Diomedes, male seu exsculptus seu delineatus. HERN. Vnde iussa dei comperta haberet, explanaturus, orationem repetita particula *sic* pro vulgari: *ut* — *vaticinata est*, fortiore reddidit. — *magna* ad auctoritatem vatis refer, ut apud Virg. Aen. VI, 544, *magna sacerdos* de Sibylla. Versibus 45 — 50, ea primo, quae praedictioni sacerdotis fidem conciliarent, exposuit, ut I, 2, 45 — 55. WVND.

45. *Bellonae motu*, h. l. instincta: *πρότερος ἐκ τῆς θεῆς, ἰνδυνος*. H. Ovid.

Flammam, non amens verbera torta timet;
 Ipsa hipenne suos caedit violenta lacertos,
 Sanguineque effuso spargit inulta deam;
 Statque latus praefixa veru, stat saucia pectus,
 Et canit eventus, quos dea magna monet:
 Parcite, quam custodit Amor, violare puellam,

50

Met. VI, 158, *divino concita motu* (Manto). De coniunctione nec—non vid. Obs. WYND.

46. *verbera torta*, h. e. flagella. V. I, 9, 22; Virg. Georg. III, 106. (Eiusmodi epitheton, quod rei naturam simpliciter describit, *nativum* et *stabile* recte dixeris; qualia sunt *firmitas* infr. 79; apud Soph. Elect. 747, *ταῦτα ἰσχυρὰ*, coll. 863. Oed. R. 1264, *ἐλκταὶ ἰσχυρὰ*. Antig. 1222, *βριχὸς μετὰδὲ* ad simplicem Homeri orationem revocanda. WYND.) Solenne autem hoc fanaticis illis, ut se flagris caederent, urerent, laniarent, more, qui primum ad placandos deos in magnis calamitatibus, aut in magno reatu inter criminum poenitentes, ortus erat, verso in ludibrium et praestigias (*τετραδὲν*). Parum scite Broukh. superstitionem hanc ab eo deducebat, quod Bellona flagro instructa pingitur. HEYN.—*violenta*, h. e. divino furore correpta, furens; ad animi vaticinantis statum declarandum apte interpositum est hoc epitheton; de qua re vid. Obs. ad IV, 4, 19. Eodem sensu de vaticinantibus Graeci usurparunt *ζαμυνίς*, Pind. Pyth. IV, 17, de Medea, IX, 65, de Chirone. WYND.

48. *inulta*. Non ad deae signum, nec ad verbum *spargere*, sed ad vulnera trahendum est, quae mirum est non dolorem, febrem aut mortem intulisse his hominibus. Ita se caedebant, quasi dolorem inde non senti-

rent. Scilicet *suspensum manu* *hi secandi lacertos suos artifices brachia atque humeros cruentabant*, ut ex Seneca de Vita beata c. 27, constat. Quamobrem Commodus Bellonarios vere exsecrare brachia praecipiebat crudelitatis studio, ut ex Lampridio c. 9, notum est. HEYN. Ad *inulta*, h. e. sine damno, bene H. Vossius *innoxia* II, 5, 63 comparavit. WYND.

49. *Statque latus praefixa veru*. H. tenui lanceola cutem a sagina diductam traiecit, ita ut prae latere ea transversa stet. De voce *veru* v. Intpp. Minuc. Fel. c. 21. Mox 50 *monere* esse vatium, notissimum est. V. Broukh. cf. Burmann. ad Ovid. II, Met. 639.

51 sqq. Sunt haec pro sacerdotis Bellonae vaticinantis oraculo habenda, quod illa consulta a poeta super amore ac fide Deliae edidit. Minatur illa summa mala iis, qui puellam sollicitaturi sint, petita rei similitudine a sanguine ex sectis membris defluente et a cinere arae, ad quam inter sacra adstans illa deo capta fure putanda est.

51. *violare puellam*. H. e. fidem puellae sollicitare et ab amante suo eam abducere. Hinc mox: *Et tibi — dixit poenas*, nempe si minus casta et fidelis amanti fuisset. HEYN. Non de virginibus solis *violare* pro vitare dici, quasi nupta viro nec *castu* dici (conf. v. 67), nec *violari* possit, hic locus, ubi de Delia nupta agitur,

Ne pigeat magno post didicisse malo.
 Attigeris, labentur opes, ut vulnere nostro
 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.
 Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas; 55
 Si tamen admittas, sit, precor, illa levis.
 Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
 Me movet, atque iras aurea vincit anus.
 Haec mihi te adducit tenebris, multoque timore
 Coniungit nostras clam taciturna manus. 60
 Haec foribusque manet noctu me affixa, proculque

monet. — *didicisse* ad verba *custodit Amor* referendum est. WVND.

53. *Attigeris, labentur opes.* Si attigeris, h. e. fidem eius labefactare ausus fueris, dilabetur, dissipabitur res familiaris, in poenam sceleris. HEYN. Ad constructionem *ut vulnere*, sc. labitur, compara Horat. Od. II, 19, 11: *truncis lapsa cavis mella*, animadvertens, verba, quae aliquid prodire ex aliqua re significant, cum casu sexto apud poetas construi, ut *manare* apud Horat. Od. I, 17, 15; II, 9, 1: Tibull. III, 5, 1; *cadere* apud Ovid. Rem. 667, Met. XI, 516; *fluere* Ovid. Met. XI, 656; *mittere* Tibull. I, 3, 90; I, 2, 8. Graecis tunc genitivi usus placuit. Soph. Philoct. 696, ἀλγέων κρυμμένων δαίμων. Ceterum *labentur* pro composito *dilabentur*, ut apud Cic. Off. II, 18, *res familiaris dilabitur*, cf. Sall. Iug. c. 2, metaphora et Graecis (*λεγειν*) frequentata. Et placet brevis verbi *labi* proprie et translate usurpati. Virg. Aen. II, 532: *vitam cum sanguine fudit*; 378: *retroque pedem cum voce repressit*. Vide plura ad III, 3, 21, notata, et de singulari, qua usa est sacerdos, comparatione Obs. WVND.

56. *Si tamen admittas, sit.* Male hic Scaliger: si hoc tibi cordi est. Sed

explicandum: si admiseries flagitium hoc, ut a fide recedas, si pecces adultero, si fidem fallas; at vana et mendax illa Bellonae sacerdos sit. Suavisime dictum, et perditte amante dignum! HEYN. Quod poenae genus non declarat, etiam hoc mollem animum Tibulli prodit. Similem locum vide II, 6, 41, 42. — *illa*, sc. poena, de qua negligentia constructionis consulas Obs. WVND.

58. *aurea — anus.* Optima et carissima. Horat. I, Carm. 5, 9:

Qui nunc te fruitur credulus aurea. v. Bronkh. cf. Propert. IV, 5, 21; 7, 85. Ita Graeci voc. χρυσείας usurpant. HEYN. De verbis interpositis *aurea anus* adeas Obs. ad IV, 4, 19. WVND.

59. *Haec mihi te adducit.* Praestolata amatorem ante fores, ut clam eum intra Deliae tectum recipiat, ut ex seqq. intelligitur: cf. inf. ad I, 9, 43. HEYN. Ipsa puella ex aedibus egressa amatum convenit. Ita amatae venire dicuntur I, 8, 65; I, 9, 43; II, 1, 76. Horat. Sat. I, 2, 122. Ceterum matri Deliae similes et ingenuarum matres amatoribus perductandis infamiam meruisse ostendit Iuvenalis VI, 231 — 41. WVND.

61. *Haec foribus, lunge: manet me, affixa foribus.*

Cognoscit strepitus me veniente pedum.
 Vive diu mihi, dulcis anus; proprios ego tecum,
 Sit modo fas, annos contribuisse velim.
 Te semper natamque tuam te propter amabo;
 Quidquid agat, sanguis est tamen illa tuus.
 Sit modo casta, doce, quamvis non vitta ligatos
 Impediat crines, nec stola longa pedes.
 Et mihi sint durae leges: laudare nec ullam

65

63. *proprius tecum contribuisse annos*, pro tibi. Est adeo *contribuere cum aliquo*, tribuere una cum, confundere, immiscere, ut alterius annis proprii anni admisceantur. HEYN. *contribuere* significat dispertire. Vell. Pat. II, 20: *novos cives in tribus*. Hinc fluxit constructio *contribuere aliquid cum aliquo*, analoga constructioni verbi *partiri praedam*, *curas cum aliquo* Aen. XI, 822. Ita *annos proprios cum aliquo contribuere* esse partem vel dimidium annorum propriorum alicui impertire, facile patet. WVND.

66. *sanguis — tuus*, h. e. progenies. Notum Horatii II, Od. 20, 5:

— *Non ego, pauperum*

Sanguis parentum — obibo.

cf. Stat. h. l.

67. *casta*. Vno me amatore contenta. V. El. 3, 83; nam viro nupta erat, ut supra vidimus. HEYN. Hoc sensu *castitatem Agrippinae*, uxoris Germanici, laudavit Tacitus Ann. I, 33, ubi vid. VVolsum p. 73. WVND.

ih. *quamvis non vitta ligatos*. Vitis et stolis solae utebantur matronae et virgines ingenuae, ut notum. V. Broukh. Has pudicas esse oportebat. In libertinis autem amor et furta permissa erant, quatenus matrimonium et nuptiae iustae erant inter civilia instituta, quae ad solos cives specta-

bant; unde istas hoc nomine indicat Plautus Curcul. I, 1, 25:

*Num tu pudicae cuiquam insidias
 locas,*

Aut quam pudicam oportet esse?

h. e. ingenuae. Apparet igitur, Deliam fuisse libertinam, frustra contra nitente Ayrmanno in Vita Tibull. §. 65. HEYN. Ayrmanni sententiam refutare videntur et versus Ovidii Ep. ex Pont. III, 3, 49 — 52:

*Scis tamen, ut liquido iuratus dicere
 possis,*

Non me legitimos sollicitasse toros.

*Scriptimus haec istis, quarum nec vitta
 pudicos*

Contingit crines, nec stola longa pedes.

quorum posteriores ex hoc fonte manasse, Abrahamus ad Philipp. Cic. II, c. 18, p. 466, de stola erudite agens observavit. — *Impediat* pro involvat, proprie de *pedibus*, qui *stola longa* h. e. ad talos usque demissa teguntur. De vestitu *matronarum*, omnia, *togatarum*, nil fere obtegente videndus est Horat. Sat. I, 2, 94 — 104. WVND.

69. *Et mihi sint d. l.* Haec usque ad vias conditionaliter scripta ad verba *Sit modo casta, doce*, ita referenda sunt: *Delia si castitatem mihi praeestet, et mihi etc.* — Ad *leges* cf. II 4, 52, et Not. ad IV, 13, 2. WVND. — *durae*

TIBULLI *Carm.*

I

Possim ego, quin oculos appetat illa meos;
 Et si quid peccasse puter, ducarque capillis
 Immerito, pronas proripiarque vias.
 Non ego te pulsare velim, sed venerit iste
 Si furor, optarim non habuisse manus.
 Nec saevo sis casta metu, sed mente fideli;
 Mutuus absenti te mihi servet amor.

70

75

leges; quales victis imponuntur; inde ductum. Vid. Broukh. Quae sequuntur, de sua amica conqueritur Ovid. II, Am. 7, 7:

*Si quam laudavi, miseros petis
 ungue capillos.*

(Eandem tamen rem sibi optat Art. II, 451 — 54. WVND.) Ceterum haec et alia, quae de incredibili amantium furore, rixis, verberibus, occurrunt, ut supra v. 13 14, morsiunculae aut morsus potius, quorum notae restarent, etiam fores expugnatae, excubatio ante ianuas et alia, nescio sintne inter morum veteris Romae characteres, an inter calidioris sanguinis argumenta habenda. Testantur saltem, exquisitiorem τοῦ καλοῦ sensum ab istorum hominum moribus et ingeniis multum abfuisse. Bene saltem nobiscum agitur, quod a nostris moribus aliena illa sunt HEYN. - *nec ullam.* Animadvertas notionem particul. *nec*, Graecorum vocabulo οὐδὲ respondens, et idem fere, quod *ne* — *quidem*, significantis. Cic. Tuscul. I, 26: *Quid est enim memoria rerum et verborum? Prospecto id, quo nec in deo quidquam maius intelligi potest; cf. Obs. ad I, 2, 95.* Si quis haec pro *nec laudare* accipere malit, ita ut per copulam *leges* annectantur, ei confugiendum erit ad I, 9, 13. WVND.

72. *pronas vias.* Descendentes a collibus in planitiem, ut in urbe Ro-

ma viae fere erant declives. HEYN. Qui, fide puellae obligata, alius amore fruitur, *is peccare* legitime fere dicitur IV, 14, 1; I, 9, 23. De fructu veneris eandem vocem accipe IV, 7, 9. — Similiter *culpa* de venere illicita, Tac. Ann. 3, 24; Horat. Od. 3, 6, 17: — *proripiarque p. vias* pro vulgari: *per vias*. Graecorum verba motus construendi rationem observa in Tibullo graecis constructionibus parcius utente. Soph. Ant. 877:

Ταλαίφρων ἔγομαι τάνδ' ἰταίμεν ὁδόν.

Electr. 1163: *πιμφοίς καλύθους δινοτάτας.* WVND.

73. *Non — velum.* Commemorata poenae suae contumelia, in suspitione aliqua subeunda, admonetur, ut, se, suspitione fidei male a Delia praestitae iniecta, manibus in eam temperare velle, promittat. De more amatas pulsandi cf. I, 10, 55, 59, 65; et Horat. Od. I, 13, 9 10; et Ovid. Amor. I, 7. WVND.

74. Cf. Ovid. I, Am. 7, 23, 24. Arguunt vel hae amicarum pulsationes, cuius conditionis illae fuerint, nec de nostris matronis vel ingenuis puellis hic cogitandum esse. Libertinae erant aut peregrinae mulieres, quarum amores sectari per leges licebat.

76. *te mihi servet*, h. e. castam te praestet. De mutata distinctione cf. Obs. WVND.

At quae fida fuit nulli, post, victa senectá,

Ducit inops tremula stamina torta manu,

Firmaque conductis annectit licia telis,

Tractaque de niveo vellere ducta putat.

80

Hanc animo gaudente vident iuvenumque cateryae

77. *At quae fida.* Suave epigramma in puellam olim superbam, post derelictam et egenam in Anthol. Gr. T. IV, p. 134, exstat:

Ἡ τὸ πρὶν αὐχέσσα πολυχρύσις
ἐκ' ἱρακταῖς,

Ἡ Νίμισεν διενὴν οὐχὶ κύσσα θρόν,
Μίσθια νῦν σκαθίσις κενιχροῖς κη-
νίσματα χροῦσι.

Ὀψὶ γ' Ἀθηναίῃς ἔκπερὶν ἡλίστατο.

VVND.

79. *Firmaque conductis annectit licia telis.* Ait illam operas diurnas texendae telae locare. *Telam* h. l. pro iugo, super quo stamen extenditur, accipit Bronkhusius, parum constans in huius loci interpretatione. Sed iugo licium non annectitur. Itaque potius trama staminis (*die Werste*) intelligenda per *telam*, cui *licia* (*μίτες*), h. e. ea fila annectuntur, quibus pectinis ope discriminatis subtemen radio immittitur. (*die Drümmern, woran die Werste angedreht wird*, quo more *tela* vulgo dicta conficitur, h. e. *vestis*, quam nos pannum vel linteam appellamus). Sic Virgil. dixit G. I, 285: *licia telae addere*. Eodem sensu *tela* apud Ovid. VI, Met. 54:

Et gracili geminas intendunt stamine telas.

nam sequitur: *Tela iugo vineta est;* et Auson. Mosella v. 397:

— tenuique aptas subtemine telas
Percurrent —

H. e. subtemen inter tramas staminis

traiciunt; *conductam* vero intelligo, quia ipsa opus faciendum conduxerat, operam vero suam locaverat. Minus bene Broukhusius cum Scaligero. *HEYN.* *Licia* sunt vincula, quibus textores induunt atque implicant stamina et iugo annectunt; *telae* autem stamina, quae radius textoris percurrit. Ita epitheta *firma* (*vinculu firma* ap. Ovid. Fast. I, 370) et *conductis* (auctor epigramm. Gr. *μίσθια*) substantivis suis apte iunguntur. Vtrum vero licia telis, an telae liciis annecti dicantur, nihil interest. Assentitur H. Vossius, nisi quod *firma* ad anum, hunc laborem firmo ferentem animo, retulit; qua explicatione vereor ne imago turbetur. — *inops*, h. e. prae inopia, bene collocatum et ad *annectis* pertinet. W.

80. *Tractaque de niveo vellere ducta putat.* *Lanam* carminat. Scilicet. *tracta* sunt manipuli lanae rudis, qui *putantur*, h. e. caruntur, (*κρίνονται*, carminantur) instrumento quodam ferreo a sordibus purgantur, ut docte exponit Scaliger ad h. l. quamquam vox aliunde, quam e Varrone et e glossis, nota non est. Explicant versum verba Claudiani II in Eutrop. 381 seqq.

— doctissimus artis

Quondam lanificae. moderator
pectinis unci.

Non alius lanam purgatis sordibus aequae

Præbuerit calathis, similis nec
pinguia quisquam

Vellera per tenues ferri producere rimas.

Commemorant, merito tot mala ferre senem;
 Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
 Spectat, et, infidis quam sit acerba, monet.
 Haec aliis maledicta cadant: nos, Delia, amoris
 Exemplum cana stemus uterque coma.

85

ELEGIA VII

Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
 Stamina, non ulli dissoluenda deo:
 Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,

82. *senem*, h. l. de ann. Est enim *senex* adiectivum. Vid. Broukh. HEYN. *Senem*, h. e. anum, per appositionem adiectum est vocabulo *hanc*, ut I, 2, 92; I, 7, 56; I, 10, 44; neque ullam hic aut de *comes* I, 10, 24, aliter statuendi necessitatem video. — *sublimis*, suave in hac descriptione epitheton, ut III, 6, 6: *prona funde — munus*. WVXD.

85. *maledicta cadant*, eveniant. Vid. infr. II, 2, 17; *vota carunt*. HEYN. Ad constructionem compara Cic. p. Quin. c. 16, §. 51; *incommodum mihi cadit*. WVXD.

ELEGIA VII.

Celebrat poeta natalem M. Valerii Messalae paullo post eius triumphum Aquitanicum, actum V. C. 727. V. Obs. sup. ad Eleg. III, 1. Enumerat, quod poetae facere solent, loca, in quibus Messala res gessit, et Aegypto commemorata incidit in Osirin, quem denique cum Genio ad diem natalem celebrandum advocat, et pro Messala vota facit.

1. *Hunc cecinere diem Parcae*. Natalem intelligi patet ex v. 63. Cogitan-

dum est de carmine simili illi, quod Parcae canunt apud Catullum in Epithalamio Thetidis de Achille nascituro, quo eius fata, res gestae et laudes constituuntur. Cf. inf. IV, 5, 3. Mox *stamina non dissoluenda*, non resolvenda, quae non resolvi ac retorqueri possunt ab ullo deo. HEYN. Parcae haud dubie eo, quo Messala partu editus est, die *canentes* cogitandae sunt. *Hunc cecinere* (pro: praedixere, ut IV, 5, 3: *novum Parcae servitium cecinere*, coll. I, 6, 50) *diem*, h. e. te hunc diem natalem laetissimum post res egregie gestas et triumphum partum esse celebraturum praedixerunt. Illa: post triumphum partum, versibus *Hunc fore — Atax variata oratione expressit*. WVXD.

3. *Hunc fore*. *Hunc n. diem*, h. e. eum, qui eo die natus fuerit; quod vix ferri potest. Probabile ergo fit, *Hoc fore scriptum fuisse*. Vid. Obs. *posset qui fundere* pro *qui funderet*: more nostri poetae. HEYN. *Hunc fore* sc. Messalam. Diversa relatio pronominis *Hunc*, cum verba *dicturus* a Tibullo, qui adest vel se adesse legit,

Quem tremere fortis milite victus Atax.
 Evenere; novos pubes romana triumphos 5
 Vidit, et evinctos brachia capta duces.
 At te victrices lauros, Messala, gerentem
 Portabat niveis currus eburnus equis.
 Non sine me est tibi partus honos: Tarbella Pyrene
 Testis, et Oceani littora Santonici; 10

cf. 49, pronuncientur, poëtae condonanda est. Ceterum verbo *posset* vis sua h. l. non magis deest, quam apud Horat. III, 3, 43: *triumphatisque possit Roma ferox dare iura Medis*, aut infr. I, 10, 31, 64; II, 4, 7; III, 3, 25, 32; III, 4, 69; 82; aut apud Propert. I, 1, 15, ubi vid. exempla a Burmano congesta. Sed verbum *posse* in his locis, ut redundare, ita eadem ratione explicandum esse nego. WVND.

4. *Atax*. Flavius Galliae Narbonensis, quo motum Gallorum pertinuisse, collato v. 11, verisimile est, hodie *Aude* in terra, quae *Languedoc* vocatur. WVND.

5. *Evenere*. Messala, M. Antonii partibus relictis, ad Octavianum transierat, a quo consul in ipsius Antonii locum suffectus (V. C. 723) et paullo post, classe adversus Antonium parata, inter legatos classi praefectos (V. C. 724) est allectus. Constitit ea circa Actium, cum, nuntiata Galliae defectione, missus est ab Octaviano Messala proconsulari cum imperio: qui eodem anno Galliam pacavit, Aquitanos debellavit. Hinc memorantur a nostro poëta flumina et urbes Aquitaniae et Narbonensis. Inde evocatus Messala ab Octaviano ad res Asiae constituendas, si Tibullus cum cura nomina locorum posuit, in Cilicia, Syria, Phoenice et Aegypto cum imperio extra ordinem fuisse debet. Conf. sup. Obs. ad Eleg. III, pr. et

Vitam Tibulli. Reducem inde Messalam triumphum de Aquitanis egisse satis constat V. C. 727.

ib. *pubes R.* Pro exercitu, ut et alibi, v. c. apud Maronem. HEYN. De Romanis spectantibus (II, 5, 119) verba *pubes romana*, h. e. populus romanus, accipere praestat, ut *dardana pubes* pro Dardanis dicitur apud Virg. Aen. VII, 219, et infr. 27, *pubes barbara* pro barbaris. Nota sunt verba apud Festum: *Pube praesente*, populo praesente; quae ex Plauto Pseud. I, 1, 124, desumpta putant. WVND.

6. *evinct. br.*, post terga, cf. I, 8, 5, ut versu sequenti *gerentem lauros* pro capite gerentem laur. Cf. II, 5, 117. WVND.

9. *Non sine me est tibi partus honos*. Interfuit ergo expeditioni, et, ut probabile sit, triumphali pompae ipse Tibullus. — *Tarbella Pyrene*. Pyrene sunt montes Pyrenaei, quos Tarbelli, Aquitaniae populus, versus littus Aquitanici maris accolunt; hinc *Pyrene Tarbella* seu *Tarbellica*, ut *Alpes Rhaetiae*. — *honos* autem h. l. est ipse ille triumphus.

10. *Oceani* — *Santonici*. A Santonibus, gente Aquitanica inter Ligerim et Garumnam, versus idem littus sita, nunc *Saintonge*. HEYN. *Testis* v. 11, cum vi repetitum, more pedestrium quoque scriptorum. Cic. pro leg. Man. c. XI: *Testis est Italia* — *Testis est*

Testis Arar Rhodanusque celer, magnusque Garumna,
Carnuti et flavi caerulea lympa Liger.

An te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis

Caeruleus placidis per vada serpis aquis;

Quantus et, aetherio contingens vertice nubes,

15

Frigidus intonsos Taurus alat Cilicas?

Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes

Alba Palaestino sancta columba Syro;

Sicilia cet. Cf. infr. IV, 1, 107 sqq. WVND.

11. *magnusque Garumna*. Propter aestuaria, quae facit,

12. *Carnuti et flavi caerulea lympa Liger*. Carnuti vel Carnutes Galliae populus supra Ligerim, *flavi* dicti a colore capillorum, ut omnino saepe Galli. *Caerulea* appellatur lympa Ligeris, h. e. aequorea, quia Oceanus intrat per ostia, et aestuaria facit.

13. *An te, Cydne, canam*. Transit ad res a Messala in Asia, Syria, Phoenice et Aegypto aliquot ante annis gestas, vid. ad v. 5, et Obs. ad El. III. Cydni autem annis purus et cursus placidus. Cart. III, 4. Itaque ille dicitur *tacitis undis leniter placidus serpere*, immittere se, *per vada, caeruleis aquis*, h. e. in mare. HEYN. De recepta lectione *caeruleus placidis* cf. Obs.; *caeruleus* ad purum colorem spectat. — *tacitis undis serpis*. Ovid. Trist. III, 10, 30: (Ister) *testis in mare serpit aquis*. — *per vada*. *Vadum* fundus fluminis, ut apud Ovid. Met. I, 369: *Cephisidas undas — vada nota secantes*. Ad lenem fluvii cursum pingendum conspirant verba *tacitis, leniter, serpis*. Similem copiam adverte in Seneca Herc. Fur. 680:

Placido queta labitur Lethe vado.
Cf. Not. ad I, 10, 34: *placidis aquis*

ad placidas aquas, in stagnum tranquillum. Nam — teste Strabone lib. XIV, p. 990, (672): *αὐ τοῦ Κυδνῶ ἡ βολαὴ κατὰ τὸ Πήγμα καλούμενον* ἔστι δὲ λιμνάζων τόπος, ἔχων τὰ εὐλαί νιώσις, ἡς ἐν ἱμνίᾳ τοῦ Κυδνῶς — in aquam placida stagnantem influit Cydnus. WVND.

16. *Taurus arat Cilicas*. Dividit, dirimit Ciliciam, per mediam regionem perpetuo iugo extenditur, vid. Obs. — *intonsos*, ut barbaros, omnino incultos. HEYN. Lectionem *alat*, quam recepi, tueretur Strabo, qui lib. XII, p. 854, (569) de fertilitate huius montis, notante Statio, disseruit. Summa enim cacumina fertilis esse et inhabitari ille tradit. WVND.

18. *Alba Palaestino sancta columba Syro*. Syria, ut late patebat, praeter Coelen, Phoenicen, etiam Palaestinam continebat. Syros a vescendis columbis abstinuisse, etiam ex libro, qui Luciano tribuitur, *de Dea Syria*, notum est. Loca collegere Broukh. et quos laudat, tum Muncker. ad Hygin. f. 197. Declarat igitur Tibullus Syriam per rem singularem eique domesticam, columbarum candidarum greges passim volantes: levis profecto et ne elegiae quidem exilitate digna satis memoratio, ut ab hac poetam abstinuisse malis, nisi reputes, rem religiosam hanc esse, adeoque dignitatem aliquam exinde habere.

Vtque maris vastum prospectet turribus aequor

Prima ratem ventis credere docta Tyros; 20

Qualis et, arentes quum findit Sirius agros,

Fertilis aestiva Nilus abundet aqua?

Nile pater, quamam possim te dicere causa,

Aut quibus in terris oculuisse caput?

Te propter nullos tellus tua postulat imbres, 25

Arida nec Pluvio supplicat herba Iovi.

Te canit atque suum pubes miratur Osirim

Barbara, Memphiten plangere docta bovem.

19. *prospectet turribus.* Turres sunt alte exstructae domus, in quarum tectis interdum turres eminent; quales excitasse Tyrii memorantur, unde mare prospicerent. Vid. Strab. XVI, p. 757 (1098. A.) Talis fuit *turris Maecenatiana* ap. Hor. III, Carm. 29. Vid. Broukh. Statius de navium propugnaculis accepisse videtur.

20. Tyriis tribuit, quod omnino de Phoenicibus praedicari solet; res et apud scriptores obvia, (vid. quos Broukh. laudat, adde Dionys. Perieg. 907 sqq.) et a recentioribus ad monumentorum fidem et suspicionum subtilitatem accuratius declarata. Post Bochartum videndi inprimis Mignot (in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* Tom. XXXIV) et Bryant (*Analysis of ancient Mythology* p. 225 sqq.)

21. *arentes quum f.* Nili auctus fit ille quidem inde ab Aprili, in locis tamen Aegypti circa Memphim non nisi inde a Iunio sub observationem hominum venit, usque ad Septembrem excurrentem; adeoque Caniculae ortus in illud tempus incidit, Sole in Leonem transiente. HEYX. - *aestiva*, qualis aestate esse solet. Conf. de hac significatione I, 2, 52, et *hibernas undas* apud Virg. Aen. VII, 719. WVND.

22. Notum est Nili fontes olim igno-

ratos fuisse. Res tamen nunc quidem Iac. Brucii narratione satis ad liquidum perducta. Praeclare physicas notiones poetico ore extulit in splendido loco de Nilo Thomsonus (in *Summer* 773 sqq. 792 — 810). Nilus pater dicitur communi fluviorum epitheto. *Occuluitque caput* etiam Ovid. II, Met. 255. Rem ingeniose in signo Nili redditam habemus, quod Fancellus ad Bernini manum effinxit in Capitolio, capite Nili patris velato apud Rubeum Stat. Ant. XCVII.

26. *Pluvio* — *Iovi*, a quo pluvia mittebatur; Graecis Ὠκεός. Multa congestere Gebh. Broukh. et Vulpius. Agnoscitur nunc vulgo Iovis Pluvii signum in Columna Antoniniana, ut a Santen. Bartolio expressa caest n. 15.

27. *miratur Osirim*, h. e. reveretur, veneratur. Vid. Cuper. II, Obs. 1. Fuit autem Nilus cum Osiride inter praecipua numina ab Aegyptiis culta; quod illustrare saltem possant dicta a Iablonskio de Diis Aegypt. lib. IV, 1, et de Osiride lib. II, 1.

28. *Memphiten plangere docta bovem.* Int. Apim. *plangere bovem*, h. e. se propter bovem. Vid. Obs. HEYX. Verba *pubes barbara*, h. e. barbari, cf. Not. ad v. 7, *Mem. pl. docta bovem* Aegyptios notant. WVND.

Primus aratra manu solerti fecit Osiris,

Et teneram ferro sollicitavit humum;

30

Primus inexpertae commisit semina terrae,

Pomaque non notis legit ab arboribus;

Hic docuit teneram palis adiungere vitem;

Hic viridem dura caedere falce comam;

Illi iucundos primum matura saporis

35

Expressa incultis uva dedit pedibus.

29 sqq. Memorebilis locus de Osiride, quem cum Baccho confasum esse a Graecis iam inde ab Herodoto (lib. II, 42) satis constat; et illustravit copiose Jablonsk. Panth. lib. II, c. 1, §. 5. Cum Tibulli amica sacris Isiacis initiata esset, ut ex EL 3, 23 sqq. colligi posse videtur, suspicari licet, in ipsis initiis Isiacis, cuiusmodi ea Romae erant, hoc idem traditum fuisse. Ad hunc autem Osiridem non modo, ut ad Bacchum, vitium sationem, verum etiam arationis et consitionis arborum inventionem retulisse eos homines, ex hoc Tibulli loco discitur. Adde Diodor. I, 14, pessimum rerum aegyptiarum interpretem, cum graecum scriptorem nescio quem temere sequutus sit, qui graeca cum aegyptiis miscuerat. HEYN. Similia his, quae a versu 29 seqq. ad Osiridem referuntur, Paci inventa tribuuntur I, 10, 45. WVVD.

29. *manu solerti*. Nempe invenientis rebus solertia hominis maxime continetur. HEYN. Bene ab *aninio* vel *ingenio* ad manum translatus epitheton, quae *solers* vocatur, cum novam rem effinxit. WVVD.

30. *teneram ferro sollicitavit humum*. *Movet, vertit, dissipat, revellit, eruit*, alii in ea re. Vid. Brqukh. *Teneram* ut vocat terram, quia recens adhuc orbis erat; ideo mox *inexpertam*, Va-

ler. Flacc. I, 69, *ignaras Cereris terras* dixit. HEYN. - *teneram* ad humum Aegypti ex Nili exundatione mollem facilemque ad arandum, coll. Plin. XVIII, 18, s. 47, me probante, refert H. Vossius. Opponitur *dura humus*. — Versu sequente ad usum loquendi verbi *commisit* facit Horatius Ep. 2, 3, 125:

Si quid inexpertum scenae committis.

Adde Tac. Hist. IV, 52. WVVD.

34. *Dura — falce*. Nobis culter hortensis. *Dura*, ut Hor. IV, Carm. 4, 57:

Duris ut ilex tonsa bipennibus;

propter rigorem ferri. Agit autem de amputatione vitium. HEYN. *Dura falx* est immitis, quae inutilibus non parcit, notante H. Vossio, qui Virgilium Georg. II, 369 contulit:

tum denique durae

Exerce imperia, et ramos compece fluentes.

Cf. Obs. ad I, 1, 184. *Coma* de vitibus, ut *frons*, usurpatur. WVVD.

36. *incultis — petilibus*. Olyllenus explicat: *stercore et paedore oblitis*; nimis inculto. Sed est aut ab inculta aetate, incultis et agrestibus hominibus petitum, aut *incultis* est idem quod *squalidis* a musti aspersione. Vid. inf. II, 5, 85:

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
 Movit et ad certos nescia membra modos.
 Bacchus et agricolae magno confecta labore
 Pectora tristitiae dissoluenda dedit;

40

Obliuis et musto feriet pede rusticus uvas.

, Dumque male optatos nondum premis inscius axes.

Propert. III, El. 17 (15) 18:

Et nova pressantes inquinet uva pedes.

Cf. Gebh. ad h. l. Ovid. IV, Fast. 897, et II, Met. 29, *auctumnus calcatis uvis sordidum* appellat. Apud Brunck. Analect. Vol. II, p. 239, XI, in carmine Quinti Maecii ipse Bacchus uvas calcat. *Sapores superiori versu sunt succi.* HEYN. Omnes interpretationes verborum *incultis pedibus* H. Vossio displicuerunt, *incultos p.* explicanti indoctos, rudes, oppos. I, 5, 24, *veloci pedi*, ratione quidem habita illorum temporum, quibus haec inventa tribuuntur, sed non usus loquendi; ex quo *incultus* de partibus corporis usurpatum, ornatum vel speciem iis abesse significat. Ipse Gebhardo assentior. Ceterum morem uvas pedibus calcandi etiamnum in Italia solemnem esse Heynius ad Virg. Georg. II, 7, docuit. WVND.

37. *voces inflectere cantu*, h. e. variare, sonos numerose mutare. Vid. Broukh.

38. *ad certos — modos.* Sunt modulationes tibiae vel fistulae variae, ad quas flectuntur saltantium artus. Vid. Broukh. — *nescia membra*, eleganter, corpus indoctum. HEYN. *nesc.* saltationis ignara. Adiectivis ex enuntiationis alicuius natura vel sententiarum serie, I, 5, 68, certam accipientibus significationem inprimis annuera *nescius*, *inscius*, *rudis*, *insuetus*. Ovid. Metam. II, 148:

TIBULLI Carm.

Adde Horat. Od. III, 24, 54, *rudis*; et supra I, 4, 48, *insuetus*. WVND.

39 sqq. *Bacchus et.* Nolim putare, Bacchum nunc Osiridis personae substitui, moxque ad Osiridem rediri: sed Bacchus nunc est vinum. HEYN. At H. Vossius deum intelligit confusum cum Osiride. WVND.

39. *magno confecta labore.* Opere rustico fracta et debilitata.

40. *tristitiae dissoluenda dedit*, h. e. a tristitia: genitivus hic graece ponitur. Sic ap. Cic. *legem solutus*. Vid. Broukh. Eiusmodi sunt et aliae, v. c. apud Propert. III, 9 (7), 54:

Parthorum astulae tela remissa fugae,

h. e. a fuga. Vid. Gronov. Obs. I, 11: *dissoluenda dedit* pro dissolvit, ut III, 6, 28, *diripienda ferant* pro diripiant. Ovid. II, Fast. 521: *flaminis torrenda dedere*. *Δυστίσιμνος* autem Bacchus, noto epitheto. H. — *dissol. dedit*, h. e. fecit, ut dissolverentur; de qua nova dicendi ratione cf. Obs. Ceterum *solvere* et *dissolvere* absolute posita, atque ad animum translata, significant: curis et metu liberare. Plaut. Merc. I, 2, 54: *dissolve me*. Senec. Agam. 74:

non curarum

Somnus domitor pectora solvit.

Ita, ne quis ad curas et timorem verbum *dissolvere* referret, adiecta est vox *tristitiae*, quae in bonam accepta partem, animi statum, a risu et hilaritate remotum, qui vultu vel verbis signi-

K

Bacchus et afflictis requiem mortalibus affert,

Crura licet dura, compede pulsa sonent.

Non tibi sunt tristes curae, nec luctus, Osiri,

Sed chorus, et cantus, et levis aptus amor;

Sed varii flores, et frons redimita corymbis;

43

Fusa sed ad teneros lutea palla pedes,

ficatur, notat; quae significatio adiectivi *tristis* ita non raro usurpata usa firmatur. Cic. de Orat. II, 71, f. *tristis vultus*. Terent. Andr. V, 2, 16: *tristis severitas*. Noli de tristitia, e malis conceptis vel imminantibus orta, cum aliis cogitare, et vel versibus sequentibus *Bacchus et — sonent* monetur. WVND.

42. *Crura licet d.* De vinctis in ergastulo loqui potest, puta. Cf. inf. II, 6, 25. (In primis compares Iuvenalis locum de patre saevo in servos XIV, 23: *quid quadet iuveni laetus stercora catenae? dux, comp.* Ovid. Amor. I, 6, 1: *dura catena*. WVND.) Simile autem hoc aliis vini laudibus apud poetas, v. c. Horat. III, Carm. 21, 17 sqq. et Ovid. I, Art. 237.

43. *Non tibi — sed.* Tibullo Aegyptios ita reprehendi statuit H. Vossius: Osiridem vel Bacchum non cultus Aegyptiorum, cf. 28, sed hilans veneratio decet. *Sed* ter cum vi positum, ut I, 8, 25, 26, de qua repetitione vid. Wollfium ad Tac. Ann. I, 10, p. 33. WVND.

44. *levis — amor.* Vid. ad I, 73, est *aptus*, quod alias, te decet, tibi convenit. Ovid. III, Met. 554, de Baccho:

Quem neque bella iuvant, nec to-
la, nec usus equorum;

Sed madidus myrrha crinis mol-
lesque coronae;

Purpuraque et pictis intextum y-
stibus aurum.

Qui versus ex ipso Tibullo edumbrati esse videntur. Horatius autem de eodem Baccho II, Carm. 19, 25:

Quamquam choris aptior et iocis
Ludoque dictus etc.

46. *Fusa sed ad teneros lutea palla pedes.* Crocota, 1084, 144. (De crocota Baccho apud Graecos propria vide interpretes ad Arist. Ran. 46, et Crenzer. Symb. T. 2, p. 330; de *luteo* Not. ad I, 8, 52; de *palla* Not. ad III, 6, 13. Ad ornatum Bacchi 45, 46, compares Senec. Oed. 411—425. WVND.) *Fusa*, suaviter, ut eodem modo *fluere* talis vestis dicitur; apud Virgil. Aen. I, 404: *pedes vestis defluxit ad imos*, et Propert. III, 17 (15), 32, de Baccho:

Et series nudos veste fluente pedes,
et in elegantissimis versibus, haud dubie ex meliore poeta surreptis, in Epitaphio (Maffei Mus. Veron. pag. 467):

Detrahe sarta comis, et amorum
oblita tuorum,

Tristis, inops, pallia veste, The-
tis, veni.

Non manus Italici lascivius im-
proba virga,

Nec fluat ante tuos lucida palla
pedes.

Luteus, b. c. flavus color erat festi ornatus et laetitiae index, v. Catull. 61, 10. Cf. Broukli.

Et Tyriae vestes, et dulcis tibia canto,
 Et levis occultis conscia cista sacris.
 Huc ades, et centum ludis Geniamque choreis
 Concelebra, et multo tempora funde mero.
 Illius e nitido stillent unguenta capillo,

48. *levis occultis conscia cista sacris.*
 Quae habet in se reconditas res sacras
 et mysticas, quae in sacris Liberi Pa-
 tris portabantur. *Conscia* saepe poetis
 ea dicuntur, quae aliquid in se con-
 tinent vel inclusum habent. Sic Ovi-
 dius *litteram mentis consciam* dixit,
 et inf. El. 8, 3: *fibra conscia deorum*.
 Senec. Thyest. 632:

*Quis hic nefandi est conscius iniqui
 locus?*

Valer. Flacc. Argon. I, 5:

..... *Cymaeae conscia vatis
 — cortina.*

Seyer. Aetn. 83:

*Quidquid et interitis falsi sibi conscia
 terra est.*

b. e. quae sub terra apud inferos esse
 feruntur. HEYN. Loca rerum obtegen-
 darum, quae ibi sunt vel fiunt, *con-*
scia translate dicuntur. Ovid. Ep. XV:

*Conscia deliciis illa (antra) fuere
 tuis.* WYND.

49. Genii religio praecipua esse de-
 buit in celebrando natali. Vocatur a
 poeta Osiris, qui amat festa et lusus,
 ut festo in Genii honorem celebra-
 ndo intersit. Novum atque hoc, non
 tam quod deus alterius honori et sa-
 cro, quam quod Osiris Genii festivo
 honori adest. HEYN. Osiris vel Bac-
 chus veniat diemque laetum reddat,
 orat Tibullus, ut apud Virgillum Aen.
 I, 734, Dido in convivio libaturus

*Adsit Laetiae Bacchus dator, et
 bona Iuno.*

Vtrum vero Bacchus *diem natalem*
 (Plaut. Pseud. I, 2, 32) an ipsum
Genium, qui illo die summopere co-
 lebatur, epulis, ludo etc. *concelebrura*
 dicatur, ad sententiam parum refert,
 nisi quod posterius poeta dignius est.
 Pro vulgari: *concelebrat et potatione*
 ipse deus, ut multum bibat, invitatur
 verbis et *multo tempora funde mero*.
 WYND.

50. *tempora funde mero.* Perfunde,
 sc. venis vino incalescentibus per eas
 diffuso. Vid. ad Eleg. 2, 3 Obs.

51. *Illius*, nempe Genii. Cf. II, 2, 5,
 6, 7, 8; ut adeo Genius unctis coro-
 natisque capillis die hoc festo aut eis,
 aut esse fingatur; quippe ipsi sacro ac
 sollemni. Sic unguentis delibati et co-
 ronis ornati sunt omnino ii, qui epu-
 lis et sollemnibus intersunt. Sed v. 55
 ad Messalam oratio conversa. Sic sub-
 inde mutatae personae, et paulo in-
 suaviores transitiones inf. El. 8, 27;
 9, 61, 63; II, 2, 21, 22. (Melius huc
 vocatur I, 9, 13; ubi vid. Obs. W.) —
unguenta de anomo intelligit Broukh-
 sius, nescio cur solo? *Collo* autem cer-
 ta gerit, ut mos est in epulis hilario-
 ribus. Loca dedit veterum Broukh-
 sius. Ovid. H, Fast. 739; Horat. II, Sat. 3,
 266. HEYN. Graecam hunc morem co-
 ronandi esse, fidem facere possit Lu-
 venalis, Romanum, ad Graecorum
 mores compositum, ita perstringens
 III, 68.

Et ceromatico fere victoria collo.

Quae collo ferebantur coronae, *κεκο-*
μυκται graece appellabantur, ut Athen.

Et capite et collo molli sarta gerat.

Sic venias hodiernae; tibi dem turis honores,

Liba et Mopsopio dulcia melle feram.

At tibi succrescat proles; quae facta parentis.

55

Augeat, et circa stet veneranda senem.

Nec taceat monumenta viae, quem Tuscula tellus

p. 674, testatur. Versu priore nitido ad pulchritudinem comarum referendum est, ut infr. 8, 16, *nitidum caput*, et apud Callimachum Lav. Pall. 32, *λεπιδον* — *ελεγκμον*, quod Spanhemius bene illustravit. WVXD.

53. *hodiernae*, pro hodiernus, h. e. hodie; ad Osirin haec. H. Heynius in interpretatione vocis *hodiernae* Statium, et versus 53, 54 ad Osiridem referens, Brokhusium secutus est. At et imago Genii, quae praecessit; simillima illi, quam II, 2, 6, 7, exhibuit Tibullus, et sacra Genio rite data vel offerenda II, 2, 8; IV, 5, 9, et transitus per particulam *sic* ad Genium haec verba: *Sic venias* — *feram* referenda esse, demonstrant. — *hodiernum* pro: deum tutelarem huius diei accepit H. Vossius. — *dem* — *feram* conditionaliter esse relata ad *Sic v. h.*, apparet, collato loco gemello I, 10, 11, ibique Obs. et I, 1, 15. WVXD.

54. *Mopsopio* — *melle*, h. e. Attico. Nam *Mopsopio*, ἡ Αἰττική, ab antiquo Atheniensium rege Mopsopo. Notum autem, in Attica fuisse Hymettum mellificio nobilem. Ait igitur se Osiridi tus et liba mellita esse oblaturum; quod et ipsum ad Osiridis religionem notabile est. Alias Genio liba apposita, inf. II, 2, 8.

55. *At tibi succrescat proles*. Albinov., cuius vulgo habetur, III, 29:

*Et tibi succrescant Albinov. bis
Caesare digni,*

ubi vid. Scal.

55. *quae facta parentis* *Augeat*. Sc. aliis praeclare factis; nisi *facta*, *τὰ κτλ.*, pro ipsa fama et gloria dicta mlls. Duo autem Messalae filii. Vid. inf. ad II, 5, pr.

56. *circa stet veneranda senem*, h. e. formae dignitate, ut Vulpus praeclassae interpretabatur, et omnino rebus gestis et honoribus conspicua et clara. Vid. Ayrman. Vita Tib. §. 58. Virg. Aen. IX, 276, *Euryalum venerandum puerum* appellat. Inf. IV, 2, 10:

*Sau comsit, comitis est veneranda
comis.*

57. *Nec taceat monumenta viae*, b. e. Tusculani et Albani celebrent magnificentiam Messalae in manienda parte Viae Latinae, ut iam Claverius et Strabone (lib. V, p. 362, A.) docuit, quam iussu Augusti, vel novam, vel vetustate collapsam, sternendam sumserat Messala inter ceteros viros triumphales, quibus vias partim ex manubiis, partim ex suis pecuniis reficiendas distribuerat. Cf. Suet. Aug. 30, et Dio LIII, 22. *monumenta* h. l. sunt opera publica. (Accuratius ita, quid *monumenta* sint, definitur, quam a Ruhnkenio ad Vellei. Pat. I, 11, p. 24, id factum est. WVXD.). Opus autem praeclarum, et, quod saecula duraturum illud fuisse, ex Martialis versibus colliges, qui aeternam libri famam sic coniungit lib. VIII, 3, 5:

*Et quam optata sit Messalae saxa
iacabunt,*

Me tamen ora legent.

Candidaque antiquo detinet Alba Lare.
 Namque opibus congesta tuis hic glareæ dura
 Sternitur, hic apta iungitur arte silex,
 Te canet agricola, et magna quum venerit urbe,
 Serus, inoffensura retuleritque pedem.
 At tu, Natalis, multos celebrande per annos,
 Candidior semper candidiorque veni.

ELEGIA VIII.

Non ego celari possim, quid nutus amantis,

58. *antiquo* — *Alba Lare*. *Antiquo Lare*, propter vetustatem urbis, quoniam inde Romam colonia ducta. *Alba candida*. Suspitor sen montem ipsum, seu aedificia ex longinquo prospicientibus candorem exhibuisse. *Harv.* Ad constructionem *Alba detinet aliquem Lare a.* compara I, 3, 31.

Me tenet ignotis ægrum Phaeacia terris. VVND.

59. *glareæ* — *silex*. Vid. Liv. XLI, 27: *Censores vias sternendas silice in urbe, glareæ extra urbem substruendas marginandasque primi omnium locaverunt.*

64. *Candidior* — *candidiorque*. Vid. Ovid. V, Trist. 5, 13; cf. Curt. ad Salust. Catil. 5, 7: *veni pro redi, ut alias quoque.*

EPIGRAMMA VIII.

De amore Marathii Pholoea agit hoc carmen. Erat Marathius formosus puer, multoties, etiam Tibullus, (I, 4, 81) votis expetitus, ipse cultu sibi et ornatu placens; quem in gravem puellae amorem incidisse multis argumentis poeta deprehenderat. Nec

tamen, ut ex vs. 25, 26, 49, 61, 62, intelligitur, novus ille erat amor, sed ex longa cum Phloe, quae prior fornicum puerum appetiverat, consuetudine natus; quo observato Phloe, ad puellares artes facta, superba et fastidiosa puerum habuit, eumque solita cum calliditate elusit atque exprociavit. Immiscuit poëta monita et oburgationes puellae, ut puerum illa ulterius torqueat. Et facit hoc more suo, qui elegiam deest, cum mira sensus et affectus, dum alius alii succedit, varietate et vicissitudine creberrima. De Marathio supra ad El. 4, 81, vidimus. Phloe inter claras eius aetatis puellas etiam ex Horatio nota est, ubi I, Carm. 33, 6, *aspera puella Cyrum fastidit, alium inollem puerum*; ut II, 5, 17, est ea *Phloe fugax*. Chloridis eam filiam fuisse, idem Horatius nos colligere iubet lib. III, 15, 7, 8.

64. *Non ego celari possim*. Ita Latini loquuntur. Cic. p. Cluent. c. 66: *Non est profecto, de illo, veneno celata mater*. Vid. Bruckh. Ceterum de sententia, et arte hac amatoris sensus ex cer-

Quidve ferant mihi lenia verba sono:
 Nec mihi sunt sortēs, nec conscia fibra deorum,
 Praecinit eventus nec mihi cantus avis;
 Ipsa Venus magico religatum brachia nodo

5

tis sigis: *coniectant*, videri potest Epigr. Callim. 45, et Propert. I, 9, 5 sqq. III, 8 (6) 9 sqq. HEYN. De coniunctivo *possim* vid. versum 59. W.

2. *mihi lenia verba sono*. Sunt *lenes susurri* Horat. I, Carm. 9, 19: *lenes susurri* Callim. fr. 118, p. 486. HEYN. *Susurri*, de quibus iam Statius cogitavit, ut intelligantur, *lenia verba* non postulant; nec magna profecto requiritur ars vel exercitatio, quam Venere serviendo sibi parasse 5, 6, iacet Tibullus, ut ex verbis, quae invenis puellae in aurem insusurrat, amorem *coniectes*. *Lenia verba*, ut ipse interpretor, placidam loquelam notant, ubi vel sonus, quo quis verba eloquitur, amorem prodit. — *ferant*, significant. WYND.

3. *Tria ponit divinatorii genera: sortes*, quas supra vidimus El. 3, 11; extispicium, augurium. Cf. II, 5, 11; vid. Broukh. Verum est, inquit, non sum sortilegus, nec extispex, nec auspex; enimvero ab ipsa Venere edoctus haec novi. HEYN. Colorem similem inesse observabis verbis Cicero-
 nis Ep. ad d. VI, 6: *non ex alitis involatu, nec e caetu sinistro oscinis, nec ex tripudiis* — *tibi auguror, sed habeo alia signa, quae observem*. W.

ib. *conscia fibra deorum*. Vid. ad El. 7, 48; Prop. IV, 1, 104:

Aut sibi commissos fibra locuta deos.
 Et apud Tacitum, affectatorem poeticae elegantiae, German. 10: *equos deorum conscios*, e quibus voluntas deorum cognoscitur, dictos videas. HEYN. Placet brevitas in verbis *conscia deorum*, h. e. quae deorum volun-

tatem nuntiat ac manifestant. Ovidii locum Heroid. XVII, 265, *furtivae conscia mentis littera* commode comparas, non vero Tibulli I, 7, 48. WYND.

5. *magico religatum brachia nodo*.

Hanc in nodum magicum, ad certam superstitionis legem factum, constricto, ne posset renodari aut solvi. V. Broukh. Respicit autem modum castigandi servos in *esgastalis*, qui manibus fune suspensis verberibus caeduntur. Ad eum igitur modum ac suspensis manibus caesum a Venere fingit, ut disceret singula, quae amoris insunt, adeoque et ea, quae amorem arguunt; nodum autem, ut firmum et ad solvendum difficilem declararet, *magicum* appellavit. — *religatum* pro ligato dixit. HEYN. Quamquam verbis *religare*, *revincire* praepositio *re* non ubique peculiarem vim addit, de captivis tanien aut vinculis, quorum manus post terga retortae, verba inde composita proprie usurpuri videas. Hoc igitur loco *religatum* pro religatum post tergum, ut I, 7, 6; *evinctos* (post terga) *brachia duces*. Adde *retorquere* apud Horat. Ep. II, 1, 191:

Mox trahitur manibus regum fortia retortis

Sen. Thyest. 685:

Post terga juvenum nobiles revocat

Ad verba *nodo magico* compara, quae de vinculis *Veneris* ad Virg. Ecl. VII, 78, disputant interpretes. Imago huius loci ad IV, 5, 13, illustratur. WYND.

Perdocuit multis non sine verberibus,
 Desine dissimulare; deus crudelius urit,
 Quos videt invitos succubuisse sibi,
 Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos,
 Saepeque mutatas disposuisse comas?
 Quid succo splendente genas ornare? Quid ungues
 Artificis docta subsecuisse manu?
 Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus,

6. *Perdocuit*, nempe artem intelligendi notas amatorias. Propert. l. l. I, 9, 7, rem clarius expressit:

*Me dolor et lacrimas marito fecero
 peritum.*

et III, 8 (6) 17:

*His ego tormentis animi sum verus
 aruspex;*

*Has certas didici saepe in amore
 notas.*

Præclarum est Centauri signum in Villa Borghesia, qui ab Amore verberibus domatur. V. Statuas a Rubeo vulgatas tab. LXXII. Adde tabulam in Pictur. Herculan. T. I, n. 25.

8. *succubuisse*. Qui amorem premit, huic affectui obniti videtur. Eum igitur Amor ἀνίστατο πάχυν (Soph. Ant. 777) acius urget et torquet. At qui amorem aperte fovet, eum Amor vel Venus iuvat. Catull. 61, 202—5:

Bona te Venus

luerit, quoniam palam

Quod cupis, cupis, et bonum

Non abscondis amorem.

deus, Amor; vid. Not. ad III, 6, 13. WVND.

9 seqq. Ad Marathum Phlooes amore captum. Declarant haec quærum mollem et delicatum, cuiusmodi illa ætate, qua luxur asiatici omnijs

corrupta in Italiam transierat, multi Romam continebant, a parentibus vel propinquis adducti, ut ex flore ætatis infame lucrum facerent. Etiam de artibus, quibus placere volebant hi formosuli, notabilis est locus; nec modo de cura circa comarum cultum; verum etiam de genis seu faciatu seta rasis, et de vestibus subinde mutatis et corrigia calcei adducta. Illa v. 10, *Saepeque mutatus disposuisse comas* apud Callimachum L. P. 22, sunt: *Ἡλλήνων τὸν ἄνδρα οἷς περὶ θάλας ἔμελλεν*. Simile his versibus est Epigramma Pædi Silentii (ap. Brunck. Anal. T. III, p. 78, XXII).

11. *succo splendente*. Est incrustatio facti, σμῆμα, fortasse ex madido pane, cuius illitu genis splendorem conciliabant. V. Scal. et Vulp. HEYN. Versu 12, ad ungues resecandos tonsoris opera usos esse Romanos docuit Vulpius. Cf. Valer. Max. 3, 2, 15. Tonsor ob artem barbam tondendi, quam egregie callebat, artifex appellatur apud Mart. VI, 52, 8. WVND.

13. *vestes — amictus*. Vestes sunt indumenta interiora; amictus, ut notum, quidquid vestibus superiniicitur. V. Broukh. HEYN. — *ansaque*. Gracilitate pedum ille placere studebat. De ratione per copulam in repetitione ultimum membrum adiungendi, ut hic *ansaque* pro frustra

Ansaque compressos colligit arta pedes.
 Ipsa placet, quamvis inculto venerit ore, 15
 Nec nitidum tarda comserit arte caput.
 Num te carminibus, num te pollentibus herbis
 Devovit tacito tempore noctis anus?
 Cantus vicinis fruges traducit ab agris;
 Cantus et iratae detinet anguis iter; 20
 Cantus et e curru Lunam deducere tentat,
 Et faceret, si non aera repulsa sonent.
 Quid queror, heu! misero carmen nocuisse? Quid herbas?
 Forma nihil magicis utitur auxiliis;
 Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse 25

ansa ponitur, vid. Obs. ad I, 2, 48. Versu seq. *inculto os*, quod verbis *quid - ornare* opponitur, est cui cultus, h. e. fucus abest, et quaecunque ad pulchritudinem extollendam faciunt. Pholoen, cum amatori de amata diceret, per pronomen *ipsa* notavit, ut infra 27, *per tu*. Ita II, 3, 47, *At tibi* de Nemesi, cuius nomen versu demum 51 apponitur. WVND.

17. Etiam hoc exemplo apparet, quod sup. I, 2, 41, monuimus, quantopere delectata fuerit illa aetas rerum magicarum narratione, quum statim a v. 19 episodii more eam intexat Tibullus. Nota haec portenta per se sunt, et cf. Obs. Sic etiam anilis superstitio de deliquio, quod Luna ab incantatione experitur, et de more defectui per aeris attritum et tinnitum succurrendi, notissima; illustravit tamen Broukh. cum Vulpio.

18. *Devovit*. Incantatione ad amorem adegit. HERN. Scriptores pedestres *silentium noctis* pro *tacito tempore noctis* dicunt. WVND.

22. *Et faceret* — *sonent*. Rationem loquendi *Et faceret* pro idque faceret, et consecutionem temporum *fa-*

ceret — *sonent* vid. in Obs. explanatam — *aera repulsa*, h. e. pulsata aere; ut apud Ovid. Met. III, 532:

aerane tantum

Aere repulsa valent?

Quod per locutionem *geminare aëra* eleganter expressit Horatius Od. I, 16, 8. Si proprietatem compositionis spectas, praepositione *re* id significatur, quod res pulsata retro impellitur, vel impelli videtur; unde *uterus recussus* Virg. II, 52, equo hasta, validis viribus emissa, percusso tribuitur. H. Vossius *re* in voce *repulsa* pro *saepe* accepit, ut sup. I, 3, 24, ubi vid. Obs. — *Aerea* autem instrumenta, quorum strepita se Lunae succurrere posse sibi persuadebant superstitiosi, per *aes* et pedestres scriptores significant. Tac. Ann. I, 28: *Igitur aeris sono, tubarum cornuumque concentu strepere*. Add. Liv. 26, 5. Ceterum sententiam versuum 23 — 26 vide supra iam I, 5, 43, 44, expressam. WVND.

25. 26. Pholoen ex protervarum puellarum, quas nos *coquettes* appellamus, numero fuisse necesse est.

Oscula, sed femori conseruisse femur.
 Nec tu difficilis puero tamen esse memento;
 Persequitur poenis tristitia facta Venus.
 Munera ne poscas; det munera canus amator,
 Vt foveas molli frigida membra sinu.
 Carior est auro iuvenis, cui levia fulgent
 Ora, nec amplexus aspera barba terit.
 Huic tu candentes humero suppone lacertos,
 Et regum magnae despiciantur opes.
 At Venus inveniet puero succumbere furtim,

Formosum puerum illa illecebris suis
 et amatoris nequitia levioribus ad
 sui amorem pellexerat, sed. alterius
 pueri vota repressit. Cf. v. 49. H. —
noet, h. e. animam curis amoris per-
 turbat: verbum generale potentius
 est speciali, praesertim hoc loco, ubi
 lusus in verbis *nouisse* — *noet* acce-
 dit, de quo vid. sup. ad I, 5, 44.
 WVND.

27. *Nec tu*. Alloquitur nunc Pho-
 loen. HEYN. Quanto flagraret Marathus
 amore Pholoen, quum esset 17 — 26
 ostensum, Tibullus pergit v. 27 ad
 illam monendam, ut vota pueri ne
 moretur, neve eum aspernetur. Quae
 ut arcte cohaerent, ita per *et tu*, *καὶ*
σύ, pro: tu igitur, levius sunt vineta.
 WVND.

28. *tristitia facta*. Crudelia, saeva,
 pro: trinitiam, h. e. superbiam et
 fastum erga amantem. V. Vulp. HEYN.
 qui Virg. Aen. II, 548, *tristitia facta* bene
 comparavit. Sequentia m. *ne poscas*
 quomodo superioribus *Nec tu d. au-*
nnectenda sint, Obs., docent WVND.

32. De insolentia locationis, *am-*
plexus — *terit*, pro *labella* terit, vid.
 Obs. *nec barba* s. pro et cuius barba
 non terit. Cuius ex cui assumi posse
 docent Obs. ad IV, 2, 17. WVND.

34. *regum*, h. e. divitum. Res nota.

Est quod Eleg. I, 78, *despiciam ditesc.*
 HEYN. Vsum vocabuli *rex* pro potente,
 divite et Horatius firmat Ep. I, 10, 32.

Licet sub paupere tecto

Roges et regum vita praecurrere
amicos.

(quem locum ad Augustum, ut sci-
 licet regem, male retulit VVielandius
 p. 185). Ita non mirum vocem illam
 de *patrono* usurpassse veteres, ut Iu-
 venalem I, 136; V, 14. WVND.

35. *At Venus inveniet*. Cum dixis-
 set: hunc tu in amplexus tuos reci-
 pere ne refuse, opportunitas, addit,
 amplexui haud deerit. Ipsa Venus
 parabit, demonstrabit viam, suppe-
 ditabit locum, ut possis puerum in
 amplexus accipere. Sic Graecis *αἰσίου*.
 Incidit in locum Luciani de Peregr.
 19. *τότε μιν καὶ τὸν διὰ παραγωγῶν*,
ὅπερ τὸ καὶ ἀπαρτιῶν ἐ γυναικός. inf.
 v. 56, *dare* dicitur. Tenendum autem,
 Pholoen elusisse pueri desideria per
 causam custodiae, qua teneretur; conf.
 inf. v. 55 seqq. Vnde intelligitur,
 fuisse et ipsam Pholoen seu liberti-
 nam seu peregrinam, quae marito nu-
 pta esset, cui seminarum generi tuto
 per leges peccare licebat. HEYN. Adde.
 Soph. Oed. T. 120: *ὅν γὰρ καὶ ἐν*

TIBULLI *Carm.*

L

Dum tumet et teneros conserit usque sinus,
 Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
 Oscula, et in collo figere dente notas.
 Non lapis hanc gemmaeque iuvant, quae frigore sola

ἐνὶ στήθεσσι καὶ στήθεσιν, ubi exempla congressit
 Musgrave. WVND.

36. *Dum tumet.* ὁρῶν, σπαραγῶν de
 desiderio; (at αἰδῶν de ira, fluctibus,
 tempestate) nec tam turpiter dictum
 accipiam, ut Horat. II, Sat. 7, 49,
cauda turgens dixit. HEYN. His suf-
 fragari nequeo; *tumet* notat: in vegeto
 flore aetatis est constitutus; et con-
 venit graecum σπαραγῶν. Vid. Obs.
 Huic interpretationi sequentia *teneros*
conserit u. s. egregie concordant.
 WVND.

et teneros conserit usque sinus. Ne-
 scio quid obsceni hic quaerunt inter-
 pretes; est, coniungere pectora per
 arcuos complexus, unde subiicit: *et*
dare oscula. Hinc *iungere pectora*
saepe de Venere Ovid. II, Met. 604:

— et illa suo toties cum pectore
 iuncta.

Epist. XV, 191:

At quanto melius iungi mea pe-
 ctora tecum,

Quam poterant saxis praeci-
 pitanda dari!

Miscere pectora dixit Statius II, Silv.
 I, 206, *ponere* Catal. vet. poet. p.
 204, v. Scal.

Quaeque puella tuo cum pectore
pectora ponit.

Idem vult noster, quod Plaut. Cur-
 cul. I, 3, 32: *Viden ut miseri mo-
 liuntur? nequeunt complecti satis.*
 HEYN. Ceterum v. 37 illa descripta
 sunt oscula, quae Graecis κατὰ λωτρί-
 ματα appellata, vid. Arist. Nub. 52,
 ibique Schol., Venerem comitantur,

ut h. l., vel praecedunt, ut apud Ovid.
 Am. III, 7, 9:

Osculaque inseruit cupidae luctantia
linguae,

*Lascivum femori suppositaeque se-
 mur.* WV.

39. *Non lapis hanc.* Sententiarum
 nexus fortasse hic est: Noli superba
 esse in puerum te amaulem. Sis facilis
 et admittas amantum desideria, dum
 iuventa flores. Succedet senectus, qua
 nullis artibus ad amorem tui allicere
 poteris: sic 39 — 48. Iam 39, 40.
 Noli excludere amantem: omnibus
 Veneribus et Gratiis careat puella su-
 perba et dura! *Lapides* vel lapilli
 sunt uniones, margaritae, ut Ovid.
 I, Art. 432:

Elapsusque cava fingitur aure lapis.
 V. Brouk. h. l. — *iuvant*, ad ornandum
 corpus nullam venustatem, qua pla-
 ceat, addant. Sensus vero: ἡ πρὸς
 τοῦ καὶ ἀνταρπιδίτης καὶ ἄλλης ἰσχύος, ut
 egregie Scaliger. H. Prioribus haec
 ita annectenda esse puto: etiam hanc
 ob causam muneribus amorem ne
 vendas, quoniam puellae, quae lucri
 causa servierunt, postquam aetas for-
 mosa transiit, ab amatoribus destitu-
 tae, muneribus illis non delectantur.
 Tum ad sequentia 40 — 46 transitus
 facilis: neque tum artes ad amatores
 revocandos quidquam prosunt. Ita
iuvant, quod recepi, est delectant,
 ut III, 3, 17, 18; et *quae f. s. dor-
 miat* conditionaliter posita, pro: quae,
 si senibus pro muneribus se vendide-
 rit, frigore sola dormiat, ab amato-
 ribus derelicta. WVND.

Dormiat, et nulli sit cupienda viro. 40
 Heu! sero revocatur amor, seroque iuventus,
 Quum vetus infecit cana senecta caput.
 Tum studium formae: coma tum mutatur, ut annos
 Dissimulet, viridi cortice tincta nucis;
 Tollere tum cura est albos a stirpe capillos, 45
 Et faciem demta pelle referre novam.
 At tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
 Vtere; non tardo labitur illa pede;

ih. frigore, hieme. Notum illud
 Virg. Ecl. II, 22:

*Non mihi lac aestate novum, non
 frigore defit.*

cf. Statium h. l. Additum sup. El. 2,
 31: *hibernae frigora noctis. Et frigus
 omnino frigus noctis* apud poëtas.
 Possis quoque putare, frigus omnino
 ad *το μυσσεντιον* spectare, ut sit pro,
 quae sola, adeoque frigida, dormit.
 Sed prius verius est. HEYN. Et *frigi-*
goribus pro hieme Virg. G. I, 300:

*Frigoribus parto agricolae plerum-
 que fruuntur.*

Similiter Graeci *ψυχος* usurparunt. Op-
 posita vide apud Soph. Phil. 17, *ἡ
 ψυχή μιν — ἡ σίμω δ'.* WVND.

41. 42. *Heu! sero revocatur amor.*
Sero fieri dicuntur, quae sunt nimis
 sero, ut non latine loquimur, fru-
 stra, iam amissa occasione; sic in
 illo: *Sero medicina paratur, cum etc.*
 V. Brouk. — *velut caput* mox pro senili,
 v. inf. v. 50. *Insicere est tingere.*
 V. Brouk. HEYN. De hac animi com-
 motione vide Not. ad I, 4, 27. W.

43. *Tum stud. f.* Haec sententia
 membris tribus, quae sequuntur,
coma tum — tollere tum — et faciem,
 explicatur, ut II, 1, 40 — 46 verba
Tunc victus abiecti feri per ea, quae
 subiiciuntur; et apud Catull. II, 2,

verba *Quicum ludere.* — v. 46, *Et
 faciem* pro *Tum faciem* suo more dixit;
 vid. Obs. ad I, 2, 48. WVND.

44. *coma — viridi cortice tincta nu-
 cis.* Nota res. Plin. XV, 22: *rufatur
 capillus primum prodeuntibus nuculis.*
 Illustratur a Cyllen. et Broukh.

46. *Et faciem — novam.* Hoc nemo
 illustravit. Aut de fuco illito, ita ut
 nativa cutis lateat et sublata esse
 videatur; aut de smegmate intelli-
 gendum, v. 11, quo laevigatur cutis.
 — *pelle*, h. e. rugis.

47. *At tu.* Quae ab aliis non pru-
 denter fiunt, quum exposuisset Ti-
 bullus, ea, quae Pholoen melius fa-
 cere vult, per voces *At tu* recte op-
 ponit. Nam ut Graeci post sententias
 generales vel exempla aliena (Soph.
 Antig. 714, 1016) et post argumenta
 prolata (Crit. Plat. c. 5, f. *ἀλλὰ
 κείνου μοι*) admonitionem vel exhor-
 tationem, quam subiiciunt, a parti-
 cula *ἀλλὰ* incipiunt, ita Latini voca-
 bulo *At*, cum pronomine plerumque
 copulato, uti sunt. Conf. I, 2, 89,
 99; 5, 59; 8, 77. — Ad verbum
Vtere intellige ea, vid. Obs. ad I,
 5, 75; ad *Vtere — neu torque* conf.
 Obs. ad I, 1, 37 et I, 4, 39. WVND.

48. *non tardo labitur illa pede.* Noli
 putare, *labi* celerem cursum non bene
 exprimere. Ovid. III, Art. 65:

Neu Marathum torque; puero quae gloria victo?

In veteres esto dura, puella, senes.

50

Parce, precor, tenero; non illi sontica causa est;

Sed nimius luto corpora tinguit amor.

— cito pede labitur aetas.

HEYN. Adde Ovid. Am. I, 8, 49:

*Labitur occulte fullitque volubilis
aetas.*

Horat. Od. I, 12, 19: *rapidus morantem fluminum lapsus*. Nec vero verbo *labi*, cur de placido cursu proprie accipiatur, causam inesse video. WVND.

49. *puero quae gloria victo*. H. e. amore subingato et ita perdomito, ut omne fastidii et superbia genus in eum impune exercere possis. Cf. paullo ante ad v. 25, 26. (Ad constructionem facit Tac. Hist. I, 70: *reputans, plus gloriae retenta Italia fore*. Cf. sup. I, 6, 3. WVND.) De *Maratho* v. Obs. ad I, 4, 81.

50. *veteres — senes*. Contemtim *veteres* dicit, quasi vietos, rancidos, et cariosos, ait Broukh. nescio quam bene. Ornat simpliciter epitheton illud. Sic et Horatius *veterem senectutem* dixit Epod. 8, 3.

51. *Parce, precor, tenero*. Parce puero; nam vides, quantopere amore tui consumatur; vides, eum pallere, lamentari et lacrimari. — *tenero*, absolute positum adiectivum, ut amat noster. Vid. II, 1, 74, *iratae*: II, 4, 50, *securae*: III, 4, 92, *duri*: IV, 2, 3, *violente*. Sic Albinov. II, 56, *exorientem* simpliciter pro *sole exorientem* dixit. HEYN. Apud Iuvenalem XIV, 215, *Parcendum teneris*, et I, 22; VI, 383, pariter verbum *tener*, absolute positum, ad annos teneros referendum est; quae usitatissima huius vocis significatio est,

ut qui apud Iuv. VI, 548, *Spondet amatorem, tenerum amatorem tenero* ac blando amore flagrantem intelligunt, et hunc usum et teneros annos a feminis maxime peti iuxta ignorent. Ad Pholoen capiendam apte hoc. L. *teuer* pro puero positum esse vides. — Absolute *glabri* pro pueris glabris dixit Catullus 61, 142. WVND.

ib. non illi sontica causa est. Nempe, cur lutco colore sit et palleat, sed amor eum pallere facit. *Causa sontica* est morbus sonticus sive quivis vehementior, inprimis epilepticus. V. Scal. h. l. *Causa* pro morbo ponitur, quod morbo excusari interdum solemus. V. Vulp. h. l. Gronov. Obs. III, 14; Gesner. in Thes. h. v. HEYN. Ita statuunt interpretes, haud scio an formulam: *cui vel nisi cui morbus causa erit* Liv. 24, 16; Auct. ad Her. 2, 13, respicientes. Melius Stroth. ad Livium 22, 8, significationem derivasse mihi videtur. Gronovius p. 554, 555, ad Senecae locum restituendum exempla collegit. WVND.

52. *luto*, h. e. pallore. *Lutum* est color interflavum et album. Horat. Epod. 10, 16, *pallorem luteum* dixit: quamquam latius quoque *croceum lutum* dixere alii, ut Virgil. Ecl. IV, 44; conf. Broukh. ad nostrum locum. Vide, qui de hoc colore egerunt, laudatos a Titio ad Nemes. Cynege. 319. Nunc vide doctiss. nostrum collegam, Io. Beckmann, *Beytrage zur Geschichte, der Erfindungen* IV, 1, p. 44, qui docuit, esse *lutum* nostrum *Wau*, resedam luteolam, quae colorem flavum gignit. HEYN. Mirum igitur, in

Vae miser absenti moestas quam saepe querelas

Coniicit, et lacrimis omnia plena madent!

Quid me spernit? ait; poterat custodia vinci;

55

Catullo 61, 195, eundem colorem luteum, qui pallorem hoc loco notat, pro roseo et purpureo contra rei et linguae indolem esse acceptum. — Ceterum pallori, ut signo certo summi amoris, maxime confidit Propertius I, 1, 22, coll. I, 5, 21. — *corpora* pro corpus Ovid. Heroid. VI, 129; XII, 45. Ita Graeci σώματα de uno homine. Apud Sophoclem Elect. 1232, ad Orestem haec:

Ἰὼ γοναί,

γοναὶ σωμάτων ἱμοὶ φιλάτων.

Et corpus de ore, ut Virg. Aen. XII, 221, iuvenali in corpore pallor. Adde infr. III, 4, 30. WVND.

53. 54. *Vel miser. Iunge vel absenti*, quasi hoc iam evidens satis amoris signum esset; multo magis praesente puella. Terent. Hec. I, 1, 3:

Vel hic Pamphilus iurabat quoties Bacchidi?

v. plura ap. Broukh. HEN. De lectione recepta vae vid. Obs. Poëta amici sortem dolet 51, 67. WVND.

querelas Coniicit, h. e. iactat, iacit. Cic. de Divin. I, 14:

Vocibus instat, et assiduas iacit ore querelas.

Sic iacere minas, verba, convicia, probra, etc. et coniicere maledicta, voces, etc. legitur. Porro: iacit querelas absenti, pro in absentem puellam, obvio usu casus tertii; nec modo in verbis lugendi, dolendi aut querendi, quod genus notat Musgran. ad Eurip. Supplices 480. Ad v. 55, cf. ad v. 25, 26. HEN. Haud scio an con-

structio, *coniicit querelas absenti* ab illa, quam verbum *coniicere* proprie usurpatum patitur, ut Virg. Aen. XI, 193, *spolia coniiciunt igni*, et VII, 456, *facem iuveni coniecit*, repetenda sit — De constructione mutata, et lacrimis — *madent*, pro et lacrimis — opplet, vid. Not. ad I, 3, 70. WVND.

55. *poterat custodia vinci*. Si quis ad verbum *vinci* fallendo ex sequenti *fallere* supplere vellet, niteretur loco II, 1, 75:

Hoc duce, custodes furtim transgressa iacentes

Ad puerum tenebris sola puella venit.

ubi Amor, qui hoc loco per ipse deus, cf. Not. ad III, 6, 13, notatur, puellas ita fallere docet. Sed praestat *fallere* absolute positum, ut ad I, 2, 55, exemplis docui, quibus addere iuvat Tac. Ann. XIII, 1: *venenum datum est apertius, quam ut fullerent*, et Ann. XI, 12, ad eos, qui Pholoen custodiendam curabant, referre. Et *vincere custodiam* magis proprie ad corruptionem per dona refertur. Ita II, 4, 33:

Sed pretium si grande feras, custodia victa est.

Iuvenalis pro *vincere, domare* dixit VI, 234; *decipit illa Custodes aut aere domat*. Sic Graeci verbo νικάω usi sunt. Dem. p. Cor. p. 309; Ωσπερ γὰρ ὁ ὠνούμενος νικάει τὸν λαβόντα, ἵαυ πρίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν μισθὸν διαφθαίηται νικάει τὸν ὠνούμενον. — Recte poterat, non posset; nam ad tempus certum respicitur. WVND.

Ipse dedit cupidis fallere posse deus.
 Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur
 Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum;
 Et possim media quamvis obrepere nocte,
 Et strepitu nullo clam reserare fores.
 Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
 Et fugit ex ipso saeva puella toro?
 Vel quum promittit, subito sed perfida fallit,

69

56. *Ipse dedit cupid. f. posse deus*) *dedit*, h. e. dare solet: deinde *dare* h. l. est monstrare, docere. V. not. ad El. 6, 13; cf. sup. 2, 19. *Cupidi* sunt amantes, ut v. 74; II, 5, 54; et III, 4, 52. Saepe etiam adulteri, ut I, 9, 58; ubi vid. Broukhusium p. 190, et Stat. p. 128; Passerat. ad Propert. I, 2, 17, p. 147. Huiusmodi soleuina verba poëtis sunt magno numero, ut doctrinae alicuius genus constituant, facilius tamen paratu, quam disciplinae graviores sunt. Ipse amor, inquit, docet amatores furta sua occultare. HEYN. Sensus verborum *Ipse — deus*: Amantes ab Amore facultatem fallendi accipiunt. Verbo igitur *dare* sua constat notio, qualis apud Iuv. VI, 568:

Quid enim maius dare numina possunt?

Et *dare*, δῶναι, de muneribus deorum vel naturae (Prop. II, 22 (18) 18) frequenter usurpatur, nec rara constructio cum infinitivo, III, 4, 48, et Virg. Aen. III, 7. — Ceterum *cupidus*, absolute positum, est cupidine Veneris fruendae captus. WVXD.

57. *Nota Venus f. mihi est, ut l.* Dictum pro, *Nota mihi Venus furtiva*, et notum mihi est, ut, vel quomodo. HEYN. *Nota Venus* etc. pro, *Venerem furtivam exerce* notum

mihi est: huic sententiae duas res, quae peritiam suam comprobent, annectit per particulam *ut*, qua saepe priora explicantur. Sallust. Iug. c. 51: *Interim Romae gaudium ingens ortum*, cognitis Metelli rebus, *ut seque et exercitum more maiorum gereret*. Adde Liv. 1, 6; Tac. Ann. 3, 9; Catull. 66, 3, 4, 5; Tib. IV, 1, 82 — 88. Qui hodie latine scribunt, eos plerumque *nempe ut* usurpare videbis. At explicatio: *et notum ut*, correctionem utque, quam metri ratio non patitur, postulat, et alienum infert sensum. Tunc res diversas novit Tibullus. Conf. Tac. Ann. 1, 15, ibique Wolfium. — Versu 59 notandum est, Tibullum, cum per *ut* sequentia adiungere posset, constructionem variasse. Cf. I, 4, 45. *Et possim*, pro, et puto me posse. Vid. Obs. ad I, 9, 63. WVXD.

61. Ut sententiarum iuncturam assequaris, sige haec sic dicta esse, ut pergat puer querelas iacere in Phloen. At illa, inquit, omnibus artibus me indicatur, callida et malitiosa puella; nam iam admissum et receptum subito illa destituit ac deserit.

63. *Vel quum p.* V. de his artibus Terent. Heaut. IV, 4, 3 seqq. HEYN. Particula *vel*, de qua vid. Obs. ad 53, Marathum plerumque tristes exi-

Est mihi nox multis evigilanda malis:
 Dum mihi venturam fingo, quodcunque movetur, 69
 Illius credo tunc sonuisse pedem.
 Desistas lacrimare puer; non frangitur illa,
 Et tua iam fletu lumina fessa tument.
 Oderunt Pholoe, moneo, fastidia divi,

gere noctes, significatur. Ad *promittit* ex versu sequenti *noctem* assumendum esse videtur. Nota locutio: *puella noctem promittit*. Conf. II, 6, 49. Verba *subito* — *fallit*, pro pedestri: fide violata. WVND.

64. *Est mihi nox multis evigilanda modis*. Exprimit aestuantem amantis decepti animum. V. Propert. II, 22, (18) 45 seqq. II, 17, 1 (13, 57) seqq. Dictum vero ut: *omnibus modis aliquem cruciare*, ita *omnibus modis noctem exigere vigilando*, et, elegantius, *evigilare*. Ovid. III, Art. 160, quanquam paullo aliter:

Quarum sunt multis damna pianda modis.

HERN. De lectione *recepta malis*, h. e. doloribus, vid. Obs. WVND.

66. *sonuisse pedem*. Sic in illo carmine inter *Lusus* liberos, quod *Tibullo* tribuitur:

*Sed ille quam redibit aureus puer,
 Simul sonante senseris iter pede etc.*

HERN. *quodc. mov.* legitima fere dicendi ratio, pro: in cuiuslibet rei motu. Cic. Cat. 1, 7: *Quidquid increpuerit, Catilinam timeri*. En argumentum carminis nobilissimi Schilleri inscripti *Die Erwartung*. W.

67. *Desistas lacrimare*) *Desistere*, ait Brouk., non est plane idem, quod *desinere*; habet enim quandam mutatae mentis et consilii significationem, ut apud Virg. Aen. I, 37:

Mene incepto desistere victam? Recte hoc observari poterat, si de propria verbi vi quaeritur; sic *desinere* aliquis potest, etiam consilio non mutato, sed difficultate victus, aut socordia, aut opere profligato, et sic porro. Sed vulgari usu ista subtilitas sublata est.

ib. *non frangitur illa*. Vt *flecti* dicuntur homines mitiore ac faciliore ingenio, sic *frangi*, quibus est durior natura et inclementior. Sen. Thyest. 199:

— *novi ego ingenium viri:*

— *flecti non potest; frangi potest.*

V. Broukh. Etiam haec observatio ad proprietatem sermonis spectat, quae in vulgari loquendi more non semper auctores coërcet. Mox *et tument* dictum est, ubi proprie *esso* debebat *etsi*. HERN. Rectius dixeris, ut lacrimis puer abstinere, alteram causam per verba *Et tua* etc. afferri. Sensus pentametri est: Et satis lacrimis te macerasti. Cic. ad Attic. 15, 9: *plorando fessus sum*. WVND.

69. 70. De Pholoe v. Not. ad initium Eleg. — *Nec prodest sanctis turba dedisse focis*, hoc est: crimen est inextinguibile; saltem maguum, cui dii irascuntur, ut nec sacrificia superbae puellae admittant. HERN. Impiorum sacra deos iratos aspernari sapientiores Veterum contra vulgi superstitionem pravam, deos sacris vsq.

Nec prodest sanctis tura dedisse focus. 70
Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
 Nescius ultorem post caput esse deum;
 Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
 Et cupidum ficta detinuisse mora.
 Nunc omnes odit fastus; nunc displicet illi, 75
 Quaecunque apposita est ianua dura sera.
 At te poena manet, ni desinis esse superba;
 Quam cupies votis hunc revocare diem!

donis sceleratorum etiam graviorum malefactorum poenas condonare, tradiderunt: unde Cicero de Legib. II, 9 f. iubet: *Impius ne audeto placare donis iram deorum*. Doctrinam illam ad crimina amantium graviora transtulit Tibullus. — *Tura f. dare* pro imponere Ovid. Fast. IV, 935. Ceterum verbum *moneo* poetae elegiaci, praecepta amoris tradentes, usurpant; vid. Not. ad I, 4, 79, et Prop. I, 1, 35: *Hoc, moneor, vitate malum*. WVND.

71. *ludebat*. Ludibrio habebat. Vid. Obs. ad I, 2, 91. WVND.

72. *ultorem post caput esse deum*. Alias a tergo est Nemesis. Sen. Herc. Fur. 385:

Sequitur superbos ultor a tergo deus.

cf. Pium Poster. c. 70. Similiter tamen, ut noster, de Amore Propert. II, 30, 7 (23, 59):

Instat semper Amor supra caput.

74. *Et — mora*. Tempore constituto ad amorem non venisse. — *detinuisse*, suspensum tenuisse, fefellisse. WVND.

77. *poena manet*. Sive ultio numinis, seu Poena, Nemesis. HEYN. Prius unice verum; *poena* est ultio fastidii superbi, quo amantem cruciabat Pholoe. Nam *Amor ultor* poenam exigit, cf. 72, nec latine dixeris: deus me manet. WVND.

78. Eodem modo Auson. epigr. 13, 3:

— *obrepsit non intellecta senectus,
 Nec revocare potes, qui perire dies.*

ELEGIA IX

Quid mihi, si fueras miseros laesurus amores,
Foedera per divos, clam violanda, dabas?

Ah miser! etsi quis primo periuria celat,

Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.

Parcite, caelestes; aequum est impune licere

5

ELEGIA IX.

Quum tot praeclara vetustatis monumenta interierint, mirum est, tot alia esse servata, quae interuisse malimus. Huius ipsius elegiae iacturam nemo facile aegre ferret. In summa enim carminis elegantia et nitore pudet pigetque deterrimae istius aevi corruptelae foedaeque libidinis, ad quam eius argumentum comparatur est. Pueri, muneribus a pecunioso aliquo homine — negotiatorem fuisse ex vs. 13 seqq. colligo — corrupti, avaritiam et perfidiam graviter accusat poeta; hinc acerbe invehitur in corruptorem, eique mala summa apprecatur, uxoris assidua adulteria et ebriositatem, puero autem poenitentiam facti praedicat.

1. *laesurus amores*. V. Obs. ad I, 2, 91; est h. l. fidem datam fallere ac violare. H. - *si fueras laes. am.* h. e. si ad perfidiam propensus fueras. Natura quasi iusitum fuisse puero, ut fidem falleret, dixit Tibullus. Sunt vero qui, quamquam se fidem non servaturos esse sentiunt, eam tamen, ut optatis potiantur, iureiurando obstringere non dubitent; quod apud Horatium II, Od. 8, 5, *obligare perfidum votis caput* dicitur. W.

2. *Foedera per divos, clam violanda, dabas*. Ordo: *dabas foedera per divos,*

TIBULLI Carm.

clam violanda. - *Foedus*, promissum. *Dare foedera*, dictum ut *dare fidem*, *iusiurandum*, *promissa*. Etiam Ovid. II, Met. 757, *data foedera*. Cf. Drakenb. ad Silium V, 304; *clam violanda*, h. e. quae clam a te violantur. HERN. - *clam violanda*, h. e. quae clam eras violaturus. Horatius dixit Epod. XV, 3:

Quum tu, magnorum numen laesura decorum,

In verba iurabas mea. WVND.

4. *Poena venit*, h. e. Nemesis, quae celata illa periuria, h. e. ea quae contra promissi fidem clam commissae sunt, in lucem profert et ulciscitur. Proxime Albiana ad Horatii illud III, Carm. 2, 31:

Raro antecedenti soelestem

Deseruit pede Poena claudo

Res per se est notissima. HERN. *Poenam*, deam ultricem, unam Furiarum atque a Nemese diversam esse, censet H. Vossius. Loquitur autem Albius de eo poenarum genere, quibus malefacta manifestantur. WVND.

5. *Revocat se miser amator*, et deprecatur poenam periurii. Similiter Ovid. II, Am. 14, 43:

Di faciles, peccasse semel concedite tuto.

M

Numina formosis laedere vestra semel.
 Lucra petens habili tauros adiungit aratro
 Et durum terrae rusticus urget opus;
 Lucra perituras freta per parentia ventis
 Ducunt instabiles sidera certa rates.
 Muneribus meus est captus puer; at dens illa
 In cinerem et liquidas munera vertat aquas.
 Iam mihi persolves poenas, pulvisque decorem

10

Id satis est; poenam culpa secunda ferat.

Cf. sup. I, 4, 21.

6. *Numina—laedere*, nempe perituro. V. sup. El. 3, 79; cf. h. l. Brouk. Poëtam in argumentatione agnosce. In pedestri scriptore haec desiderabas: Parcite dii; venia dignum est lucro captum aliquem semel fidem fefellisse. Lucri causa homines quid non suscipiunt! Lucri spe adductus rusticus arat, nauta navigat. HEYN Sententiarum nexus 7, hic est: At munera, ob quae ille haud dubie fidem laesit, ad nihilum veniant. Sententiam generalem: *cupidinem lucri omnes trahere et regere*, praeposuit, ut Horatius I, Od. 16, 5 — 22. WVND.

7. *habili — aratro*, quod facile haberi, h. e. tractari et regi potest. V. Burmann. ad Ovid. II, Met. 531; hiuc *habilis* omnino idoneus, aptus, facilis. Grätius Cyneg. 122:

Quocirca et iaculis habilem perpendimus usum,

Neu leve vulnus eat, neu sit brevis impetus illi.

Vbi Gronov. Obs. II, 13, corrigit, *iaculis habiles praebebinus usum*. Minus bene, quum *perpendimus* sit: effectivus, ut iaculis commode, recte uti possimus, et quidem librando et iustum teli pondus exigendo. (Vid.

etiam Heynium ad Aen. Virg. I, 318; XI, 555, et Burmannum ad Grat. I. l. WVND.) *Opus* vero de agricultura dici, notum in vulgus. V. Broukh. h. l. HEYN. — *opus terrae*, h. e. arationem, *urgere* est totis viribus in opus faciendum incumbere. Audacius Horat. Ep. I, 14, 26, dixit *urgere arva*. WVND.

10. *sidera certa*. Quia duces navigationis certi. Cf. Horat. II, Carm. 16, 3; Valer. Flacc. I, 18. *instabiles rates*, quae communiore epitheto *vagae*. HEYN. *instabilis* significat motum incertum navis, in omnes partes fluctuantis. *navis instabilis* Ovid. Met. II, 164. WVND.

12. *In cinerem et liquidas munera vertat aquas*, h. e. in nihilum. Conf. Prop. II, 16 (13) 46; Ovid. III, Am. 8, 66. Non est argutandum, quasi sit ex chemia petendum, ut sit, in elementa sua redigat. Notus iam versus Homeri II, 2, 99:

Ἄλλ' ἐμὴς πρὸς ἑκάστῃς ἔσθωρ καὶ γὰρ γίνεσθαι.

13. *Iam mihi p.* Intellige, puerum cum amatore locuplete, qui fortasse negotia in provinciis habebat, peregre abiisse. *Decorem detrudere* est imminuere, deterere, auferre. HEYN. Cum per sententias *pulvisque — pedes* poenarum genus exponatur, quas ait persolutorum esse puerum, notes

Detrahet et ventis horrida facta coma;
 Vretur facies, urentur sole capilli;
 Deteret invalidos et via longa pedes.
 Admonui quoties: auro ne pollue formam!
 Saepe solent auro multa subesse mala.
 Divitiis captus si quis violavit amorem,
 Asperaque est illi difficilisque Venus.
 Vre meum potius flamma caput, et pete ferro
 Corpus, et intorto verberare terga seca.
 Nec tibi celandi spes sit, peccare paranti;
 Est deus, occultos qui vetat esse dolos.

usum copulae que pro vulgari nam.
 Cf. I, 5, 11. Add. et apud Virg. Aen.
 X, 40. WVND.

15. *urentur sole capilli*, flavo crine
 in fuscum mutato. Prop. IV, 9, 46:
Lybico sole perusta coma. HEYN. Ad
 fuscum colorem referes *perustus* apud
 Horat. Epod. II, 41: *perusta solibus*
axor. WVND.

17. Peccasti immemor precum mea-
 rum — 31. iurisiurandi sanctissimi
 mihi dati — 37. lacrimarum tuarum
 — 40. officiorum meorum — 47. et
 carminum — 50. WVND.

ib. *auro ne pollue formam*, tan-
 quam rem sacram. *auro* h. e. auro te
 corrumpi patiens. Recte vero hoc di-
 ctum, quia, quae formae gratia est,
 deperit et imminuitur avaritia. Mox
subesse est minus proprie dictum pro
 subsequi, comitari, adesse. — *violare*
amorem, h. e. fidem in amore.
 HEYN. *Subesse*, propria de iis, quae
 in aliqua re inclusa latent, ut non
 animadvertantur et decipiant. Itaque
 recte *mala auro subesse* dicitur, ut
dolos, fraus subest. Tacit. Histor. IV,
 16: *Subesse fraudem consilio* — *pa-*
nit. Liv. VI, 15; Annal. Tac. II, 41.
 WVND.

21. *Vre meum potius*. Vre me po-
 tius, nempe, quam ut datam fidem,
 auro corruptus, fallas. Memorat au-
 tem extremos cruciatus, quales ser-
 vorum fere ac noxiorum in questio-
 nibus habendis, quum lamina caudens
 admoveretur. V. Broukh. cf. sup. I,
 5, 5. Ovid. III, Met. 698. Auctora-
 menti antiqui verba expressisse poe-
 tam, putabat Vulphus ex Lipsii Sa-
 turn. II, 5. Qui enim se lanistae au-
 ctorabant, in haec tria iurabant, Vri,
 Vinciri, Ferro necari; h. e. libertate
 deposita servili sorte uti, mancipii
 loco haberi, Petron. 117; iisdem poe-
 nis, si peccassent, affici, quibus servi
 punirentur, nunquam ingenui. V.
 Horat. II, Sat. 7, 58, 59. Sed ad
 poenae tormenta revocat nos, quod
 subiicitur de verberibus: *intorto ver-*
berare, flagello, ut I, 6, 46. HEYN. De
 locutione *verberare secare* vid. Heyn. ad
 I, 4, 70. — Ceterum a verberibus
 videtur tibi petita esse translatio
 Persii I, 114: *Secuit Lucilius urbem*,
 si meministi *verbera linguae, verbe-*
rare verbis, verberare sine verbis. —
 23. *paranti*. Iuv. XIV, 47: *Si quid*
turpe parat. WVND.

- Ipse deus tacito permisit lena ministro 25
 Ederet ut multo libera verba mero ;
 Ipse deus somno domitos emittere vocem
 Iussit, et invitos facta tegenda loqui.
 Haec ego dicebam ; nunc me flevisse loquentem ,
 Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes. 30
 Tunc mihi iurabas , nullo te divitis auri
 Pondere , non gemmis vendere velle fidem ;
 Non , tibi si pretium Campania terra daretur ,
 Non , tibi si Bacchi cura , Falernus ager.
 Illis eriperes verbis mihi , sidera coelo. 35
 Lucere , et puras fulminis esse vias.
 Quin etiam flebas ; at non ego fallere doctus
 Tergebam humentes credulus usque genas.
 Quid faceres , nisi et ipse fores in amore puellae ?
 Sit , precor , exemplo sit levis illa tuo. 40
 O quoties , verbis ne quisquam conscius esset ,

25. 26. Saepe divino numine factum esse ait, ut, vel tacente servo, lena per ebrietatem perfidiam retegeret ac proderet. HEYN. Ovid. Trist. III, 5, 48:

Lupsaque sunt nimio verba profusa mero.

Sextus casus *mero* causam significat, cur verba libera ediderit. Virg. Ecl. V, 62: *Ipsi laetitia voces ad sidera iactant.* WVND.

27. V. Lucret. V, 1157 seqq. Addit alia Broukh.

29. 30. Sequi debebat: Haec ego dicebam flens et ad genua pueri advolutus. Poëtica arte haec invertit.

31. *divitis auri*, quod divitem reddidit, divitiis continet. HEYN. Conf. I, 10, 7, *divitis auri*; et III, 3, 11, ibique Vulpium. Propert. III, 5, 4, *gemma dives*. Infra II, 5, 35, *gregis ditis*, ibique Heynium. WVND.

33. *Non, tibi si pretium*, h. e. mer-

ces stupri, ut saepe. V. Broukh. cf. Heins. ad Ovid. II, Met. 701; Gro-nov. Obs. II, 25.

ib. *Campania terra*, dictum, ut *terra Italia*, *terra Hispania*, et alia, cuiusmodi exempla multa congessit Vulpus. HEYN. Praeterquam quod *fluvius*, *urbs*, *terra*, *mons* etc. nominibus geographicis determinandi causa crebro adduntur, nomina terrarum primo, maximam certe partem, adiectiva fuisse videntur. Contemplare *Ausonia terra*, *Illyris*; etc. WVND.

35. 36. *Illis eriperes verbis mihi*, h. e. vel invitum, contra animi et oculorum sensum, credere cogeret, non lucere solem, nec falmeq. pura luce micare. Cf. Obs.

39. *fores in amore puellae*, h. e. eam amares; v. Vulp. Si Marathus puer est, de Pholoe loqui videri potest. Conf. El. 8, pr.

Ipse comes multa lumina nocte tui!
 Saepe insperanti venit tibi munere nostro,
 Et latuit clausas post adoperta fores.
 Tum miser interii, stulte confisus amari;
 Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
 Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam;
 At me nunc nostri Pieridumque pudet.
 Illa velim rapida Vulcanus carmina flamma
 Torreat, et liquida deleat amnis aqua.
 Tu procul hinc absis, cui formam vendere cura est
 Et pretium plena grande referre manu.
 At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
 Rideat assiduus uxor inulta dolis;
 Et quum furtivo iuvenem lassaverit usu,
 Tecum interposita languida veste cubet.

43. *munere nostro*. Alii vulgo dicunt: *beneficio meo, opera mea*. HEYN. Add. Val. Flac. 1, 477: *Tē* (Arge) *moenia doctum Thespia Palladio dant munere*, h. e. opera Minervae. WVND.

44. *Et latuit — fores*. Quum tu ante puellae aedes querelas funderes, quod non admittebaris, ecce mea opera illa tibi inopinanti adducta venit, et stetit pone fores clausas adoperta et velata, ita ut foribus repente apertis illa te reciperet in domum. Cf. Obs.

46. *ad laqueos*, insidias et fraudes. Num p. h. e. enimvero, at. Cf. Obs.

47. *attonita — mente*, h. e. percussa, contacta, forma pueri; ut alii poetæ divino numine acti et percussi canunt; cf. Vulp.

49. Ad loquendi morem cf. Horat. I, Od. 16, 3:

Quem criminosis cunque voles modum

Pones iambis, sive flamma,

Sive mari libet Adriano. HEYN.

torreat, h. e. comburat; redactio in cinerem ab hoc verbo proprie abest; cf. Ovid. ex Pont. II, 9, 44. WVND.

52. *plena — manu*, v. sup. ad El. 5, 68.

53. Enumeratis et volutatis omnibus, quae fidem pueri obstringere debuerunt, ita animus ira excandescit, ut puerum procul esse iubeat, corruptori vero a versu 53 ultionem appetatur et maledicat. WVND.

54. *uxor inulta*, h. e. impune rideat sive ludat. *Doli* sunt furti. HEYN. *Riddeat te dolis*, ut deridere aliquem doli Ter. And. III, 4, 4. WVND.

55. *quum furtivo iuvenem lassaverit usu*, in Lusibus liberis, Carm. 47:

Illius uxor aut amica rivalem

Lasciviendo languidum, precor, reddat.

Vsus est vocabulum nequitiae etiam apud Ovidium; v. Remed. 357.

56. *interpositu — veste*, sive stragula lecti, sive veste nocturna; v. Vulp.

Semper sint externa tuo vestigia lecto,
 Et pateat cupidis semper aperta domus;
 Nec lasciva soror dicatur plura bibisse
 Pocula, vel plures emeruisse viros.
 Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho,
 Dum rota Luciferi provocet orta diem;

60

Idem commode laudavit Lucian. D. Mer. XI: καὶ τοὺς διτιμήσεις τὸ μακρὸν ἔχοντα τῶν ἡμετέρων, διδούς, μὴ φάσκειν αὐτοῖς. Similiter Horatius *extrema sponda cubare* Epod. 3, extr.

57. *externa* — *vestigia*. Nota illa Lucetiae apud Livium 1, 58: *Festigia viri alieni, Collatine, in lecto sunt tuo*; v. Broukh.

58. *cupidis*, h. e. moechis. V. sup. ad El. 8, 56.

60. *emeruisse viros*, h. e. confecisse, enervasse, peregissee: ut Ovidio Am. 3, 11, 13: *emeritum latus*. Sed notandus adiectus casus. Tūn *plura*, quam uxor tua. Sit uxor tua tam temulenta et adultera, quam soror tua. *Sororem* vero seu impudicae uxoris, seu mariti intelligere licet. Hoc fortasse melius. Est enim usitata illa conviciandi acerbitas, propinquorum flagitia et turpitudinem iis, quos odimus, exprobrare. HEYN. Soror corruptoris fuit, qualis Damalis apud Horat. I, 36, 13. WYND.

61. *Illam. s.*, int. sororem, etiam v. 63, 64, cui opponitur v. 65 uxor, quae a sorore eadem flagitia didicit. *Convivia ducere Baccho*, h. e. producere in multam noctem; notum. V. sup. ad El. 4, 5. HEYN. *Baccho*, potando. Horat. Od. II, 7, 6: *diem mero jregi*. WYND.

62. *Dum rota Luciferi provocet orta diem*. Rotam Luciferi dictam olim statueram pro orbe seu disco stellae, male Dousae, Broukhuisio et Vulpio

obsequutus: et in iis ipsis exemplis, quae ille laudat, *rota Solis* nulla alia est, quam currus Solis, poetico solenni phantasmate; v. c. apud Lucret. V, 433: *Hic neque tum Solis rota cerni lumine largo Altivolans poterat*, ubi ipsum epitheton *rota Solis altivolans* ad cursum nos retrahit. At Luciferum nemo veterum curru vectum dixit. Recte; ergo Tibullus primus dixit, et dixit satis commode ex analogia Solis, Lunae, Aurorae. Nec aliter vetustiores saltem poetae tradere potuerunt; nam ab iis omnia, quae ad deos spectant, ad vitam heroicam accommodatae inventa sunt; ad eam autem spectat hoc quoque, ut curru vehantur dii, non equos; visumque adeo hoc audacter novatum esse a Bathycle, qui primus Castorem equo insidentem sculpsit. Etiam in Lucifero hoc vulgatus obtinuit, ut eques exhiberetur a poetis et sculptoribus; nunc etiam bigis. Laudavi iam olim Auct. Carm. in Obit. Ma. cen. 132: *Quem nunc — Luciferum contra currere cernis equis*; ad quem nunc cf. Excurs. Wernsdorf. Poët. Lat. Min. tom. III, p. 509. Adde Claudian. IV, Cons. Honor. 562, et Interpret.; plura exempla qui desideret, adeat Burman. ad Rutil. I, 511, et Secundum Anthol. tom. II, p. 8, adde exemplum aliud tom. I, p. 279, v. 7, 8; Barth. ad Stat. Theb. VI, 239, 240; van Staveren ad Hygin. f. 65 — *provocat diem*, nempe quia eum antecedentem Sol sequitur. Virgilio

Illā nulla queat melius consumere noctem

Atque operum varias disposuisse vices.

At tua perdidicit, nec tu, stultissime, sentis, 65

Quum tibi non solita corpus ab arte movet.

Tune putas illam pro te disponere crines,

Et lenues denso pectore dente comas?

Ista haec persuadet facies, auroque lacertos

Vinciat et Tyrīo prodeat apta sinu. 70

Non tibi, sed iuveni cuidam vult bella videri,

diem ducere dicitur Aeneid. II, 802.

HEYN. H. Vossius *rota* explicat: orbis, quem Lucifer planeta cursu suo conficit. Sed *tum rota orta* dici nequit; nec *rota Luciferi* accipies pro Lucifer, orbem conficiens, quasi dici possit: *altitudo turris prociidit*, pro turris alta prociidit; quod tamen eruit, qui putent. Claudianus V, 337, Vossii interpretationem nil iuvat. WVND.

63. *melius consumere noctem.* Ovidius II, Am. 10, 27:

.... lascivae consumto tempore noctis.

64. *operum varias disposuisse vices*, h. e. formas, figuras seu σχήματα Veneris, variare aequè bene nulla calcat; *operum*, operis. Petron. 100: *etiam cum voluerit aliquid sumere, opus anhelitu perdet.* HEYN. De modis vid. Not. ad II, 6, 52; de infinitivis *consumere* — *disposuisse* Obs. ad I, 7, 40; de verbo *queat* Obs. ad h. l. WVND.

66. *non solita*, nempe quam aliunde addidit; *ab arte*, ut I, 5, 4, et alibi & Graecorum pro αἴ. HEYN. *Perdidicit* has malas artes, quod non sentis stultitia. WVND.

68. *denso* — *dente*, nempe pectinis, quod elicitur ex adiuncto *pectere*. HEYN. *Dens* pro pectine posuit, quia

is dentatus. Ita Forcellini, allato Claud. in Nupt. Honor. et Mar. 102, rem expedivit. Et *dens* pro *compositione* varios habet significatus. Ita *dens* de vomere Virg. G. II, 423: *dente unco recludere tellurem*. Ceterum *denso dente*, pro deusis dentibus, ut Virgil. Aen. X, 361, *densus vir*; Inven. I, 120, *densissima lectica*. Supra I, 3, 28, *multa tabella*, ubi vid. Not. Adde Sen. Hipp. 532: *crebra turris*. — *pro te est tibi*, ut tibi placeat, qui usus rarus. WVND.

69. *Ista haec p.*) ἡρωικῶς. Scilicet hic foedus tuus vultus satis illecebrarum habet, ut illa tibi placere cupiat. Int. ut *vinciatque et prodeat*. Ornata autem oratio, pro: ut armillas gerat et purpura vestita sit. HEYN. — *persuadet*, sc. illi. WVND.

70. *Tyrīo prodeat apta sinu.* H. e. in tunica purpurea, sinum vestis purpureae habeat aptum, h. e. fibula seu alio vinculo comprehensum. *Aperse* enim est nectere, iungere. V. Broukh. HEYN. — *apta* videtur absolute positum notare apte ornata, decora. Simile exemplum non vidi. Constructio *prodeat sinu Tyrīo* est qualis apud Propert. I, 2, 1, *ornato procedere capillo*; infr. I, 10, 19, *paupere cultu stare*. WVND.

Devoveat pro quo remque domumque tuam.
 Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra
 Et senis amplexus culta puella fugit.
 Huic tamen accubuit noster puer; hunc ego credam 75
 Cum trucibus Venerem iungere posse feris.
 Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
 Tune aliis demens oscula ferre mea?
 Tunc flebis, quum me vinctum puer alter habebit,
 Et geret in gremio regna superba tuo. 80
 At tua tum me poena iuvet, Venerique merenti
 Fixa notet casus aurea palma meos:
 HANC TIBI FALLACI RESOLUTVS AMORE TIBVLLVS
 DEDICAT, ET GRATA SIS, DEA, MENTE ROGAT.

72. *Devoveat pro quo remque domumque tuam.* H. e. cuius amore adeo insanit, ut rem familiarem et totam domum tuam eius gratia perdat. *Devovere* h. l. fere cum Gallorum *sacrifier* convenit. - *res* est familiaris. V. Vulp.

73. *vitio.* Vitio ac pravitate animi, libidine, sed odio mariti podagrici ac senio decrepiti.

77. *Blanditiasne meas.* H. e. mihi debitas, ut mox *oscula mea*, et *gremio* — *tuo*; nam de Tibulli gremio est intelligendum. HEYN. *Tunc flebis* h. e. dolebis. Similes minas vid. apud Catullum, de Lesbiae perfidia que-

rentem, VIII, 14:

*At tu dolebis, quum rogaberis nulla,
 Scelesti, nocte.* WVXD.

81. *Venerique merenti*; dictum ex formula.

82. *aurea palma.* H. e. parma, clypeus votivus cum titulo. Cf. Obs. HEYN. - *fallax amor* est qui decipit, ubi experiris perfidiam amati. Aen. IV, 17: *amor me deceptam sefellit.* — Laudabilis non est caesura *resolutus* | *amore Tibullus*; vid. Hermann. de Metris p. 273. Ceterum conf. locum Horatii, *amore fallaci resoluti*, L, 5, 13 seqq. WVXD.

ELEGIA X

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?

Quam ferus et vere ferreus ille fuit!

Tunc caedes hominum generi, tunc proella nata;

Tunc brevior dirae mortis aperta via est.

At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra

Vertimus, in saevas quod dedit ille feras.

Divitis hoc vitium est auri, nec bella fuerunt,

ELEGIA X.

Militatum abiturus poeta detestatur bellum, et belli causam, avaritiam; vota facit Laribus, laudat bona pacis inque his lusus amoris. Scriptam hanc ante Elegiam III arbitratu Broukhuius. tum, cum in cohortem Messalae allegaretur invitus, et Deliae suae amore irretitus. Nec tamen poeta aut Deliae aut amoris sui nequam in hoc carmine disertam mentionem facit.

1. *protulit enses*, invenit. Exemplum congestere Broukhuius et Vulpinus. HEYN. Add. Horat. II, 3, 56; *quum lingua Catonis et Enni novae protulerit nomina*. Hoc sensu Graeci *ἀναίτιος* usurparunt. — Initium simile III, 2, bene comparavit Statius. WYND.

2. *ferreus*. Iam inde ab Homero Odyss. φ, 172. ἢ γὰρ εἴη εὐδύπτος ἢ γὰρ εὐδύπτος ἢ γὰρ εὐδύπτος.

4. *mortis aperta via est*) *via mortis*, at sup. El. 3, 50; cf. h. l. Broukh. — *via aperta*, v. eundem 3, 36.

5. *ille miser*, qui nullo suo merito incusatur. HEYN. — *nihil meruit*, immo laudandus ille est auctore Cicerone

Tuscul. I, 25, 62: *Omnes magni, etiam superiores, qui — praesidia contra feras invenerunt*. Ad alium usum arma inventa esse, ait Horatius Sat. I, 3, 102. WYND.

6. *in saevas quod dedit ille feras*. Rutil. I, 363:

At contra ferro squalentia rura coluntur,

Ferro vivendi prima reperta via est.

Saecula Semideum, ferrati nescia Martis,

Ferro crudeles sustinuerunt feras.

7. *Divitis — auri*. Vt sup. 9, 31. HEYN. In sententia: quum aurum nullo in usu erat, eloquenda ad pocula aurea respexit, quae Romanis in deliciis erant. Cf. Iuven. I, 76. — Ceterum *fagina pocula* aslabre facta apud pastores sui aevi in usu et honore fuisse memorat Virgilius Ecl. III, 36 seq. — v. 9. *non vallis erat* sc. tum. Deest interdum haec temporis notatio. Virg. G. I, 277: *quantam fuge; pallidus Orcus Eumenidesque saetae*. WYND.

TIBULLI Carm.

N

Faginus adstabat quum scyphus ante dapes;
 Non arces, non vallis erat, somnumque petebat
 Securus varias dux gregis inter oves.
 Tunc mihi vita foret; vulgi nec tristia nossem
 Arma, nec audissem corde micante tubam.
 Nunc ad bella trahor, et iam quis forsitan hostis
 Haesura in nostro tela gerit latere.
 Sed patrii servate Lares; aluistis et idem,
 Cursarem vestros quum tener ante pedes;
 Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos;
 Sic veteris sedes incoluistis avi.
 Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu

10

15

10. *Securus varias dux gregis inter oves.* Vt multae aliae in hac elegia, sic haec grata rei species: pastor recubans inter oves late errantes vel procumbentes. De *varias* v. Obs.

11. *vita foret*, pro fuisset, et int. *utinam.* ib. *vulgi* — *arma*, quae vulgo, non sapientibus, qui pacem colunt, conveniunt. Sed v. Obs. Similes sententias v. in Culice v. 80 sqq. HEYN. Sensus verborum *vulgi* — *tubam*: mala belli expertus non essem: *vulgi nec-nec* pro nec vulgi-nec. Ita nec postponitur apud Virg. Ecl. X, 16:

• nostri nec poenitet illas,
 Nec te poeniteat pecoris, divine
 poëta.

Singularem vim orationi conciliare voluerunt poëtae latini, particulam *neque* ita post arsin quartam ponendo: vid. Lucret. III, 842, et Not. ad Virg. Ecl. IV, 63. — *tristia arma*, ut 49; *tristia bella* Horat. Ep. II, 3, 73; Virg. Ecl. VI, 7. — v. 13. *trahor*. De syllaba or verbi *trahor* in arsi producta vid. Obs. ad I, 7, 61. WYND.

14. *in nostro* — *latere*. Nam latus

praecipue petebant depugnantes, quod notum est, et a Broukh. copiose illustratum; hinc omnino latus in vulneribus inferendis memorare solemne est. Sed praestat observare, quam ingeniose vulgaris sententia in hoc versu ornata sit. Mox v. 15, *aluistis et idem*, puta esse inversam orationem: vos, Lares, qui aluistis me.

16. *Cursarem*. Suavis rei imago. Sic inf. II, 2, 22, de Natali Genio:

Ludat et ante tuos turba novella pedes.

19. *Tunc melius tenuere fidem*. Inversa oratio pro, vos tenuistis. Obligamur diis votis; itaque et illi obligati sunt ad fidem praestandam in iis, quae precamur. Diligentius tum dii, quum lignea eorum signa essent, custodiae suae mandatos tuebantur, et praesentiori numine eos voti compotes reddebant. Iuvenal. Sat. XI, 115:

Hanc rebus Latius curam praestare solebat.

Ficilis et nullo violatus Iupiter auro.

Propert. IV, 1, 5:

Stabat in exigua ligneus aede deus.
 Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
 Seu dederat sanctae spicea sarta comae.
 Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat,
 Postque comes purum filia parva favum.
 At nobis aerata, Lares, depellite tela;
 Hostia erit plena rustica porcus hara;

20

25

*Fictilibus crevere deis haec aurea
 templa.*

V. Cyllen. H. Durum est *dei* ex deus ad *tenuere* referre. Malim *Tunc m. i. fid.* explicari: fuerunt tunc homines meliores et moratiores. Tibullus temporum priscorum 18 recordatus ad sententiam digreditur: Et vero illa tempora fuerunt felicitiora et moratiora; atque dei sacris exiguis contenti homines curarunt: *Hic placatus erat* etc. De *aede* vid. Obs. WVND.

ib. *paupere cultu*, h. e. neque auro ornatus, neque ex pretiosa materia factus. Mox in *exigua aede* seu pro domo, seu de sacello in agris.

21 — 24. Simpliciter veterem sacrificiorum belle depingunt versus Sophoclis in Polydo, quos apud Porphy. de Abstinent. lib. II servatos laudavit Statius. Vide nunc Sophocl. Fragm. p. 440 ed. Br. — In verbis *Atque aliquis* adverte animum ad orationem variatam pro vulgari: seu obtulerat liba et favum. Cf. I, 4, 45. Causa eius rei inde repetenda, quod *libare uvam*, *dare sarta* ad solemnia et stuta festorum sacra pertinet; quibus opposita sacrificia, quibus voti compotes gratiam deis reddebant. Vota enim faciebant in rebus gravioribus, iisque potiti sacrificia maiora, quam solemnibus festis, offerebant. *Atque* igitur non annectit simpliciter, sed amplificationi inservit. Maiora 25 vovet Tibullus, *hostiam*,

pro incolamitate. Hinc bene per *At* oratio continuatur. WVND.

23. *voti compos*, quod vulgo, ex voto, ut, quod voverat, nunc persolveret. — *purum favum*, quia propria *purum mel*.

25. *Lares*, int. rurales; v. 20 *patrii* dicuntur, quia, ab avis inde in isto agro culti, tutelares agri dii habitati erant. Male Sellius Obs. misc. Specim. c. 7 contra haec disputat. Discimus autem ex hoc Tibulli loco, fuisse Larium parva sigilla, nunc ex ligno facta, quibus, vindemia et messe facta, uva apponeretur, aut corona spicea imponeretur capiti. Alias pater familias cum liberis sacrum facit libis appositis et melle; interdum et porco mactato, haud dubie, si solemnius sacrum esse debuit; tum ipse pater familias candida veste indutus et myrto coronatus incedit; myrto ornatæ etiam res sacrae, ut calathus, quo liba, molam salsam, vinum, affert. HEYX. — *tela aerata* Aquitanis propria fuisse, contendit H. Vossius. — *depellite nobis*. Ad constructionem conf. Pers. I, 83: *capiti pellere pericula*. WVND.

26. *Hostia*. Similiter Ovid. III, Am. 13, 16:

*Et minor ex humili victima
 porcus hara.*

Lus. lib. Carm. 66. *Hic tibi . . .*

Caeditur e tepida victima porcus hara.

Hanc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
 Vineta geram, myrto viuctus et ipse caput.
 Sic placeam vobis; alius sit fortis in armis,
 Sternat et adversos Marte favente duces,
 Vt mihi potanti possit sua dicere facta
 Miles, et in mensa pingere castra mero.
 Quis furor est atram bellis arcessere Mortem!

34

Suavis autem tanquam in tabula imago sacri rustici Laribus facti: cf. similem locum Petronii c. 133, et Anthol. Lat. lib. I, Ep. 51. Vide eiusmodi sacri apparatus in Picturis Herculanens. tom. IV, t. 13. De Laribus autem eorumque religione multa adhuc obscura sunt, partim propter summam superstitionis varietatem, partim propter virorum doctorum prævum morem arguendi et ariolandi pro suo ingenio aut saeculo, ubi res seu ex auctoritate, seu ex analogia veteris moris exponenda erat. Haec tenenda inprimis iis, qui Gorium v. c. Inscriptt. Etrusc. tom. II, p. 129; Passerat. Paralipom. ad Dempster. p. 118, et alibi evolverint. Sufficit tenere, *Lares* esse domus, *Penates* familiae, *Genios* unius cuiusque.

27. *pura cum veste*: iut. simpliciter *νεκρῶν*, recens lotam, candidam. (Sacrificantibus solemniter tribuitur *pura vestis*, h. e. toga candida. Apud Virg. Aen. XII, 163; *per aqua in veste sacerdos*. Compara cum h. l. II, 1, 13 — 15. W.) - *myrtoque* c. Horat. III, Od. 23, 15, 16, ubi ad Phidylem de Laribus:

Parvos coronantem tharino

Rore decs fragilique myrto.

29. Sic, habitu sacrificantis et operae pacis peragentis. Inf. 43, sic, in hac vitae conditione. — Ad 30 conf. Ovid. Heroid. III, 88:

Et preme turbatos Marte favente viros. WVND.

31. *possit sua dicere facta*, pro dicat, ut saepe. Horat. v. c. Carm. Sec. 11:

— *possis nihil urbe Roma*

Visere maius.

v. Broukh. (cf. Not. ad I, 7, 3. WVND.) Suavitatem autem loci facile quisque sentit.

32. *pingere castra mero*. Notus locus Ovidii Ep. I, 31:

Atque aliquis posita monstrat fera praelia mensa,

Pingit et exiguo Pergama tota mero.

Et rem variatam vide apud eund. Art. II, 127 sqq.

33. Stolidum est mortem, voluptatum expertem, militia festinare; cf. Not. ad I, 4, 27. — *arcessere* est facere ut accedat et opprimat, ut *arcessere sibi malum* Plaut. Amph. I, 1, 171. — Apud Lucanum VII, 257, ubi de proelio imminente Caesar agit:

Nil opus est votis: fatum arcessite ferro.

Notionem verborum *clam venit vides* explanatam et auctam adiecto *tacito pede*, ut mos est poetarum. Libenter in una sententia coniungunt *clam tacitus*. Inf. IV, 6, 18:

Illa aliud tacita clam sibi mentem rogat.

Imminet, et tacito clam venit illa pede.

Non seges est infra, non vinea culta, sed audax 35

Cerberus et Stygiae navita turpis aquae;

Illic exesisque genis aëstosque capillo

Errat ad obscuros pallida turba lacus.

Quam potius laudandus hic est, quem, prole parata,

Occupat in parva pigra senecta casa! 40

Ipse suas sectatur oves, at filius agnos,

Et calidam fesso comparat uxor aquam.

Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,

Temporis et prisca facta referre senem.

Interea Pax arva colat: Pax candida primum 45

Similiter II, 6, 45:

furtimque tabellas

Occulto portans itque reditque sinu.

Furtim occultus iuncta, ut I, 5, 65;

leniter tacitus I, 7, 13. Add. Soph.

Aiac. 171: *εὐρὺν κρήνην ἄφωτον*. Tautologiam igitur Horatiano I, 17, 5:

Impune tutum per nemus arbutos

Quaerunt —

inesse nollem statuisset Bentleius. W.

36. *audax Cerberus*, h. e. protervus,

sævus, vel *furens*. Seneca Hert. fur.

1105 *ferocem* dixit. Idem Med. 840:

— — *ter latratus*

Audax Hecate edidit.

at illa trina capita canina habebat.

ib. *navita turpis*, squalidus. Conf.

Virg. Aen. VI, 298 seqq. H. Eodem

sensu Charontem *tetrum porthmea*

dixit Iuvenalis III, 265. WVND.

37. *exesisque genis*, h. e. carne nudatis a rogo, tum *usto capillo*. Tales enim ad inferos umbræ descendere seu credebantur seu poetis fingeantur, eaque forma, quam sub ipsum mortis tempus exhibuissent. Sic Deipho-

bis *lacer* erat ap. Virg. Aen. VI,

495. Eurydice *passu incedebat de vul-*

nere tardo ap. Ovid. X, Met. 49. Add.

XI, 691; conf. Heins. Advers. VI, 1.

39. Tristem inferorum imaginem

excipit suavis vitae rusticae descrip-

ptio, plane ut Horatius Od. II, 14,

17 — 24 conditionem post mortem

et hanc vitam exhibuit. — 40. *Occu-*

pat, h. e. repente et celeriter ad eum

accedit, ut apud Horat. II, 14, 3, *in-*

stans senecta. Exemplis, ut Horat.

Ep. I, 20, 18, usum loquendi *occupat*

me senecta firmavit Statius. WVND.

42. *comparat uxor aquam*, h. e.

parat. Similia ista Horatii Epod. 2, 43:

Sacrum vetustis exstruat lignis

focum

Lassi sub adventum viri.

43. *canis*, pro canis capillis et Cir-

cero de Senect. c. 18 dixit. WVND.

44. ut III, 5, 26: *Et referam pue-*

ris tempora prisca senex.

45. *Interea*, dum ita vitam rusti-

carn agam. Tum et pacem faustam

sibi exoptat. — *Pax candida-situs.*

Bona paci debita celebraturus, *Pax*,

inquit, *et inventrix culturae frugum*

Duxit araturos sub iuga curva boves ;
 Pax aluit vites, et succos condidit uvae,
 Funderet ut nato testa paterna merum ;
 Pace bidens vomerque vigent, at tristia duri
 Militis in tenebris occupat arma situs ;
 Rusticus e lucoque vehit male sobrius ipse

50

ac vitium et servatrix habenda est. Hanc autem conservationem verbis *Pace bidens* etc. laudans, v. 51 sqq. apte ad ea, quae cum illa coniuncta sunt, describenda fertur, plaue ut II, 5, 87. Ita transitus ad praesentia *vigent* — *occupat* morari non debet, praesertim si comparaveris similem transitum I, 7, 4. Accedit quod in descriptione longa ad delectationem tempora frequenter mutant boni scriptores; cf. Virg. G. I, 130 — 141; II, 475 — 483. Nihil vero quidquam in nexu sententiarum 49 (vid. Obs.) desidero. WVND.

47. *aluit*, h. e. alere solet. Praeclarus est qui sequitur locus, et Elegiae convenienter tractatus, h. e. eleganter, at sobrie et suspensa quasi manu, non morose. Est alius locus Ovidii cum hoc comparandus Fast. I, 697 sqq. (Comp. Eurip. Bacch. 413. Εὐφροσύνη δὲ θεοδότησα. E marg.) Illa vero v. 49, 50 de armis per pacem robigne corrumpendis sententia iam apud Theocritum occurrit Idyll. XVI, 96:

ἀράχνη δ' αἰς ὄκλ' ἀράχνη

Αἰτῶν διαστέτταται.

Simile quid versui ex Sophoclis Inaecho apud Suidam in Αράχνη inest:

Πάντα δ' ἰριδίων ἀράχνην βριθεῖ.

Sed omnibus praeivit Bacchylides in fragm. ap. Stobaeum, supra ad I, 1, 4 laudato:

Εν δὲ σιδερούτοις κόρραξεν αἰθῶν
 ἀράχνη

Ιερὰ πύλοναι.

Εγγεῖα τι λογχῶτα ξίφει τ'

Ἀμφάκι ὁρώς δάμναται. HEYN.

Ita versus constitui, et posteriores duos qui apprime ad rem faciunt, ex Anthologia adieci. WVND.

48. *testa paterna*. Sic Horat. I, Od. 37, 6 *cellas avitas* dixit. Suavis autem haec adiuncta alteri illi superiori notio.

49. *vigent*, exercentur, in usu sunt. Horat. Ep. II, 3, 62, de verbis:

*Et iuvenum ritu florent modo nata
 vigentque.* WVND.

51. *e luco*, ubi sacra fecerat, et in epulis sacris cum uxore liberisque potarat. Horatianum quis non meminerit: I Carm. 4, 11:

*Nunc et in umbrosis Fauno decet
 immolare lucis*

etc. Aen. XI, 740: *lucos vocet hostia pinguis in altis*; et Gratius in Cynege. 483:

Idcirco aëriis molimur compitalucis, h. celebramus compitalia (quem locum illustravit Excursu Wernsdorf. Poët. Lat. min. T. I); uti hic in luco, sic simili more inf. II, 1, 21 videmus, messe facta, in ipso agro sacrum cum epulis a patre familias factum. HEYN. Hilaritatem diebus festis cum nimio vini usu coniunctam fuisse tegatur Horatius Ep. II, 3, 223:

Illecebris erat et grata novitate morandus

Vxorem plaustro progeniemque domum.
 Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos
 Femina perfractas conqueriturque fores,
 Flet teneras subversa genas, sed victor et ipse 55
 Flet, sibi dementes tam valuisse manus.
 At lascivus Amor rixae mala verba ministrat,
 Inter et iratum lentus utrumque sedet.
 Ah lapis est ferrumque, suam quicumque puellam
 Verberat! e coelo deripit ille deos. 60

*Spectator, functusque saoris et potus
 et exlex.*

Add. Tibull. II, 1, 29:

*non festa luce madere
 Est rubor errantes et male
 ferre pedes.*

Iunge vehit ipse, ut I, 5, 66, *detrahit ipse*; I, 5, 34, *ipsa gerat*. WVND.

53. *Sed Veneris tunc bella calent*, strenue, magno cum animorum motu geruntur, ut Cicero ad Att. IV, 16 dixit: *ludicia nunc calent*. Ita *fervere* etiam dicitur, ut in illo Virgiliano Aen. I, 436, *Fervet opus*. Contra, *frigere* de otio et ignavia; nude Rutilius I, 389, *sabbata frigida* dixit. *Bella Veneris* pro iris et rixis amantium: ut Propert. III, 5, 2 (3, 24):

*Stant mihi cum domina praecibus
 dura mea.*

56. *dementes tam valuisse manus*. Propertius *perversas* dixit IV, 8, 64:
et mea perversa sauciat ora manu.

Sic Horat. I, Od. 37, 7, *dementes ruinas*, quas demens femina parabat. (Ita Horatius Od. I, 17, 26, *manus incontinentes* dixit. Soph. Aiac. 229, *αμειλίχτης χίρι*, h. e. *manu demente*. Aiac. 50. *χίρην ματωμένην γένει*. WVND.). Locum ex hoc nostro adumbratum

Calpurnii vide Ecl. III, 71 sqq. Simillimus est alius inf. II, 5, 101 — 104.

57. *mala verba*, convicia, iurgia (nobis *bitte Vorwürfe*); tum *lascivus*, h. e. petulans.

58. *lentus — sedet*; ita ut nihil animo commoveatur. Imago rei iucundissima. HEYN. Amor saevo cum iocoeiusmodi rixis amantium delectatur, ut perfidia puellae cum Venere apud Horat. II, 8, 13:

*Ridet hoc, inquam, Venus ipsa,
 ridet*

Simplices Nymphae, ferus et Cupido.

De *ministrat* vid. IV, 6, 12. WVND.

59. Hinc Ovid. III, Am. 6, 59:

Ille habet et sifces et vivum in pectore ferrum,

Qui tenero lacrimas lentus in ore videt. HEYN.

De pulsationibus puellarum loquitur Horatius Od. I, 13, 9; Theocr. XIV, 34. Neque ea, quae 61, 62 sequuntur, inaudita fuisse, Horatius testatur, apud quem Od. I, 17, 27, 28, Tyn-
 daris Cyrum meluit, ne

scindat haerentem coronam

Crinibus immeritamque vestem. W.

60. *e coelo deripit ille deos*. Prover-

Sit satis e membris tenuem praescindere vestem:

Sit salis ornatus dissoluisse comae:

Sit lacrimas mōvisse satis; quater ille beatus,

Quo tenera irato flere puella potest.

Sed manibus qui saevus erit, scutumque sudemque 63

Is gerat, et initi sit procul a Venere.

At nobis, Pax alma, veni, spicamque teneto;

Perfluat et pomis candidus ante sinus.

bialiter dictum: tam dirum facinus committit, quam si Gigantum more, deos coelo exturbare voluerit: ita Vulpinus. Verum sic *deripit* nondum plauum est. Puto respici ad superstitiones magicas et male creditas artes deos eliciendi. V. Ovid. III, Fast. 317 694. HEYN. Vid. Obs. WVND.

64. *flere* — *potest*, pro *flet*. V. ad v. 31 (cf. Not. ad I, 7, 3. WVND.). Eandem rem sic expressit Ovidius II, Art. 447:

O quater, et, quoties numero comprehendere non est,

Felicem, de quo laesa puella dolet!

65. *scutumque sudemque* *Is gerat*, h. e. miles sit. *Sudes* potest genus teli militaris intelligi, vel, quod praestat, vallus, qui a milite portabatur.

67. *Pax alma, veni, spicamque te-*

neto. Et ita in numis saepe Pax cum aristarum fasciculo, etiam aristis ac pomis gremio onusto, conspicitur. V. Broukh. cf. Statium. *Pax alma* sive a bona copia, quam affert, sive simpliciter *venerabilis*, *sancta*, ut *alma fides*, *Venus* etc. (cf. et Heyn. ad Virg. Aen. I, 306. WVND.) — *candidus* — *sinus*, h. e. candidae vestis. Tale signum Genii volantis, fortasse Abundantiae, sinum collectum ante se ferentis, videas in Onyche nobilissimo Brunsvicensi, quo Cereris sacrum exhibetur. Elegiae autem fini similis est exitus idyllii Theocritei VII, ubi poëta memorat vinum in sacro Cere-
ris haustum generosius: ἄς ἐκ τῶν σωρῶν
Λύθεις ἐγὼ πάξιμι μέγα πτύον' ἃ δὲ
γυλάξαι, Δράγματα καὶ μάκτους ἐν ἄμ-
φοτέρῃσιν ἔχουσιν. Dea, inquit, propitia sit; quae utraque manu manipu-
los et papavera tenet.

A. TIBULLI CARMINA

LIBER II

ELEGIA I

Quisquis ades, faveas; fruges lustramus et agros,
Ritus ut a prisco traditus exstat avo.
Bacche, veni, dulcisque tuis e cornibus uva
Pendeat, et spicis tempora cinge, Ceres.
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
Et grave suspenso vomere cesset opus.

ELEGIA I.

Sacrum ambarvale describit, quod sebat vere; vid. Virg. G. I, 338 sqq.; certe eiusmodi sacrum, quod ad lustrationem agri pertinebat. Cf. not. sup. I, 1, 23. Baccho et Cereri illud fieri, ex ipso carmine v. 3, 4, intelligitur, et quidem agno. Ad Sementinas ferias Ovidius totum hoc argumentum transtulit Fast. I, 658 seqq., ubi ei Tibullum ante oculos fuisse, manifestum apparet. Est autem hoc ex praestantioribus nostri poetae carminibus. Indicit primo loco festum diem, tum preces facit ad deos, commemorat epulas festas, et inter vota Messalae men-

tionem facit ingeniose. Inde ad laudes ruris convertitur, quas praecellere tractat et genio talis carminis accommodat. De tempore, quo scripta sit, vid. ad v. 32. HEYN. De ambarvalibus docte disputavit Vossius ad Virg. Georg. l. cit. W.

3. *tuis e cornibus*. Corona Bacchi nota; vid. Spanhem. de usu et praest. numism. Diss. VII; Broukh. tamen hos et cetera copiose illustravit. Sunt autem 3, 4, dicta pro vulgari: Bacche racemis, Ceres spicis ornata, adeste propitii sacro, quod in vestrum honorem fit. HEYN. Formulam dicendi similem vide I, 10, 67. W.

TIBULLI *Carm.*

O

Solvite vincla iugis; nunc ad praesepia debent

Plena coronato stare boves capite.

Omnia sint operata deo; non audeat ulla

Lanificam pensis imposuisse manum.

10

Vos quoque abesse procul imbeo, discedite ab aris,

Quis tulit hesternia gaudia nobis Venus.

Casta placent superis; pura cum veste venite,

Et manibus puris sumite fontis aquam.

Cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,

15

Vinctaque post olea candida turba comas.

Dî patrii, purgamus agros, purgamus agrestes,

7. 8. Hinc Ovid. l. c.

State coronati plenum ad praesepia iuveni etc.

Tunc solvite vincla iugis, h. e. lora iugorum, quibus illa boum collis attingantur; demite iuga. HERN. Videtur igitur Heynius *iugis* pro dativo accepisse, ad Virgilianum Aen. II, 146. Prior tamen sum in eam partem, ut casum sextum esse putem. Val. Flacc. I, 628: *Fix littore puppim Solvimus*. Add. Virgil. Aen. I, 562, et H, 26. Audacter idem dixit Aen. IV, 479: *vel eo (Aeneas) me solvat amantem*. Eodem modo explicabis locum Virg. Eclog. IV, 41, et Catull. LXIII, 76. Caeterum ex his verbis et vers. 85 sacrum mane non esse factum, sed tempore matutino familiam Tibulli operibus solitis occupatam fuisse, mecum indicat H. Voßius. VV.

9. *Omnia sint operata deo*, h. e. ferrentur, celebrent hunc diem. Cf. Hor. III, Od. 14, 6: *deus munini, inde fructu*. Statius explicat *deus*; Valpius *dis. HERN. Omnia*. Quidam agrestes, qui in agro degebant, festum celebrare debebant. Comparsa Virgili. Georg. I, 343 et 346. H. Vossius nam, puto,

sequetur. — *Non audeat*, inibentis est, ut Homericum *οὐκ ἀνδρῶν ἐγχεσθῆναι*, II, 2, 250. VVND.

11. *Vos quoque*. Quasi lanificis mulieribus idem imperaverit. Praeter ea, quae ad I, 2, 15, notata sunt, compara Ovid. Fast. I, 683 seq. et Valer. Flacc. I, 407. — *Mox de pura veste*, qua turba comitantium candida vocatur, vid. I, 10, 27. Comitatum autem similem videbis apud Virgilium Georg. I, l. cit. VVND.

15. *ut eat sacer agnus*. Igitur sponte ibat; nam quae reluctabatur victima, cum ad aram duceretur, ea litari non potuisse, notum est. Hoc tamen loco tantum de hoc cogitandum: hostiam ducl, i. e. Comitatur eam familia Tibulli oleagineis sertis coronata.

17 sqq. Memorabile exemplum precum ad deos factarum, multo minus prisca superstitione insignium, quam quae apud Catonem occurrunt de R. R. *Dî patrii* autem latius de diis maiorum religione coli solitis accipiendi; nec tantum de Penatibus. HERN. Antequam agnus ad aras adductus caeditur, precæ sunt. — *Dî patrii*. De diis, quos Tibullus colebat, agrestibus accipio, iisque et Lares, qui patrii I,

Vos mala de nostris pellite limitibus.
 Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
 Neu timeat celeres tardior agna lupos.
 Tunc nitidus plenis confusus rusticus agris
 Ingeret ardenti grandia ligna focis;
 Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,
 Ludet, et ex virgis exstruit ante casas.
 Eventura precor. Viden ut felicibus exitis

10, 15, audiunt, annumerandos esse ex I, 1, 19 — 24, apparet. WYND.

19. *Neu seges eludat messem fallacibus herbis. Eludere messem*, h. e. operam messorum, sive spem de messe; alias decipere, fallere, mentiri de ea re dicitur. Vid. Bronkh. h. l. *Herbae sunt calami, dum virent. Notum illud Ovid. Her. XVIII, 163: et adhuc tua messis in herba est. Fallaces autem, quod inanes et sine granis sunt. Videtur vero etiam hoc distichon festum ac carmen ad verum tempus revocare. H. De frumento virenti tempore veris, ubi spicae in vaginis latent. Fallaces, quae laetae et vigentes postea spem messis largae decipiunt. Vid. ad Virgil. Georg. I, 195. Frumentum herba est apud Virg. Georg. I, 134. W.*

21. *Tunc. Quam seges messem non eluserit, adeoque messe larga facta, rusticus laetus agris plenis, framenti copia, sacrum faciet, strae lignorum in ara accensa, et vernis ante eam ludentibus. Conf. Obs.*

22. *ardenti — foco. Int. eum, in quo sacrum fit, et quidem in ipso agro, sub dio, ut sup. I, 10, 51, in luco. Fieri id potuit ad signa deorum agrestium, pessimi in agris posita. Non itaque focus frigoris causa igni lucidus h. l. intelligendus, ut ap. Horat. I, Od. 9, 5.*

23. *saturi bona signa coloni. Quae arguit herum saturum ex copia et divite penae, quae instruit ex largo frugum proventu. Calpurn. IV, 125:*

Vi quoque turba bono plaudat satiatam magistro.

24. *exstruet ante casas. Ante focum sacrum umbracula, sub quibus poterant et luderent: pergulae dictae, triphila, hypampeli: vid. ad Copam v. 8, et cf. inf. Not. ad II, 5, 97. Cuiusmodi umbracula fuere quoque in Veneris sacro, cuius Pervigilium habemus, 5, 6 et 44, casae o myrteis frondibus factae. HEYN. Ex multitudine vernarum non apparet domini spes esse impletus; sed si ludant et casas exstruunt, id inter bona signa refertur. Saturi, si quidem avarus ille audit apud Virgil. Georg. I, 47. Denique festum rusticum celebratum cum sociis operum vid. ap. Horat. Epist. II, 1, 142. W.*

25. *Event. precor. I, 5, 57: Eventum dat signa deus. H. Viden ut, formula rem probandi exquisita, quam ad eum qui praecens est vel esse fingitur, oratio convertitur. Notandum est etiam quod plura hac dictione alloquitur, ut Catullus LXI, 77, et LXII, 8. Catullus, ut Virgilius Aen. VI, 780, indicativum adiunxit more Graecorum, Tibullus somnasseturum W.*

Significet placidos nuntia fibra deos?
 Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
 Consulis, et Chio solvite vincla cado.
 Vina diem celebrent; non festa luce madere
 Est rubor, errantes et male ferre pedes.
 Sed, bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat,
 Nomen et absentis singula verba sonent.
 Gentis Aquitanæ celeberrima Messala triumphis,

30

26. *nuntia fibra*. III, El. 4, 5: *Venturas nuntia sortis Extu*. Sup. I, 8, 3: *conscia fibra decorum*. Est adeo *fibra* h. l. proprie dicta de pulmonis seu iecinoris lobo. Patet autem ex h. l. etiam in privatis sacris ekstispicium fuisse adhibitum.

27. *fumosos veteris proferte Falernos Consulis*. *Falernos* int. cados vini Falerni, *fumosos*, qui ad veterem condendorum vinorum morem, dum meliorem ignorabant, fumo maturitatem contraxerunt. Vid. Lambin. et Torrent. ad Horat. III, Od. 8, 11, conf. Demster. Etrur. Reg. I, c. 11; Ovid. V, Fast. 517:

*Quosque puer quondam primis dis-
 fuderat annis,*

Prodit fumoso condita vinum cado. *veteris Consulis* vero, quia, ut notum, annos vini a Consulibus computari solitos cadis inscribebant. Vid. Horat. III, Od. 21, 1.

28. *Chio solvite vincla cado*, h. e. relinquo cadum, corticem adstrictum pice dimovete. Vid. Horat. III, Od. 8, 10; conf. Vulp. Chium vero cuth Falerno miscebant, quippe alterum dulcius, alterum austerius. Vid. Horat. I, Sat. 10, 24, cf. Broukh. Adde Elin. XIV, 14, s. 17. HERN. De Chio ioter rasticas iam tum frequens. vid. H. Vossian. ad Virgil. Eclog. V, 71, p. 268. W.

29. *Vina diem celebrent*. Pro vulgari: vino dies celebretur, computatione dies exigatur. Mox *madere*, ut *βσιζην*, de ebriis, notum. Vid. Obs. ad I, El. 2 pr. HERN. *Madere* h. l. de ebriis accipienti non intercedo propter adiecta *est rubor, errantes et*. Sed *madere* proprie est large se vino invitare, ut *unum esse*. Comparo mihi Horat. IV, 5, 37; Satyr. II, 1, 9; Tibull. II, 87. Adde Platon. Sympos. cap. 4: *Καὶ γὰρ αὐτὸς ἀπὸ τῶν χθρὶς βιβασταίῃων*, h. e. ex iis qui heri large vino se invitaverant. W.

31. *bene Messalam*. Sc. valere, rem gerere precor. Vid. Broukh.

32. *singula verba*. Dictum aut pro-verbii more, qui nobis quoque est, ut singulis verbis adiecta, hoc est, saepius iterata dicatur Messalæ mentio, aut ut *singula verba* sint: singulorum verba; quotquot adsunt convivæ, Messalam valere iubeant.

33. V. ad lib. I, El. 7 pr. Possunt autem v. 31 sqq. videri declarare, carmen hoc scriptum esse paullo ante illud alterum, quoniam Messala abens adhuc esset v. 32, adeoque nondum ex itinere redisset. Verum *absentis Messalæ* rationem habere potest Tibullus etiam, quatenus rari diem festum celebrabat, dum Messala ad urbem esset.

Et magna intonsis gloria victor avis,
 Huc ades, aspira quæ mihi, dum carmine nostro 35.
 Redditur agricolis gratia coelitis.
 Rura cano, rurisque deos; his vita magistris
 Desuevit quærna pellere glande famem.
 Illi compositis primum docuisse tigillis
 Exiguam viridi fronde operire domum.
 Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
 Servitium, et plastro supposuisse rotam.
 Tunc victus abiere feri: tunc consita pomus;
 Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas;

34. *intonsis* — *avis*. Ita dicit, ut Messalæ nobilitatem innuat. Tonsor enim non nisi post 454 in Italiam venire, ut e Varrone de R. R. II, 11, docent Broekh. et Vulpinus ad h. l. Hxy. Ex Varrone Plinius VII, 59, rem confirmat. W.

35. *Huc ades adspira quæ mihi*. Tamquam numen invocat eum, quem propitium sibi esse vult.

37. *his vita magistris D.* Vita, *plæ*, h. e. homines, humanum genus. Egregius autem qui sequitur locus de primo vitæ cultu primisque humanitatis initiis, quæ hand dubie ruri debentur, quatenus ea ab aratione profecta sunt: cum eadem exstruere sibi coepere homines tecta, quibus frumenta conderent, et ipsi habitarent; tum invencere plaustra ad frumenta devehenda; tum conservare arbores, et herbas hortenses, et vites. Mox mellificium inventam. Festi autem post messem conditam dies carminibus et cantui fistulæ et choro ducendo originem dederunt. Ruri etiam religiones decorum ortum habuere (v. 59). Ruri sacrificium primum inventum cum cœtura. Ruri tandem amor primum in humana pectora sævire coepit.

Notandum vero et illud in poetâ, quod dñs agnitis vitæ cultioria initia tribuit; quandoquidem eorum beneficio factum, ut homines nulliorem victam cultumque excogitarent. Etai et vulgari more Cereri Bacchoque hos tribuitur, ut monstrasse ac docuisse ea omnia dicantur. Sunt porro suavissimi versus per totum hunc locum cum numerorum miro lævore, tum orationis venustate et lepore.

41. 42. Ornate. Tum aratio et vectura reperta. Hxy. Servitium ad armenta translatum pariter apud Aeschylum Prometheus. 462: Κἄντην πρῶτος ἐν ζυγίοις κώδωνα ζωγλαίας δουλείης τα. W.

43. *viatus* — *feri*, h. e. ferorum hominum, feræ vitæ; sc. glandes istæ, arbute, corna etc. Hxy. Haec per sequentis *time* — *time* — *time* explicatur, ut I, 8, 43, verba *time* *time* *time* *time*. Mox *consita* ut apud Graecos *consita*. Ad sententiam comparat Plin. VII, 56. W.

44. *Time* — *time*. Quam ornate? tum primam horti facti, et olera deli cœperant: irriguas aquas h. l. actiōe, quæ hortos irrigant. Vid. Broekh. *time*, ut Virgil. IV, G. 32:

Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores,
 Mixtaque securo est sobria lympa mero.
 Rura ferunt messes, calidi quum sideris aestu
 Deponit flavas annua terra comas.
 Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
 Compleat ut dulci sedula melle favos.
 Agricola assiduo primum satiatus aratro
 Cantavit certo rustica verba pede;
 Et satur arenti primum est modulatus avena
 Carmen, ut ornatos diceret ante deos.

45

50

— *inriguumque bibant violaria fontem.*

Cf. Stat. HEYN. Hortus primum mæseria aut supra clausus est; ut olæ aliæque cibi causa ibi colerentur. W.

45. *pressos pedibus.* Vetere more. Sed proprie uva premitur, liquores autem exprimi dicendi.

46. *seculo — mero.* Quod securos et curis solutos reddit. *Sobria lympa*, ut I, 6, 28, suaviter dicta ex opp. vini inebriantis. Pertinet autem et hoc ad vitæ mitioris progressum aliquem iam factum, quod non merum bibi, sed misceri vinum coepit. HEYN. Verba *sobria lympa* opposita sunt vocabulo *merum*, ut I, 6, 28. Epitheton autem *seculo* beneficium vini, apud veteres habitum, egregie depingit. Vid. Horat. I, c. 18, 3, 4; add. Tibull. I, 2 ab init. et III, 6. W.

47. *Rura ferunt.* Scil. ab illo inde tempore. Nam mandandum est in eodem vitæ mæserioris exordio. HEYN. Tempus præsens pro præterito positum puta a poeta, suaviter orationem mutante. Mox ad præteritum redit. W.

ib. *calidi sideris*, h. e. solis, ut toties sidus. Nec de canicula nunc quaeritur. Cf. Vulp.

48. *annua terra.* Quæ annuas vicissitudines experitur, ut seratur, dematur, etc. vid. Broukh. nisi malis adiectivum pro adverbio positum esse.

49. *Rure levis verno f. a. i. alveo.* Verno referendum ad alveo. Vide Broukh. quia in Italia ab ipso æquinoctio verno apes mellificare incipiunt, ut Columella de R. R. IX, 14, docet. HEYN. Flores pro succo e floribus. Caeterum cf. Plin. XI, 7. WYND.

50. Omnia ornatissima, ut de singulis moneri vix possit. *Sedula* observa pro ea.

51. *Assiduo — satiatus aratro.* *Satiatus*, h. e. satur ex aratione, frumento parato, assiduo opere rustico facto. Cf. Ohss. — *assiduum aratrum*, quod assidue tractatur. Mox *certo pede* est certis numeris. HEYN. *Assiduo aratro satiatus* dictum pro longorum et assiduorum operum taedio affectus. W.

54. *ornatos — deos*, h. e. coronatos v. 59, die festo. Repetit adeo poeta, quod antiquiores iam docuerant: poeticam ab hymnis deorum initia habuisse: hos autem primum inter agrestes tentatos: eosque lyrici statim generis esse debuisse, ex eo facile intelligitur, quod ad fistulam caneantur, et choro, qui ducebatur, adaptati erant. Conf. Lucret. V, 1378 sqq. 1397.

Agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti
 Primus in experta duxit ab arte choros.
 Huic datus, a pleno memorabile munus ovili,
 * Dux pecoris hircus: duxerat hircus oves. *
 Rure puer verno primum de flore coronam
 Fecit, et antiquis imposuit Laribus.
 Rure etiam, teneris curam exhibitura puellis,
 Molle gerit tergo lucida vellus ovis;
 Hinc et femineus labor est; hinc pensa colusque,

55. *minio suffusus, Bacche, rubenti.*
 Primordia rei scenicae, et primo loco tragoediae, doctus poeta ab agricolarum festis esse repetenda docet; nota narratio. Vid. Horat. Art. 275. Diversa ab ea est, nec cum illa permiscenda, ut vulgo faciunt, origo rei scenicae in Italia, quam idem Horat. exposuit II, Ep. 1, 139, 145 sqq. Liv. VII, 2. Vtramque Virgilius attigit et distinguit G. II, 380 et 385 sqq. Bacchum appellat, quia *chori*, qui tragoediae initia fuerunt, vel maxime in eius honorem instituebantur. Ideo autem minio inficiebant se, quia ipse Bacchus eo illinebatur, (vid. Broukh. et ante eum Cyllen.) seu, quod probabile mihi quidem sit, quod in rudi et paupere populo, ut adhuc inter barbaras Americae gentes, rubeus color pro unico ornamenti genere parabili erat; itaque mansit etiam per seriora tempora in religiosis rebus, in quibus vetus mos pertinacius, quam in aliis servatur, ut et se et vero etiam deos minio pingerent in festorum dierum sollemnibus. HEYN. *Adversus idem quare* ista hominum agrestium, unde originem repetunt artis scenicae Tibullus et Horatius, qualia fuerint, optime explicuit Boettig. *Archaeolog. Pictur.* p. 189. — Verba *minio suffusus* quod attinet, notandus verbi *suffundere* usus

de colore faciei inducto. De iis enim plerumque usurpatur rebus, quae sub cute conspiciuntur. Sed exempla dabit Forcellinius. W.

56. *in experta duxit ab arte choros)*
in experta ars, cuius nullum factum periculum, nova, intentata; ab poetis ita abundare solet. V. sup. I, 5, 4. HEYN. Pedestres etiam scriptores praepositionem *ab* ita usurparunt, ut easset idem fere quod *χρησις*, usua, ut Cic. pro Milon. cap. 21, §. 56. Non pertinent huc loca, qualis est apud Ciceron. de Officiis I, 2. W.

57. *Ovile* h. l. de stabulo caprearum, quod egregie Bentleius ad Horat. Od. I, 17, p. 33, illustravit. W.

62. *Molle gerit* t. Versus suavissimus artificiosa epithetorum collocatio. — *lucida ovis* est candida. Vid. Broukh. Non minus eleganter Ovid. IV, Fast. 773:

*Lanaeque proveniat, nullus lacera
 puellas,*

*Mollia. a. ad teneras quolibet
 aqua manus.*

63. *Hinc et femineus labor est.* Ovid. I, Am. 13, 23:

Tu, cum semine possint cessare labores,

*Lanificani revocas ad sua per
 manum.*

Fusus et appposito pollice versat opus :
 Atque aliqua assiduae textis operata Minervae
 Cantat, et applauso tela sonat latere.
 Ipse interque greges interque armenta Cupido
 Natus et indomitas dicitur inter equas.
 Illic indocto primum se exercuit arcu.
 Hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus!
 Nec pecudes, velut ante, petit; fixisse puellas
 Gestit, et audaces perdomuisse viros.

63

70

Vid. ib. Heins. *Hinc*, a lana, a vel-
 lere.

64. *Fusus* — *versat opus*, alias *fusus*
versari dicitur. Ovid. VI, Met. 22:

*Sive levi teralem versabat pollice
 fusum.*

Met. IV, 221:

Laevia versato ducentem stamina fuso.

Epist. 19, 37:

*Tortaeque versato ducentes stamina
 fuso.*

hic vero *fusus versat opus*, h. e. ver-
 sando fusum, fit opus, netur filium.
 Sic etiam filum, quod deducitur, *ver-*
sari dicitur IV Met. 34:

*Aut ducunt lanas, aut stamina
 pollice versant;*

et hoc *filum*, quod netur, h. l. per
opus declaratur. HEYN. Membrorum
 ratio haec est: verba *Hinc* — *labor est*
 explicantur sequentibus, *hinc pensa*
 — *opus*. Versibus autem 65 et 66 alia
 sententia suaviter adiicitur. W.

65. *assiduae textis operata Minervae*.
Operari Minervae, h. e. arti et
 operi textoris operam dare, 'ut dici-
 mus, *operari Musis*. 'Festis est cibus
 sextus, ut Ovid. III, Art. 635:

*Cam sedeat Phariae sistris ope-
 rata iuvenae.*

Melius tamen iunguntur *texta Mi-*
nervae, ut *colus calathique Minervae*
 ap. Virg. Aen. VII, 805; et *operari*
 textis, operam adhibere; cf. II, 3,
 36. Ita videtur Broukh. accepisse, nam
 laudat versum ex Aen. III, 136:

*Connubiis arvisque novis operata
 inventus.* HEYN.

Cacterum ad sententiam illustrandam
 faciunt quae attulit H. Vossius ad Vir-
 gil. Georg. pag. 141. W.

66. *tela sonat*, h. e. ipsum textum.
 Vid. Ohss. *Latus*, corpus, *applausum*,
 cum strepitu appulsum, allisum, *te-*
lae, iugo textorio, machinae, cui il-
 lud, inserendo stamen liciis, subinde
 admovetur, *sonat*. Nunc inverso dicta
tela sonare applauso, alliso, corpore.
 HEYN. Significationes vocis *tela* accu-
 rate exponit Forcellinius. W.

67. *Ipse interque greges*. Etiam amo-
 ris ignibus prima agrestium pectora
 fuere quae incaluerunt. Molles de hac
 re versus sunt Pervigilii Veneris 77
 sqq.

69 sqq. Suavissima et admodum
 ingeniosa narratio de Amore artem
 sagittandi experiente.

72. *perdomuisse*, h. l. telo traice-
 re; sed ab effectu, quod telo transfixa
 sternuntur, vincuntur, *dequædæ so-*
lent.

Hic iuveni detraxit opes; hic dicere iussit

Limen ad iratae verba pudenda senem.

Hoc duce, custodes furtim transgressa iacentes,

75

Ad iuvenem tenebris sola puella venit,

Et pedibus praetentat iter, suspensa timore,

Explorat caecas cui manus ante vias.

Ah miser, quos hic graviter deus urget! at ille

Felix, cui placidus leniter afflat Amor!

80

Sancte, veni dapibus festis; sed pone sagittas,

Et procul ardentem, hinc procul, abde faces.

Vos celebrem cantate deum, pecorique vocate

74. *iratae*. Absolute positum pro: iratae puellae. Cf. not. ad I, 8, 51.

HERN. *Limen ad iratae*. Notanda positura praepositionis *ad*. Similia exempla vid. ad Virg. Aen. IV, 257, congesta. Paullo ante v. 71, *fixisse* positum cum vi, pro *sed fixisse*. W.

75 sq. *Suavis et haec memoriae*. Amor in caliginosa nocte dux puellae meticulosae. Nec vero accipiendum, quasi ea per vias ad iuvenum aedes, perducere patiatur: sed, ut supra vidimus lib. I, 9, 43, 44; I, 6, 59, 61, puella e cubiculo egressa per domus atria et porticum reseratis clam foribus, amantorem recipit. Hinc h. l. *custodes, incentes*, servus ianitor. HERN. *Lucenses*, h. e. dormientes. W.

78. *caecas — vias*. Sunt viae, quae cognosci et videri nequeunt.

79. 80. Belli versus et sententia orationis ornamentis: *urget*, potens verbum et efficax, aut de maiore vi, cui resisti nequit; ut si Phoebeus urget vatem, Pythiam, si furor Bacchicus ingruit mentibus; aut de malis, a quibus respirandi nullus locus nec tempus est; petatum autem illud a procella ac vento graviter incumbente et ingruente; hinc natum vs. seq. *afflat*.

TIBULLI *Carm.*

Κύρις γὰρ ἐν φεσφύδῳ, ἢ πολλὰ μῦθ',
proxime ad nostrum dixerat Euripides Hippol. 443; ubi x. illustrationem. Valkenarii. Alterum, *cui placidus leniter afflat Amor*, sumtum est ab aura secunda, qua favor et studium, toties exprimi solet; est adeo: cui Amor propitius est, ὃ ἱερνύειν ἰδιόξει, dixeris secundum Callimachi illud Epigr. IX, et Theocr. XII, 10: Εἴς' ὅμολοι πυλῶν ἐν' ἀμφοτέροισιν, Ἐρωτός. Alia, etsi non multum dissimili, ratione dixit idem de Berenice Idyll. XVII, 51: Πᾶν δ' ἔστις ἔδ', ἄρωται παλινὸς μὲν Ἐρωτός Περσέων. Quod ab afflata deorum petatum, quo ἰδιόξει homines dicuntur. Sic quae, inf. El. 4, 57: ubi *indomitis gregibus Venus afflat amores*. Tertius afflandi modus est serpentum, pestilens et exitiosus, petitus a levi tactu odore. Idyll. Cf. ad Aen. I, 591.

80. *Vinc procul abde*, h. e. removere. Vid. Gronov. Pro. vet. pag. 308. *Daptes* autem festae h. l. vin. aliae sunt, quam caedens apulae aetras, quae celebrat poeta causa vitinis.

83. *Vos c. cantate*. Vos, qui coctis adestis caerimopis. *celebrem — deum*, est qui valde celebratur, frequentatur,

P

Voce; palam pecori, clam sibi quisque vocet,
Aut etiam sibi quisque palam; nam turba iocosa.

85

Obstrepat, et Phrygio tibia curva sono.

Ludite, iam Nox iungit equos; currumque sequuntur
Matris lascivo Sidera fulva choro.

ad quem frequentes adeunt. Vid. inf. IV, 4, 23: *laeta celebrat, laeta laetus eris.* (cf. Not. ad I, 3, 23. Wvnp.) *pecori vocatur.* Amor, ut feturam laetam et copiosam det. HERN. *Vocare* est verbum proprium; cf. Virg. Georg. I, 347, et II, 388. Vocatur deus, ut propitius adsit. *Voca vocare* exemplis illustrat Forcellianum. W.

84. *clam sibi quisque vocet.* Vota parum honesta, aut nimis improba aut etiam invidiosa, in primis si verendum erat, ne adesset, qui contraria vota faceret, tacite concipiebant. Vid. inf. IV, 5, 17, 18; conf. Scaliger et Broukh. Vulp. ad Catull. LXIII, 104. Fundus superstitionis in Homero est II, 194-6. Adduxit ea sublimem sententiam Senecae Epist. X: *Tunc scito te esse omnibus cupiditatibus solutum, quum non perveneris, ut nihil deum roges, nisi quod rogare possis palam;* et Persianus illud: *aperte vivere voto* Sat. II, 6. Haec quidem commemoravi ad interpretum comicarum rationes, quas tamen tantam non aliebat ab h. l. arbitror. Amorem quisque vocat sibi, ut amoribus suis propitius sit, vota quoque rata faciat, quae festo pro puelle sua quisque facit. Ad amatoris adeo vota spectat locus, et ad pudorem iamentum, vota sua ap. gaudia non palam fatentium, nec in vulgus effluentium. Diss. quilibet inf. IV, 5, 29 et 38.

86. *Phrygio tibia curva sono.* Tibia Phrygia inter sacrificandum tantum solita; ne sinistra quid audiri posset; ut velato capite precabantur, ut quid

posset videri; habebat ea cornu adnatum sive *κρόνον* curvum adfixum, quum aliae rectae essent. Vid. Gron. Obs. I, 17, p. 142, 3; Barmann. ad Ovid. III Met. 533; Vulp. ad Catull. LXIII, 22, et h. l. Bronkh.; atque sonus eius multo erat gravior, quam nostrae tibiae.

87-90. Quatuor hi versus longe pulcherrimi, etsi cumalatis personis symbolicis Noctis, Stellarum, Somni, Somniorum reprehendendi. Ut alii *Lunae*, sic nunc *Nocti* tribuit *equos et currum*, ut multi alii. Vid. Statius, Dousa F. in not. c. 4, et Broukh. Cf. inf. III, 4, 17. Deinde *Nox mater siderum*, quam sequuntur Stellae tanquam liberi, quod sumtum ab Euripide Iov. 1150, Scaliger pronuntiat:

Μυδραειος δὲ Νόξ ἀνιέρων. Ζηρὸς Ὄχημα ἱταλλόν, ἄντρον δ' ὠκεῖον θάλασσῃ
libi saltem *Nox agitare currum*, cui equi non funibus alligati sunt, sed solis habenis reguntur, eamque sidera sequi dicuntur. Sed et aliorum poetarum usu frequentata est haec ratio; etiam Hymn. Orphic. 6, 3: *Αερίες ὑπέρβου, Νυκτὸς γίλα τίκτα μολύβδα* etc. Et quod Sidera Noctis currum sequuntur, Theocrit. Idyll. 2. 5a.: *χαίρει δ' ἄλλος Αερίης, αἰνέλου καὶ ἄντρον Νυκτὸς ἱταλλόν.*

88. *lascivo Sidera fulva choro.* Propter modulatum et consonum motum choreae et chori sideribus tribuuntur. Vid. Lucian. de Saltat. c. 7. Cf. Dousa I. l. et Vulp. h. l. Simili modo apud

Postque venit tacitus fuscis circumdatus alis
Somnus, et incerto Somnia nigra pede.

anctorem Carm. in Maccos. vñtum, qui vulgo Albinovanus habetur, II, 129:

Quassivere chori iuvenem sic Hesperon illi.

Scaliger *obores* absolute dictos de astris intelligit, quae Lucifer antecedit ortu suo. Ego malim de turba adolescentum ludentium sub vesperam accipere, et lego adeo *chori iuvenum*. De reliquis istius loci vid. Wernsdorf. Poët. Lat. min. Vol. III, p. 506 sqq. docte disputantem. *Lascivus* vero proprium est saltationis epitheton propter exultationem liberiores aut motum molliorem: vid. Ovid. III Met. 685.

89. *Postque venit* t.) *Somnus* alatus fingebatur, quod in vulgus notum. Vid. Broukh. Sic et aeternus ille *Somnus*; vid. Anthol. III, 25, Epigr. 69. Ornatum hoc ab aliis poetis egregie. Ita alis suis obumbrat *Somnus* eos, quos sopire vult: v. Orphei Argon. 1009. Simili modo *alata Somnia*; unde Eurip. Hecuba 71: Πόντος Χρόνος, μὴνικὸν ὄνειρον et *Nox alata*: unde Aen. II, 360:

Nox atra pava circumvolat umbra.

Idem VIII, 368, eleganter:

Nox ruit et fuscis Tellurem amplectitur alis.

Vt apud Euripid. Bacch. 380, crater *ἐκπύον ὕπνον ἀπὸ πύλλου*. Rōficat hinc Statius Achill. I, 620:

— totis ubi *Somnus inertior alis*

Defluit in terras, mutumque amplectitur orbem.

Alata etiam *Nox* in veterum monu-

mentis occurrat: in Monum. ined. Winkelmanni N. 27, cum alis vesperationis: etsi forma adolescenti propior. Et apud Callimach. in Del. 234: *τετράπτερος ἄνθρωπος* *τῶν ἀνθρώπων* h. e. argere, alis apphensis, impactis impressis, et sit in artiore complexu. Propter: in noto loco A, 3, 35, nimis ad verbum reddidit: *Drum me Sopor impulit alis*. Aliud phantasma Virgilino habet Aen. V, 854, ubi *Somnus* *Paliuro* aquam *Lethaeam* inspergit in oculos. At *Callimachi* locus adumbratus est ex Pindar. Pyth. I, 13 seqq. Imaginem pueri alati cum papevere et lacerta in anaglyphis obviam de *Somno* explicant; sic iam *Tollius* in Epistola ad Cnperum. Vid. Fortuita eius p. 277. Sed de hac antiquitatis parte copiose disputatum est super & viris doctis, qui de Mortis signo ac symbolis apud veteres disserere instituerunt.

90. *Incerto Somnia nigra pede. Incerto pede* h. e. infirmo, claudo, ferri *Somnia* qua de causa dicantur, coniectura assequi necesse est, quoniam doctrina veterum certa nulla ad nos pervenerit. Sunt autem multa quae similitudinem aliquam habeant, ut in symbolicis fieri solet. Possunt *pedes incerti* et incessans claudicans referre *Somnia* naturam incertam, ambignam et obscuris ambagibus involutam: aut eandem ad causam, qua *Somnus* titubare et inconstanti gressu incedere fingitur: ut aulent somno gratia. Retrat quoque *Somnia* naturam adumbrata esse hactenus, quod simulacra illa levia et volubilia menti et oculis obversantur inconstanti gressu et incerto.

ELEGIA II

Dicamus bona verba, venit Natalis, ad aras;
 Quisquis ades, lingua, vir mulierque, fave.
 Vrantur pia tura focis, urantur odores,
 Quos tener e terra divite mittit Arabs.
 Ipse suos Genius adsit visurus honores,
 Cui decorent sanctas mollia sarta comas;

5

ELEGIA II.

In natali puellae Cerintho desponsae sacrum indicit poeta Genio, vota-que eius pro puellae connubio et constanti amore rata fore auguratur. Cerinthum puerum lib. IV, El. 2 et sqq. a Sulpicia amari videbimus; sed puellae tam illustri gente prognatae libertinus homo, saltem graeculus et peregrinus, desponderi vix potuit. De alia igitur paris sortis puella haec accipio. HEYN. Cerinthi diis natalis celebratur. Vid. Obs. WVND.

1. *Dicamus bona verba.* Hoc *favere lingua* dicitur. Bona verba sunt εὖ κ' ἔμα, boni ominis. Cf. Ovid. V Trist. 5, 5, 6. *Ea ante aras*, inter sacrum, inprimis observantur: conf. paullo ante ad El. II, 1, 86. *Natalis dei* obscura religio est, nec nisi ariolationes sunt, quae viri docti de eo disputant, inprimis Passer. Paralipom. Demsteri p. 99. Vasa Etr. tom. I, p. 51, 55, 60, 61, 63, 72; et omnis de Geniis res parum ad liquidum perducta est aut perducere potest. Noster paullo post v. 5, Genium a Natali distinguere videtur. *Deum Natalem* inf. videbimus lib. IV, 5, 19. Eum iam affore sacris ait. HEYN. *Venit Natalis.* Adventantem deum praesagit Tibullus; itaque quae deo adventante facienda sunt,

praecipit. Similiter Callimachus hymnum in Apollin. 1 — 25 orditur. — Denique, de Genio a Natali non distinguendo expositum in Obs. WVND.

3. *pia tura*) *pia*, quia diis cremantur pietatis testandae causa. — *odores*, v. ad I, 3, 7, ubi *Assyrii odores* memorantur.

4. *tener* — *Arabs*, h. e. mollis, effeminatus bonitate soli; vid. Broukh. Scilicet, quod non omnes tenent, illo tempore praeter tus etiam aliae res odorae in ara adoleri solebant; ut croci flos, v. c. Ovid. Fast. I, 76, cinnamomum et casia — *quae diis per singulas micas dantur*, ait Plin. XII, 18, s. 41, nardi folia ac spicae etc. HEYN. *tener* pro mollis. Sic apud Iuvenalem XII, 39, Maecenates teneri. De voce *mittit* consule Heynium ad III, 2, 23. WVND.

6. *Cui d.* I, 7, 52, de Genio:

Et capite et collo mollia sarta gerat.
 HEYN.

Visurus. *Visere* de deo ad sacra sua veniente. Supr. I, 6, 22, de cultore numinis ad loca certa veniente sacrorum gratia. Similiter *invisere* Virgil. Aen. IV, 144. Caeterum poeta, postquam dei adventum supra praesagiverat, hic optat; ut adsit ornatus. W.

Mius puro dēstillent tempora nardo;

Atque satur libo sit, mapeatque mero.

Adnuat et, Cerinthe, tibi, quodcunque rogabis.

En age, quid cessas? adnuet ille; roga.

Auguror, uxoris fidos optabis amores;

Iam reor hoc ipsos edidicisse deos;

Nec tibi malueris, totum quaecunque per orbem

Fortis arat valido rusticus arva bove;

Nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis

Nascitur, Eoi qua maris unda rubet.

Vota cadunt. Vtinam ut trepidantibus advolet alis,

7. *puro nardo.* *Purum nardum* est. tennē ac simplex, oleum nardinum, contra *unguentum* erat crassum ac mixtum. Vid. Spanhem. ad Callim. in Apoll. v. 38, qui cum nostro comparari potest:

Αἱ δὲ πόμαι θυόιντα κίδη λιβουερὶ
ῥαίνα.

etiam in Hymno Homérico in Vestam 3:

Αἱ δὲ σὺν κλεῖμυν ἀκελιδάται ὑγρὸν
ῥαίνα.

destillare est guttas deorsum mittere, Conf. I, 7, 51:

Illius e nitido stillent unguenta capillo.

etiam de Genio. At de Apolline III, 4, 28. Graphice autem descripta est religio aliqui perobscura. Dum Genio sacrum sit tunc aliisque odoribus accensis, et appositis libis et libato vino: Genii simulacrum, adolescentis speciem referens, corollis ornatur, nardo aliisque unguentis delibutis capillis. Institutum hoc sorte eo, ut tanto magis epulis ille adesse suis videretur; quandoquidem convivorum ille mos perpetuus erat, ut coxonati

essent et usqueconvivae, Conf. sup. lib. I, 7, 49 eqq. Itaque libis etiam saturari et vino inebriari fingitur h. l. Genius.

11. *uxoris.* Spe quidem et voto. Vid. v. 17, 18. Et omnino puellas amatas eo nomine saepe appellantur.

12. *Iam reor h.* Quod tacite iam votum istud concepit. V. ad sup. Eleg. 85. HERN. Quod votum diis notissimum, utpote iam saepius factum ad eosque latum, WVXB.

14. Versus admodum scitae structurae, ex iudole latini sermonis, qui tales iuncturas variatas admittit, modo non ad fastidium exhibita. Contra ad nostri sermonis ingenuam ratio ista erit damnanda. Hactenus probabo iudicium Lessingii.

15. 16. *felicibus Indis.* Divitibus; et *Eoi qua maris unda rubet*, sole oriente. HERN. *Gemmas* intelligam margaritas, ut ap. Propert. I, 14, 2. WVXB.

17. *Vota cadunt.* Rata sunt, ut I, 6, 85. — *Haec allis maledicta valent.* Cf. h. l. Vulp. Praeclarum autem ἑθελοςμα Amoris advolantis et vincula coniugalia appropinquantis. De tali vinculo iugali interpretatur vittam, quae

Flavaque coniugio vincula portet Amor!
 Vincula, quae maneant semper, dum tarda senectus
 Inducat rugas, inficiatque comas.
 Hac venias, Natalis, avi, prolemque ministros:
 Ludat et ante tuos turba novella pedes.

ELEGIA III

Rura meam, Cerinthe, tenent villaeque puellam:
 Ferreus est, eheu, quisquis in urbe manet.
 Ipsa Venus laetos iam nunc migravit in agros,
 Verbaque aratoris rustica discit Amor.

saepe in etruscis vasis occurrit, Passerius tom. I, p. 32, p. 45, 58, et v. Index. HERN. *Vota cadunt*. De hac forma loquendi vid. not. ad I, 6, 85. — *Vnam* restituiimus pro *Videm ut*, de qua re dictum in Obs. WVND.

18. *Flavaque coniugio vincula portet Amor*. Coniugio scil. legitimo. *Vincula sunt flava*, quia is color, ut omnino laetitiae, sic nuptiarum est. V. Ovid. X Met. 1. Conf. ad I, 7, 49.

21. *Hac* — *avi*, hoc augurio. V. Obs. *prolemque ministros*. Expectatum igitur et a Genio etiam hoc beneficium; quod tamen sibi ipsi parandum est ab unoquoque. Verum a diis quoque agrestibus, feturam, expectari vidimus. V. inf. II, 5, 91, 92.

22. *ante tuos* — *pedes*. Non Cerinthi, sed Natalis Genii. V. Obs.

ELEGIA III.

Amica rus abducta, rusticari et ipse gestit Tibullus, si vel opus rusticum sit faciendum, sequi timeat Apollinis exemplo. At v. 33 ad v. 50 diras imprecatur avaritiae saeculi sui, et de

puellae cupiditate conqueritur: inde a v. 61 et ipsi ruri mala precatus propter puellam in rus abductam. De ceteris v. Obs. Est prior Elegiae para inter suavissima carmina.

1. Imitatus est Statius V Silv. 2, 1:

*Rura meus Tyrrhena petit saltusque
 Tagetis*

Crispinus etc.

3. *laetos*. Refero epitheton ad amoenitatem agrorum. Muretus statuit, agros dominae Tibulli praesentia exhilarari. — Caeterum deos cum iis, quos fovent, venire et abire potest fingere solent. Vid. Tibull. II, 6, 2, 4, et ad Virg. Eclog. V, 36. WVND.

4. *Verbaque*. — Ovid. I Pont. 8, 55:

*Et discam, Getici quae norint verba
 iuveni.*

Suavissima autem haec facies Amoris: quae in gemmis quoque antiquis occurrat, ut *vomerem* seu *rastrum* teneat, et in Moschi poematio.

O ego quum dominam adspicerem, quam fortiter illic;
Versarem valido pingue, bidente, solum!

Agricolaeque modo curram, sentar aratrum;

Dum subigunt steriles arva serenda boves;

Nec quererer, quum, si, graciles existeret artus,

Laederet aut teneras pustula rupta manus.

Pavit et Admeti tauros formosus Apollo;

Nec cithara, intonsae profuerant, id comae.

Nec potuit curas sanare salubribus herbis:

Quidquid erat medicae, vicerat, artis, Amor.

Tunc fiscella levi detexta est vimine iunci,

5. Comma post ego sustuli. *Fortiter*, non succumbens labori, WVND.

8. *steriles* — *boves*, nempe testiculis demessis, et, si feminae sunt, vulva extracta. Cf. Vulp.

9. *Nec quererer, quum*. Cic. Epist. IX, 14, 5: Gratulor tibi, quum tantum vales apud Dolabellam. *Quum* dicitur in talibus pro *quod*, latente quadam temporis significatione. Mox *pustula rupta*, ut cicatrix rupta dicitur WVND.

11. *Admeti*. Ad Pheras Thessaliae, quem amabat, cuique se sponte mancipabat. V. Broukh. qui adscripsit auctorem loca, quibus haec fabula exponitur. Sed principes hi sunt: Homer. II. β, 763-7; Callimach. in Apoll. 47 seqq.; Ovid. Met. II, 680 seqq.; ubi v. Intpp. etiam de sede Admeti Apollodor. I, 9, 15. Ceterum locum hunc nostri ante oculos habuit Ovid. Epist. V, 151. Adde inf. III, 4, 67 seqq. HERN. Imitatus est huius loci versu 17, 18 aperte Valer. Flacc. P, 447 — 449; sed nonnulla mutavit, ut faciant imitatores. — *Profuerant*, mirum ad animum Admeti sibi conciliandum. Cf. II, 4, 15; III, 8, 15; I, 8, 9. WVND.

12. *Nec cithara*. Similiter Ovid. X Met. 170 seqq., et Albinov. II, 79. Scilicet dicitur Admeti amore servilasse. Alii poetae aliter fabulam tractarunt.

14. Cf. Ovid. I Met. 421 seqq., et hinc alii poetae saepe idem sequuti sunt. Praesvit forte omnibus Broukh. fragm. X, in Hypocinthum.

15. *detexta est vimine iunci*. Virgil. Ecl. II, 71:

Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget usus,

Viminibus molliorque parvas detextore iuncos?

V. Broukh. Cf. Ovid. II Met. 554; IV Fast. 435; Copa 17 (add. Virgil. Eclog. X, 71. WVND.). — *Fiscellae* vero erant calathae in usum cogendi lactis. Collutella VII, 8, 3. *Eas detextere* ossuorum et erat et est pastorum. Cf. Shaw Travels p. 168. Suae autem in carmine hoc Tibulli illud, quod ad tam ledestimae praestandas amorem adduxisse datur maxime.

16. *Baraque*. Ovid. IV Fast. 179; *Dentque viam liquido vimina rursus*.

Raraque per nexus est via facta sero.
 O quoties, illo vitulum gestante per agros,
 Dicitur occurrens erubuisse soror.
 O quoties ausae, caneret cum valle sub alta,
 Rumpere mugitu carmina docta boves. 20
 Saepe duces trepidis petiere oracula rebus,
 Venit et e templis irrita turba domum.
 Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
 Quos admirata est ipsa noverca prius.
 Quisquis inornatumque caput crinesque solutos 25
 Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.
 Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica Pytho?
 Nempe amor in parva te iubet esse casa.
 Felices olim, Veneri quum fertur aperte
 Servire aeternos non puduisse deos! 30
 Fabula nunc ille est; sed cui sua cura puella est,

17. *vitulum gestante*, V. sup. I, 1, 32;

Non agnamve sinu piceat foetumve capellae

Desertum, oblita matre, refertur domum.

Soror est Diana vel Luna. Expressit h. l. Valer. Fl. lib. I, 447, 8.

19. *valle sub alta*: ita Latini pro *in valle*. V. Burmann. ad Ovid. I Met., 689.

21. *trepidus* — *rebus*, h. e. in magno periculo et discrimine. Saepe Livius.

22. *irrita t.* pro adverbio positum. Mox *noverca* est Iuno.

26. *Phoebi quaereret ille comam*. Notus nunc loquendi modus de re considerata, quae perijt vel abest, post Broukh. ad h. l. Gronov. Obs. II, 11, et Burmann. ad Ovid. II Met. 239. Cf. Vulp. h. l. — *solutus* autem dixit, cum alias in eodum eleganter collecti

sint, ut vel in Vaticano Apolline vides.

27. *Delphica Pytho*, est ipsa urbs Delphi, olim eo nomine appellata. Cf. Broukh. et Vulp. et imprimis Callimach. in Apoll. 35, et Intpp. ad e. I. Suaviter autem mutata sunt tempora. Dehebat enim esse *ubi tunc erat*? HEYR. Cic. pro Milone cap. 6: Quid ergo tulit? Nempe ut quaereretur. W.

29. *Felices olim*. Ita absolute in exclamatione. Ovid. Heroid. XIX, 3, add. Virg. Georg. II, 458. — *Veneri servire* est indulgere, ut voluptatibus servire dicitur a Sallustio Catil. c. 56. WYND.

31. *Fabula nunc ille est*. V. sup. I, 4, 83; *ne turpis fabula fiam*. Horat. Epod. XI: *Heu me! per urbem — Fabula quanta fui!* — ille, n. qui aperte, palam, amori indulgeat; ib. *cui sua cura puella est*, cui puella suus amor est. Animosum autem amatorem vi-

Fabula sit, mavult, quam sine amore deus.
 At tu, quisquis es, cui tristi fronte Cupido
 Imperitat, nostra sint tua castra domo.
 Ferrea non Venerem, sed praedam saecula laudant; 35
 Praeda tamen multis est operata malis.
 Praeda feras acies cinxit discordibus armis;
 Hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit;
 Praeda vago iussit geminare pericula ponto,
 Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus. 40

des. HEYN. *Sed oia — est*, pro *sed si cui est*. — *Nunc*, h. e. tempore mutato. WVND.

33. *Sequitur haud dubie fragmentum alterius Carminis usque ad v. 60. Scaliger reiecit infra in El. 6 post v. 14, et continuat Elegiam hanc v. 61: At tibi dura Ceres.*

ib. *At tu, quisquis is es*. Dissident haec prorsus a superioribus sententiis et numeris. Antea de puella in rus abducta, nunc de avara agitur et ab amatore divite abducta. Non itaque unius carminis partes esse potuerunt. Nemesin nunc nomine apponit v. 51 — *tristi fronte Cupido Imperitat*, non modo, cui puella dura et saeva est, sed etiam, quod sequentia docent, quem puella exclusit, divite amatore admissio, quique adeo amore parum secundo. utitur: ut sup. I, 6, 2:

Post tamen es misero tristis et asper, Amor. HEYN.

At tu, vid. ad I, 2, 87, et compara Ovid. Remed. 371. Signa lacunae sustali, de qua re vid. Obs. WVND.

34. *nostra s.* Vide, ut aliter expresserit eandem rem I, 4, 77, 78.

35. *praedam*, h. l. latius patet, et est quodvis lucrum, opes, divitiae, quas quis quaerit: una cum significato cupiditatis, qua illae appetuntur. Nam

TIBULLI Carm.

avaritia est, de qua sequentia praedicantur.

36. *Praeda tamen multis est operata malis*) est operata, h. e. operari solet. Operari malis est mala committere, patrare, ut *sacris operari* est sacra facere, sacris operam dare. Sever. in Aetn. 381:

— *magnis operata rapinis*

Flamma micat, latosque recens exundat in agros.

h. e. quae magnas fecit rapinas, dum multam materiam secum rapuit, abstulit. HEYN. Operari commodis est apud Eumen. de restaur. schol. c. 4. WVND.

37. Avaritia instigati homines ad bella et pugnas prolapsi sunt. Ad v. 38 cf. I, 10, 3, 4, et I, 3, 49, 50.

39. *geminare pericula*. Dum periculo ex mari additur periculum ab hoste vel piratis et proelio navali. Similiter de telis venenatis Ovid. I ex P. 2, 17:

Qui, mortis saevo gement ut vulnere causas,

Omnia vipereo spicula felle limant.

40. *dubiis — ratibus*, h. e. fluctuantibus, vento et fluctibus iactatis. Ovid. I Art. 558:

— *coelo spectabile sidus.*

Q

Praedator cupit immensos obsidere campos,
 Ut multo innumeram iugere pascat ovem;
 Cui lapis externus curae est, urbique tumultus
 Portatur validis mille columna iugis;
 Claudit et indomitum moles mare, lentus ut intra 45
 Negligat hibernas piscis adessee minas.
 At tibi laeta trahant Samiae convivia testae,
 Fictaque Cumana lubrica terra rota.

*Saepe reges dubiam Cressa Corona
 ralem.*

*Nec mihi mille iugis Campania pin-
 guis aratur.*

Cf. II Art. 514; II ex P. 5, 62; III Trist. 2, 15. Male Statius explicabat, *utrinque rostratis*. — *Rostra* autem tantum erant in triremibus, in belli usum instructis.

41. *Praedator*, h. l. avarus est. Vide ad v. 35. Is agros saltusque coëmit, pascuorum causa.

43. *lapis externus*, marmor peregrinum, quod eleganter urbi tumultus dicitur, propterea quod, quum pervius portaretur mole sua vicina aedificia, inprimis altiora, vehementer concuteret. Plin. Panegy. 51: *Itaque non, ut ante, immanium transvectione saxorum urbis tecta quatuntur; stant securae domus; nec iam templamutantia*. Hinc satisfactiones illae redemptorum pro cavenda aedium ruina, quoties ingentia saxa devectanda pervias essent — *cui*, sc. praedatori, pro ei. HEYN. — *Urbique tumultus* recte explicat Forcellinius: columna terrorem et tumultum iniiciens, ne, vicis intrementibus, aedes ruant. Comparat ille Senecae epist. 90, et Iuvenal. sat. 3, vers. 254. WYND.

44. *mille columna iugis*. Iunge: *mille iugis*: est eadem *innumeram* ac modo *innumeram* — *ovem*. Cf. ProPERT. III, 3, 27:

mille columna, pro *columnae*, ut Vulpius vult, latinum non est.

45. *Claudit et i. moles mare*. Notares de his piscinis marinis, molibus in altum iactis, ne piscium marinorum diversi greges, ne mari quidem tempestuosos, deessent, vel ex Hor. III Od. 1, 33; II Od. 15, 1. Locus classicus Varro de R. R. III, 17. Ex eo genere erat lacus Lucrinus: de quo in Portum Iulium converso v. Virgil. G. II, 161 seq. Mox *Negligat adessee minas*, quod solenne, contemnat minas, spernat, aut negligat minas, nude. HEYN. *Lentus*, animo nil commoto, de hominibus, cf. IV, 11, 6, et Ovid. Heroid. XIX, 81. WYND.

47. *At tibi*. Ref. ad v. 33; n. tibi, qui militaturus es mecum in castris Cupidiinis, praeda ex vulgari militia contemta. Ita olim cum Bronkhus. et Vulpio parum scite. Immo vero puellam alloqui putandus est. Mox se ipsum admovent, frustra se hoc puellae persuadere velle.

ib. trahant Samiae convivia testae. H. e. trahantur tibi convivia, celebres convivia vasis fictilibus Samiis, fragalia quidem, sed laeta.

48. *Fictaque Cumana lubrica terra rota*. *Rota* in re figlina. V. Horat.

Heu, heu! divitibus video gaudere puellas;

Iam veniant praedae, si Venus optat opes;

Vt mea luxuria Nemesis fluat, utque per urbem

Incedat donis conspicienda meis.

Illa gerat vestes tennes, quas femina Coa

Texuit, auratas disposuitque vias.

Illi sint comites fuscii, quos India torret,

Solis et admotis inficit ignis equis.

Art. v. 22. *Cumana vasa* olim nobilia fuere. Plin. XXXV, 12. Conf. Broukhus. Sunt autem haec inter vasa Campana, quae vulgo nunc Etruscis accenseri solent; cuius generis pleraque Hamiltoniana sunt. Estque adeo hic locus inter ea, quae memoriae istorum vasorum servarunt. HEYN. De ratione loquendi vid. Stat. Sylv. IV, 9, 43: *Cumano patinas in orbe tortas*. Adde Horatium, qui pro vino *Caleno* I, 20, 9, prelo domitam Caleno uvam similiter dixit. Modicam fortunam testabatur Campana supellex, ut locus Horat. Sat. I, 6, 118 docet. WVND.

51. *Vt mea luxuria Nemesis fluat. Fluere, diffluere* de mollitie et luxu. V. Propert. II, 22, 26; Terent. Heaut. V, 1, 72.

52. *Incedat, ornatus quam sit*; notum est, inesse huic verbo notionem fastus. V. Broukh. h. l. Cf. Propert. III, 11, 11. HEYN. *Conspicienda donis*. Cf. Horat. Epist. II, 3, 37: *Spectandum nigris oculis nigroque capillo*. WVND.

54. *auratas disposuitque vias*. Salmasius in epist. Sarrav. 139 de veste reticulato opere contexta intelligebat, ut fila aurea reticulatim vel scutatim intexta viae sint. Cf. eund. ad Inscript. Herodis Attici p. 271. Broukhusius de veste virgata, h. e. virgis sive ductibus aureis variegata. Sed simpliciter

vias de subtemine accipio, quod anrum erat quomodocunque intertextum staminibus alterius coloris. Ita et de loco Virgil. IV Aen. 264, et XI, 75 sentiendum:

— *et tenui telas discreverat auro.*

Quod ad *vestes Coas* attinet, tenuitate infames, haec tenenda: fuisse eas bombycinas, ex vermibus sui generis in Co iusula confici ac texti solitas; alias ex Assyria importatas, eiusdem cum serico materiae, vermium seu eorundem, quos nostrates alunt, seu similium lanuginem; diversi tamen paratus ac pretii, fortasse et mollitudinis, subtilitatis, ac levitatis. Loc. class. Plin. XI, 23, s. 27; VI, 17, s. 20; ubi v. Harduin. contra Salmas. ad Tertull. de Pallio p. 226 sqq.

55. *comites fuscii*. Est hic locus notandus de mancipiis ex Aethiopia iam tum Romae inter feminarum luxus instrumenta referri solitis. Antiquior auctoritas est Terentii Eum. I, 2, 85: *Nonne ubi dixi, capere te ex Aethiopia ancullulam, relictis rebus omnibus quaesivi?* Nigritam quoque videbis observatam in Moreto v. 32 sq. HEYN. De India vid. Heyn. ad Virgil. Georg. II, 116, et H. Vossium in Notis ad eundem locum. WVND.

56. *Solis et admotis inficit ignis equis*) cum Theodectis carmine com-

Illi selectos certent praebere colores,

Africa puniceum, purpureumque Tyros.

Nota loquor; regnum ipse tenet, quem saepe coëgit

Barbara gypsatos ferre catasta pedes.

60

At tibi, dura Ceres, Nemesim quae abducis ab urbe,

Persolvat nulla semina terra fide.

parat Casaubonus ad Strabon. XIII, p. 1019, et h. l. Scaliger:

Ἡς ἀρχιτέκμων ἦλιν διαφρατῶν
 Σποτεινὸν ἄνδρος ἐξίχρῃσι λεγνύς
 Εἰς σῶματ' ἀνδρῶν, καὶ συνιστρίφει
 κόμος,

Μορφαὶς ἀνακρίτῃσι συντήξας κυρὸς.

Solem ait imbuiere corpora nigrore.

At μορφαὶς κυρὸς vix explices, et inest ultimis stribligo: sed de sensu constat: causa crispae comae est idem Sol, qui radiis suis, omne incrementum tollentibus, contabefacit, adeoque impedit, quominus promittatur coma. Cf. Tibull. inf. IV, 2, 19; Propert. III, 11, 16; IV, 3, 10; ubi vid. Broukh. Senec. Thyest. 603. Scilicet notum nunc in vulgus est, Iudorum nomine latissime usos veteres in Asiae australis et Africae orientalis populis designandis; eosdem porro fuscum colorem a nimio sole repetiisse mirum non est.

58. *Puniceum colorem* a cocco repetunt viri docti; est certe color vegetus et exuberans, ut apud Gellium est, et fulgens; et Africae coccum a Plinio recitari constat lib. XXII, s. 3. Fuit tamen Africana quoque purpura, floridi et illa suboris.

59. *Nota loquor*, sc. quam dico, puellas gaudere divitiis amatoribus. HERN. Vid. Obs. WVND.

ib. *regnum ipse tenet*. Praefertur a puella dives libertus, olim inter mancipia peregre adductus et venditus. —

regnum tenet amator, qui praefertur aemulis. V. sup. I, 9, 80, et ibi Obs.

60. *Barbara gypsatos ferre catasta pedes*. *Catasta* erat locus, tabulatum, sive pegma, ubi venales exponerantur emturis. V. quos laudat h. l. Broukhassius. — *Barbara*, quia in ea servi, natione barbari, exhibebantur: ut Statius II Silv. I, 72, *barbaricam* — *catastam* dixit. *Gypsati pedes* dicuntur, quia venalium servorum trans mare advectorum pedes creta vel gypso signabantur. Plin. XXXV, 17, s. 58. Cf. Propert. IV, 5, 51, et ibi Broukh. Ovid. I Am. 8, 64. — *Saepe coëgit*, saepius redhibitus propter vitiositatem, inquit Scaliger; vel simpliciter, quia saepe dominum mutavit. Praeclare autem huc facit fragmentum Anacreontis ad h. l. a Scaligero laudatum: est illud quaerendum ap. Athenaeum XII, p. 533 F. HERN. Signa lacunae post versum 60 sustali, quia omnia apte cohaerere mihi videntur. Poëta divitem illum rure puella sua frui cogitans, ad mala agris imprecanda animi impetu abripitur. Adde Obs. WVND.

61. *Iterum hic ad argumentum prioris carminis redit poëta, potestque adeo illi subtexi, ut Scaliger fecit: cui hi versus sunt 33, et sic porro subiecti illis*: Fabula nunc ille est.

ib. Nunc puellam in rus abductam indignatus amator, omne rus rurisque opes et amoenitates periisse mallet.

62. *nulla — fide*. V. inf. ad El. 6,

Et tu, Bacche tener, iucundae consitor uvae,
 Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus,
 Haud impune licet formosas tristibus agris
 Abdere; non tanti sunt tua musta, pater.
 O, valeant fruges, ne sint modo rure puellae;
 Glans alat, et prisco more bibantur aquae.
 Glans aluit veteres, et passim semper amarunt;
 Quid nocuit sulcos non habuisse satos?
 Tum, quibus adspirabat Amor, praebebat aperte
 Mitis in umbrosa gaudia valle Venus.
 Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
 lanua: si fas est, mos precor ille redi.
 * * * * *
 Horrida villosa corpora veste tegant.

22. Messis vero tempore rusticatum abiisse puella putanda est, si Ceres eam abduxit. Forte tamen hoc argutius expositum, quam necesse est. Ceres simpliciter pro ruri poni putanda: haud dubie doctius ac venustius, quam si ipsum rus, ipsum agrum alloqueretur eique diras faceret. Rusticatum abierat puella a viro abducta.

64. *devotos* — *lacus*, diris defixos, ut vine corrumpantur. HERN. — *iucundae consitor uvae*, ut genialis consitor uvae apud Ovidium Metamorph. IV, 14. Porro *Et tu* — *tu quoque* simile ei quod legitur apud Virgil. Aen. I, 78. WVND.

65. *tristibus agris*, ingratis, qui tristitiam afferunt amatori, quia puellam ab eo absentem retinent.

67. Superiores imprecationes nimis atroces fortasse sunt; at haec, quae sequitur, lepore non caret: etsi et in his locum habet id quod supra legimus: *Iurasset cupide quicquid inepius amans*.

68. *Prisco more*. Haec verba, si

sententiam consideraveris accurate, non minus ad *bibantur aquae* quam ad *glans alat* pertinere videbis. Fecit igitur poeta quod saepius Veteres fecerunt; in altero demum membro posuit, quod ad utrumque membrum pertinet. WVND.

69. *passim semper amarunt*, h. e. promiscue. V. Dousa Praecid. c. 7, et Broukh. h. l.

71. *adspirabat Amor*, propitius erat; ut II, 1, 80 *afflat Amor*; ubi vide Notam. HERN. Erat illis temporibus *concubitus vagus*, ut Horatius ait Epist. II, 2, 398. WVND.

73. *dolentes*, vid. I, 8, 73 supra. Mox vers. 75 quaedam ad sententiam perficiendam necessaria librarii culpa exciderunt. WVND.

75-78. Scaliger reiecit in l. I, El. 8 (*ipsi* 9), post v. 66. *Mox saltem defendam: vs. 77, 78 alienam locum hic occupare. Sed, probabilis est totius fragmentum ex alio carmine adhaesisse.*

76. *Horrida* v. Cf. Propert. III, 11

Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
 Heu miserum! laxam quid iuvat esse togam?
 Ducite, ad imperium dominae sulcabimus agros,
 Non ego me vinclis verberibusque nego.

80

ELEGIA IV

Hic mihi servitium video, dominamque paratam.
 Iam mihi libertas illa paterna, vale.
 Servitium sed triste datur, teneorque catenis,

35 in loco a v. inde 15 cum hoc comparando.

77. *Clausa*, ut Propert. I, 8, 24:

Dicite quo portu clausa puella mea est.

WVND.

78. *in laxa — esse toga*. Toga laxa, h. e. laxo sinu, erat delicatorem. Eadem sententia apud Ovid. Epist. XV, 77, 78. HEYN. Vulgatam lectionem restitui, et mutavi interpunctionem, ut iungeretur: quid iuvat (me) miserum, togam esse laxam. *Me* in tali contextu saepe omissum, ut II, 6, 17; II, 6, 45. Add. I, 2, 3. WVND.

80. *Non ego m.* Vid. I, 6, 37, 38. Dicit adeo se servi loco opus velle facere, amica, puto, opus exigente.

ELEGIA IV.

Nemesis amore devinctus, quum ea munera postulat, de eius avaritia acerbe conqueritur, deos hominesque accnsat, diras facit puellae; constituit tamen miser vel paternis bonis venditis extundere munera, quibus illam expugnet. Tersa et nitida est oratio, et commode sententiis interspersa; inprimis autem affectus varietate ac

dissidentis secum amatoris ~~sentu senti-~~ manda est.

1. Quum vulgari usu Amor cum servitute comparetur, poeta amoris aeternas per servitutis mala et miseras declaravit.

3. *Servitium s. triste*. Propert. I, 5, 19:

Tum grave servitium nostrae cogere puellae

Discere.

Servitium vero pro servitute, ut II, 1, 41. V. Broukh. et Vulp. HEYN. Amant veteres *servitium* hoc dicere. Vid. Ovid. de Art. Amand. III, 486, et de Amor. I, 2, 18. Caeterum Fronto apud Putsch. p. 2200 scribit: *Servitus est sub domino; servi patientia servitium facit. — Paratam*, h. e. cui tradar. Pertinet hoc etiam ad *servitium*, et comma delendum est. — Comparat autem poeta fortunam suam cum sorte servi male habitum misera; hinc dicit, *teneorque catenis*, hinc pergit: *et nunquam vincla remittit Amor*, quippe qui adiuvet puellam cruciatibus poetam gravissimis afficientem. WVND.

Et nunquam misero vincla remittit Amor.
 Et seu quid merui, seu quid peccavimus, urit;
 Vror, io, remove, saeva puella, faces.
 O ego ne possem tales sentire dolores,
 Quam mallet in gelidis montibus esse lapis,
 Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
 Naufraga quam vasti tunderet unda maris!
 Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra est;
 Omnia iam tristi tempora felle madent.
 Nec prosunt elegi, nec carminis auctor, Apollo;
 Illa cava pretium flagitat usque manu.
 Ite procul Musae, si nil prodestis amanti;
 Non ego vos, ut sint bella canenda, colo,
 Nec refero solisque vias, et qualis, ubi orbem
 Complevit, versis luna recurrat equis;
 Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.

4. *nunquam vincla remittit*, h. e. perpetuo urget, premit. II, 1, 79:

Ah miseri, quos hic graviter deus urget!

De v. 5 videndae Obs.

6. *faces*, sunt h. l. cruciatus servilis instrumentum. V. ad I, 9, 21 - *possim sentire* mox pro *sentiam*, ut *toties* Tibullus. HEYN. — *Remove faces*. Miserere mei, exaudi me; sed continuat imaginem verae anteced. inchoatam, et dicit: *remove faces*; quibus tu et iste tuus socius Amor me vexatis. — Ad versum sequentem comparabis Tibull. III, 4, 82:

Ah! ego ne possim tanta videre mala.
 WVND.

10. *Naufraga* — *unda*, quae causa est naufragiis. Sic Ovidius fretum Siculum *navisfragum* dixit XIV Met.

6. Cf. Vulp. HEYN. *Naufraga tempestas* hab. Valer. Flacc. I, 584, *naufraga* Syrtis Sil. Ital. 17, 635. —

Insanis, ut Virgil. Ecl. 9, 43: *insani fluctus*. WVND.

12. *tempora felle madent*. Haec sunt amara tempora. *Madere* e re infectoria de iis, quae imbuta, illita sunt, adeoque plena. Cf. Broukh. Ovid. II Am. 520:

Quae patimur, multo spicula felle madent.

13. Sensus: nec deus Apollo, cuius praesidio utpote carminis auctoris fruor, mihi amorem puellae comparat. Poetae sunt sub tutela Apollinis. W.

14. *cava* — *manu*. Graphice; v. Sueton. Vespas. c. 23.

17. Sic solent poetae, ubi graviora carminum argumenta commemorare volunt, naturam rerum, siderum cursus, excitare: v. c. Propert. III, 5, 25 sqq. (3, 47 sqq.) Virgil. Georg. II, 475 sqq.

19. *faciles aditus*. Sic Virgilius Aen. IV, 423, *molles aditus* dixit.

Ite procul, Musae, si nihil ista valent. 20
 At mihi per caedem et facinus sunt dona paranda,
 Ne iaceam clausam flebilis ante domum;
 Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis:
 Sed Venus ante alios est violanda mihi;
 Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem 25
 Dat mihi; sacrilegas sentiat illa manus.
 O pereat, quicumque legit viridesque smaragdus,
 Et niveam Tyrio murice tinguit ovem!
 Hic dat avaritiae caussas, et Coa, puellis,
 Vestis, et a rubro lucida concha mari. 30
 Haec fecere malas; hinc clavim ianua sensit,

21. Quum neque carmina mollia, quibus adierat Nemesin, quidquam profecissent, neque ipse dolores amplius tolerare posset, quovis facinore vel sacrilegio dona, quibus illa capiat, parare apud animum suum constituit. WVND.

23. *suspensa sacris insignia fanis*: docte reddidit ἐνέμαρτα, insignia, pro ornamentis. Loquitur autem de donariis. *Venus, Veneris fana*: haec primo loco sacrilego ausu diripienda sibi esse ait. HEYN. *Aut rapiam*; apte mutavit orationis structuram, quum vers. 21 dixisset, *paranda sunt*. WVND.

27. *O pereat, q.* Cf. Propert. II, 24, 27; I, 17, 13. Anacr. Carm. 46, v. 8. Color orationis qui sup. I, 1, 51 sq. HEYN. Consilii, quod modo professus erat, impietate tanta eius commovetur ira, ut avaritiae puellarum auctores exsecratur. — *Ovem*, h. e. lanam. Sic Sophocl. Trach. 696, οἷς pro μολλὸς: τὸ γὰρ κατέγραψεν τυγχάνω βίψασά πως τῆς οἰᾶς, ἢ ποῦχρῖον. WVND.

29. *Hic dat avaritiae caussas, et Coa, p. lunge*: Hic, n. qui legit smaragdus, et lanam purpura tingit, et praeterea vestis Coa et margaritae dant

causas avaritiae puellis. Ita fere iam Statius et Vulpus. Cf. Propert. III, 11, 1 sqq. HEYN. — *et Coa vestis et concha*. Non insolitus hic mos apud Veteres, alia breviter adiungendi. Cf. Thutyd. I, 41, καὶ τὸ ἀσπρῶτον sqq.; nec praetermittendus Horatius Od. I, 17, 39 sqq. Dixerat Tibullus, *car devoteat cum, quicumque legit sq.*; nunc adiungit res, quibus eadem culpa, quaeque eadem execratione dignae sint. WVND.

30. *concha*, bacca, quae est in concha, unio. V. Burm. ad Ovid. III Art. 134 et inf. IV, 2, 19.

31. *malas*; h. e. avaras, rapaces, periusas. Cf. inf. v. 45. HEYN. Comparandas est Iuv. XIV, 187:

*peregrina ignotaque nobis
 Ad scelus atque nefas, quaecunque est,
 purpura ducit.* WVND.

ib. *hinc olaventi t.*; h. e. pessulum. V. sup. I, 6, 34. Sensus vero: hinc caepere puellas fores oculos et custodiam habere, ut amatores, qui admitti volebant, ausu commoverent. Docent hoc seqq.

Et coepit custos liminis esse canis.
 Sed pretium si grande feras, custodia victa est;
 Nec prohibent claves, et canis ipse tacet.
 Heu, quicunque dedit formam coelestis avarae, 35
 Quale bonum multis addidit ille malis!
 Hinc fletus rixaeque sonant; haec denique caussa
 Fecit, ut infamis hic deus esset Amor.
 At tibi, quae pretio victos excludis amantes,
 Diripiant partas ventus et ignis opes. 40
 Quin tua tunc iuvenes spectent incendia laeti,
 Nec quisquam flammae sedulus addat aquam.
 Seu veniet tibi mors, nec erit, qui lugeat, ullus,
 Nec qui det moestas munus in exsequias.
 At bona quae, nec avara, fuit, centum licet annos 45
 Vixerit, ardentem flebitur ante rogam.
 Atque aliquis senior, veteres veneratus amores,
 Annua constructo sarta dabit tumulo,
 Et, bene, discedens dicet, placideque quiescas,

38. *ut infamis hic d.*, ut male audiret hic deus, Amor, quippe qui, puellarum avaritia, iuvenes bonis exuat et perdat. Color autem orationis fere ut I, 3, 47 sq.; I, 10, 3 sq.; II, 3, 38. HEYN. — *Hic*. Vid. Obs. WVND.

41. Postquam exsocratus erat poeta avaritiae puellarum auctores et pulchritudinem questus erat avaria datum, nunc diis precatur ei quae habendi amore teneatur. WVND.

42. *addat aquam*, doctius, quam afferat, apporet. HEYN. *Spectent*, ut *ῥίανται* est apud Graecos cum voluntate spectare. WVND.

44. *moestas munus in exsequiis*, nempe ex more iniiciendi pretiosissima quaeque, saltem unguenta et odores, in rogam. Haec proprie orant

munera. Virgil. XI Aeneid. 198. Cf. Broukh. Sunt tamen et ipsae *inferiae* pro munere. — *Exequias* dixit ut *funus*, seu pro rogo, seu pro cinere ac tumulo. Et hoc, puto, melius statuas. HEYN. — *Exsequiae* est pompa fune- ris. — *It exsequias* est ad funus curandum. Amantium erat funus curare. Cf. Terent. And. I, 1, 81.

45. *At bona quae, nec avara, fuit*. Bona opponitur rapaci, avarae. Cf. inf. El. 6, 44; Horat. IV Od. I, 1. V. Broukh. Sic *mala* supra v. 31, pro avara. HEYN. — *Flebitur ante rogam*. Cf. Catull. 39, 4. Differt locus III, 2, 12. WVND.

48. *Annua* c., ex vulgari more coronas imponendi tumulo seu monu- mento. Cf. Kirchman. de Fun. Rom. IV, 3.

TIBULLI *Carm.*

R

Terraque securae sit super ossa levis!
Vera quidem moneo; sed prosunt quid mihi vera?

50

Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes iubeat si vendere avitas,
Ite sub imperium sub titulumque Lares.
Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
Quidquid et herbarum Thessala terra gerit,
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidae stillat ab inguine equae,
Si modo me placido videat Nemesis mea vultu,
Mille alias herbas misceat illa, bibam.

60

50. *super ossa securae*, pro vulgari
ossa tua. HERN. Vid. Not. ad I, 4,
60: locatur Martialis VI, 52, 5, 6.
WVND.

52. *Illius — lege*, conditionibus ab
ipsa praescriptis, nempe ut pecu-
niam afferam.

54. *Ite sub imperium, sub titulumque;*
Lares. Sub titulum eunt aedes, quae
proscribuntur, h. e. publice proposita
tabula venales declarantur. V. Salmas.
de M. V. c. 15, et h. l. Vulp. Conf.
Ovid. Rem. 302. Sed quid sit *sub*
imperium ire, nemo interpretum di-
xit. Nempe is, qui bona, in quorum
possessionem missus est, vendit, qui
magistratus auctoritate auctionem ha-
bet, is *dominus* vocatur, ut saepe ap.
Ciceronem. Vid. Orat. pro Quinct.
c. 5, et ibi Graev. Cf. c. 19, et ibi
Hotoman. itaque ei *imperium* tribui-
tur. V. Gronov. Obs. II, 6: Cf. Sal-
mas. l. l. HERN. Lacunae signa post
vers. 54 delevi. Vid. de h. loc. Obs.
WVND.

55-60. Omnia se subiturnum esse
ait, etiam gravissima quaeque, modo

Nemesin sibi propitiam reddere pos-
sit. Hoc extulit: se vel omne veneno-
rum genus epotum esse. Cf. Obs.
HERN. *Habet*. Falsum dices hanc asum
praesentis; nam praesenti historico
nullus hic locus est. Comparavi Virg.
Aen. I, 316; ubi vid. Not. Fortasse
haec observabatur sententia Tibullo:
Quidquid veneni Circe vel Medea
habent secundum poetas: quidquid
veneni habere videmus Circeon vel
Medeam apud poetas. WVND.

57. *gregibus Venus afflat amores*.
Gregibus, h. e. equis. *Afflat*, h. e.
libidine exstimulat. V. II, 1, 80. Cf.
Barth. ad Stat. V Theb. 194.

58. *Hippomanes*, humor ex equae,
ubi vapores stimulis iniecit, locis
eliquatus; v. Virgil. G. III, 220-3,
ibique Notae; quo in veneficiis et
philtis utebatur amicalarum super-
stitio. HERN. *Misceat*, pro admiscet
illis ad potionem paratis. Ita misceat
Virg. Georg. III, 449. WVND.

60. *bibam*, nempe succam herba-
rum, quas misceat.

ELEGIA V

Phoebe fave, novus ingreditur tua templa sacerdos;
Huc, age, cum cithara carminibusque veni.

ELEGIA V.

M. Valerio Corvino Messalae duo-
erant filii, alter Marcus, qui Consul
fuit cum L. Cornelio Lentulo V. C.
750 et Proconsul Dalmatas vicit; alter
Lucius, datus in adoptionem genti
Aureliae, et dictus L. Aurelius Cotta
Messalinus Volusus, *fratre ei cognomen quum relinqueret*, ut Velleius ait
II, 112. Alteri eorum (nam ipse est
contendere cum Broukhusio et Ayr-
manno in Vit. Tib. n. 61, vel Pighio
Annal. T. III ad a. 758 uter fuerit)
gratuletur Tibullus, quod in colle-
gium Quindecimvirovum sacris fa-
ciendis et inspicuendis libris sibylli-
nis cooptatus fuerat. Primum Apol-
linem invocat, ut sacris huius diei
sollennibus adsit; deberi eius benefi-
cio Sibyllina carmina. Narrat inde
praetlarum Sibyllae oraculum, quo
ea sub Aeneae à capta Troia discēs-
sam, fatalem eius accessum ad Italiam,
novam urbem, Albam Longam, inde
Romam condendam, orbemque ter-
rarum sub eius imperium censuram
praedixit. Pergit hinc v. 61 ad libro-
rum sibyllinorum argumentum. Quam
ex iis peterentur prodigiorum procu-
rationes, de ipais prodigiis multa in
iis tradita esse debueret. Repetit igitur
poeta prodigia sub illa tempera visa;
habetque in votis, ut ea, propter abolita
et sublata sint; contra memorat me-
liora omina ex lauro in ara accensa,
et exponit bona, quae inde sint con-
sequutura, inque his bonam messem,

vaticinium, ac futuram pecuniam, le-
tundaque matrimonium. inde festos
dies ab agrestibus hilariter peragen-
dos (v. 95), inque iis lusus amato-
rios; inter quos sui ipsius amoris
parum secundi meminit: facit tandem
vota pro Messalino eiusque patre, M.
Messala. Est autem paullo maioris
spiritus hoc carmen, in priorae saltem
parte, quo illud ad vaticinium adeo
assurgit. Solet autem talis locus gran-
diorem orationem ornatumque exqui-
sitorem admittere; estque adeo, id
quod passim ad Virgilium monuimus,
inter poetarum artificia, res gestas in
vaticinium futurorum eventorum con-
vertere.

His puto rationibus ab initio expo-
sitis, factisque suis in locis parenthe-
sibus, distinctisque a primario argu-
mento episodiis effectum esse, ut car-
men, per se satis obscurum, lucis
foerneretur quantum satis sit. Conf.
inf. ad v. 39.

1. *novus — sacerdos*: erat enim in-
ter sacerdotia etiam hoc Quindecim-
virovum libris sibyllinis adeundis. *†*
tua templa, intellige templum Apol-
linis Palatini, ab Augusto exstructum
cum porticu illa, magnifica, de qua
Propert. lib. II, 31 (23) pr. In illo
Apollinis signum, ex marmore Aya-
cenis, (ibid. v. 25) adhaesum habi-
tum Tibullus h. l. exprimit; et sub
eius basi in binis forulis libri sibyl-
lini, qui ab Augusto, delectu habito,
probatu erant, conditi. Sueton. c. 31.

Nunc te vocales impellere pollice chordas,
 Nunc, precor, ad laudes flectere verba meas.
 Ipse, triumphali devinctus tempora lauro,
 Dum cumulant aras, ad tua sacra veni;
 Sed nitidus pulcherque veni; nunc indué vestem
 Sepositam; longas nunc bene pecte comas:
 Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
 Victori laudes concinuisse Iovi.

5

10

4. *ad laudes flectere verba meas*, h. e. cantum modulari ad carmen meum. Videtur hoc a choro ductum, cui incedenti ad numeros praeit choragus, et, cantum exorsus, cum voce tum cithara chorum moderatur. Tractum hoc ad Apollinem, qui poëtae cantum moderatur modo voce modo cithara, qua tacta numeros modosque iustos eum docet, quibus utendum sit. Nunc poëta Messalinum sacerdotium auspicantem carmine est celebraturus; rogat, ut praeat Apollo partim lyra impulsa, partim voce, ad quam ipse poëta modos suos accomodat. V. Ohss. 5; repetendum memoria, quod Apollinis signa plura sunt capite laureato.

5. *Ipse vim suam habet*, si quidem adest deus rite eum vocantibus. Tibull. IV, 2, 2: *Spectatum e coelo, si sapis, ipse veni*. WVND.

6. *Dum cumulant aras*, nempe seu turē in ara cumulato, seu prosiciis arae impositis. Virg. XI Aen. 50:

— *cumulatque altaria donis.*

7. *nitidus*, h. l. ad universum cultum refertur (Galli *proprement mis*). Horat. III Od. 24, 20:

— *nitido fudit adulterorum.*

Ita Broukhusius. Sed et nitor corporis est simpliciter pro pulchritudine. HERN. *Nitidus pulcherque* de or-

natu accipiendum esse docet sensus. Ornatum deos pro diebus festis et solemnibus mutare, credidit antiquitas, et signum habitum est faventis et placati dei, cuius honori dies celebrabatur, si bene ornatus interesset. Cf. II, 6, et Catull. 61, 6 — 10. WVND.

8. *vestem Sepositam*, nempe ad dies festos: *quae semel toto vestis sumitur anno*, ut Ovid. V Trist. 5, 7 int. vero pallam. V. III, 4, 35, et omnino is citharoedorum habitus, ut vel ex Herodoti I libro de Arione constat. Quo minus haec ex nostris illa moribus aestimanti inepte dicta videantur, recordandum est, partim solere ad deos referri ea, quae homines agunt ac faciunt, atque etiam ornatum in sollenni sacro; partim in festorum sollennibus signa deorum comita et ornata fuisse.

9. 10. Paullo exquisitior fabula. Fuit haud dubie in laudibus Iovis argumentum frequens tractatum. Tribuuntur autem laudes Iovis cantui Phoebi et Musarum. Vnde Horatius: *Scimus, ut impios Titanas* etc. Carm. III, 4, 42 ad Camenas; Senecam Agam. 331 iam alii laudarunt; ad Phoebum:

*Licet et chorda graviore sones,
 Quale canebas, cum Titanas
 Fulmine victos videre dii.*

Tu procul eventura vides, tibi debitus augur
 Scit bene, quid fati provida cantet avis;
 Tuque regis sortes, per te praesentit haruspex,
 Lubrica signavit cum deus exta notis;
 Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est, 15
 Abdita quae senis fata canit pedibus.
 Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas
 Vatis, et ipse, precor, quid canat illa, doce.
 Haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem

Videntur eo referri posse gemmae nonnullae, quarum sculptura Apollinem refert cithara canentem, apposita Victoriola in columella; etsi etiam victoriam in certamine musico declarare ea potest.

11. *Tu p.*, Apollo vates, augur. Cf. III, 4, 47, 48. Attingit autem in his diversa vaticinandi genera: auguriam, oracula, aruspicinam, et libros sibyllinos. Compara similem locum de laudibus Apollinis apud Statium I Theb. 696, 705 sqq. - *tibi debitus augur*: cuius ars tibi est debita. - *Sortes vs. 13* de oraculo accipio, ut toties, et paullo post v. 19, non cum Broukh. de sortibus proprie dictis, ut sup., 3, 11, quae plebis superstitio esset nimis tenuis, inter has laudes publicas. Nisi sortes Praenestinas huc voces.

15. *Sibylla*, nempe Cumaea. V. Virg. Aen. VI, 9 sqq., 69 sqq.

16. *Abdita quae*, manifestum hinc hexametris libros sibyllinos exaratos fuisse: saltem eos, qui tum habebantur, substituti antiquioribus in bello Sullano cum Capitolio crematis; de quibus omnino nihil certi constitit inter Romanos.

18. *et ipse — doce*, quandoquidem vaticinia nemo facile interpretari potest, nisi qui et ipse mentem habeat,

quae deum recipere, afflatuque divino concitari possit. Neque aliter res se habet in sacris ludaeorum vaticiniis legendis, quorum interpretes non alia de causa habemus tam paucos tolerabiles.

19 sqq. Novum hoc, quod hic a Tiballo commemoratum videmus: Aeneae ab Illo conflagrato solventi (nem hoc credere iubent v. 21, 22) Sibyllam hanc, quae librorum sibyllinorum auctor habita, futura praedixisse. Non sine vetere aliqua auctoritate hoc proditum esse, iam olim ad Virgil. Exc. V ad Aeneid. lib. VI suspicatus sum ex eo, quod apud Dionys. I, 55 narratio antiqua est de Sibylla Erythraea ab Aenea conversa, antequam ex Troade discederet, quae monuerat, ut versus occidentem navigaret, usque dum mensus comesturus esset. Videtur autem antiquissima alicuius vatis feminae memoria fuisse, cui varia vaticinia tribuerent, etiam ii, qui res Troianas post Homerum versibus conderent. Appellant eam alii *Erythraeam*, ab Erythris, Ioniae urbe, alii *Cumanam*; et hanc quidem modo Cyma Aeolidis oriundam, modo Cumis Italiae vaticinatem tradunt; alterum hoc plerique sequuntur. Nulla in his fides certa, quam sequi liceat, nec ulla scriptoris alicuius auctoritas

Dicitur et raptos sustinuisse Lares.
Nec fore credebat Romam; cum moestus ab alto
Ilion arduas respiceretque deos:

20

satis gravis. Confunditur quoque Cumani (Κύμνη Aeolidis) et Cumae, notatum est, imprimis a Salmasio ad Solin. p. 52 sq. Videtur tamen Erythraea antiquioris esse auctoritatis; (v. Strabo XIV, p. 984 C.) altera, Cumana, a Romanis potissimum scriptoribus esse celebrata. Mihi sic statuenti fidem facit Varro ap. Lactant. I, 6, et Pausan. X, 12, quae sunt classica loca de Sibyllis. Ut autem Sibyllae Erythraeae nomen tandem in Sibyllam Cumanam transiret, saltem utraque confunderetur et pro una eademque haberetur, factum est forte propterea, quod Cumae in Italia, a Chalcidensibus Euboeae conditae, tamen ex opinione aliorum novos ex Cuma Aeolidis colonos seu accepere, seu accepisse creditae sunt; v. Scymnus Chius in Perieg. 237-9. Strabo V p. 372 B. Quum igitur in Italia non minus Sibyllae alicuius priscae vatis memoria circumferretur, Cumana illa et Erythraea pro eadem a nonnullis haberi coepit, tanquam quae ex Aeolide ad Italiam accessisset. Eodem ducit locus de Admir. Aristosteli tribui solitis §. 90 (c. 97). Ita tribus verbis compendi possunt altercationes virorum doctorum super his Sibyllis: v. imprimis Salmas. ad Solin. l. c. qui perturbate de his egit, uti et in ceteris Sybillis mirum est, eos, qui de iis egere, omnia et singula ad historicam veritatem adducere voluisse, quum hoc unum teneri et possit et debeat: fuisse multis in locis veterem vaticinia, quae ad vatem aliquam obsecrati nominis ac famae referrentur; vae vates Sibyllarum adeo hominibus esse de-

claratas, diversa utique suspicione, probabilitate ac ratione, pro cuiusque ingenio seu doctrina; ita quoque, quum fama acceptum esset, libros sibyllinos a Sibylla aliqua ad Tarquinium fuisse perlatos, cum, quae illa fuisset, quaesitum esset, Cumana fuisse credita est; cum autem tempora nimium quantum discreparent, longaeuitate Sibyllae memorata dubitationi occurrere posse visum est. Tenendum hoc etiam inf. ad vs. 67 sqq.

20. *Lares*. Nota Lares manifeste h. l. pro Penatibus positos.

21. *Nec fore credebant Romam*, suaviter, nihil tale cogitabat; nondum norat, Romam aliquando fore, quae Troiae desiderium eximeret. *H.* Non supplenda hic fuit particula *postquam*, quare interpunctionem post *Lares* anutavi. Est sententia adiecta et annexa more apud veteres scriptores non infrequente. Simul transitum sibi parat poeta ad sequentem digressionem, ab Heynio parenthesis signis inclusam. Reliqui haec signa; nec improbo, modo teneas, nihil hic esse plane abruptum, sed alterum ex altero apte nexum. WVND.

22. *ardentes — deos*, deorum templa. V. Passerat. ad Propert. II, 5, 28. Sellius Obs. c. 15 et h. l. Broukh. Valet autem hic loquendi modus ad ἱεράγιστον. HEYX. De locutione confer praeterea Virgil. Aen. II, 311. Adde similia loca Iuven. Sat. 3, 201, et Callimach. Hymn. in Del. 180, ubi verum non viderunt interpretes. Cacterum *ardentes dii* aliis in locis *statu deorum* dici possunt, quandoquidem recte *deus pro effigie dei* usur-

(Romulus aeternae nondum formaverat urbis

Moenia, consorti non habitanda Remo.

Sed tunc pascebant herbosa Palatia vaccae,

Et stabant humiles in Iovis arce casae.

Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,

Et facta agresti lignea falce Pales;

Pendebatque vagi pastoris in arbore votum.

patur; ut apud Virgilium Aen. XI, 200, *ardentes socii non tecta sunt sociorum ardentia, sed corpora*. WV.

23. *R. aeternae nondum formaverat urbis Moenia*) Aeterna urbs solenni nomine Roma vocatur. V. Douse Praecid. c. 8. Broukh. et Vulp. h. l. *formare* est proprie describere et delineare aedificium, antequam excitatur. Vnde formae aedificiorum. V. Scaliger. Lect. Auson. c. 4. Sed h. l. simpliciter accipiendum, condere, extruere. Nam nimis argute interpretantur Broukh. et Vulp. de eo, quod Romulus futurae urbis speciem atque imaginem animo, tanquam in aliqua membrana, praeformaverit; aequè ad si quis illa Callimachi ita exigeret, H. in Apoll. 55:

Φειβὸς δ' ἱερὰ μνηοὶ κελίας διμυτρά-
εκευτο.

Placent autem sibi plures poëtae in comparatione hac inter veterem locorum situm et futuram Romae magnificentiam instituendam; nec quicquam ad mirabilem rerum speciem effingendam opportunius. Vide principem poëtam, Aen. VIII, 337 sqq.; Propert. IV, Eleg. I; Ovid, Fast. I, 509 sqq. Carmentis oraculum. Atque haec loca comparent inter se, suaden; generosioris indolis adolescentes, nec tamen, ut verba tantum inter se et formulas comparent, verum ut rerum varietate plant et excitent mentem;

nec enim aliter *ειρηνικότερον* fieri aliquis potest.

24. *consorti* — Remo, de fratre dixit, regni socio, ut Ovid. XI Met. 347; XIII, 663.

25. *Palatia*, montem Palatinum. Quae mox v. 26 de Capitolio meminit, ornatiore dedit Virgil. Aen. VIII, 347 sqq. HEN. *Refugas boves et casae* memorat Propert. IV, 1, 4. De constructione, *vaccae pascebant Palatia*, vid. supr. ad II, 3, 42. WVND.

27. *Lacte madens*. I; 1, 36:

*Et placidam soleo spargere lacte
Palem.*

Suavissimus autem hic locus simplicitatis specie.

28. *factum* — *falce*. Culex 85:

*Illi falce deus colitur, non arva
politus.*

falx autem pro *feno*, securi, cultro, ut alibi quoque. HEN. Pani ilicem fuisse sacram docet H. Vossius ad Virg. Eclog. VII, p. 36. WVND.

29. *Pendebatque*, tanquam donarium, ex voto. v. Virgil. Eclog. 7, 24; cf. Broukh. qui etiam de *fistula* septem canis, inaequalibus compuncta multa congestis, vagantur pastor. v. ad I, 3, 39. *Silvestris deus* huiusmodi dubie Silvanus, et si et de Panis accipi possit, sed is praecesserat. HEN. *Silvestri deo*, h. e. diis silvestribus. Deus collectivum, ut I. 10. 13. II.

Garrula silvestri fistula sacra deo,
 Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo,
 Et calamus cera iungitur usque minor.
 At qua Velabri regio patet, ire solebat
 Exiguus pulsa per vada linter aqua.
 Illa saepe gregis ditis placitura magistro
 Ad iuvenem festa vecta puella die est,
 Cum qua fecundi redierunt munera ruris,
 Caseus et niveae candidus agnus ovis.)
 Impiger Aenea, volitantis frater Amoris,
 Troia qui profugis sacra vehis ratibus,

30

35

40

1, 9; II, 5, 95. Vid. Heynium ad I, 1, 14. — *Fistula* dicata ab iis etiam, qui artem canendi abiurabant. Cf. Virg. Eclog. VII, 21. WYND.

33. *Velabri regio*, erat planities inter Capitolinum, Palatinum et Aventium, in quam olim Tiberis exundare solebat, antequam cloacae substructae stagnantibus aquis et paludibus exitum fecerant. (Vid. Luc. Fauni de Antiquit. Urb. Rom. III, c. 7, p. 252, tom. I, Sallengre N. Th. A. R. WYND.) Saepe hoc poetae attingunt, v. c. Propert. IV, 9, 5; IV, 2, 7, 8, et imprimis Ovid. Fast. VI, 401 sqq. In sqq. autem 35 - 37 iterum agnosco Tibulli ingenium etiam in epicis ad simpliciora et humiliora proclive. *Ad iuvenem*, puta ad ludos ac solennia rustica celebranda inter pastores. HEYN. De vs. 34 *pulsa aqua* cf. Catull. 64, 58: *iuvenis pollet vada remis*. — Deinde verba *ad iuvenem* intelligenda de ipso illo magistro gregis; *festam autem diem* dicemus esse v. e. natalem amati iuvenis, in quam rem comparabis Virgil. Eclog. III, 76. — Vers. 37. *munera ruris*. Haudius pag. 67 comparat Catull. 64, 280, *silvestria dona*. WYND.

35. *gregis ditis*, dicitur ita, qui et numerosus est, et nova quotannis foetura suppletur. V. Broukh. Si tamen dictum velis, ut *aurum dives*, sup. I, 10, 7; III, 3, 11; *ager dives* Virg. Aen. VII, 262 erit *grex* propterea *dives*, quia facit divitem, imprimis quod isto tempore divites censebantur ex copiosis gregibus.

38. Finita hic est digressio. Similem digressionem, quamquam lyricam, vide Horat. Od. IV, c. 6, v. 5 sqq. WYND.

39. Positis his a v. 23 ad 38 in parenthesi, subiici nunc puta ipsum vaticinium Sibyllae, in quod praecellere res gestas et in annalibus narratas mutavit et transtulit. Cf. Eo. XIV ad lib. VI Aeneidis. Simili artificio in hac re usus Ovid. in A. c. Fast. I, 509 sqq. ubi ex Carmentis vaticiniis eadem fata Romae componuntur. — *frater Amoris* ex matre, Venere. Cf. Aen. I, 467. Totus locus est inter splendidissimos, et memorabilis etiam ex hoc, quod in elegia occurrit, quodque novae ac proprio aliquo modo est tractatus. — *Troia sacra*, sunt ipsi, Diis autem Deorum simulacra. V. Aen. II,

Iam tibi Laurentes adsignat Iupiter agros;
 Iam vocat errantes hospita terra Lares.
 Illic sanctus eris, quum te veneranda Numici
 Vnda Deum coelo miserit Indigetem.
 Ecce super fessas volitat Victoria puppes;
 Tandem ad Troianos dea superba venit.
 Ecce mihi lucet Rutulis incepta castris;

717; confer. Excursus IX ad Aen. II.

42. Post hunc versum interposuit Scaliger distichon inf. v. 61, 62.

ib. Iam vocat — terra Lares) Vocare nos terra, urbs dicitur, seu, quae libenter et benigne excipimur, seu quae gratam et iucundam sedem ostendit. Alias invitare. HEYN. Laurentes agros; proprie locutus est poeta; cf. Heyn. ad Virg. Aen. VII, 63. De hospita terra Mitscherl. ad Horat. Od. II, 3, 10, posteriore Heynii probat sententiam. WVND.

43. Illic sanctus eris, quum te veneranda Numici Vnda Deum coelo miserit Indigetem) Sanctus h. e. divus. V. BROCKH. ad II, 7, 13 (6, 31). Aeneas sive in ipso flumine, sive in proelio iuxta eum perisse et ad deos abire ferebatur. V. Liv. I, 2. Numicus solum cum misisse coelo, ut coelum, deum dicitur, seu, quia quidquid mortale in Aenea erat, eo flumine abluunt fuerat (V. Ovid. XIV Met. 600 sqq. 73. seu simpliciter, quia is, qui illo amara morsus fuerat, inter heroas seu deos indigetes fuit relictus. De Indigete recepta ex Liv. I, 2; apud Dionys. Hal. I, 64 est 944 240us raris. V. Virg. Aen. XII, 794 sqq. *Kanavenda* unde dicta; ut omnia quae sunt, quidquid amicum inest, abluunt. Mitr. Apto poem subiungit antecedenti versus sententiam, ubi pro deo celebratur. Ceterum spectat haec narrationem Arno-

hii. qdv. Gent. libr. I, p. 12: Edis-
 sertate, quoniam sint hi dii, qui a
 nobis Christum coli suam credant
 ad iuriam pertinere; indigetes illi,
 qui flumen repunt et in alveis Nu-
 mici cum ranis et pisculis degunt. Vbi
 vid. Elmenh. p. 19 et 20 de diis in-
 digetibus. WVND.

45. fessas — puppes, longa naviga-
 tione. V. Heins. ad Virg. G. I, 303.
 Volitat vero Victoria, nam alatum
 esse deam, notum; eaque volitans oc-
 currit multis in numis Siciliae et Ita-
 liae; etiam super prora navis in numis
 gentis Nématae et Tereintiae. Alias ea
 est gratiens aut in trigis vecta: si ad
 navalem victoriam spectat, prorae na-
 vis insidet. Placet autem, quod volitan-
 tem Victoriam nobis representat pro
 victoria a Troianis in proelio cum La-
 tinis facta reportata.

46. Tandem ad T., ad Troianos
 ab Achivis toties victos Ovid. XIV
 Met. 572:

— tandemque Venus victricia nati
 Arma videt.

47. *Ubi multi fuerunt.* Ergo necesse
 est, fuisse inter veteres de Troiano-
 rum rebus in Italia fabulas etiam ali-
 quam narrationem de castris Turis
 ab Aenea captis et incendio, etiam a
 Virgilio praestipitam. Nam Laurentum
 ab Aenea oppugnatum via hac trahi
 potest, ubi ante in Aen. XII, 596
 versus eo revocari possit:

TIBULLI Carm.

S

Iam tibi praedico, barbare Turne, necem.
 Ante oculos Laurens castrum, murusque Lavinī est,
 Albaque ab Ascanio condita Longa duce. 60
 Te quoque iam video, Marti placitura sacerdos,
 Ilia, Vestales deseruisse focos;
 Concubitusque tuos furtim, vittasque iacentes,

Regina ut tectis venientem prospicit hostem,

Incessi muros, ignis ad tecta volare.

Sed res ibi ad terrorem aucta, ex eo, quod metui poterat. HEYN. Tibullus videri potest respexisse ad incendium, quo Turnus classem Troianorum exurere parabat, de quo Virgil. Aen. IX, 69 seq. - *Incendia* igitur pro facibus, ut Virgil. Aen. IX, 71; Ovid. Met. XIV, 539 - *Castris* pro in castris. Quam apte quidem deinde Turnus caesus memoretur, facile apparet. WVND.

48. *barbare Turne*) *Barbarum* esse h. l. Italum, Latinum, ut interdum apud Plautum, post Statium statuunt Broukh. et Vulp. Apud istum tamen alia res est, cum graecanicae sint istae fabulae, et Graeci inducantur loquentes. Ego intelligo crudelem, ferocem, saevum, audacem, ut saepe Virgilio audit. Ita et in Ovid. XIV Met. 574, *barbarum ignem* accipere malim, quam cum Interpretibus tot difficultates movere.

49. *Laurens castrum*, sedes regia Latini, quae modo castrum, modo *arx Laurens*, ut Aen. VIII, 1, modo *urbs*, ut Aen. VII, 862, nomine communi *Laurentum* appellatur. V. Serv. ad e. l. Vulpus oppidum ab Aenea escensu in Latio facto munitum intelligebat, ut esset *Castrum*, de quo Virgilius Aen. VII, 158, 159 loquitur, *Troia* vero nomine dictum; quod

etsi firmare possim alio Virgillii exemplo, qui libr. X, 635 eandem Novam Troiam *Laurentia Castra* appellavit; non tamen accedendum puto: quandoquidem celebrius nomen est alterum oppidum, Latini regia. Vide de his locis Exc. III ad lib. VII Aen. HEYN. Ioan. Henr. Vossius ad hunc locum scribit, *Laurens castrum* esse *Laurentia castra* Virgillii, Aen. X, 635, neque recte intelligi urbem *Laurentum*. *Laurens castrum* honestiore vocabulo *urbem* recte dici potuisse a Virgil. Aen. IX, 8; sed minus apte Tibullum *urbem* dicturum fuisse castrum. WVND.

ib. *murusque Lavinī est*) *Lavinium* in honorem Laviniae coniugis, ab Aenea conditum.

53. *Concubitus* — *furtim*, h. e. furtim peractos, furtivos. HEYN. Vid. Obs. WVND.

etod. *vittasque iacentes*, vittas, virginittatis insigne, abiectas. V. Ovid. III Am. 6, 56 ubi Anio ad Iliam:

Quo cultis abiere tui? quid sola vagaris?

Vitta nec evinctas impedit alba comas?

etiam ibi Burmannus vittam Iliac abfuisse narrat, quia vitata erat. Sed hoc forte argutum magis quam verum: non enim ea, cui virginittas crepta est, statim illud reminiscitur, aut, si reminiscitur, id curat, ut vittas virginittatis insigne de capite tollat. Iliac

Et cupidi ad ripas arma relictæ dei.
 Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas, 55
 Dum licet; hic magnæ iam locus urbis erit.
 Roma, tuum nomen terris fatâle regendis,
 Qua sua de coelo prospicit arva Ceres,
 Quaque patent ortus, et qua fluitantibus undis
 Solis anhelantes abluit amnis equos. 60
 Troia quidem tum se mirabitur, et sibi dicet
 Vos bene tam longa consuluisse via.
 Vera cano; sic usque sacras innoxia laurus
 Vescar, et æternum sit mihi virginitas.

porro vittam gerebat tanquam Virgo Vestalis. Verum vittæ desinere debeant puellas reluctanti et vim a deo inferendam depellenti. Sæve nec minus illud, quod Mars discedens arma de humo tollere obliuiscitur.

57. *Roma, tuum nomen terris fatâle regendis*) *Nomen Romanum* est populus romanus, v. c. Ovid. I Met. 208 imperium romanum. Sed hic *tuum nomen* dictum pro *tu*. — *Fatâle* h. e. a fatis destinata es, ut orbis terrarum imperium amittas.

58. *Qua sua d.*, h. e. qua orbis habitabilis est; verbis Horatii: *qua sol habitabiles illustrat oras*. HAYN. Ex alto Ceres arvasus ad spectaro, et in universam dii superiores res sibi creditas inspicere cogitantur. Ita I, 6, 83 verba de Venere acceperim. Vide de Iove Virg. Aen. I, 223 seq. WVND.

60. *amnis*, int. Oceanus terram ambiens. Iterum sic inf. III, 4, 18. Sic Homero *ἠὲρ ἄνδρ' ἀλλέτο* tamen *ἠὲρ ἄνδρ' ἀλλέτο*, ut OGB., 1688, μ., 1). V. Douss. Not. c. 171. Broukh. h. l. — *Oceanus amnis* dixit Mero IVth Q. 184.

Fr. 61062. supra: *colluctatus Sautiger* post v. 42. nullo cam fructus.

ib. *Troia q. tum semirabitur*, tempore

quum ex suis ruinis, h. e. ex iis qui ex cidio superstites erant, tantam urbem surgere videbit.

62. *Vos b.*, o Aenea, et comites fugæ. Propert. IV, 1, 39:

Huc melius profugos misisti, Troia, Penates.

63. *sic usque sacras innoxia laurus Vescar*) Sic h. l. in asseveratione; paullo aliter ac I, 4, 1 et inf. II, 5, 121. Vates lauri folia manducabant, quæ futuri præsentionem afferre credebantur. V. Spanhem. ad Callim. in Del. 94: (Translatum hoc Iuven. VII, 19. WVND.) *Feci* h. l. cum quarto casu, ut passim. V. Broukh. *Innoxia* h. l. passive, cui non nocetur, ut ap. Lucan. IX, 892, et sic *innocens*, v. c. ap. Virg. X Aen. 302. Furor enim iste; quæ numine Dei afflaretur vates, mortis et fatalis ne esset, verendissimæ.

64. *æternum sit mihi virginitas*: nam perpetuam eam retinuit Sibylla Cumæa. V. Ovid. XIV Metam. 129 sqq. Quinodoquidem enim deo consecratæ videri poterant sacerdotes ac vates seminae non poterant mortali contactu pollui.

Haec cecinit vates, et te sibi, Phoebe, vocavit,
 Iactavit fusas et caput ante comas.
 Quidquid Amalthea, quidquid Mermessia dixit;
 Herophile Phoebe grataque quod monuit;
 Quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
 Portarit, sicco pertuleritque sinu:

63

79

66. *Iactavit f. et caput*, more vaticinantium, omniumque fanaticorum, iactavit caput; pro hoc dixit: i. comas, fusas ante caput. Sic de Carmentis Ovid. Fast. I, 503: *Etque erat*, immissis puppim stetit ante capillis. HEYN. Recte Heynius crines fusos vaticinantium esse notavit. Idem et *sparsi* dicuntur, de quibus Huschke in Analect. Crit. p. 81 suo more docte disputavit. Ad nostrum locum cf. in prius Valer. Flacc. I, 208 et Catull. 64, 306. Caput iacere de percitis furore est ap. Catull. 63, 23. WYND.

67. *Quidquid etc.* Exciderunt hic nonnulla, quibus poeta ad argumenta librorum sibyllinarum exponenda progrediebatur: inque iis prodigia et ostenta, quae bellorum civilium tempore multis hominum sermonibus ferebantur. Haec igitur et cuncta prodigia, quae praedixerant reliquae Sibyllae: *haec fuerint olim*, ita innagenda puto, ut vs. 71-79 in *apry-sinu* sint. *Mermessia* dicta a Mermesso, vico in monte Ida; alias *Hellespontica* appellatur. V. Lactant. I, 6, 12; apud Steph. Byzant. autem in *Μέρμερος* Erythraea. HEYN. Lachnae signa delenda curavi. Plenus deo poeta spernit sententias, quales alias diversis rebus nectendis interponi solent, statimque ad alia procedit, quibus librorum sibyllinarum dignitatem commendet. Exposito oraculo Aeneae dato quaeque cecinerit Sibylla de

futura urbis imperiique romae magnitudine, nunc ad mala venit, quae omnibus certissimis hi libri fatales portenderint. WYND.

68. *Herophile Phoebe grataque quod monuit*; nam fuit Apollinis Sminthei sacerdos. *Monere* non minus quam *admonere* de vaticiniis, omnibus etc. dici, notum. V. Cic. de N. D. II, 66; cf. Broukhi ad L. 7, 56. Distinguantur autem inter de h. l. plures Sibyllae, tanquam diversae, quae ab aliis passim confundi solent: v. Salmas. Exerc. Plin. p. 53 sqq. et, si tanti est, Olear. de poetis graecis p. 127, nec potuit facile in his rebus, quae vulgi superstitionibus inter se diversissimis continebantur, explorati aliquid ac certi unquam tradi; et inanis esset opera, si quis haec ad liquidum perducere vellet.

69. 70. Etsi lectio distichi dubia est; tamen potest hoc, fuisse veterem aliquam nunc parum notam narrationem de Sibylla aliqua, quae vaticiniorum librum per medium flumen portaverit et ab aqua intactum volumen servaverit. Servaverat rei memoriam signum deae Tibure in fano ad Anienem constitutum, manu librum tenens, quod in Anienis gurgite inventam ferebatur. ap. Lactant. I, 6, 12, legitur; qui simulacri habitum et fatum forte fabuloso originem et causam fecerat. HEYN. Verba *Quidquid Amalthea — sinu* intelligenda sunt de libris sibyllinis, qui-

Hae fore dixerunt, belli mala signa, cometen,
 Multus ut in terras deplueretque lapis.
 Atque tubas atque arma ferunt crepitantia coelo
 Audita et lucos praecinnisse fugam.

bus contineri statuit poeta plurimum. cum gestis, v. Dio. XLI, 14, et duo amplissima poetarum loca, Lucani I, 524 sqq. et Petronii c. 122 sqq.; tum sub Caesaris necem; loc. class. sunt Virgil. G. I, 466 sqq. et Ovid. Met. XV, 782 sqq. quae loca conferant inter se poeticam copiam sitientes, coniuncto Ciceronis deserto loco de portentis sub a. V. C. 689 visis, et altero anno post a se Consule expiatis: de Div. I, 10 sqq. HERN. *Deplueretque lapis.* Imbres saxei dicti. Vid. Elmenh. ad Arnob. advers. Gent. p. 5. — *Vi* — *que.* Cf. I, 6, 54; I, 4, 2; et vid. Obsa. ad I, 10, 51. WYND.

71. *Hae fore dixerunt* — Inge: *Hae dixerunt fore cometen; et ut multus lapis deplueret; quae sunt belli mala signa.* Vid. de hac junctura Bentley ad Horat. I, Od. 1. Sunt autem, quod tenendum est, inter vatum praedictiones etiam prodigia, quando futura cum declaratione, quid per ea dii monituri sint, et cum expositione procuratorum, quibus malorum minae averti possent. Similis locus est in Ciceronis vers. de Div. I, 12.

Atque ea, quae lapsu cadentem cecidere vetustis;

Haec fore, perpetuis signis clarisque frequentans,

Ipsae deum genitor caelo terrisque canebat.

Respicit autem Tibullus haud dubie prodigia et portenta, quibus belli civilis terrores per gentis humanam villam circumsilati furant; duobus maxime temporibus: primum sub initium belli inter Caesarem et Pompe-

um, v. Dio. XLI, 14, et duo amplissima poetarum loca, Lucani I, 524 sqq. et Petronii c. 122 sqq.; tum sub Caesaris necem; loc. class. sunt Virgil. G. I, 466 sqq. et Ovid. Met. XV, 782 sqq. quae loca conferant inter se poeticam copiam sitientes, coniuncto Ciceronis deserto loco de portentis sub a. V. C. 689 visis, et altero anno post a se Consule expiatis: de Div. I, 10 sqq. HERN. *Deplueretque lapis.* Imbres saxei dicti. Vid. Elmenh. ad Arnob. advers. Gent. p. 5. — *Vi* — *que.* Cf. I, 6, 54; I, 4, 2; et vid. Obsa. ad I, 10, 51. WYND.

73. Nunc imperantis vatissima Sibyllae ab eventu suo memorat: *atque etiam ferunt* etc. quando debebat pergere: eas praedixisse plura alia portenta: armorum tubarumque strepitum in coelo etc. HERN. *Coelo audita iungas*, ut Ovid. Metamorph. XV, 784: *Auditaque cornua coelo.* Ita etiam apud Virgil. Georg. I, 375: *altis monitis audiri fragor.* WYND.

74. *lucos praecinnisse fugam*, h. e. vocem ex laeo redditam. Virg. G. I, 476:

Vox quoque per lucos vulgo exaudita silentis

Ingens.

Lucan. I, 569:

Tum fragor armorum, magnaeque per avia voces

Audiat nemorosa, et venientes comminus umbrae.

Praevit romanis poetis in his prodigiorum generibus Apollon. IV, 128.

Ipsam etiam Solem defectum lumine vidit
 Iungere pallentes nubilus annus equos;
 Et simulacra deum lacrimas fudisse tepentes,
 Fataque vocales praenominasse boves.
 Haec fuerint olim. Sed tu iam mitis, Apollo;
 Prodigia indomitis merge sub laequeribus;
 Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis;
 Omine quo felix et sacer annus erit.
 Laurus, io, bona signa dedit, gaudete, coloni;
 Distendet spicis horrea plena Ceres.

1288 loco valde luculento, quem Intpp. Statius, Broukh. Vulp., qui multa conghesserunt, non meminerunt. HEYN. Praecinuisset etiam ad tubas et arma pertinet; cf. Ovid. Met. XV, 783-785. Quare commata molesta sustuli. W.

75. *Solem defectum lumine.* Respicit Tibullus prodigiosum et longiore solis defectum, qui fuit Iulio Caesare occiso, totius pene anni pallore continuo, ut Plinius testatur II, 30; Plutarch. Caes. extr. Dio XL, 7; cf. Virg. G. I, 466 seq. Dousa Not. c. 5. Scaliger de Emendat. temp. L. V. p. 441. HEYN. Verum solis defectum eo anno fuisse, testatur Sammlung astronom. Tafeln, Berl. T. II, 122. W.

76. *annus nubilus vidit*, quia totius pene anni pallore continuo fuit is solis defectus.

77. Etiam Lucan. l. c. I, 656: *Indigetes flevisse deas — Tum pecudum faciles humana ad murmura linguae*, et Ovid. Met. XV, 792: *Mille locis lacrimavit ebur* etc.

78. *Vocales*, h. e. quae humana voce loquerentur. Cf. Propert. II, 25, 37; add. Ovid. Met. XIII, 716. W.

80. *Prodigia indomitis merge sub laequeribus*, non modo monstruosi partus, expiationis causa, in mare pro-

iiciebantur, de quo v. Broukh. et Vulp., sed et quaecumque prodigia aut portenta aboleri poterant. Ita Apollinis simulacrum, quod per tres dies siveerat, paullo ante mortem Scipionis Africani minoris, concisum et in mare proiectum (*κατακέντραν*) memorat Dio Exc. Peiresc. n. 98. Conf. Augustin. C. D. III, 11 iam a Vulpio laudatum. Constabat saltem sibi in hoc superstitio, si eae res mala portendebant, ut eas e medio tolleret: sublata causa videri potuit sublatus effectus. HEYN. *Medioque sub aequore mersit*, Virg. Aen. VI, 342. WYND.

81. *Et succensa s.* Non in promptu est ex ipsis verbis intelligere, fueritne aliqua propria huic Quindecimviri sacro religio haec, ut sacro incensa super ara suspicium inde caperent; an ad vulgarem et privatam hominum superstitionem hoc pertinet. HEYN. De usa lauri in sacris vid. Interpp. ad Virg. Eclog. VIII, 82. W.

82. *sacer annus*, faustus, felix, festus. 1287.

84. *Distendet s.* elegans loquendi forma de magna copia, quae *distendere et rumpere* dicitur petrum seu horreum aliunde locum, quo scribitur. Vid. Obs.

Oblitus et musto feriet pede rusticus uvas,
 Dolia dum magni deficientque lacus.
 At madidus Pascho sua festa Palilia pastor
 Concinet; a stabulis tunc procul este lupi.
 Ille levis stipulae saltantes potus lacteros
 Accendet, flammam transilietque sacro
 Et fetus matrona dabit, natusque parentis
 Oscula compressis auribus eripiet.
 Nec taedebit avum pueri ad vigilare nepoti,
 Balbaque cum puero dicere verba senem.
 Tunc operata deo pubes discumbet in herba,

85

95

87. *Palilia*, celebrabantur XIII Kal. Maias. V. Ovid. IV Fast. 721 sqq. Vina horna iam tum apponebantur in mensis veteris Italiae. *Concinet*, pro celebrabit; forte cum respectu carminum pastoritiorum: v. II, El. 1, 51 sqq.

88. *a stabulis tunc procul este lupi*, num quia laetitiae dediti minus curam habebant pecoris? an potius, quia etiam ad lupos arcendos ista sollemnitas agebatur. Vid. Ovid. l. 1. 765 in precibus Pali deae factis:

*Neve minus multo redigam, quam
 mane fuerunt;*

*Neve gemam referens velleris, rapta
 lupo.*

Videntur quoque ovium greges tum primum in pascua dimittere a stabulis pastores per Italiam. Cf. Calpurn. Ecl. 5, 24 seq. Certe admittuntur tempus verum tum erat, at. ex Varr. R. R. VII, 3, 11 constat.

90. *transiliet*. V. Ovid. Fast. IV, 781; et Propert. IV, 4, 75, 76. Hæren. Morem puelle diversum, vid. apud Virgil. Aen. XI, 787. At hæc verba Persii Sat. I, 78 *sumens Palilia foeno*, pertinent. VVvd.

91. 92. Palilibus pro felici ovium

fetu vota faciebant: v. Ovid. l. c. IV, 771, 2, et Dionys. Halic. I, 88; at hic memorabile est, quod etiam ex istius dici religione expectatur laetus puerorum proventus. Suaviter autem ea res narrata 91-94. Porro *Et fetus m. dabit*: apposita tanquam effectus istius lastrationis pro vulgari modo: ut fetus matrona det. Hæren. Nos puncto post *sacras* posito sejunximus vers. 91, 92, ab antecedentibus, secuti H. Vossium. Caeterum *dare liberos* proprie de parentibus dicitur, qui liberos proteant; Catull. 61, 212. Ibidem v. 66, domus dare liberos dicitur, quae augetur liberis. W.

92. *Oscula* — Decet elegiam moris simplicitas. V. Obs. Hæren. Compar. Virgil. Georg. II, 523. VVvd.

94. *Balbaque cum puero dicere verba senem*. Droukhustius in eo laborat, ut doceat, non esse balbutire h. l. sed blaesam linguam habere, quod nobis *lispeln*. Quin potius omnino corruptam, sed amabilem puerorem, *dimitta verba tentantium, loquelam, ipso offensantis lingua: spargitque duteiorum*, ut Minucii. c. 2. verbis utar, intelligi malim.

95. *operata deo*, vid. ad II, 1, 9.

Arboris antiquae qua levis umbra cadit,
 Aut e veste sua tendent umbracula sertis
 Vincita, coronatus stabit et ante calix.
 At sibi quisque dapes et festas exstruet alte
 Cespitibus mensas, cespitibusque torum.
 Ingeret hic potus iuvenis maledicta puellae,
 Postmodo quae votis irrita facta velit.
 Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem,
 Et se iurabit mente fuisse mala.
 Pace tua, pereantque arcus, pereantque sagittae, 105
 Phoebe, modo in terris erret inermis Amor;
 Ars bona: sed postquam sumsit sibi tela Cupido,
 Heu, heu, quam multis ars dedit illa malum!

100

Ceterum exponitur hic hilaritas illa rustica festaeque dapes, de quibus sup. ad II, 1, 21 - 24, vidimus. Simile prorsus festum, re divina facta Annae Perennae, comparare iubeo ap. Ovid. III Fast. 523 - 540.

97. *sertis Vincita*. Scaliger intelligit *sertas*, h. e. funiculos, *oxervia*. Sed cur obscuram hanc vocem h. l. inferciamus, causa idonea nulla est: sarta sunt rami ac frondes cum floribus ac foliis, quae ad viminum et iuncorum morem pro vinculis esse possunt. Occurrunt huiusmodi umbracula, de quibus iam dicta sunt plura sup. ad II, 1, 24, passim in antiquitatis monumentis, v. c. Pictur. Herculaneus. tab. III, p. 59. In vasis Etruscis et Campanis (vide v. c. Monum. ined. Winkelm. tab. 200) et in gemmis, quae Faunos et Bacchos exhibent, nihil his pergulis et hypampelis frequentius. In ipsa illa nobili gemma, quae Michaelis Angeli annulus vulgo dicitur, talem pergulam videre licet. E pellibus factum umbraculum dabant Admiranda Rom. n. 44.

101. *Ingeret hic etc.* Lusus quoque amoris in artes, quae paci debentur, referri vides, ut I, 10, 53 seq. Idem canit Propert. III, 3, 23. WVXD.

104. *mente fuisse mala*, h. e. se insanum, vecordem fuisse, ut contra *bona mens*. Ex formula ducit Brokhusius post Donsam Praecid. c. 8. Memineris similem locum sup. I, 10, 53 - 56. HEYN. Formula qua utebantur veniam petentes. Senec. Bened. III, 27: *et cum malam mentem habuisse se pridie iurasset, id ut in se et filios suos recideret optavit. Mala mens* est etiam Catull. 40, 1. WVXD.

105 sqq. Abrupta oratio. Quam in amoris curas et acrimonas incidisset, quibus ipse tum cummaxime laborabat, totum hoc curarum genus, omnem amorem, e genere humano eliminatum esse vult. Suaviter autem *Pace tua*: quum sagittas et ipse Phoebus gestet. *Ars bona*: facile suppleri potest: tractandi arcuum et sagittas.

108. *dedit — malum*; nocuit. Cf. Vulp. Sic in illo noto e Mauro Terentiano de Metris:

Et mihi praecipue, iaceo cum saucius annum,
 Et faveo morbo; tam iuvat ipse dolor!
 Vsque cano Nemesis, sine qua versus mihi nullus
 Verba potest, iustos aut reperire pedes.
 At tu, nam Divum servat tutela poëtas,
 Praemoneo, vati parce, puella, sacro,
 Vt Messalinum celebrem, cum, praemia belli,
 Ante suos currus oppida victa feret,
 Ipse gerens laurus, lauro devinctus agresti
 Miles, io, magna voce, Triumphæ, canet.
 Tunc Messala meus pia det spectacula turbae,
 Et plaudat curru praetereunte pater.
 Adnue; sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli,
 Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

110

111

110

*Et Naevio poëtae,
 Cum saepe laederentur,
 Dabunt malum Metelli.*

110. *Et faveo morbo.* Est sibi placere cum morbo suo, eum omni ope fovere et nutrire, eique indulgere: id quod ignaviam et inertiam illam creat, qua miser amator victus amoris succumbit. Ovid. II Am. 5, 11:

Perreus est, nimiumque suo favet ille dolori,

Cui petitur victa palma cruenta rea.

112. *Post h. v. traduxit Scaliger in hunc locum e sequente Elegia verss.*
 15 — 18: Acer Amor etc.

113 sqq. Snavis reditus ad argumenti, quod orsus erat, summam et caput.

116. *oppida victa.* Nempe eorum simulacra, quae in triumpho portabantur. H. Visitatus est *oppida capta*, ut Propert. III, 4, 16, dixit: *et tituli oppida capta legam*, ubi vid. Burm. Wvnd.

TIBULLI Carm.

117. *gerens laurus*, nempe mann, propter sequens: *lauro devinctus*. H. Recte I. H. Vossius comparat Senec. Herc. fur. 818: *frontibus laurum gerens*. Add. supr. I, 7, 7. Caeterum ut iam olim feceram, interpunctionem mutavi, commate posito post *feret*, ut *ipse gerens laurus idem* hic Messalinus sit, *cum feret oppida victa*. — *Lauro devinctus agresti* est miles. Constructio igitur est totius loci haec: cum ipse gerens laurus opp. capt. feret, miles autem laur. dev. agr. canet, etc. Particula omissa est, ut fieri solet saepissime in tali sententiarum oppositione. Wvnd.

119. *pia det spectacula turbae.* Praebeat ipse, ipso sit spectaculo pater triumphantis — *pia*, quia amorem in filium testatur.

120. *Plaudat.* *Plaudere et plausus* verba sunt in hac re solemnia. Propert. III, 4, 22: *Mi sat erit sacra plaudere posse via*. Wvnd.

121. *Adnue; sic tibi sint*, h. e. precor te per tuos promissos capillos et

T

ELEGIA VI

**Castra Macer sequitur; tenero quid fiet Amori?
Sit comes, et collo fortiter arma gerat?**

*per tuam sororem perpetuo virginem,
Dianam, ut adnuas et me exaudias.
Formulam hinc habet Sidon. Carm.
V, 600:*

*Adnue; sic vestris respiret Byrsa
tropaeis.*

Licentius in *carm. ad B. Augustinum*
praeceptorem in *Epist. 26, tom. II*
Opp. August. p. 41:

*Adnue; sic nobis verum ratione
palescat.*

Vsum hunc particulae *sic* iam vidimus
I, 4, 1. Praeivit Apollon. II, 708:
*Ἰάκωυς αἰδ' εἰ, ἄναξ, ἄμφοι ἰδυρκεῖ,
Αἰὼν ἀδύλατοι τῶς γὰρ θίμυς.*

ELEGIA VI.

Affectus magni et varii plenum
carmen. Aemilio Macro ad militiam
perfecto, hoc idem se facere velle
minatur, ut puella relicta militatum
discedat. At enim quam impar tali
auso, ut puellam relinquat, futurus
sit, mox reputat, et ex eo intelligit,
quod toties, quum exclusum se vidis-
set, indignabundus intraverat, sed ad
puellam nunquam esse rediturum,
mox tamen ad puellae fores rediit.
Inde (v. 15) se summus amoris cru-
cintus experiri testatus, nil se habere
ait, quo minus vitam abiciat, prae-
ter spem, quae tantum in rebus hu-
manis valet. Tum ad miserationem
conversus Nemesim obtestatur per
Mances sororis, quae circa illud tem-

pus violenta morte, de fenestra prae-
cipitata, interierat. Culpam vero le-
vitatis aut superbiae puellae in mali-
tiosam lenam transfert. Scaligerum
sententiarum nexus hic desiderasse
nolim. Ad meum sensum est hoc ex
praestantissimis sui generis carmen,
tersum, nullo naevo dehonestatum;
inprimisque affectus gravitate nota-
bile, quam vix putares elegiam deco-
re posse.

1. *Macer* hic est Aemilius Macer
Verouensis, nobilis poeta, Ovidio na-
tu maior, Virgilio et Tibullo fere
aequalis. Scripsit Ornithogoniam,
Theriaca, et de Herbis. Multa de eo
docte congeffit Broukhuisius ad h. l.
Adde Maffei Veronam illustr. P. II,
pr. Circumfertur nunc sub eius no-
mine liber de viribus herbarum. Di-
versus ab hoc fuit is, qui *Iliaca* scri-
psit (de quo vid. ad Virgil. lib. II,
Exc. I, p. 306), quem confusum cum
illo, etiam a Broukhuisio et a me, post
alios discrevit Wernsdorf. P. L. M.
tom. IV, p. 579, 580. HEHN. *Sequi-*
tur; cf. Lucan. X, 407. Est studioso
sectari, appetere, delectari. *Castra*,
h. e. militiam. WVXD.

2. *collo — arma gerat.* Vt humeris
et ex humeris, ita collo et e collo
portamus ea, quae ex eo appensa aut
ei imposita sunt. Arma gestant mili-
tes; et romanus quidem miles arma
cum vallis, vasisque. Quaesitum est
h. l. etiam a Vulpio, Amorine militis

Et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
 Aequora, cum telis ad latus ire volet?
 Vre, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit,
 Atque iterum erronem sub tua signa voca.
 Quod si militibus parces, erit hic quoque miles,
 Ipse levem galea qui sibi portet aquam.
 Castra peto, valeatque Venus, valeantque puellae;
 Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.

an calonis persona induatur. Verba utrique sunt accommodata: prius quidem militi potius: *collo fortiter arma gerat*. Alterum cum telis ad latus ire caloni; etsi et miles alter alteri est *parceret*, ad latus incedit vel stat. Quum tamen puer Amor sit, videri potest hoc alterum accommodatum, ut calulae seu *servi* militaris ei partes tribuantur. Sententiarum ordo ita luculentior: Macer militatum abit, puella deserta; quid Amori fiet? An sequetur ille tanquam armiger Macri et calo? Id vero quum expectari nequeat, alterum subiicit poeta: Immo vero, Amor, retrahe eum ex militia, revoca eum a professione. Alioqui si tua tormenta effugere licet militia suscepta, en me, qui extemplo militatum iturus sim. In seqq. proprietates sermonis et elegantia observanda. — *Oia* proprie dicta respecta *militiae*. *Aequora vaga*, v. 4, propter vagos nautas et maritimos errores; sup. I, 3, 39; *ducent viae et aequora* elegantius, quam ut quis terra marique iter faciat. *Vrere* v. 5, de cruciatu accipe, de quo sup. ad I, 9, 21, non eo sensu, quo alibi Amor *arere* dicitur. Eleganter tandem erro sub signa Amoris revocatur, ad militiam Amoris, in quam sacramento adactus fuit. HÆR. *Vaga aequora*, ut II, 3, 39, *vagus pontus*. Epitheton ad naturam aquae

marinae referendum. — *Ferus* dicitur is, qui animum obfirmavit et induravit adversus vim amoris. Similiter vox tribuitur Tibullo I, 5, 5, qui ad fortitudinem se composuerat et consuetudine puellae carere se posse iactaverat. — *Erro* v. 6, est is, qui a signis, sub quibus militat, discessit. WYND.

7. *erit hic quoque miles, Ipse*. *Διευκρινέω*, de se loquitur Tibullus. Notum illud Virgilii:

Est hic, est animus lucis contemtor. conf. Horat. I Sat. 9, 47, v. Broukh. et Vulp. Sellium Spec. Obs. misc. c. 5. Sensus vero: *Quod si tu, o Amor, militi parces: iam mihi certum est militare vel in imis ordinibus*. Nam extremum hoc designari debet per ista: *Ipsa levem g.* Quum gregarius miles calonem non haberet, ipsum aquam victumque sibi petere necesse erat. Itaque galeam dixit *levem*, leviorum utique velitis, quam hastati, principis, aut triarii.

10. *Et mihi s;*, h. e. etiam ego is sum, qui militare possim, qui munera militaria obire queam. HÆR. Repetitio verborum *et mihi non diversitatem rerum indicat, sed eandem sententiam bis cum vi reddit*. Comparabis Virg. Aen. XII, 50, et Iuven. Sat. I, 15. Caeterum quum *et aperte sit pro etiam dictum in talibus, in*

Magna loquor, sed magnifice mihi magna locuto
 Excutiunt clausae fortia verba fores.
 Iuravi quoties, rediturum ad limina nunquam!
 Quum bene iuravi, pes tamen ipse redit.
 Acer Amor, fractas utinam, tua tela, sagittas
 Ilicet extinctas adspiciamque faces!
 Tu miserum torques, tu me mihi dira precari

15

Valer. Flacc. I, 508, legendum: est mihi pro et mihi. WVND.

11. *Magna loquor*, est gloriari. Vid. Ovid. I Met. 751. Idem est *magnifice loqui*, ut et sup. I, 5, 6; cf. Broukh. et Vulp. Passerat. ad Propert. II, 19, 71. Praeclare Seneca Ep. 82: *Magna verba excidunt, cum tortor poposcit manum, cum mors propius accessit*; et Seneca Tragicus Troad. 575:

*Magnifica verba mori prope admota
 • excutit.*

12. *Excutiunt clausae fortia verba fores*. *Fortia verba* sunt eadem magna, aspera, superba verba. Propert. I, 5, 14:

Quum tibi singultu fortia verba cadent.

Excutere vero eleganter hoc sensu. Cic. pro Sulla c. 8: *qui si attulerint nervos et industriam, mihi crede, excutient tibi istam verborum iactationem*. Vid. Broukh. cf. loc. Ovid. II Am. 1, 15. HEYN. — *Verba fortia* sunt quae audacem animum ostendunt, ut *fortia consilia* Tacit. Hist. III, 67, et Liv. XXV, 38. Similiter *magna* sunt, quibus te ad rem aliquam magnam perficiendam satis valere iactas, cf. Virg. Aen. XI, 381, et *μεγάλοι λόγοι* Soph. Antig. fin. Patet ex his, fortia verba non esse plane eadem quae aspera. Diversa etiam sunt *ferocia* verba, quae superbis tribuuntur et tumidis,

Liv. XXVI, 19; Tac. Hist. IV, 71. WV.

14. *Magnas turbas hic movit Scalliger*. *Primum verss.* 15 — 18 *retrahat ad sup. eleg. inter v. 112 et 113*. Porro subiecit hoc loco post illa: pes tamen ipse redit *verss.* 33 — 60, *ex lib. II el. 3*: At tu quisquis is es, et in iis finivit elegiam hanc: Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Tum novam eamque septimam elegiam orsus est cum verbis: Finirent multi leto mala: credu-
 lula vitam etc.

ib. *pes tamen ipse redit*. Cf. Horat. Epod. XI, 30; Propert. II, 19, 59; Broukh.; *ipse redit*, est ultro redit. HEYN. *Ipsa*. Add. Virgil. Eclog. IV, 21; quem locum utiliter conferes cum loco Tibulli I, 3, 45. WVND.

15. *Acer Amor*) *Acre* dicitur, quod urit, urget, stimulat, ut *acris flamma*, *acer dolor*. Ovid. Ep. 4, 70:

Acer in extremis ossibus haesit amor.

Hinc ad animum traductam, de ira, crudelitate, vehementiore omni motu et affectu solenne est. Ergo est saevus Amor. Redit inf. IV, 2, 6. HEYN. Meleager ira incensus combusturum se esse tela Cupidinis omnia minatur, Anthol. Gr. T. I, n. 52, p. 17, ed. Iacoba. — Vs. 16. *Ilicet ad extinctas* quoque pertinet; cf. *semper* apud Tib. I, 5, 52. WVND.

15 -- 19. De sententiarum nexu dictum ad Eleg. pr.

17. *torques*. De hoc vid. Obs. ad

Cogis, et insana mente nefanda loqui.

Iam mala finissem leto; sed credula vitam

Spes fovet, et fore cras semper ait melius. 20

Spes alit agricolas, Spes sulcis credit aratis

Semina, quae magno foenore reddat ager.

Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,

Quum tenues hamos abdidit ante cibus.

Spes etiam valida solatur compede vinctum; 25

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

I, 4, 81. — Vers. 18. *nefanda loqui*. In deos haec dicta esse, vidit Heynius ad III, 5, 14. WVND.

19 sqq. Sequitur locus dulcissimus de spe, felicitatis, quandoquidem tam dari mortalibus fas non erat, succedanea. Est alius de ea locus apud Ovidium I ex Ponto 6, 29 sqq. et elegans Elegia in Catalectis vet. poet. et Anthol. Lat. Burmanni tom. I, lib. III, ep. 82, in qua multa ex Tibullo adumbrata sunt. Quanto beatior is, cui licet epitaphii pulcerrimi verbis uti:

Iuveni portum; Spes et Fortuna valete.

Sat me lusistis. Ludite nunc alios.

Quod carmen adumbratum est ex Graeco Anthol. I, 25. Analect. Tom. III, p. 286: Ελπίς καὶ σὺ Τύχη, μέγχα χαίρει τὸν λιμὲν ἔβρου. Οὐδὲν ἡμεῖς ἔχοντες, καί τις τοῦ μετ' ἡμῖν. Corruptit breviter et vim versuum Palladas Analect. tom. II, p. 437, n. 140. HEYN. In verbis *Iam mala finissem leto, sed* — *Spes fovet* etc. notanda est elegans loquendi ratio pro vulgari: *Iam mala finissem leto, nisi spes foveret* etc. Eandem secutus est Ovid. in Art. Am. III, 43, et Heroid. XV, 88, 92. Nec pedestres scriptores hanc innoturam refugerant, quod te docet

bit Liv. III, 25. Idem usitatum Graecis est inde ab Homer. Odyss. XI, 564.

— *Credula spes* illustratur ab Heins. in Syllog. tom. 2, p. 539. WVND.

20. *et fore cras semper ait melius*. Notum illud Theocriti Idyll. IV, 41:

Θαρσύν χερσὶ, φέλι Βάττι τὰ χ' αὐρὴν
ἴσσι' ἄμυνον.

21. *Spes* — *credit* — *foenore reddit*. Haec sollennia de aratione et messe. Vid. Stat. et Broukh. ad h. l. Cf. Heins. ad Valer. Flacc. I, 69; hinc et *fides* segeti tribuitur. Hor. III Od. 16, 30, et Sever. Aetn. 263; *terra fidelis silvis*, ubi v. Intp.; contra *fundus mendax* Hor. III Od. 1, 30. Ad potentiam autem deae et vim spei ad animos humanos declarandam valent utique cetera: an vero et illud satis accommodatum sit, quod v. 23, 24, ab aucupio et piscatione petitur, dubitare licet; etsi et hoc vitae tolerandae genus spe capturae sustentatur: abesse tamen malim. HEYN. ἰλπίς γὰρ ἡ βίσκευσθαι τοὺς πολλοὺς βροτῶν, dixit Sophocl. — Ad vers. 22 cf. Plin. II, 63: *quam bona fide terra creditum foenus reddit!* WVND.

23. *In recens*. Scalig. El. 7, 6 sq.

26. *inter opus*, quod ruri facit. Loquitur de mancipio ex ergastulo. Ovidius, iam aliis laudatus, IV Tristium 1, 5:

Spes facilem Nemesin spondet mihi; sed negat illa.

Hei mihi, ne vincas, dura puella, deam!

Parce, per immatura tuae precor ossa sororis;

Sic bene sub tenera parva quiescat humo.

Illam mihi sancta est; illius dona sepulcro

Et madefacta meis sarta feram lacrimis;

Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,

Et mea cum muto fata querar cinere.

Non feret usque suum te propter flere clientem;

Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto,

Ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes,

*Hoc est, cur cantet victus quoque
compede fossor,*

*Indocili numero cum grave mol-
lit opus.*

27. *negat.* Vid. Not. ad I, 4, 15. W.

29. *per immatura — ossa sororis.*
Immatura morte raptae, ante diem in
ossa versae. HEYN. *Immatura*, vid.
Horat. Sat. II, 8, 59. WYND.

30. *sub tenera — humo.* Quae levis
sit. Res nota. *Sic bene.* Obtestandi
formula: per id, quod in votis habe-
tur, ut ossa quiescant, obtestatur Ne-
mesin.

31. *Illam mihi sancta est*) Sancti vo-
cantur piorum Manes. Noti versus
Virgil. XII Aen. 648:

*Sancta ad vos anima atque istius
inscia culpa*

Descendam.

Cf. Broukh. Sic Callimachus mortem
boni viri bene appellat *εὖρον ἱερὸν* in
Epigr. Anth. III, c. 1. (Callim. Epigr.
X) quod male in aliam partem tra-
hant Intpp. Mox inferiarum *dona*
sunt munera, libationes, unguenta,
v. II, 4, 44, et III, 2, 19 sqq. Totus

hic locus mirifice ad affectum conci-
tandum elaboratus.

33. *Illius ad tumulum fugiam.* Tan-
quam servi, a domino male habiti, in
asyla. Mox *sedebo* ex more supplicam.
Vid. Broukh. et Vulp. cf. Nodell. Not.
crit. p. 74. At illa v. 34: *Et mea
cum muto fata querar cinere* in ipsis
praecordiis haerent. Quot autem esse
putamus miseros et aerumnis confe-
ctos, quorum aegritudinem hoc unum
levat, quod cum cinere carissimorum
fata sua queruntur, eaque una spe se
sustinent, fore, ut paullo post sua
ossa cum eorum ossibus sepulta quie-
scant! HEYN. Veterum morem ad se-
pulchrum deorum Manium auxilium
suppliciter implorandi, ex Aesch.
Pers. 218, et Sophocl. Electr. 453, no-
tum, in primis illustrent versus Choeph.
331 — 334:

Δίκης τοι εἰς ἱερὸν ἄστυ

σπῆρος ἀναστίνῃσι

Τάφῃ δ' ἑταίρου δόδαται

εὐχόμενος δ' ἱκέτης.

WYND.

35. *In recens.* Scalig. El. 7, 17 sq.

ib. clientem, h. l. supplicem.

36. *lenta*, h. e. dura, quae precibus
non movetur. Vid. I, 10, 58.

Moestaque sopitae stet soror ante torum,
 Qualis, ab excelsa praeceps delapsa fenestra;
 Venit ad infernos sanguinolenta lacus. 40
 Desino, ne dominae luctus renoventur acerbi;
 Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
 Nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces.
 Lena nocet nobis; ipsa puella bona est.
 Lena necat miserum Phryne, furtimque tabellas 45
 Occulto portans itque reditque sinu.
 Saepe ego cum dominae dulces a limine duro
 Agnosco voces, haec negat esse domi.
 Saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam
 Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas. 50
 Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita fingit,

39. *Qualis, ab e.* Tales enim Ma-
 nes apparebant, quales vita excesse-
 rant: exemplum Aen. II, 268 sqq.
 vid. sup. ad I, 10, 37, et h. l. Brou-
 khuis. Meurs. ad Lycophr. p. 306.

cod. *ab excelsa* — *fenestra*. Igitur
 habitabat in coenaculo, ut pauperes;
 vid. Vulp.

41. 42. *Desino* — *Non ego sum t.*
 Hoc vero unice Tibullianum, et pe-
 clore molli ac tenero dignum. Ipse,
 puellae superbæ amore excruciatu et
 ira exasperatus, tamen dicere ea ve-
 retur, unde ea dolere possit. HERN.
 Comparanda est Dido apud Ovidium
 Heroid. VII, 45:

*Non ego sum tanti, quamvis merear-
 ris, inique,*

*Vt pereas, dum me per freta
 longa fugis.* W.

44. *nocet.* Vid. not. ad I, 5, 47.
 Nocere est causam malorum esse,
 cf. Ovid. Heroid. VII, 93; coll. Virg.
 Aen. IV, 169. De caeteris vide Obs.
 WYND.

45. Ovid. Art. III, 621:

— — — *tabellas,*

*Quas tegat intepido fascia lata sinu:
 strophium mammis subligatum.*

46. *itque reditque.* Cf. Valer. Flacc.
 I, 725; Virg. Aen. XII, 753; IV, 438.
 Sunt hae formulae loquendi solennes.
 Pedestre est, iterum iterumque por-
 tat, similia. WYND.

50. *aut a. ext. minas.* Aut esse per-
 iculum aliquod, quod illa extimescat.
Minas pro malo, aut pro periculo,
 saepe.

51. *Tunc morior curis.* Ovid. II
 Fast. 753:

*Mens abit et morior, quoties pu-
 gnantis imago*

Me subit.

III Am. 14, 37:

*Mens ubi et morior, quoties pec-
 casse futeris,*

*Perque meos artus frigida gutta
 fluit.*

Quisve meam teneat, quot teneatve modis;
Tunc tibi, lena, precor diras; satis anxia vivas,
Moverit e votis pars quotacunque deos.

Sic *morientes* intelligendi ad mortem afflicti, perituri. In Sulpic. Sat. v. 14:

Quasque dedit quondam, morientibus eripit artes.

male mutant. Sic et *pereo*, *perditus sum*, in primis in Comicis.

eod. *mens* — *perdita*. Aegritudine et moerore confecta, ut *perditus metus*. Ovid. I Trist. I, 43:

Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensem

Haesurum iugulo iam puto iamque meo.

52. *modis*. Concubitus varias Venerisque figuras dicit, ut cum Ovid. loquar Trist. II, 523. Add. Amor. III, 7, 64. Vid. snpr. I, 9, 64. W.

53. *satis anxia*. *Satis* h. l. intendit et auget; *satis cum periculo* apud Terent. I Andr. 1, 104. Vid. Brouh. h. l.

54. *moverit*, h. e. si vel minima dirarum pars eos moverit, ut ad effectum eas perducant. HEYN. Ovid. lb. 134:

Certe ego, quae voveo, Superos mortura putabo. W.

A. TIBULLI CARMINA

LIBER III

ELEGIA I

Martis Romani festae venere Kalendae;
Exoriens nostris hinc fuit annus avis;

ELEGIA I.

Kalendis Martiis ex more mittit munus ad Neaeram suam Tibullus, idque carmen hoc, in volumine pulchre adornato perscriptum. Neaera quae fuerit, aliunde non constat, sed ex iis, quae sequuntur, carminibus discimus haec: Amatam eam esse a Tibullo et speratum eius coniugium (El. 1, 25 - 28; et 2, 14). Discessit mox illa Roma cum matre: quod disidium aegerrime fert amator Eleg. 2, et 3, exspectabat tamen reditum (3, 25). Mox somnio territus, eam à nubere velle suspicatur (El. 4, sqq.); quae de re paullo post tiores nuntio allato, levitatem ac perfidiam puellae graviter inculcat (El. 6, imprimis 29 seq.)

Haec ex ipsis carminibus tenenda sunt et teneri possunt. Inani studio Interpretes multa quaesivere, quae

nec scribi possunt, nec scire quidquam refert, quum aut in Delia, aut in Nemesi, aut in Glycera, Neaeram quaesivere; aut mirati sunt, cur Ovidius in noto carmine in obitum Tibulli (III Am. 9) Deliam et Nemesin tantum memoraverit; aut contendunt, ex alia persona haec carmina Tibullum scripsisse, vel in ficto argumento lusisse. Quam inania captant saepe viri docti, utilibus ac necessariis posthabitis! Ipsa affectus veritas docere debebat, non haec carmina ex animi lusu proficisci potuisse. De Neaera forte haec suspicari licet, fuisse eam origine graeca, saltem peregrinam; non adeo nuptias iustas cum ea iungere potuit eques romanus, sed tantum pro concubina eam habere, quod etiam Lex Papia Poppaea facere permisit. Itaque ille ei erat *frater* mox *futurus coniux*: III, 1, 23, 26; cf. ad

TIBULLI *Carm.*

V

Et vaga nunc certa discurrunt undique pompa

Perque vias urbis munera perque domos.

Dicite, Pierides, quonam donetur honore

Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.

Carmine formosae, pretio capiuntur avarae.

Gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.

Lutea sed niveum involvat membrana libellum,

III, 4, 51, 52. Porro Neaeram nec humili loco, sed in domo honesta et liberali (El. 4, 92-94) educatam esse probabile fit. Quum eadem (El. 4, 57) *Carminibus celebrata tuis formosa Neaera* sit, videntur plura in eam scripta a Tibullo carmina fuisse, quam quae nunc exstant.

1. *Kalendae Martiae* et maritis et amantibus pro sacris et festis erant sub Matronalium nomine. Vid. Intpp. ad Horat. III Od. 8, et Ovid. III Fast. 167 sqq. Pars erat festivitatis, ut puellis munera mitterentur; simili more strenae mitti solebant Kal. Ian.

3. *certa discurrunt undique pompa — munera*) *Pompa*, quia palam et cum ostentatione, a longa serie puerorum gestantium, portabantur: *certa* vero, quia singula suis personis destinata. Ad talem *pompam munerum* respicit Propert. loco pulcherrimo III, 13 (11) 27 sqq. HEYN. — *Pompa* de iis quae dono mittimus. Vid. H. Voss. ad Virg. Eclog. II, 53, pag. 81. — *Perque vias — perque domos*. Ita accuratè munera puellis ab amatoribus et matronis a maritis missa distinguere voluit auctor. Vid. interpretes ad Mart. Epigr. V, 84, 10. — Caeterum cf. Virg. Aen. II, 364: *Plurima perque vias sternuntur inertia passim Corpora perque domos*. Add. Obs. ad I, 4, 25. WYND.

8. *ut digna est*. Quippe quae formo-

sa sit. HEYN. *Vt digna est*, scil. gaudere; vid. IV, 6, 10. WYND.

9. *Lutea sed niveum involvat membrana libellum*, int. de volumine convolutu. Voluminis, quod tantum in interiore parte perscriptum erat, summae orae, in aversa charta, membranae frustum adglutinari solebat, quod convulso libro tegumenti loco esset, et fere croco, ut h. l., vel minio vel purpura tingebatur. Heinsius quidem ad Ovid. I Trist. 1, 5, non haec ad velamentum libri, sed ad ipsum volumen referri volebat. Verum membranam ipsam membranam involvere commode dici nequit. In involucri illo, quod tamen non semper adglutinatum fuisse puto, si tamen erat, in eo scribebatur titulus voluminis. Ovid. IV ex P. 13, 7:

Ipsc quoque, ut chartae titulum de fronte revellas,

Quod sit opus, videor dicere posse, tuum.

nti intus in *απορρόλη*, sive prima pagina h. e. fronte (v. Scalig. ad h. l.) index sive summa libri. De alterutro accipiendi v. 11 et 12. Equidem malim de titulo in membranula ista picta. At Schwarzius, qui tribus dissertationibus de ornamentis librorum, post Is. Vossium ad Catull. p. 52, rem librariam praeclare illustravit, de indice praefixo summae parti voluminis

Pumex et canas tondeat ante comas; 10
 Summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
 Indicet ut nomen littera facta meum:
 Atque inter geminas pingantur cornua frontes;
 Sic etenim comtum mittere oportet opus.
 Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro, 15
 Castaliamque umbram Pieriosque lacus,
 Ite domum, cultumque illi donate libellum,
 Sicut erit; nullus defluat inde color.

interpretabatur. HEYN. Particulam *sed* conditionem quandam et adiunctionem significare, observavit Rubnk. ad Vellei. II, 4. WYND.

10. *Pumex et c.* Pumice membranas laevigatas fuisse, ut *comae* h. e. pili tollerentur, notum est.

11. vid. ad v. 9. Sensus est: Littera facta praetexat fastigia summa tenuis chartae, ut indicet nomen meum: h. e. in summa ora voluminis seu exteriori (ut malim) seu interiori, inscriptum esto: *Tibulli Carmen*.

1b. *tenui* — *chartae*. In tennitate ac teneritate praestantia chartae cernebatur etiam in involucri. Martial. III, epigr. 2:

Te purpura delicata velet.

13. *Atque inter geminas pingantur cornua frontes.* Extremae voluminis orae impactus erat teres bacillus, cui volumen circumvolveretur, qui *umbilicus* dicebatur. Umbilici huius eminentes utrinque partes, auro, argento vel alio metallo praemuniri solitae et varie pictae, dicta *cornua*. *Frontes libri* quae sint, disputatur inter viros doctos. Vossius l. l. et Schwarzius Diss. altera §. 17, qui iusto brevior in hac parte est, bases cylindri intelligunt, puto, utrinque oras laterum

chartae, quae, ut fere nunc nostrorum librorum trinae frontes, circumcidebantur et pumice poliebantur. Ita tamen potius frontes inter cornua erunt, quam haec inter illas: et essent *geminae frontes inter duo cornua*, non duo cornua inter geminas frontes. Sed Burmann. ad Ovid. I Trist. 1, 11, ubi

Nec fragili geminae poliantur pumice frontes,

post Manut. ad Cicer. III ad Div. 7, summam intelligit ipsius voluminis partem interioriorem et exteriori inscriptione et titulo insignitam. Hoc bene; nam *frons libri* seu voluminis alia non esse potest quam summa ora seu pars summa chartae; adeoque *geminae frontes*, interior et exterior. At doceri volebam, quae sint *cornua duo inter geminas frontes*.

15. *Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro, Castaliamque u.* —) Iunge: *Oro vos* (Pieridas) *auctores mihi huius carminis, per umbram Castaliam*, h. e. nemus circa fontem Castalium, in monte Parnasso, et *per lacus Pierios*, h. e. fontes Pieriis his puellis in Parnasso et Helicone sacros, *Aganippen, Hippocrenen*, alios.

18. *Sicut erit.* Formula frequens. Vid. Vulp.; vetat vero libellum manibus multum tractari et atteri.

Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
 An minor, an toto pectore deciderim. 20
 Sed primum meritam larga donate salute,
 Atque haec submisso dicite verba sono:
 Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
 Mittit, et, accipias munera parva, rogat,
 Teque suis iurat caram magis esse medullis, 25
 Sive sibi coniux, sive futura soror.
 Sed potius coniux; huius spem nominis illi
 Auferet extincto pallida Ditis aqua.

20. *An minor*, scil. cura, amor tepidior et inferior meo in ipsam. Tres gradus quasi in amore constituit; cf. Propert. I, 11, 5 6 7. Inest tamen ludicri aliquid in hac gradatione: sed v. Obs. Paulo ante, *sic* est proutrum. — *pectore deciderim*, alias *excidere*, *effluere*, vid. Broukh. HEYN. Caeterum vid. Obs. WVND.

22. *submisso* — *sono*. Hoc est, tanquam a verecundo et timido amatore mandata ferentes. Cf. Obs.

23. *vir quondam, nunc frater*. Aliquando coniux futurus, nunc amator. V. Obs.; adeoque *soror* mox pro *amica*. HEYN. *Vir*. An de iusto matrimonio cogitaverit, quod quidem III, 3, 6 - 10 probare videntur, ex significatione vocabuli *vir* demonstrari nequit.

Nam inter *maritus* et *vir* idem intercedit discrimen quod inter *πίσις* et *ἀνίρ*. In Soph. Trachin. 550 Deiamira: Τούτ' οὖν φοβούμαι, μὴ πίσις μὲν ἦρκα

ἔλῃς
 Ἐμὸς καλεῖται, τῆς νεωτέρης δ' ἀνίρ.

WVND.

28. *pallida Ditis aqua*. *Pallidus* omnino rerum inferarum epitheton est: idque satis est, cur *Styx* dicta sit *pallida*, ut *pallida regna* et alia: hic tamen colorem lividum et luridum Stygis indicare potest ex Broukhuii explicatione, quem vide. Sic *χλωρὸν χεῦρ' Ἀχέρωντος* in Anthol. III, 32, 12. Vt *Lethen*, eiusque munus, oblivionem, huc voces, licet forte facere, necesse non est.

ELEGIA II

Qui primus caram iuveni, carumque puellae
 Eripuit iuvenem, ferreus ille fuit.
 Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
 Vivere et erepta coniuge qui potuit.
 Non ego firmus in hoc, non haec patientia nostro 5
 Ingenio; frangit fortia corda dolor.
 Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
 Tot mala perpressae taedia nata meae.
 Ergo quum tenuem fuero mutatus in umbram,

ELEGIA II.

Scripta haec et sequens Elegia post discessum puellae. V. sup. ad Eleg. I pr. quumque ipsi discidium hoc intolerabile malum sit, vitae taedio victus, ut solemus tum esse ad mortis et funeris cogitationem proclives, multo cum affectu et ad miserationem evolvendam idonea memoracione, iusta sibi persolvenda exponit. Scripta autem est munda simplicitate et ingenio nitore commendabilis elegia sub Lygdami nomine, quo Albium nomen graece reddidisse videtur; nam ex ipsius poetae persona haec caso scripta, affectus veritas docet.

4. *erepta coniuge*, h. e. puella amata, ut saepe. V. Broukh. HERN. Cf. Virg. Aen III, 330 seq.; ubi *erepta coniux* est Hermione Oresti promissa, nondum ducta in matrimonium. Add. Virg. Ecl. VIII, 18, — et — qui. Repetitum *qui* in hac inunctura non semper apud poetas novum quid significat, sed interdum prima latius declarat; cf. Hor. Ep. II, 3, 180; Ovid. Met. XI, 729, 730; Iuven. VII, 54. Augent haec vim sententiae. Erraret

qui crederet, diversas personas a poeta indicari. Vid. Catull. 64, 96, et Obs. ad I, 6, 40. WVND.

5. *non haec patientia nostro Ingenio. Patientia* est rerum durarum atque difficilium aequo animo perpassio. V. Broukh. — *fortia corda*, h. e. etsi fortia, etiam fortia. HERN. *Firmus in hoc*. Ovid. Amor. II, 16, 12:

*Nonne erat in curas una puella satis.
 frangit — dolor.* Sententia generalis, ut III, 4, 76; ubi non magis ante *dura* quam hic ante *fortia* suppleo *etsi*. Inest haec notio iam in *fortia*. Hinc cave emendes Phoeniss. Eurip. 277, qui locus illustratur simili sententiarum nexu Aesch. Prom. 64-108. WVND.

7. *taedia vitae*. Absolute *taedium* idem significat Iuv. VII, 34:
Taedia luno subeunt animos. WVND.

9. *tenuem — in umbram*, definit Ovid. V Fast. 463:

— *elapsa rogi flammis, et inanis imago.*

Est autem locus, qui sequitur, clas-

Candidaque ossa super nigra favilla teget,
 Ante meum veniat, longos incompta capillos,
 Et fleat ante meum moesta Neaera rogam;
 Sed veniat carae matris comitata dolore;
 Moereat haec genero, moereat illa viro.
 Praefatae ante meos Manes, animamque precatæ,
 Perfusaeque pias ante liquore manus,
 Pars quae sola mei superabit corporis, ossa
 Incinctae nigra candida veste legant;
 Et primum annoso spargant collecta Lyaeo,
 Mox etiam niveo fundere lacte parent,
 Post haec carbaceis humorem tollere velis,

sicus de re funebri Romanorum. HEYN.
 Sensus: Quum doloribus consumptus
 vel sponte vitam finiero. WVND.

14. *genero — viro*, spe quidem atque animo. V. III, 1, 23. Sunt vero vel sexti (v. Cic. Lael. 4), vel tertii casus, dativi cui dicti. Paulo ante *matris comitata dolore* ad notam figuram dictum esse patet, pro matre dolente.

15. *Praefatae*. Notum: *magna Manis* ter voce vocavi, Aen. VI, 506. *Praefari* ergo h. l. quod affari, nomine compellare; v. c. Aen. II, 644. Dixit autem *praefari*, quoniam h. l. fit, antequam ossa leguntur — *animam precari* autem referendum videtur ad solenne illud *Have, anima, vale, leviter quiescas: precando compellare animam*. HEYN. *Ante — ante*. Sic Catull. 64, 198:

Non tamen ante mihi languescent lumina morte,

Nec prius a fesso secedent corpore sensus. WVND.

16. *Piae manus sunt manus sacros ritus peragentium*, *ἱεραὶ*. Cf. Sophocl.

Oedip. Colon. 469, et Virgil. Aen. IV, 517. WVND.

17. *ossa — legant*, quae quomodo a reliquo cinere discerni potuerint, quaesivit docte post Kirchman. de Fun. Rom. III, 7, Berger. Eclog. Corsic. II, §. 18. Iungenda vero *Praefatae legant ossa*, quae pars etc.

18. *Incinctae nigra — veste*, h. e. succinctae, praecinctae. Ovid. V Fast. 217:

— *pictis incinctae vestibis Horae.*

Cf. Heins. ad II Fast. 633. Nec vetat, quod Sueton. c. 100 Augusti reliquias legisse ait primores ordinis equestris *unicutos et discinctos pedibusque nudis*: voluit enim haec narrare Suetonius tanquam insolita: forte tanquam heroi ac deo facta.

19. *spargant — Lyaeo*. Cf. Kirchman. l. I qui, ut et Douss. Praecid. c. 10, male legem Numae, *rogum vino ne respergito*, huc referunt. Agitur hic, non de rogi, sed de cineris et ossium adspersione; quae ad religionem quidem spectabat, quam tamen teter odor ustulatorum ossium et cineris necessario postulabat.

Atque in marmorea ponere sicca domo.
 Illuc, quas mittit dives Panchaia merces,
 Eoque Arabes, pinguis et Assyria,
 Et nostri memores lacrimaë fundantur eodem; 25
 Sic ego componi, versus in ossa, velim.
 Sed tristem mortis demonstret littera caussam,
 Atque haec in celebri carmina fronte notet :
Lygdamus hic situs est; dolor huic et cura Neerae,
Coniugis ereptae, caussa perire fuit. 30

22. *in marmorea* — *domo*, ita sepulchra et monumenta appellabant. V. Broukh. In inscriptionibus solenne aeterna domus.

23. *quas mittit* — *Panchaia*) *Mitti* dicuntur merces peregrinae. V. Burman. ad Ovid. III Art. 213; Virg. G. I, 57:

India mittit ebur.

illuc autem, in cinerem, non in domum. HERN. Huschkius negat in urnam esse recondita unguenta, sed sepulchris et cippis ea esse adpersa. Conf. etiam Potter. Archaeolog. T. II, p. 455 edit. Rambach. WYND.

25. *nostri memores lacrimae*, quas memoria et recordatio nostri exprimit. Vsi sunt h. l. homines ad vasa lacrimatoria comminiscenda: quum essent unguentaria.

26. *Sic ego componi*. *Componi* dicuntur cineres atque ossa, quum, vasculis suis inclusa, in monumentum condebantur. V. Broekhusium, qui tamen

negare non debebat, *componi* etiam dici de mortuis in feretro collocatis. V. Ovid. XIV Met. 753, et de toto funebri apparatu singulisque eius partibus.

27. *tristem* — *causam*. Causa mortis inscripta titulo ex more (V. Broukh. h. l. Kirchman. de Fun. Rom. III, 20) ut ex tot marmoribus ap. Gruter. et alios patet. Etiam in morte violenta, v. c. eius, qui sibi ipsi manum intulerat. HERN. Cum versibus 9-30, Propert. II, 10, 27-36 compara. WYND.

28. *in celebri* — *fronte*, quae in eam partem spectat, qua frequens hominum iter et transitus est; adeoque eius sepulchrum ex communi more propter viam publicam fuit. Mox *cura IV*. est desiderium, aegritudo ex amore eius parum secundo concepta.

30. *caussa perire*, pro *perandi* ex graecismo. — *Lygdamus* vero videtur *Albium* exprimere, ex graeca interpretatione: *Lygdinum* marmor est candidissimum.

ELEGIA III

Quid prodest coelum votis impluisse, Neaera,
 Blandaue cum multa tura dedisse prece:
 Non ut marmorei prodirem e limine tecti
 Insignis clara conspicuusque domo,
 Aut ut multa mei renovarent iugera tauri,
 Et magnas messes terra benigna daret,
 Sed tecum ut longae sociarem gaudia vitae,
 Inque tuo caderet nostra senecta sinu

ELEGIA III.

In eodem discidio perscriptum et hoc carmen nitidum ac molle, ornatum tamen: vota sibi ait fuisse nulla, nisi ut cum Neaera vitam exigeret; sine ea si vivendum sit, vitae manus deprecatur.

1. *Quid prodest* — Puta verba haec erumpere ore poëtae gravissimo affectu oppressi; adeoque supplendum: si tamen longa absentia ab amica diiunctus sum! HEYN. *Coelum votis impluisse*. Virg. Aen. IX, 24: *oneravitque aethera votis*. WVND.

2. *Blanda* — *tura*. Voc. *blandus* tribuitur precantibus et supplicibus: unde et ipsae *proces*, *voces*, *hostiae*, et h. l. *tura blanda* dicuntur, quia cum ista animi affectione Diis offeruntur. HEYN. *Blanda*, h. e. quibus Dii placantur. Blandus qui pollet arte persuadendi. WVND.

4. *Insignis clara* — *domo*, pro vulgari habens domum magnifice factam. Cic. Off. I, 39: *¶* *Octavio honori fuisse accepimus, quod praeclaram aedificasset in Palatio et plenam dignitatis domum*. HEYN. Talis domus apud Catullum 61, 156 vocatur *potens*

et *beata*, quatenus potentiae et beatitudinis, h. e. divitiarum signum est. Versus ita legendi:

En tibi domus ut potens

Et beata viri tui!

Quae tibi, sine, serviat, etc. W.

5. *Aut ut multa mei renovarent iugera tauri*. Ovid. I Am. 3, 9:

Nec meus innumeris renovatur campus aratris.

Cf. Vulp. Non latifundia votis meis expetierat. HEYN. Interpunctiones mutavi, quibus membrorum nexus obscurabatur. Est enim hic: *Non ut — Aut ut — Sed ut*; cf. Cic. Catil. I, 7, §. 10. Adde locum simillimum Horat. Epod. 7, 5 sq. WVND.

7. 8. Suaves versus notionum dictu ac verborum ornatu. — *sociarem*, h. e. una tecum caperem. — *caderet nostra senecta*, h. e. ego senex, expleto tempore vitae, occiderem. Sic paullo ante El. 2, 13: *matris comitata dolore* (Simillime Propert. II, 10, 22: *Nec sit in Aulico mors mea nix toro*. WVND.). Ad sensum non minus suaviter Virg. Ecl. X, 43: *tecum*

Tum, quum, praemensae defunctus tempora lucis,
 Nudus Lethaea cogeret ire rate? 10
 Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?
 Arvaeque si findant pingua mille boves?
 Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis,
 Taehare, sive tuis, sive, Caryste, tuis,
 Et nemora in domibus sacros imitantia lucos, 15
 Aurataeque trabes, marmoreumque solum?
 Quidve in Erythraeo legitur quae littore concha,
 Tinctaque Sidonio murice lana luvat,
 Et quae praeterea populus miratur? in illis

consumorer aeo. Snavius Horatius:
Tecum vivere amem, tecum obeam li-
bens. Quod sexcenties repetitum a
 recentioribus, qui non meminit! H.
 Praeclare Cornelia illa apud Propert.
 IV, 11, 63 alloquitur filios:

Tu, Lepide, et tu, Paule, meum post
fata levamen,
Condita sunt vestro lumina nostra
simu.

Nostra senecta, h. e. ego. Cf. Horat.
 Od. II, 6, 6. WYND.

9. *praemensae* — *lucis*, h. e. vitae
 iam in ipso ortu a Parcis assignatae
 et definitae. Sic Iuvenal. Sat. IX,
 127: *portionem vitae dixit — ire rate*
est vehi. *Lethen* hunc ponit, quum alii
 Stygem memorent. Est *Αἰθυσ*. Sic
 iterum inf. 5, 24. HEYN. Comparan-
 dus est Propertius III, 3, 35:

Haud ullas portabis opes Acherontis
ad undas,

Nullus ab inferna, stulte, vehere
vate. WYND.

11. *pondus* — *divitis auri*, ornate,
 pro auro simpliciter. V. alia exempla
 ap. Vulp. HEYN. Omnibus exemplis
 a Vulpio congestis praestat locus Ti-
 balli I, 9, 31: *divitis auri pondus*, ubi

vid. Not. — *mille boves*, cf. II, 3, 44.
 WYND.

13. 14. *Marmora*, *Synnadicum*,
 purpureis maculis distinctum, ex
 Phrygia, *Taenarium* ex Laconica,
 quod viride erat, *Carystium* ex Eu-
 boea insula etiam viride, valde isto
 tempore fuisse probata, ostendit Brou-
 khusius; et res ex Plinio nota est.

15. *nemora in domibus*. Is erat lu-
 xus istorum temporum, ut viridarium
 in impluvio haberent. Horat. I, Ep.
 10, 22:

Nempe inter varias nutritur silva co-
lumnas.

idem III Carm. 10, 5, 6. Adde Se-
 nec. Thyest. 652, qui expressit Virg.
 VII Aen. 171. A multis observata
 res: v. quos laudant Broukh. et Vulp.
 et Sitzman. ad Rutil. Itin. I, 111.

16. *Auratae trabes*, designant lacu-
 nar anro obduetum; et *marmoreum*
solum aut simpliciter e marmore, aut,
 quod eius aevi luxus ferebat, opere
 tessellato seu musivo.

17. 18. Cf. sup. II, 2, 15, 16; IV,
 2, 19, 20. Prop. I, 14, 12.

19. *in illis Invidia est*. Invidiam
 ista bona fortunae, quae populus mi-
 ratur, faciunt.

TIBULLI Carm.

X

Invidia est; falso plurima vulgus amat. 26
 Non opibus mentes hominum curaeque levantur;
 Nam Fortuna sua tempora lege regit.
 Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neaera;
 Et sine te regum munera nulla volo.
 O niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem! 25
 O mihi felicem terque quaterque diem!
 At si, pro dulci reditu quaecunque voventur,
 Audiat aversa non meus aure deus,
 Nec me regna iuvent, nec Lydius aurifer amnis,
 Nec, quas terrarum sustinet orbis opes. 30
 Haec alii cupiant; liceat mihi, paupere cultu,
 Securo cara coniuge posse frui.

20. *falso plurima vulgus amat*. Hinc *falsas populi voces* Horat. II Od. 2, 19 dixit, et Senec. Thyest. 447:

— *falsis magna nominibus placent*.

21. *mentes hominum curaeque levantur*. Zeugma, nam aliter animus, aliter cura levare dicitur. Ita fere Ovid. X Met. 368:

— *curasque et pectora somnus Solverat*.

Ita in noto illo Homérico:

Καμάρω ἀνδράσις ἰδὲ καὶ βροτοί. H.

Levare curas ap. Catull. II, 10. Add. Cic. ad Att. I, 18. — Eiusmodi autem ζήνυμαι vid. Virg. Aen. I, 255 *serenare*, 264, *ponere*. Aen. II, 259, *laizare*. Hor. Od. III. 3, 33, *redonare*. Tacit. Ann. I, 10, *ferre*. WYND.

22. *Nam Fortuna sua tempora lege regit*. Ita haec cum superioribus connexa: Non divitiae animo tranquillitatem comparant; potest aliquis in summis rerum copiis miser esse; nam conditio nostra innumeris fortunae casibus obnoxia est, quos copiae illae

vel a ditissimo avertere nequeunt. *Tempora sunt diversi status et conditiones hominum*.

24. *regum munera*, h. l. sunt opes; nihil amplius. Mox

25. *poterit reddere*, ex Tibulli negligentia, pro reddet.

28. *Audiat aversa non meus aure deus* Oculos, aures, vultum avertere indignantium est atque iratorum. Cf. Broukh. - *non meus deus*, h. e. inimicus, adversus, iratus. Vid. Aen. II, 396:

Vadimus immixti Danais haud minus nostro.

Contra *Dii sui sunt propitii*. Ovid. IV Met. 373:

Vota suos habuere deos.

Cf. Vulp. v. Parrhas. Ep. 35.

29. *Lydius aurifer amnis*. Pactolus. V. Ovid. XI Met. 90. H. Summa bona infeliciter amantem nil iuvant. Propert. I, 14, 15:

Nam quis divitis adverso gaudet amare? WYND.

Adsis, et timidis faveas, Saturnia, votis,
 Et faveas, concha, Cypria, vecta tua.
 Aut si Fata negant reditum, tristesque Sorores, 35
 Stamina quae ducunt, quaeque futura canunt,
 Me vocet in vastos amnes nigramque paludem
 Dives in ignava luridus Orcus aqua.

ELEGIA IV

Di meliora ferant, nec sint insomnia vera,
 Quae tulit extrema pessima nocte quies.

34. *concha, Cypria, vecta tua.* Nota res vel e Luciani DD. extr. Cf. Stroz-
 zae elegantissimam Elegiam Amor. II,
 5. V. etiam h. l. Broukh. Occurrit
 Venus ita vecta in antiquis signis, ac
 gemmis, et nuper in Pictur. Hercu-
 lan. Tom. IV, tab. 3.

35. *tristesque Sorores.* Parcas dicit;
tristes, h. e. severas, inexorabiles, ut
tristis index; cf. Broukh. et omnino
 res inferorum eo epitheto insigniuntur.

36. *quaeque.* Repetitio relativi ma-
 iorem vim hic non habet. Caeterum
 vid. ad III, 2, 3 Not. WVND.

37. *vastos amnes*, Stygios. Albinov.
 II, 6:

— — ratis

It redit in vastos semper onusta lacus.

Nec ad latas ripas, verum ad locorum
 inferorum vastitatem est referendum.

38. *Dives in ignava luridus Orcus aqua.* Orcus est Dis Pater, Pluto, ut
 Servius docet ad Aen. VI, 273. Cic.
 de N. D. III, 17, is dicitur *dives*, h. e.
 potens, quia tam lata et ampla regna
 tenet in locis inferis, quae per *igna-*

vam aquam, ut toties per amnes ac
 fluvios, Cocytum, Stygem, Acheron-
 tem, designantur. Ergo *aqua* est flu-
 vius ex modo dictis *ignava*, quia sta-
 gnans aut certe languide labens - *lu-*
ridus, ut pallidus, epitheton rerum
 inferarum.

ELEGIA IV.

Elegia haec somnium exponit satis
 diserte, per quod Apollo ei apparue-
 rat, et de Neerae inconstantia data-
 que alii viro fide monuerat: detestatur
 poeta visum et meliora precatur. Vid.
 Obsa.

1. *Di meliora ferant*, abominantis
 et a se deprecantis aliquid formula.
 V. Virg. G. III, 513:

*Di meliora ferant erroremque hostibus
 illum!*

Cf. Stat. et Vulp. *ὀψέμεν*. Iam Pacu-
 vius apud Varronem de LL. VI, p. 81,
 dixerat: *Di monerint meliora atque
 amentiam averruncassint.* (De formula
Dii melius vid. Senec. Epist. 98, p.
 init. WVND.). De verss. 3, 4, ex qui-
 bus nihil, quod sanum sit, elici pos-
 sit, v. Obsa. Forma orationis *Ita pro-*

Ite procul, vanum falsumque avertite visum,
 Desinite in vobis quaerere velle fidem.
 Divi vera monent; venturae nuntia sortis,
 Vera monent Tuscis exta probata viris:
 Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
 Et pavidas mentes falsa timere iubent.
 At natum in curas hominum genus omina noctis
 Farre pio placant et saliente sale.
 Sed tamen, utcumque est, sive illi vera monenti,
 Mendaci somno credere sive volent,
 Efficiat vanos noctis Lucina timores,
 Et frustra immeritum praetinuissse velit :

cul rehit inf. El. 6, 7, et lib. I, 1, 76. HEYN. Mendi notas in margine appositas delevi. WVND.

6. *Tuscis* — *viris*, aruspicihus Etruscis. *Monere* ut I, 6, 50. Ergo duo haec divinandi genera illo tempore in praecipua auctoritate erant: aruspicina et deorum monitus seu per vates seu per oracula; si modo *divi monent* non generaliore notione dictum est de omni divinatione.

7. *Somnia fallaci ludunt t. nocte*. Somniorum adeo fides elevatur, comparatione oraculorum et extispicii. *Ludunt* apte de somniis. Horat. III Od. 27, 40. Cf. Broukh. *fallacem noctem*, ut *somnum fallacem* dixit, qua nos falsae species et imagines ludunt, fallunt.

9. *natum in curas*, ad aerumnas ac metus facti homines; *διδὸς πάροι* Homeri. — *omina noctis*, somnia. Vid. Propert. IV, 4, 21. Conf. Broukh.

10. *Farre pio* — *et saliente sale*, h. e. mola salsa. *Far pium* solenne est, quia pietatem in deos testatur. *Sal saliens*, h. e. micans in igne, etiam

Horat. III Od. 23 extr.; *placant*, proprie, expiant.

11. *sive illi*, h. e. sive homines malunt credere divi et aruspicihus, quos dixi vera monere, sive somniis fallacibus: quidquid, inquam, est, hoc meum somnium dii averruncant! Sententia non adeo praeclara est: sed lectio ceteris verior. V. Obs.

13. *noctis* — *timores*, sunt somnia. *Timor* res, quae timetur: *δῖμα νύκτ' ἰσχυρὸν* etiam Sophocl. Electr. 412, et *ἀνὰ πύλας νύκτ' ἰσχυρὸν* Apollon. IV, 685 dixere. Longe alii sunt *τίβοι νύκτ' ἰσχυροὶ*, quos Vulpus ex Ps. XCI laudat. *Lucinam* esse Iunonem, lucis auctorem, Broukhusius contendebat. Verum docere debebat, ad Iunonem quoque somnia pertinere. Ea vero ad Hecaten, adeoque ad Dianam spectant; inprimis ubi de eorum procreatione agitur. Diana autem Lucina nec minus dicitur. Mox *immeritum* pro adverbio positum. HEYN. *Pavores* apud Tacit. Hist. II, 76, res quae pavorem faciunt. *Metus* Valer. Flacc. 1, 402; Liv. 31, 27; Tacit. Ann. 1, 40. Ita ira et dolor. WVND.

Si mea nec turpi mens est obnoxia facto, 16
 Nec laesit magnos impia lingua deos.
 Iam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
 Mundum caeruleo laverat amne rotas,
 Nec me sopierat menti deus utilis aegrae
 Somnus; sollicitas deficit ante domos. 20
 Tandem, quum summo Phoebus prospexit ab ortu,
 Pressit languentis lumina sera quies.
 Hic iuvenis, casta redimitus tempora lauru,
 Est visus nostra ponere sede pedem.
 Non illo quidquam formosius ulla priorum 25
 Aetas, humanum nec videt illud opus.
 Intonsi crines longa cervice fluebant,
 Spirabat Syrio myrtea rore coma.

15. 16. Ad religiosum poëtae animum haec spectant: mala sibi portendi per somnum non posse a diis infligenda propter impie commissum aliquod vel dictum: cuius sibi ipse conscius non sit.

17. *aetherium* — *Mundum*) *Mundum* pro coelo multi dixerunt. V. h. l. Broukh. et Vulp. Gronov. Obs. I, 9; Heins. ad Ovid. II Met. 157; Castal. ad Rutil. I, 17. HEYN. *Mundus coeli* dixit Ennius ap. Macrobi. VI, 2 Sat. Hinc *mundus* absolute pro coelo dictus. WVND.

ead. *nigri* — *quadrigis*, alii Nocti bigas tribuunt: v. Broukh. ad II, 1, 87, quam ob rem valde in h. l. laborat. Sic Aurorae modo bigas Aen. VII, 27, modo quadrigas, Aen. VI, 535 dat Virgilius; et similiter alii poëtae variant alia, quae ad rem non faciunt.

18. *amne*, Oceano. V. II, 5, 60. Exeuntem noctem declaravit per descensum Noctis in Oceanum.

20. *sollicitas deficit ante domos*, defetiscitur, viribus destituitur, ut in

domum ingredi nequeat, quam scilicet aegritudo et curae obsident; ante hanc igitur subsistit, nec eam intrat, eam praeterit.

21. *quum summo Phoebus prospexit ab ortu*. Quum summa relative dicantur, *summus ortus* h. l. esse debent primi supra finitorem seu horizontem emicantis Solis ascensus et evectio- nes: ita ille *prospicere* videri potest sive in altiores illas coeli partes, quas mox cursu suo emensurus est, sive in terras has nostras, quas primis radiis suis imbuat et illustrat. HEYN. *ab ortu*, ut apud Virg. Aen. VII, 25: *aethere ab alto Aurora — fulgebat*. WVND.

23. *casta — lauru*. Nota fabula de Daphne ex Ovid. Met. I, unde *casta*. De v. 25, 26 v. Obs. HEYN. Compara cum hac Phoebi descriptione v. 23-40. Apuleii Metam. lib. XI, p. 756 - 761 elegantem descriptionem Isidis. WVND.

25. 26. Vide de his versibus Obs. WVND.

28. *Stillabat Syrio myrtea rore*

Candor erat, qualem praefert Latonia Luna,

Et color in niveo corpore purpureus:

30

Vt iuveni primum virgo deducta marito

Inficitur teneras, ore rubente, genas:

Vt, quum contextunt amarantis alba puellae

Lilia: ut autumnio candida mala rubent.

Ima videbatur talis illudere palla;

33

Namque haec in nitido corpore vestis erat.

Artis opus rarae, fulgens testudine et auro,

Pendebat laeva garrula parte lyra.

Hanc primum veniens plectro modulatus eburno,

coma) *Myrtea coma* a colore, qui est inter flavum & nigrum: castaneus nobis color. V. Scalig. *Syrius ros* sunt unguenta, quae e Syria veniunt, stacte, malobathrum, balsamum. Vulpus nardum intelligebat. *Stillare* dictum ut Graec. *ψιλάριον, ἀκκιστάριον*. V. similem nostro locum in Callim. in Apoll. 38, et ibi cf. Spanh. *HERN. Spirabat* pro vulgata *stillabat* recepi. Spirare odorem est exhalare. Cum casu sexto etiam Statius Sylv. III, 3, 211 iunxit:

*Semper odoratis spirabunt floribus
arae.*

Et est analoga constructio verbi *olere*. Ovid. Heroid. XV, 76:

Non Arabo noster rore capillus olet.

ad quem locum vid. interpr. et ad Propert. IV, 7, 22. — *Syrio*. Vid. Burn. ad Propert. II, 10, 29, p. 299. Caet. vid. Obs. WVND.

32. *ore rubente*, non pendet ab *Inficitur*: sed est, ita ut os rubeat; *deducta* autem h. l. aliter ac sup. I, 6, 59; *deducit* in nonnullis occurbat; nunc honeste, de sponsa in domum mariti ducta. Propert. IV, 3, 13: *Quae mihi deductae fax omen prae-*

lit etc. Res nota. *HERN. Deduci marito*, h. e. ad maritum. Nomina *maritus* et *coniux* usurpantur etiam ante coniugium deductione firmatum. Catull. carm. 61, v. 32, 55, 157. — *ore rubente*, h. e. erubescendo, quam significationem exemplis probat Forcellinius. Comparandus imprimis locus Virg. Aen. XII, 67 de Lavinia erubescendo:

*Indum sanguineo veluti violaveris
ostro*

*Si quis ebur, aut mixta rubent ubi
lilia multa*

*Alba rosa: talis virgo dabat ore
colores.* WVND.

34. *rubent*. Repetitio eiusdem vocabuli ne male te habeat, compara Virgil. loc. laud. v. 66 et 68. WVND.

35. 36. Pallam expectabam in Apolline; quandoquidem is proprius deo amictus (cf. sup. II, 5, 8), olim omnino vatibus, hinc citharoedibus communis. Verum in ea describenda laborare adeo Tibullum aegre fero. Pentameter saltem friget vel maxime. *HERN.* Vide de hoc pentametro Obs. ad I, 4, 38. WVND.

39. 40. 41. Referemusne haec ad

Felices cantus ore sonante dedit.

40

Sed postquam fuerant digiti cum voce loquuti,

Edidit haec dulci tristia verba modo:

Salve, cura deum; casto nam rite poëtae

Phoebusque et Bacchus Pieridesque favent.

Sed proles Semeles Bacchus doctaeque Sorores

45

Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.

At mihi fatorum leges, aevique futuri

Eventura, pater posse videre dedit.

Quare, ego quae dico non fallax, accipe, vates,

Quodque deus vero Cynthius ore feram.

50

Tantum cara tibi, quantam nec filia matri,

praeludium, προσέμεινεν, toties memoratum veteribus, ubi de Lyricis agunt? In praecipuis locis Pindaricus Pyth. I, 6:

Προσέμεινεν δ' αἰεὶ τοὶ σάμναι,

Δυσσεύων ἱόντων ποσειδάων

Ἀρσένης τούχης ἰλασθῆναι.

Praeludebatur scilicet chorum ducen-
tibus et communem cantum instituen-
tibus: h. l. vero oraculo edendo prae-
luditur. Quod nescio an alibi oc-
currat. HERN. *Modulatus*, h. e. ita
moderatus lyram, ut sonos certis mo-
dis et musica ratione inflexos et
temperatos redderet. Sic Claudian.
XXXIV, 15, *modulatus pectine nervos*.
Proprie dicimur modulari carmen,
sonos, similia. WVND.

40. *Felices cantus*, possunt esse
propitii, favorem Numinis osten-
dentes. Virgil. I Aen. 334: *Sis felix*
nostrumque leves quaecumque labo-
rem; aut, quod cum Vulpio malo,
faciles et feliciter provenientes. Pos-
sunt etiam esse excellentes, praestan-
tes, divini, ut Horat. IV Od. 13, 21
felix facies. Fere sic inf. IV, 2, 13,
felix Vertumnus.

41. Compar. Virg. Aen. 10, 67:
Et duplices cum voce manus ad sidera
tendit. — Mox vers. 42 *modus ele-*
ganter usurpatur pro sono, ut τρέπας.
Aesch. Sept. 448:

γυμνὰ δὲ ἀντὶ τοῦ βαρβαρὸν τρέπον.

WVND.

43. *casto rite poëtae*. Proprie castus
in sacris parandis et obeandis, purum
corpus servans; sic sacerdos castus;
hinc omnino religiosus, pius; etiam
res castae, ut sup. II, 1, 13: *casta*
placant superis, sacra rite parata. Nunc
castus poëta, ut alius sacer, sanctus,
pius, qui se addixit sacris Musarum;
rite ea colit; in studiis poetiis occu-
patus. Aliis in locis accedit notio vi-
tae paucis a violentia et rapinis alie-
nae.

47. *Leges fatorum*. Cf. Virg. Aen.
XII, 819. WVND.

48. *pater — dedit*. Non de suo ha-
bere, sed a Iove patre futuri praedi-
ctiones accipere Apollinem; nunc
valget res est. Hymn. in Mercur. 468,
9. Conf. Virg. III Aen. 251. Vid.
Broukh.

51. 52. Mirum, poëtam amorem

Quantum nec cupido bella puella viro,
 Pro qua sollicitas coelestia numina votis,
 Quae tibi securos non sinit ire dies,
 Et, quum te fusco Somnus velavit amictu,
 Vanum nocturnis fallit imaginibus,
 Carminibus celebrata tuis formosa Neaera
 Alterius mavult esse puella viri;
 Diversasque suas agitat mens impia curas,
 Nec gaudet casta nupta Neaera domo.
 Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
 Ah pereat, didicit fallere si qua virum!
 Sed flecti poterit; mens est mutabilis illis;
 Tu modo cum multa brachia tende prece.

55

60

suum Neaerae, speratae coniugis, comparare cum amore matris in filiam et mariti in uxorem suam. Neutra, vereor, comparatio ut satis commoda sit. Ipse eius usum adhuc habuerat; mox eam in concubinato habiturus: v. sup. ad libri princ. Mirum et illud, quod a deo edocetur poeta, puellam se deserto alii velle nubere. Scilicet id dignum deo erat futura providente!

55. *quum te fusco Somnus velavit amictu*. V. Obs. iniecto suo velo seu peplo obtexit et obnupsit. Peplum autem Noctis frequentatum est poetis; ut in illo Euripidis sup. ad II, 2, 87, laudato: Μάλα τις Νύξ.

56. *Vanum n. fallit i.* Ita ut ipse vanus sis; h. e. illusum, deceptum, fingentem inania. Vulpinus hic haerebat.

57. *Carminibus celebrata tuis*. Videntur adeo plura a Tibullo in Neaeram scripta intercidisse.

58. *Alterius — viri*. Oratio fere eadem apud Ovid. Remed. A. 772:

Esse quod alterius cooperat illa viri.
 WVND.

60. *casta — domo*. Sollemne de poetis, v. sup. v. 43, propter innocuos mores, et quod alieni sunt a scelere, caede et rapinis, vitamque, secus ac illi, qui divitias et honores perant, a scelere puram et integram agunt. *Nupta domo*, pro in domum; et est graeca ratio: *non gaudet nupta, se nuptam esse, nubere*. HEYN. Restitui *suas*. *Casta domo*, ut Silius I, 609, dicit:

Castaque beatos

Paupertate patres.

Caet. vid. Hand. p. 65. WVND.

61. *nec fidum femina nomen*, h. e. perfidae feminae simpliciter. Saepe nomina pro hominibus. Cf. h. l. Scalliger. et Bentl. ad Horat. III, 27, 34. — *Mox si qua in poetis est pro quacunque*. HEYN. Virgil. Aen. IV, 569 Mercurius: *Varium et mutabile semper Femina*, ad Graecorum magis formam. WVND.

63. *flecti*. Cf. Tacit. Hist. IV, 42. W.

64. *Saevus Amor*, ut ἄγριος ἱρὸς ap. Graecos. Vid. Plat. Phaedon. p. 109, ed. Heind. WVND.

Saevus Amor docuit validos tentare labores; 55.

Saevus Amor docuit verbera posse pati.

Me quondam Admeti niveos pavisse iuencos,

Non est in vanum fabula ficta iocum.

Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora;

Nec similes chordis reddere voce sonos; 70

Sed perlucenti cantus meditabar avena,

Ille ego Latonae filius atque Iovis.

Nescis, quid sit amor, iuvenis, si ferre recusas

Immitem dominam coniugiumque ferum.

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas; 75

Vincuntur molli pectora dura prece.

Quod si vera canunt sacris oracula templis,

Haec illi nostro nomine dicta refer:

Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse;

Felix hoc, alium desine velle virum. 80

Dixit, et ignavus defluxit pectore somnus.

Ah ego ne possim tanta videre mala!

Nec tibi crediderim votis contraria vota,

Nec tantum crimen pectore inesse tuo.

67. *Me quondam Admeti.* V. sup. II, 3, 11. Paullo ante *verbera pati*, pro *servitium ferre*. Cf. sup. II, 4, 3; 4, 5.

68. Quod alibi dicitur *fabula vana*. WVND.

74. *coniugiumque ferum*, h. e. cum muliere fera, indomita atque intractabili: *coniux* pro amica, sic *coniugium* pro amoris foedere simpl. Est adeo pro amica *superba* dictum *coniugium ferum*.

75. 76. Proprietas verborum cum elegantia. *Adhibere querelas*, uti adhibere preces, solenne et publicum est. Cf. Burmann. ad Ovid. III Met. 376:

O quoties voluit blandis accedere dictis

TIBULLI Carm.

Et molles adhibere preces.

Proprium quoque *blandae preces*. Cf. sup. III, 3, 2. Sententia verborum ipsa centies a Propertio, Ovidio et aliis retractata est. Cf. Propert. I, 1, 9-16. HEYN. *molli*. Graeci hoc modo usurpant *μαλακίης*. Cf. Odyss. α, 56. WVND.

77. *vera canunt oracula*. Oracula cauere vera, et deos canere oracula, utrumque in usu. WVND.

81. *defluxit pectore somnus*. Suaviter, nam dormientes, pulmonibus plenis proflantes spiritum, attollunt pectus. Cf. Obsa.

83. *votis meis contraria tibi esse vota*; ut amantium vota dici solent, pro ipso amore.

Y

Nam te nec vasti genuerunt aequora ponti, 85
 Nec flammam volvens ore Chimaera fero,
 Nec consanguinea redimitus terga caterva,
 Cui tres sunt linguae tergeminunque caput,
 Scyllave virgineam canibus succincta figuram:
 Nec te conceptam saeva leaena tulit, 90
 Barbara nec Scythiae tellus, horrendave Syrtis;
 Sed culta, et duris non habitanda, domus,
 Et longe ante alias omnes mitissima mater,
 Isque pater, quo non alter amabilior.
 Haec Deus in melius crudelia somnia vertat, 95
 Et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

85. *Nam te nec vasti.* Nota loca Homeri Iliad. II, 33 seq.; Virg. Aen. IV, 365 sqq. Subiicit Tibullus plura alia, sed ea copia, quae fastidium faciat, necesse est; cf. ad Elegiae principium; praesertim cum eiusmodi phantasmata iam nimium trita sint a poëtis, nec satis placeant, nisi novitatem habeant pro condimento.

86. *flammam volvens*, eleganter pro vomens, ut exprimit undantis flammæ globos, spiras et volumina. Conf. Virgil. Aen. VIII, 255; Ovid. VII, Met. 109 de tauris Colchicis:

Pectora sic intus clausas volventia flammæ,

Pectoraque usta sonant.

87. *Nec c. de Cerbero loquitur*, cuius capita anguibus horrent.

89. *Scylla utero*, in belluam marinam exeunte duplici cauda, intertextos habet canes marinos. V. Obs.

90. *tulit*, nempe utero, protulit, edidit. Illustratum vide a Mitscherl. in Lectionib. p. 107.

95. *Haec Deus.* Ad verbum Moschus id. 2, 27: Ἀλλὰ μοι τις ἄγαθὸν μέγαρον χρίσειεν θυρεόν.

ELEGIA V

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,
 Vnda sub aestivum non adeunda Canem,
 Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,

ELEGIA V.

Ad amicos scripta est, qui thermas in Etruria adierant, a poeta ex febris graviter laborante. Verens ille, ne in mortis periculo versetur, deprecatur iram deorum, quam causam morbi, ob facinus, vel nefas inflictū; vota facit pro salute, et amicos suos vota pariter facere iubet.

1. *Etruscis manat quae fontibus unda.* De thermis Etruriae agi, dubitari vix potest: v. Obs. Etiam inf. 29: *Tuscae numinu lymphae.* Habuit autem et olim et nunc Etruria aquas salubres pluribus locis. De nostro aevo, v. Baccium de Thermis p. 54, et de vetere aetate Dionys. Halic. lib. I, 37 (p. 29) et Strabo lib. V, p. 347 Alm.: *καλλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀρθρὸν κατὰ τὴν Τυρρηνίαν. Τῶ δὲ πλησίον ἵκται τῆς Πάμυς, οὐχ ἧσσον ὡς ἀπὸ τῶν ἐν Βαίαις, ἀδυνάμειται καὶ πάντων μάλιστα.* Ita locus ille constituendus videtur; qui vulgatus est, vitio laborat. Fuere inter eas thermas inprimis clarae Caeretanae. V. Strabo lib. V, p. 337 C. Aquae Clusinae, sed eae frigidae. V. Horat. I Epist. 15, 19. Tauri thermae: V. Rutil. I, 250. Et thermae Pisanae etiamnum satis celebres, de quib. Aut. Cocchius peculiari libello egit. Quenam illae fuerint thermae, quas Tibulli amici adierant, quacere viros doctos potuisset mirarer, nisi tot alias inanes

quaestiones, gravioribus praeteritis, motas meminissem.

2. *Vnda sub aestivum non adeunda Canem.* Mirum est hoc a poeta moneri; quandoquidem in istis regionibus per diertum canicularium aestum vix quisquam sanus calidis aquis utor; quin immo instante graviore aestu discedant homines ex thermis in agros. Idque faciebant haud dubie etiam olim. Martial. IV, Ep. 57, 5:

Horrida sed servant Nemeaei pectora monstri.

*Nec satis est Baias igne calere suo:
 Ergo sacri fontes, et littora sacra,
 valete,*

Nympharum pariter Nereidumque domus.

Herculeos montes gelida vos vincite bruma,

Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

Igitur etiam Martialis ait hieme commorandum esse Baiis, propter coeli clementiam, at aestivo tempore secedendum esse in agrum Tiburtinum. In Martiale hoc commodè memorari poterat; non aequè in hoc Tibulli loco: in quo aestuans ex febris et ex metu instantis mortis poeta vix huic observationi vacare poterat: v. Obs. ad v. 3.

3. *Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis) Baiarum maxima,*

Cum se purpureo vere remittit humus:
At mihi Persephone nigram denuntiat horam;

5

inquit Broukh., h. e. saluberrima. Si vir doctus interpretandi artem tam bene tenuisset, quam criticam, facile vidisset, hoc vix latius fieri posse. Fac enim hoc ita se habere, *Baias* appellative non modo Puteolanas illas, sed quascunque alias thermas dici, quod tamen, nisi certa aliqua ratione et poetica forma, fieri dubito, ferri tamen vix potest, ut *Baiarum maxima* efferatur, sed *Baiarum maximae*, uti *nuptiarum sollemnissimas* dixeris, non *sollemnissimam*. Nihil dicam de noto graecismo, quo non modo *alioativa*, quae numerum designant, ut: *militum ultimi: quorum pleraque*; verum etiam, quae proprietatem et naturam rei declarant, substantive ponuntur; ut *lanarum nigrae*. De quo genere v. Ruhkenium ad Velleium II, 80, et Hemsterh. ad Lucian. Tom. I, p. 117, quem ille laudat. Ergo alia via ineunda est. Possunt autem verba illa et sic iungi: *unda maxima Baiarum*, inter Baias praecipua unda. Enimvero primum hoc durum et absonum vixque latinum est (nam quod e Virgil. Aen. VII, 83 laudari potest:

— nemorum quae maxima sacro
Fonte sonat;

de Albunea, et per se diversum est, et aliter expediri potest); tum vero a vero alienum, Etruscas thermas fuisse maximas ac seu saluberrimas, seu potius celeberrimas (quod *maximae* significarent) inter thermas, etiam Batis Campaniae praelatas, quae Martiali *principes Batae* dictae, lib. VI, Ep. 42, 7, id quod nemini in mentem venit. Verum est

tertia verborum iungendorum ratio eaque haud paullo melior: *unda maxima lymphis sacris Baiarum*, praestans, praeclara, per se, propter aquas h. e. fontes suos salubres, quos lymphas Baiarum appellat a similitudine. Hanc saltem inire debebant, qui locum defenderunt. — *sacris lymphis* dixit, quia omnes fontes, multo magis salubres diis sacri erant. Martialis. c. *Nympharum pariter Nereidumque domus*. Mox *ver purpureum*, pulchrum, ut saepe poetae: illustratum a Vulpio. HEYN. Nunc autem — *lymphis*. Verba: *nunc autem maxima, quum humus se remittit vere purpureo*, sane opposita sunt antecedentibus: *Vnda — canem*, ut facile apparet. *Maxima* autem dictum est pro maior, vid. Obs. — *se remittit*, cf. Lucan. I, 17: *bruma rigens ac nescia vere remitti*. Add. Mitsch. ad Horat. Od. I, 4, 1. WVND.

5. *nigram denuntiat horam*) *denuntiat*, minatur. Copiose de hoc Broukh., et Vulp.; *nigram*, quatenus omnia, quae ad mortem et inferas res spectant, eo epitheto ornantur, etiam nostro sermone. Quod autem v. 7 sqq., ut itidem sup. I, 3, 51 sqq. se innocue vixisse testatur, ad communem illam opinionem referendum est, qua graviore morbi, acutae febres, furores ex morbo, a deorum ira repetebantur; unde etiam ad religiones confugiebant, quibus deos placarent. Sollemnis autem similis scelerum, quae quis non commiserit, enumeratio in poeta, v. c. Claudian. de R. Pros. II, 255 sq., Petron. c. 133; a nostro illa ad fastidium est producta.

Immerito iuveni parce nocere, Dea.
 Non ego tentavi, nulli temeranda virorum,
 Audax laudandae sacra docere Deae.
 Nec mea mortiferis infecit pocula succis
 Dextera, nec cuiquam tetra venena dedit;
 Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes,
 Nec cor sollicitant facta nefanda meum;
 Nec nos, insanae meditantes iurgia linguae,
 Impia in adversos solvimus ora deos.
 Et nondum cani nigros laesere capillos;

7. 8. *Sunt sacra Bonae maribus non
 adeunda Deae*, quas supra vidimus
 I, 6, 22: *Laudandam dixit pro bona.*
 Cf. Obs.

9. *infecit pocula.* Virgil. II Georg.
 128:

*Pocula si quando saevae infecere
 novercae.*

Poculum vero frequens de veneno.
 V. Broukh. qui tamen male, contra
Passeratium, eo refert locum Propertii II, 12, 48:

Laeserunt nullos pocula nostra deos.

nam est intelligendus ille de periuriis
 et conviciis in deos iactis inter com-
 potationes. HEYN. *Infecit* — dedit.
 Similiter distinxit Mosch. Id. III,
 118:

Τίς δὲ βροτὸς τραπεζῶν ἀνέμιρος, ἢ κερ-
 αῖαι τοι

ἢ δοῦναι λαλῶντι τὸ φάρμακον; WVND.

12. 13. 14. Iungendae hae senten-
 tiae, ne languere videatur genus *facta*
nefanda inter sigillatim narrata inter-
 positum: quod bonus poeta non com-
 mittat. Sed voluit dicere: nec facto
 nec dicto deorum iram provocavi. Cf.
 III, 4, 15, 16. Hoc alterum sic extul-
 lit, ut diceret: se non iracundia et

furore abreptum in nomen diras im-
 precationes impie evomuisse; ut sup.
 I, 2, 79:

*Num Veneris magnae violavi numina
 verbo,*

*Et mea nunc poenas impia lingua
 luit?*

Et lib. II, 6, 17, 18, ac IV, 4, 14 (add.
 I, 2, 52. WVND.). Abominandas has
 in deum execrationes, nos blasphemias
 vocamus, inter piacula etiam
 veteres isti homines habuere; quis
 ferat inter nos eas frequentari? HEYN.
Facta nefanda. Intelliguntur impetus
 grassatorum et latronum. Catull.
 XXIII, 10: *Non facta impia, non do-
 los veneni*, ubi *facta impia* eadem
 sunt, quae hic *facta nefanda*. Cacte-
 rum ordinem sententiarum a vers.
 7—14 displicere mihi professus sum
 in Obs. ad I, 2, 49. Sed nunc aliter
 iudico. WVND.

12. *sollicitant*, h. l. est sollicitum et
 anxium habent. Vid. Cic. pro Rosc.
 Amer. c. 24: *Sua quemque fraus* etc.
 Quae Broukh. exempla hic laudat, ni-
 hil huc faciunt.

15. *laesere capillos*, h. e. colorem
 immutavere, ut Ovid. III Art. 204:

*Pallescent frondes, quas nova laesi
 hyems.*

Nec venit tardo curva senecta pede.
 Natalem nostri primum videre parentes,
 Quum cecidit fato consul uterque pari.
 Quid fraudare iuvat vitem crescentibus uvis,
 Et modo nata mala vellere poma manu? 20
 Parcite, pallentes undas quicumque tenetis,
 Duraque sortiti tertia regna dei.
 Elysios olim liceat cognoscere campos,
 Lethaeamque ratem, Cimmeriosque lacus,
 Quum mea rugosa pallebunt ora senecta, 25
 Et referam pueris tempora prisca senex.
 Atque utinam vano nequidquam terrear aestu!
 Languent ter quinos sed mea membra dies.
 At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae,
 Et facilis lenta pellitur unda manu. 30

V. Vulp. Sic colores, qui mutantur, violant lanas. HEYN. Alia nunc causa sublicitur a poëta, quare mortem deprecetur. Cf. *Tluque* Horat. II, 12, 9. — Cave autem iungas v. 16, venit tardo pede, ut I, 9, 4. Nam senectus, mors, similia, celeriter venire dicuntur. Cf. I, 10, 40. Iungendum est *curva pede tardo*. Denique senectam, non Senectam personam, cogitavit, opinor, Tibullus. WEND.

18. Cum cecidit f. V. C. 711, quo Hirtius et Pansa Coss. bello Mutinensi perierunt. Sed v. Obs.

20. mala — manu, nocente, pernicioſa, ut Virg. Ecl. III, 11:

*Atque mala vitis incidere falces
 novellas.*

V. Bronkh. HEYN. Adde Catull. XX, 5: *malasque furis arceo manus*. W.

22. Duraque — tertia regna) tertia nempe ex sortitione, ut notum, pro tertia portione; dura, quae dure, crudeliter a Plutone duro rege exercen-

tur. Deinde hic uni substantivo duo epitheta iuncta sunt, nempe alterum tertia cum suo nomine quasi unum vocabulum efficit, alterum ornatus causa apponitur. Et ita se res habet in omnibus fere exemplis a Bronkh. hic allatis. Ut vero utrumque epitheton qualitatem rei et naturam, sive quantitatem vel numerum exprimat, hoc, nisi vitiose, fieri posse non puto.

26. Et referam. Hoc suaviter adiectum. Sic sup. I, 10, 44:

*Sic ego sim, liceatque caput candescere
 canis,*

*Temporis et prisca facta referre
 senem.*

29. Tuscae — numina lymphae, h. e. Tuscae aquae, salubres (quibus numen iactae credebatur. V. ad v. 3) frequentantur a vobis. Praesunt fontibus salubribus Nymphae, numina.

30. Et facilis lenta pellitur unda manu. Singula verba accommodatissima sunt. Pellere sup. I, 4, 12:

Vivite felices, memores et vivite nostri,
 Sive erimus, seu nos Fata fuisse volent.
 Interea nigras pecudes promittite Diti,
 Et nivei lactis pocula mixta mero.

ELEGIA VI

Candide Liber, ades: sic sit tibi mystica vitis
 Semper, sic hedera tempora vincla geras;

*Hic placidam niveo pectore pellit
 aquam.*

Anson. Mosell. 344:

— — mox amne refotos

*Plaudenti gelidum flumen populisso
 natatu.*

Facilis unda, ut Propert. I, 11, 12:
Alternae facilis cedere lympba manu.
 Cf. Rutil. I, 247, ubi leg. *natatibus*.
Lenta manu pulchre luctantia brachia
 exprimit. Ovidius Epist. XIX, 48:

Lentaque dimotis brachia iactat aquis.

Cf. Ep. 18, 96, et ibi Burman. Erant
 vero natationes, piscinae diceban-
 tur, in balneis, sive ad exercita-
 tionem, sive ad sanandos morbos.
 Cf. Baccium de Thermis l. VII, c. 8,
 et 24.

32. *nos fata fuisse volent*, h. e. vi-
 xisse, per *νῆμας*, ut notum. V. Heins.
 ad Ovid. Epist. XVII, 192.

33. *nigras pecudes promittite Diti*,
 scilicet compensationem pro meliore
 anima hominis. Cf. Vulp. *promittere*
 est vovere, spondere. Vid. Broukh.
 et Dousa Praecid. c. 12. Vult adeo
 poeta, amicos diis inferis facere vota
 pro sua salute. HEYN. Vid. supra I,
 5, 10. WYND.

ELEGIA VI.

Amoris curas et sollitudines vino
 diluere instituit poeta, nec tamen fe-
 lici satis successu. Aestuat miseri
 amantis animus in omnes partes di-
 stractus: imprecatur puellae, depre-
 catur; excitat se ad hilaritatem, redit
 ad tristitiam; suo exemplo alios mo-
 net puellarum perfidiam timere, cum
 hac ipsa tamen perfidia amicae memo-
 riam animo dimittere nequit. Est
 haud dubie inter praestantiores sui ge-
 neris Elegia haec, affectus inprimis
 varietate et veritate.

1. *Candide Liber*, h. e. pulcher, for-
 mose; quod perpetuum Bacchi cognomen,
 ut iam Cyllen. accepit. Vid.
 Broukh. ad h. l. et ad IV, 4, 19 (17),
 qui Horat. I, Od. 18, 11. Ovid. F.
 III, 772, et Senec. Oedip. 508 con-
 tulit. HEYNIVS. *Candide*, a parte de-
 nominatur totum; ad pulchritudinem
 enim pertinet candor. *Cupido candi-
 dus* Catull. 68, 134. WYND.

ibid. *sic sit tibi*, h. e. oro te per vi-
 tem tibi sacram et per hederam, ca-
 pitis insigne. V. ad I, 4, 1.

ib. *mystica vitis*, quia eius usus in
 mysteriis atque orgiis Bacchi cum re-
 spectu certae religionis erat: ut Vir-
 gil. G. I, 166: *mystica vannus Iac-*

Aufer et ipse meum pariter medicande dolorem,
 Saepe tuo cecidit munere victus amor.
 Care puer, madeant generoso pocula Baccho; 5
 I, nobis prona funde Falerna manu.
 Ite procul durum, curae, genus, ite labores,
 Fulserit hic niveis Delius alitibus;
 Vos modo proposito, dulces, faveatis, amici,
 Neve neget quisquam me duce se comitem. 10
 Aut si quis vini certamen mite recusat,
 Fallat eum tecto cara puella dolo.
 Ille facit dites animos deus: ille ferocem
 Contudit, et dominae misit in arbitrium;
 Armenias tigres et fulvas ille leaenas 15
 Vicit, et indomitis mollia corda dedit.

di, cuius instar habetur in sacris Bacchi. Vid. Gronov. Obs. IV, 9.

3. *et ipse* — *pariter medicande*, h. e. cui non minus medela et auxilium opus est, ut animi morbo isto, amore, libereris, quo in Ariadnen teneris. Sed haec putida sunt. V. Obs. HEYN. Mendi signum delevi, huic versui appositum ab Heynio. WVND.

4. *cecidit*. Catull. XI, 21:

*Nec meum respectat, ut ante, amorem,
 Qui illius culpa cecidit seq.*

Victus; cf. Obs. ad I, 5, 60. WVND.

5. *madeant*. Placuit poetae tenue vocabulum: alius *spument* aut simile posuisset.

7. *labores*, sunt dolores animi, *omni*, quam potestatem Latinos huic vocabulo tribuisse recte Davisius notat ad Cic. Quaest. Tusc. II, 15, p. 154. WVND.

8. *Fulserit hic niveis Delius alitibus*, pro *fulgeat*. — *ales* pro *omine*, ut *avis* II, 2, 21, ut poeta plurali extulit. Bono omine haec dies exorta sit, fausta

et laeta sit. *Delius* pro sole et die; dictum ad formam: hic Phoebus. H. Vid. Obs. WVND.

9. *Vos modo*. Interpunctionem post *alitibus* mutavi. Cacterum comparanda sunt graeca, ut *μῆνεν θεοὶ αἰνέοντες* Philoct. Soph. 526. WVND.

11. *vini certamen*, h. e. compotatio. Vid. Forcellin. voc. *certamen*. WVND.

13. *Ille* — *deus*, nempe Amor. Male alii Bacchum intelligunt. Parum cohaerere videri potest sententiarum ordo. Sed hoc ipsum decet poetam valde animo commotum. Puellae mentione facta, Amoris potentiam memorat: tum Bacchi; mox utramque comparat, et ut amici Bacchum potando placidum sibi reddant, hortatur. *Contudit*, *misit*, et reliqua, pro *contundere*, *mittere solet*.

ib. *ferocem* *Contudit*, grave verbum, domuit, fregit. Vid. Broukh.

14. *dominae misit in arbitrium*, in pedestri debuisset dicere: *mittere sub imperium*, subiugare.

Haec Amor, et maiora valet; sed poscite Baccchi
 Munera; quem vestrum pocula sicca iuvant?
 Convenit ex aequo, nec torvus Liber in illis,
 Qui se, quique una vina iocosa colunt.
 Iam venit iratus nimium nimiumque severis;
 Qui timet irati numina magna, bibat.
 Quales his poenas qualis quantusque minetur,
 Cadmeae matris praeda cruenta docet.

18. *pocula sicca, vacua.*

19. *Convenit ex aequo.* Alii interpretēs silent; et Brookh. ut solet, satis habuit illustrare: *torvus in illis* dictum nota elegantia pro *in illos*; ut *aequus in hoste* et similia. Sed nunc quaeritur, quid sit *Convenit ex aequo*. Cyllen. ait: utile et conveniens est ex aequo, id est, iusta parte; quae hic locum non habent. Vulpius interpretatur: *Liberi patri cum bene potantibus nulla discordia est. Ex aequo*, h. e. aequaliter, aequē: ut sit dictum ut: convenit inter eos. Sed hoc redolet trivium et vulgus. Malim *convenire* accipere pro *adire*, itare ad, et quartum casum subintelligere: *Hos Baccchus aequus et lenis convenit, iis praesens et propitius est*; - *ex aequo* est pro *aequus*, placidus, vel placide. Sed semper duri quid manet, nec magis propitiam et facilem Minervam habeam, si ad Amorem et Liberum revoces: *Convenit ex aequo*, pariter, Libero cum Amore; Liber et Amor dii inter se coniuncti et amici sunt; bene inter eos convenit. HEYN. *Ex aequo* est aequē, aequaliter, iḡ ἴσῳ; sed quem sensum hoc habeat e contextu constituendum est. Sic ap. Plin. H. N. 6, 25: *Regna pertinent ad Scythas, cum quibus ex aequo degunt, ex aequo* significat aequo iure et institutis. Alius est locus Tacit. Hist. II,

97: *Trium legionum legati — adversum eius fortunam ex aequo detrectabant.* — Deinde hoc quoque tenendum, subiectum, quod requirunt verba *ex aequo*, modo diserte enuntiatum, modo e contextu supplendum esse. Hoc loco est: *ex aequo cum illis, qui se, quique — colunt*, h. e. quales illi, talis deus; nam verba adiecta: *nec torvus Liber in illis*, clare ostendunt, quid in animo habuerit poeta. Dissipat Evius curas edaces eorum qui colunt deam. Ceteram *convenit*, ut Virg. Aen. XII, 184. — *Torvus in illis*, cf. Virg. Aen. II, 540. WVND.

20. *vina iocosa*, h. e. computationem inter ludum et iocos. Sic in Lus. lib. *Venus iocosa*. Contra *severi* sunt sobrii. Laudatur Catull. 27, 5: *abite lymphae, Vini perniciēs, et ad severos Migrate*. HEYN. Add. Horat. Ep. I, 19, 8:

*Forum putealque Libonis
 Mandabo siccis, adimam cantare se-
 veris.*

add. Ep. I, 5, 13. — *Venit iratus*. Cf. Horat. Od. I, 18, 3. WVND.

23. *Quales — qualis quantusque*. Cf. Soph. Trachin. 1044, Electr. 750, WVND.

24. *Cadmeae matris praeda cruenta*. Pentheus a matre Agave et Baccchis furentibus discriptus. V. Ovid. III Met. 701.

TIBULLI Carm.

Z

Sed procul a nobis hic sit timor; illaque, si qua est, 25
 Quid valeat laesi, sentiat, ira dei.
 Quid precor, ah, demens? venti temeraria vota
 Aëriae et nubes diripiendā ferant!
 Quamvis nulla mei superest tibi cura, Neaera,
 Sis felix, et sint candida fata tua. 30
 At nos securae reddamus tempora mensae;
 Venit post multos una serena dies.
 Hei mihi difficile est imitari gaudia falsa;
 Difficile est tristi fingere mente iocum.
 Nec bene mendaci risus componitur ore; 35
 Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
 Quid queror infelix? turpes discedite curae.
 Odit Lenaeus tristia verba pater.
 Gnosis, Theseae quondam periuria linguae

25. *illaque, si qua est*, si vivit, si superat. Cf. Obs.

26. *laesi — dei, irati*. Bacchi iram deprecatur in illam. HEYN. *Laedere* numen est in ea re peccare, quae data est nūmini. Sic *laedere* Nemesis Catull. 50, 21. WYND.

28. *diripiendā ferant*, h. e. diripiant; ut sup. I, 7, 40: *dissolvendā dedit pro dissolvit*. HEYN. Recte, nisi quod significatur simul, vota esse digna quae diripiantur. Infr. IV, 3, 22. — *venti — Aëriae et nubes*, cf. Catull. 31, 9. WYND.

30. *sint candida fata tua*, laeta, bona, felicia. V. supr. I, 7 extr.

31. *reddamus tempora*, tanquam debita commisationi, ait Vulpus: sive omnino, *demus, impendamus, consumamus*. Mensam securam dixit, ad quam ipse curis vacare volebat.

33. Vides aestuantem amatorem et a se ipso dissidentem ac discordantem. Praeclare haec et vere; ut et antea v. 25, 7, 9. HEYN. *Imitari gaudia*.

Tacit. Annal. I, 24: *vultu, quamquam moestitiam imitarentur, contumacias propiores*. WYND.

36. *ebria verba*, sermones, quales ebriorum esse solent; nempe, non tam leves et inconsiderati, ut volunt, sed liberiores, procaces, petulantes, lubrici. Ovid. Epist. XVI, 245;

Quin etiam, ut possem verbis potulibus uti,

Non semel ebrietas est simulata mihi.

37. *turpes — curae*, quae convivatorem non decent. Cyllenius, quod hominem turpem reddunt; male: ita quot non homines turpiter viverent! (Saltem ista ad h. l. accommodata dicta sunt; non autem universe, si *luctus turpis* dicitur, si *aegrimonia deformis* apud Horatium: est ea haud dubie, quae deformem et turpem reddit macie, squalore, habitu toto corporis).

39. *Gnosis*. Ariadnes, Minos, Cer-

Flevisti ignoto, sola relicta, mari.
 Sed cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
 Ingrati referens impia facta viri.
 Vos ego nunc moneo: Felix, quicumque dolore
 Alterius disces posse carere tuo.
 Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
 Aut fallat blanda sordida lingua prece.
 Etsi perque suos fallax iuravit ocellos,
 Iunonemque suam, perque suam Venerem,

40

tæ, cuius Gnosus urbs erat, regis filia.

40. *Flevisti ignoto — mari*, h. e. ad mare. Cf. I, 10, 64. Sic apud Propert. I, 15, 9 Calypso:

Desertis olim floverat æquoribus.

Respicit autem noster Carmen Catulli LXIV, 130 sq.; idem etiam Severus Actn. v. 21, 22. HEYN. *Flevisti mari*, ut *Nec quereris patri* Iuv. Sat. III, 131: *plorabit mæne* Tib. II, 5, 103. Catull. 64, 163, dicit: *Sed quid ego ignaris nequidquam conqueror auris? — sola relicta*, Catull. 64, 57. WVND.

41. *Doctus — Catullus*, perpetuum hoc Catulli, et omnino poetarum, epitheton, respectu multarum, inprimis græcarum literarum, quæ iis tenendæ tam erant. Notabilis autem locus inter ea, quæ testimonia vocant de Catullo, ipsa memorazione Catulli ab alio poeta, qui sub ea fere tempora vixit. HEYN. *pro te*, recte. Nam quælibet, quas fundit Ariadne v. 130-131, Ariadnen bene promeritam ostendunt, Theseum ingratum et perdidit. — *doctus* dicitur in sua quisque arte peritus, persæpe autem is ui in pœsi et musicis peritus est. Ion igitur ad doctrinam multarum terrarum, in primis græcarum, hoc epitheton spectat, sed ad artem. W.

43. *Vos ego n.* Optime hæc et su-

periora conciliat Vulpius: *Sodales et compotiores alloquitur, tanquam si diceret: Monuit puellas Catullus, ne virorum iuramentis fidem haberent, proposito exemplo Thesei et Ariadnae: ego vicissim iuvenes moneo, ut sibi caveant a muliercularum levitate, exemplo proposito Neaerae. Similiter* Propert. I, 15 extr.

Quis ego nunc pereō, similes monitorum amantes,

O nullis tutum credere blanditiis!

44. *posse carere tuo*, h. e. evitare causam dolendi, *posse carere pro carere simpliciter*, ut sæpe. Sup. I, 2, 64 hoc ipsum:

— nec te posse carere velim.

Carere dolore recte dictum, nam *carere* dicimur etiam malis rebus. V. Vulp. h. l.

46. *sordida lingua*, est avarae puellæ, quæ blanditias eo consilio adhibet, ut miserum amatorem expoliet.

48. *Iunonemque suam*, nempe ut Genius virorum, sic Iuno feminarum erat. Ita Iunonem meam iratam habeam! Res notissima. V. post alios Burman. ad Petron. 25. Cf. inf. IV, 13, 15 (et IV, 6, 1. Corruptis tamen moribus Iuno virorum quoque effeminatorum Genius fuit, ut Iuvenalis de-

A. TIBULLI CARMINA

LIBER IV

CARMEN I

Te, Messala, canam, quanquam me cognita virtus
Terret, ut infirmæ valeant subsistere vires:

CARMEN I.

Carmen hoc ad Messalam panegyricum est. Laudes Messalæ canere aggressus poeta, primum excusat tenuitatem ingenii sui; v. 1—27. Inde laudem orditur a virtutum prædicatione, quod eae prosapiæ vetustate illustriores sint; inde (v. 39) laudem dispescit in castrensem et forensem; quod ad hanc attinet, comparat Messalam cum Vlyse; cuius mentione facta, in errores eius evagatur (usque ad v. 105). Inde res Messalæ bello gestæ (117 sqq.), et maiorum rerum omina ex auspiciis Consulatus Kal. Ian. V. C. 723 suscepti (119—134). Commemoratis terris ac populis, ex quibus triumphos habiturus esset Messala, incidit poeta in descriptionem orbis terrarum diversarumque eius plagarum sub diversis coeli partibus (v. 151—176). Inde iterum excusat virium tenuitatem, etiam ex languore

animi adversis casibus fracti (177—189); addictum tamen se Messalæ profitetur in perpetuum: 190 ad fin. Vt emendando et interpretando carmen constituimus, non plane indignum lectu illud esse apparebit.

1. *me cognita virtus*, seu poetæ facultas poetica, seu, quod magis placeat, Messalæ virtus, amplissimarum laudum materies. Ea iubet vereri, ut ne etc. HEYN. Haud dubie virtus Messalæ. WVND.

2. *nequeant subsistere vires*. Passerat. *excipere ac sustinere vim et pondus argumenti*. Tu interpretare: timendum esse, ut pares sint vires, ut sufficiant. Cic. XI ad Div. 10: *Non, si Farronis thesauros haberem, subsistere sumtui possem*, ubi interpolant *sustinere sumtum*, et duo Manutii, *sufficere sumtui*. De forma, *vereor ut nequeant*, v. Obs. HEYN. Recepti *valebant*, vid. Obs. WVND.

Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
 Deficiant, humilis tantis sim conditor actis,
 Nec tua, te praeter, chartis intexere quisquam
 Facta queat, dictis ut non maiora supersint;
 Est nobis voluisse satis; nec munera parva
 Respueris. Etiam Phoebo gratissima dona
 Cres tulit; et cunctis Baccho iucundior hospes
 Icarus, ut puro testantur sidera coelo,
 Erigoneque Canisque, neget ne longior aetas.
 Quin etiam Alcides, deus ascensurus Olympum,
 Laeta Molorcheis posuit vestigia tectis.

3. *At meritas si* — *Est nobis voluisse satis*, huc usque sensus continuandus est. In *humilis sim* supplenda est copula: *meritas si carmina laudes Deficiant*, h. e. si laudes tuae virtuti debitas carmine meo assequi et aequare non possim: *ἰὲν τὰ ἐν ἀκαλιζέσθαι τῶν κλίων*. Simillimus autem locus Pannegyri. in Pison. 202 sqq.

Quod si digna tua minus est mea pagina laude,

At voluisse sat est etc.

5. *chartis intexere*, mandare literis, sed satis digne; rerum gestarum a Messala historiam conscribere, quae res illustret, non obscurat. Paulo aliter Ciris 39, ubi poeta vult Messalam *Naturae rerum magnis intexere chartis*.

6. *dictis* — *maiora supersint*. Cf. Virg. Georg. III, 127:

ne blando nequeat superesse labori.
 WVND.

8. *etiam Phoebo gratissima dona Cres tulit*. In diversas partes, quotquot sunt, Interpretes abeunt, quis ille Cres sit. De sacrificio agi, conat ex verbis *dona ferre*, quae sunt sacrificii offerendi. Vid. Passerat. et

Broukh. h. l. Vnice vera est Barthii sententia Advers. III, 6 fabulam ab Homero Hymno in Apoll. 391 sqq. memoratam respici. Apollinem, quum, occiso Pythone, templum condidisset, ex omnibus sibi terrarum incolis, qui sacra facerent, homines quosdam probos ac pios ex Gnoso, Cretae urbe, delegisse. Hos per Cretem, Κρήτη, collective, singulari numero, declarat. In hac sententia acquiescunt etiam Broukhusius et Vulpus.

9. *et cunctis B.* — *Icarus*. Icarus Atticam incolebat. Accepto a Baccho, quem hospitio liberaliter exceperat, utre vini pleno, vicinos quosdam pastores largiter eo invitavit. Hi, venenum sibi propinatum rati, occisum eum insepultum proiciunt. Canis, Maera, lutratu suo filiam Erigonea in eum locum allexit: quae spectaculo tristi percussa se suspendit. Sed a Baccho inter sidera relata est una cum patre et cane. Virginem eam esse voluit. Pater Arcturus, Canis facta Canicula. V. Hygin. Astron. II, 4.

11. *longior aetas*, remotior ab illa aetate, serior. Vt alias simpliciter, *longa aetas, longum aevum*.

13. *Molorcheis* — *tectis* Hercules,

Parvaeque coelestes placavit mica, nec illis
 Semper inaurato taurus cadit hostia cornu. 15
 Hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
 Inde alios aliosque memor componere versus.
 Alter dicat opus magni mirabile mundi:
 Qualis in immenso desederit aëre tellus;
 Qualis et in curvum pontus confluxerit orbem, 20
 Et, vagus a terris qua surgere nititur aër,
 Huic ut contextus passim fluat igneus aether,
 Pendentique super claudantur ut omnia coelo.
 At, quodcunque meae poterunt audere Camenae,
 Seu tibi par poterunt, sed quod spes abnuat ultro, 25

cum ad leonem Nemeaeum interficiendum proficisceretur, iuxta Cleonae a Molorcho, vinitore, parvae casae hospitio exceptus est. V. Apollodor. II, 5, 1, qui locus classicus est. Alia v. ap. Broukh. Hospitalitatem Molorchi etiam aliis locis poetarum celebratam videas, ut a Martiale IV, 64 extr. *Lacta vestigia*, quia lubenter, non invitus, cum ipso fuit: ipse laetus, lubens.

14. *Parva* — mica, sive taris, sive salis: *pacavit*, graeco more, pro *pacare* solet, *pacat*: *Δάκρυα*, *ἡδυν* καὶ ἰσχυρὰ καίεσσι τὴν θύην. HEYN. Similiter apud Horatium Od. III, 23, 18-20: *sumtuosa hostia* et mica opposita sunt:

Non sumtuosa blandior hostia

Mollivit aversos Penates

Farre pio et saliente mica. WVND.

15. *inaurato* — cornu. V. Homer. Odys. I, 384 et 425 sqq. Notus hic antiquitatis, etiam heroicae, mos: v. Broukh. Ceterum oppositio haec in diis placandis seu victima seu ture frequens est poetis. V. Burman. tom. I Anthol. p. 37.

16. *Hic quoque*, Hoc velabat auctor

huius carminis: ut diis parva munera, ita tibi quoque hoc munusculum gratum sit. WVND.

18. *Alter*, pro alius. Sup. I, 9, 79. V. Broukh. Sensus autem: alius cosmogoniam sibi carminis argumentum faciat.

19. *Qualis in i*. Terram, ut gravissimum elementorum, imas cepisse significat. Est ergo: elementis discretis, quomodo terra subsederit.

20. Vide de hac re H. Voss. ad Virgil. Eclog. VI, 35. WVND.

21. 22. et quomodo aër et aether summum locum teneant. V. Obs. H. Distinctione adiuvum locum, ut iungeretur: *Et ut igneus aether huic contextus fluat passim*. Vulgo colon post aër positum constructionem turbat. — *Mox pendenti super iunge*. Horat. Epod. V, 80: *Tellure porrecta super*. Quamquam enim recte dicuntur *omnia super claudi*, ut apud Cels. I. 4, c. 1: *Renes tunicis super conteguntur*, hoc tamen loco illud est aptius. W.

25. *tibi par*, h. e. carmen tuis meritis et laudibus par, dignum. De vs. 27 v. Obs.

Sive minus, certeque canent minus, omne vovemus
 Hoc tibi, nec tanto careat mihi nomine charta.
 Nam, quanquam antiquae gentis superant tibi laudes,
 Non tua maiorum contenta est gloria fama,
 Nec quaeris, quid quaque index sub imagine dicat, 30
 Sed generis priscos contendis vincere honores,
 Quam tibi maiores, maius decus ipse futuris.
 At tua non titulus capiet sub stemmate facta,
 Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu,
 Convenientque tuas cupidi componere laudes 35
 Vndique, quique canent vincto pede, quique soluto.
 Quis potior, certamen erit; sim victor in illis,
 Vt nostrum tantis inscribam nomen in actis.
 Nam quis te maiora gerit castrisve forove?
 Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus maiorve minorve;
 Iusta pari premitur veluti cum pondere libra,

28. *antiquae gentis*, Valeriae, gentis nobilissimae. *Superant*, abunde sunt.

29. *tua* — *gloria*, h. e. tu. Propert. II, 6, 17:

Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen.

30. *index sub imagine*, intelligit titulos. V. Lips. Elect. I, 29, h. e. nec curas, te maiores habere tot honoribus et triumphis claros, ut eorum laude contentus ipse ignavus desideas.

32. *futuris*, posteris. Saepe Homer.

— *ισοπρὸς τῷ ἐτιῶντι*.

33. *Ieiuna laus*. Tot eius fore praecellere facta et merita, ut ea brevis titulus nomini in stemmate subiectus non capiat, sed ut longo carmine opus sit.

36. *quique canent vincto pede*, qui-

que soluto. In eundem fere modum Statius II Silv. 7, 22:

— *qui vos geminas talis per artes,
 Et vinctae pede vocis et solutae.*

Canere proprie ad alterum tantum pertinet; sed hic ad alterum simul refertur nota satis figura.

38. *tantis inscribam nomen in actis*, h. e. insigne, celebre reddam. Vt in illo Ciceronis I Tusc: *Ipsi philosophi, in libris de contemnenda gloria, suum nomen inscribunt*.

39. *castrisve, forove*, belli domique. Fuit enim summus orator Messala. HEYN. Vid. Cic. in Epist. ad Br. I, 15, 2, et Horat. de A. P. 37a. VVND.

41 - 43. *Iusta pari p.* Si iunxeris, ut faciant, et ut ipse olim feceram: *Veluti quum libra premitur etc. qualis* (tum illa) *notat etc.*, ut scilicet *inaequatum* v. 43, pro *aequatum* dictum

Prona nec hac plus partē sedet, nec surgit ab illa,
Qualis, inaequatum si quando onus urget utrinque,
Instabilis natat, alterno depressior orbe.

Nam seu diversi fremit inconstantia vulgi,

46

Non alius sedare queat; seu iudicis ira

Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.

Non Pylos aut Ithace tantos genuisse feruntur

Nestora, vel parvae magnum decus urbis Vlixen;

Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem

50

Saecula fertilibus Titan decurrerit horis:

sit; ut inauratum et alia: comparatio versatur in aequilibrio; ab eo autem alieni sunt versus 43 et 44, quibus lances inaequali pondere oneratae describuntur. Igitur ad comparisonem tantum ista spectare necesse est: veluti quum libra aequatis lancibus est, nec altera lance depressa altera elevatur: id quod fiat, si pondere inaequali imposito lances incerto motu aguntur. Comparatio adeo absolvitur in illis:

Iusta pari premitur veluti cum pondere libra,

Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.

Sequitur: quomodo id fieri solet, ut modo sedeat, modo surgat lanx, inaequatum si quando onus urget utrimque. Priora sic reddidit: qualis, qualiter, quomodo illa (libra) instabilis natat, alterno depressior orbe, adeoque modo hac plus parte sedet, modo surgit ab altera, si quando onus inaequale utrinque lancibus impositum est. Ornant adeo vs. hi duo, 43 44, comparisonem: non vero continuant. Ait vero satis putide: laudem eius forensam et castrensem tanquam trutina pensitatem exacte utramque parcm esse et aequalem.

TIBULLI *Carm.*

42. *Prona nec hac plus parte sedet*, h. e. propensa est. Minuc. Octav. c. 6: *ut librā teneas aequissimū iudicis, nec in alteram partem propensus incumbas.* HEYN. *Prona plus iunge.* Caeterum explicationi additus hic versus, ut apud Virgil. Aen. V, 186:

Nec tota tamen illa prior praecunte carina;

Parte prior, partim rostro premit aenula Pristis. WVND.

44. *natat*, fluctuat, vacillat: *alterno orbe*, h. e. lance, scutula, modo hac, modo illa elevata.

45 - 47. Suasorium et iudiciale dicendi genus respicit, quum seu pro concione seu in foro verba facit. Fuit autem inter clarissimos oratores Messala, ut vel ex Quintilianio constat. HEYN. *seu iudicis ira* etc., h. e. seu pro reo causa publica agenda est. Ad constructionem cf. Ovid. Trist. II, 33. WVND.

51. *fertilibus — horis*) horas dictas graece pro partibus anni, atque adeo ipsis annis, accipio: *Fertiles* eae, *Ὠρεὶ ἰσχυραῖς*, quia earum vicissitudo fertilitatis causa est. Sic *annus fertilis* inf. v. 122, et *secundus* v. 113; *per orbem* est *in orbem*; - *decurrerit* est decurrendo exegerit, emensus sit.

A a

Ille per ignotas audax erraverit urbes,
 Qua maris extremis tellus includitur undis.
 Nam Ciconumque manus adversis repulit armis;
 Nec valuit Lotos coeptos avertere cursus;
 Cessit et Aetnaeæ Neptunius incola rupis,
 Victa Maroneo foedatus lumina Baccho;
 Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos.
 Incultos adiit Laestrygonas Antiphatenque,
 Nobilis Artacie gelida quos irrigat unda;

55

60

52. *urbes*, h. e. *insulas*. Aeschyl. Eumenid. v. 77: κρηῖνους πόλεις. W.

53. *excluditur*, clauditur: v. Obs. HERN. Recepti *includitur*. WYND.

54. *Ciconum*. Thraciae gentis, quorum urbem Ismarum quum diripisset, accitis auxiliis Cicones manus conseruerunt: at sub vesperam victi recesserunt. Odyss. I, 39-61. Nam ponitur initio narrationis, quam hic de erroribus Vlyssis instituit. In *adversis armis* haerere non debebat Passerat. Nunquam de successu infelici dicta sunt. Sed *adversus* poeticum epitheton est omnino de pugna, bello, odio etc. Cf. inf. 84, 90.

55. *Lotos*, quum ad Meningem insulam Africae obiectam fuissent delati, ibid. v. 83 sqq. Atqui Lotos

Impia, quae socios Ithaci moerentis abegit,

Hospita dum nimia tenuit dulcedine captos.

Culic. v. 124. Scilicet vi in navem retrahendi fure.

56. *Neptunius incola*, Polyphemus, Neptuni filius. Vid. Odyss. A, 68 sqq. Res agitur Od. I, 106 sqq. Sequitur autem auctor noster eos, qui Cyclopum sedes sub Aetna fuisse tradiderant, una cum Virgilio Aen. III, ubi cf. p. 324 not.

57. *Victa Maroneo foedatus lumina Baccho*. Iunge: *lumina victa Baccho*, h. e. oppressa somno per vinum accessito; v. I, 2, 2. Vinum Maroneum, quod Ismaro direpta secum abstulerant Odyss. I, 164 sq. ab urbe Thraciae dictum. Plin. XIV, 4: *Vino antiquissima claritas Maroneo*, in Thraciae maritima parte genito, ut auctor est Homerus. - *Foedatus lumina*, h. e. cruentata habens, effossa. Vocabulum hoc proprium de vulneratis, vel aliqua parte truncatis, vel etiam sanie et cruore oblitis, unde *foedus* adspectus fit. HERN. Virg. Aen. VII, 575: *foedatique ora Galesi*. Tacit. Hist. III, c. 77: *Iulianus verberibus foedatus*. Ovid. Met. XIV, 190: *brachia tabo foedata*. WYND.

58. praeter Homerum Il. K, vid. Ovid. XIV Met. 223 sqq. - *Vexit*, h. e. habuit secum in navi ventos ab Aeolo utribus inclusos.

59. *Incultos* ← *Laestrygonas*, λαιστργες, h. e. feros, inhumanos; nunc erant λαιστργες. Inhabitabant Formis Campaniae. Rex eorum erat Antiphatas. Vid. Odyss. K, 80 sqq. et Ovid. Met. XIV, 233 sq.

60. *Artacie*. V. Hom. Odyss. K, 107, quos irrigat, quorum in regione Ithil. Alius fons eo nomine ad Cyzicum fuit Argonautarum accessu nobilitatus: v.

Solum nec doctae verterunt pocula Circes,
 Quamvis illa foret, Solis genus, apta vel herbis
 Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
 Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces,
 Quis nunquam candente dies apparuit ortu,
 Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra.

65

Apollon. I, 957. Orphica v. 492.
 HEYN. Pind. Olymp. 5, στρ. β:

καὶ αἰμῶνός ἐχίτους, ἱεκαπῆς
 αἰὲν ἄρδαι στρατόν. WYND.

61. *doctae verterunt pocula Circes*)
 inf. *veteres mutare figuras docta*, ut
 Virg. *daedala Circe* Aen. VII, 282.
Solum autem sc. inter socios, qui ad
 Círcen accesserant.

62. Interpunctionem mutavi, ut
 iungeretur: *Quamvis illa foret apta*
vel herbis seq. Verba *Solis genus* in-
 terposita sunt. Sane prior pars ver-
 sus perquam exilis est, sed tamen lo-
 cus nunc sensum videtur habere ma-
 gis idoneum. Caeterum cum verbis
apta vel — *aptaque vel* cf. Virgil. Ecl.
 X, 11: *nam neque* — *nam neque*. WY.

63. *Cimmeriorum*, ad fines Oceani
 collocat ipse Homer. Odys. Δ, 13,
 locorum situ mythice mutato; quum
 vera sedes antiqua fama credita fuis-
 set in convalle inter Baias et Cu-
 mas. Serv. ad Aen. VI, 107 (ubi v.
 Exc. II, T. II, p. 648) conf. Broukh.
 ad h. l. Sed locus classicus ap. Stra-
 bonem est lib. V, p. 374 (244). HEYN.
 Videntur Cimmerici Homericí non in
 occidentali quadam terrae parte ha-
 bitare, sed versus septentrionem.
 Comparandus est enim cum Hom.
 Odys. XI, 15 seq. locus Aesch. Pro-
 met. 800 seq. WYND.

65. 66. *Quis nunquam c.* — *Sive*
supra terras. Perpetuas tenebras, qui-
 bus Cimmericorum terra prematur, his

versibus declarari, obvium est. Sed,
 quod altero versu adiectum, *Sive*
supra terras Phoebus, seu curreret
infra, tenere aliquem potest. Antipo-
 das hic agnoscere Tibullum videri,
 observat Vulpinus. Subtilitatem hanc
 in poeta, inprimis in hoc, locum non
 habere, facile intelligitur. Accipiebam
 olim de annua Solis conversatione, ut
 simpliciter hiemo ille *infra terras*
currere diceretur, quatenus versus
tropicam capricorni reedit; et sic
 vica versa *supra terras*. Ad verbum
 fere redditi sunt Homericí versus
 Odys. Δ, 15, 16:

— οὐδ' ἐπὶ ποταμούς

Ἡλίου φαίδων ἰατρίσσειαι ἀκτίνοισιν,
 Οὐδ' ἐπὶ ἄν στιχῆσι πρὸς οὐρανὸν ἀετὶ-
 ροῖντα,

Οὐδ' ὅταν αἶψ' ἐλθ' ἡλὴν ἀπ' οὐρανὸν
 φασγάνεσσιν.

Ἀλλ' ἐλθ' οὐχ ἔλεος εἴσεται διλοῖσι βρο-
 τοῖσι.

In Homero autem simplicissimum est,
 de diurnis cursus Solis vicibus dicta
 accipere. Ascendit coelum Sol mane
 evectus, et versus terram descendit
 occidens, Adeoque Sol nec oriens nec
 occidens, nec adeo per totum diem,
 Cimmericis in conspectum venit. Nec
 aliter verba Homérica accepere poë-
 tae, qui ea ante oculos habuere: Virg.
 G. III, 357 - 9:

Tum Sol pallentis haud unquam di-
sculit umbras,

Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno
 Magna deum proles levibus discurreret umbris;
 Praeteriitque cita Sirenum littora puppi.
 Illum inter geminae nantem confusa mortis
 Nec Scyllae saevo conterruit impetus ore,
 Quum canibus rabidas inter freta serperet undas,
 Nec violenta suo consumsit more Charybdis,
 Vel si sublitnis fluctu consurgeret imo,
 Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.

*Nec quum invecus equis altum petit
 aethera, nec quum*

*Praecipitem Oceani rubro lavit aequo-
 re currum.*

et, quem ibi laudavimus, Ovid. Met.
 XI, 592 - 5:

*Est prope Cimmerios — spelunca —
 Quo nunquam radiis oriens, mediusve
 cadensve*

Phoebus adire potest.

Noster tamen poeta, nisi admodum
 improprie locutus est, vix eandem
 sententiam animo tenere potuit in his:
*Sive supra terras Phoebus, seu curre-
 ret infra;* dicendumque adeo est, eum
 alio modo accepisse versum Homeri-
 cum, et ad accessum recessumque
 Solis versus tropicos retulisse.

68. *Magna deum proles* *ἡ δὲ τοῦ
 θεοῦ τῆς τοῦ* Od. A, 630 (Ita et Pausa-
 nias doctore legerat lib. X, p. 871, non
ἡ δὲ τοῦ, quod Plutarchus protulit)
heros; quos Vlysses evocaverat. Hos
 vidit discurrere inter umbras. Sed v.
 Ohss.

69. De Sirenum forma puellari in
 avem desinente multa h. l. congescit
 Brouk. Conf. Bochart. Hieroz. P. II,
 l. 6, c. 8. *Sirenum littora*, tres Sire-
 num scopulos abiectos promontorio

Surrentino. Conf. Virg. Aen. V, 84.

70. *inter geminae nantem confusa
 mortis*, h. e. inter Scyllam et Chary-
 bdis. v. Aen. III, 685 - *nantem*, h. e.
 navigantem.

71. *Scyllae — impetus*, h. e. Scyl-
 la, quae impetum in socios Vlyssis
 faciebat. V. Homer. Od. M, 245. Sic
 v. 45 *inconstantia vulgi* pro vulgo
 ipso.

72. *canibus rabidas — undas*, la-
 tu canum, quibus succincta erat Scyl-
 la: ut sup. III, 4, 89. Sed corrupta
 est lectio. V. Ohss.

74. *fluctu — imo*, qui ex fundo con-
 surgit, *βασσόθεν*, ut in illo:

— *atque imo Nereus ciet aequora
 ponto.*

Est autem Charybdis nihil aliud quam
 insignior aliquis vortex in mari vor-
 ticoso: nam totum fretum reciproco
 maris Tyrrheni et Aegaei aestu agita-
 tur. Cf. Dorvil. Sicula p. 7 sqq.

75. *nudaret pontum*, quod I Aen.
 106:

— *his unda dehiscens
 Terram inter fluctus aperit.*

Hic illud sit, dum vortex aquas re-
 sorbet et in gurgitem iterum recolligit.
 Cf. Virgil. Aen. III, 420 sqq.

Non violata vagi sileantur pascua Solis,
 Non amor et fecunda Atlantidos arva Calypsus,
 Finis et errorum misero, Phaeacia tellus.
 Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
 Fabulâ sive novum dedit his erroribus orbem : 80
 Sit labor illius, tua dum fecundia maior.
 Iam te non alius belli tenet, aptius artes :
 Qua deceat tutam castris praeducere fossam;
 Qualiter adversos hosti defigere cervos;
 Quemve locum ducto melius sit claudere vallo, 85

76. *vagi pascua Solis*, ut luna, sidera, vaga dicantur. V. sup. Broukh. ad I, 3; 39. Passerat. ad h. l. *Pascua* pro armentis, quae pascuntur: h. l. Soli consecrata, ἀνικμία, quibus haud pepercit Ulyssis sociorum ingluvies: Odys. M, 260 sqq. Monnerat tamen Circe v. 227 sq. HEYN. *Vagari* habet hanc praesertim notionem, ut sit: multa loca adire et visere. Hinc de certo motu solis, lunae, ut *vaga luna* dixit Horat. Sat. I, 8, 21. Comparabis etiam verbum *errare*, ut Virg. Aen. I, 742: *Hic canit errantem lunam*. Add. Sophocl. Ai, v. 1175 ed. Erfurdt:

Τίς ἄρα νικτὸς; ἐς πότι λήξει πολυκλή-
 κτων ἰτίων ἀριθμὸς;

Quo loco nugatur scholiast. Licebat poetæ transferre ad annos, quod aliis in locis dicitur de sole et luna. W.

77. *fecunda A. arva Calypsus*. Nam praeter ὤλην ἐχλεθύνεσθαι etiam in ea insula

ἀμφὶ δὲ λιμῶντος μελῶσι τοῦ ἡδὲ σιλίνου

Θήλην.

1. Homer. Odys. E, 72. Nolim itaque arvum genitale Calypsus intellectum esse a clarissimo interprete.

78. *Phaeacia tellus*, ut I, 9, 33, *Campania terra*, et saepe alibi.

79. *Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras* inter pro intra. V. Gronov. ad Liv. I, 10. Nempe dubitabatur inter veteres, Ulyssis errores in nostro, an extra nostrum orbem, in Oceano Atlantico contigissent. De quo copiose secundum vetustiores egit Strabo lib. I. Fabulose haec omnia in Odyssea esse narrata, nemo dubitet; pro suo quisque ingenio facile constituat; ad certam vero geographicam rationem nemo revocet, nisi qui variarum rerum ignoratione sibi plus confidat, quam prudentiores licere sibi iudicent. Igitur *cognita sunt visa*, quae evenerunt.

83. *tutam — fossam*, quae castra tuta reddit. Procedit nunc versificator ad laudes militares. A v. 83 - 87 de castrametatione agit: inde ad exercitationes castrenses procedit; quibus 98 subiungit tacticen. HEYN. - *Qua deceat* etc. De constructione cf. Tib. I, 8, 57. WYND.

84. *cervos*. Sunt stipites furcati in formam cornuum cervinorum. Nostris equites Hispani. V. Broukh. et ad Frontin. Strategem. I, 5, 2 notas.

Fontibus ut dulces erumpat terra liquores,
 Vt facilisque tuis aditus sit, et arduus hosti,
 Laudis et adsiduo vigeat certamine miles;
 Quis tardamve, eundem melius, celeremve sagittam
 Iecerit, aut lento perfregerit obvia pilo;
 Aut quis equum celerem arcuato compescere freno
 Possit, et effusa tanto permittere habenas,
 Inque vicem modo directo contendere cursum;
 Seu libeat curvo brevius compellere gyro;
 Quis, parma seu dextra velit seu laeva tueri,

90

95

86. *erumpat terra liquores*, h. e. effundat, active. Vid. Broukh. et Passerat. Sic et simplex *rumpere*. Severus in Aetna:

— *ruptique cavis fornacibus ignes.*

h. e. emissi, erumpentes sc. Spectant autem haec vsa. 86, 87 ad opportunitates castrorum, inter quas hoc ipsum referendum est, quod v. 88 sequitur, ut exercitationi militum campestri locus idoneus relictus sit. Sunt nonnulla his similia apud Claudian. de IV Cons. Honor. 320 sqq.

88. *Laudis et assiduo* — *certamine*. De exercitatione campestri agi manifestum fit. Cf. Obs. quam tanquam poeta exornat vsa. sqq. usque ad 97, quae omnia pro illustratione versus 87 habenda sunt: rectene haec nec ne hic interposita sint, alia est quaestio. *Laus* igitur h. l., ut saepe alias, pro virtute, labore, opere, facto, quo laus parari solet aut potest: ut *xiros*.

89. *Quis*. Vulgo sic accipiunt, ut ad Messalam referant: Quis te, o Messala, melius etc. Hoc vero plus quam dici potest; putidum est. Ipsa structura docet, esse *habet* accipienda ita, ut ad militum certamina revocentur: *Quis* sc. inter eos. Cf. Obs.

ib. *tardamve eundem*) *Sudo* ad mis-

silia, iacienda exercebantur milites. *Tarda* propter pondus.

90. *aut lento perfregerit obvia pilo*, ornate pro *pilum iecerit*. Proprium autem eius propter magnum ferri pondus, ut *rumpat* et *perfringat* obvia: *lento* autem, quod intortam sedet nec frangitur, male Passerat. interpretatus erat.

91. 92. *celerem et tardum equum* ex rei natura interpretabere concitatore aut remittore, quam par erat, cursum incedentem. Comparandus est locus in *Pisoni*. 49 sqq.

93. *modo* — *Seu libeat*, dicta pro *modo contendere, modo compellere*. Scilicet *modo* his repeti debebat. Sed ita optimi quique scriptores et poetae similes particulas permutare solent, *modo* variare.

94. *curvo* — *compellere gyro*, h. e. in gyrum. Cf. Obs.

95-97. Funditores describit, qui illa aetate velutibus, si non substituti, saltem attributi erant. Velites hastam velitariam cum parma habebant. Intelligendum autem: *Quis* — *amplior* sit, *χαρισίων*, superior ceteris, h. e. vincat. Ita *amplius* de honore, laude, victoria dicitur: ut ferri h. l. *amplius* debeat.

Sive hac sive illac veniat gravis impetus hastae,
 Amplior, aut signata cita loca tangere fuida.
 Iam, simul audacis veniunt certamina Martis,
 Adversisque parant acies concurrere signis:
 Tunc tibi non desit faciem componere pugnae,
 Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen,
 Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo,
 Seu libeat duplici seiunctione cernere Marte,

97. *signata* — *loca*, vel nota distincta, vel oculis designata: nihil enim refert, utro modo accipias.

98. In seqq. tactices scientia excellere Messalam pronuntiat.

100. *non desit*, sc. copia, facultas, ut alias est, *sit*, *adest*, sc. facultas. Habet hic locus, etiam ad tacticam memorabilis, difficultates quas non facile expedias. De lectione salebrosa vid. Obs. In interpretatione difficultatem facit cum ipsa res, tum ambigua oratio, agaturne de *acie* an de *agmine*. In illis: *faciem componere pugnae*, expectes *aciem*. At sequitur mox *quadratum agmen*. Enimvero *agmen* pro *acie* saepe a Livio et aliis ponitur; et *quadrare* non modo de quaternis dicitur, verum est quoque simpliciter aptare, instruere: ut adeo *acies* recta fronte pugnans bene dicta esse possit *acies quadrata*. V. Nast. *Antiqq. milit.* p. 234. HEYN. *Non desit*. De supplendo substantivo, velut est *tempus*, *ocasio*, *facultas*, *opportunitas*, simil. in tali constructione cogitavit etiam BURM. *Anth. tom. I*, p. 35. Sed ut *forti*, *virtuti*, sic est cum infinitivo dicitur pro licet, datur. Vid. Sallust. *Ingrath. c. 118*, ubi plura Cortius. *Deerat* dixit ita Sil. It. VI, 10:

nec cernere deerat

*Frustra seminecum quaerentia lumina
 coolum.*

Similiter *dedit fallere* est Tibull. I, 8, 56. — Caeterum hoc loco praeferrunt quidam *desit*. WYND.

101. *quadratum acies consistat in agmen*. — *Consistat* est surgat, se erigat in, formet *agmen quadratum*, quod e vulgari usu opponitur *agmini oblongo*, et fit, cum *frons* et *tergum* in latum extensa sunt. Hoc ducitur, quoties ab hostili impetu metus est. Nostis hominibus: *Bataillon quarre*. Cum tamen reliqua ad *aciem* spectent, videtur poeta non *agmen*, sed *aciem* describere, improprie *quadratam* appellatam, quae erat *acies* Augusto aevo usitata per cohortes binis ordinibus constitutas, sine intervallis manipulorum, et ad phalangis exemplum facta: ita *ordines decurrunt fronte aequata*, quae et ipsa *quadrata* dicta est, h. e. recta, directa. HEYN. *Consistat in agmen* interpretatur Forcellinius: sistat se *agmine* quadrato disposita. De constructione cf. Tacit. Ann. II, 16: *Intentus paratusque miles, ut ordo agminis in aciem adsisteret*. W.

102. *Rectus* — *decurrat* — *ordo*, h. e. ut *ordines* dirigantur, explicentur *aequata fronte*. Quidquid porrigitur in longum, hoc decurrit, *decurritur*.

103. *duplici* — *Marte*, quum *pavellum* committitur duobus cornibus, nulla *melia acie* interposita. *Cernere* est decernere, *pugnare*.

Dexter uti laevum teneat, dextrumque sinister
 Miles, sitque duplex geminis victoria castris.
 At non per dubias errant mea carmina laudes:
 Nam bellis experta, cano; testis mihi victae
 Fortis Iapydiae miles, testis quoque fallax
 Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes;
 Testis Arupinas et pauper atus in armis.

103

110

104. *Dexter uti l.) dexter*, scilicet dextrum Romanorum cornu - *teneat*, h. e. adversum se habeat *sinistrum* nempe hostium.

105. *geminis* — *castris*, exercitiis: h. e. cornibus. De ceteris in h. l. v. Obs.

108. *Iapydiae*. Iapydes, qui Liburniae partem tenebant, nunc *Morlachiam* appellant, cum aliis Illyrici ac Pannoniae populis rebellarent V. C. 718 et 719 perdomiti ab Augusto, partim ab ducibus eius, et Salassi quidem, Inalpinus populus, qui cum iisdem armorum societatem inierat, a. 720 ab Messala. V. Dio XLIX, 34-38 et quos laudat Broukhusius, Cf. Noris. Cenot. Pis. Diss. II, 16, 14: Ayrman. Vit. Tib. §. 33. Eius tamen et in reliquis subigendis eximiam operam fuisse, ex h. l. colligas. Illud vero mirum, eos, qui potissimum memorari debebant, Salassos nostrum silentio praetermisisse.

108. *fallax Pannonius*. Scaliger propterea sic appellatum putat, quod Sisciae, quae eorum urbs fuit, incolae, iam deditione facta, iterum portus clausuerant V. Dio XLIX, 37. Sed omnino sic vocatos malim, quia rebellarent.

109. Alpium extremi fines per Iapydiam continuantur (Strab. VII, p. 484 B.), Alpes enim Iuliae seu Carnicae in montes Albios desinunt. Itaque bello circa Sisciam gesto Panno-

nios fugatos in Alpium latebris se abdidisse mirum non est.

110. *Arupinas* *Arupinus* (sc. Arpinum, forte et Arupium), oppidum Iapydum. V. Strabon. VII, p. 483, ubi cum Metulo et aliis obscurioribus locis memoratur. In Carniola igitur, ea quidem, quam mediam vocant, eius situs est indagandus: Metulum enim dubitari nequit ad illos fines spectasse, sive idem fuerit cum oppido, quod *Mouling* est, non longe ab amne Kulp, sive, quod probabilius est, eo loco situm fuerit, quo nunc pagus *Meule* visitur, haud procul ab oppido *Laas* (v. Valvassor. in descript. Carniolae lib. XIII, p. 96, T. IV). Arupinorum nomen in arce *Aversperg* superesse putatur. Habitant nunc per eosdem fines Craini cum Vskokis (qui Vlachi origine sunt) et Croatis permixti: quos non minus producta et vegeta senectuti armisque tractandis gaudere constat. Arpinum a Caesare Octaviano captum fuit (a. 719). Appian. Illyr. pag. 1203: *Arupini* (sic expressum), qui plurimi et bellicosissimi ex Iapodum natione referuntur, ex villis (imo ex vicis, it. τῶν, ἀγῶν) ad urbem recesserunt: appropinquante quoque illo (nempe Augusto) inter silvas latuerunt. Caesar, capta urbe, ignem inivi neutiquam passus est, ratus eos se tandem illi esse dedituros. Quo facto urbem ut incolerent, permisit. Graeca edidit Hoerschel. 1599).

Quem si quis videat vetus ut non fregerit aetas,
 Terna minus Pyliae miretur saecula famae.
 Centum secundos Titan renovaverit annos,
 Ipse tamen velox celerem super edere corpus
 Audet equum, validisque sedet moderator habenis. 115
 Te duce non alias conversus terga domator
 Libera Romanae subiecit colla catenae.
 Nec tamen his contentus eris; maiora peractis
 Instant; compertum est veracibus ut mihi signis,
 Quis Amythaonius nequeat certare Melampus. 120
 Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem

Pauper propter sterilitatem agrorum inter aspera montium iuga et siticulosa. Strabo l. l. de Iapydibus omnino: ἀνερὰ δὲ τὰ χωρία, καὶ ζυγὰ καὶ κίχρη τὰ πολλὰ ἐριζόμενοι. De Pannoniis idem praedicat Dio XLIX, 36, quod ad superiorem Pannoniam imprimis spectare putandum. Ordo autem: Testis et (etiam) Arupinas.

111. *vetus* — *aetas*, pro senectute, ut sup. I, 8, 50, *veteres senes*. HEYN. Conf. Pindar. Pyth. 3 fin.:

Ἱστορεῖ καὶ Δίκιος Ζαρπκίδης, ἀνδρώπων γένεσις,

ὅς τις καλὸν καὶ τίκτους οἶα σοφοὺς ἔργου, γερνῶσκεν. WYND.

112. *Pyliae* — *famae*, h. e. Nestoris, senis Pylīi, tum celebris.

113. *renovaverit*, subint. *quamvis*; *secundos* — *annos*, vid. v. 51, ornans epitheton.

114. *edere corpus*, librare, tollere, insilire in equum.

115. *moderator habenis*. Dativum statuo; cf. Virg. Aen. II, 556 de Priamo: — *tot quondam populis terrisque superbum Regnatorem Asiae*. — Adde Obs. WYND.

116. *domator*, nempe equorum. De Arupinate loquitur. Sed v. Obs.

120. *Quis* — *nequeat certare M.*, quibus veriora ne optimus quidem augur afferre vel nuntiare possit. Maguum Melampodis inter augures nomen: v. Apollodor. I, 9, 11 ibique notas. HEYN. *certare signis* est ea ut falsa arguere. Dativum autem iunxere Latini cum talibus verbis more Graecorum. WYND.

121. *fulgentem Tyrio subtemine vestem*. Subtemen h. l. crassius pro filo dictum puto. In veste enim purpurea et stamen et subtemen purpura tinctum esse debuit. Iam autem ant dicendum est, togae purpureae usum iam tum inter consularia ornamenta fuisse, ita ut novus Consul purpura indutus prodiret; aut de praetexta, quae inter insignia consularia erat, est accipiendum. Nondum enim illo aeo purpurae usus promiscuus erat: repressus paucis annis ante edicto Augusti: cf. Dio XLIX, 16. Ex loco Ovidii IV ex P. 4, 25:

Purpura Pompeium summi velabit honoris

nihil conficitur pro alterutra sententia.

TIBULLI Carm.

B b

Indueras oriente die duce fertilis anni :
 Splendidior liquidis quum Sol caput extulit undis,
 Et fera discordes tenuerunt flamina venti,
 Curva nec adsuetos egerunt flumina cursus.
 Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis,
 Nulla nec aerias volucris perlabitur auras,
 Nec quadrupes densas depascitur aspera silvas,
 Quum largita tuis sunt muta silentia votis.
 Iupiter ipse levi vectus per inania curru
 Adfuit, et coelo vicinum liquit Olympum.
 Intentaque tuis precibus se praebeuit aure,
 Cunctaque veraci capite adnuuit; additus aris

122. *oriente die duce f. anni*, h. e. kalendis Ianuariis, quibus Cons. novitum vota sollemnia nuncupabant. V. Ovid. IV ex P. 4, 23 sqq. Erat hic annus V. C. 723, quo Cons. fuero Imp. Caesar III, M. Valerius Messala Corvinus.

124. *tenuerunt flamina venti*, h. e. compresserunt, cohibuerunt. Cf. Passerat. Habet igitur pro laeto augurio poeta serenitatem coeli et tranquillitatem veris sub auspicia Consulatus Messalae.

125. *adsuetos cursus* dixit Virgilius. suum Elog. VIII, 4. WVND.

126. *placidis mare constitit undis*, dum, seu, ita ut undae essent placidae. Passeratius explicat: cum undis, fere ut illud Virgil.: *vento rota constitit*, et, *Cum placidum ventus staret mare*. HEYN. *Quin etiam, quin et*, est formula continuandi, ubi plura enumeranda sunt. Virg. Georg. II, 30. Possunt tum aliae particulae sequi, quales *et, quae*. — *placidis mare constitit undis* dictum ut: *tacita* (Thybris) *substitit unda*, Virg. Elog. VIII, 87. WVND.

128. *quadrupes* — *aspera*, vel vil-

losa, ut caprae, vel fera, saeva, vel horrida, inculta. Propert. I, 1, *hirsuta* — *feras* dixit. Hoc vero alter tranquillitatis per rerum naturam exemplum satis longe est petendum; scilicet gregibus inter saltus et a feris in silvis, et prorsus alienum ab hoc tranquillitatis genere, quod pro ostentio et omine erat. Melius poterat feci in bucolico carmine Ecl. V, 24-26.

129. *silentia votis*, hoc est, quod favere dicebant.

130. *Iupiter ipse levi vectus per inania curru*, h. e. per aëra, ut saepe Virgil. V. Gronov. Oph. III, 7. loci propter celeritatem cursus.

131. *coelo vicinum* — *Olympum*, montem Macedoniae intellige. At Dousa Not. c. 7 deorum sedem coelo superiorem facit, ut videntur sit Iupiter in *Olympo*, et *Æthra*, quia proximus ex eo in coelum deorsus est. Non memini ab alio poeta locum sic inductum.

133. *veraci capite*, quia, quod adnuuit, verum est, h. e. eventum habet. HEYN. Distinctionem contraxi, puncta post adnuuit sublato, ut verba addidit

Laetior eluxit structos super ignis acervos.
 Quin hortante Deo magnis insistere rebus
 Incipe; non iidem tibi sint aliisque triumpho.
 Non te vicino remorabitur obvia Marte
 Gallia, nec latis audax Hispania terris,
 Nec fera Theraeo tellus obsessa colono,
 Nec qua vel Nilus, vel regia lympa Choaspes
 Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gyndes
 Radit Arectaeos haud una per hostia campos,
 Nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe,
 Impia nec saevis celebrans convivium mensis

aris pro nam additus aris accipere-
 tur. WYND.

134. *structos* — *acervos*; grana tu-
 ris aggesta intelligit Vulpius, ut inf.
 6, 1; Seneca Oedip. 501 a Broukh.
laudatus:

Arasque dono turis Eoi exstrue.

Nec tamen video, cui non de victi-
 mae partibus aras impositis hoc idem
 accipi possit.

135. *hortante Deo*, nempe his omi-
 nibus. *Quin* — *incipe*. Idem color in
 Laudat. in Pison. 32:

Quin iuge malorum, invenis facunde,
tuorum

Scandō super titulos et divitū laudis
honores,

Armorumque decus præcedere forensi-
bis actis.

138. *audax Hispania*, esse grave
 rebum in his, necne tantumdem, ac
 celestius docet Broukhysius. Sed po-
 test simpl. esse fortis, ferrox. Horat.
 IV, Od. 5, 27: *feram Iberiam vocat*.

139. *Theraeo tellus obsessa colono*.
 Africa, et imprimis Cyrenaica. Conf.
 Obs. HERX. Add. Pindarum Pyth.
 ann. IV. WYND.

140. *regia lympa Choaspes*. Res
 nota. Plin. III, 31: *Parthorum reges*
ex Choaspe tantum bibunt, et eae
aquae, quamvis in longinquo, nomi-
tantumillas. V. Broukh.

141. *Cyri dementia, Gyndes*. Pla-
 vius Babyloniae, in quo per causti-
 cillos (qui v. seq. ostia) CCGLEX papu-
 sim derivando Cyri dementia conspe-
 cta est: totam enim aetatem in opere
 consumit et Babylonis opportunita-
 tem reliquit vires augendi et collig-
 endi. Res est nota ex Herodot. I, 189;
 202; V, 32.

142. *Arectaeos — campos*. Campi
 Babylonii, ab Arecte, quod iam Gen.
 X memoratur. V. Scalig. H. E. Ad Ba-
 byloniam latius dici possunt spectare:
 proprie fuerunt Assyriae, in qua regio
 Artacene apud Strabon. XVI, p. 1072
 B. quam Scaliger *Araxenen* tenebat;
 circa Arbela.

143. *Nec qua regna vago Tomyris*
finivit Araxe. L. e. qui pugna finem
 fecit Araxem, Cyro, qui eum trans-
 gressus erat, occiso.

144. 145. *Impia nec*, h. e. *Nec* (la-
 tellus remorabitur) qua Padaeus tenet
 arva. *Padaei*, Indiae populus, ulte-
 riora ad orientem inde ab Indi ostiis

Ultima vicinus Phoebo tenet arva Padaeus,
 Quaque Istrus Tanaisque Getas rigat atque Mosynos.
 Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
 Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.
 Te manet invictas Romano Marte Britannus,
 Teque interiecto mundi pars altera sole.
 Nam circumfuso consilii in aëre tellus,
 Et quinque in partes toto disponitur orbe.
 Atque duae gelido vastantur frigore semper;
 Illic et densa tellus absconditur umbra,

incolens, mactare solitus aegrotantes
 vel senio confectos. V. Herod. III,
 99. Eundem barbarum morem tribuit
 Essedonibus Solinus c. 26.

146. *Histrus* vel *Hister*, *Hyas*, Da-
 nubius, ad quem *Mosyni Getae* habi-
 tant. Inter Ponticos populos numeran-
 tur a Plinio VI, 4. Idem Mosynocci.
 Occurrit eorum mentio apud Herodo-
 tum et Diodorum; etiam in Argonauti-
 cis Orphicis v. 740, et Apollon. II,
 379. *rigat*. Vid. vs. 69.

149. Britannia usque ad Claudii
 Imp. tempora romanis armis intacta
 fuit. Nam Caesar tantum escensionem
 in litus fecerat. Conf. Epigr. 84. sqq.
 lib. II Anthol. Lat.

150. *interiecto mundi pars altera*
sole, intellige terras ultra tropicum,
 sive ultra zonam torridam, in qua
 solis via, seu orbita est. Nam tantum
 duas zonas esse habitabiles, in seqq.
 docet, v. 166:

Nostraeque et huic adversa solo pars
altera nostro.

et Messalam quoque in orbe, h. e. non
 tantum in nostra zona, sed etiam in
 illa temperata, quae versus austrum
 est, fanam sui nominis esse propaga-
 turam. Similiter de Augusto Virgil.
 Aep. VI, 795:

— super et Garamantas et Indos
Proferet imperium: iacet extra idem
tellus,

Extra anni solisque vias, ubi caelestis
Aethra

Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Minuc. in Octav. c. 6 de Roma: *ut*
imperium suum ultra solis vias propa-
gavit. Ad v. 151 cf. sup. notata ad
 v. 18.

152. *disponitur*, dispescitur, descri-
 bitur. Ovid. I Met. 47 *distinxi* di-
 xit. Ad seqq. cf. Virg. G. I, 233 sqq.
 qui eandem zonarum descriptionem,
 et quanto elegantius! et quanto op-
 portunius! pro episodio persequitur
 est. Adde Ovid. Met. I, 45 sqq.

153. *vastantur frigore*, vastae et in-
 cultae sunt propter frigus. HRR. Ve-
 niens nunc auctor ad explanationem
 singularum rerum utitur particula *et*
que, ut Virg. G. II, 10, ubi in simili
 re namque *aliae recte* legitur, codex
 quidam *atque aliae* offert. WRM.

154. *densa tellus absconditur um-*
bra, non arborum, ut Passerat., quae
 in terra frigore exusta nulla est, unde
 Horatii illud:

Pone me, pigris ubi multa catenis

Et nulla incepto perlabitur unda liquore,
 Sed durata niget densam in glaciemque nivemque.
 Quippe ubi non unquam Titan superingerit ortus.
 At media est Phoebe semper subiecta calori,
 Seu propior terris adestivum fertur in orbem,
 Seu celer hibernas proferat decurrere lucas.
 Non ergo presso tellus consurgit aratro,
 Nec frugem segites praebent, nec stabula terras.
 Non illic colit arva deus, Bacchusve Chrysos,
 Nulla nec exustas habitant animalia partes.

Arbor aestiva recreatur aura.

Sed umbra hic est caligo, tenebrae,
 nebulae. Virgil. G. I, 247:

*Illis, ut perhibent, aut intempesti stilet
 nox*

*Semper, et obtenta densantur nòctis
 tenebrae.*

et in nobili descriptione frigoris Scythici III, 357:

*Tum Sol pallentes haud unquam discus-
 tit umbras,*

*Nec cum invectus equis altum petit
 aethera: nec cum*

*Praecipitem Oceani rubro lavit aequo-
 re currum.*

155. *incepto* — *liquore*, eo liquore, fluente, adeoque cursu, quo primum coepit currere; simul ac manare incipit, gelu constringitur et consistit aqua.

156. *in glaciemque nivemque*, h. e. glaciem nivosam. HERN. Plin. H. N. I, 12, c. 19: *guttae durabantur in grana.* — Valer. Flacc. I, 515: *zona nube rigens.* Denique ut pluviam quidem ibi statueret videtur poeta, quam illis regionibus attribuunt alii, cf. Horat. Od. III, 3; 55; Virgil. Georg. I, 236; Eratosthen. ap. Heracl. Pontic. de Alilegor. Homer. pag. 476. VVND.

157. Sol non infert ac initia temis, sed haequi pertingens. Prae infera, inferis ap. dixit ortus aton.

158. *media.* Aliter *media tellus* dicitur apud Valer. Flacc. I, 56. Sed ad hunc locum cf. Virg. Georg. I, 237. VVND.

159. *Seu propior terris hostilius fertur in orbem*, propter terris usque zone temperatae septentrionali, quam nos habitamus. *Fertur in orbem aestivum*, h. e. percurrit illud spatium versus Tropicum Canceri, quod cum emittitur, apud nos aestas est. *Dixit illud orbem*, quia in orbem cando sol peragrat. Contra hiemem usque ab exiguis dierum spatiis declarat: decurrit Sol lucis dies, tanquam per tot spatia cursu emigenda. HERN. *fertur in orbem.* Cf. Virg. Georg. I, 387:

*Quos ignis coelo Cyllenius erret in
 orbis.* VVND.

161. *presso tellus consurgit aratro*, h. e. non aratur: *presso*, quod et Ovidius dixit III Met. 104, h. e. impresso, *depresso* ut Virgil. Georg. I, 236. *Obster- gore tellus videtur per seles*, quod *obster- scere* dicuntur Virgilis G. I, 97. VVND.

164. *Nulla nec exustas* h. e. nec, uti quaedam in superioribus, ex- ca-

Fertilis hanc inter posita est interque rigentes, 165
 Nostraque et huic adversa solo pars altera nostro,
 Quas utrinque tenens similis vicinia coeli
 Temperat, alter et alterius vires necat aër.
 Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus;
 Hic et colla iugo didicisti submittere taurus, 170
 Et lenta excelsos vitis conscendere ramos,
 Tondeturque seges maturos annua partus;
 Et ferro tellus, pontus confinditur aere.
 Quin etiam structis exsurgunt oppida muris.
 Ergo ubi per claros ierint tua facta triumphos, 175
 Solus utroque idem diceris magnus in orbe.
 Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
 Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
 Est tibi, qui possit magnis se accingere rebus,

tigua opinione. Nostris temporibus certiora de iis regionibus innoscere.

166. *huic adversa*, zona temperata australis.

167. *Quas utrinque tenens similis vicinia coeli Temperat*, quum coelum in utraque zona tantundem remotum est; h. e. in utraque temperata. Zona intervallo pari a teraque orbe abest, ad sensum hominum si aestimes: *similis* pro par; ita ut eae *utrinque*, ab utraque parte, habeant hinc gelidam, illinc fervidam, quam appellamus, coeli plagam: unde interposita plaga temperatum habet aërem. Coelum vicinum, seu *vicinia coeli* dicta, ut *vicinus Sol* dictus erat modo v. 145: *vicinus Phoebo Padæus* seu Indus. *Tenens*, complectens, ambiens.

168. *alter et alterius vires necat aër*. Calor aëris ex torrida spirantis extinguit, perimit, sive temperat: frigus aëris, qui ex frigida spirat. Ovid. Met. I, 53.

Temperiemque dedit, mixta cum frigore flamma.

169. *per tempora*, nempe illa quatuor anni.

172. *Tondeturque seges*, h. l. pro terra consita, pro satia. V. Broukh.

173. *Accumen parum gratum*. De aratione, quam per ferrum, vomerem declarat, ista egerat. - *aes*, rostra ad navigationem spectant.

175. *per claros ierint tua facta triumphos*, h. e. habuerint, meruerint triumphos res a te gestas. V. Obs.

176. *utrinque — orbe*, in utraque zona temperata, et septentrionali, et australi, ut recte Vulpis. Vid. ad v. 150. *Minas bene Broukh.* et vir doctus ad Callim. in Dd. 168 *Asiam* et Europam intelligi voluit.

178. *praescribat carmina*. Apollo verba et numerum canenti suppeditans dicitur praescribere carmina, metaphora a Iudi magistro ducta, qui pueris praescripta dat, quae imitentur. Cf. Senec. Epist. 94. Wyss.

Valgius; aeterno propior non alter Homero.
 Languida non noster peragit labor otia, quamvis
 Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget.
 Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
 Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci.
 Horrea, secundas ad deficientia messes
 Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
 Et domino satis, et nimium furique lupoque.
 Nunc desiderium superest; nam cura novatur,
 Cum memor anteactos semper dolor admovent annos.

180. T. Valgius Rufus poeta nobilis epicus, ad quem Horatii Carmen est lib. II, 9. De eo docte ad h. l. disserit Broukhusius. Non tamen inde constat, quidnam epici argumenti ant scripserit aut meditatus fuerit. Memorantur eius elegi, epigrammata, et bucolica: de his conf. Wernsdorf. P. L. M. tom. IV, p. 804, et p. 586.

181. *Languida non noster peragit labor otia.* Quamvis fortuna adversa utar, qua fractum animum ad poetica studia obtundi necesse est, tamen me non patior abstrahi a laudibus tuis canendis: ut inf. 190, 191 repetit. Sed licet — *Non te deficient nostras memorare Camenae.* Deest copula: Nec tamen vel sic labor noster, h. e. ego allaborans, peragam otium. V. Obs. HEYN. *Languida* — otia pro *la languida* — otia. Opposita puta haec praecedentibus: *Non ego sum satis etc.* — *labor* nempe, ut minus pangendi. Cf. Virgil. Eccl. X, 1. VVRO.

183. *magnis opibus domus alta niteret.* Horat. II, Sat. 5, 12:

Res ubi magna nitet, domino sene.

Contra in paupertate omnia squalent, sordescunt.

184. *ditantes ordine sulci.* Horrea, seu *ditantes ordine iungas*, quia

tempore segetes quaeque suo, non tantummodo marescunt, ut Bruch. faciebat. Sed v. Obs.

185. *Horrea, deficientia ad messes secundas*, minora, non satis ampla, dicitur *horrea* sup. II, 5, 84, ubi v. Obs. Talla horrea rumpi dixit Maro G. I, 49, et proventus annua vincere horrea G. II, 518.

187. *nimum furique lupoque.* Cf. I, 1, 33, 34; hoc vero dicit, quia

Exilis domus est, ubi non et nulla tu

Et dominum fallunt et praesentia flos

188. *Nunc desiderium superest.* Cf. sup. I, 1, 9 sqq. Communem temporum illorum calamitatem expertum, et paternorum avitorumque bonorum parte inforti, veteranis ab Augusto assignata distributaeque, spoliatum fuisse Tibullum probabile est.

189. Sine intermissione, recordatione fortunarum amissarum, animus dolet. Nunc v. Obs. Quae inde est

192. sequuntur. *salutem dignam* sunt, quae ingenuo homineque minus etiam et ingrati. H. v. Sed vide an hoc saltem crimine poetam libet Propertius I, 6:

Sed licet asperiora cadant, spoliisque relictis, 190
 Non te deficient nostrae memorare Camenae.
 Nec solum tibi Pierii tribuentur honores;
 Pro te vel rapidas ausim maris ire per undas,
 Adversis hiberna licet tumeant freta ventis,
 Pro te vel solus densis subsistere turmis, 195
 Vel parvum Aetnae corpus committere flammae.
 Sum quodcunque, tuum est: nostri sit parvula cura.
 Sit tibi, quanta libet, si sit modo; non mihi regna
 Lydia, non magni potior sit fama Gylippi;
 Posse Meleteas nec mallem mittere chartas. 200
 Quod tibi si versus noster totusve minusve,
 Vel bene sit notus, summo vel ineret in ore,
 Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
 Quin etiam mea cum tumulus contexerit ossa;
 Seu matura dies fato properat mihi mortem, 205
 Longa manet seu vita; tamen, mutata figura

*Non ego nunc Hadriae vereor mare
 noscere tecum,*

*Tulle, neque Aegaeo ducere vela
 salo,*

*Cum quo Rhiphaeos possim conscen-
 dere montes,*

*Uteriusque domos vadere Memno-
 nidas.*

Adde Horat. Epod. I, 11-14. WYND.

199. *Gylippus* a Lacedaemoniis
 Syracusas adversus Athenienses dux
 missus, satis notus ex Thucydide. Cf.
 Obs.

200. *Meleteas* - *chartas*, Homericas.
 Melas, Μῆλας, fluvius Smyrnæ al-
 luens, ad quem Homerus natus, quin
 et, poetico loquendi more, ipsius
 esse filius ferebatur, inde Μελίττιος
 dictus: Vid. Intpp. h. l. Heins. ad
 Ovid. II Met. 247; Barth. ad Stat. II
 Silv. 3, 60.

205. *matura dies*, h. l. praematura,
 praeceps, festinata. Vide alia exem-
 pla ap. Broukh. Redit proprie res ad
 eandem notionem, quando aliquid
 praecocem maturitatem consequitur.

206. Novum hoc est, quod a poeta
 Pythagoreorum doctrina de metem-
 psychosi in carmen assumitur: quoniam
 alia non nisi loca infera, Elysium et
 campi piorum, memorari soleant: *ta-
 men* — *subtexam* v. 211 iungenda
 sunt; ubi illa forma, alicuius ani-
 mantis, in quem mutatus erit, exuta
 iterum humanam formam post lon-
 gum tempus receperit, seu *figure mu-
 tata finget me equum*: ipse, *figure*,
 specie corporis, *mutata*, *fingit*, trans-
 formatus ero, in equum percurrentem
 campos. Nos videmus poetam perpen-
 tem carmina pangere, ubi iterum re-
 vixerit: ita ut ne sic quidem ab hac

Seu me finget equum rigidos percurrere campos
 Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus,
 Sive ego per liquidum volucris vehar aëra pennis;
 Quandocunque hominem me longa receperit aetas, 210
 Inceptis de te subtexam carmina chartis.

malorum poetarum peste liberatos nos
 fore sperare liceat.

208. *tardi pecoris sim gloria taurus.*
 Ovid. I Art. 290:

*Candidus, armenti gloria, taurus
 erat.*

Conf. Virg. Ecl. V, 34. *Pecus* pro ar-
 mento.

210. *Quandocunque hominem m.*
nam spiritus, ut Ovid. XV Met. 167,
—eque feris humana in corpora transit
Inque seras noster.

211. *subtexam carmina.* Nempe te-
xere, contexere, detexere et reliqua
composita transferuntur ad ingenii
opera, V. Broukh.

SULPICIAE ET ALIORVM ELEGIDIA

Sequuntur carmina ad meum sensum mellitissima et venustissima ex tota antiquitate romana: diversae utique indolis adeoque diversi coloris a superioribus, ut, quomodo a viris doctis Tibullo tribui potuerint, vix intelligas; nam quod grammaticis et librariis hoc placuerit statuere, minus mirandum. Broukhusius quidem ea Tibulli non esse videbat (ad Tibull. Comment. p. 384), Tibulli tamen studiosum fuisse auctorem arbitrabatur, in quo me quidem assentientem non habet. Sulpiciae autem ea cum Barthio tribuebat, quae sub Domitiano floruit, et cuius adhuc Satiram de corrupto reip. statu habemus, (in minor. Poëtis Burmanni sub f.) tum alia, vix duo vel tria, eius fragmenta, quae post alios iterum collecta dedit vir doctus in Misc. Obs. crit. Vol. VII, T. III. Et fuisse Sulpiciae et Caleni amores valde notos, quippe quos ipsa puella carminibus celebraverat, ex Martiale constat, qui ea aetate vixit, lib. X, 35; fuerat tamen illa iam quindecim annos nupta Caleno, ut statim ex ep. 38 eiusdem libri apparet. Sed hanc Broukhusii sententiam recte destructam iverunt Vulpus ad lib. IV, 2, et Vir doctus in Misc. Obs. Vol. VII, p. 337 argumentis cum aliis tum his potissimum, quod Sulpicia castos in Calenum ma-

ritum amores carmine celebravit, nostra autem Sulpicia furtivos cum Cerintho amores prosequitur, et quod Messala, Carm. VIII memoratus, idem ille esse videtur, in cuius contubernio Tibullus vixit; quod si ita se habeat, dubitari vix posse, quin ad eius aetatem ea carmina referenda sint. Adiiciunt alia viri docti, in quibus tamen minus roboris et firmamenti esse videtur. Nam Cerinthum Sulpiciae amatorem eundem esse cum molli puero, quem Horatius I Sat. 2, 81 vellicat, quis affirmet? Illud autem nimis leve est, quod Quintilianus, qui in Instit. Orat. I, 11 extr. verba ex lib. IV, 2, 6, 7 respicere videtur, feminae adhuc viventis versibus vix usus fuisset; necesse itaque esse, ut illa Augusteo aevo vixerit. Servius tandem Sulpicius an idem ille Ciceronis familiaris fuerit, dicendi non minus arte quam iuris scientia clarus, pronuntiari nequit, quum plures Servii praenomine inter Sulpicios fuerint. Etiam inter eos, qui versibus minus severis luserint, Sev. Sulpicius aliquem refert Plin. Epp. V, 3.

Vulpus, quum Sulpiciam, quae Domitiani tempore vixit, recte ex hac disputatione submovisset, in alterum tamen illud incidit, ut Tibullo illa carmina assertum eat, inprimis propter dictionis et numerorum similitu-

dinem. Easdem partes Ayrmannus in Tibulli vita tuebatur §. 74 sqq. ut adeo Cerinthus ipse Tibullus, Sulpicia autem eadem cum Delia esset; esse carmina ea in ipso inventae florere scripta, primosque Tibulli amores celebrari; inde genus dicendi, quod caetera cum Albiano satis conveniat, ubertatem aliquam prodere. In quo docti viri iudicium equidem desidero; exilitatem potius ac tenuitatem in iis agnosco, tum defectum curae et diligentiae in poliendo carmine; sed eiusmodi defectum, cui cum urbanitate, elegantia ac venustate non male convenit, et qui pulchre in eodem opere una moratur. Porro si Cerinthus Tibullus habendus est, nonnulla in his carminibus tam absurda sunt, ut nihil supra; v. c. IV, 4, 15; 6, 8. Ita etiam lib. II, 2, quae ad Cerinthus scripta est a Tibullo, ad seipsum ab eo scripta est. Delia autem Sulpicia Servii Sulpicii filia esse non potest vel propterea, quod libertinam illam fuisse ex nostro, lib. I, 6, 67, probatum est. Tandem Tibullum, nostrorum poetarum more, ludere voluisse in fictis argumentis, a more et sensu antiquitatis abhorret; necdum in ullo ficto argumento, ne in divina quidem Popii epistola Eloisae, tantam sensus veritatem ac simplicitatem vidi, quanta in his carminibus est. Drama autem aliquod ex hoc elegidiorum numero componere velle, suavem ingenii lusum esse concedam equidem, sed ad meum sensum haud probabilem.

Relictis itaque iis, quae ab aliis temere et iudicio ante causam cognitum constituto posita sunt, videamus, quid ex ipsis carminibus intelligi vel colligi possit. Constat igitur primum, esse ea in Sulpiciam puellam, Servii Sulpicii f. (IV, 10, 4) et in Cerinthus, ab ea amatum puerum, scripta.

Porro esse alia ex Sulpiciae persona scripta (Carmen III, V, VII, VIII, X, XI, XII, forte quoque VI), ut tamen pro certo affirmari nequeat, sine eius manu an poetae alicuius lusu exarata: et sunt pauci alii Elegi ad Cerinthus vel Sulpiciam, qui alium, quam alterutrum, auctorem manifeste habent: v. Carmina mollissima II et IV. Discriminis tamen aliquid inter hos et illos elegos ex carminis indole vel colore deprehendi non potest. Etiam illud notabile, Sulpiciae confidentiam aliquam in amoris confessione, Cerinthus vero pudorem ac timorem (v. inprimis El. V) tanquam admodum adolescentuli observari.

Atque hoc probabile facere potest, aetate eam puerum anteisse; forte etiam Cerinthus non aequae illustri loco natum fuisse. Sulpiciae quidem gentis nobilitatem fuisse summam, nota res est. Cerinthus autem formosus puer et quem multae puellae adamarent (Carm. V, 3, 4) humili et obscuro adeo loco natus esse vix potuit; valde enim blandis et honestis verbis a Sulpicia eum compellatum videas. Itaque dubito an libertinae conditionis haberi possit. Forte illa fuit peregrini ortus, ut pater Graecus esset natione, qui domi illustri loco natus esse poterat, Romae tamen civitatis ius non habebat. Ex quo enim omnis terrarum orbis Romam confluere coeperat, multi ex opulentioribus Graeciae Asiaeque splendide satis ibi vivebant, literis quoque et vitae elegantia conspicui. Fuit forte Cerinthus ex hoc genere: neque adeo mirum, Eleg. III venationi vacare eum, cuius studium ut parenti ille relinquat, puella precatur. Illud certe per omnia haec carmina animadvertere mihi videor, fuisse Sulpiciae amorem talem, qualis v. c. futurus esset, si regia puella nostro tempore nobilem

hominem amaret. Fuit tamen puella mirae venustatis et quae ipsam Venerem ipsasque Charitas referret ore et toto corporis habitu (Eleg. II), petita illa et procata a multis iuvenibus (Eleg. IV, 20), inter quos Messalla fuit, hoc est, unus ex Messallarum familia; plura enim inferri non possunt ex Carm. VIII. Puellam autem ipsam a poetica non alienam fuisse, hoc docet, quod Carm. VI, 2, *docta puella* appellatur.

Etsi itaque res ad liquidum perducere nequit, probabile tamen fit, lusus hos esse variorum hominum elegantium et nobilium, variis temporibus variisque de causis compositos, sed ea aetate, qua Romae in nobilissimis gentibus vigeant literarum studia cum urbanitate coniuncta, qualis illa Augusteo aevo fuit. Ab ipsa Sulpicia magnam partem ea esse profecta, ni-

hil est quod credere prohibeat. Vt in Tibulli codicem ea reicerentur, cum aliae causae casusque ferre potuere, tum argumenti similitudo, et temporum forte, quibus ea scripta sunt, a Tibullo non remotorum, ratio. Tum vero lib. II Tibulli duae sunt elegiae ad Cerinthum scriptae, qui utique idem cum hoc haberi potest, quem Sulpicia amavit: etsi puella, quam sibi e. l. desponsam habet, Sulpicia esse nequit.

Redeunt haec omnia ad probabilitatem aliquam, cui nondum vidi quod repositum esset, nisi alia ab alia probabilitate petita, quae per se nihil habet, quo se commendat, nisi iam opinionem aliquam animo conceptam attuleris. In re itaque, quae in varias partes disputari potest, suo ut unusquisque fruatur iudicio, aequum est.

CARMEN II

Sulpicia est tibi culta tuis, Mars magne, Kalendis;
 Spectatum e coelo, si sapis, ipse veni.
 Hoc Venus ignoscet; at tu, violente, caveto,
 Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
 Illius ex oculis, quum vult exurere divos,
 Accendit geminas lampadas acer Amor.
 Illam, quicquid agit, quoquo vestigia movit,
 Componit furtim subsequiturque decor.

CARMEN II.

In Sulpiciam Kalendas Martias celebrantem scriptum est carmen, quod, si miram venustatem cum urbanitate romana nativoque orationis lepore coniunctam cogito, inter elegos latinos praestantissimos facile hosce habendos esse arbitror. Occurrunt porro in eo notiones exquisitiores et doctiores, scilicet decori, τῆς χάριτος, vix alibi obviae. Certe in hoc carmen nunquam incidi, quin novam, eamque miram voluptatem ex eo perciperem.

1. *tuis* — *Kalendis*, Martiis. Eas autem uxoribus et puellis sacras festasque habitas fuisse, sup. III, 1, vidimus.

2. *si sapis*, si iudicium et sensum elegantiae habes. Propert. IV, 6, 83:

*Gaude, Crasse, nigras si quid sapis
 inter arenas.*

h. e. si sensum habes. HERN. *Si sapis*, h. e. si tibi prospicias. Catull. 35, 7:

Quare, si sapiet, viam vorabit,

h. e. si rebus suis prospiciet. WVND.

3. *Hoc Venus ignoscet*, propter summam puellae pulchritudinem.

Prop. II, 21, 3, a Broukh. laudatus, ad Iovem, ut puellae aegrotanti succurrat:

*Hoc tibi vel poterit coniux ignoscere
 Iuno.*

4. *Ne tibi miranti* t. Ita saepe poëtae de iis, qui magna miratione perculsi sunt. Propert. IV, 4, 21:

*Obstupuit regis facie et regalibus
 armis,*

Interque oblitus excidit urna manus.

Alia exempla Vulpius conguessit. Propior ad h. l. spiritus est in Petron. c. 126 extr. HERN. Vide etiam quae Phoebo stupore perculso evenerint, Ovid. Met. II, 601. *Excidere* in hac re usitatius quam *cadere*. WVND.

5. *Illius ex oculis*. Hoc acumen placere poterat illa aetate, qua nondum vulgaris usus illud obtudisset nec in contemptum adduxisset.

7. *agit* — *movit*. Praesens et perfectum iuncta vides, ut in Virg. Aen. II, 12:

*Quamquam animus mēminisse horret
 luctuque refugit.* WVND.

8. *Componit* f. — *decor*, h. e. omnem

Seu solvit crines, fuis decet esse capillis;

Seu comsit, comitis est veneranda comis. 10

Vrit, seu Tyria voluit procedere palla;

Vrit, seu nivea candida veste venit.

Talis in aeterno felix Vertumnus Olympo

Mille habet ornatus, mille decenter habet.

Sola puellarum digna est, cui mollia caris 15

Vellera det succis bis madefacta Tyros,

Possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis

Cultor odoratae dives Arabs segetis,

eius habitum cultumque decor temperat. *Componere* est ornare, decenter disponere. V. Burman. ad Petron. c. 67, ad Ovid. I Art. 160. H. Illius habitus ubique est decens, incessu inprimis conspicuus. Vid. Mitsch. ad Horat. T. I, p. 63. Personam nunc non fingit Tibullus. Cf. ad III, 5, 16. WVND.

10. *veneranda comis*, augusta, *εὐρυα*. Cf. sup. ad I, 7, 56. Vulpus comparat *laetos honores* Virgilii I Aen. 588, quamquam *honor*, si pro pulchritudine ponitur, potius ductus est ex graeco *καλόν*.

11. *Vrit, seu T.* — Est illud exquisitissimae et rarae formae, utrumque colorem, et purpureum et candidum, eandem feminam decere, neque quidquam vel gratiae vel venustatis detrudere. Plerumque enim, ut ait Ovid. III Art. 180 loco a Vulp. laudato: *Pulla decent niveas — Alba decent fuscus* — (Ita olim scripsi: vereor tamen, ut hoc de colore nimis subtile et argutum sit. Vt poeta, simpliciter dixit, omnigenum vestitum eam decere) *voluit procedere*, procedit: ut solet Tibullus. HEYN. *Tyria procedere palla*. Constructio eadem Prop. I, 2. Add. Tibull. I, 9, 70. WVND.

12. *venit*, it, prodit, simpl.

13. *Vertumnus*, priscis Italis symbolum anni vicissitudinum ac temporum, mox poetis fabulis tractari et ornari coepit. Locus class. apud Propert. IV, 2, 21 sqq. At Ovidius multa novavit Met. XIV, 642 sqq. In nostro autem loco illud notabile est, quod in Olympo Vertumno locus est; quam alias inter deos agrestes ille sit. Similem observationem v. ad Virgil. Aen. XI, 532. Eleganter etiam et ad rem accommodate pro formis *ornatus* ei tribuit: *jelix* autem, quatenus aliquid praecipui habet ea in re praec aliis diis; ut in illo: *Felix arte sua*. HEYN. Mitscherlichii sententiam de Vertumno in coelo degente vid. ad Horat. T. II, pag. 387. WVND.

15 - 20. Suave hoc: dignam illam esse omnibus ornamentis vel exquisitissimis, quippe quae eam unice deceant: nullam aliam puellam tam mirifice oruent- *bis madefacta vellera*, purpura dibapha; et quae *possideat*: ellipsis paullo durior. HEYN. Sane *possideatque*, pro, et quae possideat; quae ex antecedenti omi assumendum est; de qua constructione vid. Ruhn. ad Hymn. in Cerer. 151, p. 27 praecclare agentem. — *Segetis*. Cf. Not. ad I, 3, 61. — De Arabia odorifera vid. Plin. V, 11. WVND.

Et quascunque niger rubro de littore conchas
 Proximus Eois colligit Indus equis.
 Hanc vos, Pierides, festis cantate Kalendis,
 Et testudinea Phoebe superbe lyra.
 Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos:
 Dignior est vestro nulla puella choro.

20

CARMEN III

Parce meo iuveni, seu quis bona pascua campi,
 Seu colis umbrosi devia montis, aper.
 Nec tibi sit duros acuisse in proelia dentes;
 Incolumem custos hunc mihi servet Amor.

20. *niger* — *Indus*, Aethiops, qui ad mare Arabicum accolit. Sic sup. II, 3, 56:

— *comites fuscī, quos India torret,*
Solis et admotis inficit ignis equis.

Notissimus vocis Indorum et Indiae usus. Cf. ad Virg. G. II, 116; IV, 293, ubi v. *Burma*. Sive *mare rubrum* latius dictum putes, ipsos Indos orientales intelligere licet. (Et hoc hand dubie praestat facere: quum hic *Indus proximus Eois equis*, h. e. Soli orienti, adeoque plagis Orientis remotissimis, memoretur). HEYN. *Litas rubrum*. India remotissima intelligenda. Catall. XI, 2:

Sive in extremos penetrabit Indos.
Litus ut longe resonante Eoa Tun-
ditur unda.

qui locus integer est. De conchis colligendis vid. III, 3, 17. WVND.

22. *testudinea* — (*lyra*) lyra testudi-

ne distincta et ornata. Sic Phoebe supra lib. III, 4, 37 erat *fulgens testudine et auro lyra*.

24. *Dignior est vestro nulla puella choro*. Non videtur esse: quae a vobis in chorum asciscatur, in Musarum numerum referatur. Nimis argutum forte hoc et a sententia alienum. Cantare enim puellae laudem Musae iubeantur. Igitur *chorus* h. l. de cantu chori accipiendum: nulla est dignior, quae vestro carmine celebretur. HEYN. *multos in annos*, pro *multos per annos*. Liv. I, 15; Varro de R. R. II, c. 5; adde ille Hom. Odyss. IV, 595. WVND.

CARMEN III.

Sulpicia conqueritur, Cerinthum suum venatum abiisse.

3. *Nec tibi sit* — *acuisse*, neve acnas. V. ad I, 6, 24. HEYN. Ita scribendum foret *neu*. Tu vide Not. ad I, 6, 24, et de pentametro Obs. ad I, 2, 30. WVND.

Sed procul abducit venandi Delia cura.

O pereant silvae, deficientque canes!

Quis furor est, quae mens densos indagine colles

Claudentem, teneras laedere velle manus!

Quidve iuvat furtim latebras intrare ferarum?

Candidaque hamatis crura notare rubis?

Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,

Ipsa ego per montes retia torta feram;

Ipsa ego velocis quaeram vestigia cervi,

Et demam celeri ferrea vincla cani.

Tunc mihi, tunc placeant silvae, si, lux mea, tecum

Arguar ante ipsas concubuisse plagas.

Tunc veniat licet ad casses, illaesus abibit,

Ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.

Nunc sine me sit nulla Venus, sed lege Dianae,

5. *abducit venandi Delia cura.* Diana eum abducit cura et studio venandi. Cf. Obss.

7. *Quis furor est, quae mens.* Sophocl. Trachin. 882:

Τίς θυμός, ἡ τίς νόστος; WVND.

8. *teneras laedere velle manus)* laedere velle pro laedere, ut I, 2, 92; III, 4, 4, hoc vero pro secare, cruentare. Supra II, 3, 10:

Laederet aut teneras pustula rupta manus.

Sic laesae genae pro ungue dilaniatis ap. Ovid. I Am. 7, 40, et alibi. Idem I Met. 509:

Me miserum! ne prona cadas, indignave laedi

Crura secant sentes.

10. *hamatis crura notare rubis.* Notare, cruentare. Proprie exprimit sulcos et cicatrices, quae in cute discerpta remaneant, ut Ovid. I Am. 7, 5. — *ungue notare genas.* Sic notae in

collo apud Horatium et Ovidium sunt vestigia dentis in lenta cute.

11. *ut t. dummodo; vagari,* per saltus et silvas, quod alias adiici solet.

12. *retia torta.* Quia ex filis tortis, sive ex lino torto seu cannabi. Ad sententiam conf. sup. I, 4, 50. *Nec — Dum placeas, humeri retia ferre negent.* Propert. II, 15, 17. *Ipsae ego venabor* etc. et similem locum Phaedrae ad Hyppolytum in Ovid. Epist. IV, 37 sq. et de Venere cum Adonide vagante X Met. 533 sqq. HERN. *retia torta,* Horat. I, 1, 28, *teretes plagas* dixit, ubi vid. Mitscherl. WVND.

16. Docte dictum puta pro: requiescam tecum in propetulo, in spruce. HERN. Comparandus est locus Tibull. II, 3, 71. WVND.

18. *Ne V. — turbet.* Inversa est oratio pro vulgari: amoris nostro vacantes patiuntur eum illaesum abire, ne in medio cursu turbentur gaudia nostra. HERN. Vid. ad Virg. Eclog. III, 74, 75. WVND.

Caste puer, casta retia tende manu;
 Et quaecunque meo furtim subrepet amori,
 Incidat in saevas diripienda feras.
 At tu venandi studium concede parenti,
 Et celer in nostros ipse recurre sinus.

CARMEN IV

Huc ades et tenerae morbos expelle puellae,
 Huc ades, intonsa Phoebe superbe coma.
 Crede mihi, propera, nec te iam, Phoebe, pigebit
 Formosae medicas applicuisse manus.
 Effice, ne macies pallentes occupet artus,
 Neu notet informis candida membra color;
 Et quodcunque mali est, et quidquid triste timemus,
 In pelagus rapidis devehat amnis aquis.
 Sancte, veni, tecumque feras, quicunque saporis,
 Quicunque et cantus corpora fessa levant;

21. *subrepet amori.* Amorem mihi debitum intercipiet, ad se avertet.

22. *Incidat* — Gravis est sententiae enuntiatio; precatur, ut illam diripiant feras, quod ardentem decet puellam. Verbis lenioribus convenienter usus est Septimius Catull. 45, 6. Caeterum lupos tum temporis in Italia fuisse haud raros recordaberis. — De locutione *incidat diripienda* vid. Not. ad III, 6, 28. WVND.

24. *in nostros recurre sinus.* Conf. Propert. III, 20, 10:

In nostros curre puella sinus. W.

CARMEN IV.

Ad Apollinem pro aegrotante Sulpicia, ut deus et ei succurrat et Cezinthum amatorem anxio metu liberet.

TIBULLI *Carm.*

3. *nec iam te — pigebit.* Pato, pro, nec te pigeat; more graeco: μή κατεχέσθης pro μή κατόχνη.

6. *Neu notet informis candida membra color* Color *informis* est luridus, pallor. *Notare* h. l. est deformare; nam et macula, naevus et omne vitium notae genus est.

8. *In pelagus r.* Ductum a genere expiationis, purgamentis in aquam profluentem deportatis; v. Intpp. ad Virg. Ecl. 8, 101.

9. *sapores.* Medicamenta somnum facientia, ὕπνιστά; v. Cornel. Nepot. Dion. 2; cf. h. l. Broukh. ΗΣΥΝ. *Recepi saporis.* WVND.

10. *corpora fessa.* Exquisite de aegris dicit Ovid. Epist. XXI, 14:

Adiuvor et nulla fessa medentis ope,

D d

Neu iuvenem torque, metuit qui fata puellae,
 Votaque pro domina vix numeranda facit;
 Interdum vovet, interdum, quod langueat illa,
 Dicit in aeternos aspera verba deos.
 Pone metum, Cerinthe; deus non laedit amantes. 15
 Tu modo semper ama, salva puella tibi est.
 Nil opus est fletu; lacrimis erit aptius uti,
 Si quando fuerit tristior illa tibi.
 At nunc tota tua est; te solum candida secum
 Cogitat, et frustra credula turba sedet. 20
 Phoebe, fave, laus magna tibi tribuetur, in uno
 Corpore servato restituisse duos.
 Iam celebrer, iam laetus eris, quum debita reddet
 Certatim sanctis laetus uterque focis.
 Tunc te felicem dicet pia turba deorum, 25
 Optabunt artes et sibi quisque tuas.

sic inf. Eleg. 11, 2; sup. I, 5, 9; v. Intpp. ad Sever. Acta. 624.

11. *puellae*. Dandi casu accipit Statius; argutius quam facere necesse est. HEYN. - *fata* h. e. mortem, Ovid. Her. XIX, 106; ib. 118. — Mox *vota facit*. Nam vota faciunt qui ea exsolvenda suscipiant; cf. Catull. IV, 22. WVND.

18. *tristior*. Irata; Propert. I, 6, 10:

— — *Illā minatur,*

Quae solet ingrato tristis amica viro.

conf. Broukh.

19. *candida*. Pulchra, ut verbum explicat Broukh.; cf. sup. III, 6, 1. Sed magis placet Vulpii interpretatio, qui reddit: simplex, aperta, sine dolo, ex animo amatorem redamans. H. Ad animi candorem epitheton referri

contextus iubet, et poetarum honorum ratio, qui epitheta ad rem propositam accommodant. WVND.

20. *credula turba*, amatorum. - *sedet*, exspectat, putat se amari.

22. *restituisse duos*, nempe salutem, servasse duos.

23. *Iam celebrer, iam laetus eris*. Vidimus *celebrem deum* iam sup. II, 1, 83, cuius nomen celebratur laudibus et carminibus. Magnum et omnium vocibus celebratum erit nomen tuum, o Phoebe. *Laetus*, quandoquidem sacris votisque gaudent dii: sed v. Obs. HEYN. - *celeber*, ad Horat. II, 12, 20. WVND.

23. *debita*. Ex voto. HEYN. Vid. Obs. ad I, 3, 32. De voto similiter dixit Propert. II, 21, 60:

Munera — debita redde. WVND.

CARMEN V

Qui mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,
 Atque inter festos semper habendus erit.
 Te nascente, novum Parcae cecinere puellis
 Servitium, et dederunt regna superba tibi.
 Vror ego ante alias; iuvat hoc, Cerinthe, quod uror,
 Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
 Mutuus adsit amor, per te dulcissima furta,
 Perque suos oculos, per Geniumque rogo.
 Magne Geni, cape dona libens, votisque faveto;
 Si modo, quum de me cogitat, ille calet.
 Quod si forte alios iam nunc suspirat amores,
 Tu precor, infidos, sancte, relinque focos.
 Nec tu sis iniusta, Venus: vel serviat aequae
 Vincit uterque tibi, vel mea vincla leva;
 Sed potius valida teneamur uterque catena,

CARMEN V.

Sulpicia ad Cerinthum, in cuius die natali vota pro amoris mutui constantia facit.

1. *hic mihi sanctus*) *honoratum diem* Virgilius dixit Aen. V, 49.

3. *Parcae cecinere*. Vid. I, 7, 1. *Elegantissimi sunt versus mollissimi carminis*.

4. *dederunt regna superba tibi*) *regna superba*, v. I. 9, 80. *dederunt, tibi vaticinati sunt, promiserunt*. Ita et alias *dare* pro *destinare*, adeoque etiam pollicendo.

6. *de nobis mutuus ignis*, de nostro igni quasi particula aliqua, alias esse deberet in nos vel nostri.

10. *Si modo — calet*, amore contactum et commotum habet animum, quoties mei memoria subit. V. Obs.

Genium autem in carmine in diem natalem recte compellari senties.

11. *suspirat amores*, ut I, 6, 35:

Te tenet, abhinc alios suspirat amores.

ubi v. Obs.

12. *infidos — focos*, focos in domo perfidi amatoris.

13. *serviat*. Vide Mitscherl. ad Horat. T. I, pag. 301, et p. 429. WYND.

15. *Sed potius valida*. Idem color orationis, ac sup. I, 2, 65, 66:

Non ego, totus abisset amor, sed mutuus esset,

Orabam; nec te posse carere velim.

H. Confer Mitscherlichium docte de hac re disputantem ad Horat. T. I, p. 395. WYND.

Nulla queat posthac quam soluïsse dies.
 Optat idem iuvenis, quod nos, sed tectius optat;
 Nam pudet haec illum dicere verba palam.
 At tu, Natalis, quoniam deus omnia sentis,
 Adnue; quid refert, clamne palamne roget?

20

CARMEN VI

Natalis Iuno, sanctos cape turis honores,
 Quos tibi dat tenera docta puella manu.
 Tota tibi est hodie; tibi se laetissima comsit,
 Staret ut ante tuos conspicienda focos.
 Illa quidem ornandi causas tibi, diva, relegat;

3

17. *tectius optat*, ad pudorem ingenii adolescentuli referendum. Vid. Obs. HEYN. Eadem, puto, de causa, quam IV, 6, 15, 16 allatam vide. W.

19. *Natalis — deus*. Notandus hic locus est de deo Natali, seu Genio, non saepe in poetis obvio. Conf. sup. II, 2, 1.

CARMEN VI.

Ad Iunonem in natali puellae, quam Sulpiciam esse credere licet, si reliqua carmina compares. Sunt hi elegi mirifico lepore et vere arbana venustate imbuti. An ab ipsa puella scripti sint, quis affirmet vel neget, quum auctoritas idonea nulla sit?

1. *Natalis Iuno*. Vt viri Genio suo, ita mulieres Iunoni sacrificabant natali suo. Cf. sup. III, 6, 48. Vid. Dousa Praecid. c. 19, ubi ille ad tædium usque copiosus est in diluendo hoc, quod Iuno matronalis pudicitiae dea ab impudica puella invocatur; nec tamen rem expedit. A Iunone matrona diversissima notio est Iuno-

nis, quatenus illud nomen erat Genii muliebris seu Geniae. In Vasis Etruscis, quae vocant, illa passim occurrere putatur sub alatae ac comitae paelae habitu. Est enim omnis haec Geniorum religio ex Etruria propagata per Italiam: alio modo quam *Antropos* per Graeciam.

2. *docta puella*, spectat ad poetices studium.

3. *Tota tibi est hodie*, h. e. totam se hodie tuo cultui et honori destinavit et quasi consecravit; fere ut Galli loqui solent - *laetissima*, festo ornata. Nam quae festa sunt, eadem dicuntur laeta. HEYN. *tibi se — comsit*. Cf. Horat. I, 5, 4: *cui flavam religas comam*. WYND.

4. *conspicienda*, ut I, 2, 72:

Insideat celeri conspiciendus equo.

HEYN. Sic *insignis* I, 3, 32. WYND.

5. *ornandi causas tibi, diva relegat*, ad te refert. Pat. II, 64: *Invitiam rei in auctorem relegans*. Cf. h. l. Vulp.

Est tamen, occulte cui placuisse velit.
 At tu, sancta, fave, ne quid divellat amantes,
 Sed iuveni, quaeso, mutua vincla para.
 Sic bene compones; ulli non ille puellae
 Servire, aut cuiquam dignior illa viro. 10
 Nec possit cupidos vigilans deprendere custos,
 Fallendique vias mille ministret Amor.
 Adnue, purpureaque veni perlucida palla;
 Ter tibi fit libo, ter, dea casta, mero.
 Praecipit en natae mater studiosa, quid optet; 15
 Illa aliud tacita clam sibi mente rogat.
 Vritur, ut celeres urunt altaria flammae;

7. *fave, ne nox d.*) effice, ut noctu simul sint: ne veniat nox alteri sine altero vigilanda. *Sancta*: v. ad II, 5, 43. *HEYN*. Equidem recepi *quid*. Vid. *Obs.* *WVND*.

8. *Sed iuveni q. mutua vincla para*, fac ut ille mutuo puellam amet.

9. *Sic bene compones*. Sic par praeclearum erit. Ductum a re gladiatoria. Cf. *Vulp.* et *servire* de amore toties vidimus.

10. *Servire* — *dignior*, ad Graecorum loquendi normam, *ἄξιος* cum infinitiv. *Thucyd.* I, 70. Cf. supra II, 6, 43; III, 1, 8. *WVND*.

11. De sententiarum iunctura consulas supr. I, 8, 33, 35. — Mox de Amore vias fallendi ministrante eadem habes I, 8, 56. De verbo *fallere* compara Not. ad I, 2, 55. *WVND*.

13. *purpureaque veni perlucida palla*) *Palla* deorum communis vestitus, ut operose ad h. l. et ad I, 7, 46 docet *Broukhusius*: cf. III, 4, 35. Etsi hoc ipsa res satis docere poterat. Quis enim ferat deum tunicatum aut alte praecinctum? *perlucida*, quia ipsa palla erat pellucida, e tenui bysso te-

xta. Notae sunt Coae vestes. V. sup. II, 4, 29. Non igitur corpus deae putandum est fuisse pellucidum, ut nuda deae membra per byssum oculis metiri liceret, id quod ne per pallam quidem tenuissimam fieri poterat: nam superiniecta illa erat tunicae, plerumque etiam aliis vestimentis interioribus. Aliter res se habet, si membrorum formam et circumscriptionem (*εἶδος καὶ περιγραφή*) istum habitum prodidisse dicas; ut in signis scite factis fit. *HEYN*. *Perlucida*. adde *Iuven.* Sat. II, 78: *Cretice, perlucet*, h. e. pellucida toga indutus incedis. *Perlucere* significat lucem transmittere. — Laudant *Martial.* XII, ep. 38. *WVND*.

14. *Ter tibi fit libo*) fit, ut *Virg.* *Ecl.* III, 77: *Cum faciam vitula etc.* *Libo*, v. II, 2, 7; I, 7, 53. Occurrunt puellae Geniis liba ferentes passim in Vasis Etruscis, quae vocant, si modo, quod probabile fit, interpretatio recte se habet. Cf. *Passerii Vasa Etrusca* T. I, p. 68.

15. *mater studiosa*, nempe filiae, studens eius *commodis*.

Nec, liceat quamvis, sana fuisse velit.
 Sit iuveni grata, ac veniet quum proximus annus,
 Hic idem votis iam vetus adsit amor.

20

CARMEN VII

Tandem venit amor, qualem texisse pudore,
 Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor.
 Exorata meis illum Cytherea Camenis
 Attulit, in nostrum deposuitque sinum.
 Exsolvit promissa Venus; mea gaudia narret,

5

18. Prorsus ut II, 5, 110:

Et faveo morbo: tam iuvat ipse dolor.

et ut ille in Anthol. Lat. lib. III, ep.

194:

Hic furor, hic, Superi, sit mihi perpetuus!

fuisse, esse, sana, non uri.

19. 20. Sic iuveni.... Quum proximo anno natalis redierit, hic idem, tum iam vetus, amor adsit iuveni, votis gratis, vel votis gratis iuveni. At v. Obs. HEYN. Restitui *Sit — grata, ac —*. Mox *iam vetus*; cf. Iuv. Sat. III, 206:

Iamque vetus graecos servabat cista libellos. WVND.

CARMEN VII.

Potita votis suis puella et amatoris amplexibus perfruita exultat prae gaudio. Videtur carmen respondere superioris. V. ad Caem. II pr.

1. *Tandem venit amor*, de amoris fructu, qui tandem ipsi obtigit, accipio; quem prae pudore celare, minus honorificum sibi ducendum putat, quam palam eum sateri.

2. *Quam.* Cf. Ovid. Heroid. XX, 45:

Vt partem effugias, non omnia retia falles,

Quae tibi, quam credis, plura tenebit Amor.

Soph. Electr. 597:

Kai ε' ἔγωγε διέκτες

ἢ μητ' οὐκ ἔλασσον εἰς ἑμῆς νῆπον.
 WVND.

3. *illum*, int. puerum, ut recte Vulpius. Tum *meis Camenis exorata* quod ait, credere iubet, puellam carminibus lusisse, in quibus Venerem sibi propitiam precibus ac votis redderet.

4. *in nostrum.* Recte, quamquam praecesserat *meis*. Sic I, 9, 48:

At me nunc nostri Pieridumque pudet. WVND.

5. *Exsolvit promissa Venus*, quanam? roges. Nempe, quae sacris et votis factis a diis expetuntur, in ea quasi consentire, ea promittere ipsi, honorum memores, videntur.

Dicetur si quis non habuisse suam.
 Non ego signatis quidquam mandare tabellis,
 Me legat ut nemo, quam meus, ante, velim:
 Sed peccasse iuvat; vultus componere famae
 Taedet; cum digno digna fuisse ferar.

10

CARMEN VIII

Invisus natalis adest, qui rure molesto
 Et sine Cerintho tristis agendus erit.

6. *Dicetur si q.*, h. e. narrent sane meos amores et furta, ferant fabulis, invidia scilicet stimulante, qui ipsi sua potiti non sunt; nam hoc est, habere suam puellam. Propert. III, 6, 22:

Me doceat livor, mecum habuisse meam.

7. 8. *Non ego — Ne legat.* Tam longe se ab omni cautione, ne divulgetur amor suus, abesse significat puella, ut ne signatis quidem tabellis animi sensa et gaudia includat, quibus effici poterat, ut praeter amantem nemo alius ea legere posset: immo vero palam amorem suum fatetur et peccasse iuvat.

8. *Ne legat id nemo*, ne quis intercipiat, captet, et cognoscat. Nam ne alii, praeter enim, ad quem mittuntur, legant tabellas, eas signamus. At illa ne obsignatis quidem tabellis amorem suum credere sustinebit; palam vult eum prae se ferre. Propert. III, 6, 26:

Aut tua cum digitis scripta silenda notas.

HEYN. Mutavi hunc locum. Vid. Obs.

Sensus est: Omnino amorem meum celare nolo, nec signatis uti velim tabellis, ut nemo me, verba mea, legat ante quam meus. WVND.

9. *vultus componere famae.* Dativus cui, in cuius rei gratiam. HEYN. Sensus: vultu dissimulare crimen, si quod est. WVND.

10. *digna fuisse.* Honestum nequitiae vocabulum esse, fuisse. Ovid. II Am. 8 extr.:

Quoque loco tecum fuerim etc.
 cf. Broukh.

CARMEN VIII.

In villam ad natalem suum celebrandum abducta Sulpicia se ab amatore suo divelli aegre fert. Messalae fuisse in eo itinere et festo apparatu partes aliquas, ex vs. 5 colligitur, unde etiam suspicio fit, Messalam amavisse Sulpiciam. An vero Messala ad natalem celebrandum ras cum invitaverit, quod Scaliger tanquam exploratum ponit, eundem non diserte commemoratum video. Quid? quod nec illud admittendum videtur, quod ad natalem suum in villa celebrandum illa abducta putatur? Nam q. 26

Dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellae?

Atque Aretino frigidus Arnus agro?

Iam nimium Messala mei studiose quiescas,

Non tempestivae saepe propinque viae.

Hic animum sensusque meos abducta relinquo,

Arbitrii quoniam non sinis esse mei.

quenti carmine potius sic statuendum: quavis alia de causa rus illam abiisse: incidisse tantum iter in illum ipsum diem, qui puellae natalis erat. Nam Cerinthi vix esse potest, quia *invisus* adiectum est. HEYN. Dicit puella *invisum* sibi esse natalem suum, si rure et sine Cerintho celebrandus sit, rogatque Messalam, qui eo abducturus erat Sulpiciam, ut iam quidem itinere desistat. WVND.

4. *frigidus annus*, anni pars, hiems. Vid. sup. ad I, 1, 13. *Eretino agro*, in Sabinis. V. Obs. H. Recepti *Aretino* — *Arnus*. WVND.

6. *Non tempestivae saepe propinque viae*. Assiduitatem Messalae molestam et importunam deprecatur puella. Sed verba antiqua non tenemus. V. Obs. HEYN. Vide tamen Obs. ad hunc locum. WVND.

7. *Hic*, nempe in urbe, dum Cerinthus hic est. H. Verissime. Errant, qui agrum Aretinum intelligunt. W.

eod. *sensusque meos*, ita ut ruri nullum sensum, nullam voluptatem et delectationem perceptura sim. H. Diversa sunt: *animum sensusque meos hic relinquo*, et: *animus sensusque me relinquant*. Hoc quid sit, discere ex Ovid. Met. X, 458, 9:

at illi

*Poplite suociduo genua intremuere,
fugitque*

Et color et sanguis, animusque reliquit euntem.

Hic prius locum habet. Dicit enim puella, animum suum esse apud Cerinthum. Comparandus est locus caetera diversus Liv. 27, 17: *Itaque corpus duntaxat suum ad id tempus apud eos fuisse; animum iam pridem ibi esse, ubi ius ac fas crederent coli.* — *Abducta*, ex urbe a Cerintho meo. Vsum verbi illustravit Heinsius in Syllog. tom. 2, p. 349 et Drakenb. ad Liv. 27, 29. — De vers. sequent. vid. Obs. WVND.

CARMEN IX

Scis, iter ex animo sublatum triste puellae?

Natali Romae nos sinit esse suo.

Omnibus ille dies nobis natalis agatur,

Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

CARMEN IX.

Paullo obscurior horum versiculorum sententia est, quod ignoramus, ad quem et a quo scripti illi sint. Videntur ab aliquo, qui puellae et Ceriali amoribus favebat, alliti fuisse tabellae ceratae atque ad sodalem missi. Solebant enim homines ingeniosi, equestri quoque loco nati, in domibus illustrium hominum versari, ut in Maecenatis, Messalae: forte etiam sic domum Sulpiciorum frequentabant. Certe scribit aliquis ad alterum, nuntiatque, Sulpiciam, itinere sublato, Romae mansuram, adeoque contingere hoc, ut natalis hilariter celebrari possit ab omnibus, nemine ruri absente.

1. *iter ex animo sublatum*, ut dicimus *eximere metum*, *curas*. Scholiger: sustulit iter ex animo puella, hoc est: dearevit non ire. Forte res ita se habuit. Potuit tamen et ab iis, in quorum manu puella erat, consi-

lium mutari. HEYN. Iunge: *ex animo puellae*. Optaverat enim Sulpicia, ut Messala iam quidem itinere desisteret. — Caeterum signum interrogationis in fine versus addidi. WVND.

2. *nunc sinit*, sc. is, qui puellam in potestate habet, seu maritus, seu qui sperat coniugio puellae se esse potiturum, Messala, seu quis alius, esse eam Romae natali suo. V. Obs. HEYN. Restitui *nos*. — *sinit* haud dubie Messala. Nimirum de re nota scribitur. WVND.

3. *nobis natalis agatur*, vel, ille dies natalis nobis omnibus agatur; vel, ille dies nobis natalis nostri instar agatur, hoc est hilariter, utpote qui fortuna tua, aequae ac nostra, laetamur, ut Ayrman. §. 82 explicat. Vtrumque languet.

4. *forte venit*, forte fortuna, quum non speraremus fore, ut manente in urbe puella celebrare eum contingeret.

CARMEN X

Gratum est, securus multum quod iam tibi de me
 Promittis, subito ne male inepta cadam.
 Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
 Scortum, quam Servi filia Sulpicia:
 Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
 Nec cedam ignoto, maxima cura, toro.

CARMEN X.

Etsi obscura res est, tamen aliquid incidisse necesse est, cur Sulpicia Cerrintho irascetur. Forte ille vulgaris puellae amore captus aut erat aut esse putabatur. Sulpicia nobilitatis sui generis suaeque dignitatis memor amara ironia eum exagitat et amorem se suum in digniores iuvenes transferre velle minatur.

1. *Gratum est.* Ironice dictum: uti alias, placet. Iuvat vero, inquit puella, quod de me, h. e. mei amoris erga te pertinacia tam multum tibi promittis, et me ne iniuria quidem provocatam moveri putas, ut ne alieno amoris succumbam. HEYN. *Iunge securus multum*, et compara Ovid. Am. II, 19, 37:

At tu formosae nimium secure puellae. WYND.

2. *subito ne male inepta cadam)* ne ab voce *securus* pendet: *securus ne cadam*, nihil metuens. *Cadere* verbum nequitiae, ut *succumbere*, *subsidere*, pro peccare. Sed *male inepta*, h. e. nimis stolidi, quorsum pertinet? nempe, quae posthaberet tam pulchrum iuvenem alii forte minus formoso. Ita Propert. II, 22, 14:

Haec te non meritum totas expectat in horas:

At tu nescio quas quaeris, inepte, fores.

Sententia autem puellae stomachabundae omnino haec est: Tu tibi adeo bellus homo esse videris, ut, quod ardorem meum erga te refrigeret, nihil esse posse putes: ne iniuriam quidem acceptam a te.

3. *Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo Scortum)* Cura est amor. Toga h. l. pro *togata*, h. e. meretrice, quia meretricibus stola interdictum, adeoque toga uti necesse erat, ut notum vel ex Horat. I, Sat. 2, 63. *Quasillum* est calathus, seu vas vimineum, in quo ancillae, quum lanam faciebant, pensa diurna reponchant: cf. Propert. IV, 7, 37, et Intpp. ad Cicer. Phil. III, 4, itaque cum tenere, portare, adeoque *quasillo premiti*, servile erat. Ovid. Epist. IX, 73:

Inter Ioniacas calathum tenuisse puellas.

Sensus adeo est: Si Sulpiciae meretricem togatam ancillamque quasillariam praefers, in eaque detineris.

5. *Solliciti — pro nobis, nova con-*

CARMEN XI

Estne tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
 Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
 Ah ego non aliter tristes evincere morbos
 Optarim, quam te si quoque velle putem.
 Nam mihi quid prosit, morbos evincere, quum tu
 Nostra potes lento pectore ferre mala?

CARMEN XII

Ne tibi sim, mea lux, aequae iam fervida cura,

structio. Laudant ex Gell. XIX, 1: *sollicitus pro vita*. Ait autem, *esse* alios amatores, quibus ipsa cordi sit. Pro nobis, nostri causa et loco, solliciti sunt illi, quibus illa mea maxima cura, *ne cedam ignoto toro*, h. e. ne praeferrī videam mihi a te vulgare scortum, *dolori est*: h. e. qui dolent, me puellam nobilem, quamque ipsi petunt frustra, tam indigno metu teneri, ne posthabear a te ignotae puellae. At v. Obs. HEYN. - *Solliciti sunt pro nobis*. Constructio eadem in Tacit. Hist. IV, 58. Cacterum recepi nec. Videtur gloriari Sulpicia, se ab aliis amatam non postpositum iri togatae alicui, quam verbis *ignoto toro* (vid. III, 6, 60) significat. — *Maxima cura*. Apte comparant Horat. II, 8, 8. WYND.

CARMEN XII.

Ex febris laborans puella unice de Cerinthi sui amore sollicitam se esse

ait. Est suavissimum poematum puellae dulcissimae. Quid enim amabilius esse potest hoc ingenio, hoc affectu in amantem! — Bene placideque quiescas!

Terraque securae sit super ossa levis &

2. *calor*, est febris, dicta Lucretio quoque *calida*: ut a contrario effectu *frigus* dicitur ap. Horat. I Sat. 1, 80.

4. *velle*, id est idem cupere. WYND.

CARMEN XII.

Puella nescio quo animi impetu abrepta amatorem suum deseruerat. Hinc irae et iurgia inter eos. Nunc excusat illa amanti stultitiam suam. Etiam hi versiculi in tabellis ceratis perscripti ad iuvenem missi esse videntur.

1. *Ne tibi sim* — est h. l. asseverantis, ita non tam ardenter a te amari, ut ante paucos dies amari, ni stulte fecisse mihi videor ipsi. Ita fera

Ac videor paucos ante fuisse dies,
 Si quidquam tota commisi stulta iuventa,
 Cuius me fatear poenituisse magis,
 Hesternam quam te solum quod nocte reliqui,
 Ardorem cupiens dissimulare meum.

CARMEN XIII

Nulla tuum nobis subducat femina lectum;
 Hoc primum iuncta est foedere nostra Venus.
 Tu mihi sola places; nec iam, te praeter, in urbe
 Formosa est oculis ulla puella meis.

Scaliger quoque; qui tamen perperam alia fingit, quibus haec poemata ultro citroque missa ad certum temporis ordinem redigit.

CARMEN XIII.

Iurat poeta puellae suae, se ei uni perpetuo esse servitutum. Mox cum se praecipitanter hoc iurasse intelligat, quum puella hac constantiae professione adduci possit, ut de eius amore nimis secunda in alios ipsa amoris proclivis sit, ad preces supplices confugit.

1. *subducat femina lectum*, h. e. surripiet, auferet, et quidem dolose, blanditiis suis abducens me a te. Propert. I, 8, 45.

Nec mihi rivalis certos subducat amores.

furtim subrepere amori dixit sup. IV, 4, 21. *Lectus* pro coniugio et h. l. omnino pro amore et consuetudine. V. sup. I, 5, 7; Propert. III, 6, 27:

— *qui nostro nexisti retia lecto.*

quod hic subducere lectum, Statius

comparat illud Sophoclis in *Electra* 114: ἐκκλίπτεισθαι τῇν ἐὺνξν.

2. *Hoc primum iuncta est foedere nostra Venus*, h. e. hac lege, hac conditione. Virgil. Aen. I, 66:

— — *regemque dedit, qui foedere certo*

Et premere et laxas sciret dare iussus habenas.

Propert. III, 20, 21:

— *ubi non certo vincitur foedere lectus.*

Modo iura, legem, pignora eodem sensu dixerat. *Venerem iungere* hic simpliciter est amores iungere, ut sup. I, 1, 69. HEYN. Catull. 64, 336:

Nullus amor tali coniunxit foedere amantes. WYND.

4. *oculis meis*. Dativi usus idem apud Latinos atque apud Graecos. Tacit. Hist. IV, 17: *Vereque reputantibus Galliam suismet viribus concidisse*. Add. Tacit. German. cap. 6. E Graecis conf. Soph. Antig. 895: καὶ τῶν

Atque utinam possis uni mihi bella videri, 9
 Displiceas aliis! sic ego tutus ero.
 Nil opus invidia est; procul absit gloria vulgi;
 Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
 Sic ego secretis possim bene vivere silvis,
 Qua nulla humano sit via trita pede. 10
 Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
 Lumen, et in solis tu mihi turba locis.
 Nunc licet e coelo mittatur amica Tibullo,
 Mittetur frustra, deficietque Venus.
 Per tibi sancta tuae Iunonis numina iuro, 11
 Quae sola ante alios est mihi magna deos.
 Quid facio demens? heu, heu! mea pignora cedo.

ὁ ἴδιος τῆς ἀντιθέσεως αἰτίας. — Cae-
 terum inprimis frequens, pulchrum,
 bellum, formosum esse alicui. WYND.

7. *gloria vulgi*, h. e. inter vulgus,
 quae a vulgo venit. Carere vult ea
 celebritate inter homines, ea fama,
 quod puellam pulchritudinis laude
 praestantem amet. At Cyllen., Dousa
 pater, Statius, de iactantia vulgarium
 hominum explicant, qui, quae pul-
 chra habent, ostendunt.

8. *in tacito gaudeat ille sinu*, pro-
 verbialiter dictum. Cf. Broukh. et
 Vulp. fratur ille tacite et cum nul-
 lius invidia, adeoque tuto et secure,
 suo bono, quod obtigit.

9. *Sic, sine invidia, sine gloria ac
 vana ex eo laude, quod tam pulchram
 puellam amem. - possim bene vivere,*
 h. e. beatus esse, feliciter agere vitam;
 non, genio indulgere; unde enim? de
 herbis et radicibus? Sunt autem dul-
 cissimi versus, qui sequuntur.

11. 12. *Compara Propert. I, 11, 23:*

*Tu mihi sola domus, tu, Cynthia,
 sola parentes,*

*Omnia tu nostrae tempora laeti-
 tiae.* WYND.

14. *deficietque Venus*, ipsa Venus
 artes suas et illecebras frustra in me
 experietur; omnia licet molita in me
 fuerit, tandem abstinendum ei erit a
 consilio, meum animum a te abalie-
 nandi. Vulp. cum Statio accipiunt,
 ut sup. I, 5, 40:

*Admovit dominae deseruitque Venus,
 perperam, puto.*

15. *tuas Iunonis*, tui Genii. v. III,
 6. 48. HEYN. Amantes ut puellis per-
 suaderent, per Iunonem iis aliasque
 deas seminarum iurare solebant. W.

eod. *Haec — numina iuro*, haec tibi
 iuro per numen, sine praepositione,
 ut Virgil. XII Aen. 197:

*Haec eadem, Aenea, terram, mare,
 sidera, iuro.*

ubi v. SERV. Cf. h. l. Broukh. HEYN.
 Recepti *Per tibi.* WYND.

17. *heu heu! mea pignora cedo*, h. e.
 illud, quo eam illigatam et devinctam
 mihi habebam, scilicet illo meta

• Iuravi stulte; proderat iste timor.

Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures.

Hoc peperit misero garrula lingua malum.

20

Iam faciam, quodcunque voles, tuus usque manebo,

Nec fugiam notae servitium dominae;

Sed Veneris sanctae corisidam vinctus ad aras;

Haec notat iniustos, supplicibusque favet.

CARMEN XIV

Rumor ait crebro nostram peccare puellam.

Nunc ego me surdis auribus esse velim.

Crimina non haec sunt nostro sine iacta dolore.

Quid miserum torques, Rumor acerbe? tace.

sollicitudine de fide et constantia mea, ne desereretur aliquando a me.

18. *proderat iste timor.* Metus de fide mea et constantia proderat ad te in fide retinendam; nunc, sublato illo metu, sublatum est amoris tui pignus et fides.

19. *Nunc tu fortis eris, ferox;* ut sup. I, 5: *gloria fortis.*

cod. *nunc tu me audacius ures*, non tam amore incendes, quam cruciatis, dolere coges, curam et sollicitudinem animo iniicies; ut ap. Terent. Eun. III, 1, 47:

Si quando illa mentionem Phaedriae facit,

Aut si laudat, te ut male urat.

cf. ibi v. 43.

21. Mite amatoris ingenium agnosce. Quandoquidem semel se in manu et potestate puellae esse sentit: nolle se proficetur iugum detrectare, sed in servitute perdurare.

23. *Sed Veneris sanctae corisidam vinctus ad aras*, nempe tanquam supplex (v. II, 6, 33), ut solebant servi male a dominis habiti. *Veneris sanctae*, ut v. 15.

24. *Haec notat iniustos*, flagellis notas inurit, ut ap. Horat. III Od. 26, 11. Venus sublimi flagello tangit Chloen. Ita Vulpius. Possis et omnino interpretari, punit, castigat, ulciscitur. Nam *notare* est non modo reprehendere et reprobare, verum etiam damnare et punire, proprie cum ignominia.

CARMEN XIV.

Miri leporis et urbanitatis epigramma. Placet amator, qui, de puellae perfidia sollicitus, tantum hoc in votis habet, ut ipse surdus sit. An Tibullum auctorem habeat, credere licet et non licet.

1. *peccare.* V. sup. I, 6, 71.

CARMEN XV

DOMITII MARSI

Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
 Mors iuvenem campos misit ad Elysios,
 Ne foret, aut elegis molles qui fletet amores,
 Aut caneret forti regia bella pede.

CARMEN XV.

Domitius Marsus vixit temporibus Augusti, et Epigrammatum scriptor habitus est inprimis nobilis atque excellens. Multa de eo eiusque fragmentis docte disputat Broukhusius.

4. *Aut caneret forti regia bella pede*) bella, quae inter reges fuere. Virgil. Ecl. VI, 3;

Cum canerem reges et praelia.

Contra de Tragoedia intelligendus Horat. I Sat. 10, 42:

— — *Pollio regum*

Facta canit pede ter percusso.

Conf. Heins. ad Ovid. IV ex P. 2, 1.
forti pede, heroico. Horat. eod. loco:

— — *forte epos acer,*

Vt nemo, Varius.

ADDENDA ET CORRIGENDA

NOTITIAM TIBVLLI LITTERARIAM

SPECTANTIA

EDENTE

LYDOLFO DISSENIO

TIBVLLI *Carm.*

F f

PRAEFATIO EDITORIS

Anni elapsi sunt duo, ex quo Tibulli editio quarta prodiiit aucta notis et observationibus Ern. Car. Frid. Wunderlichii, in qua adornanda quae meae fuerint partes, in praefatione tomi primi exposui. Quamquam autem bene noveram, inesse in ea inchoata quae perfecta velles, alia deesse quae exspectari posse viderentur, aequos tamen et intelligentes rerum iudices non metuebam, qui fortunam agnovissent eo tempore mirifice Tibulli commodis adversantem. Molestae sane ferebam, Tibullum non iis omnibus instructum prodire, quae Wunderlichius in eum fuisset collaturus, sed cedendum putabam temporibus, quibus res humanae reguntur. Ecce vero nova lux affulsit. Conspirarunt amice ad hanc Tibulli editionem ornandam duo Viri eximii, doctissimus Bardili, qui diaconi munere fungitur Vrachiae apud Wirtembergenses, et Imm. G. Huschkus, professor celeberrimus Rostochiensis, quorum ille ea omnia denuo mihi obtulit, quae Wunderlichio miserat novae editioni inserenda, hic alia ex suis addidit perutilia, ad has opes splendendas. Quae quum mihi oblata essent, ego ne desererem provinciam susceptam neve deessem editioni duorum Virorum, quorum alter praeceptor pie venerandus, alter amicus fuisset coniunctissimus, rogavi librarium, ut quae ad Tibullum augendum pa-

rarentur, typis divulgare ne recusaret. Obsecutus est vir honestissimus, atque ita nunc prodit hoc Supplementum, cuius quae sit ratio, iam paucis dicendum.

Continet hoc Supplementum partim Addenda et Corrigenda Notitiam literariam spectantia, partim Collationes. Addenda et Corrigenda misit ad nos Vir doctissimus Bardili. Quum enim hic vir Parisiis bibliothecae publicae thesauros perscrutaretur, tenerentque eum cum alia tum Tibullus, intellexit in historia literaria Tibulli non omnia recte tradi, alia plane ignorari quae gravissima essent. Ac primum quidem perspexit, quatuor editiones principes esse distinguendas, quarum duas ann. 1472 prodiisse certum est; duae quando impressae sint, ignoramus. Quae res quum sit maxime notabilis, faciendum potavimus, ut quam clarissime exponeretur, descriptionemque harum editionum dedimus accuratam, ne qua posset confusio oriri. Praeter haec notaverat V. d. Bardili alia non levia ad Heynii Notitiam literariam vel emendandam vel supplendam, adiunxeratque Codicis Parisiensis descriptionem eius, cuius varias lectiones infra videbis. Nos et haec omnia hoc libello exhibemus, et quos nuper Ioann. Henr. Vossius adhibuit codices enumeravimus. Denique breviter indicavimus recensiones poetae novas, quae post Heynii editionem tertiam prodierunt, et alia scripta memorabilia ad Tibullum vel emendandum vel explicandum pertinentia, nec versiones omnis germanicas, quae nobis innotuerant. — Accipe iam quae de Collationibus monenda habemus. Sunt Collationes omnino tres, codicis Parisiensis et duarum editionum principum. Codicis Parisiensis, de quo infra expositum, collationem fecerat V. d. Bardili, quum

Parisiis esset, eamque miserat Wunderlichio. Wunderlichius acceperat eam, quum iam primae plagulae editionis novae impressae essent, usus tamen est ea inde a lib. I, 4, 68, usque ad libr. I, 7, 23. Est is codex, qui insignitur ab eo nota *Paris*. Quum autem Wunderlichius non omnes indicarit lectiones, et in iis, quas affert, enotandis aliquoties erraverit, quod ubi factum, monitum videbis, nos hanc collationem exhibuimus integram, rogamusque lectorem, ne iterum errores oriantur, ut constanter nostris utatur. Caeterum contulerat V. d. Bardili hunc codicem, excepto carmine ad Messalam, cum Ioann. Henr. Vossii editione Heidelberg. an. 1811; nos omnia ad hanc quartam Heynii editionem revocavimus. Carmen ad Messalam non descripserat Bardili, paraverat tamen sibi huius Carminis collationem V. C. Huschkii suo sumtu Parisiis factam, qui eius usum nobis benigne concessit. Carmen collatum erat cum Aldina ann. 1502; igitur haec quoque collatio ad hanc Tibulli editionem novissimam nobis fuit revocanda. — Post haec de collationibus editionum dicemus. Ac primum quidem exhibemus lectiones editionis principis eius, quae ann. 1472 form. maior. impressa est. Miserat hanc collationem V. d. Bardili Wunderlichio, qui lectiones ex ea attulit inde a libr. I, 4, 68 usque ad libr. I, 7, 23, quamquam non omnes, et in iis, quas attulit, describendis aliquoties lapsus. Vnde iterum rogamus lectorem, ut constanter nostris utatur. Appellavit hanc editionem Wunderlichius Venetam, quia viri docti eam Venetiis excusam esse suspicabantur. Sed quum hoc certo non constet, cum Huschkio editionem principem maiorem ann. 1472 eam appellare maluimus, tenendumque lectori, quam Venetam Wunderlichius nomi-

navit, eam constanter a nobis editionem principem maiorem dici. Caeterum hanc quoque collationem V. d. Bardili ipse fecerat, quum Parisiis esset, usus ad eam rem editione Ioann. Henr. Vossii Heidelb. anno 1811. Quum autem Carminis ad Messalam lectiones non enotasset Bardili, postea rogatus ab eo hoc carmen descripserat, et omnino totum librum quartum denuo contulerat iuvenis accuratissimus Waetjen, adhibita Heynii editione ann. 1777. Nos haec omnia nobis missa novissimae Tibulli editioni accommodavimus. — Dicemus iam de collatione editionis principis form. minor. ann. 1472 impressae. Est haec ea, quae secundum occupat locum in nostra editionum principum enumeratione. Appellamus eam cum Huschkio editionem principem minorem ann. 1472. Collata fuit Parisiis cum Aldina ann. 1502. Nos tamen exhibemus hanc quoque collationem quartae Heynii editioni accommodatam. Liber quartus mancus est aliquot locis, quia nonnulla in exemplari Parisiensi desunt, de qua re infra monitum. Caeterum non habuit hanc collationem V. d. Bardili, nec Wunderlichius ea usus est, sed obtulit nobis eam ex suis opibus idem ille vir celeberrimus Huschkius, cuius aliud donum supra memoratum. Graviter accusavi hunc virum in praefatione tomi primi, sed postea meliora edoctus errorem meum ingenue confessus sum in Ephemeridibus literariis Halensibus ann. 1818. Nunc repeto hoc propter externos, in quorum manus haec editio venerit, ne mea culpa fama viri honestissimi imminuatur, cuius eximiae liberalitati tam multa debet hic libellus. — Denique exscripsimus lectiones editionis quartae principis, quot leguntur in Morellii libro infra indicato, easque suis locis inseruimus.

Restat iam, ut paucis explicetur, quam legem in his omnibus lectionibus describendis sequuti simus. Quum apud Heynium saepe aliud verbum legatur in principiis observationum, quam quod nunc habetur in textu, nos, ne qua dubitatio existeret, ubique primo loco posuimus id verbum, a quo lectiones indicatae discrepant. Deinde, ne omitteremus quod severiores desiderarent, quantumque per nos fieri posset, omnia redderentur accurate, etiam typorum calamiue manifestos errores et quae in nominibus propriis reperiebantur discrepantia, diligenter notavimus. Denique si qua in re sibi constare codicem editionesve vidimus, hoc quoque monuimus, plerumque primo statim loco, ubi res occurrebat. Interpunctionis autem varietatem quod negleximus, nemo facile reprehendat. Atque haec fere sunt omnia, de quibus lectores fuerunt monendi.

ADDENDA ET CORRIGENDA

Quum inde ex eo tempore, quo ultima Heynii editio prodiiit, illi etiam extiterint viri docti, qui Tibullo studium suum atque operam dicarent, multa, quae ad notitiam literariam Tibulli pertinent, melius, quam antea fieri potuerat, constituta et exposita, alia etiam prorsus nova detecta et prolata esse, haud sane est, quod mireris. Nam non antiquiorum solum editionum nunc multo accuratiorem habemus cognitionem, sed Collices etiam haud pauci denuo sunt collati, novaeque recensiones iuius poetae curatae. Praecipue vero doctissimi viri, Bardili, cura studioque effectum est, ut tota, quae est de editionibus principibus, disquisitio nunc omnibus numeris absoluta videatur atque perfecta. Quae res ut maximi est momenti, ita eam in nostro hoc opere gravissimam esse, haud cunctanter pronuntiamus. Quum vero nos ei, quam Heynius secutus est, rationi omnia accommodare constituissemus, antequam ad hoc quasi caput disputationis nostrae accedamus, pauca quaedam, eaque eviora, in iis, quae in Heynii descriptione antecedunt, notanda sunt.

Pag. XXIX, l. 6, pro Vicentinam 1482, leg. Vicentinam 481.

Pag. XXX, l. 21. Veneta Scoti editio prodiiit a. 1549. — et Pauli Maurentii Tibullus, qui eiusd. pag. l. 8 a f. memoratur, . 1558 editus est.

Pag. XL. Cum iis, quae de Seneca tradit Heynius, fr. Harles, qui in supplement. ad brevior. notit. literat. Rom. tom. I, p. 347 seq. « Medio, inquit, saeculo XV floruit quidam Thomas Seneca Camers, non latinis modo, sed etiam Trusciis literis commendatus et poeta; cuius latina habentur

TIBULLI *Carm.*

G g

inter carmina illustrium poetarum Ital. Florent. 1721, tom. IX, pag. 39. Is, qui Aesii, Arimini, Bononiae et Florentiae docebat una cum Porcello seu Porcellio, studium literarum graecarum, quas ignorabat, stulte spreuit. Quod igitur uterque homini latino graecis non opus esse literis temere praedicabat, imo potius odio iraque in Bassinum Parmensem, graecarum literarum amantissimum, inflammatus, hunc omne tempus, in literis graecis consumptum, omnino perdidisse, clamitabat: Bassinum gravem nactus est adversarium, qui quidem in binis epistolis, altera prosa oratione exarata, altera poetica, in qua ostendit, poetas latinos sine literis graecis nihil posse, contra utrumque stilum acuit, in utraque autem epistola *Thomam Senecam Camertem*, nomine tantum Senecae appellavit. Hic igitur Seneca forsitan fuit, qui interpolaret Tibullum, Virgilium aliosque poetas, et cuius nomen appingeretur versibus interpolatis. » Praeterea nonnulla traduntur de *Seneca* illo in libro, ab *Harles*. laudato, *Amadutii Anecdot. literar.* Vol. II, p. 407, not. a. —

Ad notitiam

CODICVM

(vid. XLIII — LVII)

haec addenda erunt, atque corrigenda.

Pag. XLVII, 10. Est hic codex is, cuius collationem, accuratissime Parisiis a se factam, V. D. Bardili insigni humanitate obtulerat Wunderlichio. Lectionis diversitatem hoc signo: *Cod.* variis infra lectionibus inseruimus. Huius codicis idem Bardili hanc dedit descriptionem: constat paginis 237 fol. minori; pag. 179 post Catulli carmina haec ab eadem manu, qui codicem debemus, scripta nota extat: 1423 di 20 Novbr. Initiales literae elegiarum pictae, versuum rubro colore notatae sunt. Elegiarum, quamvis singulae spatio distinctae inscriptionibusque insignitae sunt, numerus nunquam, libri in superiori cuiusvis folii margine adscriptus est; item versus ad singulorum carminum finem numerati. Distinctionibus, praeterquam punctis, et nonnunquam punctis, quae vocant, interrogationis, non utitur librarius. — In fronte haec leguntur: codex emptus Romae a. 1703. — Ducit nos hoc ad Italicam huius codicis originem, cuius alia etiam vestigia deprehenduntur. Cfr. in var.

lectt. ad I, 1, 46. Caeterum cfr. catalog. bibl. Reg. P. III, tom. IV, p. 418.

Pag. XLVIII, 4 a f. Codicum in Germania plurium collationes adhibuit Io. Henric. Vossius, quos recenset in praefat. pag. XXVIII. seqq. editionis, quae a. 1811 prodit sub titulo: *Albius Tibullus und Lygdamus, nach Handschriften berichtet von Joh. Heinar. Voss. Heidelberg bei Möhr und Zimmer.* 1811, 8. Sunt ii: Monacensis, intelligenter scriptus; Bongarsianus; Vindobonensis bibl. Caesareae, chartaceus, forma 4° nitide descriptus; Askewianus, quem ex Askewii bibliotheca emit poeta Laurentius de Santen, unde venit in possessionem viri illustr. de Diez; Vossiani quique, qui in bibl. Lugduno-Bat. v. asservantur; v. Heyne p. XXX. Codicis vero Hamburgensis, nitide in membrana; Gothani, imperite in charta exarati, accuratiore Wunderlich. usus erat collatione. — Idem etiam collationem duorum codicum Zwicaviensium saeculo decimo quinto scriptorum, a celeb. Goerenzio benigne oblatam, adhibuerat. Vid. praefat. pag. XI.

Pag. LVII. 14. Ex editionibus, quibus virorum doctorum notae adscriptae sunt, praeter eas, quas Heynius enumerat, haec nobis innotuerunt. In viri ill. de Diez copiis apparatus criticus erat in Tibullum, editionesque Santenianae bibliothecae, quibus Heinsii Brookhusiique manu adscriptae erant observationes et emendationes, quibus Ioann. Henric. Vossius in editione sua, supra a nobis memorata, usus est. Continent autem praeter ea, quae sunt evulgata ab ipsis, nihil quidquam, cuius sit aliquod pretium. — Idem Io. Henric. Vossius Gryphianam adhibuit editionem anni 1561 cum variis lectionibus ex codd. et vet. edit. v. pag. XXV praefat. ad edit. laudat: — Denique quae tentata erant a Io. Schradero, quae a Burmanno maiore, diligentiusque a Burmanno secundo allata ad textum rectius constituendum, iis Vossius quidem usus est; neque tamen ea multum profuerunt ipsi Tibullo.

DE

EDITIONIBVS PRINCIPIBVS.

In notandis editionibus Tibulli principibus adhuc omnia turbata erant. Sequimur autem nos adumbrationem, quam doctis=

simus Bardili dedit. Res haec est: *Tibulli quatuor ad hunc diem certo repertae sunt editiones principes; de quinta adhuc dubitari potest.*

I

Prima prolata ab Heynio pag. LVII seq. Veneta dicta Wunderlichio, nobis et doctissimo Huscchio, editio princeps maior a. 1472 fol. (alii 4^o mai.). Est haec editio princeps probabiliter excusa Venetiis opera Vindelini Spirensis. Vid. quem Heynius iam citaverat, Panzer Annal. typogr. tom. III, p. 87, n. 84. Extat ea in bibliotheca Laurentiana Florentiae, v. Montefalc., laudat. ab Heyn., item Parisiis atque Argentorati. Haec editio neque Broekhusio visa, et Vulpio incognita fuit, cuius in notitiam ea tantum venerat, quam secundo loco recensimus. Vt haec prima edit. pr. a sequentibus probe distinguatur, accuratam, quam dedit Audifredi de editionibus romanis p. 123, descriptionem hic subiiciamus: « CATVLLVS TIBVLLVS PROPERTIVS et P. PAPINII STATII *sylvae*. — Ad calcem sylvarum Statii:

Tabula librorum qui sunt in praesenti volumine () :*

Albius Tibullus elegiae scriptor optimus.

Aurelius Propertius Bevanus.

Clarissimi poetae Catulli Veronensis epigramma.

Pub. Papinius Statius Sylvarum

M. CCCC. LXXII.

(in 4^o mai.)

In duobus huius editionis exemplis a me visis, altero in bibl. Corfiniana, altero ex biblioth. S. M. de Populo principio voluminis occurrit Catullus, etsi in subscriptione tertio loco nominatur. In eius fronte legitur hexastichium, quod hic exhibetur, ut in ipso opere excusum est:

H. extichum (**) Guarini Veronenis Oratoris clarissimi

In libellum Valerii Catulli eius concivis.

a D patriam venio longis de finibus exul

Causa mei reditus compatriota fuit.

S cilicet a calamis tribuit cui franciae nomen

(*) Quatuor poetae, quos continet haec editio, particularibus voluminibus, in unum collectis, impressi sunt.

(**) Sic.

- Q uique notat turbae praetereuntis iter:
- Q no licet ingenio nostrum celebrate Catullum
- Q uovis sub modio clausa papyrus erat.

Ne autem Lector erret, monemus hanc editionem adnumeratam a P. L. inter romanas editiones, ab earum choro omnino esse eliminandam. Est ea sine dubio opus Vindelini Spirensis, iisdem omnino typis ac charta excusum, quibus hic typographus Martialem (cum quo illud exactissime ac scrupulosissime contulimus) sine anno, sed circiter haec tempora impressit; et ab omnibus et quibuscunque Vdalrici Han (cui illud tribuit P. L.) editionibus, characteris qualitate valde discrepans. « Ita inscriptiones huius editionis exhibet etiam Panzer L. c., qui in fine haec adiicit: » Char. rom. Vindel. Spirae. Sine sign. cust. et pagg. num. 4 mai.

Editio princeps. Maith. p. 320. Gaig. I, p. 411; de Bure B. L. p. 270. Laire p. 186. Romae per Vlrhc. Han; male, uti monet Audiffredi p. 123. Idem Laire in Iud. I, p. 288, Nicolao Ienson dat. »

Heynius quidem indicem librorum, quos continet haec editio, ita exhibuit, ut legitur apud Montefalc. L. c.; sed haec non ipsa in editione obvia verba videntur, quippe quae sunt prolata ab Audiff. Idem Montefalc. emendationes dicit adesse et glossas quasdam, fortasse Politiani. Cfr. etiam quae infra in quartae principis editionis descriptione de hac prima passim dicit Morellius. Primae igitur huius editionis principis diversas lectiones cum lectore infra communicabimus.

II

Sequitur secunda princeps Tibulli editio, ita descripta a Panzero A. T. tom. IV, p. 7, n. 31: « **SEXTI AVRELII PROPERTII. Nantae Vmbri. Incipit. Liber. Aelegiarum. vel. monobilos Ad tullum.** In fine: **Sexti. Propertii. Nante. Aurelii. Poëte. Inlustrissimi. Liber. Explicit. Sub. Anno. Domini M.CCCC.LXXII. Mensis Februarii.** Sequitur: **ALBII TIBULLI Equit. Ro. Poëtaeque Clarissimi Liber Aelegiarum. Primus incipit.** In fine eius *Epitaphium*:

Te quoque uirgilio comitem non aequa tūbulle

Mors iuvenem campos misit in elisios.

Ne foret aut elegis molles qui fleret amores.

Aut caneret forti tristia bella pede.

Accedit breve Poëtae elogium. In fine Tibulli anni notatio desideratur. Char. lat. sine sign. cust. et pagg. num., 4 min.

Editio princeps secunda. Prima est Veneta h. a. Denis suppl. p. 17. Audiffr. p. 440. Cat. bibl. Pinelli II, p. 367, bibl. Ascew. pag. 121. Rossi p. 71. Pertinet fortasse ad hanc editionem etiam Catullus. »

Hac editione, ut supra iam monuimus, passim usus est Vulpus. Caeterum nos eam, cum doctiss. Huschkio, qui collationem benevole nostris usibus concessit, nominamus edit. principem rai-
nozem.

III

Tertia editio princeps memorata est ab Heynio pag. LVIII not. (*). Huius editionis accuratam descriptionem, quam dedit Morellius in biblioth. Pinelli t. II, pag. 383, n. 5051 hic inseramus: « Alb. Tibulli carmina. Absque ulla nota (circa an. 1472) in 4°. — Editio princeps, exemplar venustum. — Omnium editionum, in quibus Tibullus seorsim a Catullo et Propertio prodit, quatenus quidem constat, haec prima videtur, eademque summae raritatis, neque minoris pulchritudinis est. Desunt in ea numeri, signaturae, et custodes: paginae singulae carmina quatuor et viginti ut plurimum continent. Character Romanus ac perelegans est, planeque idem, quo *Florentius de Argentina* orationem *Iacobi Romani* pro populo Brixienti ad Nicolaum Tronum Duce[m] Venetiarum an. 1472 impressit, ac *Sexti* quoque *Rufi* Breviarium historiae romanae, *Ioannis de Sacrobusco* Sphaeram, *Augustini Dati* Elegantiolas latini sermonis, et *Ovidium* de Arte amandi carmine Italico redditum, sine ulla temporis et loci nota edidit.... Ac iis quidem addendus est *Dares Phrygius*, hoc eodem omnino caractere excusus.... Vbi nam vero *Florentius* hic *Argentiniensis* typographiam exercuerit, labens ego cognoscerem; licet Venetiis, vel saltem intra Venetam ditionem exercuisse omnino putem. — Ad Tibullum quod attinet, is titulum hunc praefert literis maiusculis impressum:

ALBII. TIBULLI. POETAE. INLUSTRIS. LIBER. PRIMVS.
ET. PRIMO. PRAEMIUM: QVOD. DIVITIIS: ATQVE.
MILICIA. SPRETIS. DELIAM. AMET. ET. AMORI. VA-
CARE. PRORSVS. VELIT. INCIPIT. FOE.

In fine est Sapphus epistola ad Phaonem ex Ovidio, cui hocce distichon demum accedit:

Illa fuerens (*) phaoni quam scripsit epistolam (**) sappho,
Explicit: ex graeco transtulit, Ovidius. »

IV

Quartam denique Tibulli principem editionem, eamque rarissimam, neque ab Heynio, neque a Panzero, nec ab alio quam ante memoratam, accurate describit Morellius in epistola, quae adiecta est libro italico sermone conscripto: Saggio epistolare sopra la tipografia del Friuli nel secolo XV del conte Antonio Bartolini. In Vdine 1798, 4 mai. Hanc editionem, a Bartolinio comparatam, Bartolinianam vocat Morellius. Nos autem ex ea, quam ih̄i dedit Morellius, huius libri descriptione, quae ad nostrum finem pertinere videbantur, excerpere, et in latinum sermonem conversa huc transferre haud alienum putavimus. Primum igitur librum Bartolinianum definit Morellius in 4 minore, charactere rotundo, sine temporis, loci aut typographi indicio, eumque distinguit ab iis, quos modò commemoravimus, aliisque libris. Tuñ haec sequitur descriptio: « ut bene cognoscat̄ur editio, quae nunc in lucem protracta est, distinguaturque ab reliquis, haec observare iuvabit. Principium est:

ALBIVS TIBVLLVS EQVES RO x P x

Iulias alius fulyo sibi congerat auro

Et teneat culti iugera magna soli x

Poëmata, quantum ad numerum et divisionem attinet, iam sunt, ut in veteribus editionibus sine commentariis, nisi quod in tres libros sunt divisa, ut in editione a P. Audiffredi memorata (quam nos secundo posuimus loco) cum librorum significatione literis maiusculis expressa. Quartus habet inscriptionem maiusculis idem literis expressam AD MESSALAM sine libri significatione. Inscriptiones modo adsunt, modo desiderantur, itemque literae initiales; quae quando inveniuntur, characteres sunt minusculo, eo consilio positae, ut maiusculae inde fierent coloribus distinctae. Character rotundus quidem est, sed paulo rudior, magnaeque formae, ita ut integra quaeque

(*) Voluit *furens*. EDITOR.

(**) *Lege epistola*. IDEM.

pagina plerumque viginti quatuor tantum lineas habeat. Lineae sunt inaequales, paginarum formis in prelo non satis constrictis, ceteraque omnia apparent, quae una cum his vetustatis indiciis in libris, eadem aetate impressis, inveniri solent. Singulare est, quod alia distinctionis signa non reperiuntur, praeter parvulas literas x, tam pro virgula, quam pro puncto positae: quam rem, quantum memini, alibi non animadverti. Haec omnia nihil valent ad cognoscendum locum, typographum aut impressionis annum: vix, quum Italica editio sit cognita, coniectura aliqua fieri potest ex chartae nota, litera B in circulo posita,tribuendam esse *Thomae Ferrando*, claro typographo Brixienti, cuius epistolas *Phalaridis* iam notavi in indice Pinelliano num. 3765, ubi vero effici non poterat, utrum ille editor an typographus tantum esset. Revera eadem nota invenitur in *Francisci Asulani Acerba* et in *Statutis Brixiensibus* anni 1473 ab hoc typographo impressis, ac teste clarissimo Boni, qui uberius egit de Ferrandi editionibus in literis typographicis, etiam in *Propertio* eiusdem Ferrandi sine auni nota (pag. LXXIX), qui an eadem, qua Tibullus, sit impressione, videndum erit: quod quominus statuatur, vix prohibet parvum hoc discrimen, quod Tibullus diphthongos *ae* et *oe* iunctas habet, Propertius separatas. Ceterum non est silentio praetereundum, characterem Tibulli similem quidem esse, neque tamen eundem, qui Phalaridis, Acerbae ac Statutorum Brixiensium, qui tres soli veteris impressionis libri, hac aetate noti, Ferrandi nomen habent, diligenterque a me fuerunt inspecti..... Satius igitur erit, aliunde novam lucem expectare, ut haud dubitanter aut Ferrando tribuatur Tibullus aut aliis, et, quum bona desint argumenta, in medio relinquere, quatenus e tribus Tibulli editionibus (a nobis secundo, tertio, quarto loco positis) prima fuerit, et qua re praestare iis dici possit trium poetarum editio, quae Venetiis prodiit a. 1472 (primo loco a nobis posita). Sed non hoc tantum nomine pretiosus est hicce Tibullus, quod vetustate est insignis ac novitate sua: inde praesertim est maximi faciendus, quod bonae inspersae sunt lectiones, quae aut omnino, aut maximam certe partem in libris, isto tempore impressis, non deprehenduntur: ut intelligatur, non ex alia editione describi potuisse, nisi rarissimam illam sequatur per *Florentium de Argentina* (tertio loco a nobis positam), cuius exemplar Pinellianum cum tot aliis pretiosissimis libris in Britanniam abiit, neque aliud hic remansisse notum est,

quod inspicere possim. Maiore, quam mihi concessum est, otio opus esset ad internum libri pretium penitus cognoscendum.... In universum tamen textus magis conspirat cum editione Audiffrediana, quam cum Veneta a. 1472, quae bene intelligitur viri docti opera meliores lectiones sortita esse, quam in duabus aliis deprehenduntur. (Sequuntur iam variae lectiones pauculae enotatae, suis locis a nobis insertae.) Qui minuta respicere velit, arguere etiam possit, hanc editionem, utpote omni additamento carentem, reliquis fuisse priorem, quum Audiffrediana epitaphium habeat vitamque Tibulli in fine, Veneta a. 1472 haec duo poemata, Ovidiique de morte Tibulli elegiam, editio per Florentium de Argentina epistolam Sapphus ad Phaonem, ex Ovidii Heroidibus desuntam, et fortasse alia etiam. Sed hoc non sufficit ad probandam maiorem vetustatem, neque adeo melior lectio, quae plerumque obtinet in editione a. 1472, quae poemata collata exhibet atque emendata, causam praebet satis idoneam, cur aliis, anni nota carentibus, posterior putetur; quum fieri potuerit, ut alius editor etiam post hanc maluerit, sive exhibere Tibullum ex codice manuscripto, quem omni alio textu pluris faceret, sive ex suo ipsius non ex aliorum iudicio emendatum. Ceterum non crediderim, editionem a nobis iam examinatam priorem esse a. 1471, neque posteriorem anno 1475: quantum conicere licet ex complexione iudiciorum quorundam, quae non facile eruuntur, nisi a peritis oculis, quaeque errorem vix admittunt. « Atque haec quidem quartae huius Tibulli principis editionis a Morellio data descriptio. —

V

Vnum nunc adicere placet, in catalogo libror. imprr. Musei Brit. sub v. *Tibullus* proferri *Tibullum* 1472, 8, itemque sub v. *Propertius*, *Propertium* 1472, 8. De quibus editionibus quum nihil alibi memoratum inveniatur, atque huic notitiarum generi non multum sit tribuendum, res in incerto videtur relinquenda iisque commendanda, qui occasionem habeant accuratius in eam inquirendi.

EDITIONIBVS QVAE SECVTAE SUNT.

Pag. XL not. (*). Mediolanensis haec a. 1480 ex Broukhussii catalogo memoratur in biblioth. crit. Amstelod. vol. I, part. III, pag. 58.

Pag. LXV, 2. Ei quod in manibus habuit Panzer, exemplo folium primum deerat. Atque, teste Harles Supplem. ad brev. notit. litterat. Rom. tom. I, p. 350, censor in ephemer. litter. Gothanis a. 1793 n. 52, pag. 462, deprehendit id nullum aliud esse exemplar, ac id, quod Iac. Thanner 1500 4 prelo exire iusserat. Cfr. Io. Henr. Voss. praefat. ad Tibull. edit. supra memorat. pag. XXVI, XXVIII.

Pag. LXVIII, 10. *Catullus. Tibullus. Propertius. His accesserunt Corn. Galli fragmenta.* Basileae per Nicolaum Brilingerum, 1546, 12. Exstat in biblioth. Academ. Gottingens.

Pag. LXIX, 4. Editionem Antwerpianam apud Christophorum Plantinum a. 1560, characterē romano, cuius in fine paginae mentionem iniicit Heynius, censor in bibl. crit. Amstel. vol. I, part. III, pag. 58, plus semel oculis usurpasse se dicit, eamque iam in Francii, Broukhussii et Crevennae catalogo inveniri.

Pag. LXXII, 12. Vide de hac editione Santen. in bibl. crit. vol. I, p. III, pag. 59, 60.

Pag. LXXII, 2 a f. Negat Io. Henr. Voss. praef. p. XV Scaligerianam recensione[m] in hac editione expressam. Idem recte monet, *Passeratii* notas non totum complecti librum quartum, sed solum carmen ad Messalam.

Pag. LXXIII, 8. Pro *repetita editio* 1620, leg. *repetitae editiones* 1618 et 1621.

Profert Io. Henr. Vossius praef. p. XXV ex biblioth. Heidelberg. editionem impressam Parisiis ap. Orry a. 1608 cum notis *Cyrtlenii*, *Statii*, *Mureti*, *Dousae*, *Scaligeri*. Haec eadem videtur esse editio, quam profert censor in bibl. crit. vol. I, p. III, pag. 59, a. 1608, in fol. impressam, *Lutetiae in officina typographica Claudii Morelli, via Iacobaea ad insigne fontis, non sine Regis privilegio*: quem titulum dicit esse libri, quem ipse possideat, a nemine fortasse memoratum, in quo, textui sub-

iectae notae, apparent *Cyllenii, Statii, Mureti, Dousae filii, Scaligeri*. Hanc autem editionem meram repetitionem existimat eius, quam a. 1604 memorat Heynius, nisi eadem sit, titulo tantum fraude bibliopolae mutato, cuius in editionis titulo typographus legatur *Marcus Orry, via Iacobaea, ad insigne leonis saliensis*.

Pag. LXXIII, 9 a f. Vna cum his *Gebhardi* animadversionibus textus proliit *Catulli, Tibulli, Propertii Cornactique Galli suppositii*. Titulum descriptionemque huius editionis alteriusque Gebhardianae a. 1621 dedit Barthius edit. Propert. pag. XLIII, XLIV.

Pag. LXXV, 14. Editorem Cantabrigiensis huius editionis 1702 nominat Wolfius anall. litt. fascicul. I, p. 18. Est *Annesley*, post comes *de Anglesey*.

DE

NOVISSIMA TIBULLI LITTERATURA.

Pag. LXXVI, 13.

Hoc unum iam restat, ut ea, quibus inde ex eo tempore, quo ultima Heynii editio prodierat, Tibullo, vel novis adornandis recensionibus, vel aliis, quae ad crisin huius poëtae pertinent, scriptis, consulere studuerint viri docti, breviter indicemus. Ac primum quidem ipse *Ern. Car. Frid. Wunderlichius* concinnaverat editionem, qua, Heynianam textus recensionem secutus, iuventutis commodis prospiciebat quum elaboratis denovo carminum argumentis, tum brevi etiam in locis difficilioribus adiecta adnotatione. Prodiit haec editio anno MDCCCIX hoc titulo:

Albii Tibulli carmina, libri tres, cum libro quarto Sulpiciae et aliorum. Ex recensione Heyniana cum animadversionibus edidit E. C. F. Wunderlich, philos. in Acad. et literarum humanior. in gymnas. Gotting. Doctor. — Gottingae, apud Danckwerts. 8.

Post hunc *Io. Henr. Vossius* duas curavit editiones, quae intra unius anni spatium lucem viderunt.

Albius Tibullus et Lygdamus, codicum ope emendati a Io. Henr. Voss. Heidelberg. apud Mohr et Zimmer, 1811, 8.

*Albius Tibullus und Lygdamus, nach Handschriften be-
richtet von Joh. Heinr. Voss. ib. apud eosd. 1811, 8.*

In priore quidem editione nonnisi nova textus recensio exhibetur; in altera vero adiunctus est etiam commentarius, quo vel lectiones, quas recepit, vel coniecturas cum suis ipsius, tum aliorum, quas intulit, defendere studuit. Ad textum vero constituendum undecim ille codd., nondum collatis, et multis praeterea editionibus antiquioribus usus erat. Iudicium de hac editione apud alios esto: nobis satis est eam indicasse. —

Deinceps vir doctissimus, *Immanuel. Georg. Huschke*, professor Rostochiensis, qui et ipse Tibullum cum suis animadversionibus editurus est, anno MDCCCXHI primam libri primi elegiam, speciminis loco, recensuit atque illustravit; anno insequente eandem repetiit, atque tertium et septimum eiusdem libri carmen adiunxit.

Albii Tibulli Elegiae tres, diversitatem lectionis Vossianae suasque animadversiones adiecit Im. G. Huschke. Rostoch. ap. Adler. 1814, 4.

Novissima totius Tibulli editio debetur *Conr. Al. Bauero*, regi Bavar. a consil. legat.

Albius Tibullus. Mit teuscher Uebersetzung, und einer Auswahl der vorzüglichsten prüfenden und erläuternden Anmerkungen verschiedener Gelehrten. 1816, 4.

Qua editione, quum per bibliopolam non vendatur, ideoque paucis tantum innotuerit, quid auctor praestare voluerit, breviter exponamus. In praefatione primum docte disserit de vita Tibulli, deque tempore cum ipsius poëtae, quo vixerit, tum carminum, quo probabiliter scripta sint, accuratius constituendo, deinde de Vossii ratione, qui tertium elegiarum librum Lygdamo adscribit, et carmen ad Messalam Tibullo vindicat, quid censeat, paucis declaravit, denique nonnulla de editionibus huius poëtae adiecit. Textui e regione posuit versionem vernaculam, subiectis brevibus notis, quae interpretationem atque explicationem maxime spectant. In fine editionis tres exhibentur commentationes, in quarum prima de nova *Io. Heur. Vossii* textus recensione, altera de eiusdem versione germanica disserit; tertia exponit de pede trochaico, qua lege in hexametros nostrae linguae admittendus sit. — Ceterum auctoris nomen, quod in titulo et praefatione omissum est, legitur in fine alterius commentationis pag. 182.

Ex scriptis virorum doctorum, quae Tibullum spectant, haec nobis innotuere:

H. C. A. Eichstadii programma: Disputantur nonnulla de iis, quae novo Tibulli editori vel cavenda vel faciunda sint. Ienae, 1806, fol.

Eodem anno etiam **Io. Aug. Goerenz** edidit programma: *Tentamen criticum in loca quaedam carminum Tibullianorum.* Zwickav. 4.

Epistola critica in Tibullum, pseudo-Tibullum et Propertium, ad virum perillustrem H. C. A. Eichstadium, auctore Ern. Car. Chr. Bach. Gothae apud Ettlinger. 1812, 8.

Denique tribus abhinc annis vir doctissimus **Immanuel. Georg. Huschke** scripsit:

Commentat. ad Tibulli I, 9, 22, in Frid. Aug. Wolf analectis literar. fascicul. I, pag. 164-184. 1816, 8. -

Ex versionibus germanicis, quae metricae scriptae sunt, has indicasse sufficiet:

Tibull's Elegien, lateinisch und deutsch, von Frid. Carl. Strombeck. Goetting. apud Dietrich. 1799, 8.

Die elegischen Dichter der Römer, übersetzt von D. F. Koreff. tom. I (qui continet Tibullum) Paris. apud Schoell. 1810, 4 - Prodiit etiam sub titulo:

Tibulls Werke, der Sulpicia Elegien und einige elegische Fragmente andrer, von etc.

Tibullus und Lygdamus, übersetzt und erklärt von Joh. Heinr. Woss. Tabing. apud Cott. 1810, 8.

Denique novissima versio est **Baueri**, de qua v. supra.

COLLATIO

TIBVLLI CODICIS PARISIENSIS

DVARVMQVE EDITIONVM PRINCIPVM ANNI 1472

• V M

EDITIONE HEYNIO-WUNDERLICHIANA

LIBER I

ELEGIA I

In Codice Parisiensi haec legitur inscriptio: *Albii Tibulli Poëtae* (in cod. *poëte* est, litera *e* pro *ae* posita, constanti huius librarii consuetudine, quam semel adnotasse satis est) *illustris liber incipit*: singularum vero elegiarum argumenta in eo non praefixa sunt. In editione principe maiori anni 1472 haec leguntur verba in principio: *Albii Tibulli. eq. Ro. poëtae. Cl. Liber primus quod spretois divitiis Deliam amet et amori serviat*. Nam elegiarum numeri in ea non appositi sunt, sed praemissa inscriptione singula carmina distinguuntur. Denique in editione principe minori eiusdem anni, quamvis plerumque praeposita est brevis inscriptio, primum tamen hoc carmen ea caret.

vs. 2 *iugera multa*) Codex *magna*.

6 *exiguo*) Cod. et edit. pr. mai. *assiduo*. Ceterum constans haec est scriptura codicis et huius verbi et similium, quod semel moneo.

12. *florea*) Cod. et utraque edit. *florida*.

14. *deo*) in omnibus tribus, *deum*.

17. *hortis*) Cod. et ed. pr. min. *ortis*.

18. *saeva*) in edit. pr. mai. *seva*.

19. *felicis*) *felices* praebet cod., ed. min. *foelicis*.

20. *nostra*) *vestra* est in cod. Pro *innumeros lustrabat* edit.

pr. min. *habet innumeros lustrabit*.

22. *hostia magna*) omnes tres *hostia parva*.

24. *clamet*) in edit. pr. min. *clamat*.

25. *iam possum*) cod. cum edit. mai. pr. *non possum*, edit.

pr. min. *non possunt*.

26. *longae*) edit. pr. mai. *longe*, et vs. 27 *hortus* pro *ortus*.

Qua quidem in scriptura sibi non constat.

29. *bidentem*) in cod. *bidentes*.

TIBULLI *Carm.*

I i

31. *agnamve*) edit. pr. mai. *agnamne*; eadem pro *setumve* praebet *foetumque*.

34. *de magno*) edit. pr. mai. *de magno praeda petenda grege est*. Sic quoque edit. min., nisi quod *preda* in ea scriptum.

36. *Prilem* tuentur etiam cod. et ed. pr. mai.

37. *assitis*) Vtraque edit. *adsitis*. Quum vero neque editio Heyniana, neque mei libri in huius verbi scriptura sibi consentent, varietatem in ea posthac praeteriri consultius duco. In eodem versu legunt *vos e*.

44. *si licet*) Mendosam lectionem *scilicet* habent etiam edit. principes. Porro omnes tres consentiunt in lectione *levare toro*, nisi quod cod. *thoro* scribit, quam rationem semper ille sequitur.

46. Pro *detinuisse* omnes servant *continuisse*. – In versu seq. cod. *ibernus* pro *hibernus*, ut saepe alias pro *hortus* dat *ortus*, *Aemonios* pro *Haemonios*, et contra *circha* pro *circa*, *Cherintus* pro *Cerintus*: quae quidem omnia eum vel in Italia exaratum, vel ex Italico codice descriptum esse, satis clare ostendunt.

48. *igne iuvante* est in omnibus tribus. – Va. 50 edit. pr. mai. *quis maris*.

51. Omnes dant, inverso ordine, *pereat potiusque*. Praeterea cod. scribit *smaragdi*.

54. *hostiles*) Cod. et ed. pr. mai. *exiles*. Sic etiam edit. pr. a Morellio in epistol. descripta. Vid. notit. literar.

57. Altera lectio *cupio* invenitur in edit. pr. min.

59. Cod. *supprema*.

60. *Te teneam*) Vtraque edit. pr. *et teneam*.

62. Pro *lacrinis* in edit. principibus constanter scriptum *lachrymis*. Quod saepius monere, non videtur operae pretium.

64. *Vincta nec*) Cod. *iuncta nec*.

71. *subrepet*) idem *surrepet*.

72. *capite*) Cod. et edit. pr. mai. *capiti*. Sic etiam habet edit. pr. apud Morell.

78. *Despiciam dites*) Vtraque edit. pr. *Dites despiciam*.

ELEGIA II

In edit. pr. mai. haec legitur inscriptio: *Queritur de ianua clausa et ad ipsam atque amasiam suam multis utitur blanditiis*: ex edit. min. nihil enotatum reperio.

3. *persusum*) Cod. *percussum*.

5. *nostrae*) insigni varietate edit. min. *mater*. Vid. Heyn.

6. *firma sera* in omnibus.

7. Edit. pr. mai. *domini, te v. hymber*. Edit. pr. min. *difficili*.

10. *Neu furtim*) Cod. *Nec furtim*. — Idem vs. 13 in textu quidem voce habet; at in margine ab eadem manu, quae codicem descripsit, adiectum: *alii nocte*.

14. *florea s.*) omnes tres consentiunt in *florida s.*

17. *iuvēnis*) Cod. *iuvēnum*. — Mox in edit. min. *tentet*.

18. *fixo*) Cod. *falso*. — Pro *reserat* edit. pr. min. *reseret*.

— Edit. pr. apud Morell. utroque loco futurum habet: *tentet* — *reseret*.

19. *descendere*) Cum edit. pr. mai. vulgatam *decedere* servat cod.; edit. pr. min. *discedere*.

22. *addere* legitur in utraque edit. pr.

23. *docet*) Cod. et edit. pr. min. *deceat*.

26. Pentameter in cod. ab eadem manu suppletur ita: *Ille deus certae dat mihi signa viae*. Utraque editio effert hoc modo: *Securum in tenebris me facit esse Venus*.

28. Edit. pr. mai. scribit: *premia*. — Vs. 31 eadem *hybernae*, ut II, 7, et vs. seq. *hymber*, et I, 47 *hybernus*, quam scripturam in his similibusque verbis eam semper tenere, semel hic monitum sit. — Cod. *ibernae*, quem morem deserit II, 3, 48, ubi *hybernas* scribit. — Eadem inconstantia in edit. princ. min. —

35. *femina fias*) Cod. *femina fiat*; at edit. pr. mai. *foemina fict*.

37. *Neu str. terrete*) *Ne str. terete* Cod.; in ne consentiunt etiam edit. princ.

40. *omnes*) Edit. pr. min. *omnis*

42. *rabido*) Omnes tres *rapido*.

46. *Fulminis* — *sistit*) Liber scriptus et impressi consentiunt in lectione *fluminis* — *vertit*. — Mox cod. *ellicit*.

49. *tenet*) Edit. princ. *ciet*.

53. *herbas*) Edit. min. *artes*.

54. *Hecates*) Cod. *Hecatae*; edit. princ. min. *Hecate*.
 56. *quis*) Etiam cod. *quis*. Et sic ille semper.
 58. *ipse toro*) *esse toro* edit. pr. min. — Mox edit. mai. *Tu tantum* — *caetera*.
 60. *Pro ille nihil omnes offerunt esse nihil*. — *Pro se dixit* vs. seq. habet ed. pr. min. *sibi dixit*; eadem vs. 63 scribit *thaedis*.
 67. In nostris etiam libris versus sequentes cum superioribus cohaerent, nulla distinctione facta. — Ceterum hic semel edit. pr. mai. scribit *quom*; pro *posset* edit. pr. min. *legi possit*.
 68. Cod. *malluerit*. — Vs. 69 edit. pr. mai. *Cylicum*. — Vs. 70 edit. pr. min. *Castro*.
 71. *Totus et argento contextus*) Etiam cod. *Argento totus contextus*. v. Heyne.
 73. *mea, sim tecum modo, Delia, possim*) *Mira hoc loco in libris varietas*. Cod.
 modo si tecum, mea Delia, possim.
 quo Wunderlichii coniectura egregie firmatur. Vtraque edit. pr. *mea, si tecum modo, Delia possem*.
 74. *in solo*) Vitiosam lectionem *insolito* exhibent edit. princ.; duobus verbis cod. *in solito*.
 75. *retinere*) Cod. *tenuisse*.
 76. *inculta*) Cod. et edit. mai. *in culta*; minor *Mollis et in cultus*.
 77. *Tyrio — toro*) Cod. *tyro*.
 79. *tum*) Cod. cum edit. pr. mai. *tunc*. — *plumae*. edit. maior. *pluviae: nec*. — Pro *soporem* Cod. *sopore*.
 82. *nunc — luit?*) Cod. et edit. pr. mai. *num — luit?*
 83. *incestus*) *incaestus* praefert utraque edit. pr.
 84. *deripuisse*) Solemni confusione cod. cum edit. pr. mai. *diripuisse*. Edit. min. *dirripuisse*. — Edit. mai. vs. 89 scribit *letus*.
 90. *non uni saeviet*) Edit. min. *non vanus saeviet*. Cod. et edit. mai. *non unus saeviet* — Vs. seq. edit. mai. *iuvencem*. Praebet etiam edit. pr. apud Morell.
 96. *detinuisse*) Edit. pr. min. *detenuisse*. Eadem vs. 97 *circumvenit* (sic). Semper enim haec editio pro *v* ponit *u*.
 99. *parce*) corrupte edit. mai. *par te*.

ELEGIA III

Inscripta est in utraque edit. pr. *ad Messalam*.

1. Pro *Aegaeas* edit. mai. *Aegaeas*. – Eadem vs. seq. *memor es ipse*.

3. *Phacacia*) *Phacacia* cod. et edit. mai., in qua, quod semel hic monemus, et hoc nomen proprium et reliqua omnia minori ab initio litera scribuntur.

4. *Mors, precor, atra, manus*) Consentiant omnes tres in altera lectione *Mors modo nigra manus*.

6. *moestos*) Cod. *mestos*, et ubique hanc servat scripturam. Edit. mai. hoc quidem loco habet *mestos*; sibi tamen non in omnibus constat locis.

7. *Assyrios*) Cod. *assirios*.

9. *quam mitteret*) Cod. *cum*, ut constanter scribit *pro quum*, quod hic in utraque edit. legitur.

10. *consuluisse*) Edit. mai. *consoluisse*.

11. *sustulit*) in cod. *substulit*. – Pro *illi* in edit. pr. mai. *ille*.

12. *Retalit*) *rettulit* scribit edit. pr. min., quae deinde cum maior. dat vitiosum *omnia*.

13. *nunquam*) *numquam* cod.; *nusquam* edit. pr. min.

14. *Quin fletet*) Ex omnibus tribus enotatum *quum fletet*.

17. *causatus aves, aut*) Cod. cum edit. pr. mai. *c. aves*: *dant*. Edit. pr. min. *causatus aves dant*.

18. *aut*) deest in omnibus.

19. *O quoties*) Edit. min. *quotiens*, ut vs. 24 *totiens*.

21. *ne quis*) Cod. cum edit. pr. min. *neu quis* – Praeterea cod. scribit vs. 22 *prohybere*, et vs. 23 *Ysis*.

23. *mihi*) Edit. principes *tibi*.

25. *pie dumque sacra*) Cod. *pie deumque sacra* (sic).

26. *secubuisse*) Edit. pr. min. *succubuisse*. – Eadem vs. 29 pro *persolvens Delia* voces habet *persolvat delia poenas*.

32. *Insignis*) Duobus verbis edit. pr. mai. *In signis*.

35. *At mihi*) *Vt mihi* ex edit. pr. min. enotatum.

34. *Reddereque – menstrua*) *Reddere et – mascula*.

In scriptura vocis *tura* neque cod., neque edit. eandem ubique sequuntur normam.

37. *Nondum*) Cod. hic et ubique *nundum*. In edit. mai., ex qua et ipsa hic *nundum* enotatum, non eadem constantia. Edit. princ. min. *non ceruleas*. – *contemserat*; cod. *conspexerat*; edit. princ. scribunt *contempserat*.

38. *Effusum*) Cod. *effusum*; idem vs. 42 *fraenos*.
 45. *Ipsae mella dabant*) in edit. pr. min. *ipse mella dabat*.
 — Pro verbis *utroque ferebant* edit. pr. mai. *nec bella nec en-*
ses, ex vs. 47 haud dubie repetitum.
 47. *ensem*) omnes tres hic dant *ense*.
 49. *nunc vulnera*) Cod. et edit. pr. mai. *et vulnera*.
 50. *multa reperta via*) Edit. princ. *mille repente viae*.
 54. *his scriptus*) Edit. pr. mai. *in scriptus*, min. *inscriptus*,
 cod. *inscriptis*, qui praeterea *hossa* scribit.
 55. In scriptura *consumptus* hic quidem omnes tres conser-
 tiunt.
 58. *ad Elysios*) Cod. et edit. pr. mai. in *El*.
 59. *vigent*) deest in edit. pr. min. — *vagantes*) Maior vi-
 tiöse *vagantes*. — Vs. 63 in edit. min. scriptum *cassia*.
 63. *Hic iuvenum*) Cod. *hac iuvenum*, edit. pr. mai. *et iu-*
venum, min. *et iuventum*.
 69. *Tisiphoneque*) Cod. *Tesiphoneque*, edit. pr. min. *The-*
siphoneque.
 71. *Tum*) *Tunc* in omnibus tribus. — Vs. seq. edit. pr.
 mai. *erratas*.
 73. *tentare*) Solus cod. *temptare*. — Idem pro *Ixionis* ha-
 bet *Ysionis*, edit. pr. mai. *Isionis*.
 75. *Tityos*) Cod. *Tycius*, Edit. pr. mai. *Tityus*, min. *Ty-*
tius. Quamquam nomina propria in nostris etiam libris mire
 plerumque sunt depravata, ubique tamen, ut accurati simus in
 hac re, varias, quae enotatae sunt, lectiones apponemus.
 76. *viscere*) Edit. pr. min. *sanguine*.
 79. *quae*) in omnibus est *quod*.
 80. *Lethaeas*) Cod. cum edit. pr. mai. *letheas*.
 86. *plena*) Cod. *pleno*. — Idem vs. seq. circa pro *circa*.
 89. *nuntiet*) Edit. pr. min. *nunciet*.
 91. *Tunc mihi*) in cod. *nunc mihi*.

ELEGIA IV

Haec in edit. pr. mai. praefixa sunt verba: *Ad Priapum
 de amoribus puerorum*, ex min. nihil enotatum.

3. *Quae tua formosos cepit*) *coepit*. *Quae tua formosa*. Sic
 edit. pr. mai.

7. *Tum Bacchi*) Cod. *Tunc Baci*. Rarior in eo est scri-
 ptura *Bacus*; plerumque *Bachus* exaratum; nusquam vero, quan-

tam observavimus, *Bacchus*. – *respondet*) omnes tres *respondit*.

8. *curva sic*) Edit. pr. mai. *curvus sit*; min. *curva sit*.

9. *O fuge*) In edit. pr. mai. *offuge*; in min. *o fugae*.

13. *Huic quia*) Cum edit. pr. min. praebet cod. *hic quia*; at edit. mai. *hunc quia*. – Porro pro *audacia* cod., ut saepius, *audactia*. – Denique edit. mai. *coepit*.

14. *stat*) *stet* est in edit. pr. mai.

15. *Sed te ne capiant... negarit*) Cod. cum edit. pr. mai. *sed ne te capiant... negabit*. — Vs. 16 edit. pr. mai. *tedia*, ut alibi *premia* etc.

22. *longa ferunt*) Cod. cum libris impressis *summa ferunt*.

24. Pro *iurasset* edit. pr. min. *iurasse*. — *quidquid*. Constant sibi omnes tres in scriptura *quicquid* et hic et ubique.

25. *Sinet Dictynna*) Cod. cum edit. pr. min. *Sinit Dictinna*; edit. pr. mai. *sinit Dictina*.

27. *transiit*) In omnibus *transiet*.

28. *segnis*) Vitiose cod. *senis*. – Mox omnes *remcatque*.

29. *deperdit*) *dependit* ex edit. pr. min. assertur.

30. *alba*) Omnes tres offerunt *alta*.

33. *ego abest a cod. et edit. pr. min. Praeterea pro senior cod. senior*.

34. *Moerentem*) Mendose in edit. min. *morientem*.

36. *non ullam*) Omnes tres *non illam*.

37. *aeterna*) Edit. pr. mai. *aeterno*. – *iuventas*) nostri omnes praeferebant *iuventa*.

38. *intonsus*) Cod. *intonsum*. – *utrunque* scribit edit. pr. mai., ut vs. 41 et 43 *quanvis*.

39. Cod. hic et ubique *temptare*, rarius *temptare*, ut I, 3, 73. – Pro *libebit* in edit. pr. min. est *livebit*.

40. *Cedas*) Cod. cum edit. pr. min. *credas*. – Solus cod. deinde pro *vincit* habet *vincet*.

43. *picea*) Cum edit. pr. mai. cod. *picta*.

44. *admittat nimifer*) Cod. *amiciat imbrifer*, Edit. pr. mai. *admittat hymbrifer*, minor *annuntiat imbrifer*.

48. *opere*) *opera* praebent cod. et edit. pr. min.; *operi* est in mai.

53. *Tunc – tunc*) cod. *tunc – tum*, edit. pr. min. *tum – tum*.

55. *mox offeret*) In omnibus tribus *post offeret*. – Pro *ipse roganti* Edit. pr. mai. *ipsa volenti*.

59. *At tibi, qui*) Omnes tres *iam tu qui*.

61. *Pieridas*) Edit. pr. mai. et min. *Pierides*. – Posterior etiam pro *amate* praebet *amare*, et vs. 62 pro *Pieridas* iterum *Pierides*.

63. *est Nisi coma*) In cod. scriptum est *non ni coma*, edit. pr. min. *nysi est coma*.

65. *vivet*) Cod. *vivent* (sic). In edit. pr. min. vero clare expressum *vivent*.

68. *Idaeae*) Cod. *Ydaeae*, edit. pr. mai. *Idaeae*. – Ab hoc inde versu, quum Wunderlichius codicis Parisiensis et editionis principis, quam nos *maiores* nominamus, uteretur collatione, a viro doctissimo Bardili liberaliter oblata, in novissima illius editione usque ad Eleg. VII, vs. 23 libri primi, horum librorum varietas enotata est. Designatur autem *Cod.* apud Wunderlichium *Paris.*, et edit. pr., quae nobis vocatur *maior*, apud illum *Venet.* Vid. praefat.

69. *expleat*) Edit. pr. min. *impleat*.

70. *Phrygios*) Cod. *Frigios*.

72. *Fletibus*) Omnes tres *flentibus*.

73. *Titio*) Cod. *Tacio*, utraque edit. pr. *Tityo*, quam scripturam etiam vs. seq. serv.

77. *me, qui*) Cod. *qui me*. – Idem vs. 80 *diducat*.

81. *Heu, heu*) Cod. *he heu*. – *Marathus Lento*) Edit. pr. min. *lento Marathus*,

83. *turpis*) In utraque edit. pr. *turbis*.

ELEGIA V

Inscriptio in edit. pr. mai. haec est: *Queritur quod cum pro amica vota fecerit alter eam teneat*.

1. *discidium*) Cod. et edit. mai. *dissidium*, minor *desidium*. – Vs. 2, Cod. *sortis pro fortis*.

3. *verbere*) In edit. pr. min. male expressum *vebere*. – *turben*) Cod. et edit. pr. mai. *turbo*.

5. *ferum*) Edit. pr. min. *ferrum*. – *libeat*) mai. *liceat*.

6. *posthac*) Cod. et edit. pr. mai. *post haec*.

7. *per te*) In omnibus tribus *parce*. – Vs. 9 edit. mai. pro *defessa* duobus verbis *de fessa*.

11. *ter circum*) Utraque edit. pr. *te circum*. – Deinde scribit *sulphure*.

12. *praecinuisset*) Edit. pr. mai. *pertinuisset*. – Eadem pro *possent* vs. seq. *possint*.

16. *Vota novem Triviae*) Cod. *voca novem creme*. Edit. pr. mai. *vota novem Veneri*.

23. *Et mihi*) Omnes tres consentiunt in lectione *aut mihi*. Wunderlichius quum in Cod. et edit. pr. mai. *at* legi notaret, hunc locum cum vs. 19, ubi in collat. *at* extat, confudisse videtur.

25. *consuescit amantis*) Cod. cum edit. pr. mai. *consuescet am*.

28. *segete spicas*) Omnes tres *segete et spicas*. — Porro edit. pr. min. *dapes*.

30 *Et iuuet*) In omnibus *adiuuet*.

32. *detrahat*) Cod. cum edit. pr. min. *detrahat*.

33. *virum, hunc*) Edit pr. min. *virumque hunc*.

35. Cod. scribit *nothusque*, et vs. 36 *Armonios*.

41. *devotum descendens*) In Cod. et edit. pr. min. *descendens devotum*.

42. *heu narrat*) Consentiant nostri quoque in vulgata *et narrant*. — Pro *nefanda* Cod. et edit. mai. *nephanda* scribunt.

45. *Talis ad Haemonium*) *talis ad hemonium* ed. pr. min. — *hemon*. etiam in mai. — *Nereis Pelea*. Cod. *Nereisque Pellea*, edit. pr. mai. *Nereis quae Pelea*.

56. *e triviis*) Edit. pr. min. habet *et triviis*.

57. *evenient*) Cod. *et venient*, utraque edit. pr. *eveniet*.

58. *iniusta*) Edit. pr. mai *in iusta*.

61. *praesto semper tibi*:) Cod. *praesto. tibi praesto*. Edit. pr. mai. *praesto tibi: praesto*, min. *praesto tibi, praesto*.

64. Edit. pr. mai. *subicietque*. — Vs. seq. utraque edit. *deducit* pro *deducet*.

66. *detrahet*) In edit. pr. mai. *detrahit*. — *ipse*) Cod. *ille*.

67. *fatiscit*) Vulgaris lectio *patescit* in omnibus tribus.

69. *mea fata*) Consentiant nostri quoque libri in lect. *mea furta*.

70. *rotae*) Edit. pr. mai. *rota*.

64. *usque fores*) Cod. *ipse fores*. — Idem vs. 76, pro *nat. tibi dat nam tibi*.

ELEGIA VI

Inscripta est in edit. mai. *Ad Amorem*.

1. *offers*) Edit. pr. min. *affers*.

3. *saeve puer, mecum est? An gl. magna*) Cod. hic habet:
Quid tibi saeviciae est mecum? An gl. magna est.

TIBVLLI *Carm.*

K k

Edit. mai. autem exhibet ita :

Quid tibi sevitiæ mecum. an gloria magna est.

In min. tandem scriptum :

Quid tibi saevitiæ mecum est, an gl. magna est.

5. *Iam mihi*) Omnes tres consentiunt in *nam mihi*.

7. *pernegat*) Edit. pr. min. *perneget*. – Eadem vs. 10, *Custodes: heu nunc*.

11. 12. Cod. cum Heynio utroque loco *nunc*; pro *cur sola* scribit *ut sola*. Edit. pr. mai *nunc d. causas: ut*, et vs. seq. *cardine nunc et posse forem*. – Etiam edit. min. bis ponit *nunc*.

18. *laxo*) Cod. *lasso* et sic etiam vs. 40. (cfr. III, 4, 2, ubi pro *pessimo* idem dat *peximo*). Quae tamen non diversa ab altera est lectio, ut statuit Heyne; sed alia tantum scriptura, Italicis maxime codd. propria. Sic. e. c. Iuvenalis in Italia descriptus codex, cuius collatio penes nos est, in sat. I, 142, pro *pyxide* dat *pisside*, quamvis idem vs. 92 pro vero *lassare* exhibet *laxare*. Non enim certa quadam in his regula librarii se regi patiebantur. – Ceterum in observatt. Heynianis ad h. l. verba *ut habent* – *lassu*, uncis sunt includenda, et Wunderlichii signum addendum.

25. *signumve*) Omnes tres *signumque*.

30. *ferat*) Edit. pr. min. *feret*.

34. *ah*) omissum in Cod.

39. *colis*) in omnibus tribus *colit*.

40. *Et fuit*) Hic iterum consentiunt omnes in lect. *cf. fuit*. – Pro *laxa* Cod. *lassa*; v. ad vs. 18. Edit. pr. min. *lapsa*.

41. *possit crimen*) Alio ordine edit. pr. min. *crimen possit*. Edit. pr. mai. *crimen posset*.

42. *Stet procul ante, alia*) Cod. *stet procul aut alia*. Edit. pr. mai. post *procul* ponit colon; minor virgula distinguit.

45. *motu*) Cod. *mota*.

46. *non amens*) In omnibus tribus *non et amans*. Per errorem typographi factum est, ut in observatt. Wunderlich. editioni pr. mai. utraque lectio *non et amans* et *non et amens* adscriberetur. – Pro *verbera* edit. pr. min. *verbere*.

47. *violenta*) Cod. cum edit. mai *violata*. – Vs. seq. Codex habet *sanguine et*.

52. *didicisse*) Edit. pr. mai. *decidisse*.

53. *Attigerts*) Omnes tres *attigerit*.

54. *ut hic*) Edit. pr. mai. *ut hinc*.

55. Edit. pr. min. pro *nescio male uescio*; ut vs. 60 etiam *maius* pro *manus*.

66. *Quidquid agat*) Cod. cum edit. mai. *quicquid agit*.
— Pro *illa* edit. min. *ille*, et pro *tuus* Cod. *meus*.

67. *vitta*) Cod. *victa*. — Idem vs. 70 *possum ego*, *quin*.
Edit. mai. autem *possum quin*, quae etiam vs. 69 *sunt* praefert.

71. *Et si puter, ducarque*) Cod. *etsi putat ducor-
corque*. Edit. mai. *et si putat: ducorque*. Denique edit.
min. *etsi putat, ducalque*.

72. *pronas proripiarque vias.*) Cod. *proprias proripiorque
vias*. Edit. mai. *proprias poripiarque vias*. Edit. min. tandem
proprias proripiatque vias.

77. *nulli, post, victu*) Edit. pr. mai. *nulli: potest victa*.

79. *licia*) Vtraque edit. scribit *litia*.

83. *Olympo*) Cod. et edit. pr. mai. *Olimpo*.

84. *quam sit*) Cod. cum edit. pr. min. *quod sit*, edit.
mai. *quae sit*.

86. *stemus*) In omnibus tribus *simus*.

ELEGIA VII

Edit. pr. maior hanc habet inscriptionem: *Gratulatur mes-
sae de victoria contra Aquitanos a se parta*.

1. *Hunc — diem*) Cod. *hanc — diem*, edit. min. *unc —
diem*.

3. *Hunc fore*) *Nunc fore* habet edit. pr. min. — Pro *Aqui-
tanus* Cod. *quitanas*.

4. *forti*) Edit. min. *forte* — Vs. seq. pro *evenere* edit. mai.
evenire.

6. *evinctos*) Cod. *invictos* (sic). Falso inde apud Wunder-
lich. *evictos* allatum.

8. *Portabat niveis*) Cod. *portabat nitidis*. Vtraque edit. pr.
portabit nitidis.

9. *honus*) Cod. *honor*. — *Tarbella Pyrene*) Idem *tua bella
Pirenc*. Edit. pr. mai. *tua bella pyrenae*. Edit. min. *tuā, bella
Pyrhene*.

10. *Santonici*) Cod. *Sanctonici*. — Idem vs. 11 *Rodanusque*.

12. *Carnuti*) In omnibus *Carnoti*. — Deinde Cod. scribit
perrula limpha. Edit. mai. *cerula* — *Lyger*.

13. *An te*) Consentiant omnes, tres in lect. at sc. — Pro
Cydne efferunt Cod. et edit. pr. min. *Cidne*, Præterea edit.
gain. leuiter undis.

15. *aetherio*) Cod. cum edit. mai. *aethereo*.
 16. *alat*) Omnes tres *arat*. – *Cilicas*) Cod. et edit. pr. min. *Cylicas*.
 18. *Palaestino*) Edit. mai. *palestino*. – *Syro*) Cod. *Siro*.
 20. *Tyros*) Edit. pr. mai. *Tyrus*, min. *Tiros*.
 21. *quum findit Sirius*) Edit. pr. mai. *confindit Syrius*.
 22. *Nilus*) Cod. *Nillus*, ut vs. 22 *Nillus*. – *abundet*) edit. pr. min. *abundat*. – Eadem vs. seq. pro *possim* dat *possum*. – Vsque ad h. v. enotatae sunt in Wunderl. observatt. variae Cod. et edit. mai. lectiones; v. ad I, 4, 68.
 25. *tellus tua*) Edit. pr. mai. *tellus te*.
 26. *Arida*) Cod. *arrida* – Idem vs. seq. scribit *Osyrim*, et vs. 29 *Osyris*.
 28. *Memphiten*) Cod. cum edit. mai. *Memphitem*.
 30. *solicitavit*) Edit. pr. min. *sollicitavit*. – Edit. mai. vs. 31 scribit *inexperte*. – Et vs. 34 Cod. *cedere*.
 35. *Iucundos*) Omnes tres scripturam *iocundos* praeferunt.
 42. *compede*) Solemni confusione Cod. et edit. pr. mai. *cuspede*.
 43. *Osiri*) Hic quidem, ubi Cod. et edit. mai. recte habent *Osiri*, edit. min., quae vulgarem vs. 26 praetulerat scripturam, praebet *Osyri*. – *nec luctus*) Cod. *non luctus*.
 44. *et cantus*) Edit. pr. min. *et quantus*.
 45. *corymbis*) Cod. *chorimbis*, edit. pr. min. *coribis*.
 46. *Fusa sed ad*) Edit. pr. mai. *fusa quoque*. – Eadem pro *pedes* exhibet *pedem*.
 47. *dulcis*) Eadem *dulcia*.
 49. *ludis*) *ludos* est in omnibus.
 50. *et*) deest in edit. pr. min. – Contra vs. 51 pro *e* eadem cum Cod. dat *et*.
 53. *venias*) Edit. pr. mai. *venies*.
 54. *Liba et Mopsopio*) *Liba et Mossopia* est in Cod. Edit. pr. mai. *liba*: et *Mopsopio*, edit. min. *liba et Messopio*. – *melle*) Omnes tres habent *mella*.
 55. *succrescat*) Cod. et edit. mai. *subcrescat*. – Vs. seq. Cod. scribit *circha*.
 57. *Nec*) Cod. *ne*. – *quem*) in omnibus legitur *quae*.
 61. *canet*) In utraque edit. pr. *canit*. – Porro *e* abest ab omnibus.
 62. *inoffensum*) in *offensum* duobus verbis exhibet utraque editio pr.

ELEGIA VIII

In edit. pr. mai. haec praefixa leguntur: *Queritur de Pholoe*. Edit min. habet haec: *queritur de pholoe dilecta a Maratho*.

1. *celari possim*) In omnibus tribus *celare possum*.

2. *ferant*) Cod. *ferat*.

3. *fibra*) Edit pr. min. *turba*.

11. *succo - genas*) omnes tres *fuco - comas*.

14. *colligit arcta*) Edit. pr. min. *colligat arcta*.

15. *ipsa*) Cod. cum edit. min. *illa*.

16. *comserit*) Omnes tres *compserit*.

17. *pollentibus*) Cod. *palentibus*. Vtraque edit. *pallentibus*. - Vs. 22 edit. pr. mai. *sonet* pro *sonent*.

23. *queror*) Edit. pr. mai. *quaeror*. - Eadem vs. 26 *foemori* et *foemur*.

30. *foveas*) Omnes tres *foveat*.

33. *candentes*) Edit. pr. min. *cadentes*.

35. *inveniet - succumbere*) Consentiant in lectione *invenit - concumbere*. - Omnes etiam seq. vs. servant *timet* pro *tumet*.

40. *Dormiat, et nulli sit*) Edit. pr. min. *dormiat; nulli sic*. - Eadem cum Cod. vs. 41 *iuventa* pro *iuventas*.

43. *studium formae*;) Omnes tres *studium formae est*. - Deinde pro *tum* *mutatur* Cod. *tunc mutatur*, edit. min. *cum mutatur*.

45. *Tum*) Hic omnes *tunc*. - Mox pro *albos* edit. pr. min. *canos*.

46. *demta*) Hic iterum omnes in *dempta* consentiant. - Vs. 48 Edit. pr. mai. *ille* pro *illa*.

49. *Neu*) Omnes tres *seu*. - Porro pro *torque* in utraque edit. legitur *torques*. - Denique omnes *victo est*.

51. *sontica*) Cod. *sentita*: Edit. pr. min. *scutica*.

52. *luto corpora tingit Amor*) Cod. *luteo c. tingit a*. Edit. pr. mai. *luheo c. tingit tmor*. min. *luteo copora tingit a*.

53. *Vae*) omnes tres *vel*.

54. *Coniicit*) Cod. et edit. mai. *conicit*.

55. *spernit*) Omnes tres *spernit*.

59. *possim*) In Cod. et edit. pr. min. *possum*.

61. *prosunt*) Edit. mai. *possunt*. - *spernit*. edit. min. *spernis*.

66. *pedem*) Omnes tres *pedes*.

69. *Pholoe*) Cod. *Pholoe*.

70. *sanctis*) Edit. pr. min. *factis*. – Eadem vs. 72 *suam* pro *deum*.

75. *omnes*) Vtraque edit. pr. *omnis*.

76. *apposita*) Omnes tres *opposita*.

ELEGIA IX

Haec elegia in edit. pr. mai. caret inscriptione; sed novum carmen ordiri ex vacuo, quod interpositum est, spatio apparet; minor habet inscriptionem hancce: *queritur dilecti pueri fidem corruptam pretio multa in eum deuouens mala*.

1. *miseros*) Edit. pr. mai. *teneros*.

9. *petituras*) Edit. pr. min. *perituras*. – *freta per parentia*) Inverso ordine habet edit. mai. *parentia per freta*.

13. *persolves*) Omnes tres *persolvet*.

19. *Divitiis*) Cod. o *viciis*. – Idem vs. 22 in torto pro intorto.

23. *celandi*) Omnes tres habent *celanti*, ut vs. seq. *sit deus* pro *est deus*. – Pro *vetat* sola edit. pr. min. *vetet*.

25. *lena*) Cod. cum edit. min. *lene*, mai. *leva*.

30. *Nunc*) Edit. pr. mai. *non*.

31. *nullo te*) Omnes tres *nullo tibi*. – Pro *nunc mihi* utraque edit. praebet *tu mihi*.

35. *eriperes*) Cod. *erriperet*. – *coelo*) In omnibus tribus legitur *caeli*. – Vs. seq. pro *fulminis*, solemnī confusione, in Cod. *fluminis*, in edit. min. *flumis*.

39. *facerem*) Edit. pr. mai. *faceres*.

40. *Sit, precor*) Edit. mai. *sic precor*. – Eadem pro *sit levis* dat *sit lenis*, Cod. *sic levis*, edit. min. *sed levis*.

41. *quoties*) Cod. scribit *quociens*.

44. *et*) Omnes tres *sed*.

46. *Nam*) Edit. pr. min. *non*.

48. *At me*) In omnibus tribus est *et me*.

54. *Rideat*) *Rideas* in edit. min. legitur.

57. *externa*) Edit. pr. mai. *extrema*; minor pro *lecto* habet *laeto*.

60. *vel plures*) *quam plures* offert edit. pr. mai. – Eadem vs. 61 *ferant* pro *ferunt*.

63. *Illa nulla queat*) Edit. pr. mai. *illa querat nullam*, gain. *illa queat nullam*.

64. *Atque*) Consentiant omnes tres in lect. ant.

67. *putas*) Edit. pr. *putes*. – Pro *crines* ex Cod. enotatum *corpus*.

68. *Et*) Ex omnibus tribus allatum *aut*. – *pectere*) Vitiose edit. mai. *pectore*.

69. *Ista*) Cod. habet *istam*, edit. pr. min. *illa*.

75. *Huic tamen*) Cod. *hunc tamen*. – Idem vs. 77 *alii pro aliis*.

79. *Tunc*) Edit. pr. mai. *tu*.

80. *gremio*) Cod. cum edit. min. *regno*.

81. *tum*) In omnibus tribus *dum*.

83. *fallaci*) Cod. *falaci*.

E L E G I A X

Edit. pr. mai. hanc habet inscriptionem: *Detestatur bella laudans aetatem primam*. Paullo aliter edit. min. *Detestatur bella laudans aetate primam et pacem*.

3. *Tunc caedes*) Edit. min. *tum caedes*.

5. *At nihil*) Cod. cum edit. min. *an nihil*. – Vs. seq. edit. pr. mai. *saevos* habet pro *saevas*. – Vs. 7 scribit Cod. *vicium*.

8. *adstabat*) Cod. *astabat*. Idem etiam *sciphus*. – *quum*) Edit. min. *dum*.

11. *nossem*) *noscem* scriptum in Cod. et edit. min.

12. *audissem*) Edit. pr. min. *audirem*. – *tubam*) Edit. mai. *comam*.

13. *et iam*) Cod. uno verbo *etiam*. – Mox idem scribit *tela* pro *tela*.

15. *idem*) Edit. pr. mai. *iidem*, Cod. et min. *idem*.

16. *Cursarem*) *cursabam* praebet Cod. – Edit. pr. mai. *vers*. seq. habet ex pro *e*.

18. *veteris*) Omnes *veteres*.

21. *uvam*) Cod. *uva*.

23. *ipse*) Consentient omnes tres in *ipsa*. – Pro *filia* vs. 24 in edit. pr. mai. extat *fila*.

26. *Hostia erit*) Cod. cum edit. pr. mai. *hostiaque e*. Edit. min. *hostiaque est*. – *rustica*) Edit. mai. *mustica*. – *hara*) Cod. *ara*.

27. *myrtoque*) Hic et vs. seq. Cod. *mirto*. Secundo loco edit. min. habet *merito*.

30. *adversos*) *adverso* est in Cod., qui mox pro *in mensa* dat pro *immensa*.

33. *arcessere*) Cod. cum edit. pr. mai. *accersere*, pro quo min. *arcescere*.

36. Pro *Cerberus* Cod. *Cerbarus*. – *Stygiae*) idem *stigiae*, edit. pr. min. *stiagae*. – *turpis*) Cod. cum min. *pupis*. Edit. pr. mai. *puppis*.

37. *exesisque*) Omnes tres *percussisque*. – *ustoque* Edit. pr. min. *uastoque*.

38. *pallida*) Cod. *palida*.

39. *Quam potius*) Cod. *quin pacius*. – *hic est*) Edit. pr. min. et *hic*.

43. *candescere canis*) Edit. pr. min. habet *albescere ramis*.

46. *curva*) Cod. cum edit. min. *panda*. – Vs. 48 edit. min. *texta* pro *testa*.

49. *Pace bidens vomerque vigent*) Cod. ita exhibet: *Pace* (*ce* recentior manus addidit, *erasis*, quae prius scriptae erant, *literis*) *nitens vomer viderit*.

51. *e lucoque* – *ipse*) Omnes tres *e lutoque* – *ipso*.

55. *teneras subtusa*) Edit. mai. *teneras sub tusa*, min. *tenebreis suffusa*.

58. *utrumque sedet*) Edit. pr. mai. *utrumque* (hoc etiam in min.) *sedes*. – Vs. 59 min. *fretumque* pro *ferrumque*.

60. *deripit*) Cod. *diripit*, edit. pr. mai. et min. *diripit*. – Praeterea min. pro *e coelo* habet *et coelo*.

61. *prescindere*) In omnibus tribus *perscindere*.

62. *ornatus*) Edit. pr. mai. habet *ornatas*, et deinde cum min. *comas* pro *comae*.

68. *Perfluat*) *prefluat* in Cod.; in quo ad finem huius libri adiecta sunt haec: *Albii Tibulli poetae illustris liber primus explicit*.

LIBER II

E L E G I A I

In Cod. praefixa sunt haec: *Incipit liber secundus*. Edit. pr. mai. inscriptionem libri et elegiae coniungit ita: *De agri lustratione Liber secundus*. At edit. min., omisso elegiae indice, novi libri inceptionem indicat sic: *Alb. Tib. Po. liber secundus incipit foeliciter*.

1. *ades, faveas*) Omnes tres *adest valeat*.
2. *Ritus*) Edit. pr. min. *ritu*. - Praeterea omnes scribunt *extat*.
5. *humus*) *humi* edit. pr. min.
9. *sint*) *sunt* in Cod.
11. *iubeo*) Edit. pr. min. *uibeo* (sic). - *discedite*) In omnibus tribus est *discedat*.
12. *quis*) Cod. cum edit. pr. mai. habet *cui*, min. *quoi*. - *hesterna*) Cod. *externa*, alia scribendi ratione.
18. *nostris*) Cod. *vestris*. - *limiibus*) Edit. pr. min. *Lemitiibus*.
19. *eludat*) Eadem *claudat*. - *neu*) Edit. pr. mai. *heu*.
20. *celer*) Edit. pr. min. *caelites*.
21. *nitidus*) In edit. pr. mai. *nitidos*. - Eadem vers. seq. *ingerat* legit pro *ingeret*.
23. *saturi*) in Cod. scriptum *sacri*, in edit. pr. min. *satyri*
24. *extruet*) In omnibus scriptum *extruet*. - *ante*) Vtraque edit. pr. habet *arte*.
25. *viden*) Cod. *vides*. - Pro *felicibus* edit. pr. min. *foelic*.
26. *nuntia*) Omnes tres *nuncia*.
27. *fumosos*) Edit. pr. min. *famosos*. - *proferre Fal.*) Edit. mai. *proferre phal*.
33. *Aquitanae*) Cod. *equitanae*, edit. pr. min. *aquitanae*.
34. *avis*) Omnes tres *ades*.
35. *Huc*) Edit. pr. mai. *nunc*, min. *hunc*.
36. *Redditur*) Edit. pr. min. *reditur*. - Eadem vs. 38 pro *Desuevit* praebet *des uenit*, et mox pro *famem* - *fame*.
41. *primum*) Cod. et edit. pr. mai. *primi*.
44. *hortus*) Cod. et edit. pr. min. *ortus*. v. ad I, 1, 46.

TIBULLI *Carm.*

L I

45. *Aurea*) Cod. *antea*. — Pro *tunc pressos* edit. pr. mai. *nunc pressos*, min. *compressos*.
46. *seculo*) Cod. *secuto*, et deinde *limpha* pro *lympa*.
47. *sideris*) Vtraque edit. pr. *syderis*.
49. *apis*) Edit. pr. min. *apes*. — *ingerit*) Cod. cum edit. mai. habet *ingerat*. — *alveo*) Cod. *alvo*.
50. *ut — melle*) Cod. *et — mele*. — Idem cum edit. mai. vers. seq. *saciatius* pro *saiatus*.
54. *diceret*) Consentiant omnes tres in lect. *duceret*.
55. *minio*) Edit. pr. mai. *nimio*. — Pro *Bacche* Cod. *Bache*.
56. *arte*) Edit. min. *urbe*. — *choros*) Cod. *thoros*.
58. *hircus* : *dux erat hircus*) Cod. *ircus. auxerat ircus*. Edit. pr. mai. *hircus* : *auxerat hircus*, min. *hircus auxerat, hircus*.
59. *primum*) In edit. pr. min. *primus*. — Edit. mai. vs. 62 pro *molle* habet *melle*.
63. *femin.*) Vtraque edit. pr. *foemin*.
65. *assiduae textis*) Cod. cum edit. pr. mai. *assidue textrix*. Porro ambo habent *Minervam* pro *Minervae*.
66. *applauso*) Omnes tres legunt *appulso*. — Pro *tela* mai. scribit *tacla*.
67. *Ipse interque greges*) Consentiant omnes in hac lect. *ipse quoque inter agros*.
68. *equas*) Edit. pr. mai. *aquas*. — Vs. 70 Cod. scribit *hey* pro *hei*, et vs. 73 habet *opus* pro *opes*.
81. *dapibus*) Edit. pr. min. *pedibus*.
82. *hinc procul*) Omnes tres *hinc precor*. Sed in Cod. a recentiori manu ex *procul* immutatum. — Praeterea pro *abde* in edit. pr. mai. *adde*.
84. *palam*) Edit. pr. min. *Palem*.
86. Pro *Phrygio* Cod. *phrighio*. In edit. pr. mai. versus hic legitur ita :
Obstrepit et phrygio sydera fulva thoro.
87. *sequuntur*) Cod. *secuntur*. In edit. pr. mai. totum hoc distichon deest.
88. *Matris*) Edit. min. *Martis*. — Pro *choro* Cod. *thoro*.
89. *tacitus*) Cod. *tacitis*. — Pro *fuscis* omnes *fulvis*.
90. *incerto*) Edit. pr. min. *incertos*. — *nigra*) Edit. mai. *vana*

ELEGIA II

Inscripta est in utraque edit. pr. : *ad Cornutum.*

7. *puro*) Cod. *pura.* — *distillent*) Omnes tres *distillent.*

9. *Adnuat et, Cerinthe*) Cod. cum edit. mai. *ānuat et cornute,* edit. min. *annuat : et cornute.*

10. *adnuet*) Cod. et edit. pr. mai. *ānuī.* — Vs. 12 edit. min. *didicisse pro edidicisse.*

13. *malueris*) In Cod. *malluerit.*

15. *Indis*) Utraque edit. pr. *undis.* — Vs. seq. edit. pr. mai. *aevi pio Eoi.*

17. *Utinam ut trepidantibus*) Cod. legit *utinam strepid.,* edit. pr. mai. *utinam ut strepid.,* min. *utinam trepid.*

19. *Vincula, quae*) Cod. *vincula quae et,* edit. pr. min. *vinculaque et.*

21. *Hac venias, N., avi p. ministres*) Cod. ita: *hic veniat N. avis p. ministret,* edit. pr. mai. *haec veniat N. avis p. ministret,* min. *huc veniet N. avis p. ministret.*

22. *Laudat et*) Cod. et *laudat.*

ELEGIA III

Eadem inscriptio, quae eleg. anteced. praefixa erat, hic iterum in utraque edit. pr. legitur: *ad Cornutum.*

1. *Cerinthe*) Omnes tres *Cornute.*

2. *heu*) Cod. cum edit. pr. mai. *heu heu,* min. *heu.*

3. *lactos*) Edit. mai. *notos,* min. *latos.*

4. *discit*) Edit. pr. mai. *dicit.*

5. *dominam aspicerem*) Inverso ordine *aspicerem dominam* omnes tres. Ceterum Cod. scribit *adspic.*

9. *Nec quererer*) Edit. pr. min. *nec queror.* — *quum sol*) omnes tres *quod sol.* — *artus*) edit. min. scribit *arctus.*

10. *aut teneras*) In omnibus tribus et *teneras.*

11. *Admeti tauros*) Cod. habet *armenti tauros.* — Idem vs. seq. scribit *cithera* pro *cithara.* — Pro *profuerunt* edit. pr. min. dat *profuerant*

14. Post hunc versum in edit. pr. min. haec iuserantur :

Ipse deus solitus stabulis expellere uacas

Et potum fessas ducere luminibus.

Et miscere nouo docuisse coagula lacte

Lacteus et mixtus obriguisset liquor.

In Cod. vs. 16, minoribus quidem literis, sed ab eadem manu scriptis, suppletur ita:

Creditur ad mulcrum constituisse prius.

addita nota: *Seneca supplevit.* Tum sequitur illud distichon: *Et miscere* etc., quod etiam edit. pr. mai. post vs. 16 inserit. Et in hoc quidem nulla est lectionis varietas, nisi quod edit. mai. *mistus* scribit. — Pro *fiscella* Cod. dat *fixella*.

19. *cum valle*) Cod. cum edit. pr. mai. *dum valle*.

22. *e templis*) Edit. pr. min. *a templis*.

23. *horrere*) Cod. *orrere*.

27. *Pytho*) Cod. cum edit. pr. min. *Phito*, mai. *Phyton*.

31. *cui sua*) Edit. pr. mai. *cui nunc*. — Eadem *puellas* est pro *puella* est. — Vs. 32 edit. min. *uibet* pro *iubet*.

33. *is es, cui*) Cod. cum edit. mai. *is est cui*. — Pro *Cupido* edit. pr. min. *cupid*.

34. *Imperitat*) Cod. cum edit. min. *imperat, ut*, mai. *imperat: ut*.

38. *Hinc cruor*) *hinc amor* in edit. pr. mai., quae vs. 40 pro *cum* habet *tum*.

41. *Obsidere*) In Cod. *obsistere*.

42. *Vt multo innumeram*) Cod. ita: *et multa innumera*, edit. pr. min. *ut multam in nostro*. — Pro *iugere* — *ovem* Cod. *iugera* — *ove*.

43. *Cui lapis*) Edit. pr. mai. *quid lapis*. — *urbique*) *urbis* est in edit. min. et cod., qui pro *tumultus* habet *tumultu*.

44. *columna*) In edit. pr. mai. *columna*.

45. *ut intra*) Edit. mai. *et intra*, min. *ut inter*.

47. *laeta*) Edit. pr. mai. *lenta*.

53. *gerat*) Omnes tres *gerit*. — Pro *Coa* iterum omnes *Choa*.

55. *fusci*) Vtraque edit. *fusi*. — Vs. 57 edit. min. *se lectos*.

58. *Africa*) Cod. *affrica*, edit. pr. mai. *aphrica*.

59. *loquor*) In cod. *liquor*. — *quem saepe*) Cod. cum edit. pr. min. *quae saepe*, mai. *qui saepe*.

60. *gypsatos*) Cod. et edit. pr. mai. scribunt *gipsatos*.

61. *Ceres, Nemesim quae abducis*) Cod. *seges, nemesis qui abducit*, edit. pr. mai. *seges n. qui abd.*, min. *seges n. qui abd.*

63. *Et tu, Bacche*, Edit. pr. min. *tu tibi bache*, Cod.

et tu bace, at idem vs. 64, *bäche*. – *iucundae*) Cod. cum edit. mai. *iocundae*, min. *iocunda*.

67. *valeant*) Cod. *valeat*.

71. *Tum*) Cod. *tunc*. – Deinde omnes tres *aspirabat*. –

Vs. 73 edit. pr. min. *excussura* pro *exclusura*.

75. Cod. hexametrum exhibet ita :

Ah pereant artes et mollia iura colendi.

addita nota : *Seneca supplevit*. Edit. pr. min. sic :

Ah pereant artes et mollia crura colenti.

Edit. pr. mai. hunc substituit versum :

Mos presor ille redi patientur rursus ut olim.

Tum in edit. pr. min. post illum hexametrum haec rursus interpolata leguntur :

abditā in solis si qua puella locis

outinam veteri peragrantes more puellae

Horrida villosa corpora veste legunt.

Vs. 76 Cod. *legam* pro *tegant*.

80. *nego*) Edit. pr. min. *negem*.

ELEGIA IV

In edit. pr. min. haec legitur inscriptio : *Conqueritur de nemesi*. Paulo copiosior est in edit. pr. mai. : *Conqueritur de Nemisi quod sit amoris vinculis innodatus*.

1. *Hic mihi*) Cod. cum edit. pr. min. *sic mihi*.

2. *paterna*) Cod. *paterve*. – *vale*) Edit. min. *ueni*.

3. *catenis*) Omnes tres scribunt *cathenis*.

4. *remittit*) In omnibus tribus *remittet*. – Vs. 6 pro *saeva* edit. pr. min. *scaeva*.

7. *possem*) Cod. cum edit. pr. mai. *possim*. – Pro *mallem* edit. min. *malem*.

10. *vasti*) Cod. *vitrei*.

11. *Nunc et amara*) Edit. pr. mai. *nunc amara*.

12. *iam*) Omnes tres *nam*.

15. *si nil*) *si non* est in omnibus.

17. *et qualis ubi orbem Complevit*) Cod. *aequalis ubi urbem* c. Edit. pr. mai. parenthesesco signo includit (*ubi orbem complevit*).

18. *recurrat*) Consentiant liber et utraque edit. pr. in lect. *recurrat*. - Vs. 23 edit. mai. scribit *phanis* pro *fanis*.

27. *zmaragdus*) *smaragdus* exhibent omnes.

28. *linguit*) Ex omnibus tribus *tingit* enotatum.

29. *caussas*, et *Choa*) Omnes tres ubique constanter praefertant *causa* et *Choa*. - Vs. 30 etiam omnes tres consentiant in *e rubro* pro *a rubro*, et vs. 31 in lectione *clavem* pro *clavim*.

33. Cod. hic et ubique *precium* praebet pro *pretium*. - Deinde pro *victa est* habet *coeca est*. - Eidem vs. 34, *prohybent* placuit pro *prohibent*.

36. *addidit ille*) In omnibus tribus est *attulit ipse*.

38. Pro *fecit* edit. pr. mai. *faccit*. Eadem dat *hinc deus* pro *hic deus*.

40. *Diripiant*) Cod. *erripiant*, utraque edit. pr. *eripiant*.

44. *det*) Edit. pr. min. *dat*. - Deinde Cod. *obsequias* pro *exsequias*.

45. *nec*) Edit. min. *nunc*.

49. *placideque*) Edit. pr. mai. *placidaeque*. - Vs. 52 min. *amore* pro *amor*.

55. Omnes tres scribunt ubique *quicquid*.

56. *Thessala*) Cod. *thesala*, mai. *thessala*. - Eadem *dedit* pro *gerit*. - Vs. 57 habet *et qd'*.

58. *Hippomanes*) Cod. scribit *Ypomones*.

ELEGIA V

Inscribitur in edit. pr. mai.: *Invocatio Phoebi*. Minor hunc habet titulum: *inuocatio phoebi et eius laudes*.

2. *cithara*) Cod. *cithera* scribit.

3. *chordas*) Edit. pr. mai. *conchas*, Cod. *cordas*. - Idem vs. 4 *tuas* habet pro *meas*.


5. *devinctus*) Edit. pr. min. *devictus*.

6. *tua sacra*) *tua templa* legitur in edit. pr. mai., quae mox *depositam* praebet pro *sepositam*, et vs. 11 cum altera edit. pr. *deditus* pro *debitus*.

13. *haruspex*) Omnes tres sine adspiratione *aruspex*.

15. *Sibylla*) Cod. *Sibilla*. - *est abest* ab omnibus tribus.

17. *chartas*) Cod. semper *cartas*.

18. *ipse*) *deest* in edit. pr. mai. - *quid*  *Omnes* exhibent *quod canat*. - Etiam vs. 20 consentiunt omnes tres in *captos* pro *raptos*.

21. *Nec fore*) Edit. pr. min. *haec fore*. – 22. *Ilion*) Cod. scribit *Ylion*.

23. *formaverat*) Cod. cum edit. pr. min. *firmaverat*. – Eadem vs. 25 *uaccae* dat pro *vaccae*, et vs. 27 *umbram* pro *umbrae*.

30. *Garrula*) Cod. *garula*.

32. *Et calamus*) Omnes tres nam *calamus*. – Deinde edit. mai. et min. *caera* scribunt pro *cera*.

34. *pulsa*) Omnes tres exhibent *pulla*. – Pro *linter* edit. pr. mai. scribit *lynter*.

35. *Illa*) *illaque* est in Cod., qui mox pro *placitura* vitiose habet *pia cura*. – *magistro*) utraque edit. pr. *magistris*.

36. *festā*) Omnes tres hic habent *festā est*, omittunt autem alterum *est* in fine versus.

37. *secundi*) Edit. pr. mai. *facundi*.

39. Cod. et utraque edit. pr. novam hic incipiunt elegiam. In edit. mai. nova praeponitur inscriptio: *Vaticinium Sibyllae de Aenea et Roma Vrbe*. Edit. min. brevius ita: *Sibillae vaticinium de Aenea*.

40. *Troia*) Omnes tres *Troica*.

41. *Iupiter*) Utraque edit. pr. *Iuppiter*.

47. *Rutulis*) Cod. *rutilis*. – Idem vs. 49 *castris* pro *castrum*.

52. *Ilia*) Cod. *Ylia*, edit. pr. min. *illia*.

53. *tuos*) Edit. min. *suos*. – Deinde omnes tres scribunt *victasque* pro *vittasque*. – Contra vs. 54 edit. pr. mai. *relicta* pro *relicta*. Eadem in eodem vs. omittit *ad*.

56. *iam*) Edit. pr. min. *nam*. – Vs. 60 Cod. *anelantes* dat pro *anhelantes*. V. ad I, 1, 46.

61. *tum*) Cod. *tunc*, utraque edit. pr. *nunc*.

62. *longa – via*) In omnibus est *longam – viam*.

64. *Vescar et*) Cod. *noscaret*. – Vs. 66 ed. pr. min. *fusas* exhibet pro *fusas*.

67. *Mermessia*) Omnes tres habent *marpesia*.

63. *Herophyle*) Cod. scribit *heriphyle*, edit. pr. mai. *Eriphyle*, min. *heryphile*. – *grataque quod monuit*) Cod. *grata quod admonuit*.

69. *Quasque*) In Cod. et edit. mai. *quodque*. – Pro *Albana* omnes tres *albana*. – Denique *Tybris* legitur in edit. mai.

70. *pertuleritque*) Consentiant omnes tres in lect. *perluo- ritque*.

71. *Hae*) Cod. et edit. pr. mai. *haec*. – Idem *cometen* legunt pro *cometen*.

72. *ut in*) Omnes tres *et in*. – Eodem consensu omnes dant *deplueritque* pro *deplueretque*.

73. *crepitantia*) Cod. habet *strepitantia*, edit. pr. mai. *eripitancia*.

76. *pallentes*) Cod. *palentes*. – Idem cum edit. pr. mai. *amnis* scribit pro *annus*.

77. *tepentes*) Edit. pr. min. *repentes*.

79. *fuertint*) Conspirant omnes tres in lect. *fuertant*. – Vs. 80 edit. mai. scribit *equorib*.

81. *Et*) *ut* est in Cod. et edit. pr. min., quae deinde pro *crepitet* exhibet *crepitent*.

83. *io*) In Cod. et edit. pr. mai. legitur *ubi*, in min. *abi*. – Pro *gaudete* mai. *gaudere*.

85. *feriet*) Vtraque edit. pr. *feriat*.

86. *deficientque*) Edit. pr. mai. praefert *deficientque*, min. *deficiuntque*.

87. *At – Baccho*) *ac – bacho* habent Cod. et min.; *haec* etiam *sesta* pro *sesta*.

89. *solennes*) Cod. scribit *solemnis*; in edit. utraque *solennis*.

90. *transilietque*) Min. *transiletque*.

92. *comprensis*) Omnes tres conspirant in *compressis*. – *auribus*) edit. pr. min. *naribus*.

93. *taedebit*) Ed. pr. mai. scribit *tedebit*. – vs. 95 *operata*) in Cod. est *et operata*.

97. *sua tendent*) Ed. pr. min. *sacris tendet*.

98. *et ante*) In omnibus tribus legitur *et ipse*.

99. *At sibi*) *at libi* est in edit. pr. min., quae in fine vers. dat *extruet* pro *exstruet*, cuius loco Cod. *extruat*.

105. *pereantque*) Consentunt Cod. et utraque edit. pr. in *pereant*. – Pro *sagittae* hic et vs. 25 eleg. seq. edit. min. *sagittae*. Vid. var. lectt. ad vs. 52 enotatae.

108. *illa malum*) Cod. *ipsa malum*.

109. *Et mihi*) Edit. pr. mai. *at mihi*. – *iaceo*) ex omnibus enotatum *taceo*. – *saucius*) min. scribit *sautius*. – *annum*) edit. mai. habet *armum*.

110. *tum iuvat*) Omnes tres praebent *cum iuvat*.

111. *Vsque*) *utque* legitur in edit. pr. min., quae mox cum Cod. scribit *nemesini* pro *Nemesin*.

115. *Vt*) Edit. pr. min. exhibet *et*.

116. *oppida*) In Cod. *opida*. - Pro *victa* edit pr. min. *iucta*.

In fine vs. Cod. et min. *ferent* pro *feret*.

118. *Miles io*) Cod. *Miles xo*, edit. pr. min. *mi lesio*.

119. *Tunc*) Edit. pr. mai. *dum*.

121. *Adnue*) Cod. et mai. *anue*, min. *annue*.

122. *perpetuo*) In Cod. est *perpetua*.

ELEGIA VI

Eadem in utraque edit. pr. praefixa est inscriptio : *ad amorem*.

1. *Macer*) Cod. *mater*.

6. *erronem*) Cod. cum edit. pr. mai. *errorem*.

16. *Ilicet*) Omnes tres habent *scilicet*. - Vs. 18 Cod. et ed mai. scribunt *nephanda*.

19. *leto*) Edit. pr. mai. *lacto*.

20. Edit. pr. min. ita effert pentametrum :

spes fovet : et semper cras fore ait melius.

22. *reddat*) Cod. legit *reddet*. - Vs. 23 edit. pr. mai. habet *harundine* pro *arundine*. - Vs. 27 omnes tres scribunt *nemesim*.

28. *Hei*) Cod. *hey*.

32. *feram*) Cod. *ferant*, ed. pr. mai. *gerat*.

37. *Ne tibi*) Edit. mai. dat *non tibi*. - Vs. 40 min. *infernus* pro *infernos*.

41. *Desino*) Edit. pr. mai. *desine*. - Eadem vs. 43 *sedare* scribit pro *foedare*.

45. *Phryne*) Cod. cum edit. pr. mai. *phirne*, min. *Phyrne*.

47. Pro *duro* Cod. dat *diro*.

51. *tunc mens*) Edit. pr. mai. *sed mens*.

53. *diras ; satis*) Eadem *dure satis* ; edit. min. *dira : satis*.

In fine huius libri in Cod. haec leguntur : *Albii Tibulli poetae illustris liber secundus explicit. Incipit liber tercius ad Neaeram amasiam suam*. In edit. pr. min. finis libri novique initium significatur ita : *Liber secundus explicit. incipit tertius*.

LIBER III

ELEGIA I

Inscriptionem novi libri et novae elegiae edit. pr. mai. coniungit sic: *Ad Neaeram amasiam suam liber III.*

1. *Kalendae*) Cod. *Calendae*.
2. *hinc fuit*) Omnes tres occupavit lect. *hic fuit*.
8. *ut digna est*) Parentheseos signo includit haec verba ed. pr. mai., quae vs. seq. *luthea* scribit pro *lutea*.
10. *Pumex et*) In omnibus tribus *pumicet et*. - Edit. pr. mai. deinde pro *canas* - ante exhibet *cavas* - arte.
11. *praetexat*) *praetexit* Cod. - Idem cartae, ut semper.
12. *meum*) Omnes habent *tuum*.
14. *sic etenim contum*) Edit. pr. min. *sic et* † *n* † *comptum* (sic). *comptum* etiam in mai.
15. *Per, vos*) Cod. *par vos*, et v. 16. *castaliam umbr*.
19. *referet*) *referat* est in edit. pr. mai., at in min. *refert*.
21. *primum meritum*) Cod. habet *primum meritum*; utraque edit. *primum nympham*.
28. *Auferet*) In edit. pr. min. legitur *auferat*.

ELEGIA II

In edit. pr. mai. inscripta est: *Queritur de discidio amoris*. Min. praemittit haec: *de amoris discidio queritur nomine ligdani*.

1. *carumque*) Edit. pr. mai. *caraeque*.
2. *eripuit*) Cod. *erripuit*, ut vs. 4 *errepta*, et vs. 30 *erreptae*.
5. *non haec patientia nostro*) Edit. pr. mai. *non hoc patientur: et aequo*.
7. *Nec mihi vera*) Edit. mai. *haec mihi verba*, at edit. min. *haec mihi vera*. - Vs. seq. eadem distinguit: *perpersae*: maior scribit *tedia*.
9. *Ergo cum tenuem*) In edit. pr. mai. leguntur ita: *ergo ego*

eum tenuem; vulgatam exprimere voluit haud dubie edit. pr. min.:
ergo eum tenuem.

10. *Candidaque ossa super*) Edit. pr. mai. habet *candida quae ossa supra.*

12. *moesta N.) casta N.* est in edit. pr. min.

15. *praefatae*) Edit. mai. *praefate.* – *precatiae*) Omnes tres conspirant in *rogate.*

17. *quae sola*) In utraque ed. pr. est *quoque sola.*

18. *legant*) In omnibus *legent.*

19. *spargant*) Iterum omnes tres *spargent.* – Pro *collecta* edit. pr. min. *perfusa* legit. – *Lyaeo* scribitur in Cod. et edit. pr. mai. *liaco.*

21. *velis*) Omnes tres exhibent *ventis.* – *garbaseis* scribit Cod.

23. Idem *panchaicha* habet pro *Panchaia.* – Pro *illuc* edit. min. *illic* dat.

24. *pinguis et*) In lectione *dives et* omnes tres consentiunt. – Cod. *assiria* scribit pro *Assyria*, ut vs. 29 *Ligdamus* pro *Lygdamus.*

29. *cura Neaerae*) Omnes tres exhibent *causa Neaera.*

ELEGIA III

Edit. pr. mai. hanc habet inscriptionem: *Epithaphion ad Neaeram*; edit. min. simpliciter: *ad Neeram.*

1. *votis*) Utraque edit. pr. *flammiis.*

2. *dedisse*) Cod. habet *tulisse.*

7. *sociarem*) Cod. legit cum edit. pr. min. *sociarent.*

9. *Tum quum*) Omnes tres exhibent *tunc cum.* – *praemensae*) Cod. *permenso*, edit. mai. *permensae.* – Pro *tempora* Cod. *tempore.*

10. *Lethaea*) Edit. pr. mai. *lethea*, min. *Laethaea.*

13. *Phrygiis*) Cod. scribit *phrigiis*; pro *innixa* edit. min. praebet *subnixa.*

14. *Taenare*) Cod. *traenare*, edit. pr. mai. *tenare.* – Pro *Caryste* Cod. dat *thariste*, utraque edit. pr. *chariste.*

17. *Erythraeo*) Cod. *erithraco*, edit. pr. mai. *erythroeo.* – *quae litore*) in Cod. legitur *quae in litore.*

18. *Tinctaque*) In edit. pr. mai. est *cinctaque*. - *Sidonio*) Cod. *sydonio*, edit. pr. min. *Sidonia*.

20. *Invidia est; falso*) In omnibus tribus legitur: *invidia quae falso*.

21. *hominum*) *homini* dat edit. pr. min.

22. *regit*) Consentiant omnes tres in lect. *gerit*.

23. *iucunda*) Cod. cum edit. pr. mai. scribit *iocunda*. - Pro *Neaera* edit. min. *nera*.

24. *regum*) In edit. pr. mai. est *regnum*.

28. *aversa*) Omnes tres servant *adversa*. - Etiam v. seq. omnes tuerentur *iuvant*. - Pro *Lydius* Cod. *lidius*.

31. *cupiant*) Edit. pr. mai. habet *capiant*. - Eadem v. 44 *cypria* pro *Cypria*.

34. *canunt*) Omnes tres legunt *neunt*. - Vs. 38 Cod. scribit *orchus* pro *Orcus*.

ELEGIA IV

De Somnio est inscriptio in edit. pr. mai; e min. nihil enotatum.

1. Cod. et edit. mai. habent *dii*. min. *dic*. - *nec sint insomnia*) Cod. cum edit. pr. mai. *nec sint mihi somnia*, min. *nec mihi sint somnia*.

2. *extrema*) Edit. pr. min. *externa*, unde orta est lectio, quam Cod. habet cum edit. pr. mai. *hesterna*. Cf. ad II, 9, 57, et I, 6, 18. - Pro *pessima* Cod. *pexima*, edit. min. *proxima*.

3. *vanum*) In omnibus tribus est *vani*.

4. *in vobis*) Omnes habent *in votis*. - Vs. 6 edit. pr. min. scribit *Thuscis* pro *Tuscis*.

9. *At natum in curas*) Cod. ita: *et natum maturas*, edit. pr. mai. *et natum in curam*, min. *et vanum ventura*. - *omina*) Edit. mai. *om̃a*, min. *omnia*. - *noctis*) In Cod. a recentiori manu additum est, ea, quae prius extabat, voce erasa.

11. *Sed - monenti*) Cod. cum edit. pr. min. *et - moneri*.

14. *praetimuisse*) Omnes tres exhibent *pertimuisse*.

15. *Si mea nec*) Edit. pr. min. *Sic* (quod in Cod. etiam legitur) *me nec*. - Vs. 16 Cod. pro *magno* dat *magicos*.

17. *aetherium*) In omnibus tribus est *aethereum*. - *emensa*)

Cod. cum edit. pr. min. habet *emersa*. - Vs. 19 pro *aegrae* edit. pr. mai. scribit *aegre*.

20. *solicitas*) Hic et vs. 53 Cod. cum edit. pr. min. praebent *solicitas*.

21. *summo*) Edit. pr. mai. *somno*.

22. *Pressit*) Eadem *praessit*. - Pro *sera* edit. min. *fessa*.

23. *lauru*) Omnes tres *lauro*.

25. *ulla*) Edit. pr. mai. *illa*.

28. *Spirabat Syrio*) In omnibus tribus legitur *stillabat tyrio*, - Pro *myrtea* Cod. *mirtha*.

33. *Vt, quum*) Omnes tres servant *et cum*. - *amarantis*) ed. pr. mai. praebet *amaranthis*, min. *amaracis*.

34. *Lilia: ut*) Conspirant omnes in lect. *lilia et*.

37. Cod. scribit *textudine*, vs. 38 *garula*, ut II, 5, 30, et *lira*. - Ibid. ed. pr. min. *leva* pro *laeva*.

42. *Edidit haec*) Edit. pr. min. *haec edidit*. - *dulci tristia*) Omnes tres habent *tristi dulcia*.

47. *aeque futuri*) Solus Cod. *cuicumque futuri*. -

50. *Quodque*) Cod. et edit. pr. mai. dant *quidque*. - Pro *feram* omnes *ferant*. - Vs. 53 edit. pr. min. *solicitas celestia*.

54. *ire*) Eadem exhibet *esse*.

56. *imaginibus*) *ymag.* scribit Cod., qui vs. 58 cum edit. mai. habet *maluit* pro *mavult*. - Vs. 60 edit. pr. min. iterum scribit *neera* pro *Naea*.

63. *illis*) Cod. cum edit. pr. mai. *illi*.

64. *prece*) In omnibus tribus est *fide*.

65. In omnibus ita legitur:

Saevus amor docuit dominae fera verba minantis.

In Cod. hic versus ab eadem manu quidem est descriptus, sed literis minoribus. - Vs. seq. edit. pr. min. *sevus* pro *saevus* scribit.

67. *niveos - iuencos*) Omnes tres *niveas - iuencas*. - Vs. 69 Cod. *cithera* et vs. 70 *cordis*.

71. *cantus*) In Cod. et edit. pr. mai. *cantum*.

73. *Nescis*) Edit. pr. min. dat *nescit*. - Vs. 75 Cod. *adhybere*.

78. *nomine*) In edit. min. *nomina*.

80. *hoc alium*) Cod. cum edit. pr. mai. habet *ae alium*; in min. legitur *at alium*.

81. *defluxit*) *deflexit* est in edit. pr. mai. — Omnes tres consentiunt in lect. *corpore* pro *pectore*.

82. *ne possim*) Edit. pr. mai. *non possum*.

87. *Nec consanguinea*) Edit. pr. min. *neo canis anguinca*. — *caterva*) Cod. dat *catena*.

89. *Scyllave*) Cod. *Scillaque*, utraque edit. pr. *scyllaque*. — *Pro canibus* edit. pr. min. *anibus*. — *succincta*) Cod. et mai. exhibent *submixta*. — Vs. 90 min. scribit *scaeva*.

91. *Scythiae*) In Cod. *Scithiae*. — *horrendave Syrthis*) Edit. pr. mai. legit *horrendaque sitis*, paulo rectius min. *horrendaque syrtis*.

93. *alias*) *alios* est in edit. pr. mai.; eadem vs. seq. habet *quo non*; et v. 95 *crudelis* pro *crudelia*.

96. *irrita*) Cod. cum edit. pr. mai. *servant impia*. — Deinde Cod. scribit *nothos*.

ELEGIA V

Edit. pr. mai. hanc habet inscriptionem: *De se egrotante*. Ita etiam min., nisi quod in ea male expressum: *De se aegrotate*.

1. *Vos*) Edit. pr. min. *Nos*. — Eadem scribit *hetruscis* pro *Etruscis*, cuius loco edit. mai. *aetruscis* dat.

5. *At mihi*) Cod. *ah mihi*.

7. *virorum*) Omnes tres conspirant in lect. *deorum*.

9. *insecit*) Edit. pr. mai. *insaecit*.

10. *tetra*) Omnes occupavit lect. *certa*.

11. *admovimus ignes*) Cod. *amovimus egris*, edit. mai. dat *admovimus aegros*.

12. *solicitant* scribit Cod. cum edit. min., *nephanda* Cod. et edit. pr. mai.

13. *meditantes*) Cod. cum edit. pr. mai. legit *meditantis*. — *linguae*) in Cod. extat *mentis*.

17. *nostri primum*) Cod. et edit. pr. min. exhibent *primo nostrum*.

21. *pallentes*) Cod. scribit *palentes*.

23. *Elysios*) Cod. *elisios*, edit. pr. min. *Helysios*.

24. *Lethaeamque*) Edit. pr. mai. *letheamque*. — *Cimmeriosque*) Cod. cum edit. pr. mai. *chimeriosque*, min. *cimeriosque*.

26. *pueris*) Cod. *pueri*.

27. *nequidquam*) Cod. cum edit. pr. min. *nequicquam*, edit. mai. *nec quicquam*. - *terrear*) Eadem *terreat*.
 29. *At vobis*) Cod. habet *atque nobis*, edit. pr. mai. *atque mihi*, min. *Et nobis*. - Eadem scribit *Thuscae*, et vs. 31 *sed pro et*.
 32. *volent*) Omnes tres praeforunt *velint*.

ELEGIA VI

Inscriptio in edit. pr. mai. est haec: *Alloquitur Bacchum*; in edit. min. *invocat Bacchum*.

1. *mystica vitis*) Cod. *mistica vitis*, edit. pr. mai. *candida vitis*.
 2. *Semper, sic hedera*) Edit. pr. mai. exhibet ita: *Sic hedera semper*, Cod. s. s. *edera*. - *geras*) in omnibus tribus legitur *feras*.
 3. *medicande*) Omnes habent *medicando*. - Vs. 5 edit. pr. min. scribit *chare*, Cod. *bacho*.
 6. *I, nobis*) In nostris extat omnibus: *et nobis*. - Edit. pr. mai. deinde dat *phalerna*.
 8. *Fulserit*) Cod. praebet *pulserit*. - Pro *niveis* in edit. pr. min. *iuvensis*.

11. *recusat*) Utraque edit. pr. legit *recuset*.
 12. *cum tecto*) Cod. *cum tecto*.
 15. *Armenias*) Cod. *armenas*, edit. pr. mai. *Armeniasque*, et *tygres*.
 17. *valet*) Omnes tres praeferunt *volet*.
 18. *iuvant*) Edit. pr. mai. praebet *iuvat*, eadem cum min. vs. seq. dat illos pro *illis*.
 21. *Iam venit*) Cod. cum edit. pr. min. *non venit*. - In lect. *severus* pro *severis* omnes tres consentiunt.
 23. *his*) Edit. pr. mai. *iis*. - *poenas qualis*) Cod. cum edit. min. habet *poenas deus hic*. - *quantumque pro quantusque* e solo Cod. enotatum.
 24. *praeda*) In edit. pr. min. *turba* legitur.
 28. *Aëriae et nubes*) Cod. *aeriae nubes*, edit. pr. mai. *aerie et nubes*. - Edit. min. pro *diripienda* habet *dirripienda*.
 32. *post multos*) Edit. pr. mai. *post multas*.
 33. In Cod. et edit. utraque pr. inde ab hoc versu novum or-
 ditur carmen, cui in edit. mai. praeposita est haec inscriptio: *con-*

queritur de Neaera, in min. *conquestio amatoria*. Pro *hei mihi* Cod. legit *si mihi*.

36. *ebria*) Edit. pr. mai. *hebria*.

38. *Lenaeus*) Cod. scribit *lenaeus*, edit. min. *Laeneus*.

39. *Theseae*) Cod. *teseae*.

41. *Sed cecinit*) Cod. cum edit. min. *sic cecinit*. – Pro *Minoi* Cod. habet *minor ante*.

43. *Vos ego*) In Cod. scriptum *vos quoque*. – *quicumque*) Ed. pr. mai. *quaecunque*.

46. *prece*) Omnes tres legunt *fide*.

47. *iuravit*) Cod. solus dat *iurabit*, utraque edit. pr. *iuravit*. – Eadem vs. 50 *Iuppiter* habent pro *Iupiter*.

51. *quid toties*) Cod. *qui tociens*, edit. pr. mai. *qui totiens*, min. *qui toties*.

52. *procul*) In omnibus tribus legitur *precor*.

53. *vellem*) Edit. pr. mai. praefert *mallet*. – *longas tecum*) Alio ordine omnes tres *tecum longas*.

55. *nec amica*) Cod. cum edit. pr. min. *inimica*.

57. *Naida Bacchus*) Cod. cum edit. mai. *Naiada Bachus*. – *o lente*) *o laete extat* in edit. min.

58. *Temperet*) Ed. pr. min. *temperat*. – *Marcia*) In omnibus tribus scribitur *Martia*. – Cod. *limpha*.

59. *Non ego, si fugiat nostrae*) Cod. *non te, si fugiet nostrae*, edit. pr. min. *non ego, si nostrae fugiat*.

62. *puer, i*) In Cod. *puer es*, addita nota ab eadem manu: *alii et*. Hoc ipsum exhibet utraque edit. pr.

63. *Syrio*) Cod. *tyria*, editt. princip. *tyrio*.

Versum 64 in Cod. eadem serie sequuntur versus, qui libri IV crm. XII constituunt, addita nota: *Repetuntur hi tres versus infra in fine libri, epistola: Estne tibi, in fine epistolae*. Etiam in edit. pr. mai. illi versus sine ulla distinctione vs. ultimum huius carminis subsequuntur.

LIBER IV

CARMEN I

Edit. pr. mai. haec praemittit: *De laudibus Messalae liber IIII.*

Ex edit. pr. min. sola novae elegiae inscriptio enotata est: *ad Messalam.*

1. *me cognita*) Omnes tres *mea cognita.*

3. *tamen. At meritis si*) Cod. *tamen a meritis, si.* Ita etiam edit. pr. min. et mai., nisi quod haec post *meritis* colon ponit. – Pro *carmina* edit. pr. min. dat *carmine.*

4. *humilis tantis*) Inverso ordine Cod. dat *tantis humilis.*

5. *te praeter*) Cod. cum edit. pr. min. *praeter te.*

9. *Cres tulit*) Edit. pr. min. habet *tetulit.* – Eadem cum mai. scribit *ioeundior.*

10. *puro*) Cod. legit *pura.*

11. *ne*) deest in Cod., iam dat edit. pr. mai.

13. *tectis*) Ex omnibus tribus enotatum *terris.*

14. *placavit*) Cod. *pacavit*, ita enim edit. min.

15. *inaurato*) Duobus verbis edit. pr. mai. *in aurato.*

18. *dicat*) *dictat* habent edit. pr. min. et mai. – Haec praeterea pro mundi scribit *mondi.*

19. *immenso desedit aere*) Cod. cum edit. pr. min. legit: *im-mensum descenderit* (hoc etiam in edit. mai. extat) *aera.*

20. *et in*) Edit. pr. min. *et hinc.*

21. *a terris*) Omnes tres conspirant in *e terris.*

22. *ut*) Iterum omnes praebent *et.*

24. *At, quodcumque*) Edit. pr. mai. *et quodcumque*, min. *et quodcumque.* – Camoenae est in edit. mai.

25. *sed quod*) In Cod. et edit. pr. min. legitur *seu quod.*

26. *vovemus*) Cod. et edit. pr. mai. *movemus*, vulgatam dare voluit edit. min. *nouemus.*

27. *nec tanto*) Edit. min. *ne tanto.* – nomine) In omnibus est *carmine.*

30. *quid quaque index*) Cod. cum edit. pr. mai. habet *quid qua iudex*, min. ita: *quid nam iudex.*

32. *maiores*) Divisit vocem edit. pr. min. *maior es.* – futuris) Vtraque edit. pr. exhibet *futurus.*

TIBULLI Carm.

N n

33. *stemma*) Ex omnibus affertur *nomine*.
 34. *magna*) Edit. pr. min. praebet *fasta*.
 36. *canent vincto*) Edit. pr. mai. *canent iuncto*.
 37. *potior*) Consentiant omnes tres in lect. *potius*.
 39. *Nam quis te*) Omnes quisque tibi. – *castrisve*) Cod. *castisve*. Edit. pr. mai. *chartisve*.
 40. *hinc aut hinc*) In Cod. haec verba *aut hinc* desunt. – In edit. pr. min. vitiose *libi* pro *tibi*.
 41. *premitur*) Cod. *premit*. – Vs. seq. parte deest in edit. min.
 44. *depressior*) Edit. pr. mai. *compressior* legit. – Eadem cum Cod. vers. 48 scribit *Itace*.
 49. *Vlixen*) Cod. cum edit. pr. mai. *Vlysem*, min. *Vlixem*.
 50. *dum*) Edit. pr. mai. *tum*.
 51. *decurrerit*) Vtraque edit. pr. legit *decurreret*. – Vers. 53 pro *includitur* edit. pr. mai. *excluditur*.
 54. Pro *Ciconumque* Cod. scribit *cyconumque*. – *reppulit* pro *repulit* est in omnibus tribus.
 55. *Nec valuit Lotos coeptos*) Cod. hic praebet: *non valuit cyclops tempus*, edit. princ. *non valuit cyclops coeptos*. – Pro *avertere* Cod. dat *advertere*.
 57. *Victa*) Edit. pr. mai. *uncta*. – Vs. 58 pro *Vexit et* edit. pr. min. *uexerit*. – Vs. 59 *laestrigonas* scribit edit. mai.
 60. *Artacie gelida*) Cod. *artaere* (in collat. adscriptum: *fortasse artacre*) *gelidos*, edit. pr. mai. *artatae gelidos*, min. *atraciae gelidos*.
 62. *foret*) *ceres* legitur in edit. pr. mai.
 64. *Cimmeriorum*) Cod. *cimmerian*, edit. pr. mai. *chimmerion*, min. *chymerion*.
 65. *Queis*) In omnibus *quis*.
 66. *sive supra*) Cod. habet *seu super*, edit. pr. min. *legit seu supra*. – Omnes autem punctum post *infra* omittunt.
 67. *Plutonis*) *Plutoni* offert ed. min. – Pro *regno* ed. mai. dat *regna*.
 68. *deum*) deest in Cod. – *umbris*) Ex omnibus enotatum *undis*.
 69. *Præteritque*) Edit. pr. mai. *praetereuntque*. – Eadem scribit *syrenum*. – Cod. vero *pupi*.
 70. *inter geminae*) Cod. cum edit. pr. mai. hic dant *tergeminæ*, in min. est *tergemini*. – Pro *nantem* Cod. *nante*, ed. min. *nautem*.
 71. *ore*) Omnes tres tuentur *orbe*.

72. *rabidas*) Iterum omnes *rapidas*. – Pro *inter* edit. pr. mai. sic in. – *serperet* edit. min. *curreret*.

77. *Calypsus*) Edit. pr. min. *calypsos*.

78. *misero*) Omnes tres consentiunt in lect. *miseri*. — *placacia* scriptum in edit. pr. mai. – Eadem vs. 78 intersunt una voce.

82. *Iam te*) Ex omnibus affertur *nam te*.

83. *praeducere*) Cod. *preducere*, edit. pr. mai. *perducere*, min. *producere*.

84. *cervos*) *nervos* est omnium lectio. – Vs. 87 *sit* deest in ed. pr. min.

90. *aut* – *perfregit*) Edit. pr. min. dat et – *perfregit*.

91. *Aut quis*) Edit. pr. mai. praebet et *quis*. – Pro *celerem* *arctato* in omnibus legitur *celeremve arcto*.

93. *dirrecto* scribit edit. pr. min. – Eadem mox cum cod. et mai. pro *cursu* exhibet *passu*.

94. *brevius*) Edit. pr. min. *melius*. – Eadem cum cod. *contendere* pro *compellere*.

95. *Quis, parma seu*) Edit. pr. mai. dat *pervia seu quis*, in min. est *pervia seu quos*. – Omnes *leva* pro *lacva*.

96. *veniat gravis*) Omnes tres conspirant in *grandis venit*. – Etiam vs. 98 omnes *venient* pro *veniunt*.

99. *parant*) *parent* est in omnibus.

100. *aciēs*) Edit. pr. min. habet *facies*.

102. *ut aequatis*) Cod. hic dat *an aequatis*, utraque edit. pr. in *aequatis*.

103. *duplici seiunctim c. Marte*) Cod. legit ita: *duplicem, seu iunctum c. Martem*, editt. princ. sic exhibent: *duplicem seu vinctum c. Martem*.

104. Editt. princ. hunc versum scribunt ita:

Dextraque ut levum (haec etiam Cod.) *t. d. sinistra*.

105. *geminis* – *castris*) Omnes tres *gemi* – *casus*.

108. *Iapydiae*) Cod. cum edit. princ. min. *iapigiae*, mai. scribit *iapiguae*.

110. *Arupinas*) Cod. cum edit. pr. min. dat et *arpinis*, mai. et *alpinis*. – Praeterea min. habet *aru*is pro *armis*.

112. *Pyliae*) *piliae* habet edit. pr. min. in eadem edit. post vs. 112 sequitur hic:

namque senex longae peragit dum saccula vitae.

Hunc igitur versum non ab eo demum, qui Aldinam sec. correxit, repositum esse (ut statuit Heynius) apparet.

113. *renovaverit*) Cod. *renoverat*, edit. pr. mai. *renovaverat*. — Eadem vs. 115 praebet *moderatur*.

117. *cathenae* scribunt Cod. et edit. pr. min. — Haec vs. seq. erit exhibet pro *eris*.

120. *Queis Amythaonius*) Cod. legit *quis amithaonius*, min. *quis amichaonius*. *quis* pro *queis* etiam in mai.

121. *subtemine*) Omnes tres *sub tegmine*.

122. *anni*) Cod. dat *annis*.

127. *Nulla*) Cod. cum edit. pr. min. *ulla*. — *aereas* scribit Cod. pro *aerias*.

129. *Quum*) In omnibus tribus legitur *quin*. — *muta*) Cod. et edit. pr. min. habent *multa*.

130. Omnes hic scribunt *Iuppiter*, vers. seq. *affuit*, et vs. 133 *annuit*.

133. *additus*) *abditus* est in edit. pr. min. — Eadem vs. 134 *purior* legit pro *lastior*.

136. *iidem*) Edit. pr. mai. *idem*. — *sint*) Vtraque edit. pr. *sunt*. — *triumphi*) Edit. mai. *triumphis*.

139. *Theraeo tellus*) Cod. *tetero tellus*, edit. pr. mai. *tetero tellus*, min. *letereo tellus*.

140. *Choaspes*) Edit. princ. mai. scribit *dryaspes*, min. *dyasps*.

141. *Gyndes*) Omnes tres habent *cydnus*. — Praeterea ed. min. *cirri* pro *Cyri*.

142. Mirum in modum hunc versum variant libri nostri. Cod. ita habet:

Cretaeis ardet aut unda caristia campis.

Edit. pr. mai. hoc modo effert:

Cretaeis ardens; aut nuda caristia campis.

Denique edit. min. legit sic:

Cretaeis ardens aut unda caystria campis.

143. *Tomyris*) Cod. scribit *Tamiris*, edit. min. *thamiris*; mai. *thamyris*. — Vs. 145 pro *Padaeus* utraque edit. pr. *pe-ehaeus*.

146. *Quaque Istrus*) Omnes tres *quaque hebrus*. — *riga*

deest in edit. min. — Eadem pro *Mosynos* dat *maginos*, mai. *magirios*.

148. *sese offeret armis*) Cod. exhibet *se offerret in armis*.

151. *considit*) Omnes tres *consistit*.

152. Hunc vers. Cod. legit ita :

et quicumque in partes totus disponitur orbis.

157. *superingerit*) Edit. pr. min. praebet *super egerit*.

159. *propior*) In Cod. est *proprior*. — Vs. seq. edit. min. *properet* pro *properat*.

161. *consurgit*) Cod. cum edit. min. *exurgit*. — Haec vs.

164 pro *Nulla* dat *ulla*.

165. *inter posita*) Coniungunt omnes tres in ur̄m vocem *interposita*. — Pro *rigentes* Cod. *rigentens*, unde ortum, quod in edit. min. legitur, *rigentem*.

167. Omnes tres hunc vers. ita exhibent, mutato ordine verborum :

quas similis utrinque tenens vic. e.

168. *necat*) In omnibus nostris est *negat*.

169. *Hinc*) Edit. pr. min. *hic*. — *vertitur*) Cod. *vertiter* (sic), edit. mai. *labitur*. — Vs. 170, *hic* pro *hinc* dat. Cod.

173. *confunditur*) Edit. pr. mai. habet *confunditur*, min. *contunditur*.

174. *exurgunt oppida*) Cod. *exurgitat oppida*, edit. min. *consurgunt opida*.

175. *per claros icrint*) In omnibus tribus est *praeclaros poscent*.

181. *peragit*) Edit. pr. mai. *pergit*.

182. *ut mos est illi*) Omnes tres haec verba parentheses eos signis includunt. — Deinde *fatigat* edit. mai.

183. *Nam mihi*) Edit. pr. mai. *non mihi*. — Pro *magnis* edit. pr. min. praebet *magrus* (sic).

185. Omnes tres exhibent ita :

Horrea secundis indeficientia mensis.

nisi quod Cod. et edit. min. scribunt *foec*. — Vs. 188 ed. mai. *desyderium* habet.

189. *anteactos*) Cod. cum edit. pr. min. legit *accitus*, ed. mai. *accitos*, — Praeterea Cod. *uimonet* pro *admovent*.

190. *relictus* pro *relictis* legitur in Cod. et edit. min.
 193. *ausim*) Edit. pr. min. *ausun*.
 195. *solus densis*) Mutato ordine omnes tres *densis solus*.
 196. *Etnaeae* scribit edit. pr. mai., *comittere* min.
 197. *Sum*) Cod. cum edit pr. mai. exhibet *dum*. - Deinde edit. min. legit: *tuam nostri est si*.
 198. *Sit tibi*) Edit. princ. min. offert *sic tibi*. - Pro *si sit modo* edit. mai. dat *si sint modo*.
 199. *Lydia*, non) Edit. min. *Lidia nec*.
 200. *Meleteas*) Ed. pr. mai. habet *meletheas*, min. duobus verbis *me letheas*. - *nec mallet*) Cod. *mallet quoq*; - *chartas*) Vitiose edit. pr. mai. *barchas*.
 201. *Quod tibi*) Edit. pr. min. habet *qui tibi*.
 202. *sit notus*) *si notus* ex omnibus tribus enotatam.
 203. *statuent*) Cod. dat *statuunt*.
 204. *cum tumulus*) Omnes tres conspirant in lect *tunc tumulus*. - *contexerit*) Cod. legit *cum texerit*, min. *seu texerit*.
 206. *figura*) *figuram* est in edit. pr. mai.
 210. *Quandocunque*) Omnes nostri habent in *quencunque*.
 211. *subtexam*) Edit. pr. mai. *subtextam*.

CARMEN II

Inscriptum est in edit. princ. mai. ita: *Laus sulpitiae ad deum Martem*. Edit. min. hic caret inscriptione.

1. *Sulpicia*) Edit. pr. mai. habet *Sulpitia*. - Eadem vs. 6, pro *lampadas* dat *lampades*.
 7. *movit*) Edit. min. legit *flectit*. - A vs. 8 usque ad vs. 14 elegiae ad Phoebum in exemplari Biblioth. Paris., quo usus est is, qui hanc collationem confecit, omnia deerant; totam autem folium ei videbatur intercidisse.
 13. *Vertumnus*) Edit. pr. mai. hic scribit *vertuntis*. - Pro *Olympo* Cod. *Olimpo*.
 14. *Mille habet*) Cod. *mille hunc*. - Idem vs. 16 *dent* pro *det*, et *permafacta* pro *bis madefacta*.
 19. *conchas*) Cod. cum edit. mai. *gemmas*.
 20. *equis*) Vterque liber *aquis* habet.
 21. *cantate*) Solus Cod. *cantare*.
 22. *superbe*) Edit. mai. legit *superba*. - Cod. scribit *lira*.

23. *celebretur*) Cod. cum edit. mai. *hoc sumet*.

24. *vestro*) Cod. *nostro* legit. – Idem cum edit. mai. pro *choro* exhibet *thoro*.

CARMEN III

Edit. mai. hanc habet inscriptionem: *Sulpitia ad Cherinthum de uenatione dimittenda*.

3. *in praelia*) Cod. praebet *in pectore*.

7. Edit. mai. post *est* signum interrogandi ponit.

11. *Cerinthe*) Cod. semper scribit *Cherintus*. edit. mai. ubique dat *Cherinthus*, min., ut ad carm. IV, vs. 15 enotatum est, *Cherinthus*, seu *Cherintus*, ut V, 1.

19. *Nunc*) Cod. et edit. mai. *tunc*. – Vs. 20 *tange* habet edit. mai. pro *tende*.

21. *subrepet*) Praesens *subrepit* ex utroque libro affertur.

24. *ipse*) Cod. praefert *saepe*.

CARMEN IV

Haec ex edit. mai. affertur inscriptio: *Ad Phoebum pro Cherintho aegrotante*.

1. *et*) omisum est in edit. mai.

6. *candida*) Cod. cum edit. pr. mai. exhibet *pallida*.

8. *deuehat*) lidem libri tuentur *euehat*.

16. Hunc versum sequuntur in Cod. et utraque edit. pr. vs. 19, 20, 21, 22. Hos autem excipiunt deinceps vs. 17 et 18.

17. *nil*) Edit. pr. min. *nihil*. – Eadem vs. 20, *sedula* pro *credula*, et vs. 24 *factis* pro *sanctis*.

CARMEN V

In edit. mai. inscribitur: *ad Cherinthum*, in min. *ad uenerem oratio*.

1. *Qui mihi te*) In omnibus tribus legitur *est qui te*.

4. *dederunt*) Omnes habent *dederant*. – *sibi* pro *tibi* sola edit. pr. min.

7. *per te*) *te per* praebet utraque edit. pr.

8. *suos*) Omnes dant *tuos*.
 9. *Magne*) *Mane* offerunt omnes tres. — *Geni*) Edit. pr. min. *gessi*. — *dona*) In Cod. et edit. utraque *tura*.
 10. *calet*) Omnes nostri exhibent *valet*. — Vs. 11 edit. pr. mai. et Cod. *suspiret* pro *suspirat*.
 12. *Tu*) *Tunc* est in omnibus tribus. — Praeterea ed. pr. mai. *sacte relique* pro *sancte relinque*. — Eadem vs. 13 legit *Nec sis nunc* pro *Nec tu sis*.
 16. *quam soluisse*) Cod. *exsoluisse*, utraque edit. pr. *nos soluisse*.
 17. *tectius*) Cod. *tucius*, edit. mai. et min. *tutius*.
 18. *haec illum*) Cod. exhibet *hic illum*.
 20. *clamne palamne*) Omnes tres legunt *clamve palamve*.

CARMEN VI

Edit. pr. mai. haec praemittit: *Iunoni puellam commendat*.
 Edit. min.: *ad Iunonem oratio*.

1. *honores*) Omnes tres praebent *acervos*.
 3. *tibi*) In Cod. est *ter se*.
 5. *ornandi*) Cod. exhibet *oranda*, edit. pr. mai. *orandi*.
 7. *ne quid*) Omnes tres servant *ne nos*. — Sic etiam vs. 9 omnes dant *ullae* pro *ulli*.
 10. *cuiquam - viro*) In Cod. scriptum *cuidam - viro est*.
 11. *deprendere*) Edit. pr. mai. *deprehendere*.
 13. *purpureaque*) *purpurea* solus Cod. habet. — Idem vs. 14 cum edit. mai. *sic* pro *fit*.
 15. *en natae*) Omnes tres consentiunt in lect. *et natae*. — *quid optet*) Cod. cum ed. pr. min. dat *quod optat*, mai. *quod optet*.
 16. *clam sibi*) Cod. et edit. pr. min. legunt *iam sua*, ed. mai. *iam sibi*.
 19. *Sit*) Cod. cum edit. pr. mai. habet *sic*, edit. min. *si*. — *grata ac veniet*) Cod., omisso *ac*, praebet *grata veniet*, ed. pr. mai. *grata eveniet*. min. *grata est ueniet*.
 20. *adsit*) In Cod. *esset*.

CARMEN VII

Inscriptio in edit. pr. mai. haec est: *Gratulatio ad Venerem*. — In edit. pr. min. hoc carmen et seqq. usque ad XIII, 11, in exemplari biblioth. Paris. deerant, ita ut duo integra folia excidisse viderentur.

1. *pudore*) Edit. mai. *pudori*.
2. *minor*) Cod. cum edit. pr. scribit *magis*.
3. *Cytherea*) Pro hoc Cod. dat *Citharea*, edit. pr. *Cytheraea*. — Eadem praeterea *Camaenis* exhibet.
8. *ut nemo*) E Cod. affertur *id venio*, e mai. ed. *at uenio*.

CARMEN VIII

Scriptum est *ad Messalam*, ut vult edit. mai.

4. *Arnus*) Liber scriptus et impressus *amnis*.
6. *Non tempestivae*) Cod. legit *neu tempestive*.
8. *Arbitrii quoniam*) Cod. *arbitrio quamvis*. Ita quoque edit. mai., nisi quod haec *quamvis* scribit. — Pro *mei* uterque liber *meo* habet.

CARMEN IX

Cod. hic semel inscriptionem habet hanc: *Ad Thoratum de natali die*. Edit. mai. simpliciter: *Ad Tostratum*.

2. *nos - suo*) Cod. et mai. edit. praebent *non - tuo*.

CARMEN X

Inscribitur in edit. mai.: *De Sulpitia*.

1. *securus*) In Cod. extat *securis*. — *iam tibi*) Cod. dat eum edit. mai. *iam mihi*.
2. *Promittis*) Cod. *permittis*, at edit. mai. *permittas*.
3. *Si tibi*) Cod. et edit. mai. *sit tibi*. — *toga est potior*) Cod. *togae potior*. Edit. mai. *togae potior*. Ceterum in editionis mai. exemplari eo, quod servatur in biblioth. Paris., ad *togae* in margine legitur scholion, antiqua manu scriptum: *x togati scorti i Adulterae. nam togata pro scorto accipitur*.
6. *cedam*) In Cod. et edit. mai. *credam*. — Ambo etiam *causa* habent pro *cura*.

TIBULLI *Carm.*

O o

CARMEN XI

Inscriptio in edit. mai. haec legitur: *Ad Cherinthum.*

1. *pia cura*) Cod. scribit *placiture*, edit. mai. *placitura*.
2. *Dum mea*) Cod. et edit. mai. *qui mea*. – Sola haec vs. 4, sic quoque legit pro *si quoque*.
5. *Nam mihi*) Vterque liber exhibet *ah mihi*. – Pro *pro sit* edit. mai. *prodest*. – *quum tu*) Cod. et edit. mai. *quid tu*.
6. *lento*) Cod. consentit cum edit. mai. in *lacto*.

CARMEN XII

In Cod. et edit. mai. hoc carmen cum superiori sine ulla distinctionis nota coniunctum.

1. *Ne tibi*) Cod. lègit *nec tibi*, hic et priori loco, III, 6, 64, cui carmini hos versus in Cod. et edit. mai. annexos esse, ibi notavimus. – *sim mea*) Edit. mai. utroque loco servat *sit mea*. – *aeque iam*) *aeque tam* habent Cod. et edit. mai., sed in priori tantum loco.
2. *Ac videor paucos*) Cod. ad libr. III, dat *ac paucos videar*, hic vero *ac videar paucos*. Etiam edit. mai. utroque loco variat, dum antea legit *ut video paucos*, ad hunc autem locum *ut videas paucos*.
5. *solum quod*) Hic tantum Cod. verborum ordine mutato praebet *quod solum*. Hic etiam nota legitur in Cod.: *Habentur hi 3 versus supra eodem libro circha medium epistola: Si mihi difficile est, in fine epistolae.*

CARMEN XIII

Edit. mai. inscribit: *Ad Amicam.*

3. *Tu mihi*) Edit. mai. praebet *tu modo*.
5. *possis*) Cod. cum edit. mai. dat *posses*, ut etiam vs. 9 uterque liber *possum* pro *possim*.
10. *trita*) Cod. scribit *tricta*.
13. *e caelo mittatur*) Edit. pr. min. *et templo mittetur*.
15. *Per tibi*) In Cod. est *hoc tibi*, in edit. min. *haec tibi*.
16. *mihi*) Iterum Cod. et edit. pr. min. consentiunt in *tibi*.
17. *cedo*) Hic omnes tres *credo*. – Etiam vs. seq. omnes legunt *prodeat* pro *proderat*.
19. *tu me*) Edit. mai. alio ordine *me tu*. – Ceterum Cod.

scribit *audactius* pro *audacius*. – Idem vs. 20, *garula* pro *garula*, ut supra iam vidimus.

23. *considam*) Cod. et edit. pr. mai. *confidam*.

CARMEN XIV

Has dant inscriptiones edit. princ. mai.: *De Puellae infamia*, min.: *de infamia suae puellae*.

1. *crebro nostram*) Edit. pr. min. *nostram crebro*.

3. *iacta*) Ex omnibus tribus affertur *facta*. – Ad vs. 4 super *tace* in edit. mai. exemplo Paris. hoc legitur scholion scriptum: *ne tanto me affligas dolore*. – Cod. ad finem huius carminis haec habet: *Albii Tibulli poetae illustris explicit liber tercius et ultimus*. Tum legitur *Epitaphium Tibulli*, quod sequitur Tibulli vita. – In edit. pr. mai. autem statim post carm. XIV sequitur *Summa vitae albii Tibulli*, et deinde *Epitaphium Tibulli*, cui elegia Ovidii Amor. libr. III, eleg. 9 annexa est. – Edit. pr. min., omissa Tibulli vita, *Epitaphium Tibulli* tantum exhibet.

CARMEN XV

Vs. 3, Cod. legit *nec foret*.

VARIAE LECTIONES

Cod. et edit. pr. mai. in vita Tibulli.

(vid. Heynii praefat. p. LXXXVII)

eques Romanus) Cod. *eques regalis*. – *oratorem dilexit* : cuius et) Edit. mai. ita exhibet: *originem dilexit* : cuius etiam, sic etiam Cod., nisi quod *origine* scribit. – *fuit et*) Absunt haec verba a Cod. – *Aquitanico*) Cod. et edit. mai. *equitanico*. – *ornatus est*) Vterque liber *donatus est*. – *et maxime licentiae*) Desunt in Cod. – *in studio*) Edit. mai. habet *in studia*. – *inter elegiographos principem*) Cod. alio ordine *principem inter el.*, edit. mai. *inter eleg. summum*. – *obinet*) Cod. et edit. mai. scribunt *optinet*. – *omnino non inutiles*) Cod. *omnino utiles*. Edit. mai. *utiles*, omissa voce *omnino*. – *infra*) Cod. *super* habet.

Hac occasione oblata, cum lectore benevolo communicabimus varias ex edit. pr. maiori in Ovidii elegia (Amor. III, 9) lectiones. Collata est edit. pr. Tibulli cum Mitscherlichii editione.

Inscriptio huius elegiae legitur haec: *Ovidii Nasonis epistola in qua conqueritur de morte Tibulli*.

2. *fata Deas* ;) Edit. mai. legit *facta deas* :

3. *Elegeia*) elegia exhibet.

10. Pro *tundat* praebet *tondat*.

11. *sparsi lacrimas*) Mutato ordine dat *lachrymas sparsi*.

18. Pro *putent offert putant*. – Vs. 20 *inicit* pro *iniicit*, ut saepius in Tibullo.

21. *Ismario*) Vitiose habet *bismario*.

23. Pro voce, librariis insueta, *Ailanon*, priori loco scribit *Et licium*, posteriori *edidit*.

24. *invita*) Praefert *inuicta*. – Initio vs. seq. pro *Adiuce* praebet *aspice*.

28. Pro *diffugiunt* solemnem confusione *effugiunt*.

30. *retexta*) Pro hoc exhibet *retenta*. – Vs. seq. *habebit* pro *habebunt*.

33. Pro *vos et nunc* bis ponit *nos*.

34. *mala facta* in unum verbum coniungit *malefacta*. – Mox *falso* pro *fasso*.

36. *Vive tamen legit pro vice pius.* – Vs. 37. *Mors mutatur in Mars.*

39. *confide bonis*) Praefert *confide tuis.* – Vs. seq. *e toto affertur pro e tanto.* – Mendose vs. 45 *eritis* pro *Erycis.*

46. *Pro negent* dat *negant.* – Vs. 47 scribit *pheatida.*

49. *Hinc – fugientis*) In edit. pr. expressum *hic – fugientes.*

51. *misera – doloris*) Depravata haec verba in *mixti – dolorum.* – Vs. seq. *dilacerata* enotatum pro *dilaniata.*

53. Hunc versum exhibet ita:

Cum sua tuis tinxerunt nemesisque precorque.

Vix memoratu dignum, quod vs. seq. obscula scribit.

57. *Cui Nemesis*) Ita corrupta sunt in edit. *cernemesis.* – *Pro sint mea* praebet *frater* sine sensu.

61. *venias*) Futurum dat *uenies.*

62. *Pro cum* expressum est *q*, quod et *quum* et *quod* significare potest.

63. Post *falsum* inserit *est.*

65. *Pro si quid modo* habet *si qua modo.* – Deinde omittit *est* in fine versus.

66. *Pro auxisti* praebet *hausisti.* Quae tamen non varia est lectio, ut obiter hoc moneamus, sed alia tantum scribendi ratio. Nam litera *h* in codd. et editt. antiquis, praecipue Italicis, in verborum initio mox additur, mox omittitur; vid. ad Tibull. I, 1, 17, 46, etc. De scriptura autem literae *x* pro *s* seu *ss* vid. ad Tibulli I, 6, 18. Quae res quum saepius a VV. DD. non perspecta fuerit, magnas turbas multis in locis excitavit. – *Pro pios* tandem habet *tuos.*

INDICES
IN
TIBVLLVM

INDEX

IN CARMINA ET VERSVS

DIVERSARVM EDITIONVM.

Numerorum diversitas illata per Scaligeri et Broukhusii
transpositas carminum partes.

Edd. vulgatæ et codd.

Scalig: et Broukhus.

Lib. I.

Eleg. I, 1	2	3	4. Quem labor	Elég. I, 1	2	45	46
5	6			3	4		
7	8	9	10	9	10	7	8
11	12			15	16		
13	14			17	18		
15	16			19	20		
17	18			21	22		
19	20			23	24		
21	22			25	26		
23	24			27	28		
25	26	27	28	47	48	49	50
29	30	31	32	9	10	11	12
33	34			33	34		
35	36			13	14		
37	38	39	40	29	30	31	32
41	50			35	44		
51	58			51	58		
59	78 f.			73	92 f.		
El. II, 1	64			El. II, 1	64		
65	70			El. I, 67	72		
71	78			59	66		
79	98 f.			El. V, 37	ad f.		
El. III, 1	94 f.			El. III, 1	94 f.		
El. IV, 1	8			El. IV, 1	8		
9	14			69	74		
15	38			11	34		
39	40			9	10		
41	74			35	68,		

Ind. in TIBVLII.

I

INDEX

Edd. vulgatae et codd.

Lib. I.

- El. IV, 75-84 f.
 V, 1-36
 37-68
 69 70
 71-76 f.
 El. VI, 1-32
 33-86 f.
 El. VII, 1-ad f.
 VIII, 1-66
 67-ad f.
 IX, 1-ad f.
 X, 1-ad f.

Lib. II.

- El. I, 1
 II,
 III, 1-32
 33-60
 61-74
 75-78
 79 80
 IV,
 V, 1-42
 43-60
 61 62
 63-112
 113-122 f.
 VI, 1-14
 15-18
 19-54 f.

Lib. III.

- El. I.
 II.
 III.
 IV.
 V.
 VI.

Lib. IV.

- El. I.
 II.-XV.

Scalig. et Broukhus.

- El. IV, 75-84 f.
 V, 1-36
 VI, 1-32
 VI, 33 34
 VII, 33-38
 VII, 1-32
 39-92 f.
 VIII, 1-ad f.
 IX, 1-66
 71-ad f.
 X, 1-ad f.
 XI, 1-ad f.

- El. I,
 II,
 III, 1-32
 VI, 15-42
 III, 33-46
 (lib. I, IX, 67-70)
 II, III, 47 48
 IV,
 V, 1-42
 45-62
 43 44
 63-112
 117-127
 VI, 1-14
 V, 113-116
 VII, 1-36 f.

- El. I.
 II.
 III.
 IV.
 V.
 VI.

- El. I.
 II.-XV.

INDEX

IN NVMEROS ELEGIARVM TIBVLLI ET VERSVVM

EX EDITIONIBVS SCALIGERI ET BROVKHVSI COMPARATIONE
CVM NVMERIS CODD. ET EDD. EX IIS FACTARVM.

*Edd. ex Scalig. et Broukhus.
interpolatione.*

Lib. I.

Eleg. I, 1 . 2
3 4
5 6
7 8
9 10 11 12
13 14
15—28
29—32
33 34
35—44
45 46
47—50
51—58
59—66
67—72
73—92 f.
Eleg. II, 1—64
III, 1—94 f.
IV, 1—8
9—10
11—34
35—68
69—74
75—84 f.
Eleg. V, 1—36
37—56 ad f.
Eleg. VI, 1—32
33—34

Edd. ad fidem codd.

Eleg. I, 1 2
5 6
9 10
7 8
29 30 31 32
35 36
11—24
37—44
33 34
41—50
3 4
25—28
51—58
Eleg. II, 71—78
65—70
59—78 f.
Eleg. II, 1—64
III, 1—94 f.
IV, 1—8
39 40
15—38
41—74
9—14
75—84 f.
Eleg. V, 1—36
(Eleg. II, 79—98)
V, 37—68
69—70

INDEX.

*Edd. ex Scalig. et Broukhus.
interpolatione*

Lib. I.

- Eleg. VII, 1-32
- 33-38
- 39-92 f.
- Eleg. VIII, 1-ad f.
- IX, 1-66
- 67-70
- 71-ad f.
- Eleg. X, 1-ad f.
- XI, 1-ad f.

Lib. II.

- Eleg. I.
- II.
- III, 1-32
- 33-46
- 47-48 f.
- Eleg. IV.
- V, 1-42
- 43-44
- 45-62
- 63-112
- 113-116
- 117-126 f.
- Eleg. VI, 1-14
- 15-42 f.
- Eleg. VII, 1-36 f.

Lib. III.

- Eleg. I.
- II.
- III.
- IV.
- V.
- VI.

Lib. IV.

- Eleg. I.
- II-XV.

Edd. ad fidem codd.

- Eleg. VI, 1-32
- (ex el. V, 71-76 f.)
- VI, 35-86 f.
- VII, 1-ad f.
- VIII, 1-66
- (lib. II, el. III, 75-78)
- Eleg. VIII, 67-ad f.
- IX, 1-ad f.
- X, 1-ad f.

Eleg. I.

- II.
- III, 1-32
- 61-74
- 79-80

Eleg. IV.

- V, 1-42
- 61-62
- 43-60
- 63-112

Eleg. VI, 15-18

- V, 113-122 f.
- VI, 1-14
- II, III, 33-60
- VI, 19-54

Eleg. I.

- II.
- III.
- IV.
- V.
- VI.

Eleg. I.

- II-XV.

INDEX VERBORVM *.

- Ab** arte 1, 5, 4; 1, 9, 66; 2, 1, 56, *more Graecorum*.
- Abde** procul hinc faces 2, 1, 82; *v. not.*; abdere formosas tristibus agris 2, 3, 66; verba blanda notis compositis 1, 2, 22; abdidit, cibus hamos 2, 6, 24; abdita fata 2, 5, 16, *ar-cana*; abdita sedes scelerata iacet in nocte profunda 1, 3, 68.
- Abducit** Nemesin ab urbe Ceres 2, 3, 61; abducit procul Delia venandi cura 4, 3, 5; abducta hic relinquo animum sensusque 4, 8, 7.
- Abesse** procul iubeo 2, 1, 11; abesset totus amor 1, 2, 65; abest longe gloria fortis 1, 5, 2.
- Abibit** illaesus aper 4, 3, 17; abiere tunc victus feri 2, 1, 43; abiret quis livor, succos herbasque dedi 1, 6, 13.
- Abluit** amnis anhelantes equos solis 2, 5, 60; *v. not.*
- Abnuat** quod spes 4, 1, 25.
- Abconditur** tellus densa umbra 4, 1, 154, *tegitur caligine*.
- Absentes** amores 1, 6, 35 *h. e. absentis*; absenti mihi te fervet amor mutuus 1, 6, 76; absenti miser querelas conicit 1, 8, 53; absentis nomen singulari verba sonent 2, 1, 32; *v. not.*
- Absit** procul gloria vulgi 4, 13, 7; absitis procul quisquis arte colis capillos 1, 6, 39.
- Abstineas** aliis *nempe amoribus* 1, 2, 59; avidas, mors, manus 1, 3, 4.
- Abundat** Nilus aestiva aqua 1, 7, 22.
- Accendit** potus pastor acervos levis stipulae 2, 5, 90; accendit geminas lampadas Amor ex illius oculis 4, 2, 6; *v. not.*
- Accessit** ad arces obscuras Cimmeriorum 4, 1, 64, *Vlysses*.
- Accingere** se magnis rebus 4, 1, 179, *de poëta*.
- Accipe** 3, 4, 49; *h. e. audi*; accipias munera parva 3, 1, 24.
- Accubuit** huic puer noster 1, 9, 75.
- Acer** amor 2, 6, 15; *v. not.* 4, 2, 6.
- Acerba** uris quid messes tuas? 1, 2, 100, *h. e. saeva*; acerba infidis Venus 1, 6, 84; acerbe rumor 4, 14, 4; acerbi luctus 2, 6, 41, *h. e. graves*.
- Acervi** frugum 1, 1, 9; sollennes stipulae 2, 5, 89; structi 4, 1, 134, *nempe turis*; acervo composito securus 1, 1, 77.
- Acies** consistat in agmen quadratum 4, 1, 101; acies non fuit 1, 3, 47, *Saturno rege*; ferae 2, 3, 37; acies parant concurrere adversis signis 4, 1, 99.

* *Confectus opera et industria Langeri, Luneburgensis, iuvenis bonae aperi et indolis, fortunam industria emendantis.*

INDEX

- Acris flamma** 1, 6, 45; **sitis** 1, 3, 77.
- Actis tantis** 4, 1, 4; 4, 1, 38.
- Acnise dentes in proelia** 4, 3, 3, *de apro*.
- Adde merum** 1, 2, 1, *adfunde*; liquidum fortius 3, 6, 62; addere aquam flammæ 2, 4, 42; addidit quale bonum ille multis malis 2, 4, 36; additus aris ignis 4, 1, 133.
- Adducit hæc mihi te** 1, 6, 59.
- Aderit Delia mea frugum custos** 1, 52, 1; ades 1, 7, 49; 2, 1, 35; 4, 4, 1; quisquis ades 2, 1, 1; 2, 2, 2; ades liber 3, 6, 1; adesse coelo missus 1, 3, 90; adesse hibernas minas negligat piscis 2, 3, 46; adest audacia fortis 1, 4, 13 *pro est*; adest invisus Natalis 4, 8, 1; adest quod huic dives amator 1, 5, 47, *Deliae*; adest tibi de nobis mutuus ignis 4, 5, 6; *v. not.*
- non adeunda maribus sacra Bonæ Deæ** 1, 6, 22; non adeunda sub aestivum Canem unda 3, 5, 2; *v. not.*
- Adfirmare** 1, 4, 26, *pro iurare*.
- Adfixa soribus manet me** 1, 6, 61; pensis gravibus puella 1, 3, 87; *intenta, adsidua in opere faciundo*.
- Adflat cui leniter Amor placidus** 2, 1, 80; *v. not.*; Venus amores gregibus 2, 4, 57.
- Adfuit Iupiter ipse curru vectus** 4, 1, 131.
- Adhibere blandas querelas** 3, 4, 75.
- Adiit Laestrygonas incultos** 4, 1, 59; adiisse sedes deorum 1, 2, 83; adirem cum iam gaudia 1, 5, 39, *experirer Venerem*.
- Aditus facilis ut tuis sit et arduus** hosti 4, 1, 87; aditus faciles ad dominam 2, 4, 19.
- Adiungere aratro tauros** 1, 9, 7; palis vitem teneram 1, 7, 33.
- Adjuvat sortes ipsa Venus** 1, 2, 16.
- Admeti tauros pavit Apollo** 2, 3, 11; 3, 4, 67.
- Admirata ipsa noverca capillos Phœbi** 2, 3, 24, *Iuno*.
- si admittas** 1, 6, 56, *h. e. pecces*.
- Admittit nimifer arcus aquam** 1, 4, 44; *v. Obs.*
- Admonuit dominae Venus** 1, 5, 40, *v. not.*; quod Herophile 2, 5, 68, *v. not.*
- Admotis equis** 2, 3, 56, *h. e. propioribus*.
- Admoveret dolor anteactos annos** 4, 1, 189, *h. e. in animum revocat*; admovimus ignes templis 3, 5, 11.
- Adnectit licia** 1, 6, 79.
- Adnat tibi quodecunque rogabis** Genius 2, 2, 9; adnue Iuno 4, 6, 13; Natalis 4, 5, 20; adnue sic etc. 2, 5, 121; adnuit cuncta veraci capite Iupiter 4, 1, 133.
- Adoperta caput tenebris Mors** 1, 1, 70; post fores clausas latuit 1, 9, 44; *v. Obs.*
- Adplauso latere** 2, 1, 66; *v. Obs.*
- Adplicuisse formosæ manus medicas** 4, 4, 4.
- Adposito pollice** 2, 1, 64.
- Adscensurus deus Olympum Alcides** 4, 1, 12.
- Adsideat sancti pudoris custos** 1, 3, 84.
- Adsidia Minerva** 2, 1, 65; adsidue aves 1, 3, 76; adsidue miscet proelia Amor 1, 3, 64; adsidui doli 1, 9, 54; adsidium aratrum 2, 1, 51; certamen laudis 4, 1, 88; labor 1, 1, 3.
- Adsignat tibi Iupiter Laureates agros** 2, 5, 41.

VERBORVM

- Adsit** amor matens 4, 5, 7; vetus 4, 6, 20; adsit Genius 2, 2, 5; Saturnia 3, 3, 33; adsitis Divi 1, 1, 37;
- Adpersae** lacte catervae 1, 2, 50, *Maniam; v. Obs.*
- Adspexerit** si quis imprudens 1, 2, 39.
- Adspicerem** dominam 2, 3, 5; adspiceret quisquis caput, *crines* 2, 3, 26; adspiciam ilicet extinctas faeces 2, 6, 16.
- Adspira** mihi 2, 1, 35, *fave*; adspirabat quibus Amor 2, 3, 71.
- Adstabat** scyphus ante dapes 1, 10, 8.
- Adsueta** ab arte 1, 5, 4; adsuetos cursus flumina egerunt 4, 1, 125.
- Adsuavit** puer velle munera 1, 4, 58.
- Adversa** pars terrae huic nostro solo 4, 1, 166; adversi cervi 4, 1, 84, *Spanische Reuter*; adversi Dei 3, 5, 14; duces 1, 10, 30; venti 4, 1, 194, *h. e. simpl. magni*; adversis armis offeret sese 4, 1, 148; repulit 4, 1, 54; adversis signis concurrere 4, 1, 99.
- Adversa** fortuna 4, 1, 182.
- Advigilare** parvo nepoti avum non taedebit 2, 5, 93.
- Adrolat** trepidantibus alis Amor 2, 2, 17.
- Aedes** exigua 1, 10, 20.
- Aegeae** undae 1, 3, 1.
- Aegra** mens 3, 4, 19; aegrum me tenet Phaeacia tellus 1, 3, 3.
- Aeneas** 2, 5, 19; impiger 2, 5, 39.
- Aeolii** venti 4, 1, 58.
- non aequa** mors 4, 15, 1; aequum est imponere licere formosis laedere numina 1, 9, 3.
- Aequatis** frontibus 4, 1, 104.
- ex aequo** convenit Liber 3, 6, 19;
- Aequor** maris vastum 1, 7, 19; aequora indomita 2, 5, 80; vaga 2, 6, 4; vasti ponti 3, 4, 85.
- Aër** alter alterius vires necat 4, 1, 168; immensus 4, 1, 19; liquidus 4, 1, 209; vagus a terris quæ surgere nititur 4, 1, 21.
- in aëre** circumfuso condidit tellus 4, 1, 151.
- Aere** pontus confinditur 4, 1, 173, *h. e. aeratis navibus, stilic. rostris navium.*
- Aera** repulsa 1, 3, 24; 1, 8, 22, *h. e. sinistra.*
- Aerata** tela 1, 10, 25, *ferro praefixa*; aeratae fores 1, 3, 72, *ex aere.*
- Aestiva** unda 1, 7, 22; aestivi ortus canis 1, 1, 27; aestivum in orbem fertur sol 4, 1, 159; *v. not.*; aestivus canis 1, 4, 6; 3, 5, 2; orbis 1, 2, 52, *h. e. aestas.*
- Aestu** terrear vano 3, 5, 27, *h. e. febre*; aestus calidi sideris 2, 1, 47, *solis.*
- Aetas** iners iam subrepet 1, 1, 71; longa 4, 1, 210; longior 4, 1, 11, *h. e. remotior, senior*; primi temporis floret tibi 1, 8, 47, *juventus*; priorum ulla 3, 4, 26; senior quam premeret 1, 4, 33; transiit quam cito 1, 4, 27; vetus ut non fregerit eum 4, 1, 111.
- Aeterna** iuventus 1, 4, 37; urbs 2, 5, 23, *Roma*; aeterni Dii 4, 4, 14; 2, 3, 30; aeternum sit mihi virginitas 2, 5, 64; aeternus Homerus 4, 1, 180; Olympus 4, 2, 13; versus 4, 1, 34, *h. e. perpetuum carmen.*
- Aether** igneus passim ut fluat 4, 1, 22.

INDEX

- Aetherius mundus** 3, 4, 17; **vertex Tauri** 1, 7, 15.
Aetnaea rupes 4, 1, 56; **Aetnaeae flammae** 4, 1, 196.
Aevum futurum 3, 4, 47.
Affert requiem Bacchus mortalibus 1, 7, 41.
Affixa foribus me manet noctu 1, 6, 61.
Afflat cui leniter Amor 2, 1, 80, *cui propitius est*; **afflat Venus amores gregibus** 2, 4, 57.
Afflictis mortalibus requiem affert Bacchus 1, 7, 41.
Africa puniceum colorem praebet 2, 3, 58.
Ager Eretnus 4, 8, 4; **Falernus** 1, 9, 34; **felix** 1, 1, 19; **pauper** 1, 1, 19; *cf. agri*.
Agat e triviis turba canum 1, 5, 56; **agatur nobis natalis dies** 4, 9, 3; *v. not.*; **agatur ut lenis spiritus** 1, 8, 57; **agendus erit tristis natalis** 4, 8, 2; **agere ante victas catervas** 1, 2, 69; **agit annus signa certa vice** 1, 4, 20; **agunt flumina cursus** 4, 1, 125.
Agitat mens impia curas tuis diversas 3, 4, 59.
Agitata motu Bellonae 1, 6, 45; *sacerdos vaticinans*.
Agmen quadratum 4, 1, 101; *v. Obs.*; **turbae angustum** 1, 5, 63; **agmine densopercus** 4, 1, 186.
Agna cadet vobis 1, 1, 23; **agna hostia magna exigui soli** 1, 1, 22; **tardior** 2, 1, 20; **agnam referre sinu domum** 1, 1, 31.
Agnos sectatur filius 1, 10, 41.
Agnosco voces dulces dominae a limine 2, 6, 47, 48.
Agnus candidus 2, 5, 38; **sacer cat ad aras** 2, 1, 15.
Agor ut turbo citus verbere per plana 1, 5, 3.
Agrestes purgamus 2, 1, 17; **agrestis antiquus** 1, 1, 39; **falx** 2, 5, 28; **laurus** 2, 5, 117.
Agri arentes 1, 7, 21; **laeti** 2, 3, 3; **Laurentes** 2, 5, 41; **pleni** 2, 1, 21; **tristes** 2, 3, 65; **vicini** 1, 8, 19; *cf. ager*.
In agris fixus lapis 1, 3, 43; *cf. 1, 1, 11*.
Agros per totos floret terra 1, 3, 61; **agros purgare** 2, 1, 17; **sulcare** 2, 3, 79.
Agricola deus 1, 1, 14; 1, 5, 27; **agricola minio suffusus** 2, 1, 55; *v. not.*; **satiatus aratro** 2, 1, 51; *vid. Obs.*; **agricolae coelites** 2, 1, 36; **agricolae modo aratrum sectari** 2, 3, 7; **agricolae pectora labore confecta** 1, 7, 39; **agricolas spes alit** 2, 6, 21.
Alat glans, aluit veteres 2, 3, 68, 69; **alit spes agricolae** 2, 6, 21; **alit taurus Cilicas** 1, 7, 16; **aluit Pax vites** 1, 10, 47.
Alba candida antiquo Lare 1, 7, 58; **Longa condita ab Ascanio duce** 2, 5, 50.
Alba columba 1, 7, 18; **lilia** 3, 4, 33; **populus** 1, 4, 30; **albi capilli** 1, 8, 45.
Albuna 2, 5, 69, *Sibylla*.
Alcides 4, 1, 12, *Hercules*.
Alitibus niveis 3, 6, 8 *h. e. fausto omine*.
Alios aliosque componere versus 4, 1, 17.
Alma Pax 1, 10, 67; *v. not.*
Alpes gelidae 4, 1, 109.
Alta domus 4, 1, 183; **vallis** 2, 3, 19; **altae valles** 1, 4, 49; **altus Olympus** 1, 6, 83.
Altaria trunt flammae 4, 6, 17.
Alterno orbe 4, 1, 44.
Alveus vernus 2, 1, 49, *apum*.
Amabilior quo non alter 3, 4, 94.

Amalthea 2, 5, 67, *Sibylla*.

Amans miser 1, 8, 61; **amantes**
miseri 2, 8, 71; victi 2, 4,
39; **amantes ne nox divellat**
4, 6, 7; **non laedit deus** 4, 4,
15; **amanti Mors venit** 1, 3,
65; **sunt numina** 1, 5, 57; **a-**
mantis sinu ludere 1, 5, 25.

Amara dies 2, 4, 11, *tristis*; **a-**
marior umbra noctis 2, 4, 11.

Amaranthi 3, 4, 33.

Amat vulgus plurima falso 3, 3,
20, *magni facit*; **antea mira-**
tur dixerat; **amatae Pierides** 1,
4, 61.

Amator canus 1, 8, 29; **dives** 1,
5, 47.

Amens sacerdos 1, 6, 46, *Bel-*
lonae.

Amica mittatur Tibullo e coelo
4, 13, 13; **nec amica merenti**
3, 6, 55.

Amici dulces 3, 6, 9; **occulti** 1,
5, 65.

Amictus, vestes mutantur 1, 8,
13; **amictus fuscus** 3, 4, 55,
somni.

Amnes vasti 3, 3, 37; **inferi am-**
nīs, pro oceano 2, 5, 60; **et**
caeruleus 3, 4, 18, *pro ocea-*
no; *v. not.*; **amnis deleat car-**
mina 1, 9, 50; **dum vehet a-**
quas 1, 4, 66; **amnis Lydius**
aurifer 3, 3, 29, *Pactolus*.

Amor acer 2, 6, 15; **accendit ge-**
minas lampadas ex illius ocu-
lis 4, 2, 6; **asper et tristis** 1,
6, 2; *v. not.*; **custos** 4, 3, 4;
infamis 2, 4, 38; **inermis** 2,
5, 106; **lentus** 1, 10, 58; **pla-**
cidus 2, 1, 80; **tener** 2, 6, 1;
volitans 2, 5, 39; **victus mu-**
nere Bacchi 3, 6, 4; **Amor**
proelia miscet assidue 1, 3,
64; **vias fallendi ministret** 4,
6, 12; **vincula portat coniugio**

Ind. in TIBULL.

2, 2, 18; *v. not.*; **Amore in-**
vito 1, 3, 21; **amor fallax** 1,
9, 83; **fortivus** 1, 5, 75; **ine-**
ptus 1, 4, 24, *pro amante*; **in-**
felix 1, 2, 4; **iustus** 1, 4, 10,
qui causam iustam habet; **la-**
scivus 1, 10, 57, *malignus*;
levis 1, 7, 44; **mutuus** 4, 5,
7; 1, 6, 76; **nimius** 1, 8, 52;
saevus 3, 4, 65; 66; **secundus**
1, 2, 75; **tener** 1, 3, 57; **ve-**
tus 4, 6, 20; **amore lento tor-**
quere 1, 4, 81; **teneri** 1, 2,
29; **amorem violare** 1, 9, 19,
h. e. fidem in amore; **amorem**
vendere 1, 4, 67; **amores alios**
absentes suspirare 1, 6, 35;
4, 5, 11; **amores afflat gregi-**
bis Venus 2, 4, 57; **amores**
fidi 2, 2, 11; **miseri** 1, 9, 1;
molles 4, 15, 3; **veteres** 2, 4,
47; **amores iungere** 1, 1, 69;
miseros iuvenum ludere 1, 2,
91; *v. Obs.*; **solvero cantibus**
aut herbis 1, 2, 62; **violare**
1, 3, 81, *puella abalienata*;
amoris exemplum stemus 1, 6,
.85.

Amplexus barba aspera terit 1,
8, 32; **amplexus senis culta**
puella fugit 1, 9, 74.

Amplior 4, 1, 97; *v. not.*

Amythaonius Melampus 4, 1,
120.

Ancilla carae puellae 1, 2, 96.

Angues feri 1, 3, 69; **anguis irata**
1, 8, 20.

Angustae habenae 1, 4, 11, *h.*
e. adductae; **angustum agmen**
turbae 1, 5, 63.

Anhelantes equi solis 2, 5, 60.

Anhelanti 1, 8, 37.

Animae sua fata querentes hanc
volitent circum 1, 5, 51, *um-*
bras; **animam precatae** 3, 2,
15; *v. not.*

- Animalia nulla exstas; habitant partes 4, 1, 164.
- Ex animo puellae sublatum iter 4, 9, 1.
- Animos dites facit hic deus 3, 6, 13; animum sensusque reclinquo abducta 4, 8, 7; anirus gaudens 1, 6, 81.
- Anni anteacti 4, 1, 189; foe-cundi 4, 1, 113; annos oen-tum licet vixerit 2, 4, 45; an-nos dissimulet coma tincta 1, 8, 43; fatales si explevimus 1, 3, 53; annos per multos cele-brande Natalis 1, 7, 63; annos proprios tecum contribuisse; velum 1, 6, 64.
- Annosum merum 3, 6, 58; an-nosus Lyaeus 3, 2, 19.
- Annua seges 4, 1, 172; arcta 2, 4, 48; terra 2, 1, 48; *v. not.*
- Annum iaceo dum saucius 2, 5, 109; *v. Obs.*; annus 1, 4, 19, 20, *hoc est tempus suum*; exo-riens fuit avis nostris a kalen-dis martis 3, 1, 2; felix et sacer 2, 5, 82; fertilis 4, 1, 122, *hiems*; annus maturat segetes et lucida agit sidera 1, 4, 19, 20; novus educat po-mum 1, 1, 13, *ver*; nubilus 2, 5, 76; placidus nobis per tempora vertitur 4, 1, 169; proximus 4, 6, 19.
- Ansa arcta colligit pedes compres-sos 1, 8, 14, *nempe corrigiae calcei*.
- Ante absolute positum 1, 1, 14; 1, 2, 69; 1, 3, 89; 1, 10, 68; 2, 1, 24; 2, 1, 78, *etc.*; *cf. Virgil. Ecl.* 6, 80.
- Anteacti anni 4, 1, 189.
- Antiqua arbor 2, 5, 96; gens 4, 1, 28.
- Antiqui Lares 2, 1, 60; antiquus agrestis 1, 39; avus 1, 1, 42. *lar* 1, 13, 34; 1, 7, 58.
- Anus de suga 1, 5, 12; 1, 8, 18; anus aurea 1, 6, 58, *mater Deliae*; anus sedula custos pe-doris adsident 1, 3, 84.
- Anxius tota vagor urbe 1, 2, 25; salis anxia vivas 2, 6, 53; *v. not.*; anxius querebam moras 1, 3, 16.
- Aperta domus 1, 9, 58; ianua 1, 2, 10; aperta pectus laxo sine 1, 6, 18; via est 1, 10, 4.
- Apparuit quib; nunquam dies ca-dente ortu 4, 1, 65; *v. not.*
- Aper; colis pascua-devia montis 4, 3, 2; illaesus abibit 4, 3, 18.
- Apis levis 2, 1, 49; sedula 2, 1, 50.
- Apollo auctor carminis 2, 4, 13; formosus 2, 3, 12; mitis 2, 5, 79.
- Applauso latere 2, 1, 66.
- Applicuisse formosae medicas manus 4, 4, 4.
- Appetat illa oculos meos 1, 6, 70.
- Apposita ianua sera 1, 8, 76; appositus pollex 2, 1, 64.
- Aprici colles 1, 4, 19.
- Apta ars 1, 7, 60; Circe veteres mutare figuras 4, 1, 63, *h. e. docta*; apta oscula 1, 4, 54; apta prodeat sinu Tyrio 1, 9, 70; *v. not.*; aptius erit lacrimis uti 4, 4, 19; commodius tem-pus; te non alius aptius tenet artes belli 4, 1, 82, *hoc est melius callet*; aptus amor levis 1, 7, 44; *v. not.*
- Aqua aestiva 1, 7, 22; calida 1, 10, 42; ignava 3, 3, 38; levis 2, 6, 8; liquida 1, 5, 76; 1, 9, 50; mollis 1, 4, 18; pal-lida Ditis 3, 1, 28; placida 1, 2, 80; 1, 4, 12; pulsa 2, 5, 34, *remis*; supposita 1, 6, 28;

VERBORUM

- hygia* 1, 10, 36; *ventura* 1, 4, 44; *pluvia*; aqua cum multa decidit: imber 1, 2, 32; aquae gelidae 1, 1, 47; *pluviae*; irriguae 2, 1, 44; *Lethae* 1, 3, 80; *liquidae* 1, 9, 12; *rapidae* 4, 4, 8; *placidae* 1, 7, 14; *rivi praetercuntis* 1, 1, 28; *aquam fontis* 2, 1, 14; *aquas dum vehet annis* 1, 4, 66. *Aquitanae gentes* 1, 7, 3; *Aquitana gens* 2, 1, 33. *Aras fulgentes* 2, 1, 15; *nempe flamma*; ad aras sequi 1, 6, 23; *aras cumulare* 2, 5, 6; *aris additus ignis* 4, 1, 133. *Arabes Eoi* 3, 2, 24; *arabs dives cultor odoratae segetis* 4, 2, 18; *tener* 2, 2, 4, *mollis*. *Arar* 1, 7, 11, *fluvius Galliae Narbonensis*. *Arat arva bove rusticus* 2, 2, 14. *Arati sulci* 2, 6, 21. *Arator requiescat sacra luce* 2, 1, 5; *aratoris rustica verba* 2, 3, 4. *Aratra primus fecit Osiris* 1, 7, 29; *aratum adsiduum* 2, 1, 51; *curvum* 2, 3, 7; *habile* 1, 9, 7, *pressum* 4, 1, 161. *Araturi boves* 1, 10, 46. *Arbor antiqua* 2, 5, 96; *arbores selectae* 1, 5, 32; *non notae* 1, 7, 32; *arboris sub umbra* 1, 1, 28. *non arces, non vallus erat* 1, 10, 9. *Arces obscurae Cimmeriorum* 4, 1, 64. *Arcessere mortem bellis* 1, 10, 33. *Arcus nimbifer* 1, 4, 44, *Iris*; *indoctus* 2, 1, 69; *arcus-sagittae pereant* 2, 5, 105. *Ardens rogus* 2, 4, 46; *ardentes deos* 2, 5, 22, *templa deorum*; *ardentes focos* 2, 1, 82; *ardenti foco* 2, 1, 22. *Ardens, aditus* 4, 1, 87. *Area messes terit* 1, 5, 22; *v. Obs.* *Atractasi campi* 4, 1, 142, *Babylonii*. *Arens situs* 1, 4, 32; *arentes agri* 1, 7, 21; *arenti avena modulatus carmen* 2, 1, 53. *Arelinus ager* 4, 8, 4. *Argento totus contextus* 1, 2, 71, *hoc est vestis ex argento contexta*; *v. not.* *Arguar contubuisse ante ipsas plagas* 4, 3, 16. *Arida herba* 1, 7, 26. *Arma ne cadant miranti* 4, 2, 4; *arma crepitantia* 2, 5, 73; *discordia* 2, 3, 37; *arma relicta ad ripas* 2, 5, 54; *arma sequi* 1, 2, 68; *tristia* 1, 10, 12; 1, 10, 56. *Armis adversis offeret se* 4, 1, 148; *repulit* 4, 1, 54; *in armis natus Arupinas* 4, 1, 110. *Armatus falce deus* 1, 4, 8. *Armeniae tigres* 3, 6, 15; *Armenii odorati* 1, 5, 36. *inter armenta-greges natus Cupido* 2, 1, 67. *Arnus* 4, 8, 4. *Ars adsueta* 1, 5, 4; *apta* 1, 7, 60; *bona* 2, 5, 107; *immitis* 1, 3, 48; *inexperta* 2, 1, 56; *medica* 2, 3, 14; *ars non solita* 1, 9, 66; *tarda* 1, 8, 16, *quae multum temporis requirit*. *Arte colere capillos* 1, 6, 39; *arte multa quos male habet callidus puer* 1, 4, 76; *artes belli* 4, 1, 82; *artes deficiunt* 1, 4, 82; *miseriae* 1, 4, 57, *poësis*; *artes sibi optabant tuas* 4, 4, 26; *artis rarae opus* 3, 4, 37. *Arsurus lectus* 1, 1, 61. *Arta ansa* 1, 8, 14; *turbæ* 1, 2, 97.

INDEX

- Artacæ nobilis** 4, 1, 60; *v. not.*
Artato freno 4, 1, 91.
Artificis docta manus 1, 8, 12.
Artus graciles 2, 3, 9; pallentes 4, 4, 5.
Arva bene olentia 4, 2, 17; arva colat Pax 1, 10, 45; foecunda Calypsus 4, 1, 77; arva non colit Bacchusve Ceresve 4, 1, 163; pinguis 3, 3, 12; arva regere certis finibus 1, 3, 44; ferenda 2, 3, 8; ultima 4, 1, 145, *extremi orbis*.
Arundinis ordo 2, 5, 31, *disparium cicutarum*; arundine captat pisces spes 2, 6, 23.
Arupinas pauper natus in armis 4, 1, 110, *ex Arupino, Iapydum oppido*.
Arx Iovis 2, 5, 26, *Capitolium*.
Ascanius dux 2, 5, 50, *Aeneae filius*.
Asper 1, 5, 1, *ferox*; asper Amor 1, 6, 2, *h. e. immilis*; aspera que est illi difficilisque Venus 1, 9, 20; aspera barba 1, 8, 32; quadrupes 4, 1, 128; *v. not.*; turba canum 1, 5, 56; aspera verba 4, 4, 14, *convicia, dirae*; asperiora licet cadant 4, 1, 190, *durior fortuna*.
Assyria pinguis 3, 2, 24, *pro Syria*.
Assyrii odores 1, 3, 7.
Atax, fluvius Galliae Narbonensis 1, 7, 4.
Atlantis Calypso 4, 1, 77.
Atra mors 1, 3, 4, 5; 1, 10, 33; nox 4, 13, 11; atrum viscus 1, 5, 76; *v. not.*
Atteruisse manus insuetas opere 1, 4, 48.
Attigeris 1, 6, 53, *nempe puellam, h. e. fidem eius tentaris*.
Attonita mens 1, 9, 47.
Attulit illum Cytherea Camoenis meis exorata 4, 7, 4.
Auctor carminis Apollo 2, 4, 13; auctores mihi huius carminis 3, 1, 16, *Musae*.
Audaces viri 2, 1, 72.
Audacia fortis 1, 4, 13.
Audax Cerberus 1, 10, 35, *atrox*; *v. not.*; Hispania 4, 1, 138; *v. not.*; Mars 4, 1, 98; sacra docere 3, 5, 8; *v. Obs.*
Audeat ne quis discedere invito Amore 1, 3, 21; audeat nulla manum imposuisse pensis 2, 1, 9.
Audendum est 1, 2, 16; audere quodcumque potuerunt Camoenae 4, 1, 24.
si audiat aversa aure deus, quaecumque voventur etc. 3, 3, 28; qui non audit Musas 1, 4, 67, *spernit*; audire ventos immites iuvat cubantem 1, 1, 45; audire tubam corde micante 1, 10, 12.
Audita coelo arma—tubae 2, 5, 74.
Aufer menem dolorem, Bacche 3, 6, 3; *v. Obs.*
Auferet nec spem nominis huius Ditis aqua 3, 1, 28.
Avarae 2, 4, 35; 3, 1, 7, *puellae*, avara 2, 4, 45.
Avena arenti modulatus carmen 2, 1, 53; perlucens cantus meditabar 3, 4, 71.
Aversa aure audiat 3, 3, 28.
Avertere coeptos cursus 4, 1, 55; avertite visum 3, 4, 3; *v. Obs.*
Aves adsiduas atro viscere pascit Tityos 1, 3, 76; causari 1, 3, 17, *h. e. omnia ex avibus*; aves passim vagantes dulce sonant tenui gutture carmen 1, 3, 59, 60.
Augeat proles facta parentis 1, 7, 56.

Augur debitus Phoebo 2, 5, 11.
Auguror, uxoris fidos optabis amor-
res 2, 2, 11.

Avi hac 2, 2, 21; *v. not.*

Avi intonsi 2, 1, 34.

Avidae manus 1, 3, 4, *morti tri-
buuntur.*

Avis fati provida 2, 5, 12.

Avis nostris hinc fuit annus ex-
oriens 3, 1, 2.

Avitae sedes 2, 4, 53.

Aurae aëriae 4, 1, 127.

Auratae trabes 3, 3, 16; viae
2, 3, 54; *v. not.*

Aure intenta 4, 1, 132, *h. e.
attenta*; aversa 3, 3, 28.

Aurea anus 1, 6, 58; palma 1,
9, 82; uva 2, 1, 45; aurea
munera 1, 4, 62.

Aurum dives 1, 10, 7; fulvum
1, 1, 1.

Auri divitis pondus 1, 9, 31; 3,
3, 11.

Auribus compressis oscula eri-
pere 2, 5, 92; *v. Obs.*; sur-
dis me esse velim 4, 14, 2.

Aurifer amnis Lydius 3, 3, 29,
Pactolus.

Auro carior juvenis 1, 8, 31;
auro et testudine fulget lyra
3, 4, 37; auro lacertos vinciat
1, 9, 69, *aureis armillis*; auro
multa mala subesse solent 1,
9, 18; auro ne pollue formam
1, 9, 17; auro totus contextus
1, 2, 71; *v. not.*

Aurora candida roseis equis por-
tet hunc Luciferum 1, 3, 93.

Ausae boves carmina rumpere
mugito 2, 3, 19.

Ausim pro te ire per undas ma-
ris 4, 1, 193.

Auster hibernus fundit aquas ge-
lidas, 1, 1, 47.

Autumno candida mala rubent
3, 4, 34.

Avus antiquus 1, 1, 42; *priscus*
2, 1, 2; *vetus* 1, 10, 18; avum
advigilare nepoti non taedet
2, 5, 93.

Auxilia magica 1, 8, 24, *Zau-
bermittel.*

B

Bacche veni, dulcisque tuis e
cornibus uva pendeat 2, 1, 3;
Bacchi cura Falerens ager 1,
9, 34; Bacchi munera 3, 6,
17; Bacchi proles rustica 1,
4, 7, *Priapus*; Baccho convi-
via ducere 1, 9, 61; Baccho
iucundior cunctis hospes Ica-
rus 4, 1, 9; Baccho iuventas
aeterna est 1, 4, 37; Baccho
madidus pastor 2, 5, 87; Bac-
cho perfusus tempora 1, 2, 3,
vino; Bacchus 1, 7, 39, 41, *cum*
Osiri permutatus; Bacchus
amat Naïda 3, 6, 57; *v. not.*;
non colit illic Arva 4, 1, 163;
generosus 3, 6, 5; Maroneus
4, 1, 57, *vinum*; proles Se-
meles 3, 4, 45; tener 2, 3, 63;

Baiaurum maxima unna 3, 5, 3.

Balba verba 2, 5, 94.

Barba non nitet tibi 1, 4, 4;
aspera 1, 8, 32.

Barbara catasta 2, 3, 60; *v. not.*
pubes 1, 7, 28, *Aegyptii*; tellus
Scythiae 3, 4, 91.

Barbarus Turnus 2, 5, 48; *v. not.*

Beatus ille quater 1, 10, 63.

Bella puella 3, 4, 52; bella vult
videri iuveni 1, 9, 71; 4, 13, 5.

Bella canenda 2, 4, 16; regia 4,
15, 4; bella Veneris 1, 10,
53, *rixae*; non bella, non ira
fuit 1, 3, 47; ad bella trahor
1, 10, 13; belli mala signa,
cometen 2, 5, 71; belli prae-
mia, oppida victa 2, 5, 115;

INDEX

- bellis arcessere mortem 1, 10, 33; bellis experta cano 4, 1, 107.
- Bellare terra marique 1, 1, 53.
- Bellica rostra 2, 3, 40, *navium*.
- Bellonae motu agitata sacerdos 1, 6, 45.
- Bene Messalam 2, 1, 31, *sc. valere iubeo*.
- Benigna terra 1, 3, 62; 3, 3, 6.
- Bihantur aquae prisco more 2, 3, 68; bibat, numina qui timet magna irati 3, 6, 22, *Bacchi*; bibat pocula cum multo felle lena 1, 5, 50; bibebam ipse victor pocula sobria 1, 6, 27; bibisse plura pocula 1, 9, 59; bibit hortus aquas 2, 1, 44.
- Bibens 1, 1, 29; 1, 10, 49, *ligo*; validus 2, 3, 6.
- Bipenne caedit lacertos 1, 6, 47.
- Bis die dicere laudes, *Isidi* 1, 3, 31.
- Blanda prece 3, 6, 46; blanda tura 3, 3, 2; verba 1, 2, 22; blandae querelae 3, 4, 75; blandi vultus 1, 6, 1.
- Blanditias componere sibi 1, 2, 93; dicere 1, 1, 72; vendere 1, 9, 77; blanditiis vult esse locum *Venus ipsa* 1, 4, 71.
- Bona quae nec avara fuit 2, 4, 45; *v. not.*; bona pascua campi 4, 3, 1; signa 2, 1, 23; 2, 5, 83; verba 2, 2, 1, *fausta*; vina 1, 1, 24.
- Bonae Deae sacra maribus non adeunda 1, 6, 22.
- Bonus dux milesque 1, 1, 75.
- Bos Memphites 1, 7, 28; validus 2, 2, 14; boves araturi 1, 10, 46; ausae carmina rumpere mugitu 2, 3, 20; coronato capite stare debent ad praesepia 2, 1, 8; findunt pingua arva 3, 3, 12; steriles 2, 3, 8; *v. not.*; tardi 1, 1, 30; vocales 2, 5, 78, boves iungere 1, 2, 73.
- Brachia capta 1, 7, 6, pendentia collo 3, 6, 45; brachia religatum magico nodo 1, 8, 5; brachia tende cum multa prece 3, 4, 64.
- Brevior via mortis aperta est 1, 10, 4; brevius compellere equum curvo gyro 4, 1, 91, *minori spatio*.
- Britannus invictus Romano Marte 4, 1, 149.
- Bruma hiberna 1, 4, 5.

C

- ne Cadam male ineptis 4, 10, 2, *peccem adultero*; cadant licet asperiora 4, 1, 190, *accidunt*; maledicta haec aliis 1, 6, 85; ne cadant turpiter arma miranti 4, 2, 4, *v. not.*; caderet nostra senectas 3, 3, 8, *ego senex moriar*; cadet agna vobis 1, 1, 23, *maclabitur*; cadit qua umbra arboris 2, 5, 96; cadit taurus hostia diis 4, 1, 15; cadunt vota 2, 2, 17; ceoidit amor victus.
- Cadmeae matris praeda cruenta 3, 6, 24, *Agaves*.
- Cadus Chius 2, 1, 28, *vini Chii*.
- Caecae viae 2, 1, 78; *v. not.*
- Caedere falce comam vitium 1, 7, 34.
- Caedit ipse suos lacertos bipenne 1, 6, 47.
- Caelestes 1, 9, 5; 4, 1, 14, *divi*; coelestia numina 3, 4, 53; coelestis 2, 4, 35, *deus*.
- Caelo audita arma 2, 5, 73; e coelo deripit ille deos 1, 10, 60; *v. not.*; e coelo mittatur amica Tibullo 4, 13, 13; coelo

VERBORVM

- missus videar adesse tibi 1, 3, 90; de coelo mittere deum Indigetam 2, 5, 44; de coelo sidera ducere 1, 2, 45; coelo vicinus Olympus 4, 1, 131; coelum dum stellas feret 1, 4, 66; *v. not.*; coelum implese votis 3, 3, 1; coelum pendens super 4, 1, 23; coelum picea ferrugine praetextens arcus 1, 4, 43; coelum purum 4, 1, 10; triste 1, 2, 51.
- Caerula lympa Liger 1, 7, 12; Thetis 1, 5, 46.
- Caeruleus Cydnus 1, 7, 14; undae 1, 3, 37; 1, 4, 45; caeruleus amnis 3, 4, 18.
- Calamus usque minor cera iungitur 2, 5, 32.
- Calent bella Veneris 1, 10, 53; *v. not.*
- Calente sole 1, 5, 22; calet ille, dum de me cogitat 4, 5, 10; *v. Obs.*
- Calida aqua 1, 10, 42; calidum sidus 2, 1, 47, *Sol.*
- Calix coronatus 2, 5, 98.
- Callida lena 1, 5, 48; callidus puer 1, 4, 76.
- Calor Phoebi 4, 1, 158; vexat corpora fessa 4, 11, 2, *febris.*
- Calypso Atlantis 4, 1, 77.
- Camenae meae 4, 1, 24; nostrae 4, 1, 191; camenis meis 4, 7, 3, *carmine meo.*
- Campania terra 1, 9, 33.
- Campi Arectaei 4, 1, 142; Elysii 1, 3, 58; 4, 15, 2; immensi 2, 3, 41; rigidi 4, 1, 207.
- Campi bona pascua 4, 3, 1.
- Cana coma 1, 6, 86; senecta 1, 8, 42.
- Canae comae 1, 2, 94; 3, 1, 10, *chartae.*
- Candens ortus 4, 1, 65, *diei*; caudentes Lacerti 1, 8, 33.
- Candescere caput canis 1, 10, 43.
- Candida 4, 4, 19, *simplex*; *v. not.*, sint fata tua 3, 6, 30, *fausta*; candida Alba 1, 7, 58; Aurora 1, 3, 94; Pax 1, 10, 45; turba 2, 1, 16; candida venit nivea veste 4, 2, 12; candida crura 4, 3, 10; mala 3, 4, 34; membra 4, 4, 6; musta 1, 5, 24; ossa 3, 2, 10; candidior candidiorque 1, 7, 64; candidus agnus 2, 5, 38; liber 3, 6, 1; sinus 1, 10, 68; candor erat 3, 4, 29.
- sub canem aestivum 3, 5, 2.
- Canent qui victo pede quique soluto 4, 1, 36; canere de Parcis 1, 7, 1; 3, 3, 36; 4, 5, 3; canerem quae Titio 1, 4, 73; *v. Obs.*; laudes attonita mente 1, 9, 47; caneret pede forti bella regia 4, 15, 4; canit eventus sacerdos Bellonae 1, 6, 50; fata Sibylla 2, 5, 16; 18, 65; cano bellis experta 4, 1, 107; rura rurisque deos 2, 1, 37; vera 2, 5, 63; canunt si vera oracula templis 9, 4, 77.
- Canes deficiant 4, 3, 6; canes feri Hecates 1, 2, 54; canibus rabidae undae 4, 1, 72, *Scyllae*; *v. Obs.*; canibus succincta Scylla 3, 4, 89.
- Canis capillos nigros nondum lacerare 3, 5, 15; canis liceat candescere caput 1, 10, 43.
- Canis custos liminis 2, 4, 32; instabat tota nocte 1, 6, 32; tacet ipse 2, 4, 34; canis 4, 1, 11, *sidus*; canis aestivus 1, 4, 6; celer 4, 3, 14; canis torret arva arenti siti 1, 1, 27; canum aspera turba 1, 5, 56.
- Canistra myrto vincta geram 1, 10, 27.
- Cantat textis Minervae operata

INDEX

- 2, 1, 66; cantate celebrem deum 2, 1, 83; cantavit rustica verba certo pede 2, 1, 52; cantet quid sati provida avis 2, 5, 12.
- Cantibus aut herbis solvere amores** 1, 2, 62; cantu dulcis tibia 1, 7, 47; cantu findit solum *etc.* 1, 2, 47; cantu mutare figuras 4, 1, 63; cantu voces inflectere 1, 7, 37; cantus avis nec praecinit mihi eventus 1, 8, 4; cantus et chorus 1, 7, 44; cantus traducit fruges vicinis ab agris *etc.* 1, 8, 19, 20, 21; cantus felices dedit 3, 4, 40; quicumque levant corpora fessa 4, 4, 10; cantus componere 1, 2, 55, *formulam incantandi*; cantus meditabar avena 3, 4, 71; cantus vigent 1, 3, 59.
- Canum caput** 1, 1, 72; canus amator 1, 8, 29.
- Cape tura libens** 4, 5, 9, *accipe*; cape turis honores 4, 6, 1; capere 1, 4, 3; 1, 4, 13, *in amorem pellicere*; capiant ne te taedia 1, 4, 15; capiant nec vos brachia pendentia collo 3, 6, 45; non capiet titulus sub nomine tua facta 4, 1, 33; capiuntur avarae pretio 3, 1, 7.
- Capellae foetus desertus, agna** 1, 1, 31.
- Capilli albi** 1, 8, 45; cani et nigri 3, 5, 15; fusi 4, 2, 9; intonsi 2, 5, 121; longi 3, 2, 11; 1, 3, 91; molles 1, 8, 9; sacri 2, 3, 23; scissi 1, 10, 53; capillos arte colere 1, 6, 39; capillis ducere 1, 6, 71; capillus nitidus 1, 7, 51; ustus 1, 10, 37.
- Capite cano blanditias dicere** 1, 1, 72, *dum caput canet*; capite coronato boves 2, 1, 8; capite sarta gerat 1, 7, 52; veraci adnuit 4, 1, 133; capiti ne noceant soles 1, 4, 2; capiti sint precor illa mala meo 1, 2, 12, *h. e. mihi*; caput compositum 1, 5, 8; inornatum 2, 3, 25; miserum tandem postea 1, 2, 88; nitidum 1, 8, 16; caput splendidior sol extulit undis 4, 1, 123; caput tenebris adoperta Mors 1, 1, 70; tergeminum 3, 4, 88; vetus 1, 8, 42; caput victus et ipse myrto 1, 10, 28; caput Nili 1, 7, 24, *fontis*; ante caput fusas factavit comas 2, 5, 66; *v. Obs.*; caput candescere liceat canis 1, 10, 43; post caput esse deum ultorem 1, 8, 72.
- Capta brachia** 1, 7, 6.
- Captae laqueo volucres et arundine pisces** 2, 6, 23.
- Captum solum** 1, 2, 70; captus divitiis 1, 9, 19; muneribus puer 1, 9, 11.
- Cara oscula** 1, 4, 53; cara coniux 3, 3, 32; cara mater 3, 2, 13; cara Neaera 3, 1, 6; puella 1, 2, 93; 3, 6, 12, 56; caram iuveni, carumque puellae eripuit iuvenem 3, 2, 1; caram te iurat magis esse suis medullis 3, 1, 25; care puer 3, 6, 5; cari succi 4, 2, 15; carior auro 1, 8, 31.
- Carbasa vela** 3, 2, 21.
- Carcer Eleus** 1, 4, 32, *unde equi mittuntur*.
- Cardo tacitus** 1, 6, 12, *versus furtim* 1, 2, 10.
- Careat nec mihi charta tanto nomine** 4, 1, 27; carere tuo disces alieno dolore 3, 6, 44.
- Carmen** — herbas novisse 1, 8,

23; carmen arenti avena modulari 2, 1, 54; carmen dulce 1, 3, 60; magicum 1, 5, 12; carmine capiuntur formosae 3, 1, 7; carmine nostro redditur gratia agricolis coelitibus 2, 1, 35; carmine sistere iter fluminis 1, 2, 46; carmine purpurea est Nisi coma 1, 4, 63; carmina docta 2, 3, 20; carmina errant per dubias laudes 4, 1, 106; carmina praescribat Phoebus 4, 1, 178; carmina si meritis laudes deficiant 4, 1, 3; carmina subtextam chartis 4, 1, 211; carmina torreat Vulcanus 1, 9, 49; carminis auctor Apollo 2, 4, 13; carminibus celebrata 3, 4, 57; carminibus dictis ter despue 1, 2, 56; carminibus - herbis devovere 1, 8, 17.

Carnutus flavus 1, 7, 12.

Carpite herbas tauri de montibus 2, 5, 55.

Carystus 3, 3, 14, *oppidum insulae Euboeae, marmoribus nobile.*

Casa parva 1, 10, 40; 2, 3, 28, casae humiles 2, 5, 26; casas ex virgis extruet 2, 1, 24.

Casia 1, 3, 61.

Casses mihi tenduntur 1, 6, 5, *h. e. doli; laquei*; ad vasses veniat licet aper 4, 3, 17.

Casta 1, 3, 83; 1, 6, 67, 75, *uni amatori fidelis*; casta dea 4, 6, 14, *Iuno*; domus 3, 4, 60, *poëtae*; laurus 3, 4, 23, *propter Daphnen*; manus 4, 3, 20; casta placent superis 2, 1, 13, *pura, sancta*; casta soror 2, 5, 122, *Diana*.

Caste puer 4, 3, 20.

Castus rite poëta 3, 4, 43.

Castalia umbra 3, 14, 16.

Ind. in TIBULL.

Castra Martia ponat in capto solo 1, 2, 70; castra peto 2, 6, 9; castra pingere mero in mensa 1, 10, 33; castra sequitur Maecius 2, 6, 1; castra tua sint nostra domo 2, 3, 34; castrisve forove 4, 1, 39; castris fossam praeducere 4, 1, 83; castris geminis duplex victoria 4, 1, 105, *h. e. alis, cornibus*; castris Rutulis lucent incendia 2, 5, 47; castrum Laurens 2, 5, 49; *v. not.*

Casus meos notet palma 1, 9, 82.

Catasta barbara 2, 3, 60; *v. not.*

Catena Romana 4, 1, 117, *imperium R.*; catena valida teneamur uterque 4, 5, 15; catenis teneor 2, 4, 3.

Caterva consanguinea 3, 4, 78.

Catervae Cilicum victae 1, 2, 67; infernae 1, 2, 49; iuvenum 1, 6, 81.

Catullus doctus 3, 6, 41.

Cava dolia 1, 3, 80, *pertusa*; cava manus 2, 4, 14; *v. not.*

Causa perire 3, 2, 30, *pereundi*; somtica 1, 8, 51, *morbus*; tristis mortis 3, 2, 27; causam amoris iusti habent 1, 44, 10, *h. e. habent in se, cur iure amari putentur*; per causam 1, 6, 26, *sub praetextu*; causam mortis demonstret littera 3, 2, 27; causas hic dat avaritiae 2, 4, 29, *semina*; causas fingere 1, 6, 11, causas ornandi 4, 6, 5.

Causari aves aut omnia dira etc. 1, 3, 17, *causas ad excusandum afferre.*

Cautes obnoxia ventis 2, 4, 9.

Cantior esse poteram ad laqueos tuos 1, 9, 46.

Cecidit amor victus 3, 6, 4; cecidit cum fato pari consul uterque 3, 5, 18; *v. not.*

INDEX

- Cecinit sic pro te, Minoi, Catul-
lus 3, 6, 41.
ne cedam ignoto toro 4, 10, 6;
cedas puero tuo 1, 4, 40; ce-
do mea pignora 4, 13, 17.
Celare periuria 1, 9, 3; celari
vult sua furta Venus 1, 2, 36;
non celari ego possim 1, 8, 1;
v. not.; celandi spes nec tibi
sit 1, 9, 23.
Celeber deus 2, 1, 83; 4, 4, 23;
celeber Messala triumphis A-
quitanae gentis 2, 1, 33; in
celebri fronte 3, 2, 28.
Celebrande Natalis 1, 7, 63.
Celebrans convivium impia saevis
mensis Padaeus 4, 1, 144.
Celebrantur vobis numina Tuscae
lymphae 3, 5, 29, *frequen-*
tantur thermæ, cf. 1, 3, 33;
celebrare penates patrios 1, 3,
33, *frequentare. Proprie cele-*
brantur loca, templâ, tum ipsa
sacra; inde dies, tandem et
ipsi dñi; celebrate vos me ma-
gistrum 1, 4, 75; *v. not.*; cele-
brem Messalinum 2, 5, 115;
celebreant vinâ diem 2, 1, 29;
celebret neu invenes multo ser-
mone 1, 6, 17; *v. not.*; cele-
bretur in annos sacrum 4, 2, 23.
Celebrata carminibus tuis Neaera
3, 4, 57.
Celer canis 4, 3, 14; equus 1, 2,
72; 4, 1, 91, 114; orbis 1,
5, 70; puer 1, 5, 4; Rhodanus
1, 7, 11; rota 1, 3, 74; sagitta
4, 1, 89; sol 4, 1, 160; ce-
lebes flammae 4, 6, 17; lupi
2, 1, 23.
Cera minor calamus iungitur 2,
5, 32.
Cerberus audax 1, 10, 36; niger
stridet ore serpentum *etc.* 1,
3, 71.
Ceres distendit spicis horrea
plena 2, 5, 84; Ceres illinc
colit arva 4, 1, 163; qua sua
arva prospicit 2, 5, 58; Ceres,
cinge caput spicis 2, 1, 4.
Ceres dura 2, 3, 61; flava 1, 1,
15.
Cerinthus 2, 2, 9; 2, 3, 1; 4,
3, 11; 4, 4, 15; 4, 5, 1;
4, 5, 5; 4, 8, 2; 4, 11, 1.
Cernere 4, 1, 103, *pugnare, de-*
cernere.
Cernet omnia 1, 2, 59, *neque*
maritus.
Cernite ut eat agna ad aras 1,
1, 10.
Certa pompa discurrunt undique
munera 3, 1, 3; certa vice 1,
4, 20; certa omina 1, 3, 12;
sidera 1, 9, 10; certi fines 1,
3, 44; modi 1, 7, 38; certo
pede 2, 1, 52.
Certamen erit quis potior 4, 1,
37; certamen mite vini 3, 6,
11; certamina audacis Martia
4, 1, 98; certamine laudis
adsiduo vigeat miles 4, 1, 88.
Certare quibus signis nequeat
Melampus 4, 1, 120, *h. e.*
nuntiare certiora; certent præ-
bere 2, 3, 57, *certatim præ-*
beant.
Certatim reddet uterque focus de-
bita 4, 4, 24.
Cervix longa 3, 4, 27.
Cervus velox 4, 3, 13; cervos
hosti adversos defigere 4, 1,
84, *Spanische Reuter.*
Cespitibus sibi exstruet dapes-
mensas - torum 2, 5, 100.
Cessas, o lente minister 3, 6, 5;
quid cessas? en age 2, 2, 10;
cesset grava opus suspensio to-
mere 2, 1, 6.
Cessit Neptunius, incola Aetnae
rupis 4, 1, 56, *Polyphemus.*
Charta tantâ nomine mihi ne ce-

- reat 4, 1, 27; tenens 3, 1, 11; chartae inceptae 4, 1, 21; Meleleae 4, 1, 200; sacrae 2, 5, 17; chartis intexere 4, 1, 5, *ubique pro volumine, libro.*
- Charybdis violenta 4, 1, 73; Chimaera 3, 4, 86; Chias cadus 2, 1, 28; Choaspes, regia lymphæ 451, 140, *Medice fluvius in Tigrim decurrens.*
- Chordæ vocales impellere pollice 2, 5, 3; chordis similis sonos voce reddere 3, 4, 70; Choreæ cantusque vigent 1, 3, 59; choreis Genium concelebra 1, 7, 49; Choro lascivæ sidera 2, 1, 88; *v. not.*; choro vestro dignior nulla est 4, 2, 24, *nempe Pieridum, h. e. vel laudibus vestris, vel id in vestrum nitentium recipiatur*; choros ducere 2, 1, 56; choros-cantus-amor 1, 7, 44; Cibus abdidit hamos 2, 6, 24; Citonum manus 4, 1, 54, *populi Thraciae.*
- Cilices intonsi 1, 7, 16; Cilicum victæ catervæ 1, 2, 69; Cimmerii 4, 1, 64; Cimmerii lacus 3, 5, 24; Cinge tempora spicis, Ceresæ, 1, 4; Cinis. In cinerem et aquas vertat Deus munera 1, 9, 12; cineri odores dedat 1, 3, 7; cinis deripitur ventis 1, 6, 54; cinis mutus 2, 6, 34; Cinxit armis prædæ acies 2, 3, 37; Circa 1, 3, 87; Circe 2, 4, 55; docta 4, 1, 61; Circumdatus aliis faucibus Somnus 2, 1, 89; Circumfuso in aëre 4, 1, 151; Circumterit hunc puer hunc juvenis turba arcta 1, 2, 97; Cista levis 1, 7, 48, *in sacris Osiridis.*
- Cita funda 4, 1, 97; puppis 4, 1, 69; citus turben 1, 5, 3; nec cithara intonsæ profuerunt rocomæ 2, 3, 12; cithara sonora 3, 4, 69; cum cithara carminibusque veni 2, 5, 21; Clam sibi quisque vocet Deum 2, 1, 84; *v. not.*
- Clamet rustica pubes 1, 1, 24; Clara domus 3, 3, 4, *conspicua.* Clari triumphii 4, 1, 175; Classica Martia pulsa 1, 1, 4; Claudantur ut omnia coelo 4, 1, 23; claudentem colles densos indagine 4, 3, 8; claudere valles insidiis 1, 4, 49; vasso ducto locum 4, 1, 85; claudit moles mare 2, 3, 45, *partem maris*; clauditur ianua fulta sera 1, 2, 6; Clausa domus 2, 4, 22; clausa si mea est 2, 3, 77; clausæ fores 1, 9, 44; Clavim ianua sensit 2, 4, 31; claves nec prohibent 2, 4, 34; clavis frustra inest foribus 1, 6, 34, *pessulus.*
- Coa semina 2, 3, 53; vestis 2, 4, 29; Cogere nudus ire Lethæa navi 3, 3, 10; cogis precari dira 2, 6, 17; Cogitat cum de me ille 4, 5, 10; te, solum candida secum 4, 4, 20; Cognita virtus 4, 1, 15; 4, 1, 79; Cognoscere campos Elysios licet olli 3, 5, 23, *simpl. videre*; cognoscere pedum strepitus 1, 6, 62; Cohors Messalæ 1, 3, 2; Colat arva Pax 1, 10, 45; colere Musas 2, 4, 16; colere rura 1, 5, 21; sacra pie 1, 3, 25.

INDEX

- Colis, aper pascua — devia montis 4, 3, 2, *incolis*, *moraris in pasc.*; non colit arva Bacchusve Ceresve 4, 1, 163, *h. e. habitat, nec melitur, nec vindeinitur*; coluisse capillos 1, 8, 9; colunt qui vina iocosa 3, 6, 20.
- Colendus Amor nobis illius legē 2, 4, 52.
- Colla dare sub iuga 1, 4, 16; subdere Veneris vinculis 1, 2, 92; iugo submittere 4, 1, 170; libera subiecit Romanae catenae 4, 1, 117.
- Collecta ossa spargant Lyaëo 3, 2, 19.
- Colles aprici 1, 4, 19; densi 4, 3, 7; colles pascebant denso agmine pecus cuique 4, 1, 186.
- Colligit ansa pedes 1, 8, 14, *constringit*; colligit conchas Indus 4, 2, 20.
- Collo arma gerat 2, 6, 2; sarta 1, 7, 52; collo pendentia brachia 3, 6, 45; in collo figere notas dente 1, 8, 38.
- Colonus satur 2, 1, 23; Theracius 4, 1, 139; coloni 2, 5, 83.
- Color informis 4, 4, 6; color nullus defluat inde 3, 1, 18; purpureus in corpore 3, 4, 30; colores purpurei 1, 4, 29, *flores*; selecti, purpureus puniceusque 2, 3, 57.
- Columba alba sancta Syro Palaestino 1, 7, 18.
- Columna urbi tumultus portatur 2, 3, 44; columnae Phrygiae 3, 3, 13.
- Collus 2, 1, 63; plena 1, 3, 86.
- Coma tum mutatur 1, 8, 43, *hoc est inficitur*; coma cana 1, 6, 86; culta 1, 4, 4; fusa 2, 5, 66; horrida facta ventis 1, 9, 14; insignis 1, 3, 66; iutonsa 4, 4, 2; myrtea 3, 4, 28; purpurea Nisi 1, 4, 63; sancta 1, 10, 22, *Larium*; viridis 1, 7, 34, *nempe vitium*; viridi cortice tincta nucis 1, 8, 43; comae ornatus 1, 10, 62; comae canae 3, 1, 10; comitae 4, 2, 10; effusae 1, 3, 8; fusae 2, 5, 66; flavae 1, 5, 44; 2, 1, 48, *pro aristis*; formosae 1, 4, 30, *folia*; intonsae 2, 3, 12; longae 2, 5, 8; mutatae saepe 1, 8, 10, *nempe posita earum variato*; sanctae 2, 2, 6; tenues 1, 9, 68; comas canas fingere 1, 2, 94; resoluta 1, 3, 31, *in cultu Isidis*; vineta turba 2, 1, 16; comas implicuisse sertis 3, 6, 64; comas inficiat dum senectus 2, 2, 20.
- Comere caput arte tarda 1, 8, 16; seu comsit 4, 2, 10.
- Neu comes ire neges 1, 4, 41; comes fidus 1, 5, 63; ipse comes lumina tuli 1, 9, 42; comes sit Amor 2, 6, 2.
- Cometen, belli mala signa 2, 5, 71.
- Comitata dolore matris veniat 3, 2, 13.
- Comitem neget se ne quisquam me duce 3, 6, 10; comitem Virgilio 4, 15, 1, *Tibullum*.
- Comites fusi 2, 3, 55, *famuli Aethiopes*.
- Commisi si quicquam stulta tota iuventa 4, 12, 3.
- Committere corpus Aetnaeis flammis 4, 1, 196, *hoc est tradere, dare, immillere*; semina terrae 1, 7, 31.
- Comparat uxor aquam calidam viro sesso 1, 10, 42.
- Compede dura crura pulsa sonent 1, 7, 42; valida vincit 2, 6, 25.

VERBORVM

- Compellere brevius curvo gyro
equum 4, 1, 94.
- Compendia 1, 3, 39, *lucrum*.
- Compertum est mihi veracibus
signis 4, 1, 119.
- Compescere dolores vino 1, 2, 1;
equum angustis habenis 1, 4,
11; equum colerem artato freno
4, 1, 91.
- Compleat sedula apes melle favos
2, 1, 50; complevit orbem
Luna 2, 4, 18.
- Componere blanditias sibi tre-
mula voce 1, 2, 93, *quasi for-
mulam earum*; cantus 1, 2,
55; faciem pugnae 4, 1, 100;
landes tuas 4, 1, 35; versus
alios aliosque 4, 1, 17; vultus
famae 4, 7, 9; compones sic
bene 4, 6, 9, *qs. par.*; com-
poni 3, 2, 26, *de cineribus*;
componit decor illam 4, 2, 8;
componitur non bene risus
mendaci ore 3, 6, 35, *hoc est
fingitur, simulatur*.
- Compos voti 1, 10, 23.
- Compositae notae 1, 2, 22, *de
quibus conventum est*; compo-
sito acervo securus 1, 1, 77;
hoc est congestis opibus.
- Compositum caput 1, 5, 8; *v.
not.*; compositis tigillis 2, 1,
39.
- Composuisse insidias 1, 6, 4;
hoc est struxisse; v. not.
- Comprensis auribus oscula eri-
pere 2, 5, 92; *v. Obs.*
- Compressi pedes 1, 8, 14.
- seu comsit, comitis est veneranda
comis 4, 2, 10; comsit se tibi
laetissima 4, 6, 3; contum
sic opus 3, 1, 14.
- Concede venandi studium parenti
4, 3, 23.
- Concelebra ludis et choreis Ge-
nium 1, 7, 50.
- Conceptam nec te leaena tulit 3,
4, 90.
- Concha legitur quae Erythraeo
in littore 3, 3, 17; concha
lucida a rubro mari 2, 4, 30;
concha vocis Cypria 3, 3, 34;
conchae, quas rubro de littore
colligit Indus 4, 2, 19.
- Concidit hostia pulla ad magicos
deos 1, 2, 64, *hoc est ante
Deos l. Diis. Cf. 1, 1, 23.*
- Concubitus tuos furim 2, 5, 53,
furtim paratos.
- Concubuisse tecum ante ipsas pla-
gas arguar 4, 3, 16.
- Condidit succos uvae pax 1, 10,
47, *hoc est pace coeperunt con-
di vina*.
- Condita Alba Longa Ascanio dabo
2, 5, 50; condita, messis 1
1, 42.
- Conditor humilis sim tantis actis,
4, 1, 4, *hoc est auctor*.
- Condoluisse caput 1, 6, 36.
- Conductae telae 1, 6, 79.
- Confecta magno labore pectora
1, 7, 39, *hoc est fracta*.
- Conferre nutus coram viro 1, 2,
21.
- Confunditur tellus ferro, pontus
aere 4, 1, 175.
- Confinia geminae mortis 4, 1, 70.
- Confisus amari, interii 1, 9, 45;
confisus plenis agris rusticus
2, 1, 21.
- Confluxerit qualis pontus in cur-
vum orbem 4, 1, 20.
- Congerere dititias fulvo auro 1,
1, 1; congesta opibus glareis
1, 7, 59.
- Coniicit querelas absenti 1, 8,
54.
- Coniungim ferum 3, 4, 74; *v. not.*;
hoc 3, 14, 79, hos amores;
coniugio portet Amor vincula
2, 2, 18.

INDEX

- Coniungit manus clam taciturna** 1, 6, 60.
Coniux *opp.* 3, 1, 26, *pro amica* 3, 2, 4; 3, 2, 30; 3, 3, 32; *coniux* 1, 2, 43, *maritus*; *incaute* 1, 6, 15; *coniux Titii* 1, 4, 74.
Conqueritur foemina perfractas fores 1, 10, 54; *conqueror verba fallacis puellae* 3, 6, 52.
Consanguinea caterva 3, 4, 87, *v. Obs.*
Conscendit vitis excelsos ramos 4, 1, 171.
Conscia cista sacris 1, 7, 48; *v. not.*; *fibra deorum* 1, 8, 3; *conscius verbis ne quisquam esset* 1, 9, 41.
Conserit usque sinus 1, 8, 36; *v. not.*; *conseruisse semur femori* 1, 8, 26.
Considam ad aras Veneris vinculus 4, 13, 24; *considit in aëre tellus* 4, 1, 151.
Consistit acies quadratum in agmen 4, 1, 101, *formatur, erigit.*
Consita pomus 2, 1, 43.
Consitor iucundae uvae 2, 3, 63.
Consorti Remo 2, 5, 24.
Conspicienda donis meis 2, 3, 52; *ut staret ante focos* 4, 6, 4; *conspiciendus insidet equo* 1, 2, 72.
Conspiciens clara domo 3, 3, 4.
Constitit mare 4, 1, 126, *placidum fuit.*
Constructus tumulus 2, 4, 48.
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis in dominae sinu ludere verna 1, 5, 25.
Consul vetus 2, 1, 28; *consul nterque cum cecidit pari fato* 3, 5, 18.
Consultuisse omnes deos 1, 3, 10; *sibi bene tam longa via vos dicit* 2, 5, 62.
Consultent me qui spernentur amantes 1, 4, 78.
Consumere noctem nulla queat melius 1, 9, 63; *consumsit nec suo amore Charybdis* 4, 1, 73.
Consumtus morte immitti 1, 3, 55.
Consurgeret si sublimis fluctu imo Charybdis 4, 1, 74; *consurgit tellus presso aratro* 4, 1, 161, *nempe in sulcos.*
Contemserat nondam pinus undas 1, 3, 37.
Contendere directo cursu 4, 1, 93.
Contentus parvo 1, 1, 25; *contentus nec tamen his eris* 4, 1, 118.
Contrruit impetus Scyllae saevo ore 4, 1, 71.
Contexerit tumulus ossa 4, 1, 204.
Contextunt lilia alba amaranthis puellae 3, 4, 33.
Contextus totius auro et argento 1, 2, 71; *v. not.*; *contextus at huic passim fluit igneus aether* 4, 1, 22; *v. Obs.*
Continet qua Oceanus ponto orbem 4, 1, 147, *h. e. ambit.*
Contingant tibi umbrosa tecta 1, 4, 1; *hoc mihi contingat* 1, 1, 49, *cf.* 1, 3, 33.
Contingens vertice nubes Taurus 1, 7, 15; *v. Obs.*
Contraria vota votis 3, 4, 83.
Contribuisse tecum proprios annos velim 1, 6, 64; *v. Obs.*
Contudit ferocem 3, 6, 14.
Convenit ex aequo Liber 3, 6, 19; *v. not.*
Conversus terga 4, 1, 116, *qui verterat tergum.*
Convivia ducere Baccho 1, 9, 61; *convivia impia celebrans saevius mensis Padaeus* 4, 1, 144; *laeta* 2, 3, 47; *mensae nostrae* 3, 6, 59.

VERBORYM

Convocare nives 1, 2, 52, *incantatione*.

Copia rara videndi 2, 3, 77, *nempe puellam*.

Cor meum non sollicitant facta resanda 3, 5, 12; corda fortia 3, 2, 6; mollia 3, 8, 16; corde micante 1, 10, 12, *metu*; in corde tenero nec tibi stat silex 1, 1, 64.

Cornibus e tuis pendeat uva, Bacche 2, 1, 3; cornu inaurato taurus 4, 1, 15; cornua pingantur 3, 1, 13, *nempe librorum*.

Corona spicea 1, 1, 15; coronam fecit puer de flore 2, 1, 59.

Coronato capite boves 2, 1, 8; coronatus calix 2, 5, 98.

Corpora fessa 4, 4, 10; 4, 11, 2; corpora foeda podagra 1, 9, 73; horrida 2, 3, 76; corpora luto linguit amor 1, 8, 52; corpora vulnerare ferro 1, 2, 27; corpore servato in uno duos restituisse 4, 4, 22; corpus edere super equum 4, 1, 114; corpus nitidum 3, 4, 36; niveum 3, 4, 30; parvum 4, 1, 196; corpus movet ab arte non solita 1, 9, 66; *v. not.*; corpus petere ferro 1, 9, 22; tetigisse nocet 1, 8, 25.

Corrumpere puerum donis 1, 9, 53.

Cortex viridis nucis 1, 8, 44.

Corymbis frons redimita Osiridis 1, 7, 45.

Crebras per urbes, *nempe Syriae* 1, 7, 17, *h. o. frequentes*.

Credas si mihi, illam sequar ad aras 1, 6, 23; credas mihi servandam 1, 6, 37; credere durum est 1, 6, 7; mendaci somno 3, 4, 12; nil cuiquam de

nobis 1, 2, 57; ratem ventis 1, 7, 20; turbac puerorum se 1, 4, 9; credit aratis stilois semina spes 2, 6, 21, *h. o. cum spe creduntur*.

Credula spes 2, 6, 19; turba 4, 4, 20; *v. Obs.*; credulus tergebam genas 1, 9, 38.

Crepitanti arma 2, 5, 73.

Crepitet bene laurea 2, 5, 81.

Cres 4, 1, 9; *v. not.*

Crescentes uvae 3, 5, 19; *v. Obs.*

Crimen habere 1, 6, 41; *in suspicionem venire*; crimen inesse pectore 3, 4, 84; 4, 14, 3.

Crines disponere 1, 9, 67; solvere 4, 2, 9; crines perque Minerva suos 1, 4, 26; *v. not.*; crines intonsi 3, 4, 27; ligati 1, 6, 68; soluti 1, 1, 68; 2, 3, 25; crinis intonsus 1, 4, 38; pro crinibus feri angues 1, 3, 69.

Crudele genus 3, 4, 61, *sexus femineus*.

Crudeles divi 1, 4, 35; crudelia somnia 3, 4, 95; crudelius urit deus, quos *etc.* 1, 8, 7.

Cruenta praeda 3, 6, 24; cruentum os 1, 5, 49.

Cruor - caedes - mors 2, 3, 38.

Crura candida 4, 3, 10; compede pulsa sonent 1, 7, 42; sonant ferro 2, 6, 26.

Cubantem iuvat audire ventos inimites 1, 1, 45; neve cubet laxo sinu aperto pectus 1, 6, 18; languida interposita veste 1, 9, 56.

Culta est tibi Sulpicia, Mars 4, 2, 1.

Culta coma 1, 4, 4; domus 3, 4, 92; puella 1, 9, 74; seges 1, 3, 61; vinea 1, 10, 35; cultus libellus 3, 1, 17.

Cultus pauper 1, 10, 19; 3, 3, 31.

INDEX

- Cultor odoratae segetis Arabs 4, 2, 18.
- Cumana rota 2, 3, 48.
- Cumulare aras 2, 5, 6; *v. not.*
- Cuncta adnuit capite 4, 1, 133.
- Cunctis ianua nostra patet 1, 4, 78; cunctos illa regat 1, 5, 29.
- Cupere votis 1, 8, 78.
- Cupida equa 2, 4, 58, *furens libidine.*
- Cupidae Veneris gaudia 4, 3, 18, *quae libidine exarsimus*; cupidi amantes 1, 8, 56; 4, 6, 11; viri 1, 1, 76, *nempe divitiarum.*
- Cupidis 1, 9, 58, *moechis.*
- Cupide iurasset quidquid amor 1, 4, 24.
- Cupidus 1, 8, 74, *h. e. tumens, iamiam gestiens, pruriens*; Deus 2, 5, 54, *Mars aliam opprimens*; vir 3, 4, 52, *acriter amans.*
- Cupido 2, 5, 107; fronte tristi 2, 3, 33; inter greges, armenta natus 2, 1, 67.
- Cupienda nulli viro 1, 8, 40.
- Cupit obsidere immensos campos praedator 2, 3, 41.
- Cura est tollere albos capillos 1, 8, 45; cura est cui vendere formam 1, 9, 51; cura cui sua puella est 2, 3, 31; cura Bacchi, ager Falernus 1, 9, 34, *poetae*; cura deum salve 3, 4, 43; servida ne tibi aequae sim 4, 12, 1; maxima illa dolori est 4, 10, 6; *v. Obs.*; mutua si nostri est 3, 1, 19; Neerae coniugis ereptae 3, 2, 29, *desiderium*; novatur 4, 1, 188; nulla tibi superest mei 3, 6, 29, *amor*; parvula sit nostri 4, 1, 197; pia tuae puellae 4, 11, 1; potior 4, 10, 3; venandi 4, 3, 5; curae cui est lapis 2, 3, 43; curae illi sunt omnia 1, 5, 29; curae durum genus 3, 6, 7; curae non levantur opibus 3, 3, 21; tristes 1, 7, 43; turpes 3, 6, 37; diversas mens agitat 3, 4, 59; curas depellere vino 1, 5, 37; sanare herbis 2, 3, 13; in curas natum genus hominum 3, 4, 9; curis morior 2, 6, 51; *v. not.*
- Curet sedula hunc 1, 5, 33; non curo laudari 1, 1, 57, *hoc est votis expeto.*
- Curat inguinibus nudis 1, 5, 55; currere nudato pede 1, 3, 92; curreret Phoebus seu supra terras seu infra 4, 1, 66; *v. not.*
- Curru levi vectus 4, 1, 130; curru Lunam deducere 1, 8, 21; curru praetereunte 2, 5, 120; currus eburneus 1, 7, 8; currus Idaeae Opis 1, 4, 68; Noctis 2, 1, 87; ante currus victa oppida ferre 2, 5, 116; *v. not.*
- Cursarem cum tener 1, 10, 16.
- Cursus adsueto egerunt flumina 4, 1, 125; cursus coepti 4, 1, 55, *hoc est iter*; cursus directus 4, 1, 93.
- Curva falx 1, 4, 8; curva flumina 4, 1, 125; iuga 1, 10, 46; curva senecta 3, 5, 16; tibia Phrygio sono 2, 1, 86; curvum aratrum 2, 3, 7; curvus gyros 4, 1, 94; orbis 4, 1, 20.
- Custodes agri Lares 1, 1, 20; custodes fallere 1, 2, 15; custodes iacentes 2, 1, 75, *ianitores dormientes*; custodes ludere 1, 6, 10.
- Custodia saeva posita est nostrae puellae 1, 2, 5; custodia victa est 2, 4, 33; 1, 8, 55.
- Custodit Amor puellam 1, 6, 51.
- Custos Amor 4, 3, 4; frugum 1, 5, 21; liminis canis 2, 4, 32;

nullus erat 2, 3, 73; ruber Priapus 1, 1, 17; sancti pudoris anus 1, 3, 84; vigilans 4, 6, 11.

Cydnus 1, 7, 13, *fluvius Ciliciae*.

Cynthius Deus 3, 4, 50, *Apollo*.

Cypria 3, 3, 34.

Cyri dementia Gyndes 4, 1, 141.

Cytherea 4, 7, 3.

D

Danai proles 1, 3, 79, *Danaides*.

Dapem pro grege 1, 5, 28; ante dapes adstabat scyphus 1, 10, 8; dapes et festae mensae 2, 5, 99; dapes festae 2, 1, 81; sanguineae 1, 5, 49.

Dare 1, 3, 13; 4, 5, 4, *pro praedicere, destinare*; dare cantus felices 3, 4, 40, *edere*; causas avaritiae 2, 4, 29; colla sub iuga 1, 4, 16; corda mollia 3, 6, 16; dissolvenda pectora 1, 7, 40, *pro dissolvere*; in feras saevas 1, 10, 6; foedera 1, 9, 2; foetus 2, 5, 91; formam 2, 4, 35; herbas succosque 1, 6, 13, *monstrare, docere*; honores turis 4, 6, 2; latus nudum 1, 4, 52; liquores 2, 1, 45; malum 2, 5, 108, *nocere*; mandata 1, 3, 15; mella 1, 3, 45; messes et bona vina 1, 1, 24; magnas messes 3, 3, 6; moram 1, 4, 36; munera 1, 8, 29; munus in exsequias 2, 4, 44; orbem novum erroribus 4, 1, 80; oscula 1, 1, 62; 1, 2, 86; 1, 4, 54, 55; osc. humida 1, 8, 37; osc. longa 1, 8, 25; pretium 1, 9, 33; rostra ratibus 2, 3, 40; sapores 1, 7, 36;serta annua tumulto 2, 4, 48;serta comae 1, 10, 22;serta florea posti 1, 2, 14;servitium triste 2, 4, 3;

Ind. in TIBVLL.

sigua 1, 5, 57; signa bona 2, 5, 83; signa tristitia 1, 3, 20, *de pede offenso in porta*; sonum 1, 8, 58; sortes 2, 5, 19; spectacula 2, 5, 119; tura focis 1, 8, 70; tura cum multa prece 3, 3, 2; turis honores, *Genio* 1, 7, 53; venena tetra 3, 5, 10; vota novem Triviae 1, 5, 16.

Datus Baccho hircus 2, 1, 57; *v. Obs.*

Dea 1, 3, 27, *Isis*; 3, 5, 6, *Persephone* 1, 9, 84, *Venus*; dea Bona 1, 6, 22; dea casta 4, 6, 14, *Iuno*; laudanda 3, 5, 8, *bona*; magna 1, 6, 50, *Bellona*; deam sanguine spargit 1, 6, 48, *Bellonam*.

Debita reddet uterque focis 4, 4, 23, *nempe ex voto*; debitus tibi Phoëbe augur 2, 5, 11; *v. Obs.* nec decebit amare 1, 1, 71.

Decet crinis intonsus utrumque deum 1, 4, 38; *v. Obs.*; te meminisse 1, 2, 13, *par, nequum est*; non timuisse insidias 1, 2, 30; 4, 1, 83; 4, 2, 11.

Decenter habet ornatus 4, 2, 14.

Deciderim an pectore toto 3, 1, 20; decidit imber multa aqua 1, 2, 32.

Decipere nutu 1, 6, 19, *clam adnuere*.

Decor componit furtim subsequiturque illam 4, 2, 8; decorem detrabet pulvis 1, 9, 13.

Decorentserta comas 2, 2, 6.

Decrescit arundinis ordo 2, 5, 31.

ut decurrat rectus ordo 4, 1, 102, *extendatur*; decurrere celer properat sol hibernas lucas 4, 1, 160; dum decurrerit terna per orbem secula Titan 4, 1, 51.

INDEX

- Decus maius ipse futuris** 4, 1, 32; **decat amnis aqua illa carmina** 1, 9, 50.
- Dedere odores cineri** 1, 3, 7, *pro dare*; **dederunt regna superba tibi Parcae** 4, 5, 4, *h. e. commiserunt*.
- Dedicat palmam** 1, 9, 84.
- Dedit deus cupidis fallere** 1, 8, 56, *h. e. monstravit*; **dedit posse videre futura pater** 3, 4, 48; *v. not.*; **dedita tibi mens mea** 1, 2, 99; **deditus esse viae longae possum** 1, 1, 26; *v. Obs.*
- Deducere** 1, 4, 80; *officiose commitari*; **lunam curru** 1, 8, 21; **stamina colo** 1, 3, 86; **deducit pauper ad amicos occultos** 1, 5, 65; **deducta primum virgo marito** 3, 4, 31; 1, 7, 65.
- Defectus lumine sol** 2, 5, 75.
- Defessa morbo** 1, 5, 9.
- Deficiant canes** 4, 3, 6, *h. e. pereant, nulli supersint*; **deficiant dolia lacusque magni** 2, 5, 86; **deficiant si carmina laudes meritas** 4, 1, 4, *non attingant, non aequent*; **non deficient te memorare nostrae Camoenae** 4, 1, 191, *h. e. non desinent*; **deficiente manu** 1, 1, 60, *morte*; **deficientia ad messes horrea** 4, 1, 185, *non capientia*; **deficiet Venus** 4, 13, 14, *frustra laborabit*; **deficit somnus ante domos sollicitas** 3, 4, 20; **deficiunt artes, deficiuntque doli** 1, 4, 82.
- Defigere cervos** 4, 1, 84.
- Defluat inde color nullus** 3, 1, 18; **defluxerat somnus corpore** 3, 4, 81; *v. Obs.*
- Dei laesi ira** 3, 6, 26, *Bacchi*.
- Defunctus tempora praemensae lucis** 3, 3, 9.
- Delapsa praeceps ab fenestra** 2, 6, 39.
- Delia amica Tibulli** 1, 1, 57, 61, 68; 1, 2, 15, 33, 73; 1, 3, 9, 23, 29, 92; 1, 5, 21, 32; 1, 6, 5, 55, 85.
- Delia** 4, 3, 5, *Diana*.
- Delius** 3, 4, 79, *Apollo*. **Delius hic** 3, 6, 8, *dies hic*.
- Delos** 2, 3, 27.
- Delphica Pytho** 2, 3, 27.
- Demam vincula caui** 4, 3, 14.
- Demens** 1, 5, 20; 1, 9, 78; 3, 6, 27; 4, 13 17; **dementes manus** 1, 10, 56.
- Dementia Cyri Gyndes** 4, 1, 141, *in quo eius dementia conspecta est*; **nostra** 1, 2, 11, *ego demens*.
- Demonstret littera mortis causam** 3, 2, 27.
- Dens densus** 1, 9, 68, *nempe pectinis*; **impressus** 1, 6, 14.
- Dente fixo reserare fores** 1, 2, 18, *clavi dentata*; **dente notas figere in collo** 1, 8, 38; **dentes duros acuisse in proelia** 4, 3, 3, *de apro*.
- Densa glacies** 4, 1, 156; **umbra** 4, 1, 154; **densae silvae** 4, 1, 128; **turmae** 4, 1, 195; **densi colles** 4, 3, 7, *nempe virgultis*; **densum agmen** 4, 1, 186; **densus dens** 1, 9, 68.
- Denuntiat Persephone mihi nigram horam** 3, 5, 5.
- Deo hortante** 4, 1, 135; **deo operata pubes** 2, 5, 95; **deo prohibente** 1, 3, 22, *h. e. adverso*; **renuente** 1, 5, 20; **deorum sedes** 1, 2, 83, *templa*; **deorum conscia fibra** 1, 8, 3; **deorum pia turba** 4, 4, 25; **deos aeternos** 2, 3, 30; 4, 4, 14; **ardentes** 2, 5, 22, *h. e. templa deorum*; *v. not.*; **aversos** 3, 5, 14; **deoderipere de coelo** 1, 10, 60;

VERBORVM

- magicos 1, 2, 64, *inferos*; mag-
nos 3, 4, 16; deos per omnes
negare 1, 2, 40; deos ante
omnes consuluisse 1, 3, 10;
deos ornatos 2, 1, 54, *h. e. co-
ronatos*; placidos 2, 1, 26; deos
ruris 2, 1, 37; deos sanctos 1,
3, 52.
- Depascitur silvas quadrupes 4,
1, 128.
- Depellere curas vino 1, 5, 37;
nubila coelo 1, 2, 49, *coelum
serenum reddere*; depellite no-
his tela, Lares 1, 10, 25.
- Deperdit terra colores — populus
comas 1, 4, 29.
- Deplueret lapis in terram 2, 5,
72.
- Deponit flavas annua terra co-
mas 2, 1, 48; deposuit in no-
strum sinum Venus puerum
4, 7, 4.
- Deprendere ne possit cupidos cu-
stos 4, 6, 11.
- Depressior orbe alterno libra 4,
1, 44.
- Deripit ille deos de coelo 1, 10,
60; *v. not.*; deripuisse sarta de
sanctis focis 1, 2, 84.
- Descendens femina 1, 5, 41.
- Descendere lecto 1, 2, 19, *quia
alti erant*.
- Desederit qualis tellus in aëre 4,
1, 19.
- Desere praecepta sagae 1, 5,
60.
- Desertus foetus capellae 1, 1, 32.
- Desertus stipes 1, 1, 11, *defixus*.
- Deserit unda sitim iamiam potu-
ri 1, 3, 78, *de Tantalio*; dese-
ruit focos Vestales Ilia 2, 5,
52; deseruit Venns me 1, 5,
40, *nervo remisso*.
- Desiderium nunc superest 4, 1,
188, *amissis bonis*.
- Desine dissimulare 1, 8, 7; velle
alium virum 3, 4, 80; ni desi-
nis esse superba, poena manet
1, 8, 77.
- Desinite quaerere 3, 3, 4.
- Desistas lacrimare 1, 8, 67.
- non desit tibi componere faciem
puguae 4, 1, 100, *nampe copia*.
- Despicere diles 1, 1, 78, *sper-
nere divitias*; ibi. famem, *h. e.
non timere*.
- Despiciantur opes regum 1, 8,
34.
- Despue ter dictis carminibus 1,
2, 56; despuir in molles sibi
quisque sinus 1, 2, 98, *por-
tenti causa*.
- Destillent tempora nardo 2, 2, 7.
nec destituat spes 1, 1, 9.
- Desuevit pellere famem glande
2, 1, 38.
- Deteret invalidos pedes longa via
1, 9, 16.
- Deterrita numquam est, quin fle-
ret 1, 3, 13.
- Detexta est fiscella vimine 2, 3,
15.
- Detinet cantus iratae anguis iter
1, 8, 20, *suspendit*; quem Alba
1, 7, 58, *simul tenet*, cui ha-
bitatur; detinuisse dominam
tenero sinu 1, 1, 46; ficta mora
cupidum 1, 8, 74; puellae ca-
rae ancillam medio foro 1, 2,
96.
- Detrahet cui Delia poma selectis
arboribus 1, 5, 32; pulvis de-
corem 1, 9, 14; vincla de pede
pauper 1, 5, 60; detraxit opes
iuveni Cupido 2, 1, 73, *causa
fuit, ut dissiparentur*.
- Detrecto non ego vincla pedum
1, 6, 38.
- Devehat amnis in pelagus, quod-
cunque mali est *etc.* 4, 4, 8.
- Deveneranda mola sancta somnia
ter 1, 5, 14.

INDEX

- Devia montis 4, 3, 2.
 Devinctus tempora lauro 2, 5, 5;
 lauro agresti miles 2, 5, 117.
 Devocare ossa rogo 1, 2, 48, *facere cantu, ut descendant*.
 Devoti lacus 2, 3, 64.
 Devotus 1, 5, 41; *v. not.*
 Devoveat pro quo remque domumque tuam 1, 9, 72; devovet facie tenerisque lacertis et flavis nostra puella comis 1, 5, 44; devovit te carminibus-pollentibus herbis anus 1, 8, 18.
 Deum magna proles 4, 1, 68, *Heroës*.
 Deum insidias composuisse an gloria magna? 1, 6, 4; deum utrumque decet intonsus crinis 1, 4, 38; *v. Obs.*
 Deus, *disipus*, fortuna 1, 2, 90; agricola 1, 1, 14; 1, 5, 27; armatus curva falce 1, 4, 8, *Priapus*; ascensurus Olympum Alcides 4, 1, 12; deus celebrer Cupido 2, 1, 83; cupidus 2, 5, 54, *Mars*; Cynthius 3, 4, 50, *Apollo*; ille 3, 6, 13, *Amor*; indiges 2, 5, 44; infamis Amor 2, 4, 38; ipse deus 1, 6, 43, *numen divinum Bellonae*; ligneus 1, 10, 26; non meus 3, 3, 28; *v. not.*; silvester 2, 5, 30, *Pan*; ultor 1, 8, 72; utilis menti aëgrae somnus 3, 4, 19; deus dedit cupidis fallere 1, 8, 56; edidit ore haec mihi 1, 4, 73, *Priapus*; est qui dolos esse vetat 1, 9, 24; iussit vocem mittere 1, 9, 27; non laedit amantes 4, 4, 15; permisit, lena ut ederet verba 1, 9, 25; signavit exta notis 2, 5, 14; sine amore 2, 3, 32; vertat munera in cinerem et aquas 1, 9, 11; somnia in melius 3, 4, 95; urget graviter 2, 1, 79; urit crudelius 1, 8, 7, *Amor*; addo deo, dei, deum, di.
 Dextra levis 1, 4, 51; seu dextra seu laeva velit tueri parma 4, 1, 95.
 Di meliora ferant 3, 4, 1; patrii 2, 1, 17.
 Dianae more 4, 3, 19.
 Dicere blanditias cano capite 1, 1, 72; carmen ante deos 2, 1, 54; facta 1, 10, 31; felicem 4, 4, 25; laudes *Isidi* 1, 3, 31; mala *ianuae* 1, 2, 11; opus mirabile mundi 4, 1, 18; ad pocula 2, 1, 31; poenas 1, 1, 6, 55; vera 1, 6, 31; verba aspera in deos 4, 4, 14; verba balba 2, 5, 94; verba bona 2, 2, 1; verba pendenda 2, 1, 73; verba palam 4, 5, 18.
 Dicor te votis eripuisse meis 1, 5, 10.
 Dicta in deos impia verba 1, 3, 52; dictis ter despue carminibus 1, 2, 56; dictis ut non maiora supersint 4, 1, 6.
 Die, duce fertilis anni, oriente 4, 1, 122, *h. e. kalendis ianuariis*; diem felicem terque quaterque mihi 3, 3, 26; diem celebrent vina 2, 1, 29; diem hunc cecinere Parcae 1, 7, 1; diem revocare 1, 8, 78; revocet rota Luciferi 1, 9, 62; dies amara 2, 4, 11; festa 2, 5, 36; longa 1, 4, 17, *tempus*; matura 4, 1, 205, *mortis*; dies nobis natalis 4, 9, 3; *v. not.*; nulla 4, 5, 16; sacra Saturni 1, 3, 18; serena una venit post multos 3, 6, 32, *nempe tristes*; non stat segnis remeate 1, 4, 28; dies quis nunquam apparuit candente ortu 4, 1, 65; dies, qui mihi te, C. de-

VERBORVM

- dit, hic mihi sanctus *etc.* 4, 5, 1; dies, ire tibi securos quae non sinit 3, 4, 54; dies longos pervigilare 3, 6, 54, *pro exigere*; ante paucos dies 4, 12, 2; dies praeteriisse stultos 1, 4, 34, *h. e. stulto sibi elapsos*.
- Difficile est mihi imitari falsagaudia 3, 6, 33; difficilis ianua dominae 1, 2, 7; puero puella 1, 8, 27; Venus 1, 9, 20.
- ad digiti sonum 1, 2, 34; digiti cum voce loquuti 3, 4, 41; digito ne trahat liquorem 1, 6, 19.
- Digna cum digno fuisse ferar 4, 7, 10.
- Dignior est vestra nulla puella choro 4, 2, 24.
- Dira me mihi precari cogis 2, 6, 17, *Amor*; dira mors 1, 10, 4; dira omina 1, 3, 17; diras tibi precor 2, 6, 53.
- Directo cursu contendere 4, 1, 93.
- Diripiant ventus et ignis partas opes 2, 4, 40; diripienda ferant 3, 6, 28, *pro diripiant*; diripienda incidat in ferassaevas 4, 3, 22; diripitur cinis ventis 1, 6, 54.
- Discedere invito Amore 1, 3, 21; discedite ab aris 2, 1, 11; discedite turpes curae 3, 6, 37.
- Discidium 1, 5, 1.
- Discit Amor verba aratoris rustica 2, 3, 4.
- Discordes Venti 4, 1, 24; discordia arma 2, 3, 37.
- Discumbit in herba pubes 2, 5, 95.
- Discurreret levibus umbris magna deum proles 4, 1, 68; *v. Obs.*; discurrent munera vaga 3, 1, 3, *h. e. mittuntur*.
- Disiectus passim in Alpes Panonius 4, 1, 109.
- Displiceas aliis 4, 13, 6; displicet illa ianua 1, 8, 75.
- Disponere auratas vias 2, 3, 54; *in textura*; crines 1, 9, 67; operum varias vices 1, 9, 64; disponitur in quinque partes tellus 4, 1, 152, *h. e. dispescitur*; disposuisse comas saepe mutatas 1, 8, 10.
- Dissimulare ardorem meum cupiens 4, 12, 6; dissimulare desine 1, 8, 7; dissimulet annos coma tincta viridi cortice nucis 1, 8, 44.
- Dissolvienda dedit pectora tristitiae 1, 7, 40, *h. e. a tristitia*; dissolvienda stamina 1, 7, 2; dissoluisse ornatus comae 1, 10, 62.
- Distendet spicis horrea plena Ceres 2, 5, 84.
- Ditantes sulci horrea 4, 1, 184.
- Dites animos facit hic deus 3, 6, 13; dites despiciam 1, 1, 78.
- Diti 3, 5, 33; Ditis aqua pallida 3, 1, 28.
- Diva 4, 6, 5, *Iuno*; diva superba 2, 5, 46, *Victoria*.
- Divellat ne nox amantes 4, 6, 7.
- Diversas suas agitat mens impia curas 3, 4, 59; diversum vulgus 4, 1, 45, *in partes diversas tractum, seditione facta*.
- Dives amator 1, 5, 47; Arabs 4, 2, 18; aurum 1, 9, 31; 1, 10, 7; 3, 3, 11; grex 2, 5, 35; Orcus in ignava aqua 3, 3, 38, *potens*; Panchaia 3, 2, 23; terra 2, 2, 4; dives sit iure, furorem qui m. *etc.* 1, 1, 49.
- Divi adsitis 1, 1, 37; crudeles 1, 4, 35; divi monent vera 3, 4, 5; oderunt fastidia 1, 8, 69; per divos 1, 9, 2; divos exurere 4, 2, 5.

INDEX

- Divino vaticinata sono 1, 6, 44, *divinantis*.
- Divitiae patrum 1, 1, 41.
- Divitibus video gaudere puellas 2, 3, 49.
- Divum tutela servat poëtas 2, 5, 113.
- Dixi mihi iter ingressus pedem signa tristitia dedisse 1, 3, 19; dixit femina descendens me devotum 1, 5, 41; dixit tibi poenas 1, 6, 55, *praedixit, minata est*.
- Docere sacra 3, 5, 8, *vulgare*; docet furtim molli descendere lecto 1, 2, 19, *Venus*; docet nec hoc omnes 1, 2, 23; docet picta tabella 1, 3, 28; *v. not.*; docuere compositis tigill. fronde operire domum 2, 1, 39; *dii agrestes*; *v. not.*; docuisse servitium tauros 2, 1, 41; docuisti Venerem vendere 1, 4, 59; docuit adiungere palis vires 1, 7, 33, *Osiris*; leones parere dies 1, 4, 17; voces infectere cantu ille liquor 1, 7, 37.
- Docta carmina 2, 3, 20; Circe 4, 1, 61; manus 1, 8, 12; puella 4, 6, 2, *poëtria*; plangere Memphitem bovem pubes barbara 1, 7, 28; Tyros prima credere rateum ventis 1, 7, 20; doctae manus 2, 1, 70; sorores 3, 4, 45, *Musae*; docti poëtae 1, 4, 61; doctus Catullus 3, 6, 41; doctus equus percurrere campos 4, 1, 208; doctus fallere 1, 9, 37.
- Dolentes 2, 3, 73, *amatores*; dolentis lacrimas ridere 1, 8, 73.
- Doli deficient 1, 4, 82; doli assidui 1, 9, 54, *furta*; occulti 1, 9, 24.
- Dolia dum deficient 2, 5, 86; dolia cava 1, 3, 80. -
- Dolor huic et cura Neerae, coniugis ereptae, causa perire fuit 3, 2, 29; dolor fortia corda frangit 3, 2, 6; dolor ipse tam invat 2, 5, 110; dolor in lacrimas verterat omne merum 1, 5, 38; memor 4, 1, 189; dolore alterius discere posse carere suo 3, 6, 43; non sine dolore nostro crimina haec iacta 4, 14, 3; dolore matris comitata 3, 2, 13; dolorem auferre 3, 6, 3; ferre 3, 2, 3; dolores novos compescere 1, 2, 1; tales sentire 2, 4, 7; dolori est illa causa maxima 4, 10, 5; *v. Obs.*
- Dolus tectus 3, 6, 12, *pro amore furtivo*.
- Domare horrida verba 1, 5, 6.
- Domator 4, 1, 116; *v. Obs.*
- Domina 1, 2, 7; nota 4, 13, 22; parata 2, 4, 1; rapax 2, 4, 25; immitis 3, 4, 74; pro domina vota facit 4, 4, 12; dominae in arbitrium mittit ferocem 3, 6, 14, *Amor*; dominae ad imperium sulcare agros 2, 3, 79; dominae luctus 2, 6, 41; dominae sinu ludere 1, 5, 26; dominae voces 2, 6, 47; dominam sinu tenero detinere 1, 1, 46.
- Domino sub Iove 1, 3, 49.
- Domiti somno 1, 9, 27; domito ore equus frenos momordit 1, 3, 42.
- Domus alta 4, 1, 183; aperta 1, 9, 58; casta 3, 4, 60; clara 3, 3, 4; clausa 2, 4, 22; culta 3, 4, 92, *familia*; exigua 2, 1, 40; marmorea 3, 2, 22, *monumentum*; *v. not.*; non habitanda duris 3, 4, 92; Phry-

VERBORVM

- giis innixa columnis 3, 3, 13; praefert hostiles exuvias 1, 1, 54; sollicitae 3, 4, 20; domum devovere 1, 9, 72; transire 1, 5, 73; domum vehere plauastro 1, 10, 52.
- Dona** cape libens 4, 5, 9; dona e paupere mensa 1, 1, 38; illius sepulcro feram 2, 6, 31; paranda sunt mihi per caedem et facinus 2, 4, 21; Phoebo gratissima Cres talit 4, 1, 8, *sacra fecit*.
- Donis** corrumpere puerum 1, 9, 53; incedat conspicienda meis 2, 3, 52; donis vincitur omnis amor 1, 5, 60.
- Donate** meritam larga salute 3, 1, 21; cultum libellum illi 3, 1, 17; donetur quonam honore Neaera 3, 1, 5.
- Dormiat** quae sola frigore 1, 8, 40.
- Dubiae** laudes 4, 1, 106, *suspectae*; rates 2, 3, 40, *fluctuantes*; *v. not.*
- ne dubita** blandas adhibere querelas 3, 4, 75; non dubitem procumbere templis 1, 2, 85, *hoc est cuncter*; *v. not.*
- Ducere** choros 2, 1, 56; convivia Baccho 1, 9, 61; ensem 1, 3, 48, *procudere*; natas 1, 6, 20; sidera de coelo 1, 2, 45, *magica arte*; soporem 1, 2, 80, *conciliare*; *cf. Horat. 1, ep. 2, 31*; ducit Venus ipsa in campos Elysios 1, 3, 58; stamina manu tremula inops 1, 6, 78; ducunt aequora virum 2, 6, 3; ducunt quae stamina 3, 3, 36, *Parcae*; ducunt sidera certa rates 1, 9, 10; duci capillis 1, 6, 71.
- Duces** adversi 1, 10, 30; duces evincti brachia 1, 7, 6; duces petiere oracula trepidis rebus 2, 3, 21; duce fertilis anni, die 4, 1, 122; duce me neget se comitem quisquam 3, 6, 10.
- Ducta** tracta de niveo vellere 1, 6, 80; ducto vallo claudere locum 4, 1, 85.
- Dulce** carmen 1, 3, 60; mel 2, 1, 50; dulces amici 3, 6, 9; liquores 4, 1, 86; voces dominae 2, 6, 47; dulcia liba 1, 7, 54; poma 1, 5, 31; dulcis anus 1, 6, 63; cantu tibia 1, 7, 47; modus 3, 4, 42; reditus 3, 3, 27; uva 2, 1, 3; dulcissima furta 4, 5, 7; dulcius urbe quid est? 4, 8, 3.
- Duplex** Mars 4, 1, 103; *v. Obs.*; victoria 4, 1, 105.
- Dura** Ceres 2, 3, 61; compes 1, 7, 42; falx 1, 7, 34; glareas 1, 7, 59; ianua 1, 8, 76; puella 2, 6, 28; 1, 8, 50; sera 1, 2, 6; pectora 3, 4, 76; regna 3, 5, 22; duras fores 1, 1, 56; leges 1, 6, 69.
- Durata** unda in glaciemque nivemque 4, 1, 156.
- Duri** dentes 4, 3, 3; labores 1, 4, 47; duris non habitanda domus 3, 4, 92, *familia in qua duri homines nulli sunt*; durum ferrum 1, 1, 63; genus, curae 3, 6, 7; limen 2, 6, 47; opus 1, 9, 8.
- Durus** fuit qui *etc.* 3, 2, 3, *unempfindlich*; *sensum non habuit*; miles 1, 10, 49.
- Dux** Ascanius 2, 5, 50; dux bonus 1, 1, 75; gregis 1, 10, 10; pecoris hircus 2, 1, 58.
- Duxerat** oves hircus 2, 1, 58; duxit Pax araturos boves sub iuga 1, 10, 46.

INDEX

E

Eat tutusque sacerque 1, 2, 27;
eat sacer agnus ad aras fulgentes 2, 1, 15; *v. not.*
Ebria verba 3, 6, 36; *v. not.*
Ebur ex humero Pelopis non nituisset 1, 4, 64.
Eburnum plectrum 3, 4, 33;
eburnus currus 1, 7, 8.
Edat dapes sanguineas illa 1, 5, 49; edere corpus super equum 4, 1, 114; libera verba multo mero 1, 9, 26; edidit ore deus haec 1, 4, 73; verba tristia dulci modo 3, 4, 42.
Edidicisse hoc reor iam ipsos deos 2, 2, 12.
Educat novus annus pomum 1, 1, 13.
Efficere viam 1, 5, 64; efficiat Lucina timores noctis 3, 4, 13.
Effusas habenas permittere tardo equo 4, 1, 92; effusus comis flere 1, 3, 8, *pro fusis*; effuso sanguine spargit inulta deam 1, 6, 48; effuso sinu toga 1, 6, 40; effusum sinum ventis prae buerat pinus 1, 3, 38.
Egerunt nec flumina adsuetos cursus 4, 1, 125.
Egressum se sciat prohibente deo 1, 3, 22.
Elegi nec prosunt, 2, 4, 13; elegis molles qui fleret amores 1, 15, 3.
Eleus carcer 1, 4, 32, *Olympicus*.
Elicere manes sepulcris 1, 2, 48, *evocare*.
Eludit seges messem fallacibus herbis 2, 1, 19.
Eluxit ignis laetior super structos acervos 4, 1, 134.
Elysii campi 1, 3, 58; 3, 5, 23; 4, 15, 2.
Emensa mundum Nox^r quadrigis 3, 4, 17.

Emeruisse viros 1, 9, 60, *enerasse*; *v. not.*
Emittere vocem 1, 9, 27.
Ensem ducere 1, 3, 47, *procedere*; enses horrendi 1, 10, 1.
Eoi Arabes 3, 2, 24; equi 4, 2, 20, *solis orientis*; Eoi maris qua unda rubet 2, 2, 16.
Epulas paret atque ipsa ministra gerat 1, 5, 34.
Equa cupida 2, 4, 58; equae indomitae 2, 6, 68.
Equi admoti solis 2, 3, 56; anhelantes solis 3, 5, 60; Eoi 4, 2, 20; nivei 1, 7, 8; pallentes solis 2, 5, 76; rosei Aurorae 1, 3, 94; versi Lunae 2, 4, 18; equo celeri insidere 1, 2, 72; tardo effusas habenas permittere 4, 1, 92; equos Nox iungit 2, 1, 87; equum celerem super edere corpus 4, 1, 114; celerem compescere artato freno 4, 1, 91; compescere habenis angustis 1, 4, 11; doctum percurrere campos 4, 1, 207; equus domito frenos ore momordit 1, 3, 42; missus carcere Eleo 1, 4, 32.
Erepta coniuge 3, 2, 4; ereptas coniugis cura 3, 2, 30.
Erigone 4, 1, 11; *v. not.*
sive erimus 3, 5, 32, *superstites erimus, vivemus*.
Eriperes verbis illis sidera coelo lucere etc. 1, 9, 35, *contrarium mihi persuaderes*; eripiet oscula natus parenti 2, 5, 92; eripuisse te dicor votis meis 1, 5, 10, *aegrotantem*; eripuit qui caram juveni carumque puellae juvenem 3, 2, 1, 2, *abduxit*.
Errabis, tardus si eris 1, 4, 27; non errant mea carmina per laudes dubias 4, 1, 106; er-

VERBORVM

- rantes Lares 2, 5, 42; pedes male ferre 2, 1, 30; errat pallida turba ad lacus obscuros 1, 10, 38; erraverit per ignotas urbes ille audax 4, 1, 53, *Ulysses*; erret in terris Amor 2, 5, 106.
 Erronem 2, 5, 7.
 Erroris miseri finis 4, 1, 78.
 Erroribus sive his fabula dedit novum orbem 4, 1, 80.
 Erubuisse dicitur occurrens soror 2, 3, 18.
 Esse locum vult blanditiis Venus 1, 4, 71; esse occultos dolos deus vetat 1, 9, 24; esse e mari rabido 1, 2, 42; esse in parva casa 2, 3, 28; in toga laxa 2, 3, 78.
 Etrusci fontes 3, 5, 1.
 Evenere 1, 7, 5; evenient 1, 5, 57; eventura aevi futuri 3, 4, 48; eventura precor 2, 1, 25.
 Eventus canit sacerdos Bellonae 1, 6, 50; eventus praecinit cantus avis 1, 8, 4.
 Evigilanda nox 1, 8, 64.
 Evincere morbos 4, 11, 5.
 Evincti brachia capta duces 1, 7, 6, *vincti*.
 Eprusque Notusque iactat vota per Armenios 1, 5, 36.
 Excelsa fenestra 2, 6, 39; excelsi rami 4, 1, 171.
 Excitare perfusum multo Baccho 1, 2, 4.
 Excludis quae pretio victos amantes 2, 4, 39; excluditur quae tellus extremis undis maris 4, 1, 53, *clauditur*; v. *Obs.*; nulla exclusura dolentes ianua 2, 3, 73.
 Excubat ante fores Cerberus 1, 3, 72.
 Excutiant fores clausae fortia verba 1, 9, 44.
 Exemplum amoris uterque stemus 1, 6, 86, *exhibeamus*; exemplo sit levis illa tuo 1, 9, 40.
 Exequiae moestae 2, 4, 44.
 Exercuit se arcu indocto 2, 1, 69.
 Exesae genae 1, 10, 37.
 Exhibitura curam puellis ovis 2, 1, 61.
 Exhibet quam saepe, time 1, 6, 21, *nempe domo, prodibit, ausgehen*.
 Exigua aedes 1, 10, 20; casa 2, 1, 40; exiguum pecus 1, 1, 33; solum 1, 1, 22; exiguus ignis 1, 1, 6; linter 2, 5, 34.
 in exitium meum venit lena 1, 5, 48.
 Exorata meis Camenis Cytherea 4, 7, 3.
 Exoriens fuit annus hinc 3, 1, 2, *exordium duxit*.
 Expelle morbos puellae 4, 4, 1, *depelle*.
 Experta bellis cano 4, 1, 107, *cognita*.
 Explere annos fatales 1, 3, 53; erroribus urbes tercentenas 1, 4, 69; v. *Obs.*
 Explorat ante coecas vias manus 2, 1, 78.
 Expressa pedibus uva 1, 7, 36.
 Exscreat usque ante ipsas fores 1, 5, 74.
 Exsolvit promissa Venus 4, 7, 5.
 Exta felicia 2, 1, 25; exta lubrica signavit deus notis 2, 5, 15; exta venturae nuntia sortis, Tuscis probata viris 3, 4, 5, 6.
 Extat ut ritus a prisco avo traditus 2, 1, 2.
 Externa merx 1, 3, 40; externa vestigia 1, 9, 57; externus lapis 2, 3, 43.
 Extimuisse minas aliquas 2, 6, 50.

Ind. in TIBULL.

INDEX

Extinctae faeces 2, 6, 16; extincto pallida Ditis aqua auferet spem nominis huius 3, 1, 28.

Extruet ante casas ex virgis 2, 1, 24; extruet sibi dapes et mensas cespitibus 2, 5, 99.

Extulit caput splendidior Sol undis 4, 1, 123.

Exiit annos serpens novus 1, 4, 35; *deponit senectam cum pelle*.

Exurare divos cum vult Amor 4, 2, 5.

Exurit sol graciles artus 2, 3, 9.

Exurgunt oppida structis muris 4, 1, 174.

Exustae partes terrae 4, 1, 164.

Exuviae hostiles 1, 1, 54.

F

Fabellas referre 1, 3, 85.

Faber saevus nec duxerat ensem 1, 3, 84.

Fabula ficta in vanum iocum 3, 4, 68; fabula ne turpis fiam 1, 4, 83; fabula nunc ille est 2, 3, 31; fabula sit, inavult 2, 3, 32; fabula sive novum dedit his erroribus orbem 4, 1, 80.

Fac stet lapis 1, 3, 54.

Facere coronam de flore 2, 1, 60; pocula fictilia 1, 1, 39.

Faces ardentes 2, 1, 82; extinctae 2, 6, 16; faces remove puella 2, 4, 6, *cruciatu servilis instrumenti*; v. not.

Facie devovet nostra puella 1, 5, 43.

Faciem componere pugnae 4, 1, 100; faciem novam, pelle demta, referre 1, 8, 46; facies ista haec persnadet 1, 9, 69; v. not.; facies uretur 1, 9, 15.

Facile lutum 1, 1, 40; v. not.; faciles aditus 2, 4, 19, *commodi*; facilis aditus 4, 1, 87; manus

1, 1, 8; Nemesis 2, 6, 27; undi 3, 5, 30; *facili temero sum semper Amori* 1, 3, 57.

Facinus malum 2, 4, 25; facinus caedes - cruor 2, 4, 21.

Facit dites animos Amor 3, 6, 13; facit livorem Venus 1, 6, 13; nec facit hoc vitio 1, 9, 73; non facit hoc verbis 1, 5, 43.

Facta et mihi est tuba 2, 6, 10; facta agresti falce lignea Palo 2, 5, 28; facta littera 3, 1, 12; facta ventis horrida coma 1, 4, 14; facta est rara via sero 2, 3, 16; facti e stipite priscolares 1, 10, 17.

Facta dicere 1, 10, 30; facta impia 3, 6, 42; nefanda 3, 5, 12; facta parentis proles augeat 1, 7, 55; facta referre 1, 10, 44; facta legenda 1, 9, 28; tristia 1, 8, 28; facta tua nec capiet titulus 4, 1, 33; ierint per claros triumphos 4, 1, 175; intertere chartis 4, 1, 6; factum turpe 3, 4, 15.

Facundia dum tua maior 4, 1, 81.

Faginus scyphus 1, 10, 8.

Falerna 3, 6, 6, *nempe vina Faleri*; fumosi 2, 1, 27, *nempe cadi*.

Falernus ager, Bacchi cura 1, 9, 34.

Fallat eum puella tecto dolo 3, 6, 12; nec fallat blanda prece lingua sordida 3, 6, 46.

Fallendi vias mille ministrat Amor 4, 6, 12.

Fallere quis cantibus posses, *nempe virum* 1, 2, 55, *2222*; fallere posse dedit deus cupidis 1, 8, 56; v. not.; non fallere doctus 1, 9, 37; fallere si qua didicit virum 3, 4, 62, *amantem*; fallit puella te vanum nocturnis imaginibus 3, 4, 56; h. e. *ludunt te somnia de puella tua*.

VERBORVM

Fallax amor 1, 9, 83; nox 3, 4, 7;
propter somnia; Pannonius 4,
 1, 108; *v. not.*; puella 1, 6, 15;
 3, 6, 51.

Falsa gaudia 3, 6, 33; falsa ti-
 mere 3, 4, 8; falsum visum 3,
 4, 3; *v. Obs.*

Falso plurima vulgus amat 3, 3,
 20, *ita ut in eo fallatur.*

Falx agrestis 2, 5, 28; curva 1,
 4, 8; dura 1, 7, 34; saeva 1,
 1, 18.

Fama Gylippi 4, 1, 199; *v. Obs.*;
 fama maiorum 4, 1, 29; fama
 minor 4, 7, 7; fama Pylia 4,
 1, 112, *Nestor famosus.*

Favem despiciere non timere 1,
 1, 78; pellere glande querna
 2, 1, 38; fames stimulan 1, 5,
 53.

Fana sacra 2, 4, 23.

Far pium 3, 4, 10.

si fas est 2, 3, 74; fas sit modo
 1, 6, 64.

Fastidia oderunt divi 1, 8, 69,
superbiam puellarum.

Fastigia summa chartae 3, 1, 11.

Fastus omnes odit 1, 8, 75.

Fata dom sinunt 1, 1, 69; abdita
 2, 5, 16; mea querar cum mu-
 to cinere 2, 6, 34; mea timeto
 1, 5, 69; fata non ullam for-
 mae dedere moram 1, 4, 36;
 nulla statuera finem te canen-
 di 4, 1, 203; praemouisse
 boves 2, 5, 78; puellae qui
 metuit 4, 4, 11, *de exitu mor-
 bi*; senectae 1, 4, 31; *v. not.*;
 seu nos fuisse volunt 3, 5, 32;
 si redditum negant 3, 3, 35;
 sua querentes animae 1, 5, 51;
 tua sint candida 3, 6, 30; fati
 provida avis 2, 5, 12; fato pa-
 ri cecidit uterque consul 3, 5,
 15; fatornm leges 3, 4, 48.

Fatale nomen tuum, Roma, ter-

ris regendis 2, 5, 57; fatales
 anni 1, 3, 53, *a fati definiti,
 admensi*; fatalia stamina 1, 7, 1.

Fatenti ignosce 1, 6, 29; lateri
 vitae toti mala perpressae tae-
 dia nata 3, 2, 7.

Fatiget me quamvis adversa for-
 tuna 4, 1, 182.

Fatiscit ianua 1, 5, 67, *patet.*

Fave Phoebe 2, 5, 1; 4, 4, 21;
 sancta 4, 6, 7, *Iuro*; favens,
 Cypria 3, 3, 34, *Venus*; quis-
 quis ades 2, 1, 1; favent Pic-
 ridesque Phoebusque et Bac-
 chus casto poëtae 3, 4, 44;
 favente Marte 1, 10, 30; fa-
 vet illa, *nempe Venus* 1, 2, 17,
propitia est; Venus querelis
 1, 4, 72; supplicibus 4, 13,
 24; faveto votis 4, 5, 9, *Geni.*

Favilla nigra teget ossa candida
 3, 2, 10.

Favos compleat dulci melle apis
 2, 1, 50; favus purus 1, 10,
 24.

Pax fulgens 1, 2, 38.

Felicem dicet te pia turba deo-
 rum 4, 4, 25; felicem terque
 quaterque diem 3, 3, 26; feli-
 ces cantus 3, 4, 40; *v. not.*;
 Indi 2, 2, 15, *divites*; felices
 vivite nostrique memores 3,
 5, 33; felicia exta 2, 1, 25;
 felix ager 1, 1, 19; annus 2,
 5, 82; ille cni Amor afflat 2,
 1, 80; quicunque dolore alte-
 rius discas posse carere tuo 3,
 6, 43; Vertumnus 4, 2, 13;
 vita 1, 5, 19.

Felle cum multo pocula bibat
 Iena 1, 5, 50; tristi madent
 tempora 2, 4, 12, *amara, tristia
 sunt.*

Femina Coa 2, 1, 53; femina
 nec fidum nomen 3, 4, 61.

Femineus labor 2, 1, 63.

INDEX

- Femori** conseruisse femur 1, 8, 26.
- Fenestra** excelsa 2, 6, 39.
- Fera** flamina 4, 1, 124; fera tel-
lus 4, 1, 139; ferae acies 2,
3, 37.
- Ferae** saevae 1, 10, 6; 4, 3, 22;
truces 1, 9, 76.
- Ferarum** latebras 4, 3, 9.
- Feri** angues 1, 3, 60; canes He-
cates 1, 2, 54; victus 2, 1, 43.
- Feriet** pede rusticus uvas 2, 5,
85.
- Feroce**m contudit deus 3, 6, 13.
- Feram** quodque deus vero Cyn-
thius ore 3, 4, 50; ferant di-
ripienda 3, 6, 28, *pro diripiant*;
quid ferant verba lenia 1, 8,
2, *velut*; ferar cum digno di-
gna fuisse 4, 7, 10; ferat quid
sequens hora 3, 4, 46; fere-
bant obvia ultro ubera oves 1,
3, 45; feror incestus adiisse
sedes deorum 1, 2, 83.
- Ferre** 3, 4, 90, *nempe utero*; fer-
re bene discidium 1, 5, 1; fer-
re arma 1, 6, 30; dapem 1, 5,
28; dolorem 3, 2, 3; dominum
immitem 3, 4, 74; dona se-
pulcro 2, 6, 31; furorem maris
et pluvias 1, 1, 49; liba 1, 7,
54, *nempe Genio*; liba 1, 10,
23; lumina prope fulgenti fae-
ci 1, 2, 38, *admove*; mala 1,
6, 82; mala nostra si potes
lento pectore 4, 11, 6; male
errantes pedes 2, 1, 30; mu-
nera 1, 1, 20; opes 1, 1, 77;
oppida victa ante currus 2, 5,
116; oscula 1, 9, 78; pedes
gypsatos 2, 3, 60, *habere*; prae-
cepta Veneris 1, 4, 79, *dare*;
pretium grande 2, 4, 33; retia
humeris 1, 4, 50; retia torta
per montes 4, 5, 12; somnia
iubeat Notos irrita deus 3, 4,
96, *aufferre*; *cf.* 3, 6, 50; sopo-
res 4, 4, 9; vulnera viris 1, 1,
76; fert casiam non culta se-
ges 1, 3, 61; ferunt rura mes-
ses 2, 1, 47.
- Ferrea** aecula 2, 3, 35; vincla 4,
3, 14, *collare canis*; ferreus
ille fuit 1, 2, 67; 1, 10, 2; 2,
3, 23, 3, 2, 2.
- Ferro**, confinditur tellus 4, 1,
173, *vomere*; ferro petere cor-
pus 1, 9, 21; sollicitare ha-
mum 1, 7, 30, *vomere movere*;
sonant crura 2, 6, 26; vulne-
rare 1, 2, 27.
- Ferrugo** picea 1, 4, 43.
- Ferrum** durum 1, 1, 63; ferrum
— lapis est 1, 10, 59.
- Fertilibus** horis 4, 1, 51; fertilis
annus 4, 1, 122; hortus 2, 1,
44; Nilus 1, 7, 22; pars ter-
rae 4, 1, 165.
- Fertur** in aestivum orbem Phoe-
bus terris propior 4, 1, 159;
v. not.
- Ferum** coniugium 3, 4, 74; *v.*
not.; os 3, 4, 86.
- Ferunt** periuria Veneris venti ir-
rita per terras *etc.* 1, 4, 22;
cf. 3, 6, 50.
- Ferus** qui otia Amoris liquit 2,
6, 5.
- Fessa** somno puella 1, 3, 88;
fessa corpora 4, 4, 10; 4, 11,
2, *aegra*; lumina fletu 1, 8,
68; fessae puppes 2, 5, 45;
v. not.; fessi lumina victa 1,
2, 2; sesso comparat uxor
aquam calidam 1, 10, 42,
nempe viro.
- Festa** die 2, 5, 36; luce 2, 1, 29;
festae dapes 2, 1, 81; kalen-
dae Martis 3, 1, 1; mensae 2,
5, 99.
- Fiam** ne turpis fabula 1, 4, 83.
- Fibra** conscia deorum 1, 8, 3;

VERBORVM

- auntia significat placidos deos 2, 1, 26.
- Ficta Cumana lubrica terra rota 2, 3, 58; ficta fabula in vanum iocum 3, 4, 68; ficta mora detinere cupidum 1, 8, 74.
- Fictilia pura 1, 1, 38; pocula 1, 1, 39.
- Fide nulla semina persolvat terra 2, 3, 62; *v. not.*; fidem quaerere velle in vobis desinite 3, 4, 4; *v. Obs.*; fidem tenere tunc melius 1, 10, 19; vendere gemmis 1, 9, 32.
- Fidelis mens 1, 6, 75.
- Fides nulla inerit 3, 6, 49, *dictis puellae.*
- Fidi amores uxoris 2, 2, 11.
- nec fidum femina nomen 3, 4, 61; fidus comes 1, 5, 63.
- Figere dente notas in collo 1, 8, 38; *v. fixisse.*
- Figura mutata 4, 1, 206; virginea 3, 4, 89, *partes corporis virginis*; figurae veteres 4, 1, 63.
- Filia parva 1, 10, 14; filia Servi Sulpicia 4, 10, 4.
- Filius Latonae atque Iovis 3, 4, 72, *Apollo*; filius sectatus agnos 1, 10, 41.
- Filo velatus 1, 5, 15, *villa.*
- Findant arva mille boves 3, 3, 12; findit haec cantusolum 1, 2, 47; Sirius agros ardentem 1, 7, 21.
- Fines certi 1, 3, 44; errorum 4, 1, 77.
- Fingo dum mihi venturam 1, 8, 65; fingebam mihi felicem vitam 1, 5, 19; fingebam haec mihi vota 1, 5, 35; finget me equum doctum *etc.* 4, 1, 207; fingere causas 1, 6, 11; comas canas manibus 1, 2, 94; iocum tristi mente 3, 6, 34, *simulare aetiliam*; fingit tunc mens mihi perdita 2, 6, 51.
- Finissem iam mala leto 2, 6, 19; finivit regna Tomyris Araxe 4, 1, 143.
- Firma licia 1, 6, 79.
- Fiscella 2, 3, 15.
- Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo 2, 5, 31; garula 2, 5, 30.
- Fit tibi ter libo, ter dea casta, mero 4, 6, 14, ~~fixum~~.
- Fixa palma 1, 9, 82.
- Fixisse puellas gestit Amor 2, 1, 71, *nempe arcu.*
- Fixo dente 1, 2, 18, *clavi infixi*; fixus in agris lapis 1, 3, 43; in latere 1, 5, 62, *de adsiduo comile.*
- Flagitat pretium usque cavamanu 2, 4, 14.
- Flamina fera 4, 1, 124.
- Flamma acris 1, 6, 45; Aetnaea 4, 1, 196; rapida 1, 9, 49; flamma potius meum caput 1, 9, 21; flammae aquam addat 2, 4, 42; flammae celeres 4, 6, 17; sacrae 2, 5, 81; 2, 5, 90; flammam volvens ore Chimaera sero 3, 4, 86; *v. not.*
- Flava Ceres 1, 1, 15; flava vincula 2, 2, 18; flavae comae 1, 5, 44; 2, 1, 48; flavi sulci 4, 1, 184, *matura seges*; flavus Carnutus 1, 7, 12.
- Fleat ante meum rogam moesta Neaera 3, 2, 12; ob nostras vias puella 1, 1, 53.
- Flebitur ardentem ante rogam 2, 4, 46.
- Flentem ex alto Olympo sublimis Venus spectat 1, 6, 83.
- Flere ante sepulcra 1, 3, 8; flere irato cui puella potest 1, 10, 64; positum arsurum lecto 1, 1, 61; quin fleret numquam deterrita est 1, 3, 14; fleret qui molles amores elegit 4, 15, 3;

INDEX

- flet teneras subitosa genas; sed victor et ipse flet 1, 10, 55.
- Flevisse nunc me loquentem pudet 1, 9, 29; flevisisti mari peritura Theseae linguae 3, 6, 40, *de Ariadne*.
- Flebilis iaceam ante fores clausas 2, 4, 22.
- Flectere verba ad laudes meas precor 2, 5, 5; flecti poterit 3, 4, 63.
- cum fletu nox vigilanda venit 1, 2, 78; fletu tument lumina 1, 8, 68; fletus hinc rixaeque sonant 2, 4, 37; fletus miseri 1, 4, 72.
- de flore coronam facere 2, 1, 59.
- Florea sarta 1, 1, 12; 1, 2, 14.
- Flores ingerit alveo verno apis 2, 1, 49; flores varii 1, 7, 45.
- Floret terra benigna rosis 1, 3, 62; tibi primi temporis aetas 1, 8, 47.
- Fluit fuso toga laxa sinu 1, 6, 40; ut fluat luxuria Nemesis 2, 3, 51; passim igneus aether 4, 1, 23, *v. Obs.*
- Fluebant crines intonsi longa cervice 3, 4, 27.
- Fluctus imus 4, 1, 74.
- Floittantes undae 2, 5, 59.
- Flumina curva nec adsuetos egerunt cursus 4, 1, 125; nigra 1, 3, 68; Tiberis 2, 5, 69; 1, 2, 46.
- Foci infidi 4, 5, 12; sancti 1, 2, 84; 1, 8, 70; 4, 4, 24; Vestales 2, 5, 52; foco ardenti 2, 1, 22; ante focos conspicienda staret 4, 6, 4; focus luceat exiguo igne 1, 1, 6.
- Foecunda arva 4, 1, 77; foecundae messes 4, 1, 185, *copiosae*; foecundi anni 4, 1, 113; foecundum rus 2, 5, 37.
- Foeda corpora podagra 1, 9, 73.
- Foedare oculos loquaces lacrimis 2, 6, 43, *corrumpere, deformare*.
- Foedatus lumina 4, 1, 57, *Polyphemus*; *v. not.*
- Foedera dare per divos 1, 9, 2, *promissa*; foedera furtivi lecti 1, 5, 7; foedere hoc 4, 13, 2, *hac lege*; *v. not.*
- Foenore magno reddat ager semina 2, 6, 22.
- Foetus capellae 1, 1, 31; foetus matrona dabit 2, 5, 91.
- Fontes Etrusci 3, 5, 1; fontibus ut dulces terra erumpat liquores 4, 1, 86; *v. not.*
- nec fore credebat Romam 2, 5, 21; *v. not.*; nisi fores et ipse in amore puellae 1, 9, 39; foret tunc mihi vita 1, 10, 11, *pro fuisset*.
- Fores aetatae 1, 3, 72; clausae 1, 9, 44; 2, 6, 12; durae 1, 1, 56; perfractae 1, 10, 54; sacrae 1, 3, 30; fores non habuit ulla domus Saturno rege 1, 3, 43; ante ipsas domus usque exscreat 1, 5, 74; fores reserare clam 1, 8, 60; reserare dente fixo 1, 2, 18; vertere 1, 6, 12; foribus adfixa me manet 1, 6, 61; foribus inest clavis 1, 6, 34.
- Forma nihil magicis utitur auxiliis 1, 8, 24; formam dedit caelestis avarae 2, 4, 35; ne pollue auro 1, 9, 17; vendere 1, 9, 51; formae non ullam fata dedere moram 1, 4, 36; formae studium 1, 8, 43.
- Formaverat nondum Urbis moenia Romulus 2, 5, 23; *v. not.*
- Formosa Neaera 3, 4, 57; puella 1, 1, 55; 4, 13; 4; formosae 1, 9, 6; 2, 3, 65; 3, 1, 7;

VERBORVM

- 4, 4, 4, *puellae*; *comae* 1, 4, 30; *formosi* 1, 4, 3, *pueri formosi*; *formosius* quicquam illo non ulla priorum aetas videt 3, 4, 25; *v. Obs.*; *formosus* Apollo 2, 3, 11.
- Forove** castrive 4, 1, 39; foro medio detinuisse ancillam 1, 2, 94.
- Fors** levis versatur celeri orbe rotae 1, 5, 70.
- Fortes** adiuvat ipsa Venus 1, 2, 16, *h. e. audaces, non timidos*; fortia corda 3, 2, 7; verba 2, 6, 12; *v. not.*; forti pede 4, 15, 4, *heroico*; fortis audacia 1, 4, 13; fortis eris nunc tu 4, 13, 9, *ferox, superba*; fortis in armis 1, 10, 29; fortis gloria 1, 5, 2; *v. not.*; miles 1, 7, 4; 4, 1, 108; rusticus 2, 2, 14; fortius adde merum liquidum 3, 6, 62; *v. not.*
- Fortuna** adversa me fatigat 4, 1, 182; Fortuna sua tempora lege gerit 3, 3, 22.
- Fossam** tutam qua deceat castris praeducere 4, 1, 83.
- ut** foveas molli sinu frigida membra 1, 8, 30; sovet Delia nescio quem tacita nocte 1, 6, 6; vitam spes credula 2, 6, 20, *sustinet*.
- Fractae** sagittae 2, 6, 15.
- Frangere** potest dum non pudet 1, 7, 73, *de comesanbundis*; frangit fortia corda dolor 3, 2, 6, *quamvis fortes animos deicit, deprimit, percellit*; non frangitur illa 1, 8, 67; *v. not.*
- ut** non fregerit eum vetus aetas 4, 1, 111, *infirum reddiderit*.
- Frater** pro amatore 3, 1, 23; frater volitantis Amoris impiger Aeneas 2, 5, 39.
- Fraudare** vitem crescentibus uvis 3, 5, 19, *privare*.
- Fremat** inconstantia vulgi diversis 4, 1, 45, *turbas faciat, molus excitet*.
- Frenatus** piscis 1, 5, 46.
- Freno** arcato compescere equum 4, 1, 91; frenos momordit equus 1, 3, 42.
- Freta** hiberna 4, 1, 194; parentia ventis 1, 9, 9; longa 1, 4, 22; *v. Obs.*; inter freta serperet 4, 1, 72, *Charybdis*; per freta pellere ratem 1, 4, 46.
- Frigida** membra 1, 8, 30; frigidus annus 4, 8, 4; *hiems*; Taurus 1, 7, 16.
- Frigora** brumae hibernae 1, 4, 5; pigra hibernae noctis non mihi nocent 1, 2, 29; quae frigore sola dormiat 1, 8, 39, *hieme, vel potius frigida nocte*; frigore gelido vastantur duae partes 4, 1, 153.
- Fronde** viridi operire domum exiguum 2, 1, 40.
- Frons** celebris 3, 2, 28, *monumenti*; redimita corymbis 1, 7, 45; tristis 2, 3, 33; frontes geminae voluminis 3, 1, 13; *v. not.*; frontibus aequatis 4, 1, 102.
- Fructus** requiro 1, 1, 41.
- Frugem** segetes praebent 4, 1, 162; fruges lustramus et agros 2, 1, 1; traducit cantus viciniis ab agris 1, 8, 19; valeant 2, 3, 67; frugum acervos semper praebeat Spes 1, 1, 10; custos aderit mea Delia 1, 5, 22.
- Frui** cara coniuge 3, 3, 32, *hoc est eius amore, simpl. cum ea vivere*.
- Frustrata** est te duce nunquam Romanos Sibylla 2, 5, 15.

INDEX

- Fudisae lacrimas simulacra deum** 2, 1, 77.
- Fugam praecinuisse lucos** 2, 5, 74.
- Fugato rege Saturno** 2, 5, 9.
- Fuge credere te** 1, 4, 9; **fugent** cui somnos classica 1, 1, 4; **fugiam** ad illius tumulum 2, 6, 33; **ad servitium dominae** 4, 3, 22; **fugiat** si nostrae convivia mensae 3, 6, 59; **fugit** huc illuc impia turba 1, 3, 70; **puella amplexus senis** 1, 9, 74; **ex ipso toro** 1, 8, 62.
- Fuit causa perire** 3, 2, 30; **ferus** et vere ferreus 1, 10, 2; 1, 2, 62; **fuisse** nos fata volent 3, 5, 32, **vixisse**; **digna** cum digno ferar 4, 7, 10, **concubuisse**.
- Fulgens auro et testudine Lyra** 3, 4, 37; **sax** 1, 2, 36; **Tyrio subtemine vestis** 4, 1, 121, **nam fulgere de purpura dicitur**: *Cic. Catil. II*, 3, **qui nitent unguentis, qui fulgent purpura etc.**; **fulgent** levia ora 1, 8, 31; **fulgentes arae** 2, 1, 15; **fulserit** hic niveis Delius alitibus 3, 6, 8; *v. not.*
- Fulmen rapidum** 1, 2, 46; **fulmina missa Iovis imperio** peccant te 1, 2, 8, **ad ianuam**; **fulminis vias esse puras** 1, 9, 36.
- Fulta ianua sera** 1, 2, 6, **firmata**.
- Fulva sidera lascivo choro** 2, 1, 89; **fulvae leaenae** 3, 6, 15; **fulvum aurum** 1, 1, 1.
- Fumosi Falerni** 2, 1, 27; *v. not.*
- Funda cita tangere loca signata** 4, 1, 97.
- Fundantur eodem nostri memores lacrimae** 3, 2, 25; **funde** **Falerna prona manu** 3, 6, 6; **tempora multo mero** 1, 7, 50, **perfusa**; **fundere gentes Aquitanas qui posset** 1, 7, 3; **lacte ossa** 3, 2, 20, **perfundere**; **funderet** ut nato testa paterna merum 1, 10, 48; **fundit aquas gelidas auster** 1, 1, 47.
- de funere lunina sicca domum referre** 1, 1, 65.
- Ferens fame stimulante** 1, 5, 53.
- Fures** 1, 1, 33; **furique lupoque nimium** 4, 1, 187.
- quis furor est** 1, 10, 33; 4, 3, 7; **furor iste si venerit** 1, 6, 74; **furor maris** 1, 1, 49.
- Furta sua celari vult Venus** 1, 2, 34; **dulcissima** 4, 5, 7.
- Furtim componit Decor subequiturque illam** 4, 2, 8; *v. not.*; **concubitus** **toos furtim** 2, 5, 53; *τὰς ἀνὰ τὰς ἀπαιδὲς σκ. γυναικας*; **furtim deducit pauper** ad occultos amicos 1, 5, 65; *v. not.*; **furtim Delia sovet** nescio quem 1, 6, 5; **intrare** ad latebras serarum 4, 3, 9; **quaecunque amoris meo subrepet** 4, 3, 21; *v. not.*; **succumbere puero** 1, 8, 35; **sonare** 1, 2, 9; **transgressa custodes** 2, 1, 75; **versus cardo** 1, 2, 10, **tacite, sine strepitu**.
- Furtiva Venus** 1, 8, 57; **furtivos amor** 1, 5, 75, **clandestinus**; **lectus** 1, 5, 7; **usus** 1, 9, 55, **nempe Veneris**.
- Fusa coma** 2, 5, 66; **palla ad pedes** 1, 7, 46.
- Fusci comites** 2, 3, 55, **famuli Aethiopes**; **fuscis alis Somnus** 2, 1, 89; **fuscus amictus** 3, 4, 55, **somni**.
- Fusis capillis esse decet eam** 4, 2, 9.
- Fusus et apposito pollice versat opus** 2, 1, 64; *v. not.*
- Futura quaeque canunt** 3, 3, 36, **Parcae**; **futura soror** 3, 1, 24.

amica; futuri aevi eventura 3, 4, 48; futuri 4, 1, 32.

G

Galea qui sibi portet aquam 2, 6, 8.

Gallia obvia non remorabitur te vicino Marte 4, 1, 137.

Garrula fistula 2, 5, 30; lingua 4, 13, 20; lyra 3, 4, 38; garrulus verna 1, 5, 26.

Garumna magnus 1, 7, 11.

Gaudeat illa versibus meis 3, 1, 8; ille in tacito sinu 4, 13, 8; gaudente animo hanc vident 1, 6, 81; gaudere divitibus video puellas 2, 3, 49; gaudere non poteram cithara 3, 4, 69, *kein Vergnügen daran finden*; nec gandet casta nupta Neaera domo 3, 4, 60; *v. not.*; gaudet edere corpus super equum 4, 1, 115, *amal, solet.*

Gaudia in Veneris usu 1, 5, 39; 2, 1, 12; 2, 3, 72; 4, 3, 18; 4, 7, 5; gaudia falsa imitari 3, 6, 33; vitae longae sociarem tecum 3, 3, 7.

Gelida aqua 1, 1, 47; unda 4, 1, 60; gelidae Alpes 4, 1, 109; gelidi montes 2, 4, 8; gelidum frigus 4, 1, 153.

Gemina castra 4, 1, 105; gemina mors 4, 1, 70; geminae frontes voluminis 3, 1, 13; *v. not.*; lampades 4, 2, 6.

Geminare pericula ponto 2, 3, 39; *v. not.*

Gemmae non iuvent hanc, quae et 1, 8, 39; gemmarum quidquid Indis nascitur 2, 2, 15; gemmas signumve probarem 1, 6, 25; gemmis non vendere velle fidem 1, 9, 32.

Genae exesae 1, 10, 37; humen-

Ind. in TIBVLL.

tes 1, 9, 38; tenerae 1, 1, 68; 1, 4, 14; 1, 10, 55; 3, 4, 32; genas ornare succo splendente 1, 8, 11.

Generis honores priscos vincere 4, 1, 31.

Genero haec moereat, illa viro 3, 2, 14; *v. not.*

Generosus Bacchus 3, 6, 5.

Geni magne 3, 5, 9.

Genium concelebra centum ludis et choreis 1, 7, 49; per Genium rogo 4, 5, 8; Genius adsit *etc.* 2, 2, 5.

Genibus prorere tellurem 1, 2, 85.

Gens antiqua 4, 1, 28; Aquitana 2, 1, 33; gentes Aquitanae 1, 7, 3.

Genuerunt te aequora ponti 3, 4, 85; gennisse non Pylus aut Ithace tantos feruntur 4, 1, 48.

Genus crudele 3, 4, 62, *sexus femineus*; durum, curae 3, 6, 7; hominum in curas natum 3, 3, 9.

Gerere arma collo 2, 6, 2, canistra myrto vineta 1, 10, 28; epulas 1, 5, 34; lauros victrices 1, 7, 7; laurus 2, 5, 117;serta collo 1, 7, 52;serta myrtea insigni coma 1, 3, 66;scutum sudemque 1, 10, 65; *v. not.*; tela 1, 10, 14; tempora hedera vineta 3, 6, 2; vestes tenues 2, 1, 53; geret regna superba in gremio tuo 1, 9, 80; gerit maiora quis te castrisve sorore 4, 1, 39; quidquid herbarum Thessala terra 2, 4, 56, *profert*; Fortuna tempora 3, 3, 2, *pro regibus*; tergo vellus lucida ovis 2, 1, 62.

Gestante illo vitulum per agros 2, 3, 17.

INDEX

- Gestit fixisse puellas 2, 1, 71, *cupit, id agit, ut.*
 Getas rigat Histrus 4, 1, 146.
 in glaciem densam nivemque durata unda 4, 1, 156, *h. e. glaciem nive tectam.*
 Glans aluit veteres 2, 3, 69; querna 2, 1, 38.
 Glarea dura sternitur hic 1, 7, 59.
 Gloria cuique sua est 1, 4, 77, *h. e. alius ex alia re gloriam venatur;* fortis 1, 5, 2, *gloriantio;* magna 1, 6, 3; 2, 1, 34; quae puero victo? 1, 8, 49; *v. not.*; tardi pecoris, taurus 4, 1, 208, *decus;* tua non contenta est maiorum fama 4, 1, 29; vulgi 4, 13, 7; *v. not.*
 Gnosia 3, 6, 39, *Ariadne.*
 Graciles artus 2, 3, 9.
 Grande pretium 1, 9, 52; 2, 4, 33.
 Grandia ligna 2, 1, 22; poma 1, 1, 8.
 Grata Phoebus Herophile 2, 5, 68; *Sibylla;* *v. not.*; mens 1, 9, 84; grata vota 4, 6, 19.
 Gratia magna Iovi 1, 4, 23; redditur carmine nostro agricolis coelestibus 2, 1, 36.
 Gratissima dona 4, 1, 8.
 Gratum est 4, 10, 1, *ironice.*
 Gratus sit labor parvus 4, 1, 16.
 Grave opus 2, 1, 6; pensum 1, 3, 87; pondus auri 3, 3, 11; gravis impetus hastae 4, 1, 96.
 pro grege ferre dapem 1, 5, 28.
 Greges - armenta 2, 1, 67; indomiti 2, 4, 57, *equarum;* gregis dux securus 1, 10, 10.
 in gremio tuo geret regna superba 1, 9, 80.
 Grex dives 2, 5, 35; magnus 1, 1, 34.
 Gurgite interrupto 4, 1, 75, *profundo maris.*
 Guttare tenui dulces sonant carmen aves 1, 3, 60.
 Gylippi magna fama 4, 1, 199.
 Gyndus rapidus, Cyri dementia 4, 1, 141; *v. not.*
 Gypsati pedes 2, 3, 60, *v. not.*
 Gyro curvo compellere equum 4, 1, 94.
- ## H
- Habena augustae 1, 4, 11; *validae* 4, 1, 115; habenas effusas permittere equo 4, 1, 92.
 Habebit me vinctum alter puer 1, 9, 79; habere causam amoris 1, 4, 40; habere quum posset te, Delia 1, 2, 65; crimen 1, 6, 41; male 1, 4, 76, *vexare;* habet ille doctas manus 2, 1, 70, *Cupido;* mille ornatus 1, 2, 14, *Vertumnus;* stipes desertus in agris 1, 1, 11; *v. not.*
 Habile aratrum 1, 9, 7; *v. not.*
 non habitanda domus duris 3, 4, 92, *quae non habitatur;* non habitanda moenia Remo 2, 5, 24.
 Habitant animalia nulla exstas partes 4, 1, 164; *v. not.*
 Habuissae suam 4, 7, 6, *tenuisse amplexibus;* manus 1, 6, 74; satos sulcos 2, 3, 70; habuit non ulla domus fores 1, 3, 13, *Saturno rege.*
 Haemonius Peleus 1, 5, 45, *Thessalus.*
 Haesura tela in latere nostro 1, 10, 14.
 Hamati rubi 4, 3, 10.
 Hami tenues 2, 6, 24.
 Hara plena 1, 10, 26.
 Haruspex 2, 5, 13.
 Hastae gravis impetus 4, 1, 96.
 Hecates canes 1, 2, 54.
 Hedera tempora vineta gerat, Bacche 3, 6, 2.
 Herba arida 1, 7, 26; in herba discumbit pubes 2, 5, 95; her-

VERBORVM

- hae fallaces 2, 1, 19, *aufgehende Saal*; malae Medae 1, 2, 51; pollentes 1, 8, 17; salubres 2, 3, 13; herbarum quidquid Thessala terra gerit 2, 4, 56; herbas mille miscent 2, 3, 60; de septem montibus carpite, tauri 2, 5, 55; sepulcris quaerat 1, 5, 53; herbas succosque dedi 1, 6, 13; herbis-cantu 4, 1, 62, *cf.* 1, 2, 60.
- Herbosa Palatia 2, 5, 25.
- Herophile 2, 5, 68, *Sibylla*.
- Hesterna nocte 2, 1, 12; 4, 12, 5.
- Hiberna bruma 1, 4, 5; nox 1, 2, 29; hiberna freta 4, 1, 194, *hiemis tempora*; hibernae luges 4, 1, 160, *dies*; minae 2, 3, 46; hibernus auster 1, 1, 47.
- Hippomanes cupidae stillat ab inguine equae 2, 4, 58.
- Hircus pecoris dux 2, 1, 58.
- Hispania audax latis terris 4, 1, 138.
- Histrus rigat Getas 4, 1, 146, *Danubius*.
- Hodierne sic venias 1, 7, 53, *pro hodie*.
- Homerus aeternus 4, 1, 180.
- Hominem quandocumque melonga receperit aetas 4, 1, 210; homini insidias composuisse 1, 6, 4; parere leones docuit dies 1, 4, 17; hominum generi caedes-proelia nata 1, 10, 3.
- Honore quoniam donetur Neaera 3, 1, 5, *munere*; honores 2, 2, 5, *sacrificium*; Pierii 4, 1, 192, *carmina*; prisci gentis 4, 1, 31; turis 1, 7, 53; sancti 4, 6, 1, *quia in honorem Deorum dantur*.
- Honos non sine me est tibi paratus 1, 7, 9.
- Hora nigra 3, 5, 5, *mortis*; sequens 3, 4, 46; suprema mihi quum venerit 1, 1, 59; horae fertiles 4, 1, 51; *v. not.*
- Horrea saecundas ad deficientia messes 4, 1, 185; plena distendit spicis Ceres 2, 1, 84.
- Horrenda Syrtis 3, 4, 91; horrendi enses 1, 10, 1.
- Horrere sacroscapillos doluit Latona 2, 3, 23, *horridos esse, incultos*.
- Horrida corpora 2, 3, 76, *inculta, squalida*; horrida facta coma ventis 1, 9, 14; horrida verba 1, 5, 6, *superba*;
- Hortante deo 4, 1, 135, *nempe ominibus*.
- Horti pomosi 1, 1, 17; hortus fertilis 2, 1, 44.
- Hospes iucundior cunctis Baceho Icarus 4, 1, 9; hospita terra 2, 5, 42.
- Hosti adversos cervos defigere 4, 1, 84; *v. not.*; arduus aditus 4, 1, 87.
- Hostia magna exigui soli 1, 1, 22; porcus 1, 10, 26; pulla concidit ad magicos deos 1, 2, 60; taurus 4, 1, 15.
- Hostis forsitan haesura in nostro tela gerit latere 1, 10, 13; vicinus 1, 1, 3.
- Hostiles exuviae 1, 1, 54.
- Huc illuc impia turba fugit 1, 3, 70.
- Humanum opus 3, 4, 26; humanus pes 2, 3, 6.
- Humentes genae 1, 9, 38.
- Humeri nec negent retia ferre 1, 4, 50; ex humero Pelopis non nituisset ebur 1, 4, 64; humero suppose tu huic candentes lacertos 1, 8, 33.
- Humida oscula 1, 8, 37.
- Humiles casae 2, 5, 26; humilis conditor 4, 1, 4.

INDEX

- Humorem tollere carbaseis velis 3, 2, 21.
- Humus inculta 1, 2, 74; tenera 1, 7, 30; 2, 6, 30; se remittat vere 3, 5, 4; requiescat luce sacrâ 2, 1; 5.
- I
- ne iaceam clausam flebilis ante domum 2, 4, 22; iaceo cum saucius annum 2, 5, 109; *v. Obs.*; quum iaceres tristi morbo defessa 1, 5, 9; iacet equus 1, 4, 31, *languet*; hic morbo consumtus Tibullus 1, 3, 55; sedes scelerata in nocte profunda abdita 1, 3, 67.
- Iacta non sunt crimina haec sine dolore nostro 4, 14, 3, *vulgata*.
- Iactat vota Eurnsque Notusque per Armenios 1, 5, 35; iactavit caput fusa coma 2, 5, 66.
- Iacentes custodes 2, 1, 75, *dormientes ianitores*; vittae 2, 5, 53, *abiectae*.
- Ianitor 1, 1, 56.
- Ianua difficilis dominae 1, 2, 7; dura apposita sera 1, 8, 76; fulta sera 1, 2, 6; fortim verso cardine aperta neu sonet 1, 2, 10; hinc clavim sensit 2, 4, 31; nostra patet cunctis 1, 4, 78; nulla exclusura dolentes 2, 3, 74; victa fatiscit 1, 5, 68.
- Iapidia victa 4, 1, 108.
- Ibitis Aegeas per undas sine me 1, 3, 1.
- Icarus 4, 1, 9.
- Idaea Ops 1, 4, 68.
- Iecerit quis melius sudem-sagittam 4, 1, 89.
- Ierint ubi per claros triumphos tua facta 4, 1, 175; *v. Obs.*
- Ignava aqua 3, 3, 38, *stagnans*.
- Ignavus somnus 3, 4, 81, *quia ignavos reddit, et ignavorum hominum est*.
- Ignès sacrilegos nec admosimus templis 3, 5, 11; igneus aether 4, 1, 23; ignis additus aris laetior eluxit 4, 1, 134; exiguus 1, 1, 6; mutuus 4, 5, 6, *amor*; solis 2, 3, 56.
- Ignoscas, ianua 1, 2, 12; ignosce salenti 1, 6, 29; ignosce hoc Venus 4, 2, 3.
- Ignotae terrae 1, 3, 3, *ignobiles* 1, 3, 39, *minus frequentatae*; urbes 4, 1, 52; ignotum mare 3, 6, 40; ignotus torus 3, 6, 60; 4, 10, 6.
- Ilia Marti placitoras sacerdos 2, 5, 52
- Illicet 2, 6, 16, *actutum*.
- Illicis umbrae 2, 5, 27.
- Ilion 2, 5, 22.
- Illaesum abibit aper 4, 3, 17.
- Illudit palla ima talis 3, 4, 35.
- Ima palla 3, 4, 35.
- Imagine sub quaque index quid dicat 4, 1, 30; *v. not.*; imagines nocturnae 3, 4, 56.
- Imber decidit multa aqua 1, 2, 32; verberet te 1, 2, 7, *ad ianuam*; imbre iuvante somnos sequi 1, 1, 48; imbres nullos postulat terra 1, 7, 25.
- Imitantia lucos sacros in domibus nemora 4, 1, 30; imitari gaudia falsa 3, 6, 33.
- Immatura ossa 2, 6, 29.
- Immensi campi 2, 3, 41; immensus aër 4, 1, 19.
- Immerito iuveni parce nocere dea 3, 5, 6; immeritum praetrimisse frustra 3, 4, 14, *adverbii loco*.
- Imminet 1, 10, 34, *mors*.
- Immites venti 1, 1, 45; immitis ars 1, 3, 48; *figendi enses*;

VERBORVM

- dominus 3, 4, 74, *amor saevus*; mors 1, 3, 55.
- Immixta series iuvenum teneris puellis 1, 3, 63.
- Impedit vitta crines, et stola longa pedes 1, 6, 67, *primo loco, cohibet, cogit*.
- Impellere pollice chordas 2, 5, 3.
- Imperio Iovis fulmina missa 1, 2, 8.
- Imperitat cui tristi fronte Cupido 2, 3, 34.
- ad imperium dominae 2, 3, 79; sub imperium ite Lares 2, 4, 54; *v. not.*
- Impetus gravis hastae 4, 1, 96; Scyllae 4, 1, 71.
- Impexa feros pro crinibus angues Tisiphone 1, 3, 69; *v. not.*
- Impia lingua 1, 2, 80; 3, 4, 16, *quae violavit numina*; mens 3, 4, 59; *periuria*; turba 1, 3, 70, *inferni*; impia convivia 4, 1, 144, *maclatis hominibus*; facta ingrati viri 3, 6, 42, *de periurio, perfidia*; ora 3, 5, 14; verba dicta in sanctos deos 1, 3, 52.
- Implesse coelum votis 3, 3, 1.
- Implicuisse comas sertis 3, 6, 64.
- Imposuisse manum lanificam pensis 2, 1, 10; imposuit coronam laribus 2, 1, 60.
- Impresso dente mutua Venus facit livorem 1, 6, 14.
- Imprudens si quis adspexerit 1, 2, 37.
- Imus fluctus 4, 1, 74.
- Inaequatum onus 4, 1, 43.
- Inania 4, 1, 30, *aër*.
- Inaurato cornu taurus 4, 1, 15.
- Incedat donis conspicienda meis 2, 3, 52.
- Incendia mihi lucent Rutulis castris 2, 5, 47; tua 2, 4, 41, *rerum tuarum*.
- Inceptae chartae 4, 1, 211; incepto liquore 4, 1, 155.
- Incerto pede somnia 2, 1, 90.
- Incestus seror adiisse sedes eorum 1, 2, 82.
- Incidat diripienda in feras 4, 3, 22.
- Incinctae nigra veste 3, 2, 18, *cinctae*.
- Incipe insistere magnis rebus 4, 1, 136; incipiam tamen 4, 1, 3.
- Incola Aetnaeae rupis Neptunius 4, 1, 56.
- Incoluistis sic veteris sedes avi 1, 10, 18.
- Incomta longos capillos 3, 2, 11.
- Inconstantia vulgi 4, 1, 45.
- Increpuisse hoves stimulo 1, 1, 30.
- Inculca humus 1, 2, 74; inculti Laestrygones 4, 1, 59, *feri*; pedes 1, 7, 36; *v. not.*; inculatum os 1, 8, 15.
- Indagine claudere colles densos 4, 3, 7.
- Index sub quaque imagine quid dicat 4, 1, 30, *titulus*.
- Indi felices 2, 2, 15; India quos torret 2, 3, 55.
- Indicet ut nomen littera facta meum 3, 1, 12.
- Indigetem deum 2, 5, 44.
- Indocto arcu se exercuit 2, 1, 69.
- Indomita aequora 2, 5, 80; indomitae equae 2, 1, 68; indomiti greges 2, 4, 57, *equarum*; indomitis mollia corda dedit 3, 6, 16, *feris, trucibus*; indomitum mare 2, 3, 45.
- ut inducar 1, 6, 1; *v. not.*; inducat dum rugas senectus 2, 2, 20.
- Indue sepositam vestem 2, 5, 7; *v. not.*
- Indueras vestem Tyrio subtemine fulgentem 4, 1, 122.

INDEX

- Indus niger proximus Eois equis** 4, 2, 20, *h. e. orienti soli. cf. not.*
- male inepta ne cadam** 4, 10, 2, *v. not.*; ineptus amor 1, 4, 24, *qui inania molitur.*
- Inerit nulla fides** 3, 6, 49, *nempe dicti puellae.*
- Inermis Amor** 2, 5, 106.
- Inerret versus noster summo in ore** 4, 1, 202.
- Iners aetas** 1, 1, 71, *senecta*; vita 1, 1, 5; iners segnisque vocer 1, 1, 58.
- Inertia quos non tardat** 1, 2, 23.
- Inesse pectore tuo tantum, crimen** 3, 4, 84; inest foribus clavis 1, 6, 34.
- Inexperta ars** 2, 1, 56, *nova*; *v. not.*; terra 1, 7, 31.
- Infamis ut esset Amor** 2, 4, 38.
- Infelix amor** 1, 2, 4; lapis 1, 4, 60, *qui cineri gravis est.*
- Infernae catervae** 1, 2, 49; inferni lares 2, 6, 40; infernum regnum Plutonis 4, 1, 67.
- Inficiat dum comas senectus** 2, 2, 20; inficit quos solis ignis 2, 3, 56; inficitur genas, ore rubente, virgo 3, 4, 32.
- Infecit cana senecta caput** 1, 8, 43; pocula mortiferis succis 3, 5, 9, *miscuit.*
- Infidèr foci** 4, 5, 12, *in infidi hominis aedibus*; infidis quam sit acerba Venus monet 1, 6, 84.
- Infirma senecta** 1, 4, 31; infirmæ vires 4, 1, 2.
- Inflectere voces cantu** 1, 7, 37.
- Informis color** 4, 4, 6, *lucidus.*
- Ingenio nostro non haec patientia** 3, 2, 6.
- Ingeret ardenti grandia ligna foco** 2, 1, 22; iuvenis maledicta puellae 2, 5, 101; ingerit apīs flores alveo 2, 1, 49; super Titan ortus 4, 1, 157.
- Ignava aqua** 3, 4, 38; *v. not.*
- Ingrati viri** 3, 6, 42, *Thesei, h. e. perfidi.*
- Ingreditur tua templa sacerdos novus, Phoebe** 2, 5, 1.
- Ingressus iter** 1, 3, 19.
- ab inguine equae quod stillat, hippomanes** 2, 4, 58; inguinibus nudis currat 1, 5, 55.
- Inimica nobis puella** 3, 5, 55.
- Iniusta nec tu sis, Venus** 4, 5, 13; iniusta lege saevit Venus 1, 5, 58; iniustos notat Venus 4, 13, 24.
- Innixa domus Phrygiis columnis** 3, 3, 13.
- Innoxia vascar laurus** 2, 5, 63; *v. not.*
- Innumera ovis** 2, 3, 42; innumeri iuveni 1, 1, 21.
- Inoffensum pedem referre** 1, 7, 62.
- Inops ducit stamina torta manu** 1, 6, 78.
- Inornatum caput** 2, 3, 25.
- Insana mens** 2, 6, 18; 3, 5, 13; insani venti 2, 4, 19.
- Inscribam nomen ut nostrum tantis in actis** 4, 1, 38, *verevigen.*
- Inserere rixas** 1, 1, 74, *movere*; *v. not.*
- Insidere equo** 1, 2, 70.
- Insidias composuisse** 1, 6, 4, *h. e. struxisse*; non timuisse decet 1, 2, 28; insidiis claudere valles 1, 4, 49, *indigne.*
- Insignia suspensa fanis** 2, 4, 23, *donaria*; insignis coma 1, 3, 66; insignis clara domo 3, 3, 4.
- Insignis in turba Pharia** 1, 3, 32.
- Insistere magnis rebus** 4, 1, 135, *suscipere res magnas.*

VERBORVM

- Insita** pomus 2, 1, 43.
Insomnia extrema noctepessima 3, 4, 1; nec sint vera 3, 4, 1.
Insperanti tibi venit puella 1, 9, 13.
Instabat cui tua canis 1, 6, 37.
Instant maiora peractis 4, 1, 118.
Instabiles rates 1, 9, 10; instabilis libra 4, 1, 44.
Insuetae operi manus 1, 4, 48.
Intacta columba 1, 7, 17.
Intenta aure 4, 1, 132.
Interii tum miser 1, 9, 45.
Interiecto sole 4, 1, 150; *v. not.*
Interposita veste 1, 9, 56.
Interrupto gurgite 4, 1, 75.
Intexere chartis facta tua 4, 1, 5.
Intonsa coma 4, 4, 2; intonsae comae 2, 3, 12; intonsi avi 2, 1, 34; capilli 2, 5, 121; Cilices 1, 7, 16, *inculti, horridi*; crines 3, 4, 27; intonsus crinis 1, 4, 38.
Intortum verber 1, 9, 22.
Intra 2, 3, 35, *adv.*
Intrare fortim latebras ferarum 4, 3, 9.
Invalidi pedes 1, 9, 16.
Inveniet Venus succumbere puero 1, 8, 35, *parabit locum; v. not.*
Invictus Britannus Romano Marte 4, 1, 149.
Invidia est in illis 3, 3, 20, *invidiae obnoxia sunt*; invidia nil opus est 4, 13, 7.
Iovisus natalis 4, 8, 1.
Invito Amore 1, 3, 21; *invitos facta tegenda loqui iussit ipse deus* 1, 9, 28.
Inulta spargit deum sanguine 1, 6, 48; *v. Obs.*; inulta uxor rideat assiduus dolis 1, 9, 54, *h. e. impune rideat furtis.*
Involvat lutea membrana niveum libellum 3, 1, 9.
Io messes et bona vina date 1, 1, 24; remove faces puella 2, 4, 6; triumphe 2, 5, 118.
Iocosa turba 2, 1, 85; iocosa vina 3, 6, 20.
Iocum tristi fingere mente 3, 6, 34; in iocum vanum ficta fabula 3, 4, 68.
Iove sub domino 1, 3, 49; *Iovi magna gratia* 1, 4, 23; *Pluvio* 1, 7, 26; *victori* 2, 5, 10; *Iovis atque Latonae filius* 3, 4, 72; *Iovis imperio fulmina missa* 1, 2, 28; *Iovis in arce* 2, 5, 26, *Capitolio*; *ipsae quercus dabant mella* 1, 3, 45, *sponte sua, et spūs erat*, ipse redit pes 2, 6, 14, *sponte.*
Ira non fuit, non bella 1, 3, 47; *h. e. bella irae plena, quae cum ira et furore geruntur, sive simpl. non furor bellicus fuit*; ira iudicis seu sit placanda 4, 1, 46; laesi dei 3, 6, 26, *Bacchi*; iras aurea vincit anus 1, 6, 58.
Irata anguis 1, 8, 20; iratae ad limina, *puellae* 2, 1, 74; irato quoi tenera flere puella potest 1, 10, 64; inter iratum lentus utrumque sedet Amor 1, 10, 58; iratus nimium nimiumque severis Bacchus 3, 6, 21.
Ire ad latus cum telis 2, 6, 4; ire dies tibi non sinit securos *puella* 3, 4, 54; ire neu neget comes 1, 4, 41; ire rate Lethea 3, 3, 10; ire per undas 1, 3, 13, 4, 1, 193; puppi 1, 4, 45.
Irrigat quos unda gelida Artacie 4, 1, 60, *qui ad fontem eum accolunt.*
Irriguae aquae 2, 1, 44.
Irrita turba 2, 3, 22; irrita periuria Veneris ferunt 1, 4, 22; periuria amantum ferre iubet ventos Iupiter 3, 6, 56; irrita

VERBORVM

- quae votis facta velit, *maledicta* 2, 5, 102; somnia ferre iubet Notos deus 3, 4, 54.
- Isis 1, 3, 23.
- Istrus, Ister. *V.* Histrus.
- It reditque lena 2, 6, 46; ite procul cura, labores 3, 6, 7; insomnia 3, 4, 3; Musae 2, 4, 15, 20; signa tubaeque 1, 8, 20; verba seria 3, 6, 52; ite sub imperium sub titulumque lares 2, 4, 54.
- Iter anguis iratae detinet cantus 1, 8, 20; fulminis 1, 2, 46; ingressus 1, 3, 19; iter pedibus praetentat 2, 1, 77.
- Ithace 4, 1, 48.
- Iucunda paupertas 2, 3, 23; uva 2, 3, 63; iucundi saporis 1, 7, 35; iucundior cunctis hospes Baccho, Icarus 4, 1, 9.
- Iudicis ira seu sit placanda 4, 1, 46.
- sub iuga colla dabit paulatim 1, 4, 16; sub iuga curva duxit boves Pax 1, 10, 46; iuga taurus non subiit illo tempore 1, 3, 41.
- Iugera multa culti soli 1, 1, 2; multa 3, 3, 5; per iugera novem terrae porrectus Tityos 1, 3, 75; iugere multo 2, 3, 42.
- Iugis solvite vincla 2, 1, 7; *v. not.*
- Iugis validis mille portatur lapis 2, 3, 44; iugo submittere colla 4, 1, 170.
- Iunci vimen leve 2, 3, 15.
- Iungere amores 1, 1, 69; *v. not.*; boves 1, 2, 71, 72; pallentes equos Solis 2, 5, 76; Venerem cum feris 1, 9, 76; iungit equos Nox 2, 1, 87; iungitur cera usque minor calamus 2, 5, 32.
- Iuno natalis 4, 6, 1; per Iunonem suam 3, 6, 48; *v. not.*
- Iunonem tentare Ixionis ausi etc. 1, 3, 73; Iunonis sancta numina 4, 13, 15.
- Iupiter adsignat tibi Laurentes agros 2, 5, 41; ridet amantum periuria 3, 6, 49; Iupiter ipse vectus curru 4, 1, 130.
- Iurabas mihi non vendere vello fidem 1, 9, 31; iurabit et se mente fuisse mala 2, 5, 104; iurare nec time 1, 4, 21; etsi iuravit per suos ocellos, Iunonemque suam perque suam Venerem 3, 6, 47, 48; iurasset cupide quidquid ineptus amor 1, 4, 24; iurat teque suis caram magis esse medullis 3, 1, 25; iuravi quoties, reditorum ad limina numquam? cum bene iuravi, pes tamen ipse reddit 2, 6, 13, 14; iuro haec tibi sancta tuae Iunonis numina 4, 13, 15.
- Iure dives sit 1, 1, 49.
- Iurgia insanae linguae 3, 5, 13.
- Iusta libra 4, 1, 41; iusti pedes 2, 5, 112; iustus amor 1, 4, 10.
- Iuvante imbre somnos sequi 1, 1, 48, *invitante*; iuvat audire ventos cubantem 1, 1, 45; quid invat esse in laxa toga? 2, 3, 78; intrare furtim latebras ferarum? 4, 3, 9; iuvat inseruisse rixas 1, 1, 74; in tota me nihil esse domo. 1, 5, 30; ipse dolor 2, 5, 110, *ut illa: iuvat hoc, quod uror*; peccasse 4, 7, 9; nec iuvent me regna nec opes 3, 3, 29; non iuvent hanc lapidis gemmaeque 1, 8, 39; iuret tua tum me poena 1, 9, 81.
- Iuventa si quidquam tota commisi stulta 4, 12, 3.
- Iuveni innumeri 1, 1, 21; nivei 3, 4, 67.

Iuvenem iam ego vidi 1, 4, 33; *v. not.*; iuvenem lassare furtivo usu 1, 9, 55; iuvenes celebrare multo sermone 1, 6, 17; *v. not.*; iuvenes laeti 2, 4, 41; iuveni cuidam vult bella videri 1, 9, 71; iuveni detraxit opes 2, 1, 73, *Amor*; immerito parce nocere 3, 5, 6, *Persephone*; parce meo, aper 4, 3, 1; iuvenis auro carior 1, 8, 31; circumterit hunc turba arta 1, 2, 95; limina tentat 1, 2, 17; maritus 3, 4, 31; potus 2, 5, 101; redimitus tempora lauris 3, 4, 23; iuvenum amores miseri 1, 2, 89; catervae 1, 6, 81; series immixta puellis 1, 3, 63; turba 1, 4, 80.

Iuventas aeterna 1, 4, 37; iuventas - amor sero revocatur 1, 8, 41.

Ixionis versantur membra *etc.* 1, 3, 73.

K

Kalendae festae Martis Romani 3, 1, 1; *v. not. cf.* 4, 2, 1, 21.

L

Labentur opes 1, 6, 53, *dilabentur*; labitur aetas non tardo pede 1, 8, 48.

Labor adsidens 1, 1, 3; femineus 2, 1, 63; hic non laedit 1, 2, 31, *aerumna*, *molestia*; labor illius sit, tua dum facundia maior 4, 1, 81; magnus 1, 7, 39; labor noster non peragit languida otia 4, 1, 181, *h. e. mea calamitas non contraxit mihi omnis laboris taedium*; parvus 4, 1, 16; labores duri 1, 4, 47; ite procul 3, 6, 7; validi 3, 4, 65.

Ind. in TIBVLL.

Lacerti candentes 1, 8, 33, *teneri*; lacertos suos caedit violenta 1, 6, 47; vinciat auro 1, 9, 69.

Lacrimare desistas 1, 8, 67.

Lacrimae nostri memores 3, 2, 25; tristes 1, 1, 62; lacrima dolentis ridere 1, 8, 73; lacrimas movisse 1, 10, 63; tepentes sudisse 2, 5, 77; in lacrimas verterat merum dolor 1, 5, 38; lacrimis foedare oculos 2, 6, 43; madefacta meis aerta 2, 6, 32; lacrimis omnia plena madent 1, 8, 54; lacrimis uti 4, 4, 17.

Lacte adpersas iubet pedem referre 1, 2, 48, *nempe evocatas animas*; lacte madens Pax 2, 5, 27; lacte niveo 3, 2, 20; lacte spargere Palen 1, 1, 36; lactis nivei pocula mixta mero 3, 5, 34; lactis ubera 1, 3, 46.

Lacu pleno musta 1, 1, 10, *lucus musti expressi receptaculum*; lacus devoti 2, 3, 64; magni 2, 5, 86; lacus Cimmerii 3, 5, 24, *pro palude*; inferni 2, 6, 40; obscuri 1, 10, 38, *inferni*; Pierii 3, 1, 16, *fontes*; *v. not.*

ne laede manes meos 1, 1, 67, *nimio luctu*; laedere manus teneras 4, 3, 8, *secare*; numina 1, 9, 6, *n. periurio*; laederet quod teneras pustula rupta manus 2, 3, 11; non laedit deus amantes 4, 4, 15; labor hic 1, 2, 31; laesere cani capillos nigros 3, 5, 15, *h. e. immutarent, sed in deterius*; laesi dei ira 3, 6, 26, *nempe periurio*; laesi non ego te prudens 1, 6, 29; laesit deos impia lingua 3, 4, 16; laesit Veneris nu-

INDEX

- mina Danaï proles 1, 3, 79; *v. not.*
- Laesurus amotes si sacras 1, 9, 1, *perfidia tua.*
- Laestrygones inculti 4, 1, 59, *Formus Campaniae incolebant.*
- Laeta convivia 2, 3, 47; vestigia 4, 1, 13; laeti agri 2, 3, 3; iuvenes 2, 4, 41; laetior eluxit ignis 4, 1, 134; laetissima tibi se comisit 4, 6, 3; laetus iam eris, *Phoebe* 4, 4, 23; laetus rides mala nostra 1, 2, 89; laetus uterque 4, 4, 24.
- Laeva pars 3, 4, 38; seu laeva seu dextra velit tueri parma 4, 1, 95
- Lampadas geminas accendit ex illius oculis Amor 4, 2, 6, *faces.*
- Lana tincta Sidonio murice 3, 3, 18.
- Languent ter quinos mea membra dies 3, 5, 27, *aegrotant*; languentis lumina quies pressit 3, 4, 22; languere puellam nuntiat 2, 6, 49; *cf.* 4, 4, 13.
- Languida otia 4, 1, 181; languida uxor 1, 9, 56.
- Lanifica manus 2, 1, 10.
- Lapis est ferrumque 1, 10, 59; lapis esse in gelidis montibus mallet 2, 4, 8; lapis non fixus in agris, qui regeret certis finibus arva 1, 3, 43; non lapis hanc gemmaeque iuvent 1, 8, 39, *uniones, margaritae*; lapis his scriptus stet super ossa notis 1, 3, 54; lapis externus 2, 3, 43; infelix 1, 4, 60; multus deplueret in terram 2, 5, 72; vetus in trivio habet sarta 1, 1, 12.
- Laquei 1, 9, 46, *doli, fraudes*; laqueo volucres captat spes 2, 6, 23.
- Lar antiquus 1, 3, 34; 1, 7, 58; Lares antiqui 2, 1, 60; custodes agri 1, 1, 19; errantes 2, 5, 41, *Penates Troiani*; patrii 1, 10, 15; rapti 2, 5, 20. Lares depellite tela 1, 10, 25; ite sub imperium sub titulumque 2, 4, 54; *v. not.*
- Largita sunt muta silentia votis tuis 4, 1, 129.
- Larga salus 3, 1, 21.
- Lasciva soror 1, 9, 59; lascivo choro sidera 2, 1, 88; *v. not.*; lascivus Amor 1, 10, 57, *malignus.*
- cum lassaverit iuvenem furtivo usu 1, 9, 45.
- Latæ terrae 4, 1, 138.
- Latebras ferarum furtiva intrare 4, 3, 9.
- Latere in nostro haesura tela 1, 10, 14; latere in tenero fixus erit pauper 1, 5, 62; adplauso 2, 1, 66, *in textura.*
- Latona 2, 3, 23; Latonae filius 3, 4, 72; Latonia Luna 3, 4, 29.
- ad latus ire cum telis 2, 6, 4, *ut cacula*; latus undum dabis 1, 4, 52; latus praefixa veru 1, 6, 49; *v. not.*; tenerum 1, 5, 62.
- Lavari pure 1, 3, 25; laverat amne caeruleo rotas Nox 3, 4, 18.
- Laudanda dea 3, 5, 8, *Bona Dea*; *v. Obs.*; laudandus quam potius hic est 1, 10, 39.
- Laudant ferrea saecula non Venerem, sed praedam 2, 3, 35.
- Laudari non ego curo 1, 1, 57, *laudem consequi.*
- Laudis certamen 4, 1, 88; *v. Obs.*; laudis praeconium 4, 1, 117.
- Laudes dubiae 4, 1, 106; laudes

VERBORVM

- tanere 1, 9, 47; componere 4, 1, 35; concinuisse Iovi 2, 5, 10; laudes merita 4, 1, 3; laudes quanquam tibi supererant gentis antiquae 4, 1, 28; ad laudes meas flectere verba, precor 2, 5, 4; *v. Obs.*
- Lavini murus 2, 5, 49; *v. not.*
- Lanrea succensa crepitet bene 2, 5, 81.
- Laurens castrum 2, 5, 49; *v. not.*
- Laurentes agri 2, 5, 41.
- Lauri victricet 1, 7, 7; lauro triumphali devinctus tempora 2, 5, 5; agresti devinctus 2, 5, 117; laurus, 10, bona signa dedit 2, 5, 83; casta 3, 4, 23; laurus sacras vescar 2, 5, 63.
- Laus magna tibi tribuetur 4, 4, 21.
- Laxa toga 1, 6, 40; 2, 3, 78; laxus sinus 1, 6, 18.
- Leaena saeva 3, 4, 90; leaenae fulvae 3, 6, 15.
- Lecto arsuro positus 1, 1, 61, *de mortuo*; lecto molli descendere furtim 1, 2, 10; lecto requiescere si licet 1, 1, 43; lecto tuo sint externa vestigia 1, 9, 57; lectum tantum nobis subducet nulla femina 4, 13, 1, *usum amoris*; lectus furtivus 1, 5, 7, *pro Venere furtiva*.
- Legant quae ossa perusta in stans moestos 1, 3, 6; legant ossa 3, 2, 18.
- Legit poma non notis ab arboribus 1, 7, 32; legit quicumque virides smaragdos 2, 4, 27; legitur quae Erythraeo in litore concha 3, 3, 17.
- Lege Dianae 4, 3, 19, *more*; illius colendus amor 2, 4, 52, *conditionibus*; iniusta 1, 5, 58, *modo*; sua 3, 3, 22, *arbitrio suo*; leges durae 1, 6, 69; fatorum 3, 4, 47.
- Lena 1, 9, 25; 2, 6, 53; callida 1, 5, 48; nocet nobis 2, 6, 44; necat miserum 2, 6, 45.
- Lenaeus pater 3, 6, 38, *Bacchus*.
- Lenia verba miti sono 1, 8, 2, *lenes susurri*; lenis spiritus 1, 8, 57.
- Lenta sis mihi, veto 2, 6, 36, *difficilis, aspera*; lenta manus 2, 5, 30; *v. not.*; vitis 4, 1, 171; lentae militiae 1, 3, 82; lente minister 3, 6, 57; lento pectore 4, 11, 6, *ut nil moveare*; lentum pilum 4, 1, 90; lentus amor 1, 4, 81; lentus Amor inter utrumque iratum sedet 1, 10, 58; lentus piscis negligit hibernas minas adesse 2, 3, 45.
- Leones parere homini docuit longa aetas 1, 4, 17.
- Lethea ratis 3, 3, 10; 3, 5, 24; Letheae aquae 1, 3, 80.
- Leti multa reperta via 1, 3, 50; leto iam mala finissem 2, 6, 19.
- Leva vincla mea 4, 5, 14; levant fessa corpora quicumque sopores et cantus 4, 4, 10; non levantur mentes hominum curaeque opibus 3, 3, 21.
- Leve vimen iunci 2, 3, 15; leves umbrae 4, 1, 68.
- Levia ora 1, 8, 31; levis amor 1, 7, 44; apis 2, 1, 49; aqua 2, 6, 8; cista 1, 7, 48; currus 4, 1, 130; dextra 1, 4, 51, *quae non graves ictus impertit*; Fors 1, 5, 70; ratis 1, 4, 46; stipula 2, 5, 89; Venus 1, 1, 73; umbra 2, 5, 96; levis sit illa 1, 6, 56, *vaticinium eius sit vanum*; levis sit illa exemplo tuo 1, 9, 40; levis

INDEX

- sit terra super ossa securae 2, 4, 50.
Liba dulcia Mopsopio melle 1, 7, 54; liba ferre 1, 10, 23; libo satur sit *Genius* 2, 2, 8; libo ter tibi fit, ter, dea casta, mero 4, 6, 14.
Libatum pomum ponitur deo agricolae 1, 1, 14; libaverat seu quis uvam, hic placatus erat 1, 10, 21.
Libellus cultus 3, 1, 17; niveus 3, 1, 9.
Libens cape dona Geni 4, 5, 9.
Liber candide 3, 6, 1; Bacche 3, 6, 19.
Libera colla 4, 1, 117; verba 1, 9, 26; *v. not.*
Libertas paterna 2, 4, 2.
Libeat ne dicere quidquam magnificum posthac 1, 5, 5; libebit quodcumque tentare tuo puero cedas 1, 4, 39; cum libet 1, 2, 49, 50.
Libra iusta cum premitur pari pondere 4, 1, 41; natat instabilis alterno depressior orbe 4, 1, 44.
Liceat caput candescere canis 1, 10, 43; liceat dum te teneris retinere lacertis 1, 2, 73; libebit dum rapias cara oscula 1, 4, 53; licere aequum est 1, 9, 5; dum licet, utere 1, 5, 76.
Licia firma adnectit telis anus 1, 6, 79.
Ligati crines 2, 6, 67.
Liger, Carnuti flavi caerulea lymphæ 1, 7, 12.
Ligna grandia 2, 1, 22.
Ligneæ Pales 2, 5, 28; ligneus deus 1, 10, 20.
Lilia alba 3, 4, 33.
Limina nova tentare 1, 2, 17; ad limina nunquam rediturum iuravi 2, 8, 13; a limine dabo agnosco voces dominae 2, 6, 47, *in limine*; e limine marmorei tecti prodire 3, 3, 3; in limine non frustra perstat sedulus 1, 5, 71; liminibus sacratis dare oscula 1, 2, 84; liminis custos, canis 2, 4, 32.
Limitibus de nostris pellite mala 2, 1, 17.
Lingua garrula 4, 13, 20; impia 1, 2, 80; insana 3, 5, 13; sordida 3, 6, 46; lingua save 2, 2, 2; linguae pugnantes 1, 8, 37; linguae Theseae periuria 3, 6, 39; linguae tres 3, 4, 88, *Cerberi*.
Lino tecta 1, 3, 30, *in culta Isidis*.
Linter exiguus ire solebat per vada pulsa aqua 2, 5, 34; linter nat tibi in liquida aqua 1, 5, 76; *v. not.*; in lintribus plenis servabit uvas mihi 1, 5, 23; *v. not.*
Liquida aqua 1, 5, 76; 1, 9, 50; liquidæ aquae 1, 9, 12; undae 4, 1, 123; liquidum merum 3, 6, 62; liquidus aer 4, 1, 209.
Liquit otia Amoris ferus 2, 6, 5; Olympum Iupiter 4, 1, 131.
Liquor uvæ 1, 7, 37; liquore incepto nulla perlabitur unda 4, 1, 155, *h. e. liquida ut coeperat currere*; liquore manus piæ perfusæ 3, 2, 16; liquorem ne trahat digito 1, 6, 19; liquores dulces 4, 1, 86, *fontis*; liquores pressos pedibus dedit uva 2, 1, 45.
Littera facta 3, 1, 12; demonstret causam mortis 3, 2, 27.
Littora Oceani Santonici 1, 7, 10; *v. not.*; Sirenum 4, 1, 69, *v. not.*; littore de rubro 4, 2, 19, *maris rubri*; Erythraeo 3, 3, 17.

VERBORVM

- Livor**, quem Venus facit dente 1, 6, 13.
- Loca** signata funda tangere 4, 1, 97; sola 4, 13, 12; locum claudere ducto vallo 4, 1, 85; locum esse vult blanditiis Venus 1, 4, 71.
- Longa** aetas 4, 1, 210; cervix 3, 4, 27; dies 1, 4, 17; longa freta, *longinqua*; 1, 4, 22; stamina 1, 3, 86; longa stola 1, 6, 68; via 1, 1, 26; 1, 4, 21; 2, 5, 62; 2, 6, 3; vita 3, 3, 7; 4, 1, 206; longae comae 2, 5, 8; longae noctes 3, 6, 53; viae 1, 3, 36; 1, 9, 16; longi capilli 1, 3, 91; 3, 2, 11; dies 3, 6, 54.
- Longe** nunc mihi gloria sortis abest 1, 5, 2.
- Longior** aetas ne neget 4, 1, 11, *remotior posteritis*.
- Loquaces** oculi 2, 6, 43; nutus 1, 2, 21; loquax quicumque fuerit 1, 2, 41.
- Loquebar** bene me ferre discidium 1, 5, 21; loquentem me flevisse nunc pudet 1, 9, 29; loqui facta nefanda 2, 6, 18; facta tegenda 1, 9, 28; magna 2, 6, 11; nota 2, 3, 59; loquuti erant digiti cum voce 3, 4, 41.
- Lotos** 4, 1, 55.
- Lubrica** terra 2, 3, 48; lubrica exta 2, 5, 14.
- Luce** festa 2, 1, 29; sacra 2, 1, 5, *die festo*.
- o** lucem niveam 3, 3, 25, *faustum diem*; lucis praemensae tempora 3, 3, 9, *vitae*.
- Luces** hibernae 4, 1, 160.
- Lucerna** posita 1, 3, 85.
- Luceat** focus meus exiguo igne 1, 1, 6; lucent incendia Rutulis castris 2, 5, 47; lucere sidera coelo 1, 9, 36.
- Luci** sacri 3, 3, 15.
- Lucida** concha 2, 4, 30; ovis 2, 1, 62; lucida signa 1, 4, 20, *sidera*.
- Luciferi** rota orta provocat diem 1, 9, 62; Luciferum nitentem 1, 3, 93.
- Lucina** 3, 4, 13.
- e** luco vehit rusticus *etc.* 1, 10, 51; *v. not.*; lucos praecinuisse fugam 2, 5, 74.
- Lucra** petere 1, 9, 7, 9.
- Luctus** acerbi dominae ne renovetur 2, 6, 41; luctus non sunt tibi Osiri 1, 7, 43.
- Ludere** in sinu dominae 1, 5, 26; levi dextra 1, 4, 51; amantes 1, 8, 71; custodes 1, 6, 9, *fallere*; *ludere*; ludit series juvenum 1, 3, 63, *cf.*, 2, 1, 24; 2, 1, 87; ludunt somnia 3, 4, 7.
- Ludis** concelebra Genium 1, 7, 49.
- Lugeat** qui nullus erit 2, 4, 43.
- Luit** poenas impia lingua 1, 2, 80.
- Lumen** tu mihi nocte atra 4, 13, 12; lumina fessa fletu tument 1, 8, 68; lumina fulgente face praeferre 1, 2, 36, *pro facem*; lumina languentis sera quies pressit 3, 4, 22; lumina nocte tuli 1, 9, 42, *facem*; lumina sicca referre domum de funere 1, 1, 65; victa 1, 2, 2, *sopore*; victa Baccho 4, 1, 57; lumine defectus sol 2, 5, 75; luminibus parcite 1, 2, 33, *oculis*.
- Luna** Latonia 3, 4, 29; Luna recurrat versis equis 2, 4, 18; Lunam deducere e curru cantus tentat 1, 8, 21.
- Lupi** celeres 2, 1, 20; saevi 1, 5, 54.
- Lusisset** qui juvenum miseros amores 1, 2, 89.
- Lustrabat** innumeros juvenes

INDEX

- oesa vitula 1, 1, 21; lustramus fruges et agros 2, 1, 1; lustrare pastorem meum quotannis soleo 1, 1, 35; lustraviter circum sulphure puro 1, 5, 11; lustravit me taedis 1, 2, 61.
 Lutea membrana 3, 1, 9; palla 1, 7, 46.
 Luto corpora tingit amor 1, 8, 52, *pallore*; *v. not.*; lutum facile 1, 1, 40.
 Lux mea 4, 3, 15; 4, 12, 1, *mi ocule*, *mi amor*.
 Luxuria ut mea Nemesis fluat 2, 3, 51.
 Lyaeus annosus 3, 2, 19.
 Lydia regna 4, 1, 199; Lydius amnis aurifer 3, 3, 29, *Pactolus*.
 Lygdamus 3, 2, 29.
 Lympha caerulea 1, 7, 12; Marcia 3, 6, 58; *v. not.*; regia Choraspes 4, 1, 140; sobria 2, 1, 46; lymphae sacrae 3, 5, 3; lymphae Tuscae numina 3, 5, 29.
 Lyra garrula, fulgens testudine et auro 3, 4, 38; testudinea 4, 2, 22.
- ## M
- Macer 2, 6, 1; *v. not.*
 Macies ne occupet artus pallentes 4, 4, 5.
 Madeant pocula generoso Baccho 2, 6, 5, *repleantur*.
 Madens lacte Pan 2, 5, 27; madent omnia plena lacrimis 1, 8, 54; omnia tempora tristi felle 2, 4, 12; *v. not.*; madere 2, 1, 29; *ebrium esse*; mero 2, 2, 8.
 Madefacta sarta meis lacrimis 2, 6, 32; vellera bis succis caris 4, 2, 16; *hoc est tincta, imbuta*; madefactus tempora Syrio narodo 3, 6, 83, *delibutus*.
 Madidus Baccho pastor 2, 5, 87.
 Magica auxilia 1, 8, 24; magici Dii 1, 2, 62; *v. not.*; magicum carmen 1, 5, 11; ministerium 1, 2, 42; magicus nodus 1, 8, 5; stridor 1, 2, 49.
 Magister gregis 2, 5, 35.
 Magistris his vita desuevit glande pellere famem 2, 1, 37.
 Magistrum me celebrate 1, 4, 75.
 Magisteria mea vana 1, 4, 84.
 Magna dea 1, 6, 50, *Bellona*; gloria 1, 6, 3; 2, 1, 34; gratia 1, 4, 23; hostia 1, 1, 22; laus 1, 4, 21; proles Deum 4, 1, 68, *heroes*; sacerdos 1, 6, 43, *Bellonae*; Venus 1, 2, 81; urbs 1, 7, 61; 2, 5, 56, *Roma*; magna tibi quae est sola ante alios deos, Iuno 4, 13, 16; magna voce 2, 5, 118; magna loquor 2, 6, 11; magna numina *trati Bacchi* 3, 6, 22; volumina 4, 1, 34; magnae messes 3, 3, 6; opes regum 1, 8, 34; magae Geni 4, 5, 9; Mars 4, 2, 1; magni Dii 3, 4, 16; lacus 2, 5, 86; magni mundi opus 4, 1, 18; Gylippi fama 4, 1, 199; *v. not.* magnis opibus niteret domus 4, 1, 183; magnis rebus accingere se 4, 1, 179, *nempe canendis*; magnis rebus insistere 4, 1, 135; magnum decus 4, 1, 49; foenus 2, 6, 22; malum 1, 6, 52; magnus Garumna 1, 7, 11; *v. not.* labor 1, 7, 39; magnus in utroque orbe diceris 4, 1, 176.
 Magnifice mihi magna loquuto 2, 6, 11; magnificum quidquam libeat ne dicere 1, 5, 6.
 Maior sacundia 4, 1, 81; laus 4, 1, 40; maiora peractis instant 4, 1, 118; maiora quisquis gerit te castrisve forove? 4, 1,

- 39; maiores quam tibi, maius decus ipse futuris 4, 1, 32; maiorum fama non tua est contenta gloria 4, 1, 29.
- Mala** candida 3, 4, 34, *poma*.
- Mala** manus 3, 5, 20, *noxia*; mala mente fuisse 2, 5, 104; mala iurgia 2, 1, 30; signa 2, 5, 71; somnia 2, 6, 37; verba 1, 10, 57; malae herbae 1, 2, 53, *venenatae, noxiae*; male ferre pedes errantes 2, 1, 30, *vix*; male habet 1, 4, 76, *torquet*; inepta 4, 10, 2, *nimis*; sobrius 1, 10, 51, *parum*; malas haec fecere 2, 4, 31, *nempe puellas, h. e. rapaces*.
- Mala** dicere 1, 2, 11; ferre 1, 6, 82; ferre lento pectore 4, 11, 6; finire leto 2, 6, 19; multa subesse solent auro 1, 9, 18; nostra qui rides 1, 2, 89; ad mala nostra vertimus 1, 10, 5; mala pellere limitibus 2, 1, 18; perpeti 3, 2, 8; malis multis praeda est operata 2, 3, 36; *v. not.*; malum dare 2, 5, 108, *nocere*; malum hoc peperit misero garrula lingua 4, 13, 20; magnum 1, 6, 52.
- Maledicta** haec aliis cadant 1, 6, 85; ingeret iuvenis potus puellae 2, 5, 101.
- Manat** unda Etruscis fontibus 3, 5, 1, *v. not.*
- Maneant** vincula semper 3, 2, 29, *coniugii*; manebo tuus usque 4, 13, 21; manet me haec 1, 6, 61, *expectat*; manet quisquis in urbe, ferreus est 2, 3, 2; manet te invictus Romano Marte Britannus 4, 1, 149; manet te poena 1, 8, 77; manet seu longa vita 4, 1, 206.
- Manibus** fingere comas 1, 2, 91; manibus saevus 1, 10, 65.
- Manu** deficiente te teneam moriens 1, 1, 60; plena est percutienda ianua 1, 5, 68; prona funde Falerna 3, 6, 6; manu pulsa aera 1, 3, 24; manus casta 4, 3, 19; cava 2, 4, 14; Ciconum 4, 1, 54; docta artificis 1, 8, 12; facilis 1, 1, 8; lanifica 2, 1, 10; lenta 3, 5, 30; mala 3, 5, 20; plena 1, 9, 52; solers 1, 7, 29; tenera 4, 6, 2; tremula 1, 6, 78; manus avidae 1, 3, 4, *mortis*; dementes 1, 10, 56; doctae 2, 4, 70; insuetae operi 1, 4, 48; medicae 4, 4, 4; piae 3, 2, 16; purae 2, 1, 14; tenerae 2, 3, 10; 4, 3, 78.
- Marathus** 1, 4, 81; 1, 8, 49; 1, 8, 71.
- Marcia** lymphæ 3, 6, 58; *v. not.*
- Mare** ignotum 3, 6, 40; indomitum 2, 3, 45; rabidum 1, 2, 42; 4, 1, 126; rubrum 2, 4, 30; vastum 2, 4, 10; mare nunc 1, 3, 50, *pericula in mari, ex navigatione*; mari bellare 1, 1, 53; sequi 1, 3, 56; maris aequor 1, 7, 19; maris Eoi qua unda rubet 2, 2, 16; maris extremae undae 4, 1, 53; maris furor 1, 1, 50; maris rapidae undae 4, 1, 193.
- Maribus** non adeunda sacra 1, 6, 22.
- Marmorea** domus 3, 2, 22; marmoreum solum 3, 3, 16; tectum 3, 3, 3.
- Maroneus** Bacchus 4, 1, 57; *v. not.*
- Mars** audax 4, 1, 98; duplex 4, 1, 103, *proelium*; *v. Obs.*; magne 4, 2, 1; Marte favente 1, 10, 30; 4, 1, 149, *virtute*; vicino 4, 1, 137, *bello*; Marti placitura sacerdos Ilia 2, 5, 51; Martia castra 1, 2, 68; classica

INDEX

- 1, 1, 4; **Martis Romani Kalendae** 3, 1, 1.
- Mater Tibulli** 1, 3, 5; **mater cara** 3, 2, 13, *puellae*; **Cadmea** 3, 6, 24, *Agave*; longe ante alias omnes mitissima 3, 4, 93; studiosa 4, 6, 15; tua me movet 1, 6, 57; **matris currum sequuntur sidera** 2, 1, 88; *v. not.*
- Matrona dabit foetus** 2, 5, 91.
- Matura dies** 4, 1, 205, *praematura*; **uva** 1, 7, 35.
- Maturi partus** 4, 1, 173, *fruges maturae*; **maturum tempus** 1, 1, 7.
- Maturat uvas annus** 1, 4, 19.
- Maxima Baiarum unda** 3, 5, 3; *v. Obs.*; **cura** 4, 10, 6.
- Medea** 1, 2, 51; 2, 4, 55.
- Mederi posse picta tabula docet** 1, 3, 27; *v. not.*
- Media nocte obrepere** 1, 8, 59; **media pars est subiecta calori Phoebi** 4, 1, 158; **medio foro detinere ancillam** 1, 2, 94.
- Medica ars** 2, 3, 14; **manus** 4, 4, 4.
- Medicande** 3, 6, 3; *v. not.*
- Meditabar cantus avena** 3, 4, 71; **meditantes iurgia mente insana** 3, 5, 13, *moventes*.
- Medullis suis caram magis esse te iurat** 3, 1, 25.
- Mel dulce** 2, 1, 50; **Mopsopium** 1, 7, 54; **mella dabant quercus ipsae** 1, 3, 45.
- Melampus Amythaonius** 4, 1, 120.
- Meleteae chartae** 4, 1, 200, *Homericæ*; *v. not.*
- Meliora di ferant** 3, 4, 1; **in melius vertat somnia deus** 3, 4, 95.
- Membra candida** 4, 4, 6; **frigida** 1, 8, 30; **nescia** 1, 7, 38, *corpus indoctum*; **noxia Ixionis versantur rota** 1, 3, 74; **vilia** 1, 4, 70, *et addita: v. not.*; **membra languent ter quinos dies** 3, 5, 28, *nempe febris*; **referte toro solito** 1, 1, 44; **e membris tenuem rescindere vestem** 1, 10, 61.
- Membrana lutes involvat nivem libellum** 3, 1, 9.
- Memento nec tu difficilis pueri tamen esse** 1, 8, 27.
- Memini** 1, 3, 26, *in inciso*; **meminisse se neget** 1, 2, 38, *se rem nosse*; **meminisse haec vetat Titium coniux** 1, 4, 74; **meminisse te decet quae etc.** 1, 2, 13.
- Memor dolor** 4, 1, 189.
- Memores mei** 1, 3, 2; **memores vivite nostri** 3, 5, 31; **memores nostri lacrimae** 3, 2, 25.
- Memorable munus** 2, 1, 57.
- Memorant te qualem** 2, 5, 9; **memorare non te deficient nostrae Camenae** 4, 1, 191.
- Memphites bos** 1, 7, 28.
- Mendaci ore risus non bene componitur** 3, 6, 35, *hoc est falso, ficto*; **mendax somnus** 3, 4, 12.
- Mens aegra** 3, 4, 19; **impia** 3, 4, 59; **mutabilis est illis** 3, 4, 63; **obnoxia turpi facto** 3, 4, 15; **perdita** 2, 6, 51; *v. not.*; **mens mea tibi semper dedita serviit** 1, 2, 97; **mens, ira, superbia** 4, 3, 7.
- Mente attonita** 1, 9, 47; **fideli** 1, 6, 75; **grata** 1, 9, 84; **insana** 2, 6, 18; 3, 5, 13; **mala fuisse** 2, 5, 104; **tacita** 4, 6, 16; **tristi** 3, 6, 34; **mentes hominum non levantur opibus** 3, 3, 21; **mentes pavidæ** 3, 4, 8.
- Mensa pauper** 1, 1, 37; **secura** 3, 6, 30; **in mensa pingere castra** 1, 10, 32; **mense in orbe**

- notas ducere 1, 6, 20; mensae nostrae convivia 3, 6, 59; mensas festas 2, 5, 100; mensis saevis convivia 4, 1, 144, *pro cibis feris, nempe carniū humanarum*.
- Menstrua** tura 1, 3, 34, *quae per menses singulos feruntur*.
- Merenti** nobis 3, 6, 55, *pro merentibus*; v. *Obss.*; merenti Veneri 1, 9, 81.
- Merge** sub aequoribus prodigia 2, 5, 80; v. *not.*
- Meritae** laudes 4, 1, 3.
- Mermessia** 2, 5, 67.
- Mero** castra pingere 1, 10, 32; mero madeat *Genius* 2, 2, 8; mero multo funde tempora 1, 7, 50; mero somnum peperit 1, 6, 27; ter mero, ter tibi fit libo 4, 6, 14.
- Seu** quid merui 2, 4, 5; si merui 1, 2, 83; meruit nihil ille miser 1, 10, 5.
- Merum** annosum 3, 6, 58; liquidam 3, 6, 62; multum 1, 9, 26; omne 1, 5, 37; securum 2, 1, 46; merum funderet ut nato testa paterna 1, 10, 48.
- Merx** externa 1, 3, 30, *peregrina*; cf. 3, 2, 23.
- Messala** 1, 1, 53; 1, 3, 1; 1, 3, 56; 1, 5, 32; 1, 7, 7; 2, 1, 31, 33; 2, 5, 119; 4, 1, 1; 4, 8, 5.
- Messalinus** 2, 5, 17, 115.
- Messem** seges eludat fallacibus herbis 2, 1, 19; messes area sole calente teret 1, 5, 22; messes et bona vina date 1, 1, 24; messes foecundae 4, 1, 185, *frumenta copiosa*; messes quid uris acerba tuas 1, 2, 98; messes magnas ut daret terra 3, 3, 6; messes rura ferunt 2, 1, 46; messis condita avo antiquo 1, 1, 42.
- Metit** quidquid bene olentibus arvis Arabs 4, 2, 17, *de aromatibus*.
- Metuit** qui fata puellae 4, 4, 11, *et puellae propter fata*.
- Metum** pone 4, 4, 15; metus saevus 1, 6, 75.
- Meus**! non meus deus 3, 3, 28.
- Mica** parva placavit coelestes 4, 1, 14.
- Micante** corde 1, 10, 12.
- Migravit** Venus ipsa in agros 2, 3, 3.
- Mibi** abundat 1, 6, 63.
- Miles** bonus 1, 1, 75; durus 1, 10, 50; fortis 1, 7, 4; 4, 1, 108; miles agresti lauro devinctus 2, 5, 118; miles laudis assiduo certamine vigeat 4, 1, 88; miles dexter laevum teneat dextramque sinister 4, 1, 105.
- Militias** lentas 1, 3, 82.
- Minas** hibernas adesse 2, 3, 46.
- Minetur** poenas severis Bacchus 3, 6, 23.
- Minerva** per crines suos sinet adfirmes 1, 4, 26; adsidua 2, 1, 65, *pro opere textorio*.
- Minio** suffusus rubenti agricola 2, 1, 55.
- Minister** lente 3, 6, 57; minister tacitus 1, 9, 25.
- Ministerium** magicum 1, 2, 42.
- Ministra** ipsa gerat epulas 1, 5, 34.
- Ministrat** mala verba rixae Amor 1, 10, 57; ministres prolem 2, 2, 21; ministret Amor fallendi vias mille 4, 6, 12.
- Minois** 4, 6, 12, *Ariadne*.
- Minor** calamus cera 2, 5, 32; minor fama 4, 7, 2; laus 4, 1, 40.
- Mirabile** opus magni mundi 4, 1, 18.
- Mirabitur** tum se quidem Troia

INDEX

- 25, 61; miratur Osirim suum pubes barbara 1, 7, 27, *veneratur*; *v. not.*; miratur quae populus 3, 3, 19, *magni facit, beata putat, ut Horat.*; Nil admirari *etc.*; miretur minus terrena saecula Pyliae famae 4, 1, 112.
- Misceat illa herbas mille 2, 4, 60; miscet proelia Amor 1, 3, 64, *passim inter amantes excitat.*
- Miser amans 1, 8, 61; miser ille nihil meruit 1, 10, 5; miser interii stulte confusus amori 1, 9, 45; miserae artes 1, 4, 57; miseri amantes 1, 8, 71, *cf.* 2, 1, 79; amores 1, 9, 1; fletus 1, 4, 72; miserum caput 1, 2, 86.
- Missa fulmina Iovis imperio 1, 2, 8; missus coelo adesse tibi videar 1, 3, 90.
- Mittatur e coelo amica Tibullo 4, 13, 13; mittant ne tibi Manes somnia 2, 6, 37.
- Mite certamen vini 3, 6, 11.
- Mitia verba 1, 8, 2.
- Mitis erit tibi puer 1, 4, 53; mitis Apollo 2, 5, 79; sonus 1, 8, 2; Venus 1, 10, 66; 2, 3, 72.
- Mitissima longe ante alias omnes mater 3, 4, 93.
- Mitescere ira iudicis poterit tuis verbis 4, 1, 47.
- Mittere coelo Deum Indigetem 2, 5, 44; chartas Meleteas 4, 1, 200, *h. e. edere, vulgare*; contum opus 3, 1, 14.
- Mitteret quae me quum urbe 1, 3, 9, *dimitteret*; mittit odores Arabs 2, 2, 4; quas merces Panchaia 3, 2, 23; misit in arbitrium dominae 3, 6, 14, *sub imperium redegit, subiuga-*
- vit*; mors te iuvenem ad Elysios campos 4, 15, 2.
- Mixta lymphas sobria mero securo 2, 1, 46; mixta pocula lactis mero 3, 5, 34.
- Modi 2, 6, 52, *figurae Veneris iungendae*; Phrygii 1, 4, 70; modis multis nox mihi evigilanda 1, 8, 64; modo dulci 3, 4, 42; ad modos certos 1, 7, 38.
- Modo 1, 1, 25.
- Modulatus carmen arenti avena 2, 1, 53; lyram plectro 3, 4, 39; *v. Obs.*
- Moenia aeternae urbis 2, 5, 24, *Romae.*
- Moereat haec genero, moereat illa viro 3, 2, 14.
- Moerentem stultos praeterisse dies 1, 4, 34.
- Moesta Neaera 3, 2, 12; soror 2, 6, 38; moestae exequiae 2, 4, 44; querelae 1, 4, 53; moesti sinus 1, 3, 6; moestus Aeneas 2, 5, 21.
- Mola sancta 1, 5, 14.
- Moles claudit mare 2, 3, 45.
- Molesto rure 4, 8, 1.
- Molle vellus 2, 1, 62; molles amores 4, 15, 3; capilli 1, 8, 9; sinus 1, 2, 96; molli precibus 3, 4, 76; mollia corda 3, 6, 16; sarta 1, 7, 52; 2, 2, 6; vellera 4, 2, 15; mollis aqua 1, 4, 18; lectus 1, 2, 19; sinus 1, 8, 30; somnus inculta humo mihi sit 1, 2, 74; torus 1, 1, 56.
- Molorchea tecta 4, 1, 13; *v. not.*
- Momordit frenos ore domito equus 1, 3, 42.
- Monent divi vera 3, 4, 6; monent vos ego nunc 3, 6, 43; monenti vera 3, 4, 11; monet dea magna eventus 1, 6, 50,

- sacerdoti aperit*; monuit quod Herophile 1, 5, 68, *uaticinata est*; *v. not.*
- per montes retia torta ferre 4, 3, 12; in montibus gelidis cautes 2, 4, 8; de montibus septem 2, 5, 55, *Romae*; montis umbrosi devia 4, 3, 2.
- Monumenta viae 1, 7, 57.
- Mopsopium mel 1, 7, 54, *Hymettium*; *v. not.*
- Mora ficta detinere cupidum 1, 8, 74; moram non ullam fata dedere formae 1, 4, 36; moras tardas quaerebam 1, 3, 16.
- Morbi tristes 4, 11, 3; morbo tristi cum defessa iaceres 1, 5, 9; morbo et faveo 2, 5, 110, *nutrio*, *indulgeo*; *v. not.*; morbos expelle puellae 4, 4, 1.
- More prisco 2, 3, 68; suo 4, 1, 73.
- Morior curis 2, 6, 51; *v. not.*
- quid moror? 4, 1, 147, *quid multa?*
- Mors abstineas avidas manus 1, 3, 4; 5; Mors adoperta caput tenebris iam veniet 1, 1, 70; non aequa misit ad Elysios campos te 4, 15, 1; atra 1, 3, 4; 1, 10, 33; dira 1, 10, 4; immitis 1, 3, 55; propior 2, 3, 38; rapax venit amanti 1, 3, 65; mortis brevior aperta via est 1, 10, 4; causam demonstret littera 3, 2, 27; geminae confinia 4, 1, 70.
- Mortales afflicti 1, 7, 41.
- Mosyni 4, 1, 146; *v. not. et obss.*
- Motu Bellonae agitata sacerdos 1, 6, 45.
- Moverit e votis pars quotacumque deos 2, 6, 54; *v. not.*
- Movet corpus tibi non solita ab arte 1, 9, 66, *crissat*, *dum subigitur*; quodcumque movetur 1, 8, 65; movisse lacrimas 1, 10, 63; movit membra ad certos modos *vinum* 1, 7, 38; quoquo vestigia 4, 2, 7.
- Mugitu rumpere carmina ausae boves 2, 3, 20.
- Multa aqua decidit imber 1, 2, 32; multa arte 1, 4, 76; multa iugera culti soli 1, 1, 2; multa reperta via leti 1, 3, 50; multa nocte 1, 9, 42; cum prece 3, 3, 2; 3, 4, 64; multis malis 2, 3, 36; modis 1, 8, 65; non sine verberibus 1, 8, 6; multo Baccho 1, 2, 3; selle 1, 5, 50; iugera 3, 3, 5; mero 1, 7, 50; timore 1, 6, 59; multos in annos 4, 2, 23; per annos 1, 7, 63; multus lapis 2, 6, 72.
- Mundi magni opus mirabile 4, 1, 18; pars altera interiecto sole 4, 1, 150; mundus aethereus 3, 4, 17, *coelum*; *v. not.*
- Munera aurea 1, 4, 62; parva 1, 2, 4; 4, 1, 7; vaga discurrunt certa pompa 3, 1, 3, *mittuntur*; munera Bacchi 3, 6, 18; foecundi ruris 2, 5, 37; regum 3, 3, 24, *opes*; munera ne posscas, det munera canus amator 1, 8, 29; munera vertere in cinerem et aquas 1, 9, 12; munera vestra fertis, lares 1, 1, 20, *ea quae Diis offeruntur*; velle adsuevit puer 1, 4, 58; munere nostro 1, 9, 43, *opera*; tuo 3, 6, 4, *opera*, *vel expl. de vino*; muneribus capi 1, 9, 11; munus memorabile 2, 1, 57; munus qui det in exsequias 2, 4, 44, *v. not.*
- Murice Sidonio 3, 3, 18; Tyrio 2, 4, 28.
- Muris structis 4, 1, 174; murus Lavini 2, 5, 49, *Lavinium*.

INDEX

- Musae 1, 4, 65, 67; 2, 4, 15, 20.
 Musta candida pressa veloci pede 1, 5, 24; pinguis pleno lacu 1, 1, 10; tua non tanti sunt 2, 3, 68; musto oblitus rusticus 2, 5, 85.
 Muta silentia 4, 1, 129; mutus cinis 2, 6, 34.
 Mutabilis mens est illis 3, 4, 63, *feminis*.
 Mutantur frustra vestes - amictus 1, 8, 13; mutare figuras veteres 4, 1, 63; mutata figura 4, 1, 206; mutatae comae 1, 8, 10; mutatur tum coma 1, 8, 43; mutatus in umbram tenuem 5, 2, 9.
 Mutua cura si nostri est 3, 1, 19; Venus 1, 6, 14, *quae mutuo exercetur*; mutua vincla 4, 6, 8; mutuus amor 1, 6, 76; 4, 5, 7; ignis 4, 5, 6.
 Myrtea coma 3, 4, 28; *v. not.*;serta 1, 3, 66.
 Myrto vincta canistra 1, 10, 27;vinctus caput 1, 10, 28.
 Mystica vitis 3, 6, 1; *v. not.*
- N
- Naida Bacchus amat 3, 6, 57, *pro aqua*.
 Nantem inter confinia geminae mortis 4, 1, 70, *navigantem*.
 Nardum purum 2, 2, 7; Syrium 3, 6, 63.
 Narrat scire nefanda mea 1, 5, 42; narret gaudia mea 4, 7, 5.
 Nascitur quidquid gemmarum Indis 2, 2, 16.
 Nat linter 1, 5, 76.
 Nata modo poma 3, 5, 20; nata tunc proelia 1, 10, 3; nata taedia vitae 3, 2, 8; natam sanguine, *Venerem* 1, 2, 39.
 Natae praescribit mater quid optet 4, 6, 15.
 Natalis 1, 7, 63, 2, 2, 1, 21, *deus*; deus 4, 5, 19; natafo invisus 4, 8, 1, *dies*, *cf.* 3, 5, 17; 4, 9, 1, 3; Iuno 4, 6, 1.
 Natat instabilis libra 4, 1, 44, *fluctuat*.
 Nato ut funderet testa paterna merum 1, 10, 4.
 Natum in curas hominum genus 3, 4, 9; natus in armis 4, 1, 110, *inter arma*; natus inter greges - armenta Cupido 2, 1, 68.
 Natus parenti oscula eripiet 2, 5, 91.
 Naufraga unda 2, 4, 10, *ab effectu*.
 Navita turpis Stygiae aquae 1, 10, 36, *Charon*; vagus 1, 3, 39.
 Ne nemo id legat 4, 7, 8, *ne quis*.
 Neaera 3, 1, 6, 23; 3, 2, 12, 29; 3, 4, 1, 23; 3, 4, 57, 60; 3, 6, 29.
 Necat alter aër alterius vires 4, 1, 168, *temperat*; lena miserum 2, 6, 45, *exilii causa est*.
 Necem iam tibi praedico, Turne 2, 5, 48.
 Nefanda facta 3, 5, 12; loqui 2, 6, 18; scire mea 1, 5, 42.
 Negant si Fata reditum 3, 3, 35.
 Negavit si forte primo, ne capiant te taedia 1, 4, 15; neget ne ire comes 1, 4, 41; neget per omnes deos se meminisse 1, 2, 38; *v. not.*; neget ne longior aetas 4, 1, 11; neget ne quisquam me duce se comitem 3, 6, 10; non nego me vinclis verberihusque 2, 3, 80.
 Neglecti Manes 2, 6, 37.
 Negligat piscis adesse minas hiernas 2, 3, 46, *non curet*.
 Nemesis 2, 3, 51; 2, 4, 59; 2, 5, 111; 2, 6, 27.

- Nemora** in domibus sacros imitantia lucos 3, 3, 15.
- Nempe** haec dixit 1, 2, 59, *haec adeo*.
- Nentes** stamina fatalia Parcae 1, 7, 1.
- Nepos** parvus 2, 5, 93.
- Neptunius** incola Aetneae rupis 4, 1, 56, *Polyphemus, Neptuni filius*.
- Nerea** per placidum 4, 1, 58, *mare*; Nereis Thetis 1, 5, 45.
- Nescia** membra 1, 7, 38, *indocta*.
- Nescio** quid furtivus amor parat 1, 5, 75.
- Nescius** ultorem post caput esse deum 1, 8, 72.
- Nestor** 4, 1, 49.
- Nexus** 2, 3, 16, *fiscellae perforatae*.
- Niger** Cerberus 1, 3, 71; nigra favilla 3, 2, 10; hora 3, 5, 5, *mortis*; palus 3, 3, 37, *inferna*; vestis 3, 2, 18; nigra flumina 1, 3, 68; somnia 2, 1, 90; nigrae pecudes 3, 5, 33; quadrigae 3, 4, 17, *Noctis*; nigri capilli 3, 5, 15.
- Nihil** peccare 1, 6, 16; nihil esse in tota domo 1, 5, 30.
- Nile** pater 1, 7, 23; Nilus 4, 1, 140; Nilus fertilis aestiva abundat aqua 1, 7, 22.
- Nimbifer** arcus 1, 4, 44.
- Nimium** nimiumque iratus venit 3, 6, 21.
- Nimius** amor corpora tinguit luto 1, 8, 52.
- Nisi** purpurea coma 1, 4, 63.
- Nitentem** Luciferum 1, 3, 93; niteret cum mihi alta domus magnis opibus 4, 1, 183; nitet barba tibi 1, 4, 4; non nituisset ebur ex humero Pelopis 1, 4, 64.
- Nitidum** caput 1, 8, 16; corpus 3, 4, 36; nitidus pulcerque veni 2, 5, 7; nitidus capillus 1, 7, 51, *unguentis*; rusticus 2, 1, 21, *bene curata cute*.
- Nititur** qua surgere aër a terris 4, 1, 21.
- Nivea** lux 3, 3, 25, *fausta*; ovis 2, 4, 28; 2, 5, 38; vestis 4, 2, 12; nivei iuveni 3, 4, 67; niveis alitibus 3, 6, 8; equis 1, 7, 8; niveum corpus 3, 4, 30; lac 3, 2, 20; 3, 5, 34; pectus 1, 4, 12; vellus 1, 6, 80; niveus libellus 3, 1, 9; pes 1, 5, 66.
- in nivem** durata aqua 4, 1, 156; nives convocat orbe aestivo 1, 2, 50; nives he noceant capiti 1, 4, 2.
- Nobilis** Artacie 4, 1, 60.
- ne** noceant capiti soles nivesve 1, 4, 2; non nocent mihi frigora 1, 2, 31; nocere parce iuveni immerito 3, 5, 6, *perdere*; somnia saeva ne possent 1, 5, 13; nocet lena nobis 2, 6, 44; teligisse corpus 1, 8, 25; nocuere mihi haec 1, 5, 47.
- quid** nocuit satos sulcos non habuisse 2, 3, 70.
- Nocte** atra 4, 13, 11; extrema 3, 4, 2; fallaci 3, 4, 7; hesternae 2, 1, 12; 4, 12, 5; media 1, 8, 59; multa 1, 9, 42; obscura 1, 2, 24; serena 1, 2, 63; silente 1, 5, 16; tacita 1, 6, 6; tota 1, 6, 32; 3, 6, 61; in nocte profunda 1, 3, 67, *tenebris*.
- Noctem** consumere nulla queat melius illa 1, 9, 63; noctes longae 3, 6, 53.
- Noctis** hibernae frigora mihi non noceant 1, 2, 31; noctis amarior umbra 2, 4, 11; noctis omina 3, 4, 9, *somnia*; tacito

INDEX

- tempore 1, 8, 18; timores 3, 4, 13, *somnia. conf.* Nox.
 Nocturne manet me affixa foribus 1, 6, 61.
 Nocturnis imaginibus 3, 4, 56, *somniis.*
 Nodo magico religatum brachia 1, 8, 5; *v. not.*
 Nomen fatale 2, 5, 57; nec fidum femina 3, 4, 61, *res infida*; nomen et absentis singula verba sonent 2, 1, 32; meum indicet littera 3, 1, 12; nomen ut inscribam tantis actis 4, 1, 38; *v. not.*; nomine tanto nec careat mihi charta 4, 1, 27.
 Nossem nec tristia arma vulgi 1, 10, 11.
 Nota domina 4, 13, 22; Venus 1, 8, 57; non notae arbores 1, 7, 32.
 Nota loquor 2, 3, 59; notus vel bene sit, *versus* 4, 1, 202.
 Notas ne ducat in orbe mensae 1, 6, 20; figere dente in collo 1, 8, 38.
 Notare crura hamis 4, 3, 10; *v. not.*
 Notat iniustos Venus 4, 13, 24, *punit*; notet littera carmina haec 3, 2, 28; ne notet informis color candida membra 4, 4, 6; notet palma casus meos 1, 9, 82.
 Notis compositis 1, 2, 22, *nulus et signa, quibus verba involvuntur*; notis scriptus lapis 1, 3, 54; notis signavit deus exta 2, 5, 14.
 Notos trepidos ferre somnia iubeat deus 3, 4, 96; Notusque Eurnsque iactat vota *etc.* 1, 5, 35.
 Nova facies 1, 8, 46; nova limina 1, 2, 17,
 Novatur cura 4, 1, 188.
 Novella turba 2, 2, 21, *puerorum.*
 Novem per iugera terrae portectus Tityus 1, 3, 75; novem vota dedi Triviae 1, 5, 16.
 Noverca 2, 3, 24, *Iuno.*
 Novi triumphi 1, 7, 5; novos dolores 1, 2, 1; novum servitium puellis 4, 5, 3; novus annus 1, 1, 13; orbis 4, 1, 80; sacerdos 2, 5, 1; serpens 1, 4, 35; *v. not.*
 Nox emensa nigris quadrigis mundum laverat amne rotas 3, 4, 17; nox est evigilanda multis malis 1, 8, 64; Nox innoxigit equos 2, 1, 87; promissa mihi est 2, 6, 49, *cum puella exigenda*; venit fletu vigilanda 1, 2, 78.
 Noxia membra Ixionis 1, 3, 74.
 Nubes aëriæ 3, 6, 28; nubes contingens vertice Taurus 1, 7, 15.
 Nubila depellere coelo 1, 2, 51.
 Nubilis annus 2, 5, 76.
 Nucis cortex viridis 1, 8, 44.
 Nudaret pontum interrupto gurgite Charybdis 4, 1, 75; nudasse amorem alicui 4, 7, 2.
 Nudato pede curre obviam 1, 3, 93.
 Nudis inguinibus currat 1, 5, 55.
 Nudus Priapus 1, 4, 5, 6.
 Nudus ire Lethæa rate 3, 3, 10.
 Nulla fides inerit 3, 6, 49, *nempe dictis puellae*; nulla dies 4, 5, 16; nulla fata 4, 1, 203; nulla fide 2, 3, 62; nulla puella 4, 2, 24; regio 4, 1, 148; Venus 4, 3, 19; nullo sono 1, 2, 20; strepitu 1, 8, 60; nullus color 3, 1, 18; *versus* 2, 5, 111.
 vix numeranda vota fecit 4, 4, 12.
 Numerare pecus 1, 5, 25.

VERBORVM

Numici unda veneranda 2, 5, 43.
Numina coelestia 3, 4, 53; **Iuno-**
nis sancta 4, 13, 15; **magna**
irati 3, 6, 22, *nempe Bacchi*;
Tuscae lymphae 3, 5, 29; **Ve-**
neris 1, 3, 79; **Veneris magnae**
 1, 2, 81; **numina sunt amanti**
 1, 5, 57; *v. not.*; **numina lae-**
dere formosis licet 1, 9, 6.
Nuntia fibra 2, 1, 26; **venturae**
sortis exta 3, 4, 5.
Nuntiat languere puellam 2, 6,
 50; **nuntiet ante nec quisquam**
 1, 3, 89.
Nupta Neaera casta domo 3, 4,
 60, *simpl. amica poetae*.
Nutu neu te decipiat 1, 6, 19;
nutus amantis 1, 8, 1; **nutus**
conferre loquaces 1, 2, 21.

O

Oblita matre, desertum foetum
capella domum referre 1, 1,
 32.
Oblitus mustos rusticus 2, 5, 85.
Obrepere 1, 8, 51, *furtim ad*
puellam venire.
Obscura nox 1, 2, 24; **obscurae**
arces Cimmeriorum 4, 1, 64;
obscuri lacus 1, 10, 38.
Obsessa tellus Tyrio colono 4,
 1, 139, *possessa*.
Obsidere campos immensos 2,
 3, 41.
Obsequio plurima vincit amor 1,
 4, 40.
Obstrepiit turba iocosa et tibia
Phrygio sono 2, 1, 86.
Obvia curre mihi 1, 3, 92; **obvia**
fiat seu vir seu femina 1, 2,
 34; **obvia Gallia vicino Marte**
 4, 1, 138; **obvia securis ubera**
lactis oves ultro ferebant 1,
 3, 46; **obvia pilo lento perfre-**
gerit 4, 1, 90; *v. not.*

Occulat ille 1, 2, 37.
Occulta sacra 1, 7, 48; **occulte**
cui placuisse velit 4, 6, 6; **oc-**
culti amici 1, 5, 65; **doli** 1,
 9, 24; **occulto sinu** 2, 6, 46,
quo quid occultatur.
Occuluisse caput 1, 7, 24; *v. not.*
Occupat arma situs 1, 10, 50;
lumina victa sopor 1, 2, 2,
opprimit; **quem pigra senecta**
in parva casa 1, 10, 40; **ne**
occupet macies pallentes artus
 4, 4, 5.
Occurrens soror 2, 3, 18, *Diana*;
quisquis occurrit 1, 6, 41.
Oceani Santonici littora 1, 7, 10.
Oceanus ponto qua continet or-
bem 4, 1, 147.
Ocellos etsi perque suos fallax
iuravit 3, 6, 47.
Oculi loquaces 2, 6, 43; **oculis**
meis formosa puella 4, 13, 4;
ex oculis illius accendit gemi-
nas lampadas Amor 4, 2, 5;
oculos appetat illa meos 1, 6,
 70; **per oculos rogo** 4, 5, 8.
Oderunt fastidia divi 1, 8, 69;
odit Lenaeus tristitia verba pa-
ter 3, 6, 38; **odit fastus nunc**
omnes 1, 9, 75.
Odores Assyrios cineri quae de-
dat 1, 3, 7; **odores urantur** 2,
 2, 3, *res odoriferae*.
ab Oeta summo 3, 4, 21; *v. Obs.*
Offensum pedem in porta 1, 3,
 20.
Offeret sese armis adversis nulla
regio 4, 1, 148; **offeret oscula**
ipse roganti 1, 4, 55; **offers**
mibi blandos vultus 1, 6, 1.
Olea vincta comas turba 2, 1, 16.
Olentia bene arva 4, 2, 18, *aro-*
matifera.
Olympum deus adscensurus 4,
 1, 12; **vicinum coelo liquit** 4,
 1, 131; *v. not.*; **Olympus ae-**

INDEX

- ternus 4, 2, 13; altus 1, 6, 83.
- Omina certa retulit puer 1, 3, 12; dira 1, 3, 17; noctis 3, 4, 9, *somnia*; omine quo felix et sacer annus erit 2, 5, 82.
- Onerasse genas succo splendente 1, 8, 11.
- Onus inaequatum urget utrinque 4, 1, 43.
- Operata deo pubes 2, 5, 95; operata deo sint omnia 2, 1, 9; operata Minervae textis 2, 1, 65; praeda est multis malis 2, 3, 36, *caussa est*.
- Operi insuetae manus 1, 4, 48; operum variae vices 1, 9, 64.
- Opes detraxit iuveni *Amor* 2, 1, 73; opes labentur 1, 6, 53; *v. not.*; magnae 4, 1, 183; magna regum 1, 8, 34; *v. not.*; partae 2, 4, 40; quas terrarum sustinet orbis 3, 3, 30; opibus non levantur mentes hominum curaeque 3, 3, 21; opibus tuis congesta glareas 1, 7, 59.
- Oppida exurgunt structis muris 4, 1, 174; victa feret ante suos currus 2, 5, 116, *simulacra eorum*.
- Ops Idaea 1, 4, 68.
- Optabit fidos amores uxoris 2, 2, 4; optabunt sibi quisque artes tuas 4, 4, 26; optarim non habuisse manus 1, 6, 74; optat si Venus opes 2, 3, 50; optat tectius 4, 5, 17; optavit mihi lentas militias 1, 3, 82; quid optet mater praecipit natae 4, 6, 15.
- Opus artis rarae 3, 4, 37; opus 1, 3, 88, *quod netur*; contum 3, 1, 14; durum terrae 1, 9, 8; grave 2, 1, 6; humanum 3, 4, 26; mirabile magni mundi 4, 1, 18; opus remittit fessa 1, 3, 88; versat fusus 2, 1, 64; inter opus canit 2, 6, 26; *v. not.*
- Ora levia 1, 8, 31; impia solvimus in deos aversos 3, 5, 14; ora quum mea rugosa pallebant senecta 3, 5, 25.
- Oracula petiere trepidis rebus duces 2, 3, 21; si vera canunt 3, 4, 77.
- Orbe aestivo 1, 2, 52, *aestate*; *v. not.*; orbe alterno depressior libra 4, 1, 44, *lance*; orbe toto tellus 4, 1, 152; orbe in utroque 4, 1, 176; in orbem aestivum fertur Sol 4, 1, 159; *v. not.*; orbem complevit Luna 2, 4, 17; orbem qua continet ponto Oceanus 4, 1, 147; per orbem dum terna saecula fertilibus decurrat horis 4, 1, 50; per orbem totum 2, 2, 13; orbis celer rotae 1, 5, 70, curvus 4, 1, 20; novus 4, 1, 80; orbis mensae 1, 6, 20; terrarum 3, 3, 30.
- Orcus luridus 3, 3, 38, *Pluto*.
- Ordine ditantes horrea sulci 4, 1, 184, *deinceps*; ordo arundinis decrescit 2, 5, 31; ordo rectus decurrat, aequalis frontibus 4, 1, 102.
- Ore edidit deus haec 1, 4, 73, *abundat*; ore sero 3, 4, 86; mendaci 3, 6, 35; rubente 3, 4, 32, *pudore*; saevo 4, 1, 71; serpentum Cerberus stridet 1, 3, 71; *v. not.*; sonante 3, 4, 40, *canente*; in summo ineret versus 4, 1, 202; vero quod feram 3, 4, 50, *cf. os*.
- Oriente die 4, 1, 122.
- Ornare genas succo splendente 1, 8, 11; ornandi causa tibi relegat illa 4, 6, 5; ornatu dii 2, 1, 5;

Ornatus comae 1, 10, 62; ornatus mille habet, mille decen-ter habet 4, 2, 14.

Orta rota Luciferi 1, 9, 62; *v. not.*; ortus Titan 4, 1, 157.

Ortus aestivi canis 1, 1, 27; candens 4, 1, 65; summus 3, 4, 21; ortus qua patent 2, 5, 59, *nempe solis.*

Os cruentum 1, 5, 49; domitum 1, 3, 42, *de equo*; incultum 1, 8, 15.

Oscula apta dabit 1, 4, 54; cara rapiat 1, 4, 53; dare liminibus sacratis 1, 2, 84; eripiet natus parenti comprehensis auribus 2, 5, 91; *v. Obs.*; humida dare pugnantiibus linguis 1, 8, 37; longa dedisse 1, 8, 25; ferre aliis 1, 9, 78; mixta lacrimis dabis 1, 1, 62; offerret ipse roganti 1, 4, 55; rapta dabit 1, 4, 55; rapta ut nec dent sonum 1, 8, 58.

Osiris 1, 7, 27, 29, 43.

Ossa candida supra nigra favilla teges 3, 2, 10; ossa candida legent 3, 2, 17; collecta Lyaeo spargant 3, 2, 19; contexerit tumulus 4, 1, 204; devocat tepido rogo 1, 2, 46; immatura 2, 6, 29, *immatura morte defunctae*; perusta quae legat in moestos sinus 1, 3, 6; relicta lupis 1, 5, 54; urgeat lapis 1, 4, 60; super ossa stet lapis 1, 3, 54.

Ostia haud per una 4, 1, 142, *de Gynde.*

Otia languida non peragit noster labor 4, 1, 181; otia qui liquit ferus tua 2, 6, 5.

Oves duxerat hircus 2, 1, 58; varias 1, 10, 10; *v. Obs.*; oves ipse suas sectatur 1, 10, 41; oves ultro ferebant obvia ubera lactis 1, 3, 46.

Ind. in TIBVLL.

Ovili a pleno 2, 1, 57.

Ovis lucida 2, 1, 62; innumera 2, 3, 42; nivea 2, 5, 38; *et pro vellere* 2, 4, 28.

P

Pabula nec praebent terrae 4, 1, 162.

Pace tua, pereant arcus - sagittae 2, 5, 105.

Padaeus 4, 1, 145.

Palatia herbosa 2, 5, 25, *montem Palatinum.*

Palaestinus Syrus 1, 7, 18.

Pales lignea 2, 5, 28; placida 1, 1, 36.

Palilia 2, 5, 87.

Palla ima talis illudere videbatur 3, 4, 35; lutea 1, 7, 46; purpurea 4, 6, 13; Tyria 4, 2, 11.

Pallebunt cum mea ora senecta 3, 5, 25; pallentes artus 4, 4, 5; equi solis 2, 5, 76; undae 3, 5, 21.

Pallida aqua Ditis 3, 1, 28; turba 1, 10, 38, *animarum.*

Palma aurea fixa notet casus meos 1, 9, 82, *pro parma.*

Paludem nigram 3, 3, 37, *infernam.*

Pan 2, 5, 27.

Panchaia dives 3, 2, 23.

Pannonius fallax gelidas passim disiectus in Alpes 4, 1, 109.

Para mutua vincla iuveni 4, 6, 8; paranda sunt dona mihi per caedem et facinus 2, 4, 21; parant acies adversis concurrere signis 4, 1, 99.

Parat quid furtivus amor nescio 1, 5, 75.

Parata domina 2, 4, 1; parata prole 1, 10, 39.

Parcae fatalia nentes stamina 1,

INDEX

- 7, 1; cecinere puellis novum servitium 4, 5, 3.
- Parce nocere 3, 5, 6, *noli*; solutis crinibus et teneris genis 1, 1, 67; parcite exiguo pectori 1, 1, 34; luminibus 1, 2, 33, *cavele*; violare puellam 1, 6, 51.
- Parent mox etiam niveo fundere lacte *ossa* 3, 2, 20.
- Parentem sustinuisse 2, 5, 19; parentes nostri natalem primum videre 3, 5, 17; parenti oscula eripiet natus 2, 5, 9; parenti concede venandi studium 4, 3, 23; parentis facta augeat proles 1, 7, 55.
- Parentia per freta ventis 1, 9, 9.
- Parere leones docuit homini longa dies 1, 4, 17.
- Paret epulas 1, 5, 34; paretur quamvis longa via 1, 4, 41.
- Pari fato 3, 5, 18; pondere 4, 1, 41.
- Parma seu dextra velis seu laeva tueri 4, 1, 95.
- Pars altera adversa solo nostro 4, 1, 166; pars fertilis 4, 1, 165; pars quae sola mei superabit corporis 3, 2, 17; quotacunque e votis 2, 6, 54.
- Partas opes 2, 4, 40.
- Parte laeva 3, 4, 38; parte nec hac plus prona sedet *libra* 4, 1, 42; *v. not.*; partes exustae 4, 1, 164, *terrae*; partes in quinque disponitur tellus 4, 1, 152.
- Partus maturi 4, 1, 172, *fruges maturae*.
- non partus honos sine me est tibi 1, 7, 9.
- Parva casa 1, 10, 40; 2, 3, 28; filia 1, 10, 24; mica 4, 1, 14; seges 1, 1, 43; urbs 4, 1, 49; parva munera 3, 1, 24; 4, 1, 7.
- Parvo contentus vivere iam possum 1, 1, 25.
- Parvula cura sit nostri 4, 1, 197.
- Parvum corpus 4, 1, 196; parvus labor 4, 1, 16; nepos 2, 5, 93.
- Pascebant colles pecus 4, 1, 186; herbosa Palatia vaccae 2, 5, 25; pascere ovem iugere multo innumeram 2, 3, 42; pecus in solo monte 1, 2, 72; pascit aves atro viscere Tityus 1, 4, 76.
- Pascua bona campi 4, 3, 1; solis violata 4, 1, 76, *armenia*.
- Passim aether fluat 4, 1, 23, *vage*; amarunt 2, 3, 69, *promiscue*; disiectus 4, 1, 109, *in diversas partes*; vagantes aves 1, 3, 59.
- Pastor madidus Baccho 2, 5, 87; vagus 2, 5, 29.
- Pateat aperta domus cupidis 1, 9, 58; ianua uni mihi 1, 2, 9.
- Patefacta tellus in longas vias 1, 3, 36; *v. not.*
- Patent quaque ortus solis 2, 5, 59.
- Pater 1, 3, 51; 1, 4, 23; 3, 4, 48, *Iupiter*; pater 2, 3, 66, *Bacchus*; pater Lenaeus 3, 6, 38, *Bacchus*; pater Nile 1, 7, 23.
- Paterna libertas 2, 4, 2; testa 1, 10, 48.
- Patet cunctis ianua nostra 1, 4, 78; qua Velabri regio 2, 5, 33; *v. not.*
- Patrii dii 2, 1, 17; Lares 1, 10, 15, *qui a patribus inde in ea domo culti sunt*; Penates 1, 3, 33.
- Patrum divitiae fructusque 1, 1, 41.
- Pavidae mentes 3, 4, 8.
- Pavisse me quondam Admeti ni-

- veos iuvenco 3, 4, 67; pavit et Admeti tauros Apollo 2, 3, 11.
- Pauper praesto erit tibi 1, 3, 61; fidus comes 1, 5, 63, 65.
- Pauper ager 1, 1, 19; Arupinas 4, 1, 110; cultus 1, 10, 19; 3, 3, 31; mensa 1, 1, 37.
- Paupertas 1, 1, 5; 3, 3, 23.
- Pax alma 1, 10, 67; candida 1, 10, 45; aluit vites 1, 10, 47; pace bideus vomerque vigent 1, 10, 49.
- Peccare crebro nostram puellam 4, 14, 1, *multis succumbere*; peccare tibi paranti nec sit spes celandi 1, 9, 23; peccasse iuvat 4, 7, 9, *pudorem proutiluisse*; peccasse si quid puter 1, 6, 71.
- Pecte nunc bene longas comas 2, 5, 8; pectere comas tenues denso dente 1, 9, 69.
- Pectora dura 3, 4, 76; magno labore confecta 1, 7, 40; pectore defluxit ignavus somnus 3, 4, 81; lento 4, 11, 6; niveo 1, 4, 12; toto deciderim 3, 1, 20; tuo inesse tantum crimen 3, 4, 84.
- Pecori vocare voce deum *etc.*, 2, 1, 83; pecoris dux hircus 2, 1, 58; *v. Obs.*
- Pecudes nigrae 3, 5, 33.
- Pecus exiguum 1, 1, 33; tardum 4, 1, 208; pecus numerare 1, 5, 25; pascere 1, 2, 72.
- Pede certo 2, 1, 51; forti 4, 15, 3, *herotico*; humano 4, 13, 10; incerto 2, 1, 90; niveo 1, 5, 66; nudato 1, 3, 92; tacito 1, 10, 34; tardo 3, 5, 16; non tardo 1, 8, 48; veloci 1, 5, 24; victo qui canent quique soluto 4, 1, 36; *v. not.*; pede erire uvas 2, 5, 85; pedem inoffensum referre 1, 7, 62; pedem offensum in porta signa dedisse 1, 3, 20; pedem ponere nullo sono posse 1, 2, 20; pedem ponere in nostra sede 3, 4, 23; pedem sonuisse 1, 8, 66; pedem referre 1, 2, 48; pedes compressos 1, 8, 14; errantes male ferre 2, 1, 30; gypsatos 2, 3, 60; *v. not.*; invalidos 1, 9, 16; iustos 2, 5, 112; teneros 1, 7, 46; 1, 9, 30; ante pedes tuos ludat turba 2, 2, 22; ante pedes vestros cursarem tener 1, 10, 16; pedes longa stola impediatur 1, 6, 68; pedibus inculitis 1, 3, 36; senis abdita fata canit Sibylla 2, 5, 16, *hexametricis*; tacitis 1, 9, 4; praetentat iter 2, 1, 77; pedum strepitu terrere 1, 2, 35; pedum strepitus cognoscere 1, 6, 62; pedum vincula 1, 6, 38.
- in pelagus rapidis devehat amnis aquis, quidquid triste timemus 4, 4, 8.
- Peleus Haemonius 1, 5, 45.
- Pelle demta 1, 8, 46.
- Pellere famem querna glande 2, 1, 38; ratem remo 1, 4, 46; pellit aquam pectore 1, 4, 12; *de natante*; pellite, Di, mala de nostris limitibus 2, 1, 18; pellitur vobis unda facilis lenta manu 3, 5, 30, *natando*.
- Pellucida palla purpurea 4, 6, 13.
- Pelopis ex humero non nituisset ebur 1, 4, 64.
- Penates patrii 1, 3, 33.
- Pendeat corona spicea ante fores templi 1, 1, 16, *tanquam donarium*; pendeat e cornibus tuis uva, Bacche 2, 1, 4; pendebat fistula 2, 5, 29; pendebat laeva parte lyra 3, 4, 38.

INDEX

- Pendens coelum 4, 1, 23; pendentia collo brachia 3, 6, 45.
Penna volucris vehar 4, 1, 209.
Pensa 2, 1, 63, *lanæ*; pensis imposuisse manum lanificam 2, 1, 10; gravibus adfixa puella 1, 3, 87.
Peperi tibi somnum mero 1, 6, 27; peperit lingua garrula misero hoc malum 4, 13, 20.
Peractis maiora instant 4, 1, 118.
Peragit labor otia 4, 1, 181, *agit*.
Percurrere campos 4, 1, 207.
Percutienda plena manu ianua 1, 5, 68.
Perdidicit tua 1, 6, 65.
Perdita mens 2, 6, 51; *v. not.*
Perdocuit ipsa Venus magico religatum brachia nodo 1, 8, 6; *v. not.*
Perdomuisse audaces viros 2, 1, 72, *hoc est telo traicere*; canes Hecates 1, 2, 54.
o pereant silvae 4, 3, 6; pereant arcus sagittaeque 2, 5, 105; o pereat, quicumque *etc.* 2, 4, 27.
Peredit longa dies saxa molli aqua 1, 4, 18.
Peregi quae plurima voce supplice 1, 2, 13, *supplicavi*.
Perfida 1, 8, 63; 3, 6, 55, *puella*.
Perfluit pomis sinus 1, 10, 68.
Perfractae fores 1, 10, 54.
Perfregerit obvia pilo 4, 1, 90.
Perfusae manus liquore 3, 2, 16; perfusus tempora Baccho 1, 2, 3.
Pericula geminare ponto 2, 3, 39; *v. not.*
Perire causa fuit 3, 2, 30; *pro pereundi*.
Periuria me non terrent 1, 3, 5; quis primo celat 1, 9, 3; periuria amantum ridet Iupiter *etc.* 3, 6, 49; Theseae linguae 3, 6, 39; Veneris venti seruant *etc.* 1, 4, 21.
Perlucens avena 3, 4, 71.
Perluerit sicco sinu 2, 5, 70.
Permisit deus, ut lena ederet verba 1, 9, 25; permittere habenas effusas equo 4, 1, 92.
Pernegat sic etiam de me usque viro 1, 6, 8.
Perpassae tot mala vitae taedia 3, 2, 8.
Perrepere genibus tellurem 1, 2, 87.
Persephone 3, 5, 5, *Persephone Proserpina*.
Persequitur poenis tristitia facta Venus 1, 8, 28.
Persolvat terra semina nulla fide 2, 3, 62; persolvere voces votivas 1, 3, 29; persolvat poenas iam mihi 1, 9, 13; persolvi omnia 1, 5, 25, *ex voto*.
Perstat sedulus in limine 1, 5, 71.
Persuadet haec ista facies 1, 6, 69.
Pervigilare longos dies 3, 6, 54, *pro exigere: quamquam parum accommodare dici videtur*.
Perusta ossa 1, 3, 6.
Pessima quies tulit extrema nocte insomnia 3, 4, 2.
Petant fulmina te 1, 2, 8, *feriant*; petat qui praemia veste rapti 1, 2, 26; pete ferro corpus 1, 9, 21; petebat somnum 1, 10, 9, *somno se dabat*; petenda praeda de magno grege 1, 1, 34; petens lucra rusticus 1, 9, 7; petiere oracula duces 2, 3, 21; petit pecudes 2, 1, 71, *arcu*; petiturae lucra rates 1, 9, 9; peto castra 2, 6, 9.
Phaeacia 1, 3, 3, *Corcyra insula in Ionio mari. Phaeaces ex Odyssea noti*; Phaeacia tellus 4, 1, 78.

VERBORVM

- Pharia turba** 1, 3, 32; *v. not.*
- Phoebe fave** 2, 5, 1; superbe intonsa coma 4, 4, 2; superbe testudinea lyra 4, 2, 22; Phoebi calor 4, 1, 157; coma 2, 3, 26; Phoebos aeterna iuventus est 1, 4, 37; Phoebos vicinus Padaeus 4, 1, 145; Phoebus 2, 3, 27; 2, 5, 121; 3, 4, 21; 4, 1, 66, *etc.*; Phoebus praescribat carmina 4, 1, 178.
- Pholoe** 1, 8, 69.
- Phrygiae columnae** 3, 3, 13; *Phrygio marmore*; Phrygii modi 1, 4, 70; Phrygio sono tibia 1, 2, 86.
- Phryne** 2, 6, 45, *lena*.
- Pia cura** 4, 11, 1; turba deorum 4, 4, 25; pia spectacula 2, 5, 119; tura 2, 2, 3; pia manus 3, 2, 16.
- Picea ferrugo** 1, 4, 43.
- Picta tabella** 1, 3, 28; picta stragula 1, 2, 27.
- Pie sacra colis** 1, 3, 25.
- Pierides** 1, 4, 61, 62; 1, 9, 48; 3, 1, 5; 3, 4, 44; Pierii honores 4, 1, 192; lacus 3, 1, 16, *fontes*.
- Pignora mea cedo** 4, 13, 17; *v. not.*
- Pigra senecta** 1, 10, 40; pigra frigora 1, 2, 29.
- Pilo perfregerit obvia** 4, 1, 90.
- Pingantur cornua librorum** 3, 1, 13; pingere castra mero in mensa 1, 10, 32.
- Pingue solum** 2, 3, 6; pinguis arva 3, 3, 12; musta 1, 1, 10.
- Pinguis Assyria** 3, 2, 24, *propter unguenta, quae inde mittuntur*.
- Pinus nondum contemserat undas** 1, 3, 37, *navis e pinu confecta*.
- Pisce frenato vecta** 1, 5, 46; pisces captat arundine spes 2, 6, 23; piscis lentus 2, 3, 46.
- Pinum far** 3, 4, 10.
- Placanda sit iudicis ira** 4, 1, 47; placavit coelestes parva mica 4, 1, 14; placant omina noctis farre pio 3, 4, 10; placatus erat, seu quis libaverat uvam *etc.* 1, 10, 21.
- Placent casta superis** 2, 1, 13.
- Placida aqua** 1, 2, 80; 1, 4, 12; Pales 1, 1, 36; placidae undae 4, 1, 126; aquae 1, 7, 14; placidi dii 2, 1, 26; placidum per Nerea 4, 1, 58; placidus Amor 2, 1, 80; annus 4, 1, 169, *temperatus*; vultus 2, 4, 59.
- Placitura magistro gregis puella** 2, 5, 35; Marti Ilia 2, 5, 51.
- ante plagas concubuisse** 4, 3, 16.
- Plana sola** 1, 5, 3.
- Plangere bovem Memphitem** 1, 7, 28; *v. Obs.*
- Plaudat, curru praetereunte, pater** 2, 5, 120.
- Plaustro rotam supposuisse** 2, 1, 42; plaustro vehit rusticus 1, 10, 52.
- Plectrum eburneum** 3, 4, 39.
- Plena colus** 1, 3, 68; hara 1, 10, 26; manus 1, 9, 52; plena manu percutienda ianua 1, 5, 68; *v. not.*; plena horrea 2, 5, 84; praesepia 2, 1, 7; plena omnia lacrimis madent 1, 8, 54; pleni agri 2, 1, 21; lintres 1, 5, 23; pleno lacu 1, 1, 10; plenum ovile 2, 1, 57.
- Plorabit suae sobrius idem** 2, 5, 103.
- Plumae** 1, 2, 79, *torus plumis fartus*.
- Plurima vincit Amor obsequio** 1, 4, 40; quae plurima peregi 1, 2, 13.
- Plutonis regnum infernum** 4, 1, 67.

INDEX

- Pluviae tristes** 1, 1, 50.
Pluvio Iovi 1, 7, 26.
Pocula Circes 4, 1, 61; fictilia sibi primum fecit agrestis de facili composuitque luto 1, 1, 39, 40; infecit mortiferis succis 3, 5, 9; lactis mixta mero 3, 5, 34; madeant generoso Baccho 3, 6, 5; plura bibisse 1, 9, 60; sicca 3, 6, 18; sobria supposita aqua 1, 6, 28; tristia cum multo felle bibam 1, 5, 50.
Podagra foeda corpora 1, 9, 73.
Poena sera venit tacitis pedibus 1, 9, 4; manet te 1, 8, 77; tua me iuvat 1, 9, 81; poenas dixit tibi Delia, nescio quas 1, 6, 55; poenas impia lingua luit 1, 2, 80; minatur Bacchus severis 3, 6, 23; persolvat mihi 1, 9, 13; poenis persequitur Venus tristia facta 1, 8, 28.
Poëta castus 3, 4, 43; poëtae docti 1, 4, 61; poëtas servat divum tutela 2, 5, 113.
Pollentes herbae 1, 8, 17.
Pollice apposito 2, 1, 64; pollice impellere chordas 2, 5, 3.
Pollicita est magico saga ministerio 1, 2, 42.
ne pollue formam auto 1, 9, 17, *lanquam rem sacram, ne corrumpes.*
Poma dulcia 1, 5, 31; grandia 1, 1, 8; modo nata 3, 5, 20; legit ab arboribus 1, 7, 32; pomis perfluat ante sinus 1, 10, 68; pomum quodcunque educat annus 1, 1, 13.
Pomosi horti 1, 1, 17.
Pompa certa discurrunt munera 3, 1, 3.
Pomus consita 2, 1, 43.
Ponatur ruber custos in hortis 1, 1, 17, *dedicetur.*
Pondus divitis auri 1, 9, 32; grave auri 3, 3, 11; par librae 4, 1, 41.
Pone metum 4, 4, 15; sagittas 2, 1, 81, *depone*; ponere castra in capto solo 1, 2, 68; ossa in marmorea domo 3, 2, 22; pedem in nostra sede 3, 4, 24; pedem nullo signo 1, 2, 20; vestigia tectis 4, 1, 13; ponitur pomum deo 1, 1, 14.
Ponti vasti aequora 3, 4, 85; pontum nudaret interrupto gurgite *Charybdis* 4, 1, 75; pontus confunditur aere 4, 1, 13; confluerit in curvum orbem 4, 1, 20; vagus 2, 3, 34; ponte qua continet Oceanum orbem 4, 1, 147.
Populus alba 1, 4, 30.
quae populus praeterea miratur 3, 3, 19.
Porcus hostia rustica e plena lara 1, 10, 26.
Porrectus per novem iugera terrae Tityos 1, 3, 75.
in porta serpentum Cerberus stridit 1, 3, 71; *v. not.*; in porta offensus pes 1, 3, 20.
Portabat te currus 1, 7, 8; portarit quasque sortes Albani 2, 5, 70; portat Lethaeas aquas Danaï proles 1, 3, 80; portatur columna mille iugis 2, 3, 44; portet Amor vincula coniugio 2, 2, 18; Aurora Luciferum 1, 3, 94; qui sibi aquam galea 2, 6, 8.
Poscas ne munera 1, 8, 39; poscite Bacchi munera 3, 6, 17.
Posita est custodia puellae vestrae 1, 2, 5; inter hanc fertilis pars 4, 1, 165; posita lecerna 1, 3, 85; positum lectus arsurus 1, 1, 61.
Posset qui fundere gentes Aqu-

VERBORVM

- tanas 1, 7, 3, *pro qui funde-*
ret.
 Postes frangere 1, 1, 73, *fores*;
 reserare 1, 2, 31; postli dare
 florea sarta 1, 2, 14; postis san-
 ctus 1, 2, 86.
 Postulat tellus nullos imbres 1,
 7, 25.
 Potior cura si tibi est toga 4,
 10, 3; *v. not.*; potior non sit
 fama Gylippi 4, 1, 199; *v.*
Obs.; potior quis, certamen
 erit 4, 1, 37, *superior arte*;
 potior qui nunc es 1, 5, 69;
v. not.; quam potius laudandus
 hic est 1, 10, 39.
 Poturi iamiam deserit unda sitim
 1, 3, 78; potus iuvenis 2, 5,
 101; pastor 2, 5, 89.
 Praebeat spes frugum acervos 1,
 1, 10; praebebat gaudia Ve-
 nus 2, 3, 72; praebent sege-
 tes frugem 4, 1, 162; prae-
 bere 2, 3, 57, *de terris pere-*
grinis, unde merces veniunt;
 praebuerat ventis effusum si-
 num pinus 1, 3, 38; praebuit
 se precibus tuis intenta aure
 4, 1, 132.
 Praecepta delapsa ab fenestra 2,
 6, 39.
 Praecepta sagae desere 1, 5, 59;
 Veneris ferentem 1, 4, 79.
 Praecinit eventus mihi cantus a-
 vis 1, 8, 4; praecinuisset fu-
 gam 2, 5, 74; praecinuisset
 cum anus carmine magico 1,
 5, 12.
 Praecipit en natae mater studio-
 sa, quid optet 4, 6, 15.
 Praeconia tantae laudis 4, 1, 171.
 Praecordia ferro vincla 1, 1, 63.
 Praeda 2, 3, 35, 36 *etc.*, *pro lu-*
cro; cruenta 3, 6, 24; peten-
 da de magno grege est 1, 1,
 34; praedas sequi 1, 2, 66.
 Praedator 2, 3, 41, *avarus*.
 Praeducere castris fossam 4, 1,
 83.
 Praefatae manes meos 3, 2, 15;
v. not.
 Praefert candorem Latonia Luna
 3, 4, 29; domus hostiles exu-
 vias 1, 1, 54, *in foribus affixa*
habet.
 Praefixa latus veru 1, 6, 49; *v.*
not.
 Praelia miscet Amor 1, 3, 64;
 nata hominum generi 1, 10, 3;
 in proelia acuisse dentes 4, 3,
 3, *de apro.*
 Praemens lux 3, 3, 9; *v. not.*
 Praemia belli 2, 5, 115, *prae-*
dam ex bello, scilicet praemia
virtutis bellicae; praemia rapta
 veste petat 1, 2, 36, *h. e. prae-*
dam.
 Praemoneo 2, 5, 114, *moneo*
simpl.; praemonuisse fata 2,
 5, 78.
 Praescindere vestem 1, 10, 61.
 Praescribat si carmina ipse Phoe-
 bus 4, 1, 159.
 Praesentit aruspex 2, 5, 13, *prae-*
videt.
 Praesepia plena 2, 1, 7.
 Praetentat iter pedibus 2, 1, 77.
 Praetereunte curru 2, 5, 120;
 praetereuntis aquae rivi 1, 1,
 28.
 Praeteriisse stultos dies 1, 4, 34;
 praeteriit littora Sirenum pup-
 pi 4, 1, 69.
 Praetexat littera fastigia chartae
 3, 1, 11; praetexens coelum
 picea ferrugine nimbifer arcus
 1, 4, 43.
 Praetimuisset frustra immeritum
 velit 3, 4, 14.
 Precari dira 2, 6, 17; 2, 6, 53.
 Precatae animam meam 3, 2, 15.
 Prece blanda 3, 6, 46; molli

INDEX

- vincuntur dura pectora 3, 4, 76; cum multa 3, 3, 2; 3, 4, 64; precibus utitur felix ille meis 1, 5, 18; *v. not.*
- Premere quum senior aetas 1, 4, 33; premitur veluti cum par pondere libra 4, 1, 41.
- Premor arte mea 1, 6, 10, *idem mihi fit, quod aliis facere docui.*
- Presserat nondum navita merce externa ratem 1, 3, 40.
- Pressit languentis lumina quies 3, 4, 22, *oppressit.*
- Pressa musta veloci pede 1, 5, 24.
- Pressos pedibus dedit uva liquores 2, 1, 45; pressum aratrum 4, 1, 161, *impressum*; pressum quasillo scortum 4, 10, 3; *v. not.*
- Pretium 1, 9, 33, *merces stupri*; *cf.* 2, 4, 14; 2, 4, 39; 3, 1, 7; grande 1, 9, 52; 2, 4, 33.
- Priapus 1, 1, 18; 1, 4, 1.
- Primi temporis aetas floret mihi 1, 8, 47; primus qui protulit enses 1, 10, 1.
- Prior carcere missus equus 1, 4, 32; *v. Obs.*
- Prisco more 2, 3, 68; priscos honores generis 4, 1, 31; priscum tempus 1, 10, 44; 3, 5, 26; priscus avus 2, 1, 2; stipites 1, 10, 17.
- Probare gemmas signumve 1, 6, 25.
- Probata exta Tuscis viris 3, 4, 26, *explorata.*
- Procedere Tyria palla 4, 2, 11, *in publicum prodire.*
- Procubuisse ad teneros pedes 1, 9, 30.
- Procul hinc procul 2, 1, 82.
- Procumbere templis 1, 2, 83.
- Procurare somnia 1, 5, 13.
- Prodeat apta Tyrio sinu 1, 9, 71; nec prodest focus tura dedisse 1, 8, 70, *crimen est inexpiabile*.
- Prodigia merge sub aequoribus 2, 5, 80.
- Prodire e limine marmorei tecti 3, 3, 3.
- Producis hibernae frigora brumae nudus 1, 4, 5; *v. not.*
- Proferte Falernos 2, 1, 27.
- Profluit qua Choaspes 4, 1, 144, *fluit.*
- Profugae rates 2, 5, 40.
- Profunda nox 1, 3, 67.
- Progeniemque plaustro domum vehit e ludo rusticus 1, 10, 51.
- Prohibent nec claves 2, 4, 3; prohibente deo 1, 3, 30, *adverso.*
- Prole parata 1, 10, 39; proles ministres Natalis 2, 2, 21; proles Danaï 1, 3, 79, *Danaides*; magna deum 4, 1, 68, *heros*; rustica Bacchi 1, 4, 7, *Priapus*; proles succrescat tibi 1, 7, 55.
- Promittis quod iam multum mihi de me 4, 10, 2; promittit Delius coniugium hoc felix 3, 4, 79, *prædicat*; promittite Diis nigras pecudes 3, 5, 23, *rote.*
- Promissa mihi est ubi nox 2, 4, 49, *cum puella exigenda*; promissa exolvit Venus 4, 7, 5.
- Prona libra 4, 1, 42; prona manu funde Falerna 3, 6, 6, *verge*; prona viae 1, 6, 73.
- Properat decurrere 4, 1, 160; mihi mortem fato matura dies 4, 1, 205.
- Propinque viae non tempestivæ 4, 8, 6; *v. Obs.*
- Propior mors venit 2, 3, 38; propior non alter Homero 4, 1, 180; propior terris Phœbes 4, 1, 159.
- Proposito faveatis 3, 6, 9.

Proprios annos tecum contribu-
ae velim 1, 6, 68.

Proripiar pronas vias 1, 6, 72.

ut prospectet aequor turribus Ty-
ros 1, 7, 19.

Prospicit crebro 1, 5, 72; qua
Ceres de coelo sua arva 2, 5,
58; prospexit Phoebus ab ortu
summo 2, 3, 21; *v. Obs.*

Protulit qui primus enses 1, 10,
1, *invenit.*

Provida fati avis 2, 5, 12.

Provocat diem rota Luciferi 1,
9, 62.

Proximus annus 4, 6, 19; pro-
ximus Eois aquis Indus 4, 2,
20.

Prudens te non laesi 1, 6, 29.

Pubes barbara 1, 7, 27, *Aegy-*
ptii; operata deo 2, 5, 95; Ro-
mana 1, 7, 5; rustica 1, 1, 23.

Pudenda verba 2, 1, 74.

Pudor sanctus 1, 3, 83; virgi-
neus 1, 4, 14; nec pudor est
mibi vera loqui 3, 2, 7; pu-
dore texisse amorem 4, 7, 1.

Puella esse mavult alterius viri
3, 4, 58, *amica*; puella adfi-
xa pensis 1, 3, 87; *v. not.*; *puella* bella 3, 4, 52; cara 1,
2, 93; 3, 2, 1; 3, 6, 12; culta
1, 9, 74; docta 4, 6, 2; dura
2, 6, 28; fallax 1, 6, 15; 3,
6, 51; formosa 1, 1, 55; 4,
13, 4; placitura gregis magi-
stro 2, 5, 35; saeva 1, 8, 62;
2, 4, 6; salva tibi est 4, 4, 16;
tenera 1, 10, 64; vana 3, 6,
60; puellae tenerae 1, 3, 63;
2, 1, 61; puellae valeant va-
leatque Venus 2, 6, 9; puel-
lae in amore fore 1, 9, 39;
puellam rura villaeque tenent
2, 3, 1; languere lena nuntiat
2, 6, 49; verberare 1, 10, 59;
violare 1, 6, 51; puellas divi-

tibus gaudere 2, 3, 49; fixisse
Cupido gestit puellis servitium
novum 4, 5, 3.

Puer 1, 3, 11, *sortilegus*; e tri-
viis 1, 3, 12; callidus 1, 4,
76; carus 3, 6, 5; captus mu-
neribus 1, 9, 12; castus 4, 3,
20; celer 1, 5, 4; saevus 1,
6, 3, *Amor*; tener 1, 4, 58;
victus 1, 8, 59.

Puerorum tenera turba 1, 4, 9.

Puerum corrumpere donis 1, 9,
53.

Pugnabit 1, 4, 54, *detrectabit*,
reluctabitur.

Pugnae faciem componere 4, 1,
100.

Pugnantes linguae 1, 8, 37.

Pulcher veni 2, 5, 7, *Apollo.*

Pulla hostia 1, 2, 64.

Pulsa aqua 2, 5, 34, *remis*; pulsa
classica 1, 1, 4, *inflata*; pulsa
crura 1, 7, 42, *compede.*

Pulsare non ego te velim 1, 6,
73; pulvis decorem detrahet
1, 9, 13.

Pumex tondeat comas chartae 3,
1, 10.

Puniceus color 2, 3, 58; *v. not.*

Pura vestis 1, 10, 27; *v. not.*;
2, 1, 13; pura fictilia 1, 1,
38; purae manus 2, 1, 14; viae
fulminis 1, 9, 36; purum coe-
lum 4, 1, 10; nardum 2, 2,
7, *tenuis*; *v. not.*; sulfur 1, 5,
11; purus savus 1, 10, 24; to-
rus 1, 3, 26, *in quo nulla Ve-*
nus commissa.

Pure lavari 1, 3, 25.

Purgamus agros, purgamus agre-
stes 2, 1, 17, *lustramus.*

Purpurea coma Nisi 1, 4, 63;
palla 4, 6, 13; purpurei colo-
res 1, 4, 29, *pulchri flores*; pur-
pureum ver 3, 5, 4; purpu-
reus color 3, 4, 30; 2, 3, 58.

Ind. in TIBVLL.

Pustula rupta 2, 3, 10.
 Putat tracta de niveo vellere 1,
 6, 80, *carminat*.
 Pyliae famae terna secula 4, 1,
 112, *Nestoris*.
 Pylos 4, 1, 48, *urbs Messeniae*.
 Pyrene Tarbella 1, 7, 10; *v. not.*
 Pytho Delphica 2, 3, 27, *Delphi*
urbs.

Q

Quadratum agmen 4, 1, 101;
v. Obs.
 Quadrigae nigrae 3, 4, 17, *No-*
ctis.
 Quadrupes aspera 4, 1, 128.
 Quaerat herbas sepulcris 1, 5,
 54; quaecebam tardas anxius
 usque moras 1, 3, 16; quae-
 rere fidem in vobis velle desi-
 nite 3, 4, 4; *v. Obs.*; vestigia
 cervae 4, 3, 13, *investigare*;
 quaereret ille comam Phoebi
 2, 3, 26, *desideraret, non a-*
gnosceret; nec quaeris quid qua-
er index sub imagine dicat
 4, 1, 30, *nec curas etc.; v. not.*;
 neu quaerite nomen 1, 2, 35.
 Quaeso 1, 1, 58
 Qualibet tutus eat 1, 2, 28.
 Qualis eris 1, 3, 91, *quod* 3, 1,
 18, *sicut erit*; qualis quantus-
 que 3, 6, 23.
 Quam - ante 1, 3, 9; quam cito
 1, 4, 28, 29, 30; quam saepe
 1, 6, 21, *quoties*.
 Quasillo pressum scortum 4, 10,
 3; *v. not.*
 Quater beatus 1, 10, 63.
 Querar mea fata cum muto cinere
 2, 6, 34; nec quererer, quod
 sol exureret artus 2, 3, 9; quid
 queror misero carmen nocuisse
 1, 8, 23.
 Quercus ipsae dabant mella 1, 3,
 45.

Querelas blandas adhibere 3, 4,
 75; moestas coniecit 1, 8, 53;
 querelis victa 1, 2, 9; querelis
 supplicibus 1, 4, 71.
 Querentes sua fata animae 1, 5,
 51.
 Querna glans 2, 1, 38.
 Quid tibi mecum est? 1, 6, 3.
 Quies 3, 4, 2, *somnus*; sera 3, 4,
 22.
 iam quiescas 4, 8, 5, *desine*; quie-
 scas placide 2, 4, 49; quiescat
 parva sub tenera humo 2, 6,
 30.
 Quis 1, 2, 55; 1, 6, 13; 4, 1, 120,
quibus.
 Quotacunque pars e votis move-
 rit deos 2, 6, 54.

R

Rabidae undae canibus Scyllae
 4, 1, 72; rabidum mare 1, 2,
 42.
 Radit Gyndes Arectaeos campos
 4, 1, 142, *alluit*.
 Rami excelsi 4, 1, 171.
 Rapax domina 2, 4, 25; mors 1,
 3, 65; saga 1, 5, 59.
 Rapiam suspensa sacris insignia
 locis 2, 4, 23; rapias oscula
 cara 1, 4, 53;
 Rapida flamma 1, 4, 49; rapidae
 aquae 4, 4, 8; undae maris 4,
 1, 193; rapidum fulmen 1, 2,
 46; 4, 1, 126; rapidus Gyndes
 4, 1, 141.
 Rapta vestis 1, 2, 28; rapta oscu-
 la 1, 4, 55; 1, 8, 58; rapti La-
 res 2, 5, 20.
 Rara ars 3, 4, 37; copia videndi
 2, 3, 77; via per nexus 2, 3,
 16.
 Ratem premere externa merce 1,
 3, 40; ventis credere 1, 7, 10.
 Rates dubiae 2, 3, 40; instabiles

VERBORVM

- 1, 9, 10; profugae 2, 5, 40; ratis Lethea 3, 3, 10; 3, 5, 24; levis 1, 4, 46.
- Rebus** trepidis 2, 3, 21, *magno periculo*.
- Receperit** aetas longa me hominem 4, 1, 210.
- Rectus** ordo 4, 1, 102.
- Recubare** Tyrio toro 1, 2, 75.
- Recurrat** Luna equis versis 2, 4, 18; recurre in sinus nostros 3, 2, 24, *Ovidius: relabere in sinus nostros*; recurrit mox deinde solus 1, 5, 73.
- Recusat** si quis vini certamen 3, 6, 11; non recuso saeva verbera 1, 6, 37.
- Reddamus** tempora mensae 3, 6, 31; reddat ager semina magno foenore 2, 6, 22; reddere menstrua tura Lari 1, 3, 34; reddere quae te poterit mihi 3, 3, 25, *pro reddet*; reddere voce similes chordis sonos 3, 4, 70; reddet debita focis 4, 4, 23; redditur agricolis gratia coelestibus 2, 1, 36.
- Redierunt** cum qua munera ruris 2, 5, 37.
- Redimita** frons corymbis 1, 7, 45; redimitus tempora lauru 3, 4, 23; terga consanguinea caterva 3, 4, 87, *Cerberus*.
- Reditum** si Fata negant 3, 3, 35; reditus dulcis 3, 3, 27; reditus 1, 3, 13, *plur.*
- Refer** haec illi dicta nostro nomine 3, 4, 78, *renuntiu*; referam pueris tempora prisca senex 3, 5, 26; referent quem Musae 1, 4, 65, *celebrabunt*; nec refero Solisque vias 2, 4, 17; *v. not.*; referre domum agnam sinu 1, 1, 31; solito membra toro 1, 1, 44; domum lumina sicca de funere 1, 1, 66; fabellas 1, 3, 85; faciem novam pelle demta 1, 8, 46; facta impia ingrati viri 3, 6, 42; facta prisca temporis senem 1, 10, 44; omina certa 1, 3, 12, *nuntiare*; pedem 1, 2, 88; pedem inoffensum 1, 7, 62; pretium grande plena manu 1, 9, 52.
- quid** refert clamve palamve roget 4, 5, 20.
- Refugit** ac crebro prospicit 1, 5, 72.
- Rege** Saturno 1, 3, 35, *aurea aetate*.
- Regat** illa cunctos 1, 5, 29; regeret qui certis finibus arva lapis 1, 3, 44; regit sortes Phoebus 2, 5, 13, *oraculis praest*; tempora sua lege Fortuna 3, 2, 22; *v. not.*
- Regendis** terris fatale nomen Roma 2, 5, 57.
- Regia** lympha Choaspes 4, 1, 140; *v. not.*; regia bella 4, 15, 4, *inter reges*.
- Regio** nulla offeret sese adversis armis 4, 1, 148; regio qua Velabri patet 2, 5, 33; *v. not.*
- Regna** nec me iuvent 3, 3, 29; regna Lydia 4, 1, 198; regna qua vago Tomyris finivit Araxe 4, 1, 143; superba 1, 9, 80; 4, 5, 4, *formosorum puerorum*; regna tertia dura 3, 5, 22; regnum infernum Platonis 4, 1, 67; regnum tenet 2, 3, 59, *de potente amatore*.
- Regum** opes 1, 8, 34, *divitum*; *cf.* 3, 3, 24.
- Relegat** illa tibi ornandi causas 4, 6, 5, *se te propter ornare dicit*.
- Relicta** arma ad ripas 2, 5, 54; relictas mari ignoto sola 3, 6, 40, *Ariadne*; relictas ossa 1,

INDEX

- 5, 54; relicta Venus iniusta
lege 1, 5, 58; *v. not.*
- Relictis spolier 4, 1, 190.
- Religatum magico nodo brachia
1, 8, 5.
- Relinque devotos lacus 2, 3, 64;
focos infidos 4, 5, 2; relinquo
hic animum sensusque meos
4, 8, 7; reliqui te solum he-
sterna nocte 4, 12, 5.
- non remeat dies 1, 4, 28.
- Reinittit opus somno fessa 1, 3,
88; se humus vere 3, 5, 4;
vincla numquam Amor 3, 4, 4.
- Remo pellere ratem 1, 4, 46.
- non remorabitur te Gallia 4, 1,
137.
- Remove faces 2, 4, 6.
- Remque domumque pro quo de-
voveat 1, 9, 72.
- Remus 2, 5, 24.
- Renovarent ingera multa mei tau-
ri 3, 3, 5; renovaverit centum
annos Titan 4, 1, 113; reno-
ventur ne luctus dominae 2,
6, 41.
- Rennente deo 1, 5, 20.
- Repere verba aut iustos pedes
2, 5, 112; reperta multa via
leti 1, 3, 50.
- Repetens compendia ignotis ter-
ris 1, 3, 39, *de nauta merca-
tore.*
- Repetere suspiria 3, 6, 61; *simpl.*
ducere.
- Repulit Ciconum manus adversis
armis 4, 1, 54.
- Repulsa aera 1, 3, 24; 1, 8, 22,
pro pulsa.
- Requiem affert Bacchus 1, 7, 41;
requies tu mihi curarum 4,
13, 11.
- Requiescat arator, Ince sacra re-
quiescat humus 2, 1, 5; re-
quiescere lecto 1, 1, 43; re-
quiescere tecum longas noctes
vellem 3, 6, 53; requiescit
amor infelix 1, 2, 4, *non uid
animum.*
- non requiro divitias patrum 1,
1, 41.
- Reserare clam fores 1, 8, 60;
fores fixo dente 1, 2, 18; postes
1, 2, 31.
- Respiceret ardentem deos 2, 5,
22; nostras vias 1, 3, 14, *me
abeuntem reflexo capite subinde
oculis prosequeretur.*
- Respueris ne munera parva 4,
1, 8.
- Restituisse duos corpore in uno
servato 4, 4, 23.
- Retia torta 4, 3, 12; retia ferre
1, 4, 50; 4, 3, 12; retia tende
casta laetia 4, 3, 20.
- Retinent me vinctum vincla puel-
lae 1, 1, 53; retinere lacertis
teneris te dum liceat 1, 2, 73.
- Revocare diem 1, 8, 78; revo-
catur heu sero amor 1, 8, 41.
- Rex Saturnus 2, 5, 9.
- Rhodanus celer 1, 7, 11.
- Rideat te uxor adsiduus dolis 1,
9, 54, *fullat*; ridebunt vana
magisteria mea 1, 4, 82; rides
qui laetus mala nostra 1, 2,
87; ridet amantum periuria Ia-
piter 3, 6, 49.
- Rigat 4, 1, 146, *de flumine al-
luente.*
- Rigentes partes terrae 4, 1, 165,
gelu.
- Riget unda durata in glaciemque
nivemque 4, 1, 156.
- Rigidi campi 4, 1, 207; *v. Obs.*
- ad ripas relicta arma cupidi Dei
2, 5, 54.
- Risise lacrimas dolentis 1, 8, 73.
- Risus non bene componitur mea-
daci ore 3, 6, 35.
- Ritus ut a prisco traditus extat
avo 2, 1, 2.

- Riv** praetereuntis aquae 1, 1, 28.
Rixae - fletus hinc sonant 2, 4, 37; rixae mala verba ministrat Amor 1, 10, 57; rixas inse-
 ruisse 1, 1, 74.
Robora dum tellus 1, 4, 65, *nempe habebit*.
quodcunque rogabis adnuat et, C., tibi 2, 2, 9; roganti mox ipse offeret oscula 1, 4, 55; rogat grata mente 1, 9, 84; roget clamve palamve 4, 5, 20; sibi illa aliud clam tacita mente 4, 6, 16; rogo per furta - oculos - Genium 4, 5, 8.
Rogus ardens 2, 4, 46; tepidus 1, 2, 46.
Roma 2, 5, 21, 37; 4, 9, 2.
Romana catena 4, 1, 117; pubes 1, 7, 5; Romani 2, 5, 15; Romani Martis Kalendae 3, 1, 1; Romanus Mars 4, 1, 149.
Romulus 2, 5, 23.
Ros Syrius 3, 4, 28, *unguentum*.
Rosae odoratae 1, 3, 62.
Rosei equi 1, 3, 94, *aurorae*.
Rostra bellica 2, 3, 40, *navium*.
Rota celeri versantur membra 1, 3, 67; rota Cumana 2, 3, 48, *in re figlina*; rota Luciferi 1, 9, 62; rotae orbe celeri 1, 5, 70; rotam supposuisse plau-
 stro 2, 1, 42; rotas laverat amne Nox 3, 4, 18.
Rubent mala 3, 4, 34; ruhente ore 3, 4, 32, *pudore*; rubenti minio 2, 1, 55; rubet qua maris Eoi unda 2, 2, 16.
Ruber custos 1, 1, 17, *Priapus minio pictus*.
Rubi hamati 4, 3, 10.
Rubor non est madere 2, 1, 30, *pudet*.
Rubro de littore 4, 2, 19; a rubro mari concha 2, 4, 30.
Rugas inducat dum tarda senectus 2, 2, 20.
Rugosa senecta 3, 5, 25.
Rumor acerbe 4, 14, 4.
Rumpere mugitu carmina ausae boves 2, 3, 20.
Rupes Aetnaea 4, 1, 56.
Rupta pustula 2, 3, 10.
Rura cano rurisque deos 2, 1, 37; rura colam 1, 5, 21; ferunt messes 2, 1, 47; rura villaeque tenent puellam 2, 3, 1.
Rure apis ingerit alveo flores 2, 1, 40; rure molesto 4, 8, 1; nostro 1, 1, 15; rus foecundum 2, 5, 57; vernum 2, 1, 59.
Rustica porcus 1, 10, 26; proles Bacchi 1, 4, 7; pubes 1, 1, 23; rustica verba 2, 1, 52; 2, 3, 3.
Rusticus 1, 1, 8; rusticus fortis 2, 2, 14; male sobrius 1, 10, 51; musto oblitus 2, 5, 85; nitidus 2, 1, 21.
Rutula castra 2, 5, 47.

S

- Sacer** et felix annus erit omine hoc 2, 5, 82, *faustus*; sacer tutusque eat 1, 2, 87, *inviolatus*; sacer agnus 2, 1, 15; vates 2, 5, 113.
Sacerdos magna 1, 6, 46, *Bellonae*; sacerdos novus 2, 5, 1; sacerdos placitura Marti Ilia 2, 5, 51.
Sacra dies Saturni 1, 3, 18; sacra fana 2, 4, 23; fistula silvestri deo 2, 5, 30; templa 3, 4, 77; occulta 1, 7, 48; Troia 2, 5, 40, *Penates*; sacra luce 2, 1, 5, *festa die*; sacrae chartae 2, 5, 17; flammae 2, 5, 81, 90; fores 1, 3, 30; laurus 2, 5, 60; lymphae 3, 5, 3; *v. not.*; sortes 1, 3, 11; 2, 5, 69; sacri capilli 2, 3, 23, *Phoebi*; luci 3, 3, 15.

INDEX

- Sacra Bonae Deae** 1, 6, 22; laudandae Deae 3, 5, 8; *v. Obs.*;
Phoebe 2, 5, 6; sacra pie colere 1, 3, 25.
Sacrata limina 1, 2, 86.
Sacrilegae manus 2, 4, 26; sacrilegi ignes 3, 5, 11; *v. Obs.*
Sacrum solenne 4, 2, 23, *festa dies.*
Saecula haec male nunc artes miseris tractant 1, 4, 57; saecula terna Pylliae famae 4, 1, 51, 112, *Nestoris.*
Saeva custodia 1, 2, 5; falx 1, 1, 18; leaena 3, 4, 90; puella 1, 8, 62; 2, 4, 6; somnia 1, 5, 13; verbera 1, 6, 37; 3, 4, 66; saevae ferae 1, 10, 6; 4, 3, 22; mensae 4, 1, 144, *ferae, humanarum carniū;* saevi lupi 1, 5, 54.
Saeuum os 4, 1, 71; saevus manibus 1, 10, 65, *in verbera;* saevus amor 3, 4, 65, 66; faber 1, 3, 48; metus 1, 5, 75; puer 1, 6, 3.
Saeviet deus 1, 2, 90, *iras exercet;* saevit relictā Venus 1, 5, 58; Tisiphone 1, 3, 70; *v. not.*
Saga rapax 1, 5, 59; verax 1, 2, 42.
Sagitta celeris 4, 1, 89; sagitta Dictynnae 1, 4, 25; sagittae fractae 2, 6, 15; sagittae pereant 2, 5, 105; sagittas pone 2, 1, 81.
Sal saliens 3, 4, 10.
Salva puella tibi est 4, 4, 16; salva si fuisses 1, 5, 19.
Salubres herbae 2, 3, 13.
Salve cura deum 3, 4, 43, *sis felix, faustus.*
Salus larga 3, 1, 21.
Samiae testae 2, 3, 47.
Sana nec veluit fuisse 4, 6, 18, *amore soluta.*
Sanare curas herbis 2, 3, 13.
Sancta 4, 6, 7, *Iuno;* mihi est illa 2, 6, 31; *v. not.*; columba 1, 7, 18; coma 1, 10, 22; mola 1, 5, 14; Venus 4, 13, 23; sancta numina Iunonis 4, 13, 15; sanctae comae 2, 2, 6, *Genii;* sancte 2, 1, 81, *Cupido* 4, 5, 12; *Geni veni* 4, 4, 9, *Phoebe;* sancti dii 1, 3, 52; foci 1, 2, 84; 1, 8, 70; 4, 2, 24; honores turis 4, 6, 1; sanctus eris 2, 5, 43, *divus;* dies 4, 5, 1; postis 1, 2, 88; pudor 1, 3, 83.
Sanguine natam 1, 2, 41, *Venerem.*
Sanguineae dapes 1, 5, 49.
Sanguinolenta 2, 6, 40.
Sanguis effusus 1, 6, 48; sanguis est illa tuus 1, 6, 66, *filia;* sanguis vulnere nostro 1, 6, 54.
Santonicus Oceanus 1, 7, 10.
si sapis 4, 2, 2, *sensum habes.*
Sapores iucundos 1, 7, 55, *succos.*
Satiatus aratro adsiduo agricola 2, 1, 51; *v. Obs.*
Satis anxia vivas 2, 6, 53; *v. not.*; satis est nobis voluisse 4, 1, 7; satis est parva seges 1, 1, 43; satis non ego sum ad tantae praeconia laudis 4, 1, 177.
Satos sulcos 2, 3, 70.
Satur agricola 2, 1, 53; colonus 2, 1, 23; satur libo *Genius* 2, 2, 8.
Saturnus rex 1, 3, 35; 2, 5, 9; Saturni dies sacra 1, 3, 19; Saturnia 3, 3, 33.
Sancia pectus stat 1, 6, 49, *sacerdos Bellonae;* saucius quum iaceo annum 2, 5, 109.
Saxa peredit dies 1, 4, 18.
Scelerata sedes 1, 3, 67; infelix *v. not.*
Sciat egressum se prohibente deo 1, 3, 22; *v. not.*; sciet illa deo agricolae pro vitibus uvam ferre etc. 1, 5, 27; scire nefanda

- mea narrat 1, 5, 92; scit bene augur, quid avis cantet 2, 5, 12.
- Scissi capilli 1, 10, 53.
- Scortum pressum quasillo 4, 10, 3.
- Scriptus notis lapis 1, 3, 54.
- Scutumque sudemque is gerat 1, 10, 65.
- Scylla virgineam canibus succincta figuram 3, 4, 89; Scyllae impetus saevo ore *etc.* 4, 1, 71.
- Scyphus faginus 1, 10, 8.
- Scythiae tellus barbara 3, 4, 91.
- Seca terga verberibus 1, 9, 22; secet vilia membra 1, 4, 70.
- Secretae silvae 4, 13, 9.
- Sectari aratrum 2, 3, 7; sectatur oves, agnos 1, 10, 41.
- Secubisse puro toro 1, 3, 26.
- Secula ferrea 2, 3, 35.
- Secundus amor 1, 2, 77, *felix*.
- Secura mensa 3, 6, 21, *convivia a securis celebranda*; securae levis sit terra 2, 4, 50; securis 1, 3, 46, *non sperantibus tale quid*; securos ire dies non sinit 3, 4, 54; securum merum 2, 1, 46; securum somnos sequi iuvat 1, 1, 48; securus dux gregis 1, 10, 10; securus ne cadam 4, 10, 1; securus acervo composito 1, 1, 77.
- Sedare inconstantiam vulgi 4, 1, 46.
- Sede nostra 3, 4, 24, *domo*.
- Sedes avi veteris 1, 10, 18; scelerata 1, 3, 87; sedes avitae 2, 4, 53, *possessiones*; sedes deorum 1, 2, 81, *templa*.
- Sedeat ante fores sacras 1, 3, 30; *v. not.*; sedebo supplex 2, 6, 33; sedeo ianitor ante fores 1, 1, 56, *ut ianitor*; sedet frustra credula turba 4, 4, 20, *expectat*; sedet inter utrumque iratum lentus Amor 1, 10, 58; sedet moderator habenis validis 4, 1, 115; sedet libra prona plus hac parte 4, 1, 42, *inclinatur*.
- Sedula curet 1, 5, 33; anus 1, 3, 84; apes 2, 1, 51; turba 1, 4, 80; *v. not.*: *Horat. I. ep.* 7, 8, *officiosa sedulitas*; sedulus addat flammae aquam 2, 4, 42; perstat in limine 1, 5, 72.
- Seges annua tondetur maturos partus 4, 1, 172; non culta fert casiam 1, 3, 61; non infra est 1, 10, 35; odorata 4, 2, 18, *aromatum*; parva 1, 1, 43; neu seges eludat messem fallacibus herbis 2, 1, 19; pro segete spicas ferre deo agricolae 1, 5, 28; nec segetes praebent frugem 4, 1, 162.
- Segnis inersque vocer 1, 1, 58; segnis non stat dies 1, 4, 28.
- Seiunctim 4, 1, 103.
- Selectae arbores 1, 5, 32; selecti colores 2, 3, 57.
- Semeles proles Bacchus 3, 4, 45.
- Semina committere terrae 1, 7, 31; persolvat terra nulla fide 2, 3, 62; sulcis credit aratis spes 2, 6, 22.
- Senecta cana infecit caput 1, 8, 42; curva venit tardo pede 3, 5, 16; infirma 1, 4, 31; nostra caderet in tuo sinu 3, 3, 8; pigra 1, 10, 40; senecta rugosa pallebunt mea ora 3, 5, 25; senecta victa 1, 6, 77, *puella*.
- Senectus tarda 2, 2, 19.
- circa senem stet veneranda proles 1, 7, 56.
- Senem colla subdere Veneris vinculis 1, 2, 90; facta prisca temporis referre liceat 1, 10, 44; senem hanc 1, 6, 82; senem me deducat iuvenum turba 1, 4, 80, *in forum*; *vid. not.*; se-

INDEX

- nem verba balba dicere cum puero 2, 5, 94; senes veteres 1, 8, 50; senex ille 4, 1, 50; *Nestor*; senex referam pueris tempora prisca 3, 5, 26; senis amplexus puella fugit 1, 9, 74.
- Senior aliquis 2, 4, 47.
- Senis pedibus 2, 5, 16, *hexametris*.
- Sensit clavim ianua 2, 4, 31, *ianuae clavis addi coepit*; sentiat, quid valeat laesi ira dei 2, 6, 26; sentiet ipse de me uno nihil 1, 2, 60; Venerem e rapido mari esse 1, 2, 42; Venerem esanguine natam 1, 2, 39; sentire tales dolores ne possim 2, 4, 7; sentis deus omnia 4, 5, 19; sentis nec tu, stultissime, cum *etc.* 1, 9, 65.
- Sensus meos relinquo hic 4, 8, 8.
- Seposita vestis 2, 5, 8.
- ante sepulcra fleat 1, 3, 8, *rogum*; sepulcris elicit Manes 1, 2, 47; sepulcris quaerat herbas 1, 5, 53; sepulcro illius dona feram 2, 6, 31.
- Sequar hanc pura cum veste 1, 10, 27; sequar illam unus ad aras 1, 6, 23; sequatur curtus Idaeae Opis 1, 4, 68; sequitur dum Messalam terra marique 1, 3, 56; sequuntur currum matris sidera 2, 1, 88; *v. not.*
- Sequens hora 3, 4, 46.
- Sequi castra 2, 6, 1; praedas et arma 1, 2, 66; somnos 1, 1, 48.
- Sera Poena venit 1, 9, 4; quies 3, 4, 22.
- Sera apposita 1, 8, 76; sera dura fulta ianua 1, 2, 6.
- Seram ipse vites 1, 1, 7.
- Serena dies 3, 6, 32; nox 1, 2, 63.
- Serenda arva 2, 3, 8.
- Seria verba 3, 6, 52, *tristia*.
- Series iuvenum 1, 3, 63, *in cho-reis*.
- Senior aetas 1, 4, 33, *senecta*.
- Sermone multo celebrare iuvenes 1, 6, 17.
- Sero 2, 3, 16, *lactis*.
- Sero revocatur amor 1, 8, 42.
- Serpens novus exiit annos 1, 4, 35; serpentum ore stridet Cerberus 1, 3, 71.
- Serperet cum Scylla inter freta 4, 1, 72; serpis per vada 1, 7, 14, *de Cydno*.
- Serta annua 2, 4, 48; florea 1, 1, 12; 1, 2, 14; madefacta meis lacrimis 2, 6, 32; mollia 1, 7, 52; 2, 2, 6; myrtea 1, 3, 66; spicea 1, 10, 22; sarta de focis deripere 1, 2, 8; sertis implicuisse comas 3, 6, 64; sertis vincta umbracula 2, 5, 97; *vid. not.*
- Servabit mihi uvae 1, 5, 23; servandam mihi credas 1, 6, 37; servare bona 1, 6, 34; servat poetas tutela divum 2, 5, 113; servate Lares patrii *me* 1, 10, 15; servato *me* quoque 1, 6, 16; *v. not.*; servet mihi incolumem hunc custos Amor 4, 3, 4; te mihi mutuus amor 1, 6, 76.
- Servitium 2, 4, 1, *pro servitute*; dominae 4, 13, 21; novum 4, 5, 4; triste 2, 4, 3; servitium docuisse tauros 2, 1, 42.
- Serus venerit 1, 7, 61, *sero*.
- Severi 3, 6, 21, *morosi, tristes, a ludo iocoque alieni*.
- Si qua est 3, 6, 25; *v. Obs.*
- Sibylla 2, 5, 15.
- Sic tibi contingat 1, 4, 1, *cf.* 2, 5, 63, 121; 2, 6, 30; 3, 6, 11.
- Sicca lumina 1, 1, 66; ossa 3, 2, 22; pocula 3, 6, 18, *vacua*;

tempora canis 1, 4, 6; sicco
sinu 2, 5, 70.

Sidera certa 1, 9, 10; sulva la-
scivo choro 2, 1, 88; sidera
coelo lucere 1, 9, 35; de coelo
ducere 1, 2, 43; testantur puro
coelo 4, 1, 10.

Sidonius murex 3, 3, 18.

Sidus calidum 2, 1, 47, *Sol.*

Signa bona 2, 1, 23; 2, 5, 83;
lucida 1, 4, 20, *sidera*; mala
belli 2, 5, 71; tristia 1, 3,
19; signa, ite procul 1, 1,
75; subtua voca erronem 2, 6, 8.

Signis adversis concurrere 4, 1,
99; veracibus compertum mihi
est 4, 1, 119.

Signata loca 4, 1, 97; signatae
tabellae 4, 7, 7.

Signavit notis exta deus 2, 5, 14.

Significat fibra placidos deos 2,
1, 26.

Signum gemmasque eius proba-
rem 1, 6, 25; *v. not.*

non sileantur violata pascua So-
lis 4, 1, 76.

Silente nocte 1, 5, 16.

Silentia muta 4, 1, 129.

Silex iungitur hic 1, 7, 6, *via
sternenda*; silex nec stat tibi
in corde 2, 1, 64.

Silvae densae 4, 1, 128; secretae
4, 13, 9; silvae pereant 4, 3,
6; placeant mihi 4, 3, 15.

Silvestri deo 2, 5, 30.

Similes chordis sonos reddere
voce 3, 4, 70; similis vicinia
coeli 4, 1, 167, *par alteri.*

Simul 4, 1, 98, *simulac.*

Simulacra denum lacrimas fudisse
2, 5, 77.

Simulat condoloisse caput 1, 6,
36; simulat transire domum
1, 5, 73.

Sinet per suas sagittas Dictynna
adfirmes impune 1, 4, 25; si-

nit qui corpora vulneret 1, 2,
25; sinunt dum fata 1, 1, 69.

Singula verba sonent nomen ab-
sentis 2, 1, 32; *v. not.*

Sinister miles teneat dextrum 4,
1, 104.

Sinus candidus 1, 10, 68, *can-
didae vestis*; effusus 1, 3, 38,
nempe velorum 1, 6, 40, *togae*;
laxus 1, 6, 18; mollis 1, 8,
30; sinus moesti 1, 3, 6; mol-
les 1, 2, 98; teneri 1, 8, 36;
sinus in nostros celer ipse re-
curre 4, 3, 24; sinu dominae
ludere 1, 5, 26; occulto 2, 6,
46, *quo quid occultatur*; sinu
referre domum agnam 1, 1,
31; sicco 2, 5, 70; in tacito
gaudeat 4, 13, 8; tenero con-
tinuisse dominam 1, 1, 46;
tuo caderet nostra senectus 3,
3, 8; Tyrio prodeat apta 1,
9, 70; *v. not.*; in sinum no-
strum deposuit Cytherea illum
4, 7, 4.

Sirenum littora 4, 1, 69.

Sirius findit agros arentes 1, 7,
21; sim sic ego 1, 10, 43; sit
cupiendi nulli viro 1, 8, 40;
sit fortis in armis 1, 10, 29;
labor illius 4, 1, 81; modo fas
1, 6, 64; procul a Venere 1,
10, 66; sit, precor, illa levis
1, 5, 56; 1, 9, 40; sit satis 1,
10, 61, 62, 63; sit tibi corona
1, 1, 15; levis terra 2, 4, 50;
perpetuo casta soror 2, 5, 122;
vites mystica 3, 6, 1; *v. not.*;
nec sit tibi acuisse 4, 3, 3, *ne
acuas*, *ut sit tibi pro igne*;
nec sit tibi spes celandi 1, 9,
23; non sit timuisse 1, 6, 24,
non timeam.

Sistere fulminis iter carmine 1,
2, 46.

Sitis acris 1, 3, 78; arens 1, 4, 42.

Ind. in TIBVLL.

INDEX

- Situs est hic Lygdamus 3, 2, 29.
 Situs occupat arma 1, 10, 50.
 Sobria lymphæ 2, 1, 46; sobria pocula supposita aqua 1, 6, 28; sobrius 2, 5, 103; male sobrius rusticus 1, 10, 51.
 Sociarem ut tecum longæ gaudia vitæ 3, 3, 7.
 Sol splendidior caput extulit undis 4, 1, 123, *serenior dies fuit*; sol exureret graciles artus 2, 3, 9; sol vagus 4, 1, 76; sole calente 1, 5, 15; interiecto 4, 1, 150; urentur capilli 1, 9, 15; solem defectum lumine etc. 2, 5, 75; soles 1, 4, 2, *radii solis*; solis anhelantes equi 2, 5, 60; Solis genus 4, 1, 62, *Circe*; solis ignis 2, 3, 56; viæ 2, 4, 17.
 Sola loca 4, 13, 12; per sola plana 1, 5, 3; sola puella 2, 1, 76.
 Solator 1, 3, 15.
 Solatur spes compede victum 2, 6, 25.
 Solita ab arte 1, 9, 66; in solito toro 1, 1, 44.
 Solenne sacrum 4, 2, 23; solennes acervi stipulae 2, 5, 89.
 Sollers manus 1, 7, 29.
 Sollertia quæ tua formosos cepit 1, 4, 3.
 Sollicitæ domus 3, 4, 20.
 nec sollicitant facta nefanda cor meum 3, 5, 12, *sollicitum reddunt*; sollicitas pro qua votis numina 3, 4, 53; sollicitavit ferro humum 1, 7, 30, *movit vomere*.
 Solliciti sunt pro nobis 4, 10, 5; *v. not.*
 Sollicitis nec bene ebria verba sonant 3, 6, 36; sollicitus repetam tota suspiria nocte 3, 6, 61.
 in solo monte 1, 2, 72.
 Solo nostro pars altera huic adversa 4, 1, 166.
 Solvere amores cantibus aut herbis 1, 2, 60; crines 4, 2, 10; ora 3, 5, 14; solvisse catenam queat nullos dies 4, 5, 16; solvite vincla cado Chio 2, 1, 28; *v. not.*; vincla iugis 2, 1, 6.
 Solum capium 1, 2, 68; cultum 1, 1, 2; exiguum 1, 1, 21; marmoreum 3, 3, 16; pingue 2, 3, 6; solum cantu findit saga 1, 2, 45.
 Soluti crines 1, 1, 67; 2, 3, 25; solutis tunicis 1, 5, 15; quique soluto quique canent victo pede 4, 1, 36.
 Somnia crudelia 3, 4, 34; mala 2, 6, 37; nigra 2, 1, 90; sæva 1, 5, 14; temeraria ludunt 3, 4, 7.
 Somno domitos 1, 9, 27; somno fessa 1, 3, 88; somnos sequi 1, 1, 48; somnum mero perperi 1, 6, 27; somnum petebat dux gregis 1, 10, 9.
 Somnus amictu fusco velavit te 3, 4, 55; fuscis circumdatus alis 2, 1, 89; ignavus defluerat corpore 3, 4, 81; mendax 3, 4, 12; mollis 1, 2, 74; utilis menti ægræ deus 3, 4, 19.
 Sonant aves oarmon dulce tenui gutture 1, 3, 60; crura ferro 2, 6, 26; crura pulsa dura compede 1, 7, 42; fletus rixæque 2, 4, 37; flumina nigra circum 1, 3, 68, *cum strepitu et fremitu eunt*; verba ebria non bene sollicitis 3, 6, 36; sonante 3, 4, 40, *canente*; sonat tela 2, 1, 66; neu sones ianua 1, 2, 10; sonent nomen absentis singula verba 2, 1, 32;

- sonent si non aera repulsa 1, 8, 22.
- Sonitus placidae aquae 1, 2, 78.
- Sonum dare 1, 7, 58; ad sonum digiti me vocet 1, 2, 32; sonus dulcis 3, 4, 42; mitis 1, 8, 2; sono divino 1, 6, 44; nullo pedem ponere 1, 2, 20; Phrygio tibia 2, 1, 86; sono submisso 3, 1, 22, *voce*; sonos similes chordis reddere 3, 4, 70.
- Sonora ciithara 3, 4, 69.
- Sontica causa 1, 8, 51, *gravior morbus*.
- Sonuisse pedem illius 1, 8, 66. nec sopierat me somnus 3, 4, 19.
- Sopitae 2, 6, 38, *dormienti*.
- Sopor occupat lumina victa fessi 1, 2, 2; soporem ducere 1, 2, 77; sopores 4, 4, 9, *sopori-fera medicamenta*.
- Sordida lingua 3, 6, 46.
- Soror Tibulli 1, 3, 7, *pro amica* 3, 1, 26; casta 2, 5, 122; lasciva 1, 9, 59; moesta 2, 6, 38; sorores doctae 3, 4, 45, *Musae*; tristes 3, 3, 35, *Parcae*.
- Sors ventura 3, 4, 5; sortes 1, 8, 3; 2, 5, 13; 2, 5, 119, *oracula*; sortes sacrae 2, 5, 69, *valicinia*; sortes sacras pueri sustulit 1, 3, 11.
- Sortiri tertia regna dei 3, 5, 22, *Pluto et Proserpina, quorum alteri sorte contigerunt regna inferna*.
- Spargant ossa collecta Lyaeo 3, 2, 19; spargere lacte Palen 1, 1, 36; spargit inulta sanguine deum 1, 6, 48; *v. Obs.*
- Spectacula pia det turbae 2, 5, 119.
- Spectat ex alto Olympo Venus 1, 6, 84; spectatum e coelo ipse veni 4, 2, 2; spectem te 1, 1, 58; spectent iuvenes laeti incendia tua 2, 4, 41.
- Spernentur qui amantes 1, 4, 77; spernere dona e fictilibus puris 1, 1, 38; miserum amantem 1, 8, 61.
- Spes credula vitam sovet 2, 6, 19; quod spes abnuvit ultro 4, 1, 25; spes celandi nec tibi sit 1, 9, 23; nec Spes destituat 1, 1, 9.
- Spicam teneto, Pax 1, 10, 67; spicas pro segete ferre deo 1, 5, 28.
- Spicea corona 1, 1, 16; spicea sarta 1, 10, 22.
- Spicis distendet horrea Ceres 2, 5, 84; spicis tempora cinge, Ceres 2, 1, 4.
- Spirabat Syrio rore coma 3, 4, 28.
- Spiritus lenis agatur 1, 8, 58.
- Splendens succus 1, 8, 11, *fucus*; splendidior Sol caput extulit undis 4, 1, 123; spondet mihi spes Nemesim 2, 6, 27.
- Stagna circum 1, 3, 77, *nempe Tantalum*.
- Stamina fatalia, non ulli dissolvenda Deo, nentes Parcae 1, 7, 2; longa deducat plena colo 1, 3, 86; torta 1, 6, 78; stamina ducunt 3, 3, 36.
- Stabant humiles in Iovis arce caesae 2, 5, 26; stabat in exigua ligneus aede deus 1, 10, 20; stabit et ante coronatus calix 2, 5, 98; stare debent ad praeseptum coronato capite boves 2, 1, 8; stare vel cautes obnoxia ventis 2, 4, 9; staret ut ante tuos conspicienda focos 2, 6, 4; non stat dies 1, 4, 28; stat latus praefixa veru 1, 6, 49; *v. not.*; stat pudor illi ante genas 1, 4, 14; stat silex tibi in corde 1, 1, 64, *est*.

INDEX

- Statuent finem fata nulla te canendi 4, 1, 203, *ponent*.
 Stellae dum coelum 1, 4, 66; *v. not.*
 sub stemmate facta tua non titulus capiet 4, 1, 33.
 Stemus exemplum amoris 1, 6, 86, *simus*.
 Steriles boves 2, 3, 8.
 Sternat adversos duces 1, 10, 30, *spolia opima consequatur*; sternitur hic glarea dura 1, 7, 59.
 Stet circa senem proles 1, 7, 56; stet lapis super ossa 1, 3, 54; stet procul quisquis et occurret *etc.* 1, 6, 42; stet soror ante torum 2, 6, 38.
 Stillat hippomanes ab inguine equae 2, 4, 58; stillent unguenta nitido capillo 1, 7, 51.
 Stimulante fame 1, 5, 53.
 Stimulo increpuisse boves 1, 1, 30.
 Stipes desertus in agris 1, 1, 11; priscus 1, 10, 17.
 Stipulae levis acervi 2, 5, 89.
 a stirpe tollere capillos 1, 8, 45.
 Stola longa impediatur pedes 1, 6, 68.
 Stragula picta 1, 2, 77.
 Strepitu nullo clam reserare fores 1, 8, 60; strepitus pedum 1, 2, 35; 1, 6, 62.
 Stridet Cerberus serpentum ore 1, 3, 72, *h. e. serpentes, quos pro villis habet, strident*.
 Stridor magicus 1, 2, 47, *murmur aniculae evocantis manes certa formula*.
 Strix violenta e tectis canat 1, 5, 52.
 Structi acervi 4, 1, 134; *v. not.*; structis muris 4, 1, 174.
 Studiosa mater 4, 6, 15; studiosae nimium mei Messala 4, 8, 5.
 Studium formae 1, 8, 43; vendendi 4, 3, 23.
 Stulti dies 1, 4, 34; *v. not.*; stultus praedas et arma sequi 1, 2, 66.
 Stygia aqua 1, 10, 36.
 sub alta valle 2, 3, 19, *in*.
 Subcrescat proles 1, 7, 55.
 Subdere colla Veneris vinculis senem 1, 2, 90.
 Subdita inferno Plutonis regno proles deum 4, 1, 67.
 Subducatur nobis nulla semina lectum tuum 4, 13, 1.
 Suberat Pan illicis umbrae 2, 5, 27; subesse solent auro multa mala 1, 9, 18, *h. e. comitari*.
 Subiecit colla libera Romanae catenae 4, 1, 117.
 Subiecta calori Phoebi pars media 4, 1, 158, *obnoxia*.
 Subigunt boves arva serenda 4, 3, 8.
 Subiiciet manus 1, 5, 64; *v. Obs.*
 Subiit iuga taurus 1, 3, 41; subiit labores 1, 4, 47.
 Sublatum iter ex animo puellae 4, 9, 1, *metum de puella*.
 Sublimis si consurgeret fluctu imo 4, 1, 74, *Charybdis*; sublimis 1, 6, 83, *quia ex alto spectat*.
 Submisso sono 3, 1, 22, *tenai, parvo*.
 Submittere colla iugo 4, 1, 170.
 Subrepet amori meo furtim 4, 3, 21, *intercipiet eius gaudia*; iners aetas 1, 1, 71.
 Subsecuisse ungues artificis docta manu 1, 8, 12.
 Subsequitur Decor 4, 2, 8.
 Subsistere densis turmis 4, 1, 195, *obsistere*; ut valeant vires 4, 1, 2, *sufficere*.
 Subtemine Tyrio fulgens vestis 4, 1, 121, *filis purpureis*.
 Subtexam carmina inceptis charitis 4, 1, 211.

- Subtusa genas 1, 10, 55.
 Succensa flammis laurea 2, 5, 81.
 Succu cani 4, 2, 16, *muricis*;
 mortiferi 3, 5, 9.
 Succincta canibus virgineam figu-
 ram Scylla 3, 4, 89, *virginis*
partibus admistae infra canes.
 Succos dare 1, 6, 13; succos
 uvae condere 1, 10, 47.
 Succubuisse sibi quos videt in-
 vitos 3, 8, 8; succumbere pue-
 ro furtim 1, 8, 35, *praeber*
puero.
 Succurre dea nunc mihi 1, 3, 27.
 Succus splendens 1, 8, 11, *fucus*.
 Sudem is gerat 1, 10, 65; sudem
 tardam 4, 1, 89.
 Suffusus minio agricola 2, 1, 55.
 Sulcabitur agros 2, 3, 79.
 Sulci arati 2, 6, 21; flavi, ditan-
 tes ordine horrea 4, 1, 184;
agri, segetes; sati 2, 3, 70.
 Sulfur purum 1, 5, 11.
 Sulpicia 4, 2, 1; Sulpicii Servii
 filia 4, 10, 4.
 Sumite manibus puris fontis a-
 quam 2, 1, 14.
 Summa fastigia chartae 3, 1, 11;
 summo ab ortu 3, 4, 21; *v.*
not., summo in ore 4, 1, 202.
 Summisit sibi tela Cupido 2, 5, 107.
 Super ingerit numquam Titan or-
 tus 4, 1, 157; teget ossa sa-
 villa 3, 2, 10.
 Superabit quae sola pars corpo-
 ris mei, ossa 3, 2, 17; supe-
 rant tibi laudes gentis 4, 1, 28.
 Superba diva 2, 5, 46, *Victoria*,
quae, tanquam fastidio, sui pa-
rum copiam fecerat; superba
 regna 1, 9, 80; 4, 5, 4; superbe
 Phoebe intonsa coma 4, 4, 2;
 testudinea lyra 4, 2, 22; *au-*
guste, ærnu.
 Superent ne aurea munera Pie-
 ridas 1, 4, 62.
 Superest nulla tibi cura 3, 6, 29;
 superest nunc desiderium 4,
 1, 188; supersint ut non ma-
 iora dictis 4, 1, 6.
 Supplex genibus perrepere tel-
 lurem 1, 2, 87; supplex sededo
 2, 6, 33.
 Supplicat arida herba Iovi Plu-
 vio 1, 7, 26.
 Supplice voce 1, 2, 13; suppli-
 cibus querelis 1, 4, 72; sup-
 plicibus favet Venus 4, 13, 24.
 Supponere lacertos humero 1, 8,
 33; supposuisse rotam plau-
 stro 2, 1, 42; supposita aqua
 1, 6, 28, *clam admota in lo-*
cum vini.
 Suprema hora 1, 1, 59.
 Surdis auribus me esse velim 4,
 14, 2.
 Surgere nocte obscura 1, 2, 24;
 qua nititur aer a terris 4, 1,
 21; surgit libra plus parte ab
 illa 4, 1, 42.
 Suspensa insignia 2, 4, 23; su-
 spensa timore 2, 1, 77; su-
 spenso vomere 2, 1, 6.
 Suspirare amores 1, 6, 35; 4,
 5, 11.
 Suspiria repetam sollicitus tota
 nocte 3, 6, 61.
 Sustinet quas terrarum orbis opes
 3, 3, 30; sustinuisse parentem
 - Lares 2, 5, 20, *humeris por-*
tasse.
 Syrium nardum 3, 6, 63; Syrius
 ros 3, 4, 28.
 Syrtis horrenda 3, 4, 91.
 Syrus Palaestinus 1, 7, 18.

T

Tabella picta multa in templis
 Isidis 1, 3, 28; tabellas por-
 tans occulto sinu 2, 6, 46;
 tabellis signatis 4, 7, 7.

INDEX

- nec taceat monumenta viae 1, 7, 57; *v. not.*; tacet et ipse canis 2, 4, 34.
- Tacita mente clam sibi rogat 4, 6, 16; nocte 1, 6, 6; tacitis pedibus 1, 9, 4; tacitis undis 1, 7, 13; in tacito sinu gaudeat 4, 13, 8; tacitum tempus noctis 1, 8, 18.
- Tacitus cardo 1, 6, 12; minister 1, 9, 25; pes 1, 10, 34; somnus 2, 1, 89.
- Taciturna coniungit nostras clam manus 1, 6, 60; taciturna vocet me ad digiti sonum 1, 2, 34.
- Taedia ne te capiant 1, 4, 15; nata vitae meae 3, 2, 8.
- Taedis me lustravit 1, 2, 63.
- Taenarus 3, 3, 14, *Laconicae oppidum marmore nobile.*
- Talis illudere palla videbatur ima 3, 4, 35.
- Tam multa 1, 6, 7; *v. Obs.*; tam valuisse manus 1, 10, 56, *tantum.*
- Tanais 4, 1, 146.
- Tangere chartas sacras 2, 5, 17; loca signata funda 4, 1, 97, *attingere.*
- Tantalus 1, 3, 77.
- Tanti non ego sum, ploret ut illa semel 2, 6, 46; non sunt tua musta 2, 3, 66.
- Tarbella Pyrene 1, 7, 10; *v. not.*
- Tarda ars 1, 8, 16; senectus 2, 2, 19; sudes 4, 1, 89; tardae morae 1, 3, 16; tardi boves 1, 1, 30; tardior agna 2, 1, 20; tardum pecus 4, 1, 208, *boves*; si tardus eris 1, 4, 27; tardus equus 4, 1, 29; pes 1, 8, 48; 3, 5, 16.
- Tardat quos nec inertia 1, 2, 23.
- Taurus frigidus 1, 7, 16, *mons Ciliciae.*
- Taurus colla submittere iugo didicit 4, 1, 170; taurus cornu inaurato cadit hostia 4, 1, 15; validus subiit iuga 1, 3, 41; tardi pecoris gloria 4, 1, 208; tauri carpente herbas de montibus 2, 5, 55; mei multa renovarent iugera 3, 3, 5; tauros Admeti pavit Apollo 2, 3, 11; tauros adiungere aratro 1, 9, 7; servitium docuisse 2, 1, 41.
- Tecta lino 1, 3, 30.
- Tecta Molorchea 4, 1, 13; *v. not.*; umbrosa 1, 4, 1; e tectis strix canat 1, 5, 52.
- Tectius optat 4, 3, 17, *clam.*
- Tectum marmoreum 3, 3, 3.
- Tectus dolus 3, 6, 12.
- Tegant villosa veste corpora 2, 3, 76; tegenda facta loqui 1, 9, 28; teget candida ossa super nigra favilla 3, 2, 10.
- Tela sonat 2, 1, 66; *v. not.*; tela aerata 1, 10, 25; haesura in latere nostro 1, 10, 74; sumsit sibi Cupido 2, 7, 107; telae conductae 1, 6, 79; *v. not.*; cum telis ad latus ire 2, 6, 4.
- Tellurem perrepere genibus 1, 2, 85.
- Tellus barbara Scythiae 3, 4, 91; confinditur ferro 4, 1, 173; considit circumfuso in aëre 4, 1, 151; consurgit presso aratro 4, 1, 161; desederit in aëre immenso 4, 1, 19; dum robora 1, 4, 65; *v. not.*; sera, obsessa Tyrio colono 4, 1, 139; illic absconditur umbra 4, 1, 154; patefacta est in longas vias 1, 3, 36; Phaeacia 4, 1, 77; qua maris extremis excluditur undis 4, 1, 53; tua nullos postulat imbres 1, 7, 25; Tuscula 1, 7, 57.
- Temeranda sacra nulli virorum

VERBORVM

- 3, 5, 7, *hoc est cognoscenda, quia profanantur virorum oculis.*
- Temeraria** ludunt somnia 3, 4, 7, *adverb.*; temeraria vota venti et nubes ferant 3, 4, 27.
- Temperat** quos utrinque tenens similis vicinia coeli 4, 1, 168; temperet annosum Marcia lympham merum 3, 6, 58.
- non tempestivae viae** 4, 8, 6; *v. Obs.*
- Templi fores** 1, 1, 16; templis procumbere 1, 2, 83; sacris 3, 4, 77.
- Tempora cinge spicis**, Ceres 2, 1, 4; destillent nardo 2, 2, 7; devinctus lauro triumphali 2, 5, 5; felle madent 2, 4, 12; funde mero 1, 7, 50; madefactus Syrio nardo 3, 5, 62; perfusum Baccho 1, 2, 3; redimitus lauro 3, 4, 23; vincta hedera 3, 6, 2; tempora defunctus praemensae lucis 3, 3, 9; lege sua Fortuna regit 3, 3, 22; *v. not.*; reddamus securae mensae 3, 6, 31, *consumamus*; sicca Canis 1, 4, 6; per tempora vertitur annus 4, 1, 169.
- Tempore illo** 1, 3, 4; maturo 1, 1, 7; temporis primi aetas floret mihi 1, 8, 47; tempus erit, quum deducet 1, 4, 79; tempus priscum 1, 10, 44; 3, 5, 26; tacitum noctis 1, 8, 18.
- Tende brachia cum multa prece** 3, 4, 64, retia casta manu 4, 3, 20; tendente veste sua umbracula sertis vincta 2, 5, 97; tenduntur mihi casses 1, 6, 5.
- Teneam te moriens deficiente manu** 1, 1, 60; teneamur uterque valida catena 4, 5, 15; teneat ut dexter laevum, laevumque sinister miles 4, 1, 104, *adversum sibi habeat*; ingera magna soli culti 1, 1, 2.
- Tenebris** 1, 2, 25; 1, 6, 59; 2, 1, 76, *in tenebris*; tenebris adoperta caput Mors 1, 1, 70; in tenebris occupat arma situs 1, 10, 50.
- Tenens utrinque similis vicinia coeli** 4, 1, 167, *contigua attingens.*
- Tener** 1, 10, 16, *quum puer essem.*
- Tener Amor** 1, 3, 57; 2, 6, 1; tener Arabs 2, 2, 4; Bacchus 2, 3, 63; puer 1, 4, 58; sinus 1, 1, 46; tenera coniux 1, 6, 33; humus 1, 7, 30; 2, 6, 30; manus 4, 3, 8; 4, 6, 2; puella 1, 10, 64; 4, 4, 1; turba puerorum 1, 4, 9; vitis 1, 7, 33; tenerae genae 1, 1, 68; 1, 4, 14; 1, 10, 55; 3, 4, 32; manus 2, 3, 10; puellae 1, 3, 63; 2, 1, 61; vites 1, 1, 7; teneri lacerti 1, 2, 73; 1, 5, 43; pedes 1, 7, 46; 1, 9, 30; sinus 1, 8, 36; tenero 1, 8, 51, *pro puero tenero*; tenerum cor 1, 1, 64; latus 1, 5, 62.
- Tenere malas herbas** 1, 2, 53, *novisse*; puellam 1, 5, 39; 1, 6, 35; 2, 6, 52, *in Venere*; tenent rura villaeque puellam meam 2, 3, 1; teneor catenis 2, 4, 3; tenet infernas catervas 1, 2, 47; ipse regnum 2, 3, 59, *dives amator*; me aegrotum Phaeacia 1, 3, 3; non alius aptius te artes belli 4, 1, 82; ultima arva Padaeus 4, 1, 145; teneto spicam, Pax 1, 10, 67; tenuerunt fidem melius dii 1, 10, 19, *servavere*; Venti flamina 4, 1, 124, *cohibuerunt*; tenuisse bidentem 1, 1, 29; me 1, 3, 18, *retinuisse, retardasse.*

INDEX

- Tentabis** ludere dextra levi 1, 4, 51; *v. not.*; tentare Iunonem Ixionis ausi 1, 3, 73, *pudorem aggredi*; labores validos 3, 4, 65; quodcunque libebit 1, 4, 39; tentat castus e curru Lunam deducere 1, 8, 21; iuvenis nova limina 1, 2, 17, *aditus ad puellam quaerit*; tentavi curas depellere vino 1, 5, 37; non ego tentavi audax laudandae sacra docere Deae 3, 5, 7.
- Tenuē** guttur 1, 3, 60; *tenuēs* comae 1, 9, 68; hami 2, 6, 24; vestes 2, 3, 53; *tenuis* charta 3, 1, 11; *vestis* 1, 10, 61; *umbra* 3, 2, 9.
- Tepentes** lacrimae 2, 5, 77.
- Tepidus** rogus 1, 2, 48; *tepidi* Noti 3, 4, 96.
- Ter** cane, *ter etc.* 1, 2, 56, *cf.* 1, 3, 11; 1, 5, 11; 1, 5, 14; 4, 6, 14.
- Terque** quaterque felicem mihi diem 4, 3, 26.
- Tercentenae** urbes 1, 4, 69.
- Terga** non alias conversus domator 4, 1, 116; *v. Obs.*; terga redimitus consanguinea caterva 3, 4, 87, *Cerberus*; verbere secare 1, 9, 22; tergo gerit velus ovis 2, 1, 62.
- Tergebam** humentes credulus usque genas 1, 9, 38.
- Tergeminum** caput 3, 4, 88, *Cerberi*.
- Terit** area messes 1, 5, 22, *teruntur in area*; terit aspera barba amplexus 1, 8, 32.
- Terna** saecula 4, 1, 50; *Pythiae* famae 4, 1, 112, *Nestoris*.
- Terra** annua 2, 1, 48; benigna 1, 3, 62; 3, 3, 6; Campania 1, 9, 33; deperdit purpureos colores 1, 4, 29; dives 2, 2, 4; erumpat fontibus dulces liquores 4, 1, 86; hospita 2, 5, 42; inexperta 1, 7, 31; levis sit super ossa securae 2, 4, 50; lubrica ficta rota Cumana 2, 3, 48; terra marique bellare 1, 1, 53; sequi 1, 3, 56; terra persolvat nulla semina fide 2, 1, 62; Thessala 2, 4, 56; terrae durum opus 1, 9, 8; iugera 1, 3, 75; terrae praebent pabula 4, 1, 162, *prata*; ignotae 1, 3, 3; 1, 3, 39; latæ 4, 1, 38; terrarum orbis 3, 3, 30; per terras venti periuria Veneris serunt 1, 4, 22.
- Terrear** nequidquam aestu vano 3, 5, 27; terreat aves Priapus 1, 1, 18; labor adsiduus vicino hoste 1, 1, 3; non terrent timidum me periuria 1, 3, 51; terret, ut aequaeant *etc.* 4, 1, 2; *v. Obs.*; terete neu strepitu pedum 1, 2, 35.
- Terris** propior Phoebus 4, 1, 159; regendis fatale nomen, Roma 2, 5, 57; a terris qua surgere nititur aër 4, 1, 21.
- Testa** paterna 1, 10, 48, *testae* Samiae 2, 3, 47.
- Testantur** ut puro sidera coelo 4, 1, 10.
- Testis** 1, 7, 10, 11; mihi est 4, 1, 107, 108, 110.
- Testudine** et auro fulgens lyra 3, 4, 37.
- Testudinea** lyra 4, 2, 22.
- Tetigisse** corpus nocet 1, 8, 25; manum per causam 1, 6, 27.
- Tetra** venena 3, 5, 10.
- Texisse** pudore amorem 4, 7, 1, *prae pudore*.
- Textis** operata Minervae 2, 1, 65.
- Texuit** quas vestes femina Coa 2, 3, 54.
- Theseae** linguae periuria 3, 6, 39.

- Thessala terra** 2, 4, 56.
Thetis Nereis caerulea 1, 5, 45.
Tiberis flumina 2, 5, 69.
Tibia curva Phrygio sono 2, 1, 86; *dulcis cantu* 1, 7, 47.
Tibullus 1, 3, 55; 1, 9, 83; 4, 13, 13; 4, 15, 1.
Tigillis compositis 2, 1, 39.
Tigres Armenias 3, 6, 15.
nec time iurare 1, 4, 21; *time*, exhibit quam saepe 1, 6, 21; *neu timeat celeris tardior agna lupos* 2, 1, 20; *timere iubent falsa mentes* 3, 4, 8; *timet qui numina irati Bacchi, bibat* 3, 6, 22; *non timet verbera torta amens* 1, 6, 46; *v. not.*; *timeto mea fata* 1, 5, 69.
Timida vota 3, 3, 33; *timidum me non terrent periuria* 1, 3, 51.
Timor nec vetat obscura surgere nocte 1, 2, 24; *iste proderat* 4, 13, 18; *procul sit a nobis* 3, 6, 25; *timore multo coniungere manus* 1, 6, 59; *timore suspensa* 2, 1, 77; *timores noctis* 3, 4, 13, *mala somnia*.
Timuisse insidias 1, 2, 28; *timuisse tunc mihi non oculis sit meis* 1, 6, 24, *hoc est non timeam ego*.
Tincta Sidonio murice lana 3, 3, 18; *viridi cortice nucis coma* 1, 8, 44; *tinguit amor nimius luto corpora* 1, 8, 52; *v. not.*; *ovem Tyrio murice* 2, 4, 28.
Tisiphone 1, 3, 69.
Titan 4, 1, 51; 1, 3, 157, *sol*.
Titius 1, 4, 73, 74.
Titulus sub nomine 4, 1, 33; *sub titulum ite, lares* 2, 4, 54.
Tityos 1, 3, 75.
Toga 4, 10, 3, *pro scorto togato*; *laxa* 1, 6, 40; 2, 3, 78.
Tollere albos capillos a stirpe 1, *Ind. in TIBVLL*.
 8, 45; *humorem velis* 3, 2, 21, *exsiccare*.
Tomiris 4, 1, 143.
Tondeat pumex comas chartae 3, 1, 10; *tondetur seges annua maturos partus* 4, 1, 172. *ex ipso toro fugit puella* 1, 8, 62; *puro* 1, 3, 26; *solito* 1, 1, 44.
Torque serum et ure 1, 5, 5; *neu torque iuvenem* 4, 4, 11; *Marathum* 1, 8, 49; *torques quid miserum* 4, 14, 4; *torques tu miserum* 2, 6, 17; *torquet me lento amore Marathus* 1, 4, 81.
Torreat arva canis 1, 4, 42; *Vulcanus ista carmina* 1, 9, 49; *torret quos India* 2, 3, 55, *h. e. qui torrentur sole in India*.
Torta retia 4, 3, 12; *stamina* 1, 6, 78; *verbera* 1, 6, 46.
Torus ignotus 3, 6, 60; 4, 10, 6, *vir, adulter*; *mollis* 1, 2, 56; *Tyrius* 1, 2, 75, *Tyria veste stratus*; *torum extruet sibi cespitibus* 2, 5, 100; *ante torum sopitae stet soror* 2, 6, 38.
nec torvus Liber in illis 3, 6, 19.
Trabes auratae 3, 3, 16.
Tracta de niveo vellere 1, 6, 80; *v. not*.
Tractanda nunc est Venus 1, 1, 73; *tractant male artes haec saecula* 1, 4, 57.
Traditus ab avo ritus 2, 1, 2.
Traducat me vitae inertis paupertas mea 1, 1, 5; *traducit cantus fruges vicinis ab agris* 1, 8, 19.
Trahant testae Samiae tibi laeta convivia 2, 3, 47; *ne trahat digito liquorem* 1, 6, 20; *trahor nunc ad bella* 1, 10, 13.
Transgressa custodes iacentes 2, 1, 75.
Transiit aetas 1, 4, 27.

INDEX

- Transiliet flammās sacras pastor
2, 5, 90, *lustrandi causa*.
Transire domum simulat 1, 5, 73.
Tremere quem Atax 1, 7, 4.
Tremula manus 1, 6, 78; vox 1,
2, 91.
Trepidantes alae 2, 2, 17.
Trepidis rebus 2, 3, 21; *v. not.*
Tribuentur tibi honores Pierii 4,
1, 192; tribuetur tibi laus ma-
gna 4, 4, 22.
Triste quidquid timemus 4, 4, 7,
adversum; triste coelum 1, 2,
49; causa mortis 3, 2, 27; fel
2, 4, 12, *amarum*; iter 4, 9,
1; servitium 2, 4, 3, *durum*;
tristes agri 2, 3, 65; curae 1,
7, 43; lacrimae 1, 1, 62; morbi
4, 11, 3; pluviae 1, 1, 50; so-
rores 3, 3, 35; *v. not.*; tristi
fronte Cupido 2, 3, 33; mente
3, 6, 34; tristitia 1, 10, 11,
50; facta 1, 8, 28, *superba*,
dura; pocula cum multo felle
1, 5, 49, *amara*; signa 1, 3,
19; verba 3, 4, 42; 3, 6, 38;
tristior si quando fuerit illa
tibi 4, 4, 18, *durior*; tristis
morbus 1, 5, 9; natalis agen-
dus erit 4, 8, 2.
Tristitiae dissoluenda dedit pec-
tora Bacchus 1, 7, 49, *a tri-
stitia*.
Trita via humano pede 4, 13, 10.
Trivia 1, 5, 16, *Hecate*.
e triviis turba canum 1, 5, 56;
puer 1, 3, 12; in trivio vetus
lapis 1, 1, 12.
Triumphalis laurus 2, 5, 5.
io Triumphe 2, 5, 118; trium-
phi clari 4, 1, 175; novi 1, 7, 5.
Troia 2, 4, 61; Troia sacra 2,
5, 40.
Troianos 2, 5, 46.
Truces serae 1, 9, 76.
Tuba et mihi facta est 2, 6, 10;
v. not.; tubae - arma caelo au-
dita 2, 5, 73; tubae ite pro-
cul 1, 1, 75; tubam nec au-
dissem 1, 10, 12.
Tuli lumina multa nocte 1, 9, 42.
Tulit gaudia nocte Venus 2, 1,
12; gratissima dona Phoebō
Cres 4, 1, 9, *sacra fecit*; quies
insomnia 3, 4, 2; quos fru-
ctus avo condita messis 1, 1,
42; nec te conceptam saeva
leaea 3, 4, 90, *nempe ulero*.
Tumeant freta ventis 4, 1, 194;
tument lumina fessa fletu 1, 8,
68; tumet puer 1, 8, 36, *li-
bidine*.
ad tumulum illius fugiam 2, 6,
33.
Tumulus mea quum contexerit
ossa 4, 1, 204; tumulo con-
structo dare sarta annua 2, 4,
48.
Tumulus urbi portatur columna
2, 5, 43.
Tundere poste caput 1, 2, 86,
in poste; tunderet unda maris
cautem 2, 4, 9.
Tunicis solutis 1, 5, 15.
Tura blanda 3, 3, 2; dare focis
1, 8, 70; menstrua 1, 3, 34;
pia 2, 2, 3; turis honores 1, 7,
53; 4, 6, 1.
Turba tu mihi in solis 4, 13, 12,
turba arta 1, 2, 97; aspera ca-
num 1, 5, 56; candida 2, 1, 16;
credula frustra sedet 4, 4, 20;
v. Obs.; impia 1, 3, 70; io-
cosa 2, 1, 85; irrita 2, 3, 22,
adverb.; novella 2, 2, 22; pal-
lida 1, 10, 38, *mortuorum*;
Pharia 1, 3, 39, *cultorum Isi-
dis*; pia deorum 4, 4, 25; se-
dula 1, 4, 80; tenera puerorum
1, 4, 9; turba vernarum 2, 1,
23; turbae det pia spectacula
2, 5, 119.

Turbata longos capillos 1, 3, 91.
Turbet Veneris cupidae gaudia
 4, 3, 18.
Turben citus 1, 5, 3.
Turmae densae 4, 1, 195.
Turnus barbarus 2, 5, 48.
Turpe factum 3, 4, 15; turpes
 cnrae 3, 6, 31; *v. not.*; turpis
 fabula 1, 4, 83; navita 1, 10,
 36.
Turribus prospectat aequor Ty-
 ros 1, 7, 19; *v. not.*
Tusca lympa 3, 5, 29; Tusci viri
 3, 4, 6.
Tuscula tellus 1, 7, 57.
Tuta fossa 4, 1, 83.
Tutela divum servat poëtas 2, 5,
 113.
Tutusque sacerque eat 1, 2, 27;
 tutus sic ego ero 4, 13, 6.
Tyria palla 4, 2, 11, *purpurea*;
 Tyriae vestes 1, 7, 47; Ty-
 rium subtemen 4, 1, 121; Ty-
 rius colonus 4, 1, 138; murex
 2, 4, 28; sinus 1, 9, 70; torus
 1, 2, 77.
Tyros 1, 7, 20; 2, 3, 58; 4, 2, 16.

V

Vaccae tunc pascebant herbosa
 Palatia 2, 5, 25.
per vada ibat linter 2, 5, 34, *per*
amnem; serpis, Cydne 1, 7, 14;
v. Obs.
Vaga aequora 2, 6, 3; numera 3,
 1, 3; vagus aër 4, 1, 21; Ara-
 xes 4, 1, 143; navita 1, 3, 39;
v. not.; pastor 2, 5, 129; pon-
 tus 2, 3, 39, *qui passim diffu-*
sus est; Sol 4, 1, 76.
Vagor tota urbe 3, 2, 25; vagan-
 tes passim aves 1, 3, 59; vagari
 liceat tecum 4, 3, 11, *per sil-*
vas errare.
Valeant fruges 2, 3, 67; valeat

Venus, valeant puellae 2, 6,
 9; valere vetuit pater 1, 4, 23,
vim habere; valent si nihil ista
 2, 4, 20; valet haec et maiora
 Amor 3, 6, 17.
Valgius 4, 1, 180; *v. not.*
Valida catena 4, 5, 15; compes
 2, 6, 25; valida iuga 2, 3, 44;
 validi labores 3, 4, 65, *graves,*
quibus sustinendis validum esse
oportet; validis habenis 4, 1,
 115; validus bidens 2, 3, 6; *v.*
not.; bos 2, 2, 14; taurus 1, 3,
 41.
Valles altae 1, 4, 49; vallis alta
 2, 3, 19; umbrosa 2, 3, 72.
Vallo ducto claudere locum 4, 1,
 85; non vallus erat 1, 10, 9.
 tam valuisse sibi manus 1, 10,
 58, *ad verbera infligenda*.
Vana puella 3, 6, 60, *levis*; ma-
 gisteria 1, 4, 84; vani timores
 noctis 3, 4, 13, *somnia*; vano
 aestu 3, 5, 27, *non mortifera*
febri; vanum te fallit 3, 4, 56;
 hominum genus 3, 4, 9; visum
 3, 4, 3; *v. Obs.*; vanus iocus
 3, 4, 68.
Variae oves 1, 10, 10; *v. Obs.*;
 vices operum 1, 9, 64, *v. not.*;
 varii flores 1, 7, 45.
Vastantur frigore 4, 1, 153, *va-*
stae sunt.
Vasti ponti aequora 3, 4, 85; va-
 sti amnes 3, 3, 37; vastum ae-
 quor maris 1, 7, 19; mare 2,
 4, 10; vastus Araxes 4, 1, 143.
Vates 2, 5, 17, 65, *Sibylla*; vates
 non fallax 3, 4, 49; sacer 2,
 5, 114.
Vaticinata est mihi divino sono
 magna sacerdos 1, 6, 44.
Vbera lactis 1, 3, 46.
Vehar volucris penna per aëra 4,
 1, 209.
Vehet dum roborata tellus, coelum

INDEX

- stellas, amnis aquas 1, 4, 66;
 vehis ratibus Troia sacra 2, 5,
 40; vehit plastro rusticus 1,
 10, 51.
Vecta est frenato pisce Thetis 1,
 5, 46; ad iuvenem puella 2, 5,
 36; vectus curru per inania Iu-
 piter 4, 1, 130.
Vexit Aeolios placidum per Ne-
 rea ventos 4, 1, 58; *v. not.*
Velabrum 2, 5, 33; *v. not.*
Velatus filo 1, 5, 15.
Velavit te Somnus fusco amictu
 3, 4, 55; *v. not.*
Velle abundat 1, 2, 92; 4, 3, 8.
Vellus molle 2, 1, 63; niveum 1,
 6, 80, *pro lana*; vellera caris
 succis bis madefacta 4, 2, 16,
lanae dibaphae.
Vellere poma modo nata mala
 manu 3, 5, 20, *decerpere.*
Velox edere corpus super equum
 4, 1, 114; velox cerva 4, 3,
 13; pes 1, 5, 24.
Venandi cura 4, 3, 5; studium
 4, 3, 23.
Vendere amorem 1, 4, 67; avitas
 sedes 2, 4, 53; blanditias 1,
 9, 77; fidem auro-gemmis 1,
 9, 32; formam 1, 9, 51; Vene-
 rem 1, 4, 59.
Venena tetra 3, 5, 10; veneni
 quidquid habet Circe - Medea
 2, 4, 55.
Veneranda comis comitis 4, 2,
 10, *angusta*; proles 1, 7, 56,
conspicua; unda Numici 2, 5,
 43, *sancta.*
Veneror 1, 1, 11, *divino cultu*
afficio.
Venerata virum tantum 1, 5, 33;
 veneratus amores veteres 2,
 4, 47.
Venere Kalendae festae Martis
 Romani 3, 1, 1; venere ubi
 fata senectae 1, 4, 31.
Venerit quum e magna urbe agri-
 cola serus 1, 7, 61; mihi cum
 suprema hora 1, 1, 59; quam-
 vis inculto ore 1, 8, 15; si iste
 furor 1, 6, 73.
Veniant praedae 2, 3, 50; veniat
 carae matris comitata dolore
 3, 2, 13; ante rogam meum 3,
 2, 11; sive hac sive illac im-
 petus hastae 4, 1, 96; veniet
 cum proximus annus 4, 6, 19;
 mors tenebris adoperta caput
 1, 1, 70; tibi mors 2, 4, 43;
 venit candida nivea veste 4, 2,
 12, *it, prodit, simpl.*; curva
 senecta tardo pede 3, 5, 16;
 diva superba ad Troianos 2,
 5, 46; domum e templis turba
 2, 3, 22; iratus nimium ni-
 miumque severis 3, 6, 21;
 mors propior 2, 3, 38; mors
 rapax amanti 1, 3, 65; mors
 tacito pede 1, 10, 34; post
 multos una serena dies 3, 6,
 32; sanguinolenta ad inferos
 lacus 2, 6, 40; sera Poena
 tacitis pedibus 1, 9, 4; Somnus
 tacitus fuscis alis 2, 1, 89;
 tandem amor 4, 7, 1; vigilanda
 nox 1, 2, 76, *pro est*; venite
 pura cum veste 2, 1, 13; ve-
 niunt certamina Martis 4, 1,
 98.
Ventura aqua 1, 4, 44; sors 3,
 4, 5; ventura omina noctis 3,
 4, 9; *v. Obs.*; venturam dum
 mihi fingo 1, 8, 65.
Ventus et ignis eripiant partas
 opes 2, 4, 40; venti ferant
 periuria Veneris 1, 4, 21; *cf.*
 3, 6, 27, 50; venti adversi 4,
 1, 194; Aeolii 4, 1, 58; di-
 scordes tenuerunt flamina 4,
 1, 124; immites 1, 1, 45; in-
 sani 2, 4, 9; ventis credere
 ratem 1, 7, 20; diripitur cinis

- 1, 6, 54; horrida facta coma
1, 9, 14; parentia freta 1, 9, 9.
Venus 1, 2, 16; 1, 2, 42; 1, 3,
58, etc.; aspera difficilisque
1, 9, 20; magna 1, 2, 81;
sancta 4, 3, 23; Venus dese-
ruit me 1, 5, 40, *nervo re-*
misso; nata e sanguine 1, 2,
40; nulla sit sine me 4, 3, 19,
nulla gaudia; levis nunc tra-
ctanda 1, 1, 73; mitis 1, 10,
66; 2, 3, 72; mutua 1, 6, 14;
relicta 1, 5, 58; *v. not.*; su-
blimis 1, 6, 83; violanda est
mihi ante alios 2, 4, 24, *fa-*
num eius spoliandum.
Venerem iungere feris 1, 9, 76;
non laudant ferrea saecula 2,
3, 35; vendere 1, 4, 59; Vene-
ri merenti 1, 9, 81; Veneri
servire 2, 3, 29; Veneris bella
1, 10, 53; cupidae gaudia 4,
3, 18, *concubitus*; numina 1,
3, 79; periuria 1, 4, 21, *amo-*
rum, amantum; praecepta 1,
4, 79, *amoris*; vincla 1, 2, 90.
Ver purpureum 3, 5, 4.
Vera cano 2, 5, 63; dicere 1,
6, 31; divi - exta monent 3,
4, 5, 6; loqui 3, 2, 7; vera
insomnia 3, 4, 1; oracula 3, 4,
77.
Verax saga 1, 2, 41; veraci ca-
pite aduuit 4, 1, 133; veracia
signa 4, 1, 119.
Verba *simpl. pro magicis* 1, 5,
43; verba aspera 4, 4, 14;
balba 2, 5, 94; blanda 1, 2,
22; bona 2, 2, 1, *fausta*; ebria
3, 6, 36; fortia 2, 6, 13; hor-
rida 1, 5, 6; impia dicta in
deos 1, 3, 52; libera 1, 9, 26;
mala 1, 10, 57; mitia leni
sono 1, 8, 2, *pu'denda* 2, 1,
74; rustica 2, 1, 52; 2, 3, 4;
seria 3, 6, 52; singula 2, 1,
32; *v. not.*; tristia 3, 6, 38;
3, 4, 42; verba flectere ad
laudes meas 2, 5, 4; *v. Obs.*;
fallacis puellae conqueror 3,
6, 51.
Verber durum 1, 5, 3; intortum
1, 9, 22; verbera multa 1, 8,
6; saeva 1, 6, 38; 3, 4, 66,
gravia; torta 1, 6, 46, *torto*
flagello inflicta.
Verberat suam quicumque puel-
lam 1, 10, 60; verberet te
imber 1, 2, 7, *pulset*.
Verbo 1, 2, 81, *nempe audaciori,*
impio.
Verna garrulus 1, 5, 26; verna-
rum turba 2, 1, 23.
Vernum rus 2, 1, 59; vernus al-
veus 2, 1, 49.
Vero ore quod feram 3, 4, 50.
Versat susus opus 2, 1, 64; puer
turbinem 1, 5, 4; versatur ce-
leri Fors levis orbe rotae 1, 5,
70; versantur membra Ixionis
rota 1, 3, 74; versare solum
bidente 2, 3, 6.
Versibus gaudeat Neaera meis 3,
1, 8; versus sine qua mihi
nullus etc. 2, 5, 111; aeternus
4, 1, 34; versus alios aliosque
componere 4, 1, 17.
Vertere fores cardine tacito 1,
6, 12; vertat in melius somnia
deus 3, 4, 95; munera deus
in cinerem et aquas 1, 9, 12;
verterat dolor in lacrimas me-
rum 1, 5, 39; verterunt nec
pocula Circes solum 4, 1, 61.
Vertex aethereus 1, 7, 15, *Tauri*.
Vertimur ad mala nostra 2, 10,
6; vertitur per tempora annus
4, 1, 169.
Vertumnus felix 4, 2, 13.
Veru 1, 6, 49, *lanceola*.
Vescar innoxia laurus 2, 5, 64.
Vestales foci 2, 5, 52.

Ind. in TIBYLL.

INDEX

- Vestis fulgens** Tyrio subtemine 4, 1, 121; Coa 2, 4, 30; pura 1, 10, 27; 2, 1, 13; seposita 2, 5, 8; tenuis 1, 10, 61; villosa 2, 3, 76; veste interposita 1, 9, 56; nigra incinctae 3, 2, 18, nivea candida venit 4, 2, 12; rapta praemia petere 1, 2, 28; e veste sua tendent umbracula 2, 5, 97; vestes - amictus 1, 8, 13; tenues, quas femina Coa texuit 2, 3, 53; Tyriae 1, 7, 47.
- Vestigia externa** semper sint in lecto tuo 1, 9, 57; vestigia quoque movit 4, 2, 7, *pedes*; cervae quaeram 4, 3, 13; laeta posuit tectis 4, 1, 13, *pedes*.
- Veteres amores** 2, 4, 47; figurae 4, 1, 63; senes 1, 8, 50; veteres aluit glans 2, 3, 69; veteris avi sedes 1, 10, 18.
- Veto illius ut verbis sis mihi** lenta 2, 6, 36; *v. Obs.*; vetat esse dolos deus 1, 9, 24; haec meminisse 1, 4, 74; obscura surgere nocte timor 1, 2, 24; vetuit pater ipse valere 1, 2, 23.
- Vetus aetas** 4, 1, 111; amor 4, 6, 20; caput 1, 8, 42; consul 2, 1, 18; lapis in trivio 1, 1, 11.
- Vexat calor fessa corpora** 4, 11, 2.
- Via longa** 1, 4, 41; 1, 9, 16; 2, 5, 62; terrae 2, 6, 3; via mortis brevior aperta est 1, 10, 4; via rara per nexus facta sero 2, 3, 16; trita humano pede 4, 13, 10; viae auratae 2, 3, 54; *in textura*; *v. not.*; caecae 2, 1, 78; leti 1, 3, 50; longae 1, 3, 36; pronae 1, 6, 73; purae fulminis 1, 9, 36; Solis 2, 4, 17; non tempestivae 4, 8, 6; viae longae deditus esse 1, 1, 26; *v. not.*; viae monumenta 1, 7, 57; viam efficiet pauper 1, 5, 64; *v. Obs.*; vias salendi mille ministrat Amor 4, 6, 12; vias nostras respiceret 1, 3, 14; vias ob nostras 1, 1, 52, *iter peregre susceptum*; per vias urbis 3, 1, 4.
- Vice certa** 1, 4, 20.
- Vicerat amor quidquid erat medicae artis** 2, 3, 14.
- Vices variae operum** 1, 9, 64, *figurae Veneris*.
- Vicinia similis coeli utrinque tenens** 4, 1, 167.
- Vicinis ab agris** 1, 8, 19.
- Vicino hoste** 1, 1, 3; Marte 4, 1, 137; vicinus coelo Olympus 4, 1, 131; Phoebus Padaeus 4, 1, 145.
- Vicit Armenias tigres et fulvas ille leaeas** 3, 6, 15.
- Victa custodia** 2, 4, 33; querelis ianua 1, 2, 9; senecta 1, 6, 77, *fracta*; verbis ianua 1, 5, 67; Iapydia 4, 1, 107; victa lumina 1, 2, 2, *sopore*; lumina Baccho 4, 1, 57; oppida ante currus ferre 2, 5, 116; *v. not.*; victae catervae Cilicum 1, 2, 69; victi pretio amantes 2, 4, 39; victo puero 1, 8, 49; *v. not.*
- Victor** 1, 6, 28; 1, 10, 55; 2, 1, 34; 4, 1, 37.
- Victori Iovi** 2, 5, 10.
- Victoria volitat super fessas puppes** 2, 5, 45.
- Victoria duplex** 4, 1, 105.
- Victrices lauri** 1, 7, 7.
- Victus Atax** 1, 7, 4; munere Bacchi amor 3, 6, 4.
- Victus feri** 2, 1, 43.
- Vident ut** 2, 1, 25.
- Videre aevi futuri eventura** 3, 4, 48, *praevidere*.

VERBORVM

- Vigeat** àdsiduo certamine laudis miles 4, 1, 88; vigeat bidens vomerque pace 1, 10, 49; choreae cantusque 1, 3, 59, *alacriter exercentur*.
- Vigilanda** venit nox fletu 1, 2, 69.
- Vigilans** custos 4, 6, 11.
- Vilia** membra 1, 3, 70, *pudenda*, *v. not.*
- An villa** sit apta puellae? 4, 8, 3; villae - rura tenent meam puellam 2, 3, 1.
- Villosa** vestis 2, 3, 76.
- Vimen** leve iunci 2, 3, 15.
- Vini** certamen mite 3, 6, 11.
- Vina** diem celebrent 2, 1, 29.
- Vina** bona 1, 1, 24; iocosa 3, 6, 20, vine compescere dolores 1, 2, 1; depellere 1, 5, 37.
- Ne** vincas deam 2, 6, 28; vincat ut ille, nudum latus dabis 1, 4, 52; vincere honores priscos generis 4, 1, 31.
- Vinci** poterat custodia 1, 8, 55.
- Vinciat** auro lacertos 1, 9, 70.
- Vincit** iras aurea anus 1, 6, 58; obsequio plurima amor 1, 4, 40.
- Vincitur** donis omnis amor 1, 5, 60.
- Vincla** 1, 5, 66, *pedum*, *soleae*; ferrea demam cani 4, 3, 14; formosae puellae vinctum retinent me 1, 1, 55; mutua para iuveni 4, 6, 8; numquam remittit Amor misero 2, 4, 4; pedum 1, 6, 38; Veneris 1, 2, 92; vincla solvite Chio cado 2, 1, 28; *v. not.*; solvite iugis 2, 1, 7; *v. not.*
- Vincta** canistra myrto, myrto vinctus et ipse caput 1, 10, 28; praecordia ferro vinctaque post olea candida turba comas 2, 1, 16; tempora hedera 3, 6, 2; vincta sertis umbracula 2, 5, 98; vincto quique canent pede 4, 1, 36; *v. not.*; vinctum me puer alter habebit 1, 9, 79; me retinent vincla puellae 1, 1, 55; valida compede 2, 6, 25; vinctus ad aras Veneris considam 4, 13, 23.
- Vincuntur** molli pectora dura prece 3, 4, 76, *moventur*.
- Vincla** flava coniugio portat Amor 2, 2, 18.
- Vinea** culta 1, 10, 35.
- Violanda** Venus mihi est 2, 4, 24, *eius fanum spoliandum*; clam violanda foedera dare 1, 9, 2.
- Violare** amores 1, 3, 81, *puella abalienata*, 1, 9, 19, *perfidia*; puellam 1, 6, 51, *corrumpere*; violavi numina Veneris verbo 1, 2, 81.
- Violata** pascua solis 4, 1, 76, *mactali greges sacri*.
- Violenta** caedit suos lacertos 1, 6, 47; violenta Charybdis 4, 1, 73; strix 1, 5, 52; violente 4, 2, 3, *Mars*.
- Vir** pro amante 3, 2, 14; 3, 4, 62, 80; 3, 6, 42; vir cupidus 3, 4, 52, *acriter amans*; ingratus 3, 6, 42, *Theseus perfidus*; vir quondam 3, 1, 23, *maritus*.
- Vires** alterius necat alter aër 4, 1, 168; vires infirmae 4, 1, 2.
- Virginea** figura 3, 4, 89; virgineus pudor 1, 4, 14.
- Virginitas** sit mihi aeternum 2, 5, 64.
- ex** virgis extruet ante casas 2, 1, 24.
- Virgo** marito primum deducta 3, 4, 31.
- Viri** audaces 2, 1, 71; cupidi 1, 1, 76; Tusci 3, 4, 6.

INDEX

- Viridis** coma 1, 7, 34; cortex nucis 1, 8, 44; frons 2, 1, 40; virides Smaragdi 2, 4, 47.
Virtus cognita 4, 1, 1, *v. not.*
Viscus atrum 1, 3, 76.
Visere sacra Bonae Deae 1, 6, 21.
Visum vanum falsumque 3, 4, 3.
Visurus honores Genius adsit 2, 2, 5; visus est iuvenis pedem ponere *etc.* 3, 4 24, *per somnia.*
Vita 2, 1, 37, *illa aetas, homines illius aetatis*; vita felix 1, 5, 19; iners 1, 1, 5; longa 4, 1, 206; tot mala perpessa 3, 2, 8; vita tunc mihi foret 1, 10, 11; vitae longae gaudia 1, 3, 37; 3, 3, 7; vitam spes credula fovet 2, 6, 19.
Vitare canis ortus sub umbra 1, 1, 27.
Vitis lenta 4, 1, 171; mystica 3, 6, 1; tenera 1, 7, 33; vites tenerae 1, 1, 7; vitem fraudare crescentibus uvis 3, 5, 19; vites aluit Pax 1, 10, 47.
Vitio non facit hoc 1, 9, 73, *libidine*; vitium hoc est divitis auri 1, 10, 7.
Vitta impediat ligatos crines 1, 6, 67; vittae iacentes 2, 5, 53, *Ilinae delibatae.*
Vitula caesa 1, 1, 21; vitulum gestare per agros 2, 3, 17.
Vivas satis anxia 2, 6, 53; vive diu mihi 1, 6, 63; vivebant bene Saturpo rege 1, 3, 35; vivere bene secretis silvis 4, 13, 9; contentus parvo 1, 1, 25; vivet 1, 4, 65, *fama eius superstes erit*; vivite felices et memores vivite nostri 3, 5, 3; vixerit licet centum annos 2, 4, 46.
Ylixen 4, 1, 49.
Villus; non ullus 1, 4, 36.
Vltima arva 4, 1, 145; *extremi orbis.*
Vltor deus 1, 8, 72.
Violet per urbes 1, 5, 55, *hoc est furore agatur.*
Vmbra levis arboris qua cadit 2, 5, 96; noctis amarior est 2, 4, 11; umbra densa absconditur tellus 4, 1, 154, *caligine*; sub umbra arboris vitare canis ortus 1, 1, 27; umbrae ilicis 2, 5, 27; umbram Castaliam 3, 1, 16; *v. not.*; in umbram tenuem quum fuero mutatus 3, 2, 9; umbris levibus discurrere 4, 1, 68; *v. Obs.*
Vmbacula 2, 5, 97.
Vmbrosus mons 4, 3, 2; umbrosa vallis 2, 3, 72; umbrosa tecta 1, 4, 1.
Vnda quae manat Etruscis fontibus 3, 5, 1, *Etruscae thermae*; deserit sitim 1, 3, 78; *v. not.*; Eoi maris 2, 2, 16; facilis 3, 5, 30; gelida 4, 1, 60; naufraga maris 2, 4, 10; veneranda Numici 2, 5, 44; undae Aegeae 1, 3, 1; caeruleae 1, 3, 37; 1, 4, 45; extremae maris 4, 1, 53; fluitantes 2, 5, 59; liquidae 4, 1, 123; placidae 4, 1, 126; pallentes 3, 5, 21; rabidae canibus Scyllae 4, 1, 72, *v. Obs.*; rapidae maris 4, 1, 193; tacitae 1, 7, 13; per undas ire 1, 4, 45, *hoc est navigare.*
Vnguenta stillent nitido capillo 1, 7, 51.
Vngues subsecuisse artificis docta manu 1, 8, 11.
Voca sub tua signa erronem 2, 6, 6.
Vocales boves 2, 5, 78; chordae 2, 5, 3.

- Vocat terra hospita Lares 2, 5, 42; *v. not.*; vocate deum voce 2, 1, 83; vocavit te sibi, Phoebe 2, 5, 6; vocet clam sibi quisque 2, 1, 84; me ad digiti sonum taciturna 1, 2, 34; me in vastos amnes Orcus 3, 4, 37.
- Voce magna 2, 5, 118; tremula 1, 2, 91; supplice 1, 2, 13; cum voce digiti loquuti 3, 4, 41; vocem emittere 1, 9, 27; voces dulces dominae 2, 6, 48; votivae 1, 3, 29, *vota*; voces inflectere cantu 1, 5, 37.
- Volentes 2, 3, 73, *cupidi*.
- Volitans Amor 2, 5, 39.
- Volitat super fessas puppes Victoria 2, 5, 45; volitent animae hanc circum 1, 5, 51; volitet sancta columba 1, 7, 17.
- Volucres laqueo captat spes 2, 6, 23.
- Volucris penna 4, 1, 209.
- Volucris nulla nec perlabitur auras 4, 1, 127.
- Volvens flammam ore Chimaera 3, 4, 86; *v. not.*
- Volumina magna aeterno versu 4, 1, 34.
- Vomer 1, 10, 49; 2, 1, 6.
- Vota cadunt 2, 2, 17, *rata sunt*; contraria votis 3, 4, 83; temeraria ferant venti et nubes 3, 6, 27; timida 3, 3, 33; Triviae novem dedi 1, 5, 16; vota iactat Euris Notusque per Armenios 1, 5, 36; vota pro domina vix numeranda facit 4, 4, 12; voti compos liba ferre 1, 10, 23; votis gratis 4, 6, 15; *v. Obs.*; implesse coelum 3, 3, 1; meis te eripuisse dicor 1, 5, 10; e votis pars quotacunque moverit deos 2, 6, 54; votis revocare diem 1, 8, 78; sollicitas numina 3, 4, 53; volum vagi pastoris, fistula 2, 5, 29.
- Votivae voces 1, 3, 29.
- Vovemus omne hoc tibi 4, 1, 26.
- Voventur quae pro dulci reddit 3, 3, 27, *vota fiunt*.
- Vrbs aeterna 2, 5, 23, *Roma*; magna 1, 7, 61; 2, 5, 56, *Roma*; parva 4, 1, 49; ab urbe abducere 2, 3, 61; per urbes crebras volitet 1, 1, 17; urbes per ignotas erraverit 4, 1, 52; tercentenas expleat erroribus 1, 4, 69.
- Vrantur pia tura focis, urantur odores 2, 2, 3.
- Vre ferum et torque 1, 5, 5; caput meum flamma 1, 9, 21; *v. not.*; urentur sole capilli 1, 9, 15; ures me audacius 4, 13, 19, *cruciabis*; uretur facies 1, 9, 15; uris quid messes tuas? 1, 2, 100; urit 4, 2, 11, 12, *amore incendit*; crudelius 1, 8, 7, *exerces, torquet*; uror ego ante alias 4, 5, 5; urunt altaria flammae 4, 6, 17.
- Vrgeat ossa lapis infelix 1, 4, 60; urget amor quos graviter 2, 1, 79; rusticus opus terrae 1, 9, 8; si quando onus inaequatum utrinque libra 4, 1, 43.
- Vsque 2, 5, 111; saeviet deus 1, 2, 90.
- Vstus capillus 1, 10, 37.
- Vsus furtivus 1, 9, 55; *v. not.*
- Vt liceat 4, 3, 11, *dummodo*.
- Vt cunque est 3, 4, 11.
- Vtere, quaeso, dum licet 1, 5, 75; 1, 8, 48.
- Vtilis aegrae menti somnus 3, 4, 19.
- Vti lacrimis 4, 4, 17; utitur nihil forma magicis auxiliis 1, 8,

INDEX

- 24; precibus ille meis 1, 5, 18;
v. not.
- V**tinam ut 2, 2, 17.
- V**va aurea 2, 1, 45; dulcis 2, 1,
 3; iucunda 2, 3, 63; matura
 expressa 1, 7, 36; uvae cre-
 scentes 3, 5, 19; uvae succos
 condit pax 1, 10, 47; uvam
 ferre 1, 5, 27, *sacrificare*; li-
 bare 1, 10, 21; uvas maturat
 annus 1, 4, 19; pede feriet
 rusticus 2, 5, 85; servabit mi-
 hi plenis in lintribus 1, 5, 23.
- V**ulcanus 1, 9, 49, *ignis*.
- V**ulgus amat falso plurima 3, 3,
 20; vulgi arma 1, 10, 11; di-
 versi inconstantia 4, 1, 45;
 vulgi gloria 4, 13, 7.
- V**ulnera ferte viris cupidis 1, 1,
 76; vulnera nunc semper 1,
 3, 49.
- V**ulnerare ferro 1, 2, 26.
- V**ultus componere famae 4, 7, 9;
 vultus placidus 2, 4, 59; vul-
 tus blandi 1, 6, 1.
- V**xor 2, 2, 11, *spe*; *v. not.*; in-
 ulta rideat dolis 1, 9, 54, *im-
 pune ludat.*
- Z**
- Z**maragdi quantum est 1, 1, 51.
- Z**maragdi virides 2, 4, 27.

FINIS INDICIS.



